బసవ పురాణము

- బ్రహ్మశ్రీ పూడి లింగమూర్తి

శ్రీ

బసవపురాణము.

వచనకావ్యము.

ఇది

శ్రీమదపర కాళిదాస కవిగురు సమస్తాగమ సర్వతంత్ర
స్వతంత్రేత్యాదనేక బిరుదాంకితులగు,
బ్రహ్మశ్రీ పూడిపెద్ది లింగమూర్తి పంతులుగారిచే
వ్రాయబడినది.

శ్రీశైల సింహాసనాసీన పత్సకాంత భగీ శ్రీహత్తినీ పట్టద, శ్రీమ
ద్రాజా సిద్ధలింగదేవర దేశికసార్వభౌమ స్వాములవారి ప్రియ
శిష్యుడును శైవసిద్ధాంత శాఖా కార్యదర్శి గారును
శ్రీమద్భ్రమరాంభా వరప్రసాద విహారులగు
కాళహస్తి వీరయ్య దేవర గారి
పుత్రుడు తమ్మయ్య దేవరగారిచే
ప్రచురింపబడి,

మొదటికూర్పు 1,000 ప్రతులు.

శ్రీ చింతామణీ ముద్రాక్షరశాలయందు ముద్రింపఁబడియె.
రాజమహేంద్రవరము
1927

 [వెల 2—0—0.

విషయసూచిక

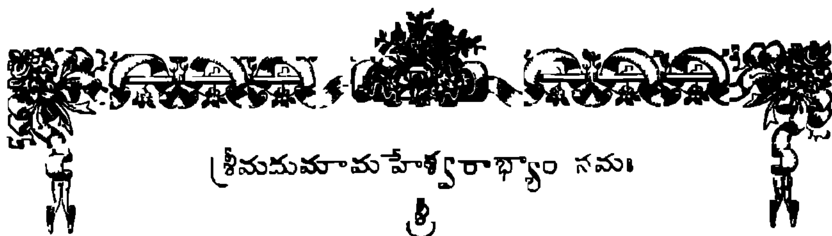
—*ద్వితీయాశ్వాసము*—

—*తృతీయాశ్వాసము*—

4 వ ఆశ్వాసము.

—*పంచమాశ్వాసము*—

సంపూర్ణము



శ్రీమదుమామహేశ్వరాభ్యాం నమః

శ్రీ

బసవపురాణము.

వ చ న కా వ్య ము.

శ్రీమదనంతకళ్యాణభాజనంబై, భూజనంబుల కాశ్చర్యజనకం
బగు దేవభూమియందు నానావిధపుష్పఫలంబులతో నతిశయించువృ
క్షజాలంబులు గలిగి, లతాగుల్మవితానంబుల నుల్లసిల్లుచుఁ బార్వతీ
పరమేశ్వరులకు విహారయోగ్యంబు లగు క్రీడోద్యానవనబహుళంబగు
కైలాసంబను ప్రసిద్ధికెక్కిన పర్వతరాజంబొకటి కలదు. అందొక
నాఁడు పార్వతీసహితుండైన పరమేశ్వరుఁడు నందీశభృంగీశాదిప్రమథ
గణపరిసేవితుఁడై లోకోపకారార్థంబుగా వామాంకంబున నున్న
కాత్యాయనీదేవి యడుగుఁ బ్రశ్నంబుల కుత్తరంబు విచ్చుచున్న యవ
సరంబున శారదనీరదప్రభాభాసమానుండగు నారదమహా మునీశ్వ
రుండు శివుని దర్శింపనేఁగి యంజలిఘటించి నిలుచున్నతఱి నంబికానా
థుండు తన చంద్రబింబాంబకంబు నందలి యపాంగదృష్టి నిలిపి కరుఁ
ణాతరంగితాంతరంగుండై యాతని నిలువెల్లఁ దిలకించుచుండ నాత్మే
శునభిప్రాయంబెఱింగి సమయజ్ఞ యగుట నప్పరమేశ్వరి చేసన్న నారదు
నిటురమ్మని యామంత్రణంబుసేయ నాతండభవునికి సమీపవర్తియై
నిలుచున్నంజూచి స్వామియాతని ననూనయించి "వత్సా! లోకత్రయం

బున స్వేచ్ఛా విహారివగుని నాలోక్యంబు [illegible]గు భావ్యంబునగు నర్థం బొక్కటియు లేదుగాన భూలోకంబు నందలి విశేషంబుల నామూలాగ్రంబులుగా నాకెఱింగింపుమని యానతిచ్చుటయు నాదేవముని వర్యుండు చేతులు జోడించి గౌరీపతితో నిట్లని విన్నవించె.

శ్రీనారదుండు శివునకు లోకవార్త లెఱింగించుట.

దేవా! దేవుల కెల్ల నాదిదేవుండవు నీవ కావె. నీవలననే గదా యీనకల చరాచర జంతు జాలంబుచే నొప్పుచున్న స్థావర జంగమాది భూతప్రపంచంబుల సృష్టిస్థితిలయంబులు జరుగుచున్నవి. నీ సోమసూర్య నేత్రంబుల జగంబు లుద్భవిల్లుచున్నవి. నీవు సర్వదాయీ రెండు కన్నులు తెఱచియే యుంచుదువు వానివలననే సస్యౌషధ్యాదు లుద్భవించి భూతదేహంబులం బెంచి జీవాభివృద్ధిం గావించుచున్నవి నీ వగ్ని నేత్రంబున లోకంబుల నీక్షించితివేని, బరాత్పరా, యేమిసెప్పుదు. సమస్తభూత ప్రపంచంబును బంచత్వంబు నొందుట యేగాక ధస్మరూపాత్రావశిష్టంబగును. ఇట్టి మహానుభావుండవగు నిన్ను భజింపని వారెవ్వరుగి? ఏలోకంబునం జూచిన నీభక్తులే. అన్నిటికన్న భూలోకమున నీభక్తియధికంబు. ఎక్కడం జూచిన నీయాలయంబులే వానిలో నెల్ల నీలింగాకార దైవత విగ్రహములే నీభక్తి చిహ్నంబు లేని యంగంబును నీనామస్మరణంబు లేని వదనంబును గల మానవుం డొక్కండును లేడు. ఐనను, అనాదియగు నీమతంబు భూలోకంబున నింత యభివృద్ధి దశయందుండంగాం బ్రాకృతమున, నో భూతేశా! ఏమి కారణముననో యది యడుగంటినది. విఖ్యాత కాల శివపూజాధురంధరు లెందునుంగానరారు. కొందఱు భక్తులవలెంగనం బడుదురు గాని వారే దేవునారాధింతురో తెలియదు వారొకరికి బోధింపరు, ఇతరుల బోధలకుం జెవియొగ్గరు మఱి కొందఱు కేవల వీరశైవులు తమ యఱువది నాలుగు వేళల శివపూజలందు మునుంగుచు మౌనముద్ర దాల్చి

యితరులతో మాటాడకుండుటచే నీమతబోధకులు లేరు ఇట్టి సమయమున దేవా! నీవు భూలోకమున నవతరించి మతోద్ధారకుఁడవై మతబోధసేయుచు నీదైవబలంబున లోకములోని మానవులకును వితండవాదులకును గొన్ని ప్రత్యక్షప్రమాణములు గనపర్చుచు నమానుషకృత్యంబులఁ గొన్నిఁ జేసి ప్రజలకు నమ్మకము బుట్టింపవేనిఁ గాలక్రమంబున బౌద్ధమత ప్రచారకుల దాడికినోడి నీమతము రూపుమాయునని నాకు భయంబు గలుగుచున్నది. కావున వేఁగ జనింపవయ్యా యని వినమితోత్తమాంగుండై విన్నవించెను

నందికేశ్వరుని భూమిపై నవతరించుటకుఁ బంపెదనని శివుండు నారదునకుఁ జెప్పుట.

అది విని భగవంతుండగు పరమశివుండు "నారదా! నీవిఁక విచారింపకుము నాకును నందికేశ్వరునకును భేదమించుకయును లేదు, నేనాతని భూలోకమున నవతరింపుమని చెప్పిపంపెదను అతండు మత్కళాంశంబున మానవరూపంబున జన్మించి నామతంబు నుద్ధరింపఁ గలవాఁడు" అని నారదునికిం జెప్పిన వాక్యంబులు విని యంబికాదేవి స్వామికిట్లనియె

పార్వతి శివుని నందికేశ్వరునకుఁ దనకుఁగల యభేదత్వంబునకుఁ గారణమడుగుట

ప్రాణనాథా! నందికిని మీకును నావంతయును భేదములేక మీరిద్దఱొక్క రూపులరని యీదేవమునితో నానతిచ్చితిరి. భక్తులకును మీకును సారూప్యసంబంధముండుటం జేసి వారికిని మీకును భేదము లేదని నేనెఱుంగుదును. మీయగ్రభక్తుండును బ్రమథగణాధినాథుండునగు నందికిని మీకునట్టి యభేదసంబంధమైనా మఱియొక హేతువేమైన నున్నదా యని యడిగెను అదివిని యీశ్వరుఁడు "దేవీ! నీ సంప్రశ్నంబులెల్లపుడును లోకోపకారార్థములు,

నందికేశ్వరునకుఁ దనకుఁ గలయభేదత్వమునకు వేఱుకారణంబు శివుఁడు పార్వతికిఁ జెప్పుట

ఇందుమూలముగ లోకమునకు శిరఃలోక దేవరహస్యము వెల్లడి కాఁగలదు. నందీశునకును నాకును గల యభేదమునకు నొక పూర్వ వృత్తాంతము గలదు. అదివినిపించెద నాకర్ణింపుము" అని నారదుఁడు వినుచుండఁ దత్పూర్వచరితం బిట్లని చెప్పందొడంగె

శిలాదఋషి వృత్తాంతము

ప్రేయసీ! పూర్వకాలమునందు శిలాదుఁడనునొక మునిశ్రేష్ఠుం డుగలఁడు. అతం డతిఘోరముగ నున్నట్టి శ్రీశైల నైఋతి దిగ్భాగమునఁ గందమూలాదుల నర్జించి, చండకిరణ గ్రహణాంబున జఠరాగ్నినిఁ జల్లపఱచుకొనుచు నితరాహారములు లేక యానవగింజ లంతటి చిన్నచిన్న రాళ్లె తనకాహారముగాఁ గలవాఁడై మూఁడుకోట్ల సంవత్సరములు దపంబొనరించెను. అట్టి తపంబునకు నే మెచ్చి యతని కిఁ బుత్రసంతాన వాంఛ దప్ప నితర కోరిక లతని మనంబున లేవని నేనెఱింగిన వాఁడను గనుక, ప్రత్యక్షదర్శన మిచ్చి వరంబుఁ గాంక్షింపుమంటిని. అంత నతండు దేవా! నీదివ్యదర్శనం ప్రాప్తికన్న వరంబు మఱొండేమియున్నది? ఐనను వరదుండవగు నీవడుగుమని యాదేశించి నపుడు నే నూరకుండఁ గూడదు. నన్ను నుగ్రహింపం దలచితివేని నీయుం దలి నిశ్చల భక్తిగల పుత్రరత్నమునకు నాకుఁ బ్రసాదింపుము. కాని, యోపరమేశ్వరా! నీవొసంగు కుమారుండు నీభక్తి లేనివాఁ డయ్యెనేని వానిం దక్షణము తెలద్రుంచి చంపవేతును. అప్పుడు నీవడ్డుకొనినను విడువను. నీకిష్టమైన నిట్టివరం బొసంగుము. కాదేని నీవచ్చినతోవను బోవుఁగుము. నాతదీపోతు కనుండెద." అనుటయు నేను భావమాత్ర మున నతికుతూహలుండనై "తథాస్తు" అని మఱలివచ్చి యెవ్వని నీనికి సుతుఁగా నంపుదునని యోచించుచుంటిని. ఇట్లుండఁ దొల్లియుం

ద్రాది దేవతలును స్వర్గంబును దేవముని పుంగవులును లేని కాలమందు నాముఖంబున జనించి వృషభరూపమున సమస్త

ధర్మదేవత వృషభరూపమున జనించుట

లోకముల సంచరించు ధర్మదేవత కృతయుగంబున నాలుగు కాళ్ళతోను, త్రేతను మూడు పాదములతోడను, ద్వాపరంబునఁ జరణద్వితయంబుతోడను, గలివేళ నొంటికాలితోను సంచరించుచు నాయాయుగంబుల ధర్మాధర్మంబు లెఱుంగుచు నాకు నెఱింగింపుచు నా వాహనంబై నన్నుం గొలిచియుండు నందిఁగని, "యోనందీ! నీవు శిలా

ఈశ్వరుఁడు నందిని శిలాదునకుఁ బుట్టఁగాఁ జనుమనుట

దుఁడను మునికి నందికేశ్వరుఁడను నామంబునఁ బుత్త్రరూపంబున జనింపుము అతఁడు నన్నుగూర్చి ఘోరతపంబు సేసెను నాయందు నిశ్చల భక్తిగల సుతుండు వృషమానఁ ల నని మ మపేక్షించెను అట్టిసుతుఁడవు నీవయగుదువుగాని యితరులు గానేరరు నీవిందుల కొడంబడని వాఁడు నేనయతనికిఁ బుట్టవలసి యున్నది" అనునంతలో నాతం డతిప్రీతుండై మహాప్రసాదంబని "దేవా! మీయాజ్ఞ నెన్నఁ డేని మీఱితినా? ఇఁక మీఱుదునా. నీయాజ్ఞానుసారంబుగా నతనికిఁ బుత్త్రుఁడనై జనించెద" నని తత్క్షణముననే యాయాదివృషభంబగు నావాహన ధర్మదేవత శిలా

నంది శిలాదునకుఁ బుత్త్రుఁడై జనించుట

దునకు నందికేశ్వరుఁడను నామంబునఁ బుత్త్రుఁడై ప్రభవించె ఇట్లుదయించిన యానందికేశ్వరున కేమి సెప్పుదోనగాత్మజా, పుట్టువుతోడనే నాయందలి నిశ్చలభక్తి యుదయించె. భక్తికిముందే పూర్వజ్ఞాన సంపన్నుఁడయ్యెను వేదవేదాంగపారంగతుఁడయ్యెను. గురుబోధ లేకయుతనకుఁదానే సమస్తధర్మంబుల నెఱింగి సంపూర్ణ శివజ్ఞాన పరిపూరిత మనస్కుఁడై శివాచారధురీణుఁడై యఖండ శివపూజాపరత్వమున శివనిష్ఠాగరిష్ఠుండయ్యె ఇట్లుండి కొండొకకాలంబునకు నందికేశ్వరుఁడు దపం

బాచరింపఁ గడఁగి హేమంతకాలంబునఁ బారుచున్న యేళ్ళయందును నిర్మల శీతలజలోపేతంబులగు వారిపూరిత జలాశయంబులను జానుదఘ్న కంఠదఘ్నంబులుగా నిలుచుండియు, మండు వేసవిని బంచాగ్నిమధ్యంబునను శుష్క పర్ణ వాతాంబు భక్షణంబున క్షుదుపశమనంబుఁ గావించుకొనుచు నేకాగ్రదృష్టిని పాదాంగుష్ఠంబున నిల్చి యుగ్రతపం బాచరించుచుండె. వానితపోగ్నిచే నుద్భవించిన ధూమజ్వాలలు లోకంబు నాక్రమించి దహింపంగడంగుటయు బ్రహ్మాదిదేవతలును దిక్పాలురును దేవమానవమునులును కైలాసంబున కరుదెంచి శివసూక్తంబులను బరమేశ్వరుండ నగు నన్ను స్తుతించిన నేను ప్రత్యక్షమై "యో దేవతలారా! యో మునులారా! మీ యాగమనంబునకుఁ గారణం బేనెఱుంగుదును నందికేశ్వరుని యుగ్రతపంబునకు మీరెల్లరు వెఱచి తన్నివృత్త్యర్థ మనుఁ బ్రార్థింపవచ్చినవారు వానితపస్సునకుఁ గారణంబు నాకుఁ దెలియును వానికి బ్రహ్మవిష్ణ్వాది పదవులక్కఱ లేదు తనకుఁ జెప్పెడన్న నాపదవి నైన నొల్లఁడు. వానియుగ్రతపం బెఱుంగుదును ఈక్షణంబున మీరొడఁగూడి నే నరుదెంచి వానితపంబుచే లోకంబులను శాంతిగావింతును పదం" డని సెప్పను నారదమహామునియుఁ దోడరా నిఖిల

శివుండు బ్రహ్మాదిదేవతలతో నందికేశ్వరునకుఁ బ్రత్యక్షమై వరంబొసంగుట.

ప్రమథగణసమేతుండనై యేఁగి నందికేశ్వరునకుఁ బ్రత్యక్షంబగుటయు నాతండు పరమహర్షోత్కర్షుండై సాష్టాంగనమస్కారము సేసి పులకితనిజగాత్రుండై "స్వామీ! శివా! శంకరా! త్రిపురాసురసంహారీ! దక్షాధ్వరధ్వంస! పార్వతీమనఃప్రియా! గజచర్మాంబరా! చంద్రశేఖరా! నాగభూషణా! గంగాజటాజూటా! కపటశైలాటా! భక్తమనోభీష్టఫలప్రదాయకా!" యని యనేకభంగుల స్తోత్రము సేసిన నేను సంతసిల్లి "నందీ! నీకుఁ గోరినవరము లిచ్చుటకు వచ్చితిని. కోరు"మంటిని. అంత నానందికేశ్వరుఁ

డిట్లనియె. "దేవా! దేవతలకైన నలభ్యంబగు నీనిజరూపదర్శన మీయ
ల్పతపంబున నొందఁజాలితి నాజన్మము సార్థకమయ్యెను. నాతపమ్ము ఫా
లము నొందెను నాకు మఱి యేవరంబు నక్కఱలేదు ఒక్కవరమే చా
లును. అదియేమనిన, నీపాదపద్మముల దు నిశ్చలభక్తి నామనంబునఁ
జిరంబుగా సర్వకాలసర్వావస్థలయందును నాటుకొని యుండవలెననుట
యె ఇంతకన్న మఱివరము లేల? ఇతరవరములు పదివేలు, పదిలక్షలు,
పదికోట్లు, లెక్కలేల యసంఖ్యాకములైన నీవరంబునకు సాటిగావు."
ఇట్లు పలికెడు నందిముద్దుమాటలకు నాకపరిమితసంతోషము గలిగి య
తనిగాత్రస్పర్శ సర్వదా నాకుఁ గావలెనని యెంచి కుతూహలంబునఁ దాను
తొలిజన్మంబున నాకు వృషభరూపంబున వాహనం బగుట నాతని
కెఱింగించి తద్రూపముననే వాహనముగా నుండుమని యంగీకరించి
తిని మఱియుఁ బూర్వజ్ఞానసంపన్నుండై వృషభరూపవాహనం బవును
దేవరూప ప్రమథగణాధిపతివినై యుండు" మని యానతిచ్చితిని. అం
తబ్రహ్మాదిదేవతలు నన్ను నేకవిధంబులఁ గొనియాడి నిజనివాసంబుల
కరిగిరి నాగముఁడొక్కఁడు మాత్రము నాయొద్ద నిలిచియుండెను. అది
నీ వెఱుంగుదువు. నందికేశ్వరుఁడు తపస్సు సేసిన ప్రదేశమునకు నంది
మండలమనిపేరు అచ్చోట సంభవించు ప్రతిజీవికి నేను మోక్షంబ
నపేక్షితంబుగా నొసంగెదను. ఈనందిచరిత్ర మెవరేని లిఖించి పూజిం
చినను భక్తిశ్రద్ధలతోఁ జదివినను విన్నను, అట్టివారికి మనశ్శుద్ధియు,
నాయుర్వృద్ధియు, నిర్మలబుద్ధియు, భక్తిసంసిద్ధియుఁ గలుగును.
అనియిట్లు భర్తచే నుడువఁబడిన నందికేశ్వరువృత్తాంతంబంతయు విని
పార్వతీయమందానందంబునొంది యాతనికిట్లనియె "హృదయేశ్వరా!
నంది మిమ్ముఁ గూర్చి సేసిన ఘోరతపంబునకు మెచ్చి మీ రాతనికి
మీ సారూప్య మిచ్చుటయేగాక సదాతద్గాత్రస్పర్శ కలుఁగునటుల
వాహనంబుగా నంగీకరించితిరి సర్వదా మీశరీరమును దనశరీరము

నొకదానినొకటి స్పర్శించుకొనుచుండుటచే మీరిద్దఱు నేకదేహులరని స్పష్టపడుచున్నది దానంజేసిగదా మీయను నాతనికిని భేదములేదని తొల్త మీరానతిచ్చితిరి. దానికాశ్చర్యమేమి ఇప్పుడునాకుఁగల మీ యభేదభావంబునందుల సందియంబువాసెను.' అనిపార్వతి యనునంత తో భగవంతుడు నారదునిఁ జూచి "నారదా! నందికేశ్వరు నుదంతం బంతయుఁ వింటివా" యనియడిగెను అందుకునారదుండును "స్వామీ! సాంబసదాశివా, మహాదేవా, మీమహిమ మేమనిపొగడుదు మీ రానతిచ్చినదంతయు సాకల్యంబుగావింటిని కృతార్థుఁడనైతిని మీదివ్య దర్శనలాభంబున నేఁడొకదేవరహస్యము వినఁగల్గితిని అనియనేకవిధం బుల నుతించి యూరకుండెను. ఈవిధంబునఁ బార్వతికిని నారదునకును దనపూర్వవృత్తాంతమంతయుఁ జెప్పియూరకున్న యీశ్వరునకు నంది కేశ్వరుఁడు చేతులుజోడించి వినయభయభక్తులతో స్తోత్రములు సేయ నారభించెను.

ఈశ్వరుఁడు నందికేశ్వరుని భూలోకములోఁ బుట్టుమనుట

అదిగని పరమేశ్వరుఁడు నందీశునిఁ జేసన్నందనసమీపంబునకుఁ బిల్చి "ఓయీ! నందీ, నీతపః ప్రభావంబును, నీపూర్వోత్తర సందర్భ సచ్చరితంబును బార్వతి కామె గోరినందున సవిస్తరంబురా నెఱింగించి నీకును నాకునుఁగల యభేదత్వమును సైతము స్పష్టపఱచితిని. ప్రస్తు తము భూలోకమంతయు నాస్తికమత భూయిష్ఠమై జనులమనంబుల భక్తియనువాసనయె లేక యున్నది నీకృతంబునఁగాని భక్తిమజల మొలకయెత్తదు గాన నీవు మానవుండవై బసవన్నయను పేరనాయం శతో భూమి యందావిర్భవించి యడుగంటిన శివభక్తిని మఱల జనుల మనః ప్రదేశంబుల మొలిపించి తగిన బోధలచేతను, తగినమహిమాతి శయంబులు గనఁబఱచి వారలకు నీవు దైవికసామర్థ్యాతిశయంబులు గల యవతారపురుషుఁడవని నమ్మకము పుట్టించుటచే తను శివభక్తి

యనెడు మొలకకుఁ దగిన దోహదంబొనర్చి దాని వృద్ధిఁ బొందింపవ లెను. అట్లు సేసిన నీయపరశివంభుత్వము లోకమునకుఁ దేటపడును, అప్పుడు సమస్తజనులును నీవే నేనని నమ్మెదరుగాన మనుష్యాటదశ లక్షణము భూలోకమున నవతరించుచును చనుము" అనియానతిచ్చెను. అదివిని నందికేశ్వరుఁడు "స్వామీ! యీస్వల్పకార్యమునకు మీరిట్లు నన్ను బహూకరింపవలెనా! మీదాసుఁడను గానా మీయాజ్ఞ సర్వదా శిరసావహించువాఁడనుగానా మీవాక్యమాటలో నానతిచ్చినఁ జాల దా. నీవిటు తగా నన్నుఁ గ్రావారము సేయవలెనా? "శోహము"మ్మని మీయాజ్ఞ శిరంబునఁ దాల్చి మీపాదపద్మంబుల కెఱఁగి యీక్షణము భూలోకంబున కేఁగుచున్నవాఁడను. గాని, యోభక్తవత్సలా! యొక చిన్నవిన్నపము నాకెందునున్నను మీయుంఘ్రిసరోజములందలి నిశ్చల భక్తిమాత్రము పూర్ణముగా నుండవలెను అదితొలగిన నేనొకనిమి షమైనను బ్రతుకఁజాలను మీయనుగ్రహంబు నాయందుంచి మీదం ద్రబింబాంబకశీతలదృష్టిమాత్రము నాయందుఁ బ్రసరింపఁజేసినఁ జాలు ను అట్లయిన నాకిందున్నను భూమియందున్నను సమానమే ఇదియ నా కోరికె ఇఁక నేనేఁగెద" సనివేడుకొని పోవుచున్న నందీశుని భగవంతుం డు తనసమీపంబునకుఁ బిలిచి "నందీ! వేగమపద. నేఁజెప్పినట్లు నీయు ము నిన్ను నేవిడువను సర్వదా నీకు సన్నిహితుండనై యుండెద. నీకుఁ దాలిగురువును నేన యగుదును నీప్రాణలింగమనై నీకంఠంబున వ్రేలా డుచుందును నీతో నెల్లప్పుడు జంగమమునిరూపమునఁ గూఁడియుం దును, నాదేహస్పర్శ నీకుఁ గలుఁగఁజేసి నీచేత ఘనకార్యంబులు సే యింతును. నీమూలమున ననేకములగు దేవమాహాత్మ్యములను లోకము నకుఁ జూఁపుదును. నీవేనాప్రాణమవు నాప్రమథగణములకును నీవే ప్రాణమవు. ఇంతయేల నీవేనేను నేనేనీవు" అని యనేకవిధంబుల నూరార్చియనిపెను అంత నంది కేశ్వరుఁడు స్వామి పాదములకు మ్రొక్కి

వాసిని మరసాచూచుచు భగవన్నామస్మరణచేయుచు భూలోకమునకు వచ్చి యెవ్వనికిఁ బుత్రుఁడనై జనింతునని ఏస్త్రీగర్భము పరమపవిత్రమైనదని యోచించుకొనుచుండెను

మండెఁగిమాదిరాజకథ

అంత నిక్కడ (అనఁగా భూలోకమున) ఏదేశమందలి యోగులన్నియు గంగావకీలోయంబులో యెంత శిలలెల్లను లింగమూర్తులో యెచ్చోటమనుజులెల్లను మహాత్ములో యెవ్వరి కేళీలావిహారములు యుద్ధాదిక్రియలో యెవ్వరు సేయుపనుల క్రియలు శివార్పితములో వాక్కులు స్తోత్రములో, ప్రతిసమాధియో, పదచలనము ప్రదక్షిణమో యట్టి తన్మయభావంబునను ప్రజలుగలదియై సకలసంపదలతో విలసిల్లుచు శ్రీశైలమునకుఁ బశ్చిమదిశను, కర్ణాటకమను పేరుగల యొక దేశమున్నది. అందు భూదేవికిఁ గంఠహారమువలె నొప్పుచుండిన హంగుళేశ్వరమను నొకపట్టణంబుగలదు. అందుఁ గేవలశివభక్తిపరాయణుండును పాపరహితప్రచారుండు నగు మండంగిమాదిరాజను నొకబ్రాహ్మణప్రవరుండు గలఁడు అతనికి సమస్తసద్గుణాలంకారయగుచుఁ బతిశుశ్రూషయే ప్రధానవ్రతముగాఁ గల మహాపతివ్రతాశిరోమణి యగు మాదమాంబయను ధర్మపత్నియుండెను ఆమె భర్తయొక్క కనుసన్నచే నాతనియభిప్రాయంబెఱిఁగి యతిథిసంతర్పణంబుసేయును అత్తమామల సేవయందును శివులను మఱియు శివాచారభావంబునఁ గనుటయందును, అంగవైకల్యులు సన్యాసులగు దీనులఁ గని రక్షించుటయందును మెలఁగు నింటిపనులయందు సర్వదా జాగరూకురాలై మెలఁగుచుండును. కలిమిచేఁ దులఁదూఁగుచు భర్తృమనఃప్రియురాలై యుండును. ఆమెకుఁగలకొఱఁతి యేమియులేదు గాని సంతానరాహిత్యమను మహావ్యసనమొక్కటియే యామెమనస్సునందు దూఁగులాడుచుండెను. ఉత్తమసంతానప్రాప్తి యెట్లుగలుగునని పెద్దలనడుగుచుండెను.

మాదిమాంబ నందినోము నోచుట

ఇట్లుపగుచున్న మాదిమాంబకును బెద్దలందఱు నేకగ్రీవముగా నందికేశ్వరుని నోమునోచిన సంతానము గల్గునని చెప్పిరి. అంత మాదిమాంబ నందికేశ్వరుని మనంబున నెంచుకొని "స్వామీ! యేఁటి సోమవారము మొదలు తొమ్మిదినిదినములు యథావిధిగా నీనుగూర్చి నోము నోచెదనని మ్రొక్కుకొని తొలిసోమవారమునాఁడు శుచిస్నాతయై సమస్తాభరణములును బసుపుంబూసుకొని జలకమాడిన మడుగు నధరించి భస్మాంకములు తిలకములుదిద్ది రుద్రాక్షమాలలు మెడఁదాల్చి పతిసమేతంబుగాఁ గ్రిపయదాసదాసీజనపరివృతయై నందికేశ్వరునాలయంబునకేగి నవరత్నఖచిత సమాప్తిగా విధ్యుక్తముగా నోమునోచి దశమదివసంబున నవటినందివిగ్రహంబునకు సుగంధిజలంబులఁ నభిషేకస్నానమొనరించి, పంచామృతస్నానంబును తిరుపరి శుద్ధోదకస్నానంబునుఁ గావించి నిర్మలమృదుకూలంబులఁ దుడిచియొత్తి పట్టుపుట్టములువఁ గట్టించి, భస్మగంధ తిలకంబులుంచి, రుద్రాక్షమాలలు వేలవైచి, బిల్వపత్రంబుల నానావిధ సుగంధపుష్పంబుల ననేకలక్షలఁ బూజసేసి ధూపదీప పను నైవేద్యంబులొసంగి, పిమ్మట పుష్పాపూపాద్యనేకంబు మహానైవేద్యము షడ్రసోపేతములగు భక్ష్యభోజ్యపదార్థములతో సమర్పించి, మంత్రపుష్పంబొసంగి, ప్రదక్షిణ నమస్కారంబులు గావించి నిశ్చలమనంబున "నో వృషభవాహనా నోచితే, నోచితి, నీకును శంభునకును భేదములేదయును వేరు భక్తులను నాదరించుచు వారిలకోర్కెలు దీర్చుటయే నీకు నిజ నాకోరిక సమకూర్చి నీవంటి కుమారుని నాకు దయసేయుము నీపేరుపెట్టుకొని పెంచుకొని తనూభవులంబున నేనును నాథుండయు బున్నామనరకంబు నుత్తరించి నీసాన్నిధ్యంబున కైలాసంబునఁ బార్వతీసహితుండగు శ్రీ సాంబమూర్తిని సేవించుచు నందుండెదమని బహుదీనముగాఁ బ్రార్థించి, నందిభక్తులకుఁ

గడువరి సపార సమస్తపదార్థంబులఁ దృప్తికరంబుగ భోజనంబిడి బహుళదక్షిణలతోఁ గర్పూర తాంబూలంబులొసంగి, కేలుదోయి జోడించి ధ్యానించుచు నెదుట నిలుచఁబడి యుండెను అంత నందికేశ్వరుఁడు జనులెల్లను జూచుచుండ, వాయువశంబునఁ దినకుఁ బూజగా విరపఁబడిన బిల్వపుష్ప ప్రసాదంబామె హస్తగతంబగు నటులసేసెను. మాదమాంబయుఁ దత్ప్రసాదంబు నక్కునఁ జేర్చి కండ్లనద్దుకొని మగనిచేతికిచ్చి యాయన వలన నక్షతల గ్రహించి శిరంబునందాలిచి, యథాప్రకారముగా నింటికేఁగి భార్యాభర్తలు సుఖంబునఁ గాలముఁ గడుపుచుండిరి. మాదమాంబ "నందికేశ్వరు ననుగ్రహం బెట్లుదువచ్చెను. ఎప్పుడు గర్భవతినై సుతుంగనియెదనను తలంపు దక్క దన మానసంబున నితరచింత లేక యుండెను

మాదమాంబ గర్భవతి యగుట

నందికేశ్వరుఁడునుఁ గొంత యవతారంబునకే యత్నించుచుండెనగు నని తలంచుచుండెం గావున "నీయమమహాపతివ్రత ఉత్తమ బ్రాహ్మణుని భార్య సకలైశ్వర్యములతోఁ దులదూగుచున్నది విశేషించి నన్నుఁగూర్చి నానోము నోచి నావంటి పుత్త్రునిఁ గోరినది. నావంటి సుతుఁడు నేనుగాక మఱి యెవ్వఁడుండును. ఇంతకుఁ బరమేశ్వరు నానతిని నేను భూలోకమున నవతరింప వలసియున్నది కాలము కర్మముంగూడ సమకూడె. పరమ పవిత్రమగు నీకుమాదనేత్రి గర్భంబుపాధిమాత్రంబుసేసికొని యవతరించెదను" అని నిశ్చయించుకొని నిజ చైతన్యం బామాదమాంబ గర్భంబునందు జొనిపెట్టెను అంత నెచ్చెలులొకానొక దినంబున నామెకుఁ దలయంటి నలఁగుమర్చి గర్భలక్షణములంగనిపెట్టి "తల్లీ! నీముఖ బింబము తెలవాఁ రాఁజుచున్నది చెక్కిళ్ళు తెల్లఁబాఱినవి చూచుకములు నల్లఁబాఱినవి నడుముగనఁబడుచున్నది నల్లచీమలబారువలె నూగారు తిరుగానున్నది. హస్తికడుపు మాఁదు

దుబోర్లించినట్లున్నది ఈమధ్య నీ వెప్పుడెపుడు భుజించి యోకిలించుట యు మేము గనిపెట్టితిమి అవియ వేవిళ్ళను కొంటిమి" అని చెలికత్తె యలు చెప్పుచున్నతఱి నందొకతె మెల్లనఁ జనుదెంచి నవ్వున సాహసించి చెక్కిలిచుంచి 'అమ్మా! వాలిండ్లఁ బాలునుం బడినవి ఇఁక గర్భవతివి గాని సామాన్యవనితవుగావు మేము నిశ్చయముగా నొక్కి నక్కాణింపఁగలము నందికేశ్వరుఁడు మనలననుగ్రహించె. ఇది మూఁడవమాసపు గర్భము ఇఁక నాఱుమాసముల నీకు సత్పుత్రుండు పుట్టఁగలఁడు మాభాగ్యమేమని కొనియాడుదుము సఫలమనోరథవగు నినుఁజూచి నీయూడిగంబులు సేయఁగలిగితిమి నీకేదినముం బుత్రున్నాత వైతివో జ్ఞాపకము దెచ్చుకొనుమా నాఁటినుండి మాసగణన సేయవలెను" అని చెప్పెను అది విని మాదమాంబికయు "సైదోడులారా! నన్నేల యొకసక్కెము లాడెదరు నాకింతటి భాగ్యమబ్బునా" యనుచుఁదానును వారు చెప్పిన గర్భలక్షణములను గుర్తించుకొని లోలోన సంతోసిల్లుచు నందికేశ్వరుని ధ్యానించుచుండెను ఇట్లు క్రమక్రమంబు నఁజూలు ముదిరి తత్తన్మాసంబుల నగుపడవలయు లక్షణంబులు క్రమక్రమసూచితంబులు కాఁగా తొమ్మిది నెలలు దాఁటి పదియవ మాసమునైతము గొంచమెక్కువ తక్కువగా నతిక్రమించఁ గడఁగినది సుఖప్రసూతి కై యెదురు సూచుచున్న పరిచారికలును దానును "పదియవ నెలయును దాఁటవచ్చినది ఇదియేమివింత. కలిగిన దానికి ఫలము లేకపోయెను గాయు నొక దైవశోధవలె నున్నది మనమేమి సేయఁగలము దైవానుగ్రహమున కెదురు సూడవలసినదే." యని దృఢనిశ్చయులై యుండిరి ఈరీతిని మూఁడు సంవత్సరములు గర్భములో లోనవృద్ధిబొందెను గాని ప్రసవము కాలేదు. అంత మాదమాంబ యొక దినమున సపరివారయై రహస్యముగా సంగిగుడికేఁగి "నాతండ్రీ! నందీశా, అపరరుద్రా. నీయనుగ్రహమున గర్భధారణంబు గలిగెను.

ఇది లోకసామాన్యగర్భమువలె నగుపడదు. సామాన్యమానవ మానవతులు గర్భిణులై నవమాసవిస్ఫూర్తిచేఁ బడయువ మానసమున సుతునింగనుట సర్వసాధారణవిధమై యున్నది. అయినను త్రియంబకను నాకు సుతుముఖము వీక్షించు లంభము లేకుండుట నాపాపము ఫలమా, నీయనుగ్రహాలోపమా, లేక యిది సరికి గర్భవతినై నాయంతరంబుఁ గావించునా ఇట్టిదో నా నీకు నాయందుఁగల కృపానుసంపుటుచే నేఁగనుట, నీవు నాయెడల నిష్కారుణ్యభావము బూనక సర్కారుణ్యానుగ్రహముఁజూపితివా, ఇట్టి గర్భంబు నాకొసఁగ నవ్వింతె యీమానస పట్టుటకు నీయెడల నేఁజేసిన ద్రోహమేమి యున్నది లేదన్న నాకింతవిచారము లేఁకపోవునే కలుగ తేని విచారమున్న మొదలలేని విచారమే మలవిపెద్దలు సెప్పుదురు ఇఁకనైనను నాగర్భభారముఁ దొలఁగించి నాయవస్థితినాకు దయసేయుము. అట్లున సర్వేశ్వరునై యూనసమానయుండెద" అని స్వామియొక్కుటఁ గాంచి తపవేష్టి యింతలో భగవదనుగ్రహంబున జ్ఞానసంపన్నమై యాతనిసమ్ముఖంబునఁ బశ్చాత్తాపమై "తండ్రీ! రక్షింపుము రక్షింపుము. అజ్ఞానురాలను అబలను, గర్భభారము సహింపలేక నీయెడల నిలువఁగా మూర్ఖపెట్టుకొంటిని నాదీనాలాపంబుల నాలించుటకు నీవు దక్క మఱి నాకెవ్వరున్నారు. కృపాకర దీనానాం స్త్రీత్వమేవ శరణాగతానాం, తస్మాత్కారుణ్యభావేన రక్ష రక్షోక్షణాద్యమాం" అని దీనమానసంబున వేఁడుకొనుచుఁ దిదేకదృష్టి నశ్రులు మూసి ధ్యానించుచుఁ దన్మలరూపంబునఁ దన్నుఁదా నెఱుఁగక నిశ్చేతన్యయై నేలవ్రాలె. ఆదియ యొక తాత్కాలికనిద్రాప్రాయమయ్యె.

నందికేశ్వరుఁడు మాదమాంబకు స్వప్నంబున సాక్షాత్కరించుట

తక్షణమ నందికేశ్వరుఁడు మాదమాంబకు స్వప్నంబుఁగల్పించి యందు నిజరూపంబునఁ దా సాక్షాత్కరించి యామెకిట్లనియె "తల్లీ!

నేను సర్వదా నీకు సన్నిహితుండనై యుండ నీకింతసంతాపమేల అమ్మా! నీవనుకొనినట్టుల నీవియొక యపూర్వగర్భముగాని నారీజన సామాన్య గర్భముగాదు నీయుదరంబున నున్నవాఁడు నిశ్చలశివజ్ఞానధురీణుండై నమహానుభావుండు శివునియొక్క ముఖమునుండి యావిర్భవించిన యావృషభమూర్తి నందీశ్వరుఁడను నామంబునఁ దనరియుండువాఁ జనించి, సమ్యఙ్మహాతపంబొనర్చి, పరమేశ్వరుననుగ్రహంబువడసి, భూతనియామతి భక్తహితార్థంబుగా నీయుదరంబున నుండి భూలోకంబున నవతరింపనున్నవాఁడు ఇఁక నేల దావరిలెదు. ఓజననీ! నీగర్భంబు లోనున్న పిండంబు నేనుసుమీ నావంటి సుతునిమ్మని నీవు నన్నభ్యర్థించితివి నావంటివాఁడను నేనెగదా కనుక నేనె యీభూలోకంబున నడుగంటిన శివభక్తిని మఱలనుద్ధరింప నవతరించుచున్నవాఁడను ఇట్టి నేను నీగర్భస్థుండనైయుండఁగా నీకింత భయమేలని నన్నునమ్మినదానవు. నీవు సర్వదా శుభమగుదు. అతిశీఘ్రంబునఁ బ్రసవించెదవు. నీకు బుట్టిన శిశువునకు బసవన్నయని పేరుపెట్టుము అతఁడు శ్రేయస్కాముఁడై బౌద్ధులనాస్తికత్వంబుఁద్రుంచి శివమతస్థాపనంబు చేయఁగలవాఁడు” అని చెప్పి యంతర్హితుండయ్యె. అంత మాదమాంబ స్వప్నంబునఁగన్నులారఁగాంచిన సంగతిని గన్నువిప్పిచూడలేక పరమాశ్చర్యంబునొంది యనినందికేశ్వరుని స్వప్నసాక్షాత్కారమని యెంచి సంతసించి నందీశస్మరణపూర్వకంబుగా చెలికత్తియల సమూహంబుతో నింటికేఁగి తనజన్మము సాఫల్యము నొందెనని కుమారాభ్యుదయంబెదురు సూచుచుండెను

శ్రీబసవేశ్వరునియవతారఘట్టము

ఇట్లుండ నొకానొక శుభదినమ్మున శుభనక్షత్ర శుభగ్రహసంపత్తిగల యభిజన్మమహూర్తంబునఁ గర్కాటకలగ్నంబున మాదమాంబగర్భస్థంబగు నందికేశ్వరచైతన్యంబు తదంతర్గతంబైన పరశివ

తత్త్వంబు దన్నుఁబురికొల్ప వత్సరత్రయసంవర్ధమానంబగు భౌతిక దేహంబుతో శివధ్యానపరాయణుండై తదభిముఖముగఁ దనయెదుట సాక్షాత్కరించి యంతర్దృష్టిసమ్యగ్గోచరుండగుచున్న శివునకు సాష్టాంగదండప్రణామం బాచరించుచున్న దండంబున నూర్ధ్వప్రసారితబాహుమృణాళాగ్రకరకమలంబులు ముకుళించి దోర్యుగ మధ్యగతంబగు శిరంబుతో నధోముఖంబుగా భూలోకావతరణంబునకురోసి, రాఁజాలక కాలవిళంబనము సేసి, భగవదాజ్ఞోల్లంఘనంబు సేయ నేరక, తుదకువిధి లేక వచ్చుచున్నవాఁ డన్నవిధంబునఁ గన్నులుమూసికొని సర్వసామాన్య శిశుజననస్థానావయవంబు వెల్వడి యధఃపతితుండై మానన కిశోరంబై యావిర్భవించునంతలో నాతనియందంతర్హితుండై యున్న శివుండు మునివేషధారియై వచ్చి యబ్బాలునంగంబు సాంగలింగసంగతంబుఁ గావించిచనియె అమ్మునియట్లొనర్చుట యక్కడివారెవ్వరుం గనలేదు కానిబాలుదేహంబున లింగధారణంబుమాత్రము గానవచ్చుచుండెను. అదిగనియందఱు నమందానందసంశయాశ్చర్యంబులు ముప్పిరిఁగొన్న మనంబులఁ జూచుచుండిరి అంతనొకానొక మునిపుంగవుండు తెల్లనిజంతపుం గ్రిగలవాఁడై, చెవులరుద్రాక్షకుండలంబులు చవుకళించుచుండ, నాకర్ణాయతదీర్ఘలోచనుండై, ఫాలభాగవిన్యస్త భస్మరేఖలతో జటాజూటంబుగలిగి మేనరుద్రాక్షమాలలు వ్రేలాడుచుండ, కక్షభుజమున ధరియించిన విభూతిభస్త్రికగలిగి యొకచేత ఛత్త్రంబును మఱియొకహస్తంబున డాలును బెత్తమునుఁగలయఁ బట్టికొని, బవిరిగడ్డంబుతోఁ జూచువార కీతండాహరుండే యనినిశ్చయ భావంబుల హృదినమునారంబులు సేయుచుండ నచటికరుదెంచి మాదమాంబంగాంచి యిట్లనియె. "సతీతిలకమా! నేనీసమీపంబుననున్న తప్పడి సంగమేశ్వరస్థానంబున మాదనయను నామంబున నివసించెడు మానిని. ఈబిడ్డఁడు నాసుతుండు నేనెన్నఁడు వీనినెడఁబాసి యుండను.

లోకహితార్థంబు వీఁడు సేయుతుండై నేఁడుదయించినవాఁడు నాయ నుంగు దనయుంజూపి మదిగుదుసుటచే నేఁడీతనిం గన నేగుదెంచితిని నీవతిధన్యురాలవు నీగర్భంబతి పవిత్రమైనది. వీనినర్భకుఁగాఁ గనుటచేఁ మీరావంశతుఁలు చరితార్థులైరి మీకిఁక భవపాశబంధంబులు లేవు. వీనివ లన మీకఖండయశంబు గలుఁగును వీనికి జన్మజన్మంబుల నేనే గురుం డను మఱియొక రహస్యము వినుము. నాపై నానవెట్టి నీకుఁజెప్పెదను వీనికెన్నఁడును లింగార్పితము గానిపదార్థమేదియునుఁ బెట్టఁగూడదు సుమీ" అని చెప్పి యంతర్హితుండయ్యెను అచ్చటి జనంబు లెల్లరు నీతండె హరుండని కొనియాడిరి. ఇట్లు కోటిరవి ప్రభాభాసమా నుండగు నక్కుమారుం గనినతోడనే తలిదండ్రులకు మానవసామా న్యంబైన యజ్ఞానతమంబు వాసి దివ్యజ్ఞానసూర్యోదయం బైనందున వారల హృత్కమలంబులు వికసించి పరమహర్షోత్కర్షంబులయ్యె అం తవారు లప్పురంబునంగల సకలభక్తవరుల నామంత్రణంబు సేసి వారికి

బసవనకు జాతకర్మనామకరణంబులు.

సభక్తిసాష్టాంగ ప్రణామంబులాచరించి యర్హాసనాసీనులంగావించి య ర్ఘ్యపాద్యాది విధులనర్పించి తత్పాద పవిత్రతీర్థంబు సుతునకు గాత్రసేచ నంబుఁగావించి భక్తవరకరస్పృష్టభస్మంబు ఫాలమునకు తిలకంబిడి మొ యినిండ నలఁది మంగళతూర్యనాదంబుల స్వస్తిపుణ్యాహ వాచకంబుఁ గావించి తమసంపద కనుకూలంబులగు దానదక్షిణంబుల బ్రాహ్మణ స మారాధనంబును నివర్తించి నందికేశ్వ రాజ్ఞా ప్రకారంబుగా భక్తవరు లనుమతిని "బసవన్న" యని నామకరణం బొనరించిరి ఇట్లు తలిదం డ్రులచే జాతకర్మనామకరణాది సంస్కారంబులు గావింపఁ బడిన యబ్బాలబసవఁడు తనబాల్యచేష్టలం బితరుల కపరిమితానందంబు సం ఘటించుచు దినదినప్రవర్ధమానుండై శుక్లపక్షచంద్రు నందంబునఁ గళాపూరితుండై పరమేశ్వరునంశ చేజనించినవాఁ డగుట సపరరుద్రుం

డను పేర సకలజన సంస్తూయమానుండగుచు, సంస్మరణమాత్రంబునన సకలవిద్యాప్రవీణుండై యుపనయన సంస్కారార్హంబగు గర్భాష్టమ వర్షవయోమాత్రగాత్రుండై తదుచితౌన్నత్యస్థౌల్యబలపరిమాణంబులు గలిగి బాలగాత్రేందుమౌళియని జనులవలనం గొనియాడంబడుచుండెను.

బసవన్న యుపనయనమక్కఱలేదనుట.

ఇట్లుపనయనోచితవయోవిలాసియగు తనయుం గని జనకుండు గర్భాష్టమె యుపనయనమునకుం దగినయదని పెద్దలవలన వినియున్నవాఁడు గావున దైవజ్ఞోపదిష్ట శుభముహూర్తంబున బంధుమిత్ర పరివారాదులం గూడి తనయుపనయన సంస్కారంబు గావింప నుద్యమించు తండ్రి యత్నంబుం గని కుమారుండే తండ్రికి మృదుమధురవాక్యంబుల సవినయంబుగా నిట్లని విన్నవింపం దొడంగె నదెట్లనిన - "తండ్రీ! నీవు శివభక్తుండవై యుండియు, నేక శివాచార పరత్వంబు మాని యుపనయనమను నితరకర్మంబునకుం బాల్పడందగునే? మనకు శివుండే యేకగురుండు తదితరులను మనము గురువులుగా భావించి కైకొనంగూడదు అట్టి శివుని మాని యితరమానవులను గురువులం జేసికొనవచ్చునే? పూర్వజన్మమున దుష్కర్మములం జేసిన వాని నీ జన్మంబున బ్రాహ్మణునిం జేయుట పాతకంబుగాదే? గురుకటాక్షంబున నొక్క జన్మమే గలవానికి జన్మభేదంబులు గల్పించి సంస్కారంబులు సేయుట మహాపాపంబుగాదే? గురుపదయుగ్మమున నర్పింపందగిన హవిస్సు నగ్నిపాలు సేయందగునే? అనాదియగు పంచాక్షరీమంత్రజప పరులమగు మనము పరమంత్ర జపం బొనరింపం గూడునే? శివభక్తులకెత్తు చేతులు పరభక్తులకెత్తవచ్చునే? మఱియు నొక్క విశేషంబు సెప్పెద నాకర్ణింపుము. అమితఫలప్రదంబులగు శివపదంబుల కర్పణం జేసి కర్మబంధంబులం బాసి పూర్వకర్మ నిర్మూలనంబునుం జేసి, పుణ్యవశంబుననైన

నీజన్మంబునకు శూద్రత్వంబాపాదించి కర్మద్విజత్వంబునుం బొలదింప నుత్సహించుట వెఱ్ఱితనముగాదె? కేవలభూతిరుద్రాక్షధారియగు వీరశైవుఁడు శివేతర దైవలాంఛనంబులు దాల్పఁ బాల్పడునే? నీటముంచినను ద్రాటఁగట్టినను నీవేగతియని శివునే నమ్మి నిశ్చలచిత్తంబుననే శివాచారపరత్వంబున నైహికాముష్మికంబులను నుభయ కర్మబంధంబులం బాసిన నన్ను మఱలఁ గర్మసాగరంబునఁ ద్రోయఁజూచితివే, తండ్రీ? బ్రహ్మశిరంబుఁద్రుంచిన యీశ్వరుని ప్రమథగణ సంఘాతుండనగు నన్ను నల్పంబగు బ్రాహ్మణకులంబునఁ జేర్పందగునే? జాతిగోత్రహీనుండగు సద్గురు కటాక్ష జనితుండగు నన్ను జాతిగోత్రంబుల నాశ్రయించు వానిఁగా నెట్లొనర్చెదవు? పరమేశ్వరుని వర్ణంబెయ్యది? అట్టి పరమేశ్వరుఁడే మదేకశరణ్యంబుగా నమ్మియున్న నాకు వర్ణంబేది? ఇంత కాలము శివభక్తిపరాయణుండనై యుండియుఁ దద్భక్తి మర్మంబింత యేని నెఱుంగని నీకు నావాక్యంబులు వినసహ్యంబులు కావు. ఐనను నేటినుండి నాకుపనయనమన్నమాట మఱి తలపెట్టవద్దు." అని చెప్పు సుతుని వాక్యంబులాలించి తండ్రి యిట్లనియె

తండ్రి కుమారున కుపనయన మవశ్యకర్తవ్య మని చెప్పుట.

నాయనా! కుమారా! బసవన్నా నామాటవినుము బ్రాహ్మణులకు షోడశ కర్మలు వేదచోదితములు అవియన్నియు బ్రాహ్మణుల కవశ్య కర్తవ్యములే అట్లు చేసినవాఁడే సద్బ్రాహ్మణుఁడనిపించుకోనును చేయనివాఁడు నీచుఁడు శివభక్తుఁడైనను వేదప్రోక్త కర్మముఁ జేసినదోషమేమి? మనదిరుద్రగణము. నంది మొదలగు వారాగణములోనివారే వారందఱు నుపనయనము సేసికొనవలసినదే వేదమాతయైన ప్రణవంబు తారకబ్రహ్మమయిన రుద్రదేవతాత్మకంబు ఇఁక నుపనయనంపు తెఱంగు వినుము. వటువు నట్టెడి భిక్షాపాత్రశివుఁడేచేత

ధరించిన భిక్షాపాత్రమైన బ్రహ్మకపాలము చుట్టుకొని త్రాళ్లు నాగభూషణములు పాలాశదండము (మోదుగకఱ్ఱ) విష్ణువిగిద పంచశిఖలు శివునిజటాజూటము పంచకర్ణము కృష్ణాజినము (లేడితోలు) గజచర్మము. నొసట నిడుదు భస్మంబు మన్మథునిబూది ఇవి యన్నియుఁ గలగాయు త్రిబ్రహ్మచారి వేషంగావెఖ్యుని వేషంబగవా ఇది సాంబమూర్తి భిక్షాటనమునాఁడు నటించినచర్యయే ఉపనీతనటు స్వరూపము కేవలము మ శివుని భిక్షాటన స్వరూపమయిగదా ఇట్టియుపనయనము తంత్రమంత్రము నీవింత మాత్రమాలోచించవు గావు ఇట్టియుపనీత వేషము దాల్చినవాఁడు శివభక్తుఁడగు బ్రాహ్మణుడు కానేరఁడు ఇందువలన మన్మహాదేవునియందలి సద్భక్తికి లేశమైనను లోపము లేదు ఇదినీవు బాగుగనాలోచింపుము లేక లేకకన్నకుమారుఁడవు గనుక నీకు నొక్కవక్కాణించనలేకున్న వాఁడను ఇంతియగ నీమార్గము నైష్ఠాన సమతముగాదు వారికి మొక్కిగి రేని నిన్ను వెలి పెట్టుదురు ఎప్పుడు నీకునునాకును నొక్కచో నుండక యొకఁగూడదు కులముద్ధరించు తనయుఁడవు నీవుగలిగితివని నేను సంతసిల్లితిని అట్టినీవు నాయనా! నా కులమును మూలచ్ఛేదనము నీయుదుగారిమైత్రినాని ఇట్లుండిన నీ పొత్తునాకుసరిపడదు. నీభక్తినీయదియ నీయిష్టాచునారముసఁ జరింపుము నీకును నాకును సంబంధము లేదు చిరకాల తపోలబ్ధుండవగు గర్భవాసార్భకుండవగుట నింతగానీకుఁ జెప్పవలసివచ్చినది." అనినిష్ఠురోక్తులునలుకు జనకునకుఁ దనయుండిట్లనియె. "ఓతండ్రీ! మాటిమాటికిని బ్రాహ్మ్యము

బసవన్న భక్తిమార్గమునకు బ్రాహ్మ్యంబునకును గలభేదము తండ్రికిఁ జెప్పుట

భక్తిమార్గముగానీ పుడియించుచుంటివి బ్రాహ్మ్యధర్మమునకును భక్తిమార్గమునకును, బహువ్యత్యాసముగలదు. బ్రాహ్మ్యంబు మంత్ర గురుదేవతాపూజావిధాన బాహుళ్యంబుగలది. ధ్యానధారణాదులు నం

దుచేఁయువేఁయనుండును. కావున బ్రాహ్మ్యంబు భక్తిమార్గంబుగాదు. భక్తిమార్గమన్నది యేకగుర్వేక మంత్రైక దేవతైక పూజావిధానంబు గలది. ధార్యధారణాదులు నానేకవిధములుగానుండును. ఇఁక నుపనయన ప్రకారమువినుము దానికిఁ బ్రధానమంత్రము గాయత్రిగదా. అది స్త్రీగదా తోడ్తో నుపదేశింపఁబడును దానికిగదా బ్రహ్మోపదేశమందురు దానిలోనేగదా బ్రాహ్మ్యంబు సిద్ధించును. అట్టిగాయత్రి బహుదైవతంబు. అది యెట్లనిన గాయత్రికగ్నిప్రధానముఖము. బ్రహ్మప్రధానశిరస్సు ఆ రుద్రుఁడు శిఖ విష్ణువుహృదయము. పసువులు ప్రాణాపానవ్యానోదానసమానములను ప్రధానవాయువులును నాగకృకరకూర్మదేవదత్తధనంజయములను నుపవాయువులును కలసిన వాయుదశకంబు భూమియోని వర్ణము తెలుపు గోత్రము సాంఖ్యాయనసము అక్షరములిరువదినాలుగు పాదములు మూఁడు కుక్షులాఱు ముక్తావిద్రుమహేమనీల ధవళచ్ఛాయలుగల ముఖంబులతో విలసిల్లు ప్రధానాంగంబులో శిరంబులయిదు. ("శుక్లవర్ణా షడాననా" యని ప్రమాణము గలదు.) ఇయ్యవియును పృథగ్గ్రహాన్వితంబులై ప్రత్యేకకుక్షియుక్తంబులు. ఆకుక్షులాఱును షడామ్నాయ పరిపూరితంబులు ఇట్లని మీ యాజ్ఞికవిధానంబున గాయత్రి మఱియు "నగాయత్ర్యాః పరం మంత్రం నమాతుః పరదేవతా" యనులోకోక్తి మీరెఱింగినదే కావున నీకి శివభక్తికిని గాయత్ర్యాత్మక బ్రాహ్మ్యధర్మమునకు భేదము నే విపరీతము నాపఁగనుండవై వినుము. దైవమననెద్దియు లేనిదే సాంఖ్యయనమని యాదిసాంఖ్యాయన గురుండే చెప్పియున్నాఁడు సాంఖ్యాయనోక్తప్రధానమార్గంబగు గాయత్రిబహుదేవతోపాస్తిగలది. అనఁగా సమస్తదేవతాత్మకము గాయత్రిగనుక నట్టిగాయత్రినుపాసించువారితరదేవతల నుపాసింపనక్కఱలేదు గాయత్రీమాత్రంబున బ్రాహ్మ్యంబు సిద్ధించును గనుక తదితరదైవంబుల నర్చించుటకు నవస

రము లేదు. ఏలయన సమస్తదేవతాత్మకమని యిదివఱకే చెప్పఁబడి యున్నది కావున గాయత్ర్యుపాసకులు దానివమ్మియుండవలెను గాని యన్యమంత్రంబుల నాశ్రయింపఁగూడదు అందుచేతనే "న గాయత్ర్యాః పరంమంత్రి" మని చెప్పఁబడినది కనుక నాయనా! తొల్తగాయత్రి నుపాసించినవాఁడు శివభక్తుఁడు కాఁగలఁడు. ఇదిగాక గాయత్రిప్రాత ర్మధ్యాహ్నసాయంసంధ్యా సమయానుష్ఠితంబు గనుక కర్మభూయిష్ఠం బు కర్మమార్గంబు భక్తిమార్గమునకెక్కుడనిపించును మఱియు, తొల్త నే మంత్రోపాసనంబు లేనివానికి గాయత్ర్యుపదేశంబవశ్యకర్తవ్యంబు గాని పుట్టువుతోడనె శివమంత్రోపదేశపూర్వకంబుగా లింగసంగతి దేహుఁడనగు నాకు గాయత్ర్యుపదేశం బేలనిక నిన్యంబగును ఏకో దేవః" అనున్యాయంబున నేక దేవాశ్రయుండ నవలెను బహుత్వం బెన్నటికిని గూడదు కాఁబట్టి యీవిషయమై మఱివాదింపకుము

బసవన్న తండ్రికి శివభక్తి ప్రకారం బెఱింగించుట

షడ్దర్శనాతీతుండగు పరమేశ్వరునియందలి భక్తిమార్గం బెఱిం గించెద వినుము "విశ్వతశ్చక్షురుత విశ్వతోముఖ విశ్వతోబాహుః" అని శ్రుతిప్రమాణంబు గలదుగదా. అనఁగా దీనియర్థమేమి? (భగవం తుఁడు) విశ్వతశ్చక్షుః=విశ్వమంతయు వ్యాపించిన నేత్రములు గలవాఁడు ఉతః=మఱియు, విశ్వతోముఖః=విశ్వమంతయు వ్యాపించిన ముఖముగల వాఁడు, విశ్వతోబాహుః=విశ్వమంతటను వ్యాపించిన బాహువులు గల వాఁడు ఇట్టివాఁడయ్యును "అత్యతిష్ఠద్దశాంగులం" అనిచెప్పఁబడి యుం డెఁగదా అనఁగా నిట్టి విశ్వరూపముగల మహాత్ముఁడు సూక్ష్మరూపి యై దశాంగుళవైశాల్యంబగు ప్రదేశంబు నధిష్ఠించి జగదంతర్వ్యాప్తి నిం బొందియుండెనని భావము. "గురోరధికం" అనునటుల గరిష్ఠముకన్న గరిష్ఠమైనవాఁడు మఱియు "అణోరణీయాన్ మహతోమహీయాన్" అనికూడ చెప్పఁబడుచున్నాఁడు. అనఁగా దానణుస్వరూపముకన్న నణు

స్వరూపముకలవాఁడు మహత్స్వరూపముకన్న మహత్స్వరూపముగల వాఁడును ననియర్థము బట్టి సర్వాత్మస్వరూపుఁడును జగదంతర్వ్యాపి వ్యాప్తుఁడును సచ్చిదానందమూర్తియు(నుమాసహితుండగు)శ్రీశివలింగమూర్తియే నాకు గురువును, పరమగురువును, పరమేష్ఠిగురుండును నై యున్నవాఁడు మంత్రిరాజంబగుటకు ప్రణవసహిత షడక్షరమైన ప్రణవపంచాక్షరియె నాజపమంత్రంబు జటాధారణంబును, విభూతిరుద్రాక్షమాలాలంకరణము నే నావేషము శివభక్తవైరులను ఖండించుటకుగాను మగు భక్తియే నాయాయుధంబు భక్తియుక్త సాష్టాంగదండనమస్కృతికే గదా భగవంతుఁడు ప్రసన్నుఁడగును అట్టి భక్తులదర్శనము పాపక్షయకరము మోక్షప్రాప్తికరము నగును భక్తియే జీవన్ముక్తి. కనుక నే భక్తికిని బ్రాహ్మ్యమునకు నైకమత్యము లేదని తొల్తనే నీకు నేఁదెలిపియుంటిని" ఇట్లని బహుభంగుల భక్తి బ్రాహ్మ్యంబులు వేఱువేఱని నిరూపించి "నాకు భక్తియేగాని బ్రాహ్మ్యంబక్కఱలేదని తండ్రికిఁజెప్ప, నాకుఁ దండ్రియుఁ దల్లియు సమస్తబంధువులును శివుఁడేగాని తదితరులు గా" రనియు "మీపొత్తునాకక్కఱలే"దని తల్లిదండ్రులదిగనాడి, నాగాంబయను సహోదరి తన్ననుగమింప బయలువెడలి చూచువారు వెఱఁగొంద బసవన్న యొకశివాలయపశ్చిమముఖమునకుం జని యచ్చోటఁ గూర్చుండెను

బసవన్న వివాహము

అంత బిజ్జలదేశపురాజునొద్ద దండనాయకుఁడగు బలదేవుఁడు బసవనకు మేనమామయు, మాదమాంబకు సోదరుఁడును గనుక బసవన యుపనయనమహోత్సవ దర్శనార్థంబువచ్చియున్నవాఁడగుటచేఁ దద్విషయిక పితాపుత్ర సంవాదంబు విని బసవనను మహాజ్ఞానిగా నెఱింగియిట్టివాఁడు నాకల్లుఁడైన బాగుండునని యోచించి యతని నొడంబఱచి తనపట్టణంబునకుఁ గొంపోయి వివాహప్రయత్నము సేసెను పుర

ము శృంగారించి పంక్తిళ్ళు పాళలు వేయించి బంధువులను శివభక్తులను రావించి భక్తులపాదములుగడిగి, తత్తీర్థంబు వధూవరులపైఁ జల్లి వారికి భోజనతృప్తి సేసి, బహువిధ భేరీమృదంగాది మంగళతూర్యనాదంబులు సెలంగఁ గొందఱు వాడుచు మఱికొందఱు ఆడుచు, నింకఁ గొందఱు మఱికొందరితో వివిధవిషయక ప్రసంగంబు లొనర్చుచు, శివభక్తులు శివగీతములం బాడుచుఁ దన్మయత్వంబున నాడుచుఁ నిట్లనేక లనేకసత్కారముల వినోదించుచుండిరి అప్పుడు బసవన్న ప్రతిభక్తునియొద్దకు నేఁగి, సాష్టాంగంబుగా నమస్కరించి, తద్దత్తవిభూతి బిల్వపత్రపాదంబు స్వీకరించి, నిజతను శిరంబులం దాల్చి, భక్తాంఘ్రిరేణువులం దన శిరంబునందాల్చుచు, తత్పదదర్శనం బతికుతూహలంబునఁ జేయుచుఁ దన పాదంబులు వారికిఁ గపడకుండ వెనుకకు ముడిచి ముకుళితకర కమలం బులైన ముంజేతులు ముందుకుఁజాచి, మోచేతులఁ దొడలపై నిడుకొని తనతొంటిరూపుఁ దాల్చెనో యనునట్టుల, నిజపూర్వచతుష్పద బసవాకారునిఁ జూచువారికిఁ దోఁప, భక్తమండలి చుట్టునుం దిరిగి మఱలయు ధాస్థానముఁ జేరి కూర్చుండి తానును వారితోఁబాటు గీతగానంబుసేయుచు శివతన్మయుఁడై యుండెను. అప్పుడు బిజ్జలరాజు దండనాయకుఁడగు బలదేవమంత్రి తనయల్లుని భక్తిజ్ఞాన శివతత్త్వవేతృత్వతన్మయత్వములఁజూచి, రెండవశంభుండె నాకల్లుండయ్యెనని పరమానందమును బొందుచుఁ దనకూఁతురగు గంగమాంబికను దెచ్చి, భక్తులగు పెద్దలకుంగనపర్చి "దీని నామేనల్లుఁడగు బసవన్నకిచ్చి వివాహముసేయుటకు మీరెల్ల రామోదించి శుభముహూర్త నిశ్చయంబుసేయుండని యభ్యర్థించెను వారందఱు నేకగ్రీవముగా "శుభస్య శీఘ్ర"మ్మని యున్నది గావున నీవింక నాలస్యంబు సేయక యీమంచి ముహూర్తమె శుభతారాచంద్రబలంబులు గలది గనుకఁ దక్షణమె వివాహంబొనరింపుమనిరి, పామరులకు గ్రహతారాచంద్రబలంబులు గమనింపవలెను గాని

జ్ఞానులకు విగావలెనా? వారికి దలంచినదే ముహూర్తము. వెళ్లినదే త్రోవ. ఆడినదేమాట. చేసినదేపని కాని, వారికి మంచిముహూర్తముతోను, మంచిమార్గములతోను, మంచిమాటలతోను, మంచిపనులతోను నిమిత్తములేదు ॥శ్లో॥ కింకుర్వంతి గ్రహాస్సర్వే శనిస్సూర్యాంగారకాదయః। ఏకాదశస్థే గోవిందే గురుర్దేవస్సనాతనః" అనెడు వాక్యమె వారికి ప్రమాణముగాని, యితరవేదశాస్త్రములతో వారికి పనిలేదు. అనగా జ్యోతిషశాస్త్రానుసారముగా దేవగురువగు బృహస్పతి (గురుడు) శింశుమారచక్రంబునందలి మేషాదిద్వాదశరాసులలో, జన్మరాశియందుండగా (ఏకాదశమునకు లాభరాశియని పేరు.) తక్కిన శనిసూర్యాంగారకాది గ్రహములు, మరియేరాశి యందున్నను శుభాశుభ భేదములులేక యాగ్రహములు శుభఫలములనేయిచ్చును. సనాతనగురుడైన శివుడు (ఇచట గోవిందశబ్దమునకు శివుడర్థము ఎట్లనిన—గాం వృషభం విందతీతి గోవిందః=ఎద్దును (వాహనముగా) పొందినవాడుగనుక గోవిందుడు) పదునొకండవ యింద్రియమగు మనస్సునందుండగా శనిసూర్యాంగారకాది గ్రహములు చెడుస్థానములయందున్నను, ఏమిసేయగలవు? (అనగా సర్వకాలసర్వావస్థలయందు భగవంతునియందే మనస్సులగ్నము సేసికొనియున్న వారికి గ్రహచారముతో నిమిత్తములేక వారుసర్వదా శుభఫలములనే పొందుదురనుట) అట్టి భగవద్భక్తులచే నియమింపంబడిన సద్యశ్శుభముహూర్తమున బలదేవ దండనాయకుడు తనకూతురగు గంగమాంబికను సమస్తాభరణాలంకృతం జేసి, భాగినేయుడగు బసవనకిచ్చి వివాహము యథావిధిగా "దశపూర్వేషాందశాపరేషాముద్వాంశ్యానా" మనుశ్రుతివాక్యప్రమాణానుసారముగా కన్యాదానపూర్వకముగా శాక్త్యైవైదికతంత్రమంత్రపూర్వకంబుగా నొనరింపబడెను. అంతభక్తవరులా వధూవరలను సకలసద్గుణైకాలంకారులుగాను పుష్పగంధన్యాయంబున నన్యో

న్యాస్పదులుగాను, పార్వతీపరమేశ్వరులమాక్కై నేకతన్మయైక మనస్సంక ల్పులుగాను, శివజ్ఞానదీప్తిసంపిహిత నిజహృత్తనుస్సులుగాను, చిర కాలాభివృద్ధిం బొంది యిాదుందురని యాశీర్వదించి సమయసముచితా లాపంబు లాడుచుండ బసవన వికసితహృదయారవిందుడై లేచి నిలు చుండి భక్తవరుల కభిమతార్థంబులొసంగి తదాశీః పరిపూర్ణుండై చేతు లు జోడించి వారలకిట్లనియె

బసవేశ్వరుఁడు తనగురువును దర్శింప బోవుట

భక్తాగ్రేసరులారా ! ఈసమీపమునందున్న కప్పడిసంగమేశ్వర మున మద్గురుండు వసియించుచున్నవాఁడు నేనేఁగియాతని దర్శనం బొనర్చి తత్పాదంబుల కెఱఁగి ప్రియభాషణంబులం దనిం సద్బోధ నొంది వచ్చువాఁడ నన్ననుమతింపుఁడని సవినయంబుగాఁ బ్రార్థించెను. భక్తులెల్లను వల్లెయనియంగీకరించి తమతమయథాస్థానములకుం బోయి రి. అంత బసవన నిజపత్నియగు గంగాంబికయు, నగ్రజయగు నాగాంబి కయు వెంటరాఁ బయనమై పోనుపోను నానాదిగంతసమాగతులును, భసితరుద్రాక్షమాలాలంకృత దేహులునగు జంగమకులప్రధానులగు భక్తవరుల సంకులధ్వానంబులతోఁ గలగిలలాడుచున్న గురునివాసస్థాన మగు కప్పడిసంగమేశ్వర స్థానము దృగ్గోచరమయ్యెను అప్పురిమాహా త్మ్యంబేమని చెప్పుదు. దానివైభవమాదిశేషునకైన వర్ణింపనలవిగాదు దానిచుట్టును సర్వదా జీవనదులు ప్రవహించుచుండును అచ్చటిచిన్న గుట్టలను, కైలాసశైలతుల్యములే. ఎచ్చటఁ జూచినను భస్మపుగనులే అందలయావులు కామధేనువులు అందలిదూడ లెల్ల నందులే వృక్షము లన్నియు రుద్రాక్షతరులే సకల కుసుమఫలవిలసిత తరుసమూహంబు లగు నుద్యానవనంబు లనేకంబులుగలవు అచ్చటిపురుషులు ప్రమథ గణదేవతలే. స్త్రీలు దేవతాస్త్రీలే సకలజనప్రలాపములు సభక్తికృత శివస్తోత్రకలాపములే, అందుదొంగలు లేరు. దొమ్మరులు లేరు. జారులు

లేరు చోరులు లేరు దుర్మదాంధులు లేరు లోభులు లేరు కాముకులు లేరు. క్రోధులు లేరు మోహవ్యామోహకులు లేరు భేదబుద్ధులు లేరు. అందుపమచిత్తులే సత్త్వగుణప్రధానులే శివతత్త్వచింతాపరాయణులే. ఇట్టి కప్పడిసంగమేశ్వరమును జూచి యానందకందళితహృదయారవిందుండై, బసవన, యచ్చటిభక్తవరు లెల్లను దన్ను గాంచి యెదుర్కొని లోనికిం దోడ్కొనిపోంగా నచ్చటికేంగి స్వామియాలయంబు సొచ్చి ప్రాంగణంబున నిల్చి నలుంగడలం బరికించి ప్రాకారప్రదక్షిణంబు సేసి గర్భాలయముఖద్వారంబున స్వామికభిముఖముగా సాష్టాంగదండప్రణామంబుం గావించి కళ్యాణమండపంబు సందాసీనుండై పౌరాణికసూత్రంబుల స్తుతియించుచుండెను అంతి నాయీశ్వరుండు తనపూర్వపు జంగముని వేషంబున శిష్యునకు ప్రత్యక్షంబుగా నాలయంబు వెలువడివచ్చి తన్ను గాంచి యుర్విపై సాష్టాంగంబుగా నెఱంగి యెత్తేంగి యూరకున్న శిష్యుని దనచేతుల నెత్తి శిష్యమాత్రుండుగాక పుత్రప్రాయుండగుటం గౌంగిటం జేరిచి తననిశ్చలభక్తికి మెచ్చి యిట్లనియె " బసవన్నా! ఇచ్చటికి వచ్చుచుం జెప్పుచున్న భక్తవరులచే నీసచ్చరితంబుం బలు

బసవేశ్వరునకు గురువు హితోపదేశంబు సేయుట

మారు విని యంతరంగంబున నిత్యంబును నిన్నె దలచుచుంటిని. ఇది సత్యముగాని యిచ్చకపు మాటగాదు. నేను భక్తపరాధీనుండ నగుట నీయంతరంగభక్తికి మెచ్చి నీకు నానారూప్యంబొసంగి నాయంతవానింగాం జేసి నీవలనం గొన్ని ఘనకార్యంబులు సేయింపందలకొంటిని నీకును నాకున భేదవ్యవస్థాప్రవృత్తి యగుటం జేసి నీవు సేసిన కార్యంబులన్నియు నేను సేసినట్లంగీకరింతును. ఈనీస్వరూపమె నాస్వరూపము. నీయవతారమె నాయవతారము ఇంతయేల నీవె నేను కనుక నాయనా! నీకుం జిరకాలమునుంచి మనోగతంబుగా నెలకొనియున్న శివభక్తి మితిమీఱకుండునట్లుగాం గాపాడుకొనుచు మెలంగుచుండుము,

భస్మరుద్రాక్షలు ధరించినవారిని శివస్వరూపులుగ భావించుకొనుము. ఒకవేళ శివభక్తులం దేదేని లోపమున్న యెడల దానిదోషంబుగాఁ గొనక మేలుగుణంబుగనే భావింపుము. శిష్యులైనను లింగధారులై నీకం టఁబడిరేని వారిని మిత్రులుగా నెంచుకొనుము. నీవు పట్టిన నీవ్రతము లట్టివ్రతంబున కెవ్వట్టున నైనఁ జ్యుతిలేకుండునట్లుగాఁ గాచుకొనుము నీమతంబు వర్ణాశ్రమధర్మంబులను బరిపాలింపని సర్వజనసమ్మతంబు నేక శివార్చనాపరాయణంబగు వీరశైవమతము. ఇట్టివ్రతంబున కెన్నఁడేని భంగము రానీయక శివభక్తులెల్లరు నేకజాతివారే గాని భిన్నజాతివారుగా వారి నెంచి కులభేదంబు వారియందారోపించి న్యూనాధిక భావంబులం జూడక సర్వసమత్వబుద్ధిచే నందఱ నొక్కజాతివారుగా నెంచి వారలతోఁ గలసిమెలసి యుండుము. ప్రకృతమున లోకము శివభక్తి వైకల్యంబునొంది యున్నది. అది శివభక్తిమార్గమును దలి నూతన భక్తిమార్గములం గల్పించుకొని వితండవాదములు సేయు దుర్జనులయెడ మృత్యుప్రాయుండవై వారల నిర్మూలింపుము. వేదోక్తమున వర్ణాశ్రమధర్మరాహిత్యంబగు నాదిజంగమ శివభక్తిని యథావిధిగా నీభూమిపై విలసిల్లం జేయుము. శివార్పిత శేషమునేగాని యితరపదార్థముల నెన్నఁడు గ్రహింపకుము. శివతాదాత్మ్యంబు గలవాఁడవగుటకం దర్పుని దర్పమడఁచి వానిని భస్మమాత్రావశిష్టుంగాఁ జేసిన శివుని మాడ్కి నీవును వానిని గెలిచియుండవలెను గాని, వానిబారికి లోనై మోహకామావేశంబుల నొంది పరసతులం దిలకించి భ్రాంతచిత్తుండవై వారలయందు బద్ధనురాగుఁడవుగాక, నారీస్తనధరనాభీదేశంబులు దృగ్గోచరంబులైనఁ జిత్తచాంచల్యంబునొందక యవి మాంసపిండవసాది వికారములని నిశ్చలమనోభావుఁడవై స్త్రీపురుషభేదము దేహమునందే గాని లోనియాత్మకు లేదని గ్రహించి యట్టి భేదరాహిత్యంబు సూచించుటకే, శివుఁడు సగమాఁడురూపును సగము మగరూపును దాల్చి దేహ

మాత్రమున భేదముంగనపర్చుచు నంతరంగమున భేదము లేదని పరంజ్యోతి రాకారంబున వెలుంగుచు మనల కెఱింగించుచున్నవాఁడని నీవు తెలిసికొని యితరులకు సుబోధకంబుగా నెఱుఁగఁజేయుచు నిర్మోహ నిశ్చల తత్త్వంబుతోఁ గూడిన జీవన్ముక్తుని భావంబుననుండుము. శివైకపరాయణుఁడవై వచ్చి శరణార్థ భక్తులనవమానింపక రక్షించుటయే యధికతరమగు శివభక్తియని యెఱుంగుము. స్థావరజంగమాత్మకమగు నీ సృష్టిప్రపంచంబులో జంగమములు సర్వంబును నాస్వరూపంబుగా నెఱుంగుము. ఇట్టి జంగమంబులకు సర్వదా శరణ్యుండవై రక్షించుచుండుము. కొందఱు విరుద్ధవాదులు నిన్ను వశపఱచుకొనుటకు నిన్ను బోధించి పరమతంబులకుఁ ద్రిప్పఁ బ్రయత్నింతురు. వారి దుర్బోధనలకు మోసపోయి వశపడకుము. స్వతంత్రత చెందియుండియున్న నీవు స్వతంత్రంగా పాడుకొనుము. ఇట్టి క్రమమును దప్పినయెడల జ్యోతిస్వరూప నిరూపితుఁడగు ఫాలాక్షుఁడు వారిని రూపుమాపును. నీ సీమంబును సత్యాగబుద్ధిమంతుఁడవై యెంతమాత్రము బోనీక నిలుపుకొనుము. సర్వదా సాంబసదాశివప్రాజ్ఞాధురంధరుండవు కావలెను.'' అని యిట్లు భగవంతుఁ డందఱుం జూచుచుండ మునివేషంబున వచ్చి యందఱు వినుచుండ బసవన కిట్లుపదేశించి మఱల నందఱుఁ గనుచుండ గుడిలోనికేఁగి యదృశ్యంబు నొంది యెప్పటి లింగాకారంబున నుండె. అదిగని సకల జనంబులు విస్మితులై యాశ్చర్యరస నిమగ్నులైరి.

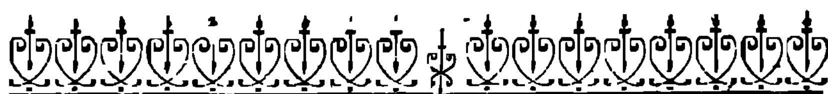
అప్పుడు సంగమేశ్వర పురజనులు బసవేశ్వరునిఁ గొనియాడుట

॥ యితఁడె శివుఁడు మునివేషమున వచ్చి నిజతనూజునకు హితంబులుపదేశించి యెప్పటి యట్లు గుడిలో దూరి లింగాకారంబున డాఁగి యున్నవాఁడు కానిచో నింత యపూర్వమగు పుంగవు నింతకుమున్నెన్నఁడేని మనము చూచి యుంటిమె? ఇంతకు మనము చూచుచుండ మునివేషమున గుడిలోనుండి వచ్చి మఱల మనము చూచుచుండఁగనే

గుకిలో నంతర్హితుండయ్యె. ఇంతకన్నఁ బ్రత్యక్ష ప్రమాణ మేమి గలదు? ఆహా! ఏమి యాశ్చర్యము ఈబసవన్న భక్తి యెంత యపూర్వ మైనది ఈతండు శివున కెంతెయనాది సర్భక్తుఁడో గదా కానియెడల నీతఁడు రాఁగా నే మునివేషంబున గుహినుండివచ్చి యీతనిఁ గౌఁగిలిం చుకొని యనూనయించి మృదుమధురగంభీర భాషణంబులఁ బుత్రవా త్సల్యంబు దేఁటపడ నాతనికి హితోక్తులుగఱపి మఱల యథావిధిగా గుకిలోనికఁజిగి తన లింగరూపంబున నున్నవాఁడు ఇది గని మనము ధన్యులమైతిమి బసవనివలె మహాదేవుని ప్రసాదంబుఁ బడయు నేరని మన జన్మంబు లేఁదుకు? బసవన్నదే సాఫల్యమైన జన్మము, మనజ న్మంబులు నిరర్థకంబులు" అని మెచ్చుకొనుచు బసవకుమారుని వంకఁ దిరిగి "భళిర' బసవా! భద్రరూపరుద్రావాహా, సర్వలోకైకపూజ్యా, బస వకుమార, బసవేశ్వర, ఈశ్వరాభేదభావ, కీర్తివిస్తార, భక్తిసార, నీభా గ్యమేభాగ్యము నీజన్మమేసఫలజన్మము. నీవేధన్యుండవు మాబోంట్లుం డిన నేమిప్రయోజనము శివభక్తిసారమంతయు నీయందె యిమిడియు న్నది. నీవి త పవిత్రజన్ముఁడవు గనుక నే పరమేశ్వరునకుఁ బుత్రప్రా యుండవైతివి తొల్లి భగవంతుఁడైన శివుఁడు జంగమరూపంబున భ క్తుల భక్తిసారంబరయుఁగోరి ,విషమంబులగు కోరికలంగోర భక్తులు వానినొడఁగూర్చి తత్ప్రసాదంబు బడసిరి అందుఁగొందఱ చర్యల నెఱింగింతు వినుము భల్లాణచక్రవర్తి భగవంతుఁడు కోరినందునఁ దన భార్యను స్వామికి సమర్పించెను అంత స్వామిమెచ్చి యాతని భార్య ప్రక్కలోఁ బసిబిడ్డఁడై వారల కోర్కెఁదీర్చెను ఇట్లనె పురాతనిని విస్తరించి చెప్ప నేల వారలుసేసిన విషమ కార్యములంబేర్కొందుము. మఱియొక భక్తుఁడు తన యొంటి వస్త్రమును స్వామికి సమర్పించి తాను దిగంబరుఁడయ్యెను. వేఱొకఁడు తన తనయుని శిరము వండిపె ట్టెను. ఇంకొకఁడు తండ్రినిఁజంపెను ఇట్టి యసంభవములగు కృత్యముల

నాచరించియు భగవత్కృపవల్ల నష్టమేమియు లేక యనుగ్రహింపఁబ
డిరి. అట్టి పురాతన భక్తులెవ్వరును బాలుఁడవగు నీ కీడుగారు స్వామి
నీభక్తియకు ప్రసన్నుండయ్యె నందుమా, నీవు సరిగా నెనిమిదేండ్లయి
న వయస్సైనఁ బూర్తికాలేదు గర్భాష్టమ శరద్వయస్కుఁడవు అందు
గర్భ గతవత్సరములు మూఁడువల బోను ప్రకృతమున నైదేండ్లు మా
డుగల బాలుఁడవు ఇట్టి బాల్యమున నిట్టి భక్తిజ్ఞాన సంపన్నుండవు
గనుక నే మాతులుండగు బిజ్జలదేవ దండనాయకుఁడు దనయనుంగుఁదన
యను సమానవయస్కను నీకుఁ బెండ్లిసేసి బాలుండవయ్యును నర్హపాత్రు
యునిఁగా నిన్ను భావించి పసికూనను నీవెంట నంపివేసెను భగవం
తుఁడు సర్వజ్ఞుఁడు, సర్వజగదంతర్యామి గనుక నీభక్తిఁ దాను పరీక్షింప
కయే మెచ్చెంగెను గాన నిట్టి నీకితరమనుష్యమాత్రు గురువులు చాల
కని తానె నీకు గురుండై యుపదేశించి యేకగురుండై నీయెడలఁ బ్రవ
ర్తించుచున్నవాఁడు. నిన్నుఁ జూచిన మామనంబు లాశ్చర్యభావంబు
నొందుచున్నవి వేయేల, నిదానించి యోచించిన నీ యీశ్వరునకును
నీకును భేదభావంబించు కంతయు నున్నట్లు మాకుఁదోఁపదు. మఱి
యును దిలకింప నింకొక్క యంశంబు మామనంబులకు గోచరంబగు
చున్నది అది నిజంబు కావచ్చును. ఏమన, భూలోకంబునఁ గర్ణాటదే
శంబునఁ గేవలము మఱఁగంటి యున్న శివభక్తినిఁ బునరుద్ధారణంబుఁ గా
వించుటకుఁ దనయభేదస్వరూప స్వభావంబులు గల నిన్ను బోధించి
యవతరింపుమని యానతిచ్చి యీశ్వరుఁడె యనిపె ననియు, మాద
మాంబ సంతానాకాంక్షఁ గడునియమముతో నందినోము నోచి నీ
వంటి పుత్త్రుఁ గోరుటయు నామెని పవిత్రమైన గర్భముగా నీవెంచి దాని
నుపాధిమాత్రంబు సేసుకొని యవతరించితి వనియుం దోఁచుచున్నది.
ఇదియే నిక్కువంబుగానిచో నింతబాల్యంబున నిట్టి భక్తిప్రభావ బా

హాత్మ్యంబెల్లు గలుఁగును. మహావటవృక్షమంతయు నణుమాత్రంబైన తద్బీజంబున నడఁగి యుండి యది బీజగతంబుగాఁ దానందునుండి బయలువెడలి వ్యాపించినట్టుల నతిబాలుండవగు నీలోని మహద్భక్తియు డఁగి యున్నది ఇఁక మీఁద దిగంతంబులకు దీని యూఁడలఁ బ్రసరిం పఁజేసి విస్తరిల్లు వటభూరుహంబు చందంబున నీకీర్తిప్రతాపంబులును, భక్తిజ్ఞాన ప్రభావంబులును, నీదైవికప్రజ్ఞావిశేషంబును నీవు సేయఁ బోవు నమానుషకృత్యంబులును దిగంతవిశ్రాంతంబులై నీకఖండశ్రే యోదాయకంబులు గాఁగలవు. రూపంబున బాలుండవయ్యును వస్తు తః మహామహుండవగు నిన్నుఁగన్నులారఁ గాంచితిమి మానేత్రంబు లు సఫలంబులైనవి మాజన్మంబులు సార్థకంబులైనవి నీమూలం బున శివభక్తిమహిమల మొలకయెత్తి భూమియందు వ్యాపింపఁగలదు మేము కోరినదియు నదిచేతఁ గాన, నో బసవకుమారా! మహానుభా వా, ప్రత్యక్షరుద్రా, భద్రస్ఫూర్త్వస్వరూపా, మమ్మెల్లఱ నీయపాంగ దృష్టిచేఁ గాపాడుము" అని యెల్లవారును దన్నుంగొని యాడఁగొలి చియున్నవారలంగని మందహాసంబున నాదరించి వారి వీనులకింపుగ దుర మృదుమధురస్వరంబున శివగీతంబులం బాడుచు దొల్లి, శివుండు బాలుండగు మేధా దక్షిణామూర్తి రూపంబున వటవిటపి సమీపంబు నజ్ఞానముద్రా ప్రదర్శనంబున సకలమునీశ్వరుల సందియంబులు దీర్చి జ్ఞానోపదేశంబు సేసిన చందంబున బాలుండయ్యునుఁదన మందహాసం బున వారిసందియంబులు దీర్చి తన మహానుభావత్వంబు వారలకుఁ దెలిపెడు రీతిని శివజ్ఞాన తత్త్వబోధచే బసవేశ్వరుఁడు గొన్నిదినంబులా కప్పడి సంగమేశ్వరమున నిల్చియుండెను.



బసవపురాణము.

౨.

ద్వితీయాశ్వాసము

ఆకల్యాణపురమున బిజ్జలరాజు మంత్రియైన బలదేవుఁడు బసవన్నకుఁ దనకూఁతు నిచ్చి మహావైభవముతో వివాహంబుఁ గావించుట ప్రమథులు విని మిగులసంతోషించినవారై యట్టివాఁడు తమ సన్నిధానం బందుండఁ దగినవాఁడని పరమేశ్వరునకు విన్నవించి తదాజ్ఞచే నతనిఁ గైలాసంబునకు రమ్మని పిల్వఁ బంపినారో యనునట్లు మఱికొన్ని దినంబులకు బలదేవామాత్యుండు శివదూతాహూతుండై తదనుసరణాసరణిం గైలాసగతుండై శివసాయుజ్యంబు బడసెను.

బిజ్జలరాజు బసవేశ్వరునిఁ బిల్వఁబంపుట.

అతని మరణంబునకు బిజ్జలరాజు మిగుల వ్యసనమునొంది యాతనికుటుంబమునందు సమర్థుఁడగువాని నాతనిస్థానమునందు నియమించి కుటుంబరక్షణంబు గావించు నుద్దేశముతో నాతని బంధువులం గలయంగనుంగొని యిట్లనియె "ఓబలదేవబంధువులారా! మీకన్న నెక్కువ విచారమును నేను బలదేవమంత్రి మరణవిషయమునఁ బొందుచున్నాను ఇఁక మీరు ఏదేపదే యాతనిఁ గూర్చి వగవఁ గూరుట మాని యాతనిపదవికిఁ దగినవాని నొక్కని దనఁ గుటుంబములోని వానిం జేర్కొంటిరేని, నేనాతనిఁ దగు బహుమానంబున రావించి బలదేవుని పనిలో వానిని నియమించి తత్కుటుంబరక్షణంబుఁ గావింతు" నని ప్రభువు వచించిన తక్షణమే బంధుగులందఱు నైకకంఠ్యముగా

రాజుతో నిట్లు విన్నవించిరి. "దేవా! మా బలదేవమంత్రి కల్లుఁ డగు బసవేశ్వరుఁ డున్నవాఁడు. అతండమానుష తేజోవిలాసి, మాదమాంబా గర్భశుక్తిముక్తాఫలంబు సమస్తసద్గుణాలంకారుఁడు. సకలవిద్యాగరిష్ఠుడు. వేయేల! అతని మహామహిమం బొక్క విషయంబున దేవరకు నాశ్చర్యజనకంబు గాకపోదు. అదిమనవి సేతుము సావధానులరై చిత్తగింపుఁడు నిజవివాహానంతరమాతండు భార్యయగు గంగమాంబయు నగ్రసోదరియగు నాగమాంబయుఁ దనతోడనరుదేర కప్పడిసంగమేశ్వరమునకుం బోవుచుండ నందఱుఁ గనుచుండ సంగమేశ్వరుఁడు మునియాకారముతో గుడినుండి బైటవచ్చి బసవేశ్వరు నాలింగనముసేసి "వత్సా" యని పిలిచి యనేకంబులగు హితోక్తులు గఱపి మఱలనందఱు నాశ్చర్యనిమగ్నమానమానసంబులం జూచుచుండ నాలయంబులోని కదేరూపంబున నరిగి యట నంతర్ధానంబు నొందె. కనుక మహాప్రభూ! ఇట్టిభగవత్సాక్షాత్కారంబుగల మహానుభావుఁడు మీకు ప్రధానమంత్రియై యున్ననిఁక మనరాజ్యంబు భాగ్యమేమనవచ్చు ఆట్టివానిం దక్షణము పిలువఁబంపుఁడు. అతండిప్పుడు సంగమేశ్వరమునందే యున్నవాఁడు. "ఆలస్యాదమృతం విష"మ్మన్నట్టుల నాతండు స్వతః వైరాగ్యోపహత చేతస్కుండగుట నేక్షణ మెందేగునో కాన వెంటన పిలువఁ బంపుఁ" డని బంధుజనులు విన్నపం బొనర్ప, రాజు కుతూహలాయత్తమానసోల్లాసభాసమానుండగుచుఁ దనయితరమంత్రిజనంబును రథగజతురగపదాతిచతురంగ బలసమేతంబుగాను, బహువిధాలంకృత భద్రగజపురస్కృతంబుగాను, బసవేశ్వరుఁ దోడ్తేరఁ బుత్తెంచెను.

మంత్రులు బసవేశ్వరు నామంత్రణంబు సేయుట

అటుల ననుపఁబడిన మంత్రిజనంబులు కతిపయ ప్రయాణంబుల బసవేశ్వరు నతివేగంబునఁ సంగమేశ్వరాలయమున ముఖమంటపంబున దివ్యజ్ఞానవిగ్రహాండై, నిజాంగనాగ్రజలే తనకు ననుకూల

సహాయనులుగాఁ దదేకదీక్షా తన్మయత్వంబుల గీతగానంబు సేయుచున్నవాని, సబహుమానంబుగా, సవినయంబుగా సమానయించి యిట్లని ప్రశంసించిరి. "స్వామీ! బసవేశ్వరా! నీవు బాలుండవయ్యును సర్వజనసమాన్యశీలు డవు. నీవా సంగమేశ్వరున కత్యంతప్రియ సుతుండవని లోకోక్తి వినంబడు తుచ్ఛంబులగు మానవభోగంబులం బరిహరించి దివ్యజ్ఞాన సంపన్నుండవై జీవన్ముక్తుండవగు నీకు మానుష మర్యాదాధికారభోగంబులు రుచియింపవని మాకుఁ దెలియును అయినను మేము నిన్నుఁ గోరుట మాకొఱకుఁ గాని నీలాభమునిమిత్తముగాదు. ఒకవిధమున నీకును లాభకరమే యనవచ్చును అదిముందు వివరించెదము. నీమామయైన బలదేవమంత్రి కైలాసగతుండగుట నీకునుఁ దెలిసిన విషయమే. అతనిస్థానమున నిన్నుఁ బ్రధానమంత్రిగా నియమించుకొన నుద్దేశించి నిన్ను సవినయంబుగాఁ బ్రార్థించి తోడ్తెచ్చుటకు బిజ్జలరాజు మమ్ములను నీయొద్ద కిపుడు పుత్తెంచినవాఁడు మాయందాదరభావముంచి మాతోఁడ నరుదెంచి మాపదవిఁ గైకొన్న అది మాకు వైభవముగా నుండును నీమాస్థానములోఁ నిన్నుఁ జూఁచుచుండుట వలన మా నేత్రములు సఫలములుగాఁ గలవు. మఱియు నిన్ను దర్శించుటకు బహుప్రదేశములనుండి బహువిధములగు భక్తులు చనుదెంచుచుందురు. వారల నాదరించి వలయు భోజనభాజనంబుల వారలనుఁ దృప్తులఁగావించుటకు నీకును ధనమావశ్యకము నీవీపదవి నంగీకరించితివేని మిగుల ద్రవ్యసంపన్నుఁడగుదువు. రాజిచ్చుమాసవేతనమే నీకు సమృద్ధిగా నుండును. అది నీకవసరము లేకపోయినను నీకడకరుదెంచు భక్తులయందు వినియోగము కాఁగలదు గనుక మమ్ముఁ ద్రోసివుచ్చక మావిజ్ఞాపన మంగీకరించి నీకై యలంకరించి తెచ్చిన యీ భద్రగజంబు నధిష్ఠించిరమ్ము" అని బహువిధముల దన్నా మంత్రణంబుసేయు మంత్రుల సాదరణపూర్వకముగా గారవించి

నావలతోఁ దానును నిజసతీ తాగ్రజామాతా సమేతంబుగా గజవాహనంబు
నూని సామాన్యయానంబునఁ బురంబున కరుగుచుండె.

అంతనిక్కడఁ గళ్యాణపురాధీశుండగు బిజ్జలరాజు బలదేవామా
త్యుజామాతయే తెంచుచున్నవాఁడని విని యాతని యాగమనంబున
కతిముదంబున నెదురుసూఁడ నున్నవాఁడు గావునఁ బురము శృంగారిం
పించి చతురంగ బలసమేతంబుగా నెదురేగి నానామార్గంబున వాహనం

బసవేశ్వరుని ప్రధానమంత్రిగా నభిషేకించి యూరేగించుట

బుడిగి పాదచారియై వచ్చుచున్న యతని నభినందనపూర్వకంబుగా నాలిం
గనంబు సేసి యాతనితో వచ్చుచున్న భార్యను నగ్రసోదరిని దెత్తుకచిత
బహుమానంబులచే నిజాంతఃపురచారిణులతోఁ గలదేవసేనానాయకు
గృహంబునకనిపి బసవేశ్వరుం దక్కిన మంత్రులను దన యాస్థానంబునకుఁ
గొంపోయి యమాత్యభృత్యకోశాధిపసామంతపౌరజానపదసుహృద్బా
ధవపురోహితదైవజ్ఞానులతోఁ గూడి వందిమాగధులు కైవారంబులు సే
యుచుండ నింపుగొలుపు బసవేశ్వరుని మున్నతి నున్నతమయాసింహాసనాసీ
నుం జేసి సభ్యుల యనుమతంబునఁ బ్రసన్నచిత్తుండై సేనానాయకులపై నిఁ బ్ర
ధానమంత్రిగా నాతని నభిషేకించి భద్రముద్రికఁ జేతి కందిచ్చి "నన్నును
నా రాజ్యంబు సర్వంబును నీవ యేలు"మని యానతిచ్చుటయు నమ్మ
హానుభావుండు చిఱునవ్వు నవ్వి "రాజా! సర్వరక్షకుండగు పరమేశ్వ
రుని కొక మనుష్యమాత్రునిం బాలించి రక్షించుట యొక పెద్దకార్యమా!
నీవా భగవంతుని యందు నిశ్చలభక్తి గలవాఁడవై శివదాసుల యెడల
భయభక్తులుగలవాఁడవై మనుచుండుము అట్లైన నిన్నును నీప్రజ
లను నేను గాపాడెదను. నీచేత నీరాజ్య మఖండసామ్రాజ్యంబు గానే
లించెదను" అని చెప్పి ముద్రికఁ గైకొనెను అంత బసవేశ్వరుని రాజు
భద్రగజారూఢునిం జేసి మంగళవాద్యములతో నతఁడే మనప్రధా
నమంత్రి యని భేరీధ్వని పూర్వకంబుగాఁ బురజనులందఱకుఁ జాటించె

ష్ఠాపన యానతిచ్చి పట్టణపు వీథులందూరేగింపఁ బంపిన నట్టి యూరేగింపుటుత్సవము దర్శించెడు పురజనులును రమ్యహర్మ్యంబుల పైగవాక్షములనుండి చూచుచుండెడు పుణ్యాంగనలు నాతనిపై సేసలు చల్లుచు “బసవేశ్వరుఁడను నితఁడేనా? ఇతనినేనా లోకులందఱు పరిశంభుఁడందురు? ఆహా! యీ భస్మరుద్రాక్ష మాలాధారుని సుందరంబగు నీతని యాకారముఁ గనినఁ గేవల మానవాకారాభిప్రాయము కలుఁగదు దగినవాఁడు గానే యున్నాఁడు ఇతఁడేనా మండంగి మాదిరాజ భార్యయగు మాదాంబ గొడ్డు పోఁగిజన్న ముద్దుబిడ్డఁడని ఇట్టి సుకుమారుని, నవమన్మథాకారుని, జ్ఞానస్వరూపునిఁ గనుటకు నామె యెన్ని నోములు నోచినదో? ఈ భూలోకమున మాఱుపడియున్న శివభక్తిని పునరుద్ధారణ మొనరింప మానవరూపమున నిట నవతరించిన సాక్షాత్పర శివుండితఁడే నిశ్చయముగా సు” అని యనేకు లనేకప్రకారములఁగొని యాడుచుండ నూరేగి మరలి నిజగృహంబున కేఁగి మజ్జనభోజనాది క్రియలఁ దీర్చుకొని నాఁటి దినము నిజపత్నియగు గంగమాంబికతోడను సోదరియగు నాగమాంబికతోడను బలదేవ మంత్రి భార్యయగు తన యత్తతోడను పెక్కు విధ సల్లాపంబుల సుఖగోష్ఠి నుండెను

బసవేశ్వరుఁడు శివభక్తి శాసనరూపముగాఁ జేయించుట

మఱునాఁ డుదయమున బసవేశ్వరుఁడు యథాకాలప్రబోధితుఁడై నిత్యకృత్యస్నాన సంధ్యావందన శివపూజాదులొనర్చుకొని యుచిత వస్త్రాలంకారంబుల ధరించి కొలువు కూటంబున కేఁగి ప్రజలనెల్లఁ బిలిపించి యెల్లరు శివభక్తి శివపూజాపరులై సర్వదా తమతమ కార్యములం దీర్చుకొను చుండవలయునని యాదేశించి, మఱియుఁ దనరాజ్యమందంతటను రాష్ట్రజనులు సదా తమతమ జీవయాత్రానుకూలంబులగు కార్యంబులు సేయుచున్న వారైనను నిర్మల నిశ్చల మనంబులతో శివపూజమాత్రము తిథివార మాససంవత్సర నిర్ణీత సకాల పరి

వర్తితంబుగానే నుఱక చేయుచుండవలెనని చారులచే నాజ్ఞాపత్రంబు లనుపుటయేగాక యదియె యొక శాసనంబుగావించి ప్రకటించెను. ఈశాసనము నందలి ముఖ్యవిషయములేవన:—

(1) శివరాత్రియందు నేడాదికొకతూరి మాఘకృష్ణచతుర్దశినాడు సర్వజనసమాచరణీయంబని జనసామాన్యవిశ్వాసము. అదినిజమేగాని భక్తులకుఁ బ్రతిరాత్రియు శివరాత్రియేగాన శివభక్తులెల్లరు ప్రతిరాత్రియందును లింగోద్భవకాలముపర్యంతము శివపూజ జరుపుచుండవలసినదే. శివభక్తులనేవారలను దూషింపఁగూడదు. శివభక్తులే శివునిస్వరూపమని భావింపవలయును. భక్తులం దేదియైన దోషమున్నయెడల దానినుగ్గడింపఁగూడదు భక్తులనెన్నడు నెత్తిపలుకఁగూడదు

(2) సాక్షాత్తు పరశివునైనను నాకిదికావలెనని యడుగఁగూడదు. శివభక్తులకిగినది లేదనఁగూడదు ఇచ్చుట యందాలస్యము కూడదు భక్తులను వంచింపఁగూడదు. భక్తులేమి యడిగినను మాఱుమాటాడక యిచ్చునది తనయొద్ద లేకున్నను వేఱొకని నడిగి తెచ్చి యిచ్చునది

(3) తనకెంత సామర్థ్యమున్నదో యంతియే చేతునని చెప్పునదిగాని, చేతఁగానిపని చేతునని ప్రాగల్భ్యము లాడఁగూడదు. అది తప్పఁగూడదు అన్నదానికన్న నధికముచేసి కనపర్చవలెనుగాని తక్కువ గనపర్చకూడదు. ఆడినమాటలలో బొంకు యుండకూడదు

(4) కామక్రోధలోభమోహ మదమాత్సర్యంబులను నరిషడ్వర్గమును జయింపవలెనుగాని మనస్సున వానికెన్నఁడును జోటియ్యఁగూడదు. వానిని మన్నువలెఁ జూడవలెను పరులనెన్నడు సాధింపఁగూడదు. పరనిందను తానును పొందఁగూడదు. అందఱు శివభక్తిపూజాపరాయణులై యుండవలెను.

(5) ఇతరుల మర్మములను వెలిబుచ్చఁ గూడదు. శివమతేతరులకు సమయమిచ్చి వారితో మాటాడఁగూడదు పరమతవాదులను భంగపఱుపవలెను. శివదూషణము తనచెవులతో వినఁగూడదు

(6) శివభక్తులధనము నపహరింపఁ గూడదు. భక్తులకు ప్రతివాఁడు నకింకరుఁడై యుండవలెను. భక్తులనెవరు నాక్షేపింపఁగూడదు వారాడినదే మాట త్రొక్కినదే త్రోవ వారినెవ్వరును వారింపఁగూడదు. లింగముగల ప్రతిజంగమును ప్రాణలింగముగా భావించుకొనవలెను

(7) పామరుల నెన్నఁడును వేఁడఁగూడదు. భవులకు దండము పెట్టగూడదు. (భవులనఁగా లింగధారణ లేనివారు.) దుర్గ్రాహులకైన భవులకు దానధర్మములు చేయఁకూడదు పాపబాధలకు లోనై యుండఁ కూడదు. అనఁగా పాపకార్యములను జేయఁగూడదు. సంసారమందెల్లపుడు మునిఁగియుండఁ గూడదు. కుమ్మరిపురుగు బురదలోని వసించుచుఁ దనయొడలికి బురదనెట్లు తగులనీయదో అట్లె సంసారములో నైతము ప్రతిదాని నంటీయంటని రీతిగా నుండవలెను.

(8) ఇంద్రియములను జయింపవలెనుగాని వానికిలొంగి యుండఁ గూడదు సర్వదా శివభక్తిపరాయణత్వమున నుండవలయును. వేదచోదితమైన యాదిశివమతములను నెలకొల్పవలెను.

(9) తలపట్టి ప్రమాణముసేయఁగూడదు శివశరణావ్రతులను వెదకిరక్షింపవలెను శివశరణుల నెటఁగన్నను జేతులెత్తినమస్కరింపవలెను. (శివశరణవ్రతులనగా "సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్యమామేకం శరణంవ్రజ, అహంత్వాం సర్వపాపేభ్యోమోక్షయిష్యామి సువ్రత" అని అని భగవద్వాక్యము సర్వధర్మములను విడిచి యొక్కఁడనగు ననఁగా నాకన్నపరము లేదనే భావములో నన్నేశరణుపొందుము. అట్లయిన నిన్ను సర్వపాపములనుండి నేనుతొలగింతును, అనిభగవంతుఁడు భక్త

నిశుపదేశించును గనుక యేమానవుడు పాపభీతిచే నేకర్మవలన నేపాప
ము సంభవించునో యేపాపమునకే శిక్షసంప్రాప్తమగునో అట్టివిచ
క్షణసేసినో నేరక తన్నుజూసి పెక్కుందుభావము శివునియందే నైచి "అన్య
థాశరణం నాస్తిత్వమేవశరణంమమ" యనుభావముతో శివునే శరణు
పొందియున్నచ్ఛోగా పపుణ్యంబుల నెఱుఁగని పెంపొందుచుండునో
అట్టివాడు శివశరణాన్వితుఁడు. లేక శివగణుఁడు ఈలాగిది భక్తులను
వెదకి కాపాడవలెనని భావము,

అని యిట్లు ప్రత్యేకనిబంధనలు శాసనరూపముగాఁ బ్రకటించి ప్రతివారును నిత్యము ప్రాతరాది ప్రాతః పర్యంతముఁ దాము సేసిన కృత్యము లన్నియు శివార్పితములుగా గావింప వలెనని సామాన్యవిధి యొకటి సైతము ప్రకటీకృతంబు గావించెను సామాన్యవిధియనఁగా "ఆత్మాత్వం గిరిజామతిః పరిచరాః ప్రాణాశ్శరీరంగృహం, పూజాతే విషయోపభోగరచనా నిద్రాసమాధిస్థితిః, సంచారః పదయోః ప్రదక్షిణవిధిః స్తోత్రాణిసర్వాగిరో, యద్యత్కర్మకరోమి తత్తదఖిలం శంభోతవారాధనం" ఓశంభూ! మహాదేవా, యీదేహమందలి యాత్మయేనీవు మతిలేక బుద్ధియేపార్వతి. ప్రాణములే యనుచరులు శరీరమెయిల్లు అనఁగానీయాలయము ఇంద్రియ విషయభోగములన్నియు నీపూజ నిద్రయే సమాధి పదసంచారమే నీకుఁజేయు ప్రదక్షిణము సర్వవిధములగు వాక్కులే స్తోత్రము ఇట్లు నాయొనరించు ప్రతిదిన నిత్యకర్మ మేదియో అదియెల్ల నీయారాధనముగాఁ గైకొమ్మ', అని ప్రతిదినమీ ప్రార్థనా పూర్వకముగా నిద్ర మేల్కొన వలయునని సామాన్యవిధి

ఇట్లు తన మతప్రచారము రాజశాసనముగాఁ గావించి బసవేశ్వరుఁడు విధ్యుక్తముగాఁ బ్రజాపాలనంబు సేయుచు ననేకమహిమలు గనపఱచుచు రాజుయొక్కయు బ్రజలయొక్కయు మెప్పును బడయు

చుండెను. ఇట్లు బసవేశ్వరుని మాహాత్మ్యంబు బసవేశ్వరునకే యెఱుక తేక నాటియొత్పర మేశ్వరునికి నార్యామహాదేవికి బ్రమథగణనాథునకు గోచరమగును గాని వేయుశిరంబులుగల యాదిశేషుఁడైన నెఱుఁగఁజాలఁడు మఱియు శ్రీబసవేశ్వరుని జనులందఱు భక్తిజ్ఞాన వైరాగ్య సంపన్నుఁడనియు, వేదాంగపారంగతుఁడనియు, ధైర్యసాహసౌదార్యాద్యనేకగుణాకరుఁడయి యుండునియు నీతికోవిదుండనియు, సకలవిద్యాపరిపూర్ణుఁడనియు, దృఢప్రతిజ్ఞుఁడనియు నిత్యసత్యవ్రతుండనియు, త్రిగుణాతీతుండనియు, త్రికాలవేదియనియు, శాంతస్వభావుఁడనియు, సర్వజ్ఞుఁడనియు సర్వసంపత్సమన్వితుండనియు వదాన్యోత్తముఁడనియు నిన్నియేల కేవలము పరశివుని యవతారమని నుతించుచుండిరి. శివభక్తులెందఱువచ్చినను వారిలకేమి కావలసినను నదియెల్లం బరిపూర్ణముగా నిచ్చువాఁడనియు లోకమందంతట నొక ప్రవాదవ్యాపించెను. అందువలన లోకమందున్న భక్తజాలమంతయు బసవేశ్వరు దర్శనార్థము నిత్యము వచ్చుచుండెను ఈవచ్చువారిలోఁ గొందఱు నిజమనంబులఁ దమకోర్కులు తమవట్టిన వ్రతములు బసవన సఫలములు సేయఁగలఁడను నమ్మకము గొనియెను కొందఱతఁ డెట్లిచ్చునో చూతమను తలంపులతోడను మఱికొందఱు నిశ్చలవైరాగ్య భావులు తమవైరాగ్యముద్ర ననలంభించి కేవలము భక్తి విగ్రహుండగు బసవేశ్వరుని దర్శించు భావంబులతోఁడను నానావిధభక్తులు నానావిధములగు వేషభావములతో నరుదెంచుచుండిరి ఇట్లు తీర్థయాత్రలకుఁబోవు వైర్థికావళివలె భక్తజనులందఱు బసవేశ్వరుదర్శనముచేసిన మాత్రమున దృఢభక్తిగలుఁగునను నమ్మకముతో బసవతీర్థ మాడఁజను దెంచుచుండిరి అందుఁ గొందఱు కరితురగాందోళికారథారూఢులై తమతమ బిరుదనిషానులతో సందు కుందగువాయిద్య విశేషంబులుగల మహారాధిపతులగు కిరీటస్వాములును మఱికొందఱు భస్మరుద్రాక్షమాలా లం

కృతదేహులై శివదివ్యాంబులంబాల్చి రెండవశంభుండను నాకృతుల తో నచ్చువారును లింగసంగత దేహులు లింగతన్మయులు నై యుండిరి వారలకిండ్లకు వలయునన్ని సామగ్రి నుండివచ్చుటకు పూజాద్రవ్యంబులు సమకూర్చి వారివారి శివపూజలు యథాప్రకార నివర్తితంబులుగా జరుగ జేయుచు వారి నియోగించి వారలకు భోజనపదార్థములు నానావిధములతో ఒసగి పంపుచు ల్లనారగించుచు వారలు నిర్వికారులై సకలోపచారంబులం బొందుచు దేవేంద్రభోగంబు లనుభవించుచుండిరి. ఇట్లరుదెంచు భక్తినివహం ఖ్య దినమునకు మూడు నాలుగు వేలకుటకు నంతమాత్రము యున్నతేని భక్తుల నిష్ఠాగరిష్ఠులుగా సత్పుత్రులనుగా జేయుచు దిన ము వారల యోగక్షేమ మరయుచు బసవన్న వారిసేవచేయుచుండును

చన్నబసవచరిత్రము

ఇట్లుండగా బసవేశ్వరుని యక్కగారైన నాగమాంబ తమ్ముని యందలి వాత్సల్యముచే నాతని విడువనేరక తోడజని కలిసెట్టుకొని యున్నది గావున నాతని వివాహకాలమునందే తానును పవయోవిలాసియగు నుచితవరునకు మేనమామచే నొసంగబడి విధివిహితపరిణయంబు గావింపబడినదై నిజభక్తిసమేతంబుగా బసవేశ్వరు నొద్దనేయుండెను. ఆమె యొకనాడొక మంచిముహూర్తమున నొకకుమారునిం గనియెను ఆచిన్నవాడన్ని విషయములలోను మేనమామనే పోలియుండెను ఆచిన్నవాడును సకలసద్గుణసమేతుండై భక్తిజ్ఞాన వైరాగ్యంబుల మేనమామకెంత మాత్రమిసుమంతీయక యాతనికె శిష్యుండై యనువర్తనంబున నుండువాని లోకులందఱు నీతనిం గని పరమాదరభావంబుల గొనియాడుచు బసవేశ్వరుని కీర్తికి తగిన మేనల్లుడని యనుచుండిరి తలిదండ్రులునయితమా లోకాభిప్రాయముం బట్టి యాచిన్నవానికి చన్నబసవేశ్వరుండని నామకరణంబొనర్చిరి ఈచన్న

బసవేశ్వరుని లింగధారణంబును పంచాక్షరీమంత్రోపదేశంబును బసవేశ్వరుఁడే యొనరించి నిజాగ్రశిష్యునిఁగా బరిగణించుచుండెను. అతండు "గురుర్బ్రహ్మా గురుర్విష్ణుర్గురుర్దేవో మహేశ్వరః గురుస్సాక్షాత్పరబ్రహ్మ" యనున్యాయానుసారంబున బసవేశ్వరుఁడే సమస్తంబు నని నమ్మికొని యాతనిసేవయే సర్వదా యేమఱక సేయుచుండెను. ఇట్లుండి చన్నబసవేశ్వరుఁడు లోకులచేఁ జన్నబసవేశ్వరుఁడుగా భావింపఁబడుచుండెను. ఈ చన్నబసవన్న మాతులునకు నంతేవాసియై యాతనియడుగులజాడనే చరించువాఁడు గనుక మేనమామను దర్శింపవచ్చు భక్తులకెల్లఁ దగినయుపచారంబులు తానే యొనరించుచుండెను

చన్నబసవన్న శివభక్తులను గౌరవించుట

నిజమాతుల దర్శనార్థము శివభక్తులు వచ్చుచున్నారన్న వార్త వినిన తక్షణమునందే యెంతదవ్వైన నెదురుగా నేగి వారలనుచితసత్కారముల గౌరవించి వారలకై యలంకరింపఁబడిన రాజమార్గమున వారలఁ దోడ్కొనివచ్చి కస్తూరికలిపి నీటచేఁ గలయంపిసల్లి ముక్తాఫలంబులు ముగ్గులుగా నిడఁబడి యున్నవియు నగు గొందఱిని బాదిళ్ళలోఁ గొందఱిని శాలలలోఁ గొందఱిని మందిరములలోఁ గొందఱిని విడియించి విభూతి గంధపుష్ప బిల్వపత్రధూపదీపనైవేద్యములగు శివపూజాద్రవ్యంబులు సమృద్ధిగా నమర్చించి పూజాసమయంబున పరిచారకులచే శంఖకాహళతూర్యాది నాదంబులు గావింపఁబడునట్టుల నేర్పాటు చేయించి పూజానంతరంబున షడ్రసోపేత భోజనంబుల వారలఁ దృప్తులుగా నొనర్చి యే విషయమునందైనను లోటులేకుండునట్టుల సర్వంబును సమకూర్చుచుండెను. మఱియు భక్తులు తమకు గావలయునని కోరినవెల్లను వారికిఁ దానే సమర్పణచేయుచుండువాఁడు. ఒకానొక సమయమునందు భక్తులతని సామర్థ్యముఁ బరీక్షించుటకో నిజముగాఁ దమకుఁ గావలసియో మనము నిశ్చయింపనేరముగాని, తమకు

నతిచతురలగు వనితలు కావలెనని కోరుచుండెడివారు. చన్నబసవఁడును తమ మదినెంతమాత్రముఁగినియక వారల దూఁరక యవ్వారి నెల్ల ఱనట్టి వేశ్యాభుజంగులఁ గావించుచుండెడివాఁడు. ఇట్లు భక్తులుకోరిన వెల్లను మేనమామను వాఁడుగ నక్కఱలేకయే తానే వారలకొసం గుచు తత్క్రియగుంపున వారలను నిజగురు (మేనమామ) సాన్నిహిత్యం బునకుం గొండొకనిపోయి గురుస్తుతిపూర్వకముగా భక్తులరాకయాలని కెత్తింగింపుచుండును. నిజాగ్రశిష్యుఁడును సుతప్రాయుండును భాగినేయుఁడునగు చన్నబసవన్న భక్తుల నెదుర్కొనుటయు వారలకు సాష్టాంగ దండప్రణామంబు ఱసేసి తదంఘ్రి రేణువులఁ దనయొడలం బూసికొని పాదధూళి శిరమునఁ దాల్చి కుశలప్రశ్న పూర్వకంబుగా సంభాషించుచు తన దాసానుదాసత్వంబు తేటపడ వారలనుపచార పూర్వకంబగు కైంకర్యము సేయుచుండుటఁగని బసవేశ్వరుఁడు మిగుల నానందంబునొంది యామెకుఁడగినవాఁడగా నాతని నియమించి తన శివధ్యానమంత్ర జపపు జాతెన్నయిత్వంబును నుండియు నేమఱక రాజకార్య నిర్వాహకత్వంబు నందును దడఱల్లు చుండెను

అల్లమప్రభువు బసవేశ్వరుని జూడవచ్చుట

ఇట్లుండ నొకానొకదినమున బసవేశ్వరునిఁ జూచు నుత్సాహముతో సంగమేశ్వరస్వామి సృష్టి సంగమేశ్వర పురాధిష్ఠాతయగు నల్లమప్రభుఁడూపంబున జంగమవేషంబు గైకొని శివధ్యానపరాయణుండై సకలవిద్యా సంపన్నుండగు పరమయోగిచందంబున ద్వంద్వాతీతుండై సమకాంచనలోష్టాశ్మ దృష్టితో భక్తిరసం బుట్టిపడుచుండఁ జూచువారలకితండే పరశివుఁడను భ్రాంతి గలుఁగఁ జేయుచు లింగసంగతదేహుండై అహోన్యక్తిశ్లిగింబుల కెంటిని రెండుచేతులం జూపుచు శివతన్మయత్వంబునఁ దన్నుఁ దా నెఱుఁగక యిది మెఱక యిది పల్లం యిదివృట్ట యిదికట్ట యిదిచెట్టు, ఇదిగట్టు ఇదికొండ ఇది

మేఘు ఇదిస్థలము ఇదిజలము నను భేదదృష్టి లేక సర్వసమదృష్టితో సరుదెంచు నతని కావలి తొలఁగి మార్గమిచ్చుట చూచువారల నాశ్చర్యరసమగ్నులఁ జేయుచుండె ఈతీరున వచ్చుచున్న యల్లమప్రభువును బసవన్న చూచి కేవలము సంగమేశ్వరస్వామియే వచ్చుచున్నటుల భావించుకొనియె. సర్వసామాన్యముగా శివభక్తులనెల్లను బసవన్న శివస్వరూపులనుగాఁ భావించువన్న విషయములో సాక్షాత్తు శివుఁడేయారూపముతో వచ్చినప్పుడాతని శివునిఁగాఁగనుట బసవన్నకొక వింతగాదు. రత్నపరీక్షకునియొద్దకు రత్నము తనంతనఁ దాఁ జన్నయట్లు భక్తిరత్నపరీక్షకుఁడగు తనయొద్దకు మూర్తిభవించిన భక్తియే వచ్చుచున్నటుల సాక్షాత్కరించిన యల్లమప్రభువును సంగమేశ్వరస్వామియగు శివునిరూపముగా భావించుకొన్న బసవన్న పరమానంద సంభరితమానసుండై భక్తిపూర్వకంబుగా నెదురేఁగి సాష్టాంగ దండప్రణామంబులు పదేపదేగావించుచు వినయవినమితోత్తమాంగుండై తోడితెచ్చి నిజాంతర్గృహ ప్రవిష్టుంగావించి మణిమయాసనాసీనుంజేసి బహువిధముల స్తుతించి బహువిధోపచారంబులు బూజించె

అల్లమప్రభువునకు బసవన షోడశోపచారపూజ యొనర్చుట.

ఆపూజ చుటయు తెరగిన సుప్రసిద్ధంబుగాఁ బూజించెనట్లన — అఖండతేజోరూపంబున నఖిలాండకోటి బ్రహ్మాండంబు బహిరంతర్వ్యాప్తుఁడవగునో దేవా! నిన్ను నాచిన్న హృజ్జాగృహంబున నిమిడియుండెడి సూక్ష్మరూపునిఁగా నామనంబున భావించి యావాహించుచున్నవాఁడను అఖండభూమండలంబే పాదపీఠముగాఁ గల నీకునో దేవా! యుపశమించుటకొక యల్ప మణిమయాసనము సమకూర్చుచున్నవాఁడను పాతాళగంగచే సర్వప్రక్షాళనంబు సేయఁబడు నీపాదంబులకో దేవా! పాద్యంబుగా నంబుకణంబులం జల్కుచున్నవాఁడను. ఏనీచేతను విడువఁబడ్డయొక్క బిందువు హిమవంతంబునఁబడి

యుందు బిందుసరంబను పేర నొక్క పెద్ద సరస్సు యుందుండి ప్రవహించెడు బాహ్నానీనది సగరభాతికుల్యాబడి సాగరంబై యధోలోకంబునం బారి సగరసుతుల యురునదవేల భస్మరాసులపై పారలిపారి వారలకు సద్గతిం గలుగం జేసి భోగులకు విహారయోగ్యంబగు భోగవతియను నామంబునం బ్రవర్తిల్లుచున్నదో అట్టిసీచేతికి పుడిసెడునీళ్లు నేనర్ఘ్యంబుగా సమర్పించుచున్నవాఁడను అలకానదీ నిర్మలతోయంబులనాచమనించునీకునో దేవా! నేను మాయూరి తటాకోదకం బాచమనీయంబుగా నొకయుద్ధరిణెడు సమర్పించుచున్నవాఁడను. ఆకాశగంగా సంతతధారా పాతాభిషిక్తుఁడవగు నీకునో దేవా! నేను పరిమితవారిపూరంబగు పాత్రిను౦చి సూచీముఖవ్యాసపరిమాణ స్వల్పరంధ్రనిస్సరద్ధారా పాతంబున నభిషేకంబుగా వించుచున్నవాఁడను మానప్రమాణాతిరిక్తదిక్తటాంబరావృతుఁడవగు నీకునో దేవా! నేను మానవతంతువాయపేడకతిపయహస్తమానప్రమాణావధి విశిష్టంబగు కర్పటతంతువినిర్మితవస్త్రయుగ్మంబొసంగుచున్నవాఁడను. భస్మనాగయజ్ఞోపవీతుండవగు నీకునో దేవా! నేనురిజిశేకిన్పటసూత్రనిర్మితంబగు యజ్ఞోపవీతంబర్పించుచున్నవాఁడను "సర్వోపచారిపీష్వన్నభస్మోపచారకం పర" యనున్యాయంబున సర్వదా భస్మధసితాంగుండవగు నీకు నవసుములేన్నను న్వావిరా నీమేచక కంఠప్రదేశంబున నంటుకొనుము. శ్రీగంధ బలరాసుచున్నవాఁడను. ఆకాశంబే కేశపాశముగాఁగల నీకు నక్షత్రంబులే యక్షతప్రాయంబులుగా శిరంబునందూఁగాడుచుండ, మందబుద్ధినగు నేను తండులశ్వేతాక్షతల నర్పించుచున్నవాఁడను అభ్రపుష్పంబులను పుష్పవంతాలంకృతశిరస్కుఁడవగు నీకునో దేవా! నేనుకతిపయపుష్పపత్రంబుల సమర్పించి పూజసేయుచున్నాఁడను సర్వలోకంబుల వారికి భక్తిగంధపువాసననీవు గల్గఁజేయుచుండ నీకునో దేవా! నేను గించిత్తువాసనగల ధూపద్రవ్యపరిమళము జూపుచున్నవాఁడను. అఖండజ్యోతి స్వరూపుఁ

డవగునీకు నో దేవా! నేనొక చిన్నవృత్తి దీపమును దర్శించుచున్న వాడను. హాలాహలాశనుండవగు నీకు నో దేవా! నేనుద్ధరిణెమొగిండ నాపోశన ముండ కల్పించుచున్నవాడను. కపాలభిక్షాన్నభోక్తవగు నీకో దేవా, నేను నాయింట గలుగు షడ్రసోపేతాన్నంబును నా చేతి స్వయముగాఁ దిని పించుచున్నవాఁడని యొకిటబెండాసుపళ్ళెరంబున నానాభక్ష్యభోజ్యాహారం బులు పడ్డించి పాలు పెరుఁగు నేయి తేనె పప్పు పాయసాపూపాదులు నీని నన్నిఁటిని వడ్డించి నివేదనమాత్రమునుగాక తనచేతఁ గలిపి కబళ్లుసేసి యొక్కొక్కకడి స్వామినోటి కందించుచుండెను

చేతకూలపాశి భోజనము గొనునప్పుడు కబళ్లు తాను స్వయముగా నారగించినట్టుల నేఁడు బసవన చేతికబళ్లు సంగమేశ్వరపురాధినాథుం డగు నల్లమహారాజు రూపంబున వచ్చిన సంగమేశ్వరస్వామి యాతీరు ననే స్వయమారగించెను ఇట్లు బసవనయందు దివ్యకబళ్లలను ప్రభువా రగించుటలో లక్ష్యము నెనుబదివేల శివస్వరూపజంగమ భక్తులభిక్షకై యుక్తయుంబుగా నొడఁగూర్పంబడిన భోజనపదార్థంబు సర్వంబు నగ్ని యందాహుతి కాబడిన యాజ్యంబువలెఁ బూర్ణంబైన సుఖలన తి నామగ్రి సమకూర్చుట కవకాశము లేకపోయెను ప్రభువుతృప్తిపొందిన నట్లగుపడలేదు మఱిమఱిఁ గబళ్లొసంగుమని నోరుతెరచుచుండెను. అది గని బసవన స్వామిని దృప్తినొందించుటకు వేఱుపాయంబుగానక యా త్మోపహారము లొసంగుటయే ముఖ్యసాధనమని భోజనభాజనం బగు స్వర్ణస్థాలికయందుఁ దానొకకడిగానుంచి భూతసర్వాంగుండై పిండి రూపంబున భగవంతుని వదనంబు కెగయ నుంకించు నంతలోఁ బ్రభు

సంగమేశ్వరుని అల్లమప్రభునకు శివుఁడు కొనియాడుట.

వడిగాంచి పుత్రవాత్సల్యంబున నాతనిఁ గౌఁగిలించుకొని ముందుగా నిట్లని ముద్దులాడఁదొడఁగెను ॥భళిరబసవా! చాభానురాబసవా! వహ్వా బసవా! నాచిన్నిబసవా, నాచిట్టిబసవా, నాముద్దుబసవా, నాబుద్ధిబసవా,

నానుద్దిగుసవా, నాకీర్తిబసవ, నాభక్తిబసవా, నామంత్రిబసవా, ఒం డారుబసవా, నాభాగ్యబసవా, నాముద్దులమూటబసవా, మనవ్వులచన్న బసవా, నానందిబసవా, నావృషభబసవా, నావాహనబసవా, నాప్రమథగణబసవా, నిన్నింతయుద్దులాకేనను గనిపితీరకున్నది ఆత్మావై పుత్రనామాసి" అంగా దంగాత్సంభవం" ఇత్యాదిశ్రుతి ప్రమాణవాక్యములకు మూలకారణుండనగు నాయనుంగుఁ దనయుఁడవు. విశేషించి నా దయావిశిష్యుఁడవు, భక్తుండవును నీయందునాకుఁగల ముద్దుమోహంబునఁ దనియలేక సర్వదానీగాత్రస్పర్శంబునాకుఁ గలుఁగుచుండునటుల నిన్ను నావృషభవాహనంబుగాఁ జేసికొంటిని అట్టి నాయాదివృషభేశ్వరుఁడవగు నీవు నేఁడు భూలోకంబున నవతరించుచున్న నాభక్తిని మఱల నుద్ధరించుట కీరూపావతారంబుఁగాని యనావరించినాఁడవు ఇట్టి నీయందు నాయుందలిభక్తి యత్తమిల్లి విత్తెంబుగా నెలకొని తన నత్తావినిసిలికి బుత్తెంచి తన్నాఘ్రాణించిన జనులను దనయొద్ద కాకర్షించుకొనుచున్నది దానంజేసి భక్తులెల్లఁ నీరూపరేఖావిలాసంబులను భక్తిగంధ పరిమళమును గన్నవారు నిన్ను జీవముగల భక్తిబొమ్మ యని నిశ్చయ భావంబుల భావింతురు నీలోవెలుఁగొందు భక్తింగని నుతికొందఱు నిన్ను నంతర్దీపకళగల మహారత్నంబవందురు నీభక్తిఫలరసాస్వాదకులగు నన్యులు నిన్నఫలాగ్రంబగు నిత్యుదండంబందురు మఱియు నీవుభక్తుఁడవును, జ్ఞానులలో జ్ఞానివి పండితులలోఁ బండితుఁడవు మంత్రులలోమంత్రివి, రాజులలోరాజవు, భోగ్యవంతులలో భోగ్యవంతుఁడవు, విలాసములలో విలాసవంతుఁడవు, సిద్ధులలో సిద్ధుఁడవు. మునిపుంగవులలో మునిపుంగవుఁడవు, సత్యమునకు సత్యంబవు, ధర్మమునకు ధర్మంబవునై యుందువు అన్ని సర్వతోముఖుండగుట నొడలెల్లను నోళ్లుగలవాఁడును, సర్వతఃపాదంబగు ప్రావాహజలంబు తనువెల్లను గాళ్ళుగలదియు నెట్లయ్యెనో అట్లే నీవుసర్వతో

భక్తిభావుండవగుట నీకీకమంతయు భక్తిరసమునే వెలిగక్కుచుం డును. నీగాలి తగిలినంతమాత్రమున పశువులకును పక్షులకును క్రూర జంతువులకైనను, భక్తిగలుగును. బసవా, బసవా యని నీ నామో చ్చారణసేయు జనులకడ మెలఁగెడి జంతువులకైనను ముక్తిగలుఁగును. బసవాయని నిన్నుఁ దలఁచుకొని విషము త్రాగినను నది యమృతమగును. బసవాయని నీ నామస్మరణసేయువారికి నగ్ని జలమగును వజ్రాయు ధము కుసుమబాణంబగును. కార్చిచ్చు వెన్నెలయగును. మఱియు నవి యే నీనామ మంత్రోచ్చారణపూర్వకంబులుగాఁ బ్రయుక్తంబులయ్యె నేని శత్రువులపై జలమే యగ్నియగును. కుసుమబాణమే వజ్రాయుధం బగును. వెన్నెలయే కార్చిచ్చగును. నీనామస్మర్తలగువారికి శత్రువులు మిత్రులగుదురు. ఇంక నీకట్లగుట యొకయాశ్చర్యమా. నీకుఁగల లింగై క్యసౌఖ్యకేళీవినోదంబును, జంగమ ప్రాణానుసంధానానుమోదంబును భక్తజనపామరప్రసాదంబును ముల్లోకంబుల నెవ్వరికిఁగలవు నాతండ్రి నాయన్న, నాచిన్న, బసవ, బసవసేవక, బసవభక్త, బసవమూర్తి, బస వరాజ, బసవేశ్వర నాముద్దుపట్టీ యని మఱియు ననేకప్రకారములఁ గొ నియాడి పునఃపునరాలింగనంబులచేఁ దన్నోలిందనుపుచున్న ప్రభువునకు బసవన భూయోభూయస్సాష్టాంగదండప్రణామపూర్వకంబుగ నిట్లనియె.

దర్పక దర్పాపహారా! హరా, శర్వా, శంభూ, స్వామీ, నేనా నీకు కడుపునిండఁగ భోజనము పెట్టువాఁడను. తొల్లి పార్వతీదేవి హర గణంబులకు విందుచేసి యందు నొక జట్టిబాలుని మహిమంబునకు నతు లాశ్చర్యయై యభవునకుఁగ నతండు తన గణంబుల మాహాత్మ్యంబు భవానీదేవికిఁ దెల్ప నామెలజ్జావనతవదనయయ్యె. అవిధంబు వినుపింతు వినుము. నీవెఱుంగనిది కాదు అయినను నీవుమఱియొక వేషంబున

నన్ను మాయచేయవచ్చితివి గనుక నీమహిమ నీకేవినిపింతును, పూర్వ మొకానొక దినమున సాంబమూర్తి నిండుకొలువునందుండ నాతని దర్శించుటకు బ్రహ్మ విష్ణుదేవతలెల్లను వచ్చియుండిరి. వారందఱు నగజ చూచుచుండఁగనే యున్నవా రున్నట్టున శివసారూప్యులైరి. అందఱు జటాజూటులే. అందఱు త్రినయనులే అందఱు పంచముఖులే. అందఱు నాగభూషణులే. అందఱు పినాకపాణులే మఱియు నందుఁ గొందఱు శివరూప చిహ్నంబులుగలవారై బహుబాహులు బహుపాదులు, బహుముఖులు, బహుకర్ణులు, బహునేత్రులు, బహుశిరస్కులునగుచు మఱియు నందఱు సింహగజశరభశార్దూలాది వనమృగాకృతులను అగనజమహిషగోశ్వఖరసూకరాది గ్రామ్యజంతురూపంబులను గండభేరుండ శరభసాళువ గరుడరామబంధు హంసకాక గృధ్రోలూకాది ఖేచరరూపంబులను, మకరకచ్ఛప కూర్మమత్స్యాది జలచరరూపంబులను, వాసుకితక్షక కర్కోటకాది పాతాళవాసుల రూపంబులను, సిద్ధసాధ్యాది దేవయోనులరూపంబులను, దేవతల రూపంబులను, దిక్పాలకులరూపంబులను. మఱియు ననేకంబులగు నితరరూపంబులు గొన్నవారై, పరమేశ్వరుని జంగమ విశ్వరూపంబును వారిని నందఱిం గని దాక్షాయణీదేవి మిగుల నానందంబునొంది వారలకు విందుసేయఁ దలంచి భర్తృననుజ్ఞఁగొని వారల నుండ నియోగించి యున్మేషనిమిషోత్పన్నవిపన్నభువనావళియగు నాలోకమాత బ్రహ్మాండంబులే పాత్రభాండంబులుగాను దిగ్భిత్తులే భోజనమందిర ప్రాకారములుగాను, సంకల్పమాత్రంబున సమస్తపదార్థంబులను షడ్రసోపేతంబులగు భోజనపదార్థంబులు సంగ్రహించి యందఱికిం దృప్తిగ భోజనము బెట్టించుచుండెను అప్పుడశంభుని ప్రమథగణంబు లవిగని తమయందొక్కబాలుని జూచి రమ్మనిబంపిరి ఆ బాలుఁడువచ్చి యెడతెఱపిలేక భోజనముచేయుచున్నవారలను, పదార్థసంగ్రహంబును జూచి, యాశ్చర్యనిమగ్న మానసుం

దైయంబయొద్దకేగి తల్లీ! నాకాకలియగుచున్నది. పట్టెడుకూడు పెట్టింపు మని వేఁడఁగా నాయమ తత్క్షణమే వానికిఁ బెట్టించెను వాఁడుఁ గూర్చుండి వడ్డించిన పదార్థము లేనుఁగుతలకాయలంతేసి కళ్లు సేసి యొకయరలిప్తలో భుజించి యింకా దెమ్మనుచుండెను పార్వతిపరిచారికలు వడ్డించినకొలఁది నాతఁడు దినుచుండెను గాని యాతినుట కంతము లేదు. ఇట్లు సమస్తదేవమానవ జాతంబులకు సిద్ధపఱుపఁబడిన ప్రయత్నపదార్థమంతయు నీయొక్క బాలుఁడే యారగించుటఁ గని హైమవతీదేవి భక్తసాన్నిధ్యమునకుఁ బోయి, దేవా! యీ లోకోత్తరుం డగు బాలకుం డెవఁడు? వీనిచర్య నాకాశ్చర్యజనకం బగుచున్నది. పరిమాణంబున పండ్రెండేండ్ల బాలునివలె నున్నవాఁడు. వడ్డించిన పదార్థములను దినుటకుఁ దాఁ జేసిన కడి యుంగుపు తానుండఁ డనుకొందును. అట్టి కళ్లు సంఖ్యాతములుగా వడ్డించినకొలఁది దిగమ్రింగుచు సకలభువన దేవమానవగణంబులకుఁ జాలినంత ప్రయత్నపదార్థంబులఁ దానొక్కడే సరిపెట్టినవాఁడు ఇంకను దినవలసినవారెందఱో యున్నవారు. వారలకెట్టులు నేను తృప్తిగా భోజనం బిడుదానను ఇదియునీమాయ వలెనే యున్నది. నీగుణములయొక్కయు నీయొక్కయు మహిమలు నీకే తెలియును.'' అని లజ్జావనతవదనయై నిలుచున్న దేవింగని భక్తవత్సలుండగు భగవంతుడు "దేవీ! నీకింక విచారంబు వలదు. నీవు సంగ్రహించిన భోజనపదార్థంబు లక్షయంబులైనవి నీవిందువలన భక్తగణరూపుఁడ నగు నేను తృప్తినొందితి" నను నంతలో సమస్తదేవగణంబులు తల్లికడ కరిగి "యోలోకమాతా! మాకందఱకును తృప్తికరమగు భోజనము పెట్టితివి ఇఁక మేము మోసవఁజాలము కుత్తుకలబట్టి తింటిమి ఇంకను పదార్థజాలం బపరిమితంబుగా నున్నది. పాపమీపిల్లవాఁ డెందుండి వచ్చెనో ఇంకను దినఁగోరుచున్నవాఁడు. వానికిఁ బెట్టింపు" మనవుడు దేవి సనిమాచు నంతలో మఱల యథాప్రకార

ముగా సామగ్రియపారముగాఁ బడియుండె. పిల్లవాఁడును వడ్డింపుమను చుండె. అప్పుడు పరిచారకులు వడ్డించిన పదార్థములలో మరిరెండు కళ్లు కళ్లు “తృప్తోస్మి” యని యాబాలుఁడను నంతలోఁ బ్రతిధ్వని విన బడినట్లు సమస్తభూతకోటియు నైకకంఠ్యముగాఁ “తృప్తోస్మి యను నాదంబు వినఁబడెను. ఆబాలుం డదృశ్యుఁడయ్యెను. భూతజాలంబు నదృశ్యమయ్యె. బ్రహ్మాదిదేవతలు లోనగువారందఱు నదృశ్యులైరి. అదిచూచి పార్వతి యమందానందాశ్చర్యంబులు మనంబునం బెనం గొన నభవుపాలికిఁ జని నిలుచుండెను. పరమేశ్వరుండును నామెంగని “దేవీ! చూచితివా నాప్రమథగణంబుల మహిమ? నీవుచూచిన బా లుఁడు నాబాలప్రమథగణము గానివాఁడు ఈగణమునే భూలోకము లో నాభక్తులందఱు జట్టుగణమందురు. ఇట్టిబాలకుల నేకులున్నవారు. ఇట్టిబాలకునొక్కనిచే నీయజాండంబుల నేకము లుత్పన్నములగుచున్నవి. ఒక్కనిసామర్థ్యమె లోకాతీతమనుటలోఁ దక్కినయందఱి సంగతి వేఱ చెప్పనేల? అట్లగుటనే వేదములుసైతము నాగణంబుల వేఱువేఱ చెప్పలేక యసంఖ్యాసహస్రములని యూరకున్నవి కనుక నాప్రమథులు బాలకులైనను మహామాహాత్మ్యసంపన్నులు. ఇఁక మునులమాట తలపనేల? వారందఱు నారూపములు. నేనువారిరూపము. నాకును వారికిని భేదమెంతయును లేదుగాన నీవునాభక్తులకును ప్రమథగణం బులకును ప్రసన్నురాలవై వారలనరయుచుండుము నీవనవేఱే? నీవునా అర్ధాంగివి. నీవేనేను నేనేనీవు. నీకును నాకును భేదములేదుగదా కనుక నాభక్తులు నీభక్తులు నాగణంబులు నీగణంబులు. నీవులోకమాతవు. ఆదిశక్తివి. అందఱు నీదానులే నీవులేని ప్రాణంబొక్కటిలేదు. ఇన్నియు నెఱింగిన దానవై నీవిటులాశ్చర్యపడుట నాకాశ్చర్యంబుగా నున్నది.” అని పార్వతినుగ్గడించి యానందముఁ గలుగఁజేసిన భర్తకు నమస్కార పూర్వకంబుగా నామెయనునయోక్తులఁ బ్రసంగించుచు ననుకూలవర్తి నియై యుండెనఁట.

బసవేశ్వరుఁ డల్లమప్రభువు నీశ్వరుఁగా నుతించుట.

మహానుభావా! అట్టి భగవంతుండగు నీశ్వరుఁడవు నీవె కావా. నన్నుఁ బరీక్షింప నొకమనుష్యమాత్రుండగు నల్లమప్రభు వేషంబున నీవిచ్చటి కరుదెంచినను నీయనుగ్రహంబున నాప్రాక్తన జన్మసంస్కారంబున నాకుంగల్గినయంత దృష్టిచే నిన్నుఁ దక్షణమ నాప్రభువగు సంగమేశ్వరునిఁగా నెఱింగినవాడను గనుక నే యీషోడశోపచారపూజ నీకు గావించితిని. కొండంత దేవుని గొండంత మేటిపదు పత్రితోఁ బూజించు వారుకలరా? భక్తితోఁ బత్రినీకుసమర్పింతురు "త్రిదళం త్రిగుణాకారం త్రినేత్రంచత్రియాయుధం, త్రిజన్మపాపసంహారం ఏకబిల్వంశివార్పణం" మని యొక్కబిల్వదళముతో మాత్రమె నిన్నుఁ బూజింతును. నీకు నేను కడుపునింప భోజనము పెట్టఁగలనా? నీకడుపునింపించు భోజనపదార్థము నేనే గనుక నే ఆత్మోపహార మొసంగి సమకట్టితిని. లోకంబుల కాదిభూతంబవునీవు. నీవల్ల నేసమస్తలోకంబు లుద్భవిల్లుచున్నవి. వృద్ధిఁబొందుచున్నవి. లయంబులగుచున్నవి సృష్టికర్తయగు బ్రహ్మయు పోషణకర్తయు జగద్బహిరంతర్వ్యాప్తియుఁనగు విష్ణువును సంహారకారకుండగు ప్రళయభైరవుండును నీయందుద్భవించిరి వారంతయు నీప్రమథగణములోనివారే. నాదృష్టికి సమస్తంబు నీస్వరూపంబుగాఁ గనఁబడుచున్నది ఇట్టి యంశములో నిన్ను భిన్నభావంబుల నేమని నుతింపఁజాలుదు" నని యనేకవిధంబుల నుతించు బసవన్నను దయార్ద్రదృష్టినీక్షించి యల్లమ రాజాతని కిట్లనియె.

బసవేశ్వరునకు శివుఁడు వరములిచ్చుట

బసవేశ్వరా! నీవు దలంచినట్లు నేను నిక్కంబుగ నాయాదిశివుండనే. నీయందలి ప్రేమచే నాఁడు నీ జననకాలమందు నీశరీరంబున లింగ సంగతంబు గావించి నీయమ్మతో నీవు నానుతుండవని చెప్పియుం

టిని పిమ్మట నీవు సంగమేశ్వరమునకు నీయక్కయు నీయతివయుం దోడరా నేతెంచినపుడు నిన్నాలింగనము చేసి నీకు జ్ఞానోపదేశంబు చేసితిని ఈనడుమ నీమామ స్థానంబున నిన్ను బిజ్జలరాజు నియమించుటయు నీవు నీయుద్యోగంబు సేసికొనుచు భక్తినెమఱక భక్తులనరయుచు పరమభక్తుండవై యుండుట చూచి నీకు వలయు వరంబులొసంగి మఱియొకసారి తొల్లి చేసిన జ్ఞానోపదేశంబును స్థిరీకరింపవలెనని యిప్పుడీ రూపమున వచ్చితిని శివభక్తులకు నీవొనరించుచున్న యాదరణకు వారలకు నీవొనర్చుచున్న ధనధాన్యాది వస్తువాహన సదుపాయములకుం దగినటుల కల్పవృక్ష కామధేను చింతామణులు నీయింట సర్వదా యుండునటులు చేయం దలంచితిని గాని యట్లొనర్చుట వలన, వానికోపము దేవతలకు బాధకరముగా నుండును గనుక నీకు సమస్తపదార్థ సమృద్ధి యెల్లప్పుడు నీయింట నుండునటులను వలయు సామగ్రులు, వలయు ధనములు, వలయు భోజన పదార్థములు, వలయు ధనకనక వస్తువాహనాద్యనేక సంపదలు, విహారమేల, నీవెప్పుడేవి కావలయునని కోరిన నదియెల్ల నమర్చినట్లు నీకు సిద్ధమగుచుండునటులను నే వరంబులిచ్చితి మఱియు నీవు పల్కినదె బంగారము, ఆడినదె మాట, పాడినదె పాట, నడచినదే త్రోవ, నీవు శాపానుగ్రహ సమర్థుండవు ప్రతివాది భయంకరుండవు విజయుండవు సకలవిద్యా పారంగతుండవు ఇంక వేయేల విస్తరింపనేల? నీవు దేవత్వంబు నొందితివి. ఇవి నాయిచ్చవచ్చిన వరములు ఇదివఱకు బసవన్నవగు నీవు నేటితో బసవేశ్వరుండవైతివి నేనే నీవు నీవే నేను ఇక నాభక్తిని భూలోకంబులోం బ్రజ్వలింపం జేయుము. దిగ్విజయంబు నొందుము" అని యనేక వరంబులొసంగి మఱల జ్ఞానోపదేశంబు సేసి రాజనీతులు గఱపి సాంగంబగు ధనుర్విద్యయుం దగు నస్త్ర పరికరంబులతో నొసంగి బసవేశ్వరునిచేం గొడువ యుపచారంబులంగొని యిట్లు షోడశోపచార పూజాంతంబున నాతండు చూచు

చూడ నచటనే యంతర్ధానంబు నొందెను. బసవేశ్వరుండును దన్నుఁ దా మఱచి రాచకార్యమును దక్క తక్కిన యన్నివేళల యందును లింగతన్మయుఁడై యుండెను. ఈ యల్లమప్రభు బసవేశ్వరుల సమాగమ కథ వినువారును జదువువారును సమస్త సుఖంబులు నిహలోకంబున ననుభవించి యంతమున శివసాయుజ్యంబు నొందుదురు.

వంగకాయలు లింగకాయలగుట

ఒకానొక దినమున బసవేశ్వరులవారు శివపూజ గావించుకొని భక్తులనారాధించు సమయమునఁ గొందఱు లోనికరిగి భక్తులతోఁ దామును భుజింపఁదలంచి లింగధారణంబు లేనివారు లోని కరుగఁగూడదని తమపై మీఁద వచ్చెదరనుకొని పలికలుచింపి యొక్కొక దానియం దొక్కొక్క వంకాయలమూటగట్టి లింగకాయలవలె మెడలఁ గట్టుకొనివచ్చి కూర్చున్నవారలను బసవేశ్వరుండు గాంచి "భక్తవరులారా! మీరు లింగధారణచేసినవారు శివభక్తులయినందున రాఁజాలరు మీరును శివపూజసేసి కొందు మీ మెడలలింగంబులను చేయు" మని యానతిచ్చిన వారలొండొరుల మొగంబు వీక్షించికొనుచు సిగ్గుపమాటలాడలేఁ జేయునెంచి విప్పలేక తమకుఁ గలుగఁబోవు కష్టంబునకును భయంబునొందొరుల మొగంబులు చూచుకొనుచుండ బసవేశ్వరులవారది యెఱింగి "భయపడకుఁడు మీ మెడలలోనివి లింగకాయలేగాని వంగకాయలుగావు విప్పిచూచుకొనుఁ"డని బలిమిని వారిచే మూటలువిప్పించిన నవియెల్లను లింగకాయలయ్యె. వారును శివపూజలుగావించుకొని భక్తులతోఁబాటు దామును నారగించి బసవేశ్వరులవారివలన ఉపదేశములు ఉపమతిగాఁ బొందినాఁటంగోలె లింగమతధారులై బసవేశ్వరులమతంబు నవలంబించిరి

కంచము శివలింగమూర్తి యగుట.

పూర్వము మల్లనయను నొకశెట్టి బేరమాడుటకు గ్రామాంతర మెళ్ళియుండెను ఈ మల్లనకు తనకు దీక్షశ్రీనాలయశిఖరమైనను దర్శించితే

భుజించనను వ్రతముగలదు. ఆగ్రామములో నట్టిశివాలయములేమింజేసి తోడిబేహారులు కుంచమునొకదాని నొక్కచోఁబోర్లించి దానిప్రక్క నొక్కయశ్వత్థవృక్షశాఖను పాతించి కుంచముపైఁగొన్ని శివప్రీతికరంబులగు తెల్లని కర్ణికారపుష్పంబులను బూజించి మల్లనతో "మేము శివాలయముంగంటిమి. రమ్ము. చూవుదు" మని తోడ్కొనిచని యా కుంచమును జూపి నీమల్లన బహుభక్తితో నాకుంచముని లింగమూర్తిగా భావించి నమస్కరించి చని భుజించుచుండ వణిజులునవ్వుచు నొకనాఖరుని బిలిచి "రోరీ! మామల్లన్న కుంచమునకు మ్రొక్కి శివునిమ్రొక్కితినని తనవ్రతభంగము సేసికొనియెను. నీవేగి వేగమాకుంచము నొకింత తెమ్ము" అని యనుచుండ మల్లన చిఱునవ్వునవ్వి రోరి కుక్కలారా! నేల యిట్లుఱచెదరు! అక్కడప్రతిష్ఠింపఁబడిన లింగమూర్తిని చెఱుకవీనితరమగునా? పదపడి చూతమని యందఱుందోడ్కొని యేగు నంతలో నక్కడనొక దేవాలయంబును దాని నావరణమునుండి మ్రానునుండి శాఖలుపైకి వచ్చిన యశ్వత్థవృక్షమును దానిలో లింగాకారముగానున్న కుంచమును దానిపైని పూజింపఁబడిన కొండగోగుపుష్పంబులను గని యందఱు మల్లనప్రభావమునకు నమితాశ్చర్యమునొంది మల్లన నొక దేవసమానునిగా నాటినుండి భావించుచుండిరి. ఆయీశ్వరుఁడెమల్లేశ్వరుఁడయ్యె. ఆమల్లనె మల్లేశమల్లనయని ప్రసిద్ధికెక్కెను.

మేకపెంటిక లింగమగుట.

కోటకోటండను నొక్కగొల్లపిల్లవాఁడు తనకుసహజముగా నంకురించిన శివభక్తికి నిత్యము లింగాభిషేకము సేయనిది భుజించువాఁడు గాఁడు. ఇట్లుండ నొకనాఁడు వాఁడు మందగాయుచుండఁగా నచటికి వానితండ్రి వానికై యాహారములుగొనిపోయి తినుమని యిచ్చి తాను మందఁగాయుచుండెను. ఆపిల్లవాఁడు లింగాభిషేక మొనర్చుట కక్కడ లింగమూర్తి దొరకనందున వెదకఁగా నొకరావిచెట్టు క్రింద నొకమేక

పెంటిక పడియుండఁగా నది యేలింగమూర్తిగా భావించి యొకమేకను దోలుకొనిపోయి దాని పాలన్నియు నాపెంటికపైఁ బిదికి పిమ్మట తాను పూజించెను. మంద గాయుచున్న వానితండ్రి దూరముగానుండి నిపీ చర్యగాంచి యట సని వాఁడు క్షీరాభిషేకం బొనర్చిన మేకపెంటికను జూచి వానిపైఁగోపించి యాపెంటికను గాలఁ దన్నఁగాఁ పిల్లవాఁడు కోపమునఁ దండ్రితన్నినది పెంటికకాదు శివలింగమనుకొని తండ్రిఁ దన చురికతో నేయ నది మెడకుఁ దగిలి పీక తెగివాఁడుసచ్చెను. వెంటనే రక్షకభటులు వానిఁ బట్టుకొని నిష్కారణముగా వీఁడు తండ్రినిఁజంపెనని రాజునకు విన్నవింప జేఁడుపనిచూచుసరికి మేకపెంటికయే లింగమూర్తియై తొలిమేక యాపెంటికపై నిలుచంబడి తనపొదుగుపాలను లింగమూర్తిపై నభిషేకముగాఁ దానేకార్చుచుండెను. గొల్లవాఁడు బ్రతికినవాఁడై నమస్కరించుచుండెను. రాజును గొల్లవాఁడును మిగుల నాశ్చర్యరస మగ్నులైరి. పిల్లవాని మనోభక్తిమెచ్చుకొనిరి నాటినుండి రాజును గొల్లవాఁడును పిల్లవానితోఁబాటు లింగధారణమును బొంది శివభక్తులగుటయేగాక రాష్ట్రమంతయు శివమతముగ మారెను.

జొన్నలరాశి లింగాకారమగుట

బ్రహ్మకముఁ డనునొక జంగమభక్తునికి శివలింగమూర్తిని దర్శించి నమస్కరించనిది భుజింపనను వ్రతమొకటియుండెను ఆతం డొకనాఁడు గ్రామాంతరము బోయి యచ్చట నొకకాపు జొన్నచేనిలో వంటచేసికొని భుజింపఁబోయి లింగమూర్తికొఱకు నలుదిక్కులఁ బరికించి దూరముననున్న యొకతెల్లని జొన్నలరాశిని జూచి "వందేశంభు ముమాపతిం సురగురుం వందేజగత్కారణాం వందేపన్నగభూషణం మృగధరం వందేపశూనాంపతిం వందేసూర్యశశాంక వహ్నినయనం వందేముకుందప్రియం వందేభక్తజనాశ్రయంచ వరదం వందేశివం శంకరం" అని ధ్యానించి నమస్కరించునంతలో నదియొక లింగాకా

రమయ్యెను. అంతనా కాపు వచ్చిచూచి భక్తునిప్రభావమునకు మిగుల నాశ్చర్యమునొంది యాలింగమును బూజించుకొనుచుండెను. ఇట్టిచిత్రములను భక్తులనేకు లనేకములగుపర్చిరి. బసవేశ్వరుడు దొంగలమొసల వంకాయలు లింగకాయలను జేయలేదా. బసవేశ్వరుప్రభావమున జొన్నలరాశి మంచిముత్యములయ్యె.

జొన్నలరాశి ముత్యాలగుట

ఒకనాఁడు బసవేశ్వరులవా రభ్యంగన మాచరించు సమయంబున నొకజంగమువచ్చి "నాలింగపూజకు నిత్యము దినమునకు మూఁడుకుంచముల మంచిముత్యములు కావలెను. ఈచాతుర్మాస్యదీక్ష యిక్కడ జరుపవలెనని వచ్చితిని. పదిపెట్ల మంచిముత్యములు కావలెను. అవి నీవు సమకూర్పఁగలవని వచ్చితిని" అని చెప్పఁగా నాయన స్నానము యినపిమ్మట ముత్యములెక్కిస్తనని యోచించుచుండు సమయమున నెదుటనున్న యొక జొన్నలరాశి మంచిముత్యములై తనకు గనిపించినదాని నిభక్తునకుఁ జూపి "నీయిష్టమువచ్చినన్ని ముత్యములు తీసికొమ్మ"ని యా జొన్నలరాశిని గనుపఱచెను. అది చూచి భక్తుఁడు బసవేశ్వరుల ప్రభావమునకు నాశ్చర్యపడుచుఁ దనకువలయు ముత్యములం గొనిపోయెను. ఆతఁడు పోయినపిమ్మట మఱల జొన్నలరాశి యెప్పటివలె నుండెను. బసవేశ్వరునొద్దకు వచ్చుభక్తులు పూర్వపుభక్తుల ప్రభావంబులు సెప్పకొనుచుందురు.

గొడ్డుటావుచేఁ బాలు రాటనుబతిరియుఁ జేసిన భక్తునికథ

ఒకానొకభక్తుఁడు వేఱొకనింటఁ దొల్లియొకభక్తుఁడు మొరటదవెంకయ్యయను భక్తునింటికిఁ జని తనశివపూజకు, బ్రతిదినము నొక యావుపాలును బుట్టెఁడు కెంపుబిల్వపత్రియుఁ గావలెననియు నట్లులేనిచో నాటిదినము శివపూజలేకపోవుట మేగాక తనకును శివపూజ (భోజనము) లేదనిచెప్పుచు "వెంకయగారూ! మీరుభక్తులనియు మీరట్లు సమకూర్ప

గలరను నిండునమ్మకముతో నేఁటిరాత్రి మీయింటికివచ్చితిని. ఈయర్ధరాత్రమున నాశివపూజ జరగవలెను. మీరుసనుకూర్చిన నిప్పుడె సనుకూర్పుఁడు. తేపుమీఁదు నేనుగానరాను." అనిచెప్పినంతలో వెంకయ్య మిగులవ్యసనము నొంది జంగమదేవరకు సాష్టాంగదండం బొనరించి యాసనాద్యుపచారములు సలిపి స్వామీ! మీరుశివపూజకు సిద్ధపడుడు. మీరుకోరినపాలును బత్తియు మీకుఁ దెచ్చెనేను మీశివపూజయగు నంతలో మీఁదు శివపూజకు (భోజనమునకు) వలయు సంభారంబులు సిద్ధపాకంబు గావింతునని దలగొని యొకపాత్ర శుభ్రముగాఁగడిగి దొడ్డిలోఁ గట్టియున్న గొడ్డుమొదవు నొద్దకుఁబోయి పొదుగుగడిగి చనికట్టులు రెండు రెండుసేతులఁబట్టి పితుకనంతలో "జయజయ" మని ధారలుపడి నిమిషమాత్రములో నాపాత్రనిండిన నదిగొని జంగమయ్య ముందిరనిడి పెఱటిలోఁ బందిరిపడిపోయిన దానికిఁ గ్రాలవడియున్న యొకమద్దితాటనుజూచి దీనబత్తిఁగోతునని తట్టఁబట్టిచెట్టెక్కి తట్టలకొలఁది బత్తిఁగోసి పుట్టిపోణకెడు కాఁగా తాటియెప్పుడుతాటవలె నుండెను. ఆపత్రి జంగమయ్యయెదుటఁబెట్టెను జంగమదేవరయాపాలను బత్తితోఁడను తనశివపూజముగించి విందారగించి వెంకయసూచుచుండ నక్కడనేయంతర్ధానమొందెను. ఇట్టిదైవశోధలకాఁగడి భక్తులుగలరా యనరెండవభక్తుఁడు" ఇట్టిపుక్కిటిపురాణములు మనపెద్దలు సెప్ప వినుమేగాని మనమెన్నఁడు నెక్కడను జూచి యెఱుఁగమనెను. అది విని మొదటిభక్తుఁడు "ఏమీ! మనబసవన్న మొన్న జొన్నలరాశిని ముంచిముత్యములుసేసి యొకజంగమయ్యకుఁ బదిపుట్లిచ్చెనని వినలేదా? బసవనకుమించిన భక్తులు మఱిగలరా? అతనిం దర్శింపఁబోదముపద. నిదర్శనంబులింకను ననేకములుసూడఁగలము, ఒకానొకప్పుడు శివుఁడే జంగమరూపమునవచ్చి ఆతనిభక్తిని శోధించిపోవుచుండును. అని యిట్లిద్దఱునసుకొనుచు బసవేశ్వరుదర్శనమునకుఁ బోయిరి. ఇట్లు భక్తపారి

జాతమని పేరుపొందిన బసవేశ్వరులయొద్దకు సర్వదానసంఖ్యకు మించిన భక్తులువచ్చి యిష్టార్థసిద్ధులు పొందిపోవుచుండు భక్తగణము తన యొద్దలేనియొకనిమిషమైనను బసవేశ్వరులకు లేదు. ఒక్కొక్కవేళ జంగమ దేవరలు రాత్రినిశీథసమయమున బసవేశ్వరులునిద్రించుసమయమున నేతెంచి తమనడివిచ్చు నాయన మేల్కానును నిద్రాభంగము సేయఁగూడదని నిశ్శబ్దముగా వేచియుండురు. అప్పుడుతన్నెవ్వరో లేపినటుల బస వేశ్వరులుమేల్కాని యాయర్ధరాత్రమునందె వారల కరిథిసత్కారం బులు గావించువారు

సంగమేశ్వరస్వామి బసవేశ్వరులను మూఁడవకన్ను వేఁడుట.

భక్తులేదియడిగిన నది బసవేశ్వరుఁ డిచ్చుచున్నాఁడని బసవేశ్వరుఁ బ్రతీక్షించుటకు సంగమేశ్వరస్వామి యొకదినంబున జంగమరూపం బున నరిగి భక్తపూజాపరత త్తుండగు నాతనింగని “ఓబసవమంత్రీ! నీకీర్తి దిక్కుదిక్కులయందు వ్యాపించినది భక్తమందారుఁడవఁట ఇదినాధ్యమిది యసాధ్యమనిలేక, భక్తులేదిగోరిన నదితప్పకయిత్తు వఁట. నీయుదారసాహసంబులు నేవిన్నదిమొదలు నినుఁజూడవలెనని యువ్విళ్లూరుచుంటిని నేఁడు నిన్నొకటి యర్థింపవచ్చితిని. అదినాకొసం గితివేని నీకీర్తిసమస్తలోకంబులం దేజరిల్లును” అనియనునంతలో బసవేశ్వరులు చేతులుజోడించి “స్వామీ! యిచ్చువాఁడెవఁడు? పుచ్చు కొనువాఁడెవఁడు? “మహేశః ప్రతిగృహ్ణాతు మహేశో వై దదాతిచ మహేశస్తారకోభాభ్యాం మహేశాయనమోనమః” యనున్యాయము విన లేదా సమస్తము మహేశస్వరూపమె ఇచ్చువాఁడనను నేనుఁబుచ్చుకొను వాఁడవను నీవును మహేశుఁడు భక్తస్వరూపుఁడు. అట్టిభక్తస్వరూప మున నన్నుఁ గృతార్థుఁజేయవచ్చిన నీవే యామహాదేవుఁడవు.

బసవేశ్వరులు శివునివంచించి నుతిసేయుట

కావున సోమనాథదేవా! యిదిగో ఈయద్దముఁ దిలకింపవయ్యా, నీకు మూఁడవకన్ను లలాటఫలకంబున విస్పష్టంబుగా గోచరించెడిని.', అని యొకయద్దముఁ జేతికిచ్చెను. భక్తరూపంబునవచ్చి సంగమేశ్వరుఁ డాదర్పణంబు నతిదర్పంబుతో నీక్షించి తనుఁ బ్రతిఫలించిన నిజఫాలలోచనంబుం గని విస్మయమంది బసవనచే బహునేర్పుగ వంచితుఁడనైతినని నవ్వుకొని లేచిపోవుచుండఁగా బసవేశ్వరులు లేవనీక చేయిఁబట్టి కూర్చుండఁబెట్టి'' దొంగజంగమా! సంగమేశ్వరస్వామీ! నన్నుభ్రమియింపంబోయి నీవేభ్రమపడితివి "భూసురో బ్రాహ్మణశ్చైవభూసురోద్విజ గమైనచ' యనులోకోక్తి వినలేదా? ఇప్పుడు జంగమరూపంబున వచ్చిన నీవే ప్రత్యక్షరుద్రుఁడవు. నీకు మూఁడవనేత్రముండఁగా నన్ను యాచింపవచ్చితివా? నీవెక్కడ దాఁచితివి ఎవరికైన నెఱువిచ్చితివా శంకరదాసయ్య కిచ్చినది మఱలఁ జేకొనలేదా? ఇట్టి దొంగచేష్టలెక్కడ నేర్చుకొంటివి? కనుకనే నీచేతి కద్దమిచ్చి నీకన్ను నీకుఁగనపర్చి నిన్ను నేమాయచేసితిని ఈవిషయములో నీవోడితివి. నేగల్చితిని "పుత్రాదిచ్ఛేత్పరాజయ'' మ్మనుట సిద్ధంబేకదా నేను నీప్రియసుతుండనుగానా? సర్వతంత్రుండవగు నీవెట్లు ప్రవర్తించినను నీకేజెల్లును గాని యుత్తమ శివభక్తులెవ్వరిని విడవన్నమాట నీకుఁ దెలియదా నీవు నిజమైన భక్తుఁడవైనయెడల నీవును లాతివారి నడుగువాఁడవుకావు. భగవంతుండవు గనుక భక్తులనడుగుటకును వారలకిచ్చుటకును నీవేతగుదువు. దేవరదాసయ్యకుఁ దవనిధినొసంగితివి. శంకరదాసయ్యకు నీఫాలలోచన మొసంగితివి. శిరియాలురాజుశెట్టి సుతునిఁ జంపించి యాతనిభార్యచేఁ బిలిపించి మఱల బ్రతికించితివి. కుమ్మరగుండయ్యకు నిం మయూవన మొసంగితిని. ఇట్టి వేవియు నిన్ను నేఁ గోరలేదు. నాకవసరం

బును లేదు. నాకు స్వర్గాదిభోగము లక్కుర లేదు. సంపద లవసరము లేదు భక్తభుక్త శేషమే నాభుక్తికిఁ జాలును. నీసేవ భక్తులనేకుల నేకవిధంబులఁ జేతురు. ఒక్కొక్కొక్కరు కైంకర్యమున నే దృష్టులై దాన నే వారు నీసాయుజ్యంబు నొందుచుండిరి. ఒకభక్తుఁడౌ కేవల మభి షేక మె ప్రధానసేవగా నియమించుకొని దానికిఁ గొన్నినియమంబు లేర్పఱచుకొని తనజీవితమంతయు దానియందే వెళ్ళఁబుచ్చి తుదకు నీ సాయుజ్యంబు నొందెను. మఱియొకభక్తుఁడు పుష్పకైంకర్యమె ప్రధా నసేవగా నేర్పఱచుకొని పలువిధములగు కుసుమంబుల సేకరించి దండ లుగుచ్చి నీకు సమర్పించుచు జీవితంబుగడపి పరమపదంబు నొందెనుఁ వేఱొకభక్తుఁడు నీకు గంధంబు సమర్పించుటయె ముఖ్యసేవగా న మ్ముకొని ప్రతిదినము నిండ గంధముతీసి నీకు నలఁదెదనని నియ మము చేసికొని యానియమముఁ దప్పక నెఱవేర్చునని నీప్రసాదంబు నొందెను ఇట్లనె వేఱువేఱు సెప్పనేల? కోటకోటయ్య, పుష్ప దంతుఁడు, పూజారికన్నప్ప, ఇాదిరేకవ్వ, నమ్మినంది, ఒడయపల్లఁడు, ఏణుమూర్తి, ఓహిళయ్య, నరిదసోమప్ప, మాళిగయ్య, చోళవిభుఁడు చిరుతొండనంబి, సంగళవ్వ, కరికాలచోడరాజు, హలాన్నయ్య చెన్నయు వీరచోడయ్య, రేచయ్య, బిచ్చిబాచయ్య, నమిత్తాండి, కల్లిదేవయ్య నామవేది, మాయిభట్టు, కళియంబ నయనారు శ్రీపతిపండితుఁడు మల్లి కార్జునపండితుఁడు, సకలేశ్వరమాదిరాజు, కక్కురదేవుఁడు కేశిరాజు దండేశ్వరుఁడు గణేశ్వరుఁడు ఇరవంతుడు చరమయ్య కరయూరిచోడు ఏకాంతరామయ్య, బల్లహుడు శంకరదాసు ఏణాధినాథుడు శివలెంక మంచయ్య బంకేబంకవిభుఁడు సురియచౌడయ్య కులచిరియూరు, బెజ్జమ హాదేవి రుద్రపశుపతి కిల్లయ్య, శివరాత్రిశంకరయ్య, భోగిదేవయ్య దేవదాసు, కిన్నరబ్రహ్మయ్య, మడివాలుమాదయ్య, కడవలనంబి, కో టమల్లయ్య,కుమ్మరగుండయ్య, తెలుగుబొమ్మయ్య, కోవూరిబ్రహ్మయ్య,

నురియచండయ్య, (చమడయ్య) బల్లేశుమల్లయ్య, బిబ్బబాచయ్య, మొర టదవంకయ్య, గొడగూచి యీ మొదలగు శివభక్తులనేకులు స్త్రీపురుషులు నీకొక్కొక్కరొక్కొక్క యుపచారంబుసేసి తరించిరి. సర్వదా సర్వజ్ఞా అధీశ్వరా పరమేశ్వరా సర్వాంతర్యామీ భక్తవత్సలా భక్తస్వరూపా * భక్తభావ్య హరా శంభో మహాదేవా అనంతనామ వేషధారీ నిన్ను నాకేమియు నిమ్మని యాచింపను మచ్చిసుము నోదయానిధీ! నీవు కాలకూట భక్షణంబు గావింపని మునుపును, బ్రహ్మవిష్ణులుద్భవులు గాకపూర్వమును, త్రిపురసంహారము గానినాడును పార్వతీపరిణయంబునకుఁ దొలుతను,ప్రథమసృష్టి స్థితిలయంబుల కర్వాకొక్కలంబున నీవొక్కండవే దేవుండవు నేనొక్కండనే నీభక్తుడను కనుక నో దేవా! నేను నిన్నుఁ గోరునది మఱియేమియు లేదు గాని యిప్పటివలె సర్వదా నీయందు నిశ్చలతన్మయభక్తినే నాకిమ్మని వేఁడుచున్నాఁడను. ఇట్లు శివవినయంబుల భగవంతుని స్తుతించి తన్ను వంచింపవచ్చిన యాతనివంచించి బసవేశ్వరులవారు రావుదవార్ధి నోలలాడుచుండనిదేసమయమని జంగమరూపధారియగు నభవుండంతర్ధానంబు నొందెను. బసవేశ్వరులు నిజరాజకార్య ప్రవర్తకుండయి యుండెను.

బిజ్జలరాజునకు బసవేశ్వరులు తమ ప్రభావమును జూపుట.

ఒకనాఁడు బిజ్జలరాజు నిండుకొలువున వందిమాగధ నటవిటగాయక కవిపండిత వేశ్యాజన వినోదంబులు జరుగుచుండ, మంత్రిసామంతాప్త జనంబులు తమతమ యథాస్థానసనంబుల నాసీనులై యుండ, నిజ సింహాసనాసీనుండగు బసవేశ్వరుఁడు సభాసదులెల్లను నదిరిపాటునఁ దిరిగి తనదిక్కు చూచి నవ్వునటుల ఓయని పలికి భయపడకుము. నేఁ బట్టుకొంటినని బయులఁ జేతులు సాచి యేదియో గట్టిగాఁ

బట్టినటుల పట్టియుండెను. అదిసూచి సభికులందఱు పక్కున నవ్వసాఁగి రి, రాజును నవ్వి "బసవన మంత్రీ! గోరంత బూఁడిద మేన నలఁదినఁ గొండంత వెఱ్ఱి పట్టునను సామెత నిజమాయెను. నీశివభక్తి నీకుఁ దల కెక్కిన కొలంది పిచ్చిచేష్టలు పెచ్చుపెరుగుచున్నవి ఎందుకట్లు చేతులు సాచి బయలుపట్టితివి? నీచేతుల నేమియు లేదే. పట్టుకుంటి నంటివి. ఎవ రితో మాట్లాడితివి? ఏమియీ వెఱ్ఱి ప్రేలాపనము. అని నవ్వుచు ననె ను అదివిని బసవేశ్వరులవారు తన ప్రభావము తాఁ జెప్పుకొనఁ గూడ దని యూరకున్న సయెల్లందన్ను వాతులుండని (పిచ్చివాఁడు) యనాదర ణ సేతురుగానఁ జెప్పక తీరదని రాజునకిట్లనియె. "వినుమో భూపాల తిలకమా! నేను పిచ్చివాఁడనుగాను, మన త్రిపురాంతకేగు గుడికిఁ దూరుపుగా నాలామడ దూరమునఁ గపిలేశ్వరమను నొక గ్రామము కలదు. అందు నెలకొనియున్న కపిలేశ్వరునకు నొక తపసి నన్నూఱుపు ట్లపాలు మహాన్యాస పూర్వకంబుగా రుద్రాభిషేకం బొనర్చెను. సో మసూత్రము వెంబడిన బైటఁబారిన యా క్షీరప్రవాహము పురంబున నెల్లవీథులను నిండి కాలువలై పాఱుచుఁ బ్రజల గమనా గమనంబుల నడుగు దుమ్ము బురదయై కాళ్ళఁ ద్రొక్కఁబడి పెను ఱొంపియై నడ చువారి పాదము కూరుకుపోవుటయు జాఱుటయు మొదలగు నిక్కట్టు లు గలుగఁ జేయుచున్నది. అత్యుత్తమురాలు వయోవృద్ధురాలునగు గాళవ్వయను నొక గొల్లగత్తె వెన్నయు మీఁగడయుఁ జల్లయు నమ్ము కొనఁ బోవుచుండఁ గాలుజాఱి బోరగిలఁ బడఁబోవుచు "బసవా!" యని నన్నుఁ దలఁచుకొనెను. అంతనే నవ్వాఁడయవడకు నేను పట్టితినం టిని. ఇంతియ. ఇంతకన్న మఱి విశేషము లేదనెను. అదివిని రాజును సభికులును మఱింత నవ్వి యిదియొక యున్మత్తప్రలాపము. ఆలామడ దూరమందున్న యవ్వను నీవు పడకుండఁ బట్టితివా యని తక్షణము రాజు దండనాయకు నొకనిఁ బిలిచి యొక యుష్ట్రంబు నాయత్తంబు

సి నిమిషమాత్రమున నాయవ్వను నోడిచెమ్మని పంప వాఁడట్లు సేసెను. అవ్వను రాజు సభలోనికిం బిలిచిన నామెవచ్చి బసవేశ్వరులవారు సెప్పిన వృత్తాంతమును జెప్పి తన కాలి బురదను తన తలపైనున్న భాండమును జూపి యిదియొక వింతగా మీరు గనుచున్నారా. ఈ బసవేశ్వరుగారి ప్రభావము మీరెఱుఁగరా. తొల్లి యొక్కవడి ముగ్గురిలోనొకండగు తిరుచిత్తంబులుడను శివభక్తుఁడు తన శివపూజ నిమిత్తము పుష్పములు పత్రి కోసుకొని సజ్జలో బెట్టి పట్టుకొని యింటి మార్గమధ్యమున పెనువాన గురిసి త్రోవయంతయు నడుసై బురదలోఁ గాలు జాఱి పడుచు పుష్పలు పత్రియు పాడగుచును భయమున ॥స్వామీ! రక్షింపు॥ మని యొక కేక వేయునంతలో నచట శంభుఁడు సాక్షాత్కరించి యతనిఁ బడఁకుండ గాఁపాడెను. ఆ సాక్షాత్కరించిన శివుఁడు యిప్పుడు లింగాకారమున భక్తశంభుఁడను పేరఁ బఱగుచున్నవాఁడు. నాఁడా శంకరుఁడు భక్తునిఁ గాపాఁడినట్లు నేఁడీ బసవేశ్వరుఁడు నన్నుఁ గాపాఁడెను. ఇదియేనా ఈ బసవేశ్వరుల మాహాత్మ్యము మీరింకను వినలేదా అట్లయిన నేఁజెప్పెద వినుండు

❧ సిద్ధరామకృతి కథ ❧

నేనొకనాఁడు సొన్నలిగకుఁ బోతిని. అక్కడ భక్తులనేకులు శివధ్యానపరులై శివమననంబున సద్గోష్ఠి నుండుదురు. అచటికా దినమున సిద్ధరామకు కృపియను నాతఁడరుదెంచెను. అతనినిఁ జూఁచి వారందఱెదురేఁగి సవినయ[illegible] గౌ[illegible]న భక్తికంబుగాఁదో[illegible]తెచ్చి యుచితాసనంబునఁ గూర్చుండఁబెట్టి యందఱు నెదుట ముకుళిత కరకమలులై నిలిచి యాతని కిట్లనిరి. ॥ఓ సిద్ధరామా! జగత్ప్రసిద్ధయశోభిరామా, సమస్తసద్గుణ ధామా, మునికుల సోమా, నిర్జితకామా, నీ మహిమను గొనియాడ నెవరికిఁ దరమౌను. అనాది ప్రసిద్ధమగు శ్రీశైలమునకుఁ బ్రతినిధిగా

నీవొక యభినవ శ్రీశైలమను పురము నొకదానిని నిర్మించి యందు శ్రీశైలమునుండి తెచ్చి మల్లికార్జున లింగమూర్తినిఁ బ్రతిష్ఠించి యం దఖిలతీర్థంబులు మూర్తీభవించునటుల సమస్తతీర్థమయంబు గావించి యారామతటాకాదులను సైతము వెలయఁజేసి యన్నసత్రంబు గట్టిం చి యఖండయశోవిరాజమానుండవగుచుఁ దపస్వులలో నగ్రగణ్యుండ వై దేదీప్యమానంబుగఁ బ్రకాశించుచున్నవాఁడవు. నీవు భూలోకము లో ననశనవ్రతుండవు అన్నపానములజోలికిఁ బోవు నినుఁబోలు నిం ద్రియనిగ్రహులు యోగసిద్ధులు మఱి భూలోకంబున లేరని మేమనుట యతిశయోక్తియు నిన్ను నిచ్చకంబు గానుపించుటయుఁగాదు సత్యము సత్యము ముమ్మాటికిని సత్యమిది నీవు ప్రతిదినంబును శివపూజానంత రము ప్రమథలోకంబునకు, యోగగమనంబునఁ బోయి వారలతో నిష్ఠగోష్ఠి గొంత జరిపి పిమ్మటఁ గైలాసంబునకువచ్చి యాభూతేశుసం దర్శనం బాచరించి మఱల భూలోకంబునకు సాయంకాలమునకు వచ్చు చుందువు మాకందఱికొక సందియంబు గల్గినది అదె నీవది స్పష్టం బుగా విశదీయవలెను. అందుకై నీకొఱకు మేము పేదలు పెన్నిధికొఱకె దురుసూచునందంబునఁ జూచుచున్నారము. అది యేదియనిన అఖండ ప్రతాపంబునఁ గుతపరవివలె భూలోకంబునఁ బ్రజ్వరించుచున్న మన బసవేశ్వరులను బ్రతిదినమును గైలాసంబున సాంబమూర్తివారి సాన్ని ధ్యంబున నుందురని జనప్రవాదము వినుటయెగాని చూచివచ్చి చెప్పిన వారు లేరు నీవు నిత్యము నటకేగుదువు గనుక బసవన్నయట నున్నదీ లేనిదీ చూచివచ్చి మాకు నీవు వాక్రుచ్చితివేని నీమాటలు మాకుఁ బ్రమా ణము మేము నిజముగా నమ్మెదము. దయచేసి మా మనోభీష్టసిద్ధి నొనర్పు'మని భక్తులుకోరినంతలో సిద్ధరామయోగి "నేఁడుతప్పక నేను కైలాసమునకేఁగి చూచివచ్చి మీకుఁజెప్పెద" నని నాఁడె తాఁ గైలాసమునకు సిద్ధగమనంబునంబోయెను.

సిద్ధరామముని కైలాసంబున కేగుట

అట్లు నసి కైలాసంబున రవిశత కాంతితోఁ బ్రకాశించుచున్న పరమేశ్వరుని సభాసదనంబున కేగునంతలో నచట విష్ణుబ్రహ్మలోక చోనున్న తాసనములను, ద్వాదశాదిత్యులొక్కటను, వసువులెనమం డ్రొక్కటలయునను, నవగ్రహంబు లొకచక్కని, దిక్పాలాష్టకం బొక్కనంకను, దేవతావితానం బొకచాయను, విద్యాధరాప్సరోయక్షుర క్షోగంధర్వ కిన్నర పిశాచ గుహ్యకసిద్ధసాధ్యగరుడ కింపురుషులను సంజ్ఞలచే వెలయుచున్న దేవయోనులొక్కొక్క దిక్కునను భృంగీశనందీశాది ప్రమథగణంబులును బాలప మధులు నొక్కప్రదేశమునను, వీరభద్ర గణేశషణ్ముఖకుమారత్రయంబు సమీపంబునను, యోగీంద్రగణంబు వెనుకభాగంబునను, నృత్యాభినయగానవిద్యా ప్రవీణతా ప్రదర్శనులగు గణికానికరంబులు పురోభాగంబునను వందిమాగధులు పార్శ్వప్రదేశములను, సనకసనందసనత్సుజాతాది దేవమునులును, విశ్వామిత్రాత్రి భరద్వాజగౌతమ వాల్మీకివసిష్ఠ వ్యాసభరద్వాజాంగిరః ప్రభృతి మధ్యమలోక తాపసులును, కపిలాది పాతాళలోక మునులును, శుకాద్యవధూతలును, వాసుకి, శేష, తక్షక, కర్కోటకాది నాగలోకవాసులును, స్త్రీరూపంబుల సకలాభరణాలంకృతలై మూర్తీభవించిన నర్మదాసింధ్వైరావతీయమునాసరస్వతీ, గౌతమీ, తపతీ, కావేరీ, తామ్రపర్ణీ, ఫల్గునీ శోణ, గండకీ, కృష్ణావైఘాది పుణ్యనదీనదంబులును, పురుషరూపముల నావిర్భవించి తత్తదుచిత ప్రదుచిత మణిమయమకుటాంగద మహోక్తిక రత్నహారస్వర్ణచేల భర్మాంశుకూలాలంకృతులగు హిమవన్నిషధ వింధ్య మాల్యవత్పారియాత్ర గంధమాదన హేమకూటములనుకుల పర్వతములును, మలయదర్దురరోహణాదులగు నితరధరణీధరంబులును మూర్తిమంతులచితులం బ్రతిష్ఠంబులగు వన్నిహోత్రంబులఁ దిదనుగమనానుకూల సరణి యదియగుట నందు నానంద సుందరవదనారవిందంబులతో నిజత

నూలతలం పూర్ణాహుతులుగా వ్రేల్చిన మహాపతివ్రతాశిరోమణులు దమతమ మగలతో దివ్యదేహంబులు దాల్చినవారై సురనారీపరిపూజిత చామరాందోళనంబున నుద్వేల్లితంబగు భుజవల్లీ కంకణఝణత్కారంబు నిజవిజయసూచకంబగు జయశబ్దవాచకంబు ననుకరించుచు వింతసొంపు గలిగింప విమానారూఢులై యరుదెంచిన పుణ్యస్త్రీపురుషమిథునంబు లొక్కొక్క యెడను, స్వస్వయోగ్యతానుకూలనానావిధాసనంబులం దాసీనులై పరివేష్టించియుండ విచిత్రమణిగణాలంకృతంబగు సమున్నతంబగు కనకాసనంబున గంగాగౌరు లంగోత్తమాంగంబుల నలంకరింప గంగాయమునా సంగమస్థానంబునుం బోలిన సితాసితదేహదీప్తిం బ్రకాశించుచు నిజభూతగణంబులు తమతమ యథోచితసేవలొనర్చుచుండ హాకినీ శాకినీ డాకినీ యాకినీ ప్రభృతి మహాచతుష్షష్టి కోటియోగినీగణంబు లంబాసేవాతత్పరలై పార్వతింబరివేష్టించి వారుగొలుచుచుండ, నాంగోపాంగంబులగు వేదంబులును, చతుష్షష్టికళలును, మూర్తిమంతంబులై యూడిగంబులు సేయుచు సితరుద్రాక్ష ఫణిహార నాగయజ్ఞోపవీతాది భూషణంబుల దేదీప్యమానంబగు నిజదేహకాంతి ప్రసరించి సభాభవనంబును ధౌతస్వర్ణమయంబొనర్ప దానియందంబును జూడఁజనిన భక్తులకది యపారంబగు ఘూర్ణితపయః పారావారంబున నందగించుచుండ నిండుకొలువున్న చంద్రశేఖరు నాస్థానంబుఁగని, సిద్ధరామయోగి హర్షోత్కర్షాంకురితపులకాలంకృత నిజదేహుండై యామృడునకు సాష్టాంగదండప్రణామంబాచరించెను అప్పుడు పార్వతితో లోకోపకృద్భాషణగోష్ఠినున్న యప్పరమేశ్వరుండ సిద్ధరామభక్తుని ననుగ్రహపూర్వకంబుగా నాలోకించి "యెందుండి రాక విశేషంబులే" మని యడిగెను. సిద్ధరాముఁడును "స్వామీ! భూలోకంబున నుండి వచ్చుచున్నవాఁడను. అందలి భక్తులందఱు బసవేశ్వరు లిటనున్నవారో లేరో చూచిరమ్మని నన్నుఁ గోరి"

రని లలాటఘటితాంజలిపుటుండై విన్నవించెను అప్పుడు పినాకపాణి సిద్ధ
రామమునిపుంగవుని దయార్ద్రదృష్టి నవలోకించిసిద్ధరామా! బసవునిప్ర

❀ శివుఁడు సిద్ధరామునకు బసవేశ్వరులంజూపి యాతని ప్రభావంబు లుపన్యసించుట. ❀

భావంబు గనవచ్చితివా భక్తులెల్ల నాతనిం బరీక్షింపఁగోరిరా. అట్లయిన
బసవనిమాహాత్మ్యం బభివర్ణించుటయేగాక నీకునిప్పుడ విస్పష్టముగ
నాతనిజూపెద బసవలింగ మాలోకమీలోక మనక యన్నిలోకములలో
నెక్కడఁ జూచిన నక్కడెయున్నవాఁడు నాయందున నాప్రమథులనడు
మనుసర్వదా యుండును క॥ ఇందుఁగలఁ డందు లేఁడని సందేహమువల
దునాబసవలింగఁడునీ వెందెందు వెదకిచూచెదు వందందేసిద్ధరామ
యమిగలఁడుసుమీ॥ లోకములో గురు లింగజంగమంబులు మూఁడును
బసవనిస్వరూపములే. అనఁగా లింగతత్త్వము నుపదేశించు గురువును,
లింగమూర్తియు, నారాధించు జంగమంబును (భక్తుఁడును) బసవరూ
పముమూఁడు నొక్కరూపమే ధ్యానధ్యాతృధ్యేయరూపములుమూఁడు
నొక్కరూపమే ఇక్కడనక్కడనన నేల? మాఁడుము బసవలింగము
నాహృదయమున నున్నవాఁడు అః ముక్కంటి తనహృదంతరమును జూఁ
ప నందుధృతజ్ఞానముద్రుఁడై యరమోడ్పుఁ గనుదోయితో ధ్యాన
నిష్ఠాగరిష్ఠుండై పద్మాసనాసీనుఁడై భూలోకములోఁ దానుగనిన బస
వనమంత్రి నిజరూపము కేవలలింగాకారంబున బసవలింగమూర్తియై
దృగ్గోచరుండగుటయు నాసిద్ధరామమునియు నచ్చటి సమస్తసభ్యులు
నతులాశ్చర్యరసనిమగ్నులై దర్శించుచు చేతులుమోడ్చి యీశ్వరునకు
నమస్కరించుచుండ పార్వతీదేవి యదిగని పరమాశ్చర్యం బొందుచుండె
ను. అదిగని పరమేశ్వరుఁడో గిరిజా! చూచితివా నాబసవనిప్రభావంబు
నేను నాయాదివృషభవాహనరూపంబగు బసవఁడు నొక్కరూపులమని
తొలుతనీకు శిలాదముని వృత్తాంతమునఁ గొంతయెఱింగించితి గదా.

వినుము. ఇఁక నామూలాగ్రముగా బసవనిమాహాత్మ్యం బభివర్ణించెద బసవఁడు లోకపావనుఁడు నేనులోకాధీశుఁడను బసవఁడ సకలలోకోప కారి. నేనుసకలలోకసంహారకుఁడను బసవఁడుభక్తులకు రత్నభాండాగా రము నేను భక్తదేహుఁడను బసవఁడుభక్తిరాజు నేనుముక్తిరాజు ను బసవఁడేభక్తిపట్టభద్రుఁడు నేనులింగపట్టభద్రుఁడను. బసవండుసచ రాచరలోకానీకంబులం జరించు చరలింగమూర్తి. నేనుస్థాణులింగమూ ర్తిని బసవండపరశంభుఁడు నేనుకేవలము శంభుఁడను మమ్మునెమ్మ దినమ్మువారికి భక్తిగలుగును బసవనిఁదలఁచినవారికి ముక్తిప్రకంబగు భక్తివైరాగ్యంబులు జనించును మఱియు నేనుభక్తులొసంగిన వారి ప్రాణదేహార్థంబులఁ గైకొందును బసవఁడో భక్తులడిగినఁ దనప్రాణ దేహార్థంబులు వారలకుఁ దప్పకయిచ్చును. ఒకప్పుడుగక పోయినను దానగ్రహించియిచ్చును. బసవయను నక్షరత్రయమూలమంత్రంబు నెవ్వ రెవ్వరుజంపెదురో వారియందు నేనును నాగణంబులును సర్వదా గాచి యుందుము. ఇది నిజము. మఱియు నోపర్వతిరాజపుత్రీ! వినుము ఎ వ్వండు మన్నామోచ్చారణంబు సేయుచుండు బసవాంశజుండే ఎవ్వం డు మత్పూజసేయు నతండు బసవాంశజుండె ఇంతయేల బసవనియం శలేనిది భక్తిగలుగదు కనుక భక్తులందఱు బసవయంశలవారె బస వం డెల్లవేళలయందు నాయందున నాపైప్రమథగణము నడమను తానల రుచుండును. బసవనికి భక్తుల నరసిపోవుటకన్న నితరసంసారసుఖంబు లక్కరలేదు" అని యగజకు గజచర్మచేలుండు నిజప్రతాపంబు విను పించునంతలో నతనిహృదంతర్వర్తియైయున్న బసవన్న స్వామికిట్లను దేవా! నీకు భక్తుఁడొకండునులేఁడు నేనొక్కఁడనె నీభక్తుఁడను ఏమనఁగా నీవు భక్తస్వరూపుఁడవు. భక్తులందఱు నీయొక్కరూపే యని వేదంబులు ఘోషించుచున్నవి. లోకములోని భక్తులందఱు నీ స్వరూపమెయగుటయు నేకభావముగాని నపుఁడాయేకవస్త్వారాధనము

సేయువాఁడెవఁడు? నేనె గనుక నేనొకండనె భక్తుఁడను. నీవేకం డవె భగవంతుఁడవు భక్తాంఘ్రిరేణువును దలధరించి భక్తభుక్త శేషమును క్షుధోపశమనార్థ మారగించి భక్తశుశ్రూషాపరతంత్ర వ్యాప్తినున్న నాకుమఱి యపవర్గమన్న వేఱనున్నదే? ఇదియే నాకు మోక్షము. ఇంతకన్న మఱినాకు మోక్షప్రాప్తి యవసరము లేదు కానవో భక్తవత్సలా నాకు క్రిమికీట సరీసృపస్థావర జంగమంబులగు పర్వతోర్వీరుహాదులందుగాని, నగమృగాది భూచరంబులందుఁ గాని, గృధ్రగోలూకాది వాయుచరంబులందుఁ గాని, గరుడగంధర్వాదిఖేచరంబులందుఁ గాని, మత్స్యకూర్మాది వారిచరంబులందుఁ గాని, సింహశార్దూలాది పశుచరంబులందు గాని, మఱియేయితరజంతు జీవరూపంబుల జన్మగలిగినను భక్తిమాత్రము నన్ను విడువకుండ నిదిమాత్రము నాకుఁ బ్రసాదింపుము దీనికిమించినవరమొక్కటియు నాకిక్కలేదు అనివేఁడుకున్న బసవనికి భగవంతుండు బసవదేవా! "నీవే నేను నేనేనీవు" అనియుభయులొకటిగ సిద్ధరాములింగని చూచితివా. సిద్ధరామా వింటివా బసవనిమాహాత్మ్యంబు. నీలోచన తృప్తికరంబుగా బసవనిఁ దిలకింపుమని బసవనిఁజూపెఁ జూచిసిద్ధరాముఁడయు నాశ్చర్య సముద్రనిమగ్నుఁడై మఱిమఱి శూలికిసాష్టాంగదండంబు లాచరించి ముదలఁగొని భూలోకంబునకు నచ్చి భక్తులకెల్లనుఁ దద్వృత్తాంతంబు వినిపించె. వారలకతండు సెప్పుచున్నతఱి నేనక్కడనుండివింటిని ఇట్టి బసవన్నకు లోకాంతరంబునంగాక దేశాంతరంబునంగాక సమీపభూప్రదేశంబునఁ బడకపదచ్యుతిచేల నొఱుఁగఁబోవు ముసలవ్వను జెంతఁబట్టి కాపాడుటయొకవింతయో'యని కాశవ్వ సెప్పఁగావిని బిజ్జలరాజు గోపవృద్ధనుఁజూఁచి యామెయందున్న పంకచిహ్నంబులఁ దిలకించి బసవేశ్వరుల ప్రభావంబుఁ దలఁచి బహుళాశ్చర్యంబునొంది యా కాశవ్వయను గొల్లముదుసలికి ధనకనకవస్తువాహనాభరణాలంకరణంబుల నొసంగి

పంపెను మఱియు నారాజు బసవేశ్వరు లయనల్పదైవికప్రాభవంబుఁ దలచి తనమనంబునం దెవ్వరికరసగోచరంబున నిశ్చలుండగు లింగమూర్తి నిశ్చలభక్తిగో నారాధింపఁబడుచుండునట్టి భక్తులే ధన్యులు. సర్వగతుఁడవగు నీభక్తులకు సర్వగతత్వములనడుట యాశ్చర్యంబె సర్వమయుండైన యభవుభక్తులకు సర్వమయత్వంబు సహజంబుగాకపోవునె? అణిమాద్యష్టాంగయోగసిద్ధుఁడగు కాలకంఠునిభక్తుల కాసిద్ధులు వశగలింబగుట భగవదనుగ్రహంబుగాదె అట్లుగాక పోవునె? దూరజ్ఞాన దూర శ్రవణ దూర దృష్టులు శివభక్తులకుఁ గరతలామలకంబులుగావె. భక్తులకుం దనసారూప్య సాయుజ్యంబు లిచ్చినయా యాకాశకేశుండు దనకుఁ గల సర్వజ్ఞత్వాదిసిద్ధులు భక్తులకుం బ్రసాదింపకున్నె? భగవంతుండు భక్తులఁ దనకన్న నధికులనుగాఁ జూచుననుట సిద్ధమె. నన్నుదూరిన నేసహింతునుగాని నాభక్తులదూరిన సహింపనని భగవంతుఁడు సెప్పియున్నవాఁడు దైవశోధ కోడఁబడును గాని భక్తశోధ కొప్పఁడు తనభక్తులఁ బరీక్షించువారలను దాఁబరీక్షించి వంచించును ఒకానొక వేళలయందు భక్తులను దాఁబరీక్షించునపుడు వారలచేఁ దానువంచితుఁడగుటకు సిద్ధపడియె యట్లొనర్చును. ఇం దుకుఁ దార్కాణము భల్లాణరాజు మొదలగు పూర్వపుభక్తు లనేకులు గలరు. అంతమేల నిన్నటూబసవన భక్తరూపమున వచ్చినశివునికి దర్పణము చేతికిచ్చి దర్పమడఁచలేదె ఆహా! బసవా, బసవమంత్రీ, బసవరాజ, బసవేశ్వరా, ఎంతవాఁడవుర, యని య నేకవిధంబులుగ బసవేశ్వరులను గొనియాడి యనేకంబులగు ధనకనకవస్తువాహన దాసదాసీజనమయ భర్మాభరణమృదుదుకూల రథగజతురగాది బహుమానంబులొసంగి తానునుశివభక్తి పరాయణుండై యుండె. ఇట్లు రాజుచే బహువిధ మాకరింపఁ బడినవాఁడై బసవేశ్వరుఁడు తన రాచకార్యంబులం దేమఱక శివభక్తులను సర్వదా గౌరవించుచు వారికివలయు పదార్థం

బులాడఁగూర్చుచు వైదిక రాజకీయవ్యాపారంబులం దేకాగ్రదృష్టి గల వాఁడై యమాత్యత్వంబు నివర్తించుచుండెను.

తృతీయాశ్వాసము.

—బసవనిత్యాగమున కోర్వక తోడిమంత్రులు రాజునకుఁ జెప్పుట—

ఇట్లు రాజసన్మానంబు నొంది బసవేశ్వరుఁడు తనరాచకార్యంబులు యథావిధిగా నెఱవేర్చుకొనుచుండఁగా నొకానొకమాసాంత దివసంబునఁ దనసైన్యములకు వేతనంబులుపంచి యిచ్చుటకు ధనంబు పెట్టెలం దిడికొని శకటంబులపైఁ బెట్టించుకొంచు నేఁగుచుండుట మార్గమధ్యమున నొకవిటజంగమఁ గాంచి యాతనిభక్తవేషంబున వంచించి యొకపెట్టెడు యాంచన్న ధనంబు సర్వంబుఁ దనకిమ్మని యడుగఁ దప్పక యట్లనే యాధనమంతయుఁ నీసి యాతనికిచ్చెను అదిగని తనతోడిమంత్రులు రాజుగారికి చాటని "స్వామీ! చెప్పినపాపము చెప్పకున్నదోషమును సంభవించును గనుక విన్నవించుచున్నారము. బసవన్న మీ రొక్కసమంచిలి ధనమంతయు పెట్టియలకొలఁది భక్తులకు ధారవో యుచున్నవా" డనిరి. అదివిని రాజుమిక్కిలికోపించి బసవేశ్వరులఁ బిలిపించి నీమంత్రిత్వము మాకక్కరలేదు మాధనముమాకిచ్చినీవేగుము నీవు భక్తుండవని పరధనమును లోష్టవత్తుగాభావింతువని మేమునమ్మినచో మాధనమును మాతాతతండ్రులు గణించినయాస్తివలె వ్యయపఱచుచున్నావు. ఇదియేనా నీదైవభక్తి. ఇదియేనా రాజవిశ్వాసము అని యాగ్రహదృష్టితో నడిగెను. బసవేశ్వరులును మందహాసము దరవికసనారవిందుండగుచు "ఓ వెఱ్ఱిప్రభువా! ఇంతమాత్రమునకింత యనుమానము పడవలెనా? నిర్మలశివభక్తుల ధనంబునకాశపడుదురా! ఈశ్వరభక్తుల

నైశ్వర్యంబునకుఁ గొదువయుండదు. కల్పవృక్ష కామధేను చింతామ
ణులు వారలయిండ్ల నెపుడునుగొలువుండును. మానససరోవర నిర్మల
నీరపానంబానర్చు కలహంస మిటికిగుంటలకరుగునా? మందారమాకం
దాదిపుష్పముల మధురసంబుఁగ్రోలు తుమ్మెదయుమ్మెత్తపూవులపై
వ్రాలునా? పరమేశ్వరదత్తమహదైశ్వర్యంబు నందులందూగుభక్తుఁ
డితరధనంబుల కాశపడునా? ఇవిగో తాళపుచెవులు ఈపెట్టెలుదీయించి
యీధనమునుమీరు లెక్కపెట్టుకొనుఁడు అందొకచిల్లిగవ్వయైనఁ గొ
ఱఁత యుండిన నీచేత నేఁగరిచశిక్షకుఁ బాత్రుండఁ గాఁగలను" అని
మృదూక్తులఁ బ్రతివచనంబులఁ బలుకుచు పెట్టియలబీగంబులు దెఱచి
యందున్నధనంబు సర్వంబును లెక్కప్రకార మొకదమ్మిడియైనను
దక్కువలేక గనపర్చెను అప్పుడక్కడనున్నజనంబులు గొందఱు తమ
లోఁదాము పరస్పరాశ్చర్యరససంమగ్న మానసులగుచు నిట్లనిరి తొల్లి
మధురాపురినాథుండు తనప్రధానమంత్రిచే నధికధనంబొసంగి గుఱ్ఱంబులం
గొనుటకుఁగాను దేశాంతరంబుఁ బంపుమండ మధ్యమార్గంబున నొక
భక్తుఁ డాధనంబును గోరదుంటయిచ్చివేసి గుఱ్ఱములనుగొనుటకు
ధనంబులేమి యడవిలోనుతులఁబన్నించి నక్కపోతులం బట్టించితెచ్చి
దక్కనయనారి యనుమంత్రిరాజున కొప్పింప నవియే వేలకువిలువగుఱ్ఱం
బులై పుడమితేనికిం బ్రమోదంబు బుట్టించె భక్తులప్రభావం బిట్లుం
డును మనబసవనమంత్రి రాజుసొమ్ము సరిగాఁగనఁబర్చుట యేమివింత
యని తమలోఁదాము సంభాషించుకొనుచుండ బిజ్జలరాజది విని బసవే
శ్వరుల ప్రభావంబున కాశ్చర్యపడి యాతనినవేకవిధంబుల గౌరవించి
యుపచారంబుచెప్పుకొనియున్న మంత్రులంగని యీమిషదమాబసవన
పై మాతోఁగొండెములంజెప్పు గుండలనాలుకలు గోయించి పొత్త
సున్నంబంటించి నోటిలోదుమ్ముఁ గొట్టింతునని కట్టడము సేసెను.

జంగమవిటుండొకండు తనలంజకోరికకు బసవేశ్వరుల భార్యగట్టిన పట్టుపుట్టంబడుగుట

మఱియొకనాఁడు జంగమవిటుండొకండు లంజయింటనుండి బసవేశ్వరులనడిగి ధనము తెమ్మని యాలంజ దాసినిఁ బంపెను అదిసని బసవేశ్వరుల నగరికిఁబోయి యట నాతని భార్యయగు గంగమాంబిక గట్టియున్న పట్టుపుట్టముం గని ధనముమాట యటుండనిచ్చి వేగమతిరిగివచ్చి యాలంజను గని "అక్కా! నీకేమని చెప్పుదును. బావగారువన్ను బసవేశ్వరులనడిగి మన కర్చువెచ్చములకు ధనముఁదెమ్మని యంపినారు బసవేశ్వరులనగరికి నేనేగి సూచునంతటిలో నాతని భార్యయగు గంగమదేవి గట్టియున్న పట్టుపుట్టము నాకనులకు మిఱుమిట్లు గలుగంజేసినది. ఏమియాచీరెయందము ఏమిదానినిగనిగలు ఏమి దానిజరీయంచు ఏమిదానిమార్దవంబు ఇఁక నేనేమనేఁ జెప్పలేను ఆచీరెవంటి చీరెయీ భూలోకంబున నేగాము ఏలోకంబున నేనాఁటిమఱియెద్దను లేదని నేను దృఢముగా నొక్కి వక్కాణింపఁగలను బావగారిని బంపి యాచీరెఁ దెప్పించి నీవు ధరించితివేని నీజన్మ సార్థకంబగును. అట్టిచీర ధరింపని యాడుజన్మంబేల? అని దాసిచెప్పిన మాటలువిని యాపసుపుంబోఁటి తనవిటునిం డాసి "ప్రియుఁడా! బసవమంత్రిభార్య గంగమదేవి గట్టిన పట్టుపుట్టము నీవు దెచ్చి నాకియ్యవలెనే. లేనిచో నేటితో నీస్నేహము నాకక్కఱలే" దనియెను విటులు కామాంధులు గదా లంజకోరినఁ దనమానప్రాణములైన నీయ సిద్ధపడుదురు సిగ్గన్నమాట మొదలేయుండదు. లంజకోరిక దీర్చుటకు జంగమవిటుండు మైనిండ భూతినలఁది రుద్రాక్షమాలలుధరించి రుద్రాక్షకిరీటంబు తలపై నిడి రుద్రాక్షాంగదంబులు రుద్రాక్షకటకంబులు రుద్రాక్షాంగుళీయకములు రుద్రాక్షపావలు రుద్రాక్షఛత్రంబును ధరియించి యడుగడుగున "శంభో, శంకర, మహాదేవ, సాంబ, సదాశివ" మొదలగు శివనామోచ్చారణంబు సేయుచుఁ బ్రత్య

కురుద్రునివలె వేషమున్నై మఱొని బసవేశ్వరుల దివ్యభవనంబున కరిగి శివపూజానిష్ఠా సమయంబగుటఁ దానును లోనికరిగి బసవేశ్వరులచే నతిథిసత్కారంబులంగొని "బసవనమంత్రీ! నీకడ కొకముఖ్యమగు పని గలిఁగి నేవచ్చితి. నాకు ధనధాన్యంబు లక్కఱలేదు భోజనభాజనంబులును పనిలేదు. నీయుంగనధరించు దుకూలవుట్టంబు నాకొసంగి యతిశీఘ్రంబున నన్నంపెతివేని నీకుఁ బదిపున్నెంబులఫలంబు గలుఁగును" అని యింకయుఁ జెప్పఁబోవుచున్న జంగమవిటుని బసవేశ్వరులు మాఱి చెప్పనవసరములేదని తనభార్యను రావించి "చెలీ! నేఁడు మనభాగ్యమేమని కొనయాడుదును. పుట్టువెలుఁగని యీజంగమ పుట్టువేల్పు సాక్షాద్భరుద్రుఁడు. మనగృహపావనంబు సేయ నేతెంచి మనల జన్మలుసార్థకంబగునట్టుల నీకట్టినపుట్టం బభ్యర్థించుచున్నవాఁడు ఇప్పుడీతని కిదిస

బసవేశ్వరులు తనభార్య కట్టినపుట్టము తానుస్వయం విప్పి జంగమున కిచ్చుట.

మర్పించితిమేని మనకు మఱి పుట్టువుండదు కాన నామాటఁ ద్రోసివేయక వైళి బయాపుట్టం బిచ్చివేయుమని తానామెపైటచెంగు పట్టి చీరెలాగుచో మఱల నెప్పటియట్ల నాపైటచెంగట్లమఱియుండెను చీరెయంతయు దేహమునుండి తొలఁగించునంతలో మఱియుఁ జీరెయు నమరియుండె. ఇట్లు బసవేశ్వరులామె కట్టినపుట్టంబు గట్టినది కట్టినట్లుండఁగా ననేకచీరెలామె శరీరమునుండి యొలిచ యచ్చట నేలపైనొకరాశిగా చీరెలుపడ్డైచెను. అదిచూచి జంగమవిటుండు సిగ్గుపడి "ఏమి యీబసవనప్రభావము ఈయన తీసినకొలఁది చీరెల క్షయంబులగుచున్నవి. అయిన నిదియొక వింతగాదు శివభక్తులకివి సామాన్యకృత్యంబులే. తొల్లియిడుగుఱి నాయనారి తనభార్య చీరలిట్లే యొలిచి యిచ్చియుండలేదా? బల్లహుఁడు తనభార్య నీయలేదా? ఇంక మఱెందఱెన్ని యీయలేదు. అన్నిటికన్న చిత్రమైనది మఱియొకటి మానకంజారుఁడు

తనకూఁతుపెండ్లి మహావైభవముతోఁ జేయుచుండ నొకబక్కరి తపసి వచ్చి యాపెండ్లికూఁతురి శిరోజములఁ దనకు జడలుగా ధరించుటకు నిమ్మనియడుగ నాయన యెంతమాత్రము మనంబునఁ గొత్తపెండ్లి కూఁతురను శంకలేక యావెండ్రుకలు గత్తిరించియివ్వలేదా? శివభక్తులు దమప్రాణములైనను గొంకులేక యడిగినతక్షణము సమర్పింతురు గావున బసవనమంత్రి యీచీరెలొసఁగుట యొక యాశ్చర్యంబుగా" దని తనమనంబున ననుకొని నాప్రియురాలు నేనిచట జాగుసేసినందుకు మనంబునఁగినియునేమో యిఁకనిటఁ దడయరాదు వలసినన్ని చీరె తెత్తికొనిపోయెదనని తనవత్తిమీఁద నొకచీరెలమూటఁ బెట్టుకొని మనలిక త్వరగ మనంబున వెలయాలి యిల్లుఁజేరెను అంత నక్కడిజనులందఱు బసవేశ్వరుని యుదారభావంబునకును సిద్ధాంగనాంగీకారంబునకు నతులాశ్చర్యానందంబుల నొందుచుండ నింగిమాఁపక యంతఃపురంబునకుం జనియె.

(సంధ్యాకాల శివపూజ)

అంత దినకరుఁడు పగలంతయుఁ బసవేశ్వరులు సేయుచున్న దానగరిమనుఁ జూచుచుండి కరయుగంబున నాతఁడు సేయుచున్న దానమునకు సహస్రకిరంబులఁ దాఁజేసెడిదానము సరిరాదని నాతనిప్రతాపంబున కోడిపాఱెనో యన్నటుల సూర్యాస్తమానంబయ్యె తనయింటికతిథిగా నేతెంచుచున్న సూర్యభగవానుల కహఃపూజలుగావించుటకు నపరదిగ్వధూమణి లక్షపుష్పపూజకునై సేకరించిన కెందామరల రాశియనఁ బడమటిదిక్కున సంధ్యారాగమతిశయిలెను అట్టి సంధ్యారాగసమయంబున శివార్చనలు శివభక్తులు సేయుచున్న సమయంబున బసవనమంత్రియుఁ దనశివపూజ కుద్యుక్తుఁడై యొగునవసరంబునఁ గొందఱు తృతీయపురుషార్థపరులగు జంగమవిటులు దమశివపూజలు తమతమభోగవనితల యిండ్ల దీర్చుకొనువారై మలయగంధకుసుమాది పరి

కరములు బసవననడిగి తీసుకొని తదనుమతి నడుచుచుండిరి. ఇట్లువిరు
లగు జంగమును వేశ్యలయిండ్లకుఁ జనుటగని, ముగ్ధసంగయయను

ముగ్ధసంగయకథ

నొకభక్తుఁడు కేవలలింగపరాయత్తచిత్తుఁడు ప్రథమ పురుషార్థపరుండు
లింగశబ్దము తత్సంబంధసేవాపూజావిషయక పరిభాషతప్ప తదితర శబ్దా
ర్థమైన నెఱుంగనివాఁడు తనమనంబున నిట్లువితర్కించుకొనెను. పంపె
డువాఁడుబసవనమంత్రి వెళ్లెడువారు మహాదేవభక్తులు కొనిపోఁడుగొని
పోవుచున్నవి శివపూజాద్రవ్యసంభారములు. ఈభక్తులందఱు శివపూజ
లొనర్చుకొను స్థలము లంజలయిండ్లట ఒక్కొక్కభక్తునికొక్క లంజ
యిల్లు విడిదిగా నేర్పఱుపఁబడెను వీరందఱచ్చటికి శివపూజార్థముపోవుచు
న్నవారు లంజలయిండ్లశివపూజలు బహువిఘ్నతో నిశ్చలత్వముతో నే
ప్రతిబంధకములు లేక జరుగునేమో? నేనునుబసవనమంత్రి నడిగిరయొక
లంజయిల్లు విడిదిగానడిగి యచటకేఁగినిశ్చలముగా శివపూజసేసికొని
యెదనని లంజయన్న నేమోయెఱుఁగని యామహానుభావుఁడు బసవ
దండనాథునికడకేఁగి తనకును వలయుసంభారములతో శివపూజకై
యొకలంజయిల్లు విడిదిగానియమింపుమనివేఁడెను ఈతనియమాయకత్వ
మునకు మౌగ్ధ్యభావమునకు బసవేశ్వరులవారు మందహాసముసేసి తగిన
సాధనసామగ్రిసంభారములతో నొకయతిచతురురాలగు మనోహ
రాంగియను నగువేశ్యయింటికిఁ దోడిచ్చిపంపిరి ఆవేశ్యయునిట్టిపరమభక్తా
గ్రేసరుఁడు తనయింటికివచ్చుచున్నవాఁడని ముందుగానెఱిఁగినదికావునఁ
దనగృహంబునకు ననేకశృంగారములుగావించి పచ్చనితోరణములు గ
ట్టించి కస్తూరికలపినసీటఁ గలయంపిచల్లించి ముత్యాలముగ్గులు వెట్టిం
చి శయనగృహంబ లంకరించి బొమ్మలుపటములువెట్టించి మణిదీపముం
చి పందిరిమంచమందు పట్టుపరుపునుబఱిపించి దానికిఁజుట్టునుం బూల
దండలు వ్రేలించి తలగడలుదిండ్లువెట్టించి వాసనద్రవ్యంబులు సిద్ధపఱ

చి లోనికిఁ గాలుపెట్టడముతోఁ గామోద్రేకంబుగలుగునటులసేయించి తానును బన్నీటజలకమాడి పసుపుమేనలఁదికొని కుంకుమచందనంబుల నుం బూసికొని కస్తూరితిలకంబిడి దివ్యవస్త్రదివ్యాభరణంబుల ధరించి వేచియుండి తనగృహసమీపమునకు ముగ్ధసంగయ్యరాఁగానే యెదురుగాఁ బోయి యడుగులకెఱఁగి కైదండయొసఁగి యర్ఘ్యపాద్యంబులచే హస్తపాదప్రక్షాళనంబులు సేయించి యాతండుగొనివచ్చిన నౌకర్లచేతి పూజాద్రవ్యంబులం దనదాసిచేలోనికంపి శయ్యాగృహంబున కాతనిఁ జేర్చునంతలో నాతండదిగని వెఱఁగందియది పరమేశ్వరునాస్థానమని యామంచంబు హరునాస్థానమంటపంబని యెంచి శివపూజకు నిది సరియగు స్థలమని మనోల్లాసంబుగఁగుర నచ్చోఁదన ంబళి విప్పిపరచి కూర్చుండి శివపూజకుఁ దాఁదెచ్చిన సంభారముల నందుకొని యవ్వోనుంచుకొని విభూతి మేన ధరించుచు వేశ్యనుపై

ముగ్ధసంగయ వేశ్యాశయనగృహములో శివపూజ సేయుట.

తమోభస్తనిఁగా భాషించి స్త్రీపురుషవిచక్షణత నెఱుంగని యా మహానుభావుండు నీవేలభూతి మేనఁ బూయుదువని యడుగ నామె “స్వామీ! నామేనఁ బచ్చనిబూదిబూసితి యిదియే పార్వతిధరించు విభూతియని దా రాసుకొని పసుపుఁజూపెను. రుద్రాక్షమాలలుదీసి తనమెడలోఁ వైచుకొని నీవేలరుద్రాక్షలు ధరింపవని యామెనడుగ నాముగ్ధయు నతిచతురగా వున స్వామీ! యివిగో నామెడలోని రుద్రాక్షలు” అని మౌక్తికహా రంబులు గనపర్చి “స్వామీ! రుద్రాక్షలు లవణసముద్రప్రాంతములం దుప్పునీటిచే వృద్ధియగు రుద్రాక్షచెట్లయం దుత్పన్నంబు లగుటవలన మీవినల్లగానుండును మావిదుగ్ధసాగర మధ్యంబునం బడియుండి సర్వదా పాలతోఁదడియుచు దానియడుగున నిసుకలోఁ గూరుకొనియుండు శుక్తిరుద్రాక్షతలంబులలోని గింజలగుటచే మారుద్రాక్షలు తెల్లగానుండు” నని తనహారములు చూపించెను ఇట్లు సంగయ సేయు ప్రశ్నలకెల్ల

తానుమారుత్తరంబు లిచ్చుచు నతని మనసున కెక్కునటులఁ దన యా ర్యామతంబును బోధింపనదియు నొకశివమతంబని యాతఁడనుకొని "భక్తాగ్రేసరుఁడా! నీమతంబు బహుచిత్రమైనమతము ఈమతమునకు గురువులెవ్వ" రనిన నాతలోదరి స్త్రీపురుషభేదములేక తన్ను భక్తుఁడా యని పురుషవాచకంబున సంబుద్ధిసేయునాతనికిఁ దద్భేదంబుఁ దెలుపు నదై యిట్లనియె "స్వామీ! మీది శివమతము. మాది పార్వతిమతము మామతమున కాదిగురుఁడు సదాశివుఁడే ఆతనివలన పార్వతి యుపదేశ మునుబొందియామె మాకెల్లర కుపదేశించెను కాన మేము పార్వతీ మతస్థులము వర్వతియన శివునిభార్య శివుఁడు పురుషవ్యక్తి పార్వతి స్త్రీవ్యక్తి లోకములోని భక్తులందఱు వారిస్వరూపులు మీవంటిపురు షులందఱు శివస్వరూపులు. నావంటి స్త్రీలందఱు పార్వతీస్వరూపులు శివ పార్వతులిద్దఱు నేకాంగులు అట్లనే భక్తపురుషులు, భక్తవనితలు నే కాంగులు. అట్లనే భక్తస్త్రీపురుషు లాదిఱు నేకాంగులే బసవనమంత్రి మొదలగు మహాపురుష భక్తులందఱుఁ దమతమ కొక్కొక్కయర్ధాంగిఁ గలిగియుండురు. వానితోవారు సమస్తసుఖంబు లనుభవించుచుందురు ఇఁక మీవంటి ప్రత్యేకస్త్రీలులేని భక్తులకు మేము స్త్రీలుగా నర్ధాంగ మలంకరించు స్త్రీభక్తులము మీరు నేను నేకాంగులమై చరింపవలెను కాన వినుము. ఈరాత్రి సమస్తభోగము లంగీకరించి నామాట యంగీ కరించి మీరునాతో నేకాంగత్వమున నీరాత్రి సుఖింపవలెనని కోరుచు న్నా ననెను. అదివిని యట్లనే సేతము. ముందుమన శివపూజ కానిమ్ము పిమ్మట నీచెప్పినయట్లు చూతము" అని తనశివపూజ పెట్టియఁ దెమ్మ న నామె శివపూజ నామూనందిచ్చి తనదాసీజనంబుల నాటపాటలకె సిద్ధపఱచి శివపూజా సమయమందుఁ దానును వినోదంబు జరుపుచుం డెను. ఇఁక శివతన్మయత్వంబున నాతఁడు శివపూజ ముగించునం తటితోఁ దెల్లవాఱెను సూర్యోదయం బయ్యెను. బసవేశ్వరుల

ముగ్ధసంగయ్య బసవేశ్వరులతోఁ దాను చేసిన శివపూజా విధానము సెప్పుట

త్యాగశీలత్వమును దార సాహసంబులకు వెఱఁగంది సిగ్గుపడి పాఱిపోయి నయుఁ గ్ర్యాఁడు మఱలఁ జూచుచు కుతూహలంబున వచ్చినాఁ డాయనను నటుల సూర్యుఁడుదయించెను అప్పుడు ముగ్ధసంగయ్య బసవనమాత్రి గృహంబునకే తెంచి తనకన్నముందువచ్చి కాచియున్న విటభక్తులందఱు వినుచుండ తనచేసినపూజావిధానం బిట్లని సెప్పఁదొడగెను "అయ్యా! బసవేశ్వరులవారూ! నేను గడచినరాత్రి శివపూజయందు బహుబాగుగా నెఱవేర్చితిని ఆలంజయు నాకన్న నధికభక్తుఁడువలె నన్నుఁ గారవించెను మీరుగూడ నాతోవచ్చియున్న యెడల నావినోదంబునకు మీరునానందించియుందురు నాలోకకర్తృత్వసంగతి తెలిపినవి పార్వతిభక్తులు స్త్రీలట. శివభక్తులు పురుషులట పార్వతిశివుఁడు నెల్లు సర్వదాయేకాంగులై యుందురుగా! యట్లనే స్త్రీభక్తులు పురుషభక్తు లేకాంగులై యుండవలెనట శివునికిఁ బార్వతియున్నట్టుల మానవాతిభక్తులకొక్కొక్క స్త్రీభక్తురాలేర్పడియుండునట. ఇట్టి మానవాతిస్త్రీలు శివభక్తులకొఱకుఁ దామేర్పడిరట స్త్రీపురుషవాచకముల భేదములు తెలిపినవి స్త్రీలు ధరించునది పచ్చవిభూతి తెల్లరుద్రాక్షలునట వారుమున్నునఁ గూడ రుద్రాక్షధరింతురట అవి పెద్దదియై తెల్లవాటిజామునఁ దూర్పుదిక్కునఁ గనఁబడు వేగుజుక్కవలెనుండును. ఇంకయునెన్నోన్నో ఆభక్తుఁడు—కాదు భక్తురాలు—నాకుపదేశించెను తనయొద్దనున్న భక్తబృందమును బిలిచి నాశివపూజాకాలమందు గానవాదామోదంబు గలిగించెను. శివునిమోహాలనామనాదం బనియొకదా స్త్రీపురుషభక్త లేకాంగులు కావడమె శివానందమట ఆయేకాంగత్వము రాత్రులయందేగాని పగలులేవట పగటిపూట భిన్నాంగులుగానేయుందురట ఈయేకాంగత్వ విషయము నాకంతగా బోధపడలేదు. కాని స్త్రీపురుషభేదముమాత్రము

తెలిసినది. పార్వతీపరమేశ్వరులు సమర్థులు గనుక వారలేకాంగత్వమును జరింపఁగలరు. మనము మనుష్యులగుటచే నట మన కేకాంగత్వము రాత్రులయందేగాని సర్వదా లేదట ఇంకయును నేకరహస్యములు నేటి రాత్రి శివపూజాసమయమున నుపదేశింతునని యామెచెప్పెను,'' అని సంగయ్య చెప్పుచున్నతటి వినువారందఱు నొకరితోనొకరు రెకసక్కెములాడుకొనుచు కడుపులు చేతఁ బట్టుకొని యాతని యమాయకత్వమునకు నవ్వుచుండిరి. బసవేశ్వరులవారు మందహాసము సేయుచు నాతనికిఁ గొన్ని హితమార్గములు బోధించి యుచితసత్కారములు సేసి పంపెను

చెన్నబసవన్న బసవేశ్వరులతో నిట్టిభక్తులఁ గూర్చి ప్రసంగించుట

అప్పుడు సమీపమునను న్న బసవేశ్వరులువారి మేనల్లుడు చెన్నబసవన్న యాముగ్ధసంగయ్య మూఢభక్తికి నాశ్చర్యపడుచు నిట్టియీమూఢభక్తులు తొల్లి యెందునైనసునుండిరా? ఇప్పుడున్నారా? ఇకముందు నుంగలరా? యని తనకుఁ దోఁచినగు బసవేశ్వరులవారినడుగ వారు మునుపున్న భక్తులచర్యలు గొన్ని వానికిట్లు వివరించి యిట్లనిరి

బసవేశ్వరులవారు చెన్నబసవనికి మూఢభక్తుల వృత్తాంతంబు చెప్పుట

ఓయి చెన్నబసవన్నా! మూఢభక్తిమాహాత్మ్యము ఈ తంతు మనము పురాణములలో వినియెడి తొల్లింటి ఋష్యశృంగునివంటి వాఁడు ఆతండును స్త్రీలనుసైతము మునులుగానె భావించుచుండెడి వాఁడు. విభాండకుండను మునికి నొకయప్సరస దర్శనంబున రేతస్ఖలనంబయిన నాతండు రేతంబుతోఁదడిసిన కౌపీనంబు నొకసరోవరంబునఁ బ్రక్షాళనంబు సేయు నొ యేఁడు లేడి తృషార్తయైవచ్చి యాసీరు ద్రావినఁ దానికి సద్యోగర్భంబున మృగచిహ్నంబుతో నొసలనొక శృంగంబుగల సుతుండుదయించిన నాముని యాబాలుని నాశ్రమంబునకుం

గొంపోయి పెంచెను. ఆతఁడె ఋష్యశృంగుఁడు తుదకాతండు వేశ్యల వలన నాలోకజ్ఞానమును బొంది స్త్రీపురుషభేదము నెఱింగి తుదకు మహానుభావుండయ్యెను

పూర్వకాలమునందు రుద్రపశుపతియను నొకభక్తుఁడు తనయింటిలో నొకపౌరాణికుఁడు భాగవతంబు పురాణంబు సదువుచు క్షీరసాగరమథన కథాప్రసంగమున నయ్యవసరమునందు హాలాహలమును జగన్నాశనకృత్కరాట్టహాసంబు నొందు విషము బయలువెడలిన దాని బ్రహ్మాదిస్థావరులు కోరినమీదట శర్వుండు మ్రింగెనని విని యాపౌరాణికుని మఱలమఱల నాథయే యడిగెను "ఏమీ లోకాంతకరంబగు విషమును శివుఁడు మ్రింగెనా? ఇది నిజమేనా?" యని గ్రుచ్చిగ్రుచ్చి యడుగుటయు నప్పౌరాణికుండది నిజంబని చెప్ప నాభక్తుఁడు నేలబడి కొంతవడికిఁ జైతన్యమునప్పి ఏమ్మాట వెలువరింగానే "నాతండ్రీ! శివ్వన్న నీవు విషమేలమ్రింగితివి నీవు మ్రింగితివన్న నేనుయున్నకు వచ్చినపుడు నిజముగా మ్రింగిన నీవే యవస్థ నొందుంటివో కదా రొమ్మున గట్టినమొదల నదె చంపుదు కాన నాతండ్రీ వేగమ గ్రక్కివేయుము. క్రక్కకున్న నీకు మరణంబు సంభవించును ఆదుర్వార్త నేను వినఁగలనా? అయ్యో! విషము మ్రింగుమని నిన్ను కోరుటకు వారలకు నోరెట్లాడె? వారే మ్రింగఁగూడదా? తామే యాపదయు లేక సుఖముగా నుండవలెనట నీవు విషము త్రాగి చనిపోవలెనట ఏమి వీరిగడుసుతనము నీకుఁదల్లియున్న నట్లుమ్రింగనిచ్చునా? నీయర్థాంగమున నున్నయగజ యెట్లొప్పుకొనియె వీరభద్రాది సుతత్రయము బెదరనియె వారున్నఁ ద్రాఁగనిత్తురా? ఇఁకనైన వేగమ గ్రక్కుము నాతండ్రి, నేభరింప లేకున్నాను ఈవార్త నాగుండె బ్రద్దలుకొట్టుచున్నది. నేనేమిసేతును ఎంతదుర్వార్త వింటిని విషము గ్రక్కివేసితివా లేదా? పౌరాణికుండా! ఆవిషము గ్రక్కివేసెనా లేదా? నిజము సెప్పు" మని పలువిధంబుల పలవించుచున్న

యూరుద్రపశుపతికిఁ బౌరాణికుండింక యుమియ నులేదు. కంఠమున నున్న దని చెప్పెను అదివిని ,,అయ్యో! కంఠగతమైన దేవివిషము ఇకనాకేది దిక్కు ఆవిషము కంఠము దిగిన యెడల నుతిచెప్పునదేమి? ఆపయిని మరణవార్తయే ఇకనేఁ బౌరాణికునడిగిన నావార్తయే చెప్పెను ఇక నేను మఱెవ్వరినడుగక మరణవార్త చెవులఁ బడకమున్న నేనేమరణాం బునొందెద నని యవ్వోనన్న యొకయగాధసరోవరంబులంగని యం దుదుముక మునుంగించునవసరమున ప్రమథగణంబులతోడను గంగాజటా జూటంబులతోడను శాలేయ శిరశిఖాభూషణముతోడను వాసుకినామ కసర్పరూప పాశంబుతోడను నాగయజ్ఞోపవీతంబుతోడను దుర్గాస మాకాన్తవామార్ధదేహంబుతోడను సూర్యశశాంకవహ్ని నేత్రంబు లతోడను పరమేశ్వరుండు ప్రత్యక్షమై ,,భక్తునకుఁడా! నీమహాభక్తి కి నేమెచ్చినాఁడ నీకుపలయు వరముగోరు" మనవుఁడు భక్తుఁడు "స్వా మీ! నావరంబుమాట దైవంబెఱుంగు నీవువిషము నుమిసితివా లేదా? ఆమాట ముందునాకు జెప్పుము అపైనావరముమాట చూచు కొందును" అనునంతలో నీశ్వరుండు వానినోదార్చి ,,నేను విషము గ డుపులోనికి మ్రింగలేదు గరళంబును నిముడ్చుకొన్నవాఁడను. గానినేగ దా భక్తులనన్ను నీలకంఠుడందురు ఈవిషంబిట్లుండుట నాశరీరంబు నకు నూఱేమియు రానేరదు. నేను యథాయోగ్యముగా నున్నవాఁడను" అనునంతలో భక్తుఁడు విషమెప్పటికైనను ప్రాణహాని జేయును గనుక నాతండ్రీ! వేగమ యుమిసినైవుము కంఠములో నెల్లకాలముండు నా? కంఠము దిగినయెడలఁ దప్పక ముప్పుదెచ్చును అదిగో దిగుచు న్నట్టు నాకగుపడుచున్నది అని యాపరమేశ్వరుని కంఠముదిక్కునను రెరేకదృష్టితోఁ జూచుచున్న భక్తునిఁ దగతోడవైఁ గూర్చుండఁబెట్టు కొని" ఈవిషమెప్పుడు నిట్లనేయుండును క్రిందికిదిగదు నీవునమ్మవేని నమ్మకముపుట్టువఱకు నట్లనేచూచుచుండు" మని శంభుఁడనునంతలో

భక్తుఁడు "నేనిట్లనె మాచుచుందును ఈవిషము కంఠమెప్పుడు దిగితే యప్పుడు నాశరీరంబు విడుతు" నని చూచుచుండెను ఇప్పటికి రుద్రపశుపతి యీశ్వరునికొఱకై నిరీక్షించి కూర్చొనియున్నాఁడు. వింటివా చెన్నబసవా మూఢభక్తుల చర్యలని బసవేశ్వరులు చెప్పి మఱియు నిట్లనియె

నక్కనయనారికథ

నక్కనయనారియను నొకభక్తుఁడు తనభార్యయుఁ దానునొక శివపూజసేయుసమయమున నొకలింగమూర్తిని వారు వామకరంబున నుంచుకొని ధ్యానావాహనాదిషోడశోపచారంబులఁ బూజించుచుండిరి. భర్తనిగులనీషుగా శివపూజ సేయుచుండెను భార్యతనలింగమూర్తి నకచేతనుంచుకొని యేకాగ్రచిత్తంబునఁ దిలకించుచుటె నాలింగమూర్తి తనువుపైని జలజలమని చలిదిపరికినట్లగపడెను అదిగని యారోగిము దేహమంతయు వ్యాపించెనని శరీరమునకు హానివచ్చునని దానికిఁ జేయవలసిన ప్రతిక్రియ యామెచేసెను. ఆచలిదిరోగమునకుఁ జేయవలసిన శాంతి యేమనఁగ నిగనపడిన చోటనే యాతనువుపై నారోగమంకురించిన భాగమునఁ దన్నుమయుమిసి యూదిశాపముటగను నానయనారిభార్య యట్లనే తొందరపడి యారోగనివారణముఁ గావించెను. ఆయుమియుటలో నామెనోటి తుంపురలు పక్కనను శివపూజసేయుచున్న భర్తచేతిలో నున్నలింగమూర్తిపై కొన్నితిటులునఁబడెను అదిగని యామెమగఁడు మిగులఁగోపించి "యోసీపాపీ, నీకుభక్తియనువాసన యేలేదు. మూఢురాలవు కూడు నాలింగమూర్తిపైన నోటితుంపర లెట్లుపడినవో. నీనుంచినాశివపూజ భ్రష్టయుపోయినది ఇఁక నిన్ను నేనొల్లను నీయిచ్చవచ్చినచోటికిఁబొమ్మ్న" అని ప్రియురాలి నెటకేని వెళ్లఁబుచ్చి తానుశివపూజయెటులనో ముగించి మఱునాఁడు పగలంతయు నేకాకిగాఁ గాలయాపనము సేసి రాత్రిశివపూజకై లింగమూర్తిని బైటఁ దీసి చేతిలోనిడుకొని చూచుచుండిలోఁ దొలిరాత్రి తనభార్య

నెంతవఱకు దూపాడిచెనో యంత మేరదప్పఁ దక్కినలింగమూర్తి దేహమంతయు నెత్తురుపొక్కులతో చలిదిరోగముచే నిమ్మెయల్లలనాడుచుండెను. అదిగని యావయనారి తానుభార్యను దత్తముచేసిన దోషమునకు బశ్చాత్తాపమునొంది భార్యయొక్క భక్తికిమెచ్చుకొని యామెనువెదకి తెచ్చి మనోహరాంగీ, నీభక్తినినేఁగనుఁగొనవేర నైతిని నాలింగమూర్తినిఁ జూడుము. నీపురగతరాత్రి దూపాడిన మేరదప్ప తక్కిన మేనంతయు నెట్లురోగపూరితమైనదో" అనియామెకు సాష్టాంగనమస్కారము చేసి యీవ్యాధి నివారణసేయుమని కోరుటయు నామె దేవుని మేనపొక్కులుకనిపెట్టి అయ్యో! నిన్న నామగఁడు నన్నుకోపపడి పొమ్మన్ననుఁ బోక మొండితనముఁ జూపి నేను స్వామిశరీరము తయు నప్పుడె దూపాడిచినయెడల నింతజబ్బుముదరకుండును ఇప్పుడు దేహమంతయు వ్యాపించె నే నెట్లు బాగుసేయఁగలను దేవునియొడలు పడిపోకము దేనాయంగమునేను విడిచెదనని తనువుఁదోరగఁ బ్రయత్నించు నామెకు శివుండు సాక్షాత్కరించి "అమ్మా! నీభక్తికినే మెచ్చితి మీభార్యాభర్తలిద్దరికి వలయువరంబులుఁ గోరుఁడిచ్చెద'నని యడిగెను అంతకు వారు "దేవా! నీదివ్యదర్శనంబయ్యెను. ఇంకమాకుఁగోరవలసిన వరము లెవ్వియో మాకుఁదెలియవనిరి అందుపైని భగవంతుడు వారియమాయకృత్యమునకు సంతసించి వారలకు భూలోకమున నున్నంతకాలము సకలైశ్వర్యములతోఁ దులఁదూఁగుచుఁడు నుండునటుల కైలాసంబున కేఁగి తననారూప్యముక్తినిఁ బొందులాగునను వరంబులిచ్చి యంతర్ధానమయ్యెను

బిజ్జమహాదేవమ్మ కథ

మఱియు బిజ్జమహాదేవమ్మ యనునొక పెద్ద యతివ శివార్చనాపరతంత్రురాలై యొక్కనాఁడు తనమనంబున నిట్లని వితర్కించె "శివునికిభార్యయుండి, తదెతరపరిచరులుండఁబుండి, యొక్కతల్లి లేకపోవు

టకుం గతంబెయ్యది యగునో, తల్లిలేక యితండెట్లు పుట్టి యుండును. లోకములో సకలజీవులు జన్మించుటకుం దల్లియేగదా మూలకారణంబు అట్టి తల్లివలన నేఋతంకును బుట్టియుండనోపును తల్లి యున్న నీతనికిన్ని పాలువచ్చునా? తల్లి యున్న నీతనినెట్లు తిరిపమెత్తనిచ్చునా తానయి నం బదియుండ్ల వడిగి తెచ్చిబిడ్డనిసాకునుగాని యిట్లు పేక్షించునా. తల్లి యున్న నితనినిట్లుకోలుదాల్పనిచ్చునా? విసముత్రాగనిచ్చునా వల్లకాటిలోం దనబిడ్డఁడుండి బూదిబె బూసికొనుచుండ నేతల్లిచూచి భరింపం గలదు. ఇతనికిం దొల్లియొకతల్లి యుండి గతించి యుండవచ్చును. అయ్యో, లోకములో నిందఱుస్త్రీలు, బిడ్డతెల్లులున్నారు ఎవరైనను తమబిడ్డఁడని శివుని గాపించి యుత్సవములు సేయుటే కాపాడుచుండఁగూడదా కానినేనొక నీశ్వరుని నాబిడ్డఁడుగా భావించుకొని సకలవిధంబుల నాతని కంగరక్షసేయుచుండును" అని నిశ్చయించుకొని యప్పుడు జనించిన నెలపరిమాణముగల యొకశివలింగమునెత్తి వెచ్చ యిద్దానినుకొని నాయనా, నీవునాబిడ్డఁడవు. నిన్నునే నిప్పుడుగంటిని. ఇదిగో నేటినుంచి నీకు బాలకోపచారంబులు సల్పి నిన్నుం బెంచి పెద్దవానినిం జేసెదను." అని నూనె మేనంబూసి నలుగిడి యుష్ణోదకింబులమీఁదం జలికినోటిలో నీరునడకుండం జేయియడ్డపెట్టి నీరుగ్రుక్కుతుంచి కడుపనిమి యొడలు దోమి మజలమజల నీరుపోసి జలకమాడించి తడియొత్తి పొత్తిళ్ళవెట్టి యుయ్యెలబరుండబెట్టి లాలిపాటలుపాడి నిద్రపుచ్చి మఱుమేలుకొలుపాడి లేపిపాలిచ్చి మజలంబరుండబెట్టి యిట్లు దినదినము శైశవకర్తవ్యములగు నుపచారంబులు సేయుచుండును నేలంబ్రాకుటీమున నా తండ్రి, ప్రాకుచుంటివాయని లేవనెత్తి యక్కునదుముకొని మోకాళ్ళను చేతులవంటిన మన్నుం దుడిచి చేయూతనిచ్చి నడిపించును. విద్దెములు సేయించును నడిపించును పరుగెత్తించును. చిన్నచిన్నమాటలను నేర్పును పెండ్లిసేసెదనని యోదార్చుచుండును

అయిదుసంవత్సరములయీడు బాలుఁడగునంతకు నాశూలియు నవ్వ యందలివాత్సల్యంబున నామె సేయు నుపచారంబులు గైకొనుచు నిజమైనబాలునిక్రియ నామె ముచ్చటలు దీర్చుచుండెను. ఇట్లుండి యొకా నొకనాఁడు భగవంతుఁడు ముసలవ్వకు మోక్షమిచ్చుటకు నుద్దేశించుకొని యేదైన నొకమిషగల్పించి యామెకుఁ బ్రత్యక్షము గాఁదలంచి మిగులరోగపీడితునివలె నోరు తెఱవక కండ్లుమూసి తల్లియొద్దఁ బాలు ద్రాగుచు నోటనున్న కుచచూచుకము మెల్లనవదలి యూరకపరుండెను అదిచూచి యాయవ్వ "అయ్యో! నాతండ్రీ! నీకెక్కడరోగము వచ్చినది నీరోగము నాకై వచ్చినదికాదు నేఁబోయి నీవున్నలోకమున కెంత మేలుగలుగునోగదా నాచిన్నికుమారా! నిన్ను విడిచి నేనెట్లు బ్రతుకఁగలను నాతో మాటలాడవేమి కన్నువిప్పిజూడవేమి. ఇది యేమిజబ్బో తెలియదు ఏవైద్యునికి జూపుదును ఒడలుచల్లగానేయున్నది నాడి బాగుగానే కొట్టుకొనుచున్నది. చేయిబట్టి చూచినయెడల జబ్బేమియు గనపడదు పిల్లవాఁడు మాత్రము గడియకో క్షణమో యూపిరి విడుచువానివలెఁ గనిపించుచున్నాఁడు. ఇదియేమి మాయరోగమో తెలియదు నేనేమిసేయుదును నాకేదిదిక్కు ఎటుబోదును. నాయనా మాటాడవేమి నాబిడ్డా, నీకొకయిక్కట్టు వాటిల్లిన నాగతియేమికాను. తండ్రీ! ఒక్కసారి నీముద్దుమాటలు నాచెవినిఁ బడనిమ్ము కన్నువిప్పుము ఈయూపిరి రవంతయు బోయినపిమ్మట నీముఖము చూచి నేను జీవించియుంట కన్న నిప్పుడే యీపాటి నీవుచూచుచుండఁగనే నాప్రాణంబులు విడుతు"నని యుఱివెట్టుకొనఁ బ్రయత్నించెను. అంతలో భగవంతుఁడు తనప్రమథగణంబులతోడను, నందీశభృంగీశాది రుద్రగణంబులతోఁడను నారదాదిమహామునులతోడను, వాగీశలక్ష్మీశాదులతోఁడను సాక్షాత్కరించి "అవ్వా! నీకేమికావలయునో కోరుము. నిన్నుద్ధరింప నేను ప్రత్యక్షమైతిని నీభక్తికిమెచ్చితిని నీభ

క్తికిలోబడితే నేను బిడ్డఁడనై నీయొద్ద మెలఁగితిని ఇక నీకు మోక్షముగావలెనా? ఇహలోకజీవనముగావలెనా చెప్పుము. నా యనుచరులు నైతము నీభక్తికి ఎహ్హు సంతసించుచున్నవా'రని సాంబశివుఁడు తనతోఁ బ్రసంగించుటవిని యామె దుస్సహానందము తనయనుయకత్వముఁ దేట పడునట్లుగాఁ జూచువారలాశ్చర్యము పడునట్లుగా నాదేవుని దేవుఁడని యెఱుంగక తనబిడ్డఁడనియే భావించుకొనుచు "నాతండ్రీ! నాకేవరము నక్కఱలేదు నీకే రోగమును లేక చిరకాలజీవివై నాకన్నులయెదుట లీలావిహారంబులసలుపుచుండి లోకోద్ధారణంబు సేయుచుండుట యొక్కటియే నాకుఁ గావలసినవరము" అనియూరకుండెను అంత నా సాంబసదాశివుఁడు చిఱునవ్వునవ్వి 'అవ్వా, నీవు తల్లివై నన్ను సంరక్షించుచుండఁ నాకు జబ్బేమియుండును. నాకేమియు దేహమునందస్వస్థత లేదు. నిరామయ దేహుఁడనై యున్నాను, నీవే ఇంక దృష్టివిచారము మనస్సునందుంచుకొనవద్దు నీవు కోరినవరము నీకిచ్చినవాఁడను అని యామెకు భక్తినిఅనుగ్రహించి మఱికొంతకాలమీలోకంబునందుండి పిమ్మటఁ గైలాసమునొందునట్లు ననుగ్రహించి యంతర్ధానంబు నొందెను

గొడగూచికథ

మఱియు శివదేవుఁడను నొకభక్తుఁడు తనభార్యయుఁ దానును గ్రామాంతరము పోవుచు నింటియొద్దఁ దమ కడసారికూఁతునుంచి యామెకుఁ జెప్పవలసినబుద్ధులు సెప్పి "యేమియు నేమానిన నొక్కపనిమాత్రము మానవద్దని సెప్పిరి" అమ్మా! నీవుబుద్ధిగా నిల్లు గాచుచుండుము. నీయాటపాటలనే మఱి మేమెప్పుడు నిత్యమును నియమముగాఁ జేయు శివకైంకర్యము మానవమాఱుగా నీవు సేయుచుండుము, మేము ప్రతిదినమును కుంచెడుపాలు మనయావులయొద్దఁ బోసి తీసికొని శివాలయమునకేఁగి యీశ్వరున కర్పణము సేయుచుండుము ఈమనముంతనానవా

లుంచుకొని యుండు నీవాసవాలుం గొనిపోయి భక్తిపూర్వకముగా శూలికి సమర్పించి వచ్చి యాపైని నీయితర పనులు సేసుకొనుచుండుము." అని యనేక విధంబులం దనయునిం బదింబది బోధపర్చి వారు గ్రామాంతరమునకుం బయనమై పోయిరి. ఆకన్నియయు మిగుల భక్తిశ్రద్ధలతోం బాలుపిదికి బాగుగం గాచి యా కాగిన పాలను దానానవాలుంచుకొన్న తూమునం బోసి దేవాలయమునకుం గొంపోయి యాలింగమూర్తి యెదుటనుంచి "స్వామీ! నాతండ్రి నీకీపాలు ప్రతిదిన మీనొప్పున సమర్పింపుమని నాతోం జెప్పి దేశాంతరము వెళ్లెను నేనీయావపాలు నీకొఱకు మా యమ్మ యిచ్చిన యీయావపాలు ముదముతోం దెచ్చితిని. పుచ్చుకొనుమని మా యీవు యెంత యీనో కాదో, పాలు తెప్పగాం గాగినవో లేదో చూచుకొమ్ము ఏలోపమున్నను నాకెఱింగించితివేని భక్తిసేతును కనుక నా యుపేక్ష యుంచి యీపాలు త్రాగి మంత నాకిమ్ము నిచ్చటనె గాచి యుండెద"నని గుడిబయటికి వచ్చి కొంతసేపు కూర్చుండి మరల లోనికిం బోయి చూడ నరికి పాలెప్పటివలెనే యుండెను అదిగని యా చిన్నది ఏమి దేవా! నాపై కోపమా, నేను కన్నెననియా, భక్తికి చిన్న పెద్దతనంబుల నవసరంబులు గోలనక్కఱ యనియా, కొల్చి చూచుకొమ్ము మామూలుకన్న మఱి గిద్దెడో, సోలెడో, పెచ్చుండును గాని తక్కువ యుండదు నాతకు కొలబుడ్డకు సరిగాం దెచ్చితిని ఒకబిందువైనను దొంతకనీయక బహుజాగ్రతగాం దెచ్చితిని. పాలలోం బంచదార కలవలేదనియా మాతండ్రి నాకుం జెప్పలేదు కావలసినయెడల నరనిముషములో నింటికిం బోయి తెచ్చియిచ్చెదను లేదా వానికేదో దటుకులు గావలెనా నీమనసులోమాట నాకెట్లు దెలియును నీవీపాలారగింపని చో నాతల్లిదండ్రులు నన్నుం గొట్టితిట్టుదురు. కాంబట్టి నాతండ్రి నన్నిట్టులు సెట్టక నీమనస్సులోని యభిప్రాయము వెలిబుచ్చి నా చేత నాప సేయించుకొని పాలారగించి నన్నంపుము నేనింటికడ నింక యునేక పనులు సే

నుకొనవలసియున్నది నీవునీయభిప్రాయము సెప్పునంతవఱకు నేను లేవను" అనిసాష్టాంగపడి యేడ్చుచుండెను ఇట్లుగొంతసేపు విలపించి తుదకు స్వామిపాలుత్రాగియుండునని లేచికన్నులుతుడుచుకొని చూచు సరికిఁ బాలునట్లనెయుండెనుగాని యొకబొట్టయినను తఱుఁగలేదు. అదిగని యేడ్చుచు పెద్దగొంతుతో "దేవా! నీకుఁగనికరములేదు విషముఁద్రాఁగిన కఠినచిత్తునకుఁ గనికరమెక్కడనుండివచ్చును విషము మెసవిన నీనోరుచేదెక్కి యున్నది. ఈతీయనిపాలుద్రాగిన ఆనోటి యరుచిపోవును నీవిపాలుద్రాఁగనిచో నాతండ్రి నన్నుఁబడఁగొట్టును వానిదెబ్బలచేఁ గుళ్లి చావవలసివచ్చును అట్లు దుర్మరణంబునొందు టకంటెనో ముక్కంటీ, సీముంగల నీశిరంబుపై నాశిరంబుమోపి యొక్కనాటి కపాలమాత్రము సేసుకొని నీలోనైక్యమైపోదును. ఇంతకన్నమరియొండు మార్గము నాకుఁగానరా" దని యాలింగము నెత్తి మొత్తుకొనుట తలకించుటలో నాలింగమూర్తి తటాలున రెండుచేతులునాచి యొకచేతను పాలముంతఁబట్టుకొని వేరొక్కచేత నామెఁ గరియుంబట్టి యా ముంతెడుపాలు గుటుకు గుటుకున నొక బొట్టుగాఁ ద్రాగె. తడియైనను లేకుండునట్లుల ముంత నాకివేసెనటుల నారగించి యాముంత నాయింతిచేతికిచ్చి మాఱుమాటాడక విడిచిపెట్టెను ఆముద్దియువద్దయునొద్దికతోఁ బాలుశూలిత్రాగెనని కడుమోదంబున నింటికేఁగి యితరపనులుచేసికొనెను ఇట్లు ప్రతిదినము నావనిత గొనిపోవుపాలు మామూలుప్రకారము స్వామి త్రాగుచుండెను. ఈప్రకారము గొన్ని దినములు సనినవెనుక నొకనాఁడుముంతతోఁ బాలుగొని యాచేడియ వాడుకప్రకారము స్వామిచేతికందియ్య నాతియ్యవిల్తుని గొంగ దొంగవలె పాలారగించి శుష్కపాత్రంబు నాబింబోష్ఠి కిచ్చిపుచ్చిన నామెసంతోషముతో నింటికిఁ బోవుచుండ నా మార్గముననే గ్రామాంతరమునుండి వచ్చుచున్న తల్లిదండ్రులాబిడ్డగని యెక్కడినుండివచ్చుచుంటివని

యడుగ నాబుడుత శివాలయమునుండి యని బదులుసెప్పెను. “ముంత లోఁ బాలేవి” యని తండ్రియడిగెను “శివుండారగించె” ననిమించుఁబోఁడి జవాబుచెప్పెను “ఓసి! రాతిలింగమూర్తి నిజముగాఁ బాలుత్రాగునో, నివేదకయియనిచ్చితివా? లేక నీవే త్రాఁగివేసితివా నిజము చెప్పుము. నిజము సెప్పకున్న నిన్నుఁ జంపకవిడంతును” ననియెను అందుకాయిందుముఖి యెంతమాత్రము గొంకులేక నిశ్చయముగా దేవుఁడే పాలన్నియుఁ ద్రాఁగెను “మున్ముట్టిచి ద్రాఁగె” నని నిశ్చయముగా ధైర్యముతోఁ జెప్పెను తండ్రియుమఱునాఁడు నిష్పన్నము నుఁడవచ్చునని నాటికూఁతుకుండి మఱునాఁడు జోఁకడపటేది గరిగనిండాఁబచేతనే వలుగాపించి పట్టించుకొని దేవాలయములో లింగమూర్తి యెదుటఁబెట్టించి యూరకుండెను పల్లెసేయుచెను తండ్రి “యోవమ్మా, దేవుఁడు పాలుత్రాఁగఁడే” యనెను. అంతనాపె “స్వామీ! చేకొనియూపరా, ఆశ్రితరక్షకా, శరణాగతవత్సలా, నిన్ను[illegible]డు యథేచ్ఛఁగా నాచేతిపాలు ద్రాగినేఁడేలత్రాగవు. నాతండ్రి నన్ను పచుచున్నాఁడనియా కానిమ్ము, నేనును మాతండ్రియుఁ గొంతకను వెలుపలికేగుచు వేగముత్రాఁగుము అని “తండ్రీ!” నాయనా! మనము చూచుచుండఁగా స్వామిత్రాఁగఁడుగనుక మనమాచాటునకుఁ బోదము” ఇమ్ము మఱలివచ్చిచూతము నిన్న త్రాగినవాఁడు నేడేల త్రాఁగఁడు” అని తండ్రిని చేయిపట్టి కొంచముచాటునకుఁగొనిపోయి యొక కొంతసేపాఁగి మరలివచ్చి చూచునప్పటికిఁ బాలొకబిందువైనఁ గానరాక యుండెను అందువైఁ దండ్రికిఁ బట్టరానికోపమువచ్చి పండ్లు పటపట గొఱుకుచుఁ గన్నులెఱ్ఱఁజేసి యగ్గలంబగు నలుకవేంద్రదుఁ దీవ్రించుచు నన్నకూఁతురను మోహపాశమును దెగఁగొట్టి పరమశత్రువువలెఁ జూచి “యోపిశాచీ! యిట్టి దొంగపను లెప్పుడు నేర్చితివి పాలన్నియు నీవు త్రాఁగితివో లేక నీమీదగాండ్రకిచ్చితివో నోరులేని యీనిశాకరశేఖరుపైఁ బెట్టితివా? ఇతఁ

డెక్కడతాఁగనే రాకాశి. నిన్నుఁ బొట్టఁబద్దలగునటుల నొక్క తాపు దన్ని యమలోకమున కంపెదఁజాగుము నీవుకూఁతురవా. కాదు. నాదేవుని తలు ప్రుక్కినపాతెరవు ఇక నిన్నుంచఁగూడదు" అని డొక్కపైఁదన్న యత్నించునంతలో నాచంటిగమన యశ్వగమనమై యొక్కనోటున "శంభో! శరణు శరణు శరణు నాస్యథాభవితం మయాదుష్కృతం క్షమస్వేశ ణామయ" అని పెద్దగొంతుతో నేడ్చుచు లింగమూర్తి పైఁబడెను అపాటుతో లింగము భిన్నమై రెండుపాయలు కాఁగా నామహిమ సూలోనికిం బోవుచుండెను. "బిడ్డా! నీకుభయము లేదు నాలోనీనవై చి కాలమునానుండుదుము." అని భగవద్వాక్యము వినఁబడెను. అప్పుడా భక్తురాలు తనకు సయాభక్తి దెలుసుకొనఁజాలక "బిడ్డా! పోతివా" యని పట్టుకొనఁబోవునంతలో నంతయు లోనికిఁబోయి వానితలవెండ్రుకలు మాత్రమాశివదేవుని చేతిలోఁ జిక్కెను అంతలో లింగాకారమంత్రిపూడిపోయెను దానిపై నామెతలవెండ్రుకలు మాత్రము తగ్రంటిపట్టుపిడిచి వి వేల్లుచుండెను ఇట్లు భగవంతుఁడా ముగ్ధభక్తురాలిపైఁ దినలో నైవేద్యముసేసి కొనెను ఆ లింగమూర్తి హృదయమున వ్రేలుచుండెడి వెంట్రుకలు ఆఱు నెలలకొకసారి మొలుచుచుండుటచే కత్తిరించుచుండును. యిప్పటికి నాయాలయమున నాసివలింగముపై వెండ్రుకలు కనఁబడును. ఆఱు నెలలు కాఁగానె మొదిగినంతెమట్టు కత్తిరించి వేతురు ఆశివదేవుఁడను భక్తునికూఁతురువంటి భక్తులు ముజ్జగంబులంగలరే మూఢభక్తికిని గూఢభక్తికిని భగవంతుఁడు ప్రసన్నుఁడైనటుల మఱియేభక్తికినిఁ బ్రసన్నుఁడుకాఁడు. అగాడగూఁడయను నాచిన్నదాని మూఢభక్తికిఁ బ్రత్యక్షప్రమాణ మిప్పటికి నా లింగమూర్తియే. ఈకథఁ జదివిన వినినవారికి సకలసుఖంబులు నీశ్వరకరుణచేఁగలుఁగును.

దీపకదళియారుకథ

కంబయను పట్టణమున నొక శివభక్తుఁడు దీపకదళియారను నామంబున వాసంబు సేయుచుండెను ఆతఁడొకనాఁడు వేఱే యొకవ్యాపకముపైని గ్రామాంతరము బోవుచు మార్గమధ్యమున నొక యడవిప్రదేశమున నొకపాడుపడిన శివాలయముం గాంచి యిట్లు చింతించెను " ఆహా! ఏమియీవింత శివుఁడీయరణ్యమున నున్నవాఁడు, శత్రులవలన నేమికీడు మూడునోగదా, ఈతని కెప్పుడును పెద్దవారితో వైరము త్రిపురములం గూల్చెను మఱియుఁ బెక్కురక్కసుల నుక్కడంచెను తాను దయాళువని లోకప్రసిద్ధిగదా ఇట్టివాఁడుగుఁడప వారివారితో తనకేల విరోధముఁగొని వెచ్చుకొనవలెను. తనదయాళుత్వము దేవతలకు మేలును రాక్షసులకుఁ గీడును గలుగఁజేయుచున్నది రాక్షసులే బలవంతులు వారి విరోధము గూడదు ఇట్టివిరోధులుగల యీతఁడు కారుచిచ్చిట్లు గ్రమ్మిన మహారణ్యమున నుండవచ్చునా? ఇతనికు గుడిపడిలము లేదు చుట్టును ప్రాకారము లేదు, తలుపులు ద్వారబంధములు లేవు సోమసూత్రము గానరాదు పార్వతియుండు చోటు గానరాదు ఇంత కట్టుదిట్టము లేని యీయాలయమునఁ బూజానమస్కారముల యిట్లుంగుటకుఁదన కేమి భయము వచ్చినది కానిమ్ము. ఇక్కడ నొకపెద్ద గోపురములతోడను చుట్టుప్రాకారములతోడను గట్టిపట్టువట్టి నేనొక పెద్దగుడి నిర్మించెదను "అని తిరిగి గ్రామమునకుఁ బోయి తన యాస్తినంతయునమ్మి యా ధనంబుగొనివచ్చి యచ్చట నొకగొప్ప ప్రాకారముఁగట్టించి దానినడుమ నొక పెద్దయాలయమును గోపురద్వారబంధ కవాటగవాక్షములతోడను చిత్రంబులగు బొమ్మలతోడను నిర్మించి యాలయంబునకుఁ గ్రమముగు సోమసూత్రము మెత్తించి పార్వతీదేవి యాలయము వేఱుగఁ గట్టించి యర్చకుల నిర్ణయించి వారలచే యథాకాలయథావిధిపూజలు

నిత్యంబు సత్యాంతవిభవంబుతో నీశ్వరునకు నీశ్వరికిఁ బ్రహ్మోత్సవములు జరుగు నేర్పాట్లు చేయించి యంగళ్లు పెట్టించి యిండ్లుగట్టించి యందు సంసారులను దించి వారలకు భోజనసదుపాయముల నేర్పఱచి స్వామినిత్యసేవకుఁ బాకళ్లు నంగళ్లు వేశ్యలు కులాలురు స్వస్తివాచకులు మొదలగు సేవకాండ్ర నియమించి తాను ఘనకర్తయై రాగభోగాదులు క్రమముగా నెరవేర్చుచుండెను. ఇట్లు పరమభక్తిపరాయణుఁడగు దీపకళియారు భగవంతుని సేవ చేయుచుండగా గొన్ని సంవత్సరములు స్ఫూర్తిగాఁ బూజ జరుగుచుండఁ బిమ్మట క్రమక్రమముగా మానసవృత్తులు సకాలమున నీయలేకపోయినందున వారందఱును మానుకొనిరి. ఆ భక్తుఁడు నప్పటినుండి తనకు గల వస్తువులచేఁ బూజగావించుచుండెను. కొన్నాళ్లకు వారును మానుకొని యూరు విడిచిపోఁగా భక్తుఁడు తానే పూజ యొనర్చుచుండెను. పూజాద్రవ్యంబు లేవియు నన్ని లేకపోయినను దీపసేవమాత్రము తప్పక లేకుండ రాత్రింబవళ్లు ప్రజ్వలమై నయఖండజ్యోతి వెలుఁగునట్లు చేయుచుండెను. ఆయనకు కొన్నాళ్లకు దీపమునకుఁ జమురును దుర్లభమయ్యెను. అప్పుడు భక్తుఁడు చుట్టుపట్లనున్న చెట్లుకొట్టి తెచ్చి కాల్చుచు దీపపుకాంతిఁ గలుఁగఁ జేయుచుండెను. అంతనా చెట్లును సంపూర్ణములయ్యెను. తానుండిన యిండ్లయొక్క పైకప్పును, దూలములు వాసములు తలుపులు ద్వారబంధములు కాల్చి వెలుంగుఁ గలుఁగఁ జేయుచుండెను. అవియును జెల్లిపోయెను. తుదకా భక్తుఁడు దాను మాత్రము మిగిలి మఱి యేద్రవ్యమును లేకయుండెను. స్వామియాలయమునకు దీపము లేకయ్యెను. అప్పుడా భక్తునికి మఱి యేమియుఁ దోఁచక తనతలవెండ్రుకలు మీఁదికిఁ గట్టి యా కొనలనన్నిటిఁ దగిల్చి రగిల్చి వెలిఁగించి యదియే దీపంబుగా నాలయముచుట్టును దిరుఁగుచుండెను. వెండ్రుకలు గాలి తలలోని మెదడంటుకొని కాలుచుండి వెలుఁగుచున్నను వానికిఁ జైతన్యము లేక యట్లనే తిరుఁగు

చుండెను. అప్పుడు భగవంతుఁడు తనప్రమథగణంబులతోఁడను వామాంగోత్తమాంగ విరాజమాన గౌరీగంగలతోఁడను బాలచంద్ర శిరోభూషణములతోఁడను నాగయజ్ఞోపవీత నాగచర్మనాగాభరణంబులతోఁడను ప్రత్యక్షమై "నీభక్తికి మెచ్చితి వరమడుగు" మనఁనా భక్తాగ్రేసరుఁడు 'నాకేవరమునక్కఱలేదు మనమీయరణ్యంబున నుండవద్దు పద పోదము నాగుడితోఁ గైలాసంబునకు" అని విన్నవించెను. అదివిని యుమాశివులు తాపసినేత్రుఁ డాయాలయముతోఁడ నాతనిఁ గైలాసంబునకుఁ గొంపోయెను. ఇట్టిచిత్రంబులుగలవె గుడితోను కట్టెతోను కైలాసంబునకేగిన యీయేకదళియాను కథఁ జదివినను విన్నను మిన్నువాక దాల్ప నల్పంబులగు నాయురారోగ్యంబులిచ్చి ధనకనకవస్తు వాహన సమృద్ధులొసగి రక్షించును

నాట్యసముత్తాండికథ

కంచి యొగాపురము న నాట్యసముత్తాండి యనునొక భక్తుఁడు కొండొకనాఁడు శివాలయమునకేగి యందు తాండవలింగమూర్తి దర్శనము సేసి యామూర్తి వీక్షించి పైకెత్తఁబడిన కాలొకటియు నేల మోసిన కాలొకటియు వంగినసడుము వక్రముగను విపరీతాకారమును జూచి యాగుడిపూజారితో నాముకవబత్తుఁ డిట్లనియె. "ఓయీ! నంబిదేవుని యాకారమిట్లేల విపరీతముగానున్నది చూడుమదిగో! ఒకపాదము నేలనుమోపియు మోయనట్లున్నది - మఱియొకపాదము నిగికెత్తబడి యామిన్ను వెన్నుదన్నియున్నది. నడుము వంగి యసియాడుచున్నది శరీరమంతయు నొకదిక్కునకు నొరిగియున్నది చేతులు కదలుచున్నవి పిడికిట నేమియో పట్టినట్లున్నవి అవి యాచేయిగదలుట నొకవిధమైన ధ్వనిఁ గలిగించుచున్నది కన్నులు మూయఁబడియున్నవి భూషణములు నడలియున్నవి. మెడలోనిహారములు చిక్కువడియున్నవి కేశపాశము విడియున్నది ప్రక్కలోని పార్వతి గానరాదు ఒకప్రక్కదగ్గఱఁ గూ

ర్పుండి సూచుచున్నట్లున్నది ఇదియంతయుఁ గన నాకు భయమొదవు చున్నది ముక్కంటి యొంటికొక యిక్కట్టువాటిల్లదుగదా నిజము సె ప్పుము " అని మఱిమఱియు నడుగు భక్తుని యమాయకత్వమును గని యాయర్చకుఁడు వాని వంచింపఁదలంచి "భక్తవరుఁడా! నీకేమి సెప్పుదు. ఇప్పరమేశ్వరుని కిది యొకమహావాతరోగము గన్పించినది నేనునునీవలె నిదిగని యాశ్చర్యపడుచుంటిని. తగినమందు పడకపోయిన నదిప్రమా దించు" నని యనునంతలో నాభక్తుఁడు సతగునఁ బరుగెత్తి యింటికిఁ బోయి తనకున్న యావదాస్తియుఁ దెగనమ్మి ధనమువట్టుకొనివచ్చి యానంబిచేతికిచ్చి వైశంబమందు సేసి యిమ్మనియడిగెను. "మఱియు నీ రోగమొంతవేగముగా నివారణచేయుదు వంతవేగము నేనును నాదార యు నాసుతులును నీదాస్యము సలుపుచుందుము ఈభగవంతుఁడె సా క్షి" యని బహుసేనముగా వేఁడుకొనెను. అంత నాటక్కరిపూజారి యొక్క ప్రాయిచ్చెట్టి యంటఁ గొని తనయింటఁ గొంతయాముదము ను బోసి యాముదపాకులు, జిల్లెడాకులు, మొదలగు కొన్నియాకులపస రుదీసి పిండిమఱిగించి పొంగినదించి వడియఁగట్టి "ఇదియొక తైలము దీని పేరు మహావాతతైలము. శివునికిది యెమందు సీవుప్రతిదినము దే వుని దేహమున నిడి మర్దనాసేయు చుండుము రోగముకుదురు "నని చెప్పి యిచ్చెను. ఆభక్తుఁడు నిదేక్రమమున నిత్యము నాతైలము మృత్యుం జయునాడలికి మర్దించి కొన్నాళ్లకాచమురు ముగిసినను లేశమైన గుణములేకుండుటచే తాను మఱికొంత తైలమువండి యాయాకుల రస ముతోఁగలిపి స్వామిశరీరము నకుఁ బూయుచు నిను పాట్లములతోఁడ ను వేడికొటియావిరిఁబట్టిన బట్టచెంగుతోఁడనుఁ గాచుచు రవంతయైనఁ గుదురకుంకుటచే విసిగి "ఇంక నీరోగముమానదు ఇట్టివాతములకు మహామావియె తగిన మందు మహామావియనఁగా సలసలమఱిగెడు నూనెలోనఁటిలో నుడికిన సర్వావయవప్రాపేతమానవదేహపు మాంసపు

ముద్దుఁగదా. నేను యిట్టిమందుగాకున్న నీరోగనివర్తిగాదు కనుక ని
వ్విఁడేయట్లయ్యెద'' వనిక్రాగెడునూనెలో దుముకనుంకించు నాతనికి
నిజపరివారసమేతుండైన చంద్రచూడుండు ప్రత్యక్షంబై ''వత్సా! నీభ
క్తికి మెచ్చితి, కోరినవరములనిచ్చెద నడుగు'' మనభక్తుఁడు ''దురాదర్శా
నావరములమాటకేమి, నీయొడలకీ తగనిరోగంబెట్లుసంప్రాప్తించె. ఇది
యెట్లుమానును? ఈ తెవులుమాన్పుకొని నీయనామయదేహమున్నా
కుఁజూపు'' మని యడిగెను. మనసిజదయ్యుండాయయ్య నొయ్యనఁజేరఁ
దీసి ''నాయనా! నాముగ్ధభక్తుఁడా! యిదిరోగముగాదు. నేను మహాన
టుండను. నాట్యముసేయఁ దలఁకొంటినేని నాయాకారమిట్లుండును.
నేను జగన్నాటకసూత్రధారుఁడను. భూమియేనానాట్యరంగము. ఆక
సంబునట్లయ. ఈచోట రెండుపాదములుంచి నటింతును. లోకంబులు
ను, లోకేశులును, లోకస్థులును, నశినపిదప నలోకంబగు నీవిశ్వం
బున నేతాండవమాడునపుడు నేనొకఁడ నేయుందును. అప్పుడనాయ
ర్ధాంగమందున్న యుంగన నాతాండవమునకు సాక్షియై యీక్షించు
చుండును. దానంజేసియే యామెకు మహేశ్వరమహాకల్ప మహాతాం
డవసాక్షిణి'' యనునామాంతరంబు వొడవెను. ఇదిగాక నాకాదిలోక
పాలకులును, లోకస్థులును, సమస్తభూతగణప్రపంచంబును, మార్కం
డేయాది మహామునులును ప్రహ్లాదనారదవసురుద్రాదిత్య ప్రముఖబర్హి
ర్ముఖపురస్కృత బ్రహ్మవిష్ణువులకుఁ గనులపండువుగా నొకానొక
ప్పుడు తాండవమాడుచుందును. ఏనెప్పుడునాట్యముసేసినను పార్వతినా
ప్రక్కనే గూర్చుండ చూచుచుండును. ఈ తాండవవేషమేగాని రోగము
లేదు. ఈనాతాండవరూపమును దర్శించినవారికి మఱిజన్మలేదు. కాన
నీవునాతోఁగూడఁగైలాసంబునకరుదెంచి మఱిభూమియందు జన్మించ
క దేవత్వముచుబొందిన యీతనువుతోఁడనే నాసన్నిధినుండు'' మని
యూఱడిం దనతోఁగొంచుపోయెను. కాఁబట్టియట్టిభక్తుండగు నీనాట్యన

మత్తాండికథ వినువారును, జదువువారును భూలోకంబున ననేకాబ్దంబులాయురారోగ్యైశ్వర్య సంపన్నులై సమస్తసుఖంబు లనుభవించి తుదకుముక్తిభాజనంబగు కైలాసంబున శాశ్వతముగానుందురు.

కాళహస్తికన్నప్పకథ

దక్షిణకైలాసంబనఁ బ్రఖ్యాతికెక్కిన కాళహస్తియను పురప్రావరణంబున నొక్కింతదూరమున నుడమూరను పేరనొకబోయపల్లె కలదు. అందుకన్నప్పయను నొకబోయనాయకుఁడు శివభక్తిపయఃపయోధినిర్మగ్నమానుండగుచు శివపరతంత్రవృత్తినుండును. అతండొక నాఁడు వేటకై తనబోయలు కొందఱు వెంటరా నరణ్యంబునకు నాఖేటంబున కరిఁగియలసి యందునొక శీతలచ్ఛాయాసమావృతంబగు నొక భూరుహంబుపొంతఁ బరుండి కించిన్మీలిత నయనుండై నిద్రించుచుండెను. అప్పుడు గంగాధరమూర్తి యాతనియింగితం బెఱింగి తనసేవాకైంకర్యం బతనికొడఁగూర్ప నుద్దేశించి స్వప్నసాక్షాత్కారంబున నతనితో "ఈమార్గంబునఁ గొంతదూరం బేఁగితివేని నీకుదివ్యాంగంబగు నొకలింగంబు దృగ్గోచరంబగు నదియనీప్రాణలింగమనుమీ. ఏమఱక దానికిసభక్తిసేవాకైంకర్యంబు సేయుచుండుము. దానన నీకు మేలుగలుగు" నని యానతిచ్చి తానంతర్ధానంబునొందె. అట్టిస్వప్నంబుగని యాకన్నప్పయదిరిపడిలేచి, యున్నట్టుండి నలుదిక్కులంగలయంగనుఁగొన నొక తూర్పుదిక్కునఁ గాలిత్రోవని, యామార్గంబునఁ గొంతదవ్వేగునంత లోనపూర్వలింగాకారం బటఁగాంచి "భళీ! నాకలయెంతనిక్కువంబు. ఈదివ్యలింగంబట నాకొఱకే వెలసెఁ గనుఁగొంటిని. ధన్యుఁడనైతిని. వాయుమూర్తికంబును ఫాలలోచనంబునుం గలయీశునిచటఁగంటి. ఈతఁడనాప్రాణలింగ" మనిసాష్టాంగదండమిడి ప్రదక్షిణముసేసి చేతులు జోడించి మఱిమఱిమ్రొక్కి నాభాగ్యవశంబున నీశుండట నాకుఁ బ్రత్యక్షంబయ్యె. నాకలనిజమయ్యె. ఈయీశ్వరునిచట విడిచి నేఁబోఁద

గను. ఈతనిబుజ్జగించి యొడంబఱచి నాగ్రామంబునకుం గొంపోయి పాకఁగట్టి యందు బ్రతిష్ఠించి పూజించుచుండెద"నని నిశ్చయించి మఱల నద్దేవునకు పునస్సాష్టాంగంబుగావించి కైమోడ్చి సభక్తికంబుగా గద్గదస్వరంబున నిట్లువిన్నవించె— "నాతండ్రీ, నాదేవా, నాయీశా నాప్రాణలింగమా, నీవిచట నొంటినుండుటకుఁ గతంబేమి? ఎవరిపైఁ గోపమున నిచటకేఁగుదెంచితివి? నాఁడుదక్షాధ్వరంబున నిజయోగాగ్ని ని దగ్ధయైనసతికొఱకు హిమవత్పర్వతంబున నస్ఖలితయొక్కండవు మెండు పుతపంబొనరించి పార్వతీస్వాంగంబునొందితివి వామభాగమున నామె ను ధరించితివి నేఁడట్లనే నీదేహదక్షిణభాగంబలంకరించుటకు వేఱొక సతిగావలెనా? అట్లయినఁ జెప్పుము మాయూర నీకుఁదగిన కిరాతాంగన యొండుగలదు దాని నీకుఁ గూర్చెదను. దుష్టులనుజులతోఁ బోరాడున పుడు నీయొక్కగిబ్బనిప్పటికి మోహకొనచ్చి నేలబడవైచి జాఱిపోయెనా అట్లయిన నిప్పుడేపరుగెత్తిపోయి దానింబట్టి తెచ్చెదను లేకశత్రువులెవ్వరైన తరుముకొనివచ్చిరా? అట్లయిన నాయుగ్రపరాక్రమంబున నట్టిపగ పగతుని నొక్కకోలను నేలఁగూల్చి నీభయంబుఁదీర్చెదను లేదాభక్తుఁడనగు నన్నుద్ధరింపుటకిచటఁ గాచియుంటివా? అట్లయిన నాతోఁడరమ్ము మాబోయపల్లె నీకొఱకు మంచియిల్లుగట్టించి యందునీకుభోజనభాజనములకు దగిన వసతులనేర్పఱచి నిత్యము నేను సేవచేయుచుండుదును. అసలైన పుట్టతేనెయు మంచివెదురుబియ్యమును గలవు కాయగూరలనేకములు గలవు బహువిధములగు మాంసాహారములు గలవు. లేచిరమ్ము వేగము పోదము" అని యెన్నివిధములఁ బిలిచినను స్వామి మాట్లాడక స్థాణువై యూరకుండెను అదిగని కన్నప్ప తనలోనిట్లని వితర్కించె. "నేనెంతబ్రతిమాలినను శూలి మాఱుమాటాడలేదు కారణము తెలియదు.. ఐనను చిరకాలమునుంచి యీనిర్మానుష్యారణ్యప్రదేశమున నొక్కఁడ పడియుండుటచే భోజనము లేక శుష్కించి నీరసపడియున్నాఁడు. అం

దువలనఁ బలుకలేకున్నాఁడు కాఁబోలు! కానీ, నేనిచ్చటనే కొంతకాల ముంఙి యాతనికి భోజనము తృప్తిగాఁబెట్టి కొంతబలము మనస్థైర్యము గలుగఁజేసి నుఱిపెల్చుకొనిపోదును అని నిశ్చయించి యాచోట చుట్టు ను శుభ్రముసేసి యాహారాన్వేషణములకై యేగుచుండెను ఇటులుండఁ దొల్లి కొందఱు దైత్యులు శివునిఁగూర్చి యుగ్రతపంబొనర్చిరి వారలకు నా ర్యాంతిప్రత్యక్షమై "వరముఁగోరుఁడిచ్చెద మీకువలసిన బ్రహ్మవిష్ణ్వాది పదవులనైన నిచ్చెద" ననియెను. అందుకారాక్షసులు "దేవా! మాకా యాపదవులేల? బ్రహ్మాదులు మా రాక్షసులకు లొంగినవారై మా బాధలుపడలేక మమ్ము నిగ్రహించుటకు నిన్నుఁ బ్రార్థించుచుందురుగదా! వారలకజేయులైనట్టి మాయంధక, గజ, త్రిపుర తారకాద్యసురుల నీవనిర్జించితివి వారు నీచే హతులై నీసామీప్యమును బొంది నీసన్నిధినుండిరి గాని నీతోనైక్యము గాలేకపోయిరి మేము పునర్జన్మలేక నీయుదరంబున నుండఁగోరి మా దేహముల నీకాహారముగా నొసంగవచ్చితిమి మమ్మునెనవి నూరకు నీగర్భగోళముగో శాశ్వతావాసము నిమ్ము అందుండిమేము జన్మరాహిత్యులమై సుఖించెద" మనిరి అందు కాయంధకాసురభంజనుండు "ఓదనుజులారా! మీరు కోరిన కోరికబహుదుష్కరమైనది అయినను తప్పక దీర్చెదను. మీరు శ్రీకాళహస్తిపుర సమీపారణ్యమున మృగరూపమునజన్మించి యెవరికింటం బడక సంచరించుచుండుఁడు కలియుగాదిని నామహాభక్తుడు బోయవాఁడొకఁడు మృగాన్వేషణార్థైవచ్చును అప్పుడువానికి మీరగుపడుదురు మిమ్మువాఁడు సంపిమీదేహములను నాకుపండిపెట్టును అవి నేనారగించి మీకుమోక్షం బొసంగెద"నని చెప్పియంతర్హితుండయ్యె అదితిసుతులు వెంటనేవచ్చి యాయరణ్యంబున మృగరూపంబున నున్నవారు. కన్నప్పకు దృగ్గోచరులుకాగానే యామృగయుల వేఁటాడివాని మాంసంబులు రుచిపుట్టినట్లు వుల్లలగుచ్చి కాల్చిప్రక్కనున్న సరోవ

రంబున పుక్కిడునీరు నోటఁబట్టుకొని, యెడమచేతం దనకోలలువిల్లును బట్టి కుడిచేతమాంసదోర్ణికలు బట్టి తలపైఁ బూలదాల్చి వేవేగవచ్చి యెడమకాలి చెప్పుతో నిర్మాల్యముఁదీసి పుక్కిటినీళ్లతో మార్జనము చేసి తలపైబువ్వులతోఁబూజనలిపి కుడిచేతినంజుళ్లు భోజనముపెట్టి యిట్లు దినదినముఁ దప్పక సేయుచుండెను లింగదేవుఁడును బ్రత్యక్షముగా నారగించుచుండెను. ఇట్లుండఁగా మహారణ్యమగుటచే నిత్యపూజ యొనర్ప లేక యొకమిూఁగి యాఱునెలలకొకసారి గడుయత్నమున నచటకుఁ జని దేవునికిఁబూజానమస్కారంబులు గావించిమఱల వచ్చుటకుఁ బోయిన వాఁడొకనాఁడు దనమామూలుపూజ సేయుటకు వచ్చిచూచి యీస్థలమంతయు నపవిత్రమైనదని శుద్ధిసేసియథోపచారాపచారములతోఁ బూజించి రహస్యముగా నటనేగాచియుండెను ఇంతట గన్నప్ప తన పూజాద్రవ్యంబులు దెచ్చి పూజించువిధానముంగని యయ్యోయీ మాహాత్ముఁడు దేవునెంగిలిసేసెను వీఁడుతన పాదమున నిర్మాల్యవిసర్జనంబుసేయుట, యెంగిలినీటమార్జనంబు సేయుట, మాంసమునివేదించుట మొదలగు నీకార్యములెల్ల స్వామియెట్లుసహించె వీనినెట్లయిన నంతంబునొందింపవలెను నేనువీనితోనిగ్రహించరాదు. తొంటియేనుంగును సాలెపురువుసంపినటులనేఁ జేయవలెను. ఒకయరణ్యమునొక తంతువాయంబు భూరుహంబుపొంత వెలసియున్న యొకలింగమూర్తికిఁ దనతంతువులచే వృక్షశాఖలందలయు నల్లియొక యాయాకారముగా నిర్మించి దానికిఁ బ్రాకారగోపురద్వారగవాక్షాదు లొనరించి యాగుడియందు దేవునికిఁ దానుకుసుమంబులుదెచ్చి పూజించుచుండెను ఒకనాఁడొకద్విపి యాయూర్ణనాభం బొనర్చినయాపనిగని యెవరిట్లు స్వామియగుపడకుండ మూసిపెట్టిరని తనతుండంబుననాపట్టెల్ల తెగఁద్రోసి తుండంబునఁ దెచ్చిననీళ్లతో మార్జనంబొనర్చి శిరంబునఁదెచ్చిన పచ్చనిపూవులతోఁ బూజించెను ఇంతలోనుమంబులు దేఁబోయిన

సాలెపురువు ద్వీరదచేష్టితంబునుఁగని తనయంతరము వానియంతరము పరస్పరతారతమ్యము నఱయక సాహసించి యాకరితుండంబు వెంబడి శిరంబునకెగఁబ్రాకి లోలోనలిచి, దోమ స్త్రిష్కముమాయచేసి దాని తోనాయిభంబును జావునటులఁజేసి నంపి తనకోపధముఁ దీర్చుకొన లేదా. నేనును నట్లే పీసింగపటోపాయంబునఁ బరిమార్చెద''నని మఱి మఱిఁజూచుచుండ నాఖండపరశుండు వాఁడు దెచ్చిన మాంసము నార గించి యొకకంట నీరుగార్చుచుండెను. ఆనీరుగారుట కనప్ప గాంచి ''అయ్యా, నాదేవుని కంటికిరోగము వచ్చినది. దీనినేనెట్లు మాన్పుదును ఇది యేమిరోగమో పోల్చువారెవలు మందిచ్చువారెవ లు. తెచ్చువారెవలు.'' ఇట్లని యనేకవిధంబుల నాలోచించి ''యిన్ని పాట్లుపడుటకన్న నాకుడికన్ను నవలీలఁబెఱికి స్వామి కంటిమీఁద నతికి యానీరుగారుట మాన్పెద'' నని యట్లనేచేసెను వెంటనేకన్ను నీరుగా రుట చూనివేసెను. అప్పుడకన్నప్ప రెండవకంటి కెన్నడైన నిట్టిరోగ ము వచ్చునేమో అట్లురాకుండ నిప్పుడె నాయెడమ కన్నుకంటికి ముందు గా నతికివేతునని కన్నుఁ బెఱుకఁబోవునంతలో నంతకాంతకుండు పాద మూపి యాకన్నప్ప మొదటఁ దనకిచ్చిన కన్నుతనికి మఱలనిచ్చి ''నీభక్తి కి మెచ్చితిని. నీవువేఱుగ నాకియ్యవలెనా? నాకన్ను లేనీకన్నులు. నీక న్ను లేనాకన్నులు. నేనేనీవు. నీవేనేను.'' ఇట్లని సంభాషించుకొనుస మయంబున తొంటియోగి యదిగని తానున్నస్థలమునుంచి గ్రుయులుపడి కన్నప్పకు సాష్టాంగదండంబుల్ మ్రొక్కి ''నీయెడనేఁజేసిన యపరాధంబు నకు నన్నుక్షమింపుము. భక్తుఁడవన నీవేభక్తుఁడవు. శివైక్యంబన్ననీదే. నీవంటి శివైక్యాంబరతంత్రులు మఱిలేరు మాథభక్తుఁడవు నిన్నుఁ బూ జించినఁజాలును. శివునివేఱఁ బూజింపఁబనిలేదు.'' అని బహుబంగుల నాతనిఁ గీర్తించుచుండఁ జూచుచున్న తల్లి భవానీదేవియు నక్కడ ని క్కటిని నిలుచున్న భక్తులగు ప్రమథగణంబులు నతికుతూహలులగు

చుండిరి అంతలోఁ గన్నప్పది దిక్కుముక్కంటియును పన్నగభూషణుని దిక్కుఁ గన్నప్పయుఁ బరస్పరాలోకంబులు సేసుకొనుచుండ వారిదృష్టు లన్యోన్యంబు నేకీభావంబులగుట నెల్లఱుంగాచి మించినభక్తియోగంబునఁ దదేకదృష్టులైవారి దెసఁ బఱఁగించుచుండిరి అప్పుడప్పరమేశ్వరుండు గన్నప్పను గాఢాలింగన పరితుష్టునిఁజేసి "నీకుఁబుగ, పార్థంబులు నాలుగునిచ్చెద ఇంద్రాదిదేవపదవులనైనఁ గోరిననిచ్చెదఁ గోరు" మనవమ్ముగ్ధభక్తుం మ్ముృదునితో "దేవా! నాకు మోక్షమన్న నేమియో దెలియదు పురుషార్థంబుల తెలివి మొదలేనున్న ఇంద్రాదిపదవు లేల? నాకుఁ గావలసినదొక్కటియె అదియేకన నీదృష్టిసర్వదా నాపయిం బ్రసరించుచుండవలె నాదృష్టియెల్లవేళల నీయంఘ్రులయు దనిలిచి యుండవలెను మనమిద్దఱముఁ బరస్పరాలోకనే హదన్యోన్యదృగ్జాలుర మైయుండవలయు నింతియనాకోరిక "అని యూరకున్న కన్నప్పను గరుణార్ద్రదృష్టింగాంచి తనయెదుటను ంచుకొని యొకరినొకరు సర్వదా నిరీక్షించుకొనుచుందురు నేఁటికినిఁగాళహస్తిలో సీశ్వరసాన్నిధ్యంబునఁ గన్నప్ప విగ్రహంబునుగలదు ఆకన్నప్ప పుక్కిటినీరే దేవునికిచూర్ణనము సేయుచుందురు ఆకన్నప్పను ముందుబూజించి యాశేషించిన పుష్పాదిద్రవ్యంబుల శివునిఁ బూజించెదరు శివునికిఁ గన్నప్పనము సేసినవాఁడగుటచేఁ గన్నప్పయను పేరనాభక్తుఁడు ప్రసిద్ధికెక్కెను ఈకన్నప్పకథ జదివినను, విన్నను, వ్రాసినను సద్యోముక్తికలుఁగును వింటిరా భక్తవరులారా! భగవంతునికి భక్తులయుందున్న గౌరవము తనభక్తుని కగ్రపూజయిచ్చి యాతని శేషంబునుదాఁ గొనుచున్నవాడు ఇట్టిముగ్ధభక్తులనెందఱినో యీశ్వరుఁడు కాపాడుచుండుట వినుచుఁటిమిగదా వారలచరిత్రంబు లీతీరున సేమనము ప్రసంగించుకొనుచుండుటలో లోకవ్యాప్తంబులైనవి" అని చెన్నబసవన్న యడిగినప్రశ్నవై నతండు వినుచుండ భక్తులకు బసవేశ్వరులు ముగ్ధభక్తులకథలువినిపించి మఱియు

నాభక్తులను సంబోధించి మున్ను కళియంబనాయనారను భక్తుఁడు
సర్వదా యిట్టిమహాభక్తులకథలు సెప్పుచు మీవంటిభక్తులను దనుపు
చుండెడివాఁడని మనము వినలేదా? అట్లనే నేఁడు నేను మీచెవులకింపుసొం
పొదవెడికథలవినిపించి మీసేవ సేయఁగలిగితి నింతకన్న నాజన్మంబున
కువేఱసార్థకతయున్నదె” యనుచు వారలగోష్ఠినిఁ గొలువుదీర్చియుం
డెను

సకలేశ్వరమాదిరాజు కథ

భూదేవి కంఠహారమున నాయికామణియనందగి నంబెయనునో
కపురంబున కధీశుండై పురమర్దనుభక్తుండగు నొకండు సకలేశ్వరమాది
రాజను భూనాయకుం డనపాయవృత్తినిఁ బ్రజాపాలనంబు సేయుచుండె
ను అతండు సకలసుగుణ నికరప్రపూరితుండును, శమాదిషట్కసంప
న్నుండును, సకలరాజ్యాష్టాంగయోగసిద్ధుండును, నమలినచిత్తుండును, బ్రవిమ
లతృప్తియు నజస్రప్రతాపానల్పగర్జ సూర్యతుల్యుండును బాధితా
ఖండలప్రతిమసంపదలుండును త్యాగభోగ భాగ్యధనకనకవస్తు సంప
త్తిప్రపూరితాక్షయుండును, సంగీతసాహిత్యవాగ్వైభవ సమగ్రుండును
దాసీదాసాది పరిజన ప్రజాపాలనానురక్తుండును, వీణాగానవాద్యవిద్యా
నిపుణుండును, వేదవేదాంగపారగుండును, శ్రితకల్పభూరుహుండు నగు
చు నవనినేలుచుండును. ఇట్లుండ నొండొక కాలంబున కాతనికి జంగమలిం
గానుభవ ప్రపత్తి గలిఁగి ప్రతిదినము గడియగడియకు నితరచింతలుమా
ని, రాజ్యభారంబు మంత్రిపై నిడి లింగపూజసేయుచుండును పూజాస
మయమున ననేకవిధంబులగు ననేకచిత్రవిచిత్ర రూపంబులఁదంబుమీటె
డు ననేకాహ్వయంబులగు వీణెలననేకరాగంబులను మేళగించి వాయువ
శంబున నాయారాగంబుల నాయావిపంచులు పలుకుచునుండునటుల నేర్ప
ఱచియుంచును శంకరాభరణము మున్నగు శివప్రీతికరంబులగు రాగం
బులు పలుకఁబడు సమయంబుల నాయుమాధవుఁ డావీణెయం దనే

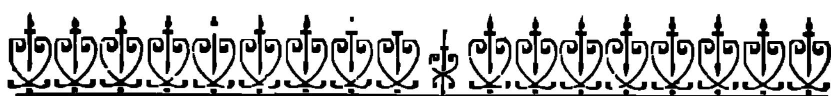
సమర్చుకొని తా ననేకరాగంబులం బాడుచుండ నయ్యండజయాన యగు జలిగొంక్షతేని కూర్మికూఁతురు నాదంబునకు దగులయశ్రుతుల నతుల వినోదంబునఁ బురిగొల్పుచుండును. అదిగని ప్రమథులు నితాంతప్రమోదకంతురితస్వాంతులగుచుఁ జూచుచుందురు ఇట్లత్యంత భక్తిసమంచితుండగు నయ్యుత్యుత్తమ భక్తుండు కాత్యాయనీ భర్తృపూజాతత్పరుండై యొకానొకనాఁడు శివభక్తులెల్లఱుం గలసిమెలసి సుఖగోష్ఠినుండ మాదరసువినుచుండ శ్రీశైలంబున మల్లయను లేక మల్లిఖార్జున నామకభక్తుండొకండు రాజ్యంబువిడనాడి భక్తియోగంబున జ్ఞానయోగ బునొడఁబాటనేకభావంబులుగొన దేవత్వంబునొంది శ్రీశైలమల్లిఖార్జునుండనఁ దానే యాపర్వతాధిష్ఠానదేవుండై యున్నవాఁడని విని యాతని దర్శింపఁగుతూహలుండై తనరాజ్యంబువిడిచి యతిప్రయత్నకృతప్రయాణంబుల నాశ్రీశైలంబునకుఁ జని యందలి విశేషంబులం గనుచు పోవుచుండెను ఆపర్వతరాజంబున సమస్తంబును లింగమయంబె చెట్లు నదులు గండశిలలు గుహలు మృగములు పక్షులు సరీసృపములు లోనగు సమస్తస్థావర జంగమ పదార్థంబులన్నియు నాతనికిఁ గేవల లింగాకారంబులవలె గనుపట్టుచుండెనివి ఇట్టివిశేషంబులఁ గనుచుఁ బాతాళగంగలో మునింగి ముక్తిగుండంబునఁ గ్రుంకువిడి మూలవిరాళ్లింగ దర్శనంబుగావించి యింకమల్లిఖార్జున లేక మల్లర్సు ప్రత్యక్షలింగమూర్తి దర్శనంబున కాతని నన్వేషించుచుఁ బోవంబోవ మార్గమధ్యంబున నొకచోట నతనిదృఢభక్తి నరయుఁగోరి మల్లరసు తనయోగప్రభావంబున విశ్వరూపంబుదాల్చి త్రోవనరికట్టి యడ్డంబుగా నితనికేగుటకు దారిలేకుండఁ బండియుండెను మాదిరాజు చనిచని యావిశ్వరూపునిఁ గాంచి యువికాళ్ళుసేతు లివితలయను సంగవిచక్షణలేక పడియున్న యీరూపంబేమి ఇదియొక కొండయో, బండయో, భూతమో, మృగమో, నదీప్రవాహమో, సత్వతత్త్వశాస్త్రీక హామో, నిరూపింప శక్యంబుగాకున్నది.

వినను దీనితల యెక్కడనున్నదో సూతమని చని మూఁడుసంవత్సరము లేకప్రియాణంబుగా నరిగినను దలగానరాలేమ మఱలివచ్చి కాళ్లుదెస గనుఁగొందమని యాదిక్కున నెనిమిదిసంవత్సరముల నవరతప్రయాణం బొనర్చినను కాళ్ళుకనఁబడలేదు. అంత యథాస్థలంబునకు మఱలవచ్చి సాష్టాంగదండంబాచరించి చేతులుజోడించి "మహానుభావా! నీమహాత్మ్యం బుఁగనుంగొన నాయింద్రాదులైనం జాలరన నేనెంతవాఁడ. నన్ను గ్రహింపు" మని యనేకవిధంబుల నమ్రుఁడై క్రమవాగ్రసంబాలని చె విసోకం జేయుటయు నానుల్లరుసు ప్రత్యక్షంబై మాదిరాజు నాలింగనం బుసేసికొని నీభక్తికిమెచ్చితి నీవిట శివపూజ సేసికొనుచుండుమని యత నికొక యాశ్రమంబుఁ గల్పించి యీ చెట్టు గొమ్మనీడ బహు దూరప్రసారి నీ విక్కడ నిశ్చల జప సమాధి నిష్ఠనుండుమని చెప్పి యాతనిమరల భూమికిబంపనూహించి, యంతలో కొంతకాలంబునకుఁ దానొకగొల్లని రూపంబుధరించి యేతెంచి యామాదిరోజున్న చెట్టుకొ మ్మనతికివైచెను అంత నామాదిరాజయోగి యా గొల్లవానింగని "ఓరోరి మూఢుఁడా, పాపాత్మా, నీకునఱుకుటకు మఱిచెట్టుకొమ్మ లులేకపోయెనో? నాయున్నవృక్షశాఖయే ఖండింపవలెనా? చూడు. నిన్నునాకోపానలంబున భస్మముసేయ గలనుగాని తపస్వికిఁ గోపము కూడదు" అని తన్ననేక విధంబుల దూషించుచున్న మాదిరాజుంగని కపటగోపకుండగు మల్లరుసు నవ్వుచు "నేమయా, యోగిపుంగవా! మహాతపశ్శాలీ, నీయాగ్రహంబునకు మేఱయేమి? నీవు తపస్వివా? తాపసికిఁ గోపముండవచ్చును నేను పాపినంటివి లోకులు పాపాత్ములు గాని వారెవ్వరు?" పాపాత్మ పాపస భవ, యను నార్యోక్తి విన లేదా? మనపుట్టువు పాపకూపమునందుండి మన పెఱుఁగుట పాపలోక మున మనమరణము పాపమువందే నాకుఁగొట్టుట కొక చెట్టులేదా యని యడిగితివి నీకు నివసించుటకు మఱియొక్కచెట్టు లేకపోయెనా?

సంసారముత్యజించి మీవంటిసన్యాసులు మఱల నీమణత్రయాభిలాష వ్రింపుటఁ గాదే నీవిప్పుడు కోపించబవలంబించుట సర్వసంగపరిత్యాగి యగు యోగికి కాలస్థలవిచక్షణంబు లేల? తపంబున కెచటనైనను సరె యెప్పుడైననుసరె” ఇట్లని యనేక విధంబుల సోదాహరణంబుగ నాతనిమాదలించుచు నిజరూపంబు సూపిన మల్లికార్జునస్వామినిఁ గని మాదిరాజుసిగ్గుజెందిన మొగంబుగలవాఁడై తన్నుఁ దానిం దించుకొనుచు నపరాధంబు క్షమింపుమని బహుభంగులఁ బ్రార్థించెను. అంత నామల్లయను మాదిరాజ గని నిన్నుఁ నుఱల భూలోకంబునకుఁ బంప నేఁ జేసిన పన్నుగడగాని, నీ భక్తికి లోటులేదు పరమేశ్వరునానతిని నదికేశ్వరుఁడు భూలోకమున బసవేశ్వరరూపంబునఁ గల్యాణపురింబున బిజ్జలరాజమంత్రియై యవతరించినవాఁడు అతనికి సహాయుండవై శివభక్తియోగింబున నతనితోఁ గూడ వర్తించుచు నీ భూలోకంబున నిఁక నేఁ బదిసంవత్సరములు నుండవలెను ఇప్పుడు నీకారు నూటయే బది సంవత్సరములైనవి. మఱియేబది యబ్దంబులు బసవనమంత్రితో నుంటివేని నామీఁదనిన్ను నాసన్నిధికిరావించుకొనిసెడను ఇప్పటికనీకుఁ గావలసినవరంబులు గోరు మిచ్చెద వానిం గైకొని బసవనమంత్రిఁ డనుండుము” అనుచుంతిలో చూచి రాఁ పునఃపునఃవందనంబులొనరించి ,,దేవా! నీకు వరంబు లొసంగెదనంటివి ఏమివరంబులుకావలయును? స్త్రీలఁగోరుదునా? అందఱును బరస్త్రీలే ఆయువందునా అదిమాయ దానిని గుర్తెఱుంగజాలము ఆ మాయవువచ్చు నెప్పుడో పోవు నెప్పుడో వచ్చుట నెచ్చటనుండియో పోవుటయెచ్చటకో తెలియదు పోని మ్ము ఇంద్రపదంగోరుదునా? అదియేమి శాశ్వతము ఇప్పటికెట్టి యింద్రులెందఱైరో ? బ్రహ్మత్వమందునా? అదియు నధ్రువమె ఇది యెన్నవసృష్టియో ఇంక నెన్నిసృష్టులుగానున్నవో శాశ్వతమైనది యన పాయమైనది శివపద మొక్కటియె అది నేఁ గోరనక్కఱలేదు.

గాన మహాప్రభో, నాకేవరంబులక్కఱలేదు నీయనుగ్రహంబను వరం బొక్కటియె చాలును నిన్నుం బొడగని నీచేతం గలావితుండనగు నాకు నితరవరసముదాయమునందుం గోరికయుండునే మందారకుసుమంబు నాఘ్రాణించు నిందిందిరమధునకుసుమంబు నొందునే నాకు నీయంఘ్రిద్వయభక్తిదప్ప వేఱువరంబక్కఱలేదు ॥ అనుచు మఱిమఱి భక్తిపరవశత్వంబున సాష్టాంగంబాచరించుచు తరిగిర్రున బుఱ్ఱతిరిగి కళ్యాణపురంబున బసవేశ్వరుల యాస్థానమంటపంబు సమీపంబునం బడిలేచిన, నంతకు ముందొకనాఁడు బసవేశ్వరులు సంగమేశ్వరుం దర్శనంబునకుంబోయి తల్లింగాకారమధ్యంబు వెలువడి యీమాదిరాజువంటి యొక వ్యక్తిపైకివచ్చి తన్నుం గలసినటులం గనిపెట్టియుండెను గనుక నీమాదిరాజును బసవన చేయూఁతయిచ్చి లేవనెత్తి సాష్టాంగంబెఱఁగియును నమోక్తుల నుపచారంబులు సలిపి తనయొద్దనుంచుకొని కన్నతండ్రివలె నాతని భావించుచు నతిభక్తిగౌరవంబు లాతనియెడం గనపఱచుచు శివార్చనాపరత్వంబున నిద్దఱు నేకనిష్ఠాగరిష్ఠులగుచు రాచకార్యంబు వేమఱక విధ్యుక్తంబులుగా నెఱవేర్చుకొనుచు కొన్నిరాజుచే మన్ననలంగొనుచుం బ్రజలచేఁ గీర్తింపఁబడుచు, శివభక్తులచే నాదరింపఁబడుచు మహావైభవంబున శివమతస్థాపకుండగుచుండె. అట్టి బసవేశ్వరులయందు వాత్సల్యంబున మాదిరాజును సాక్షాత్పరశివుని యపర రూపంబని నాతని యొద్దన సర్వకాల సర్వావస్థలయందుండి యాతని నేక హితోక్తులు గఱపుచు నతనికిందోడునీడయైయుండెను మల్లికార్జునస్వామి యాజ్ఞం దాల్చి యాదేవుండొసఁగిన కొఁగువ యేఁబదియేండ్లు బసవేశ్వరులతోఁ గడిపి పిమ్మట మఱల శ్రీశైలంబునకరిఁగి వారియాస్థానంబున వారిసద్గోష్ఠినుండంగలవాఁడు ఈమాదిరాజుచరిత్ర మెంతచిత్రమైనదిగను కనే యన్నిఁటికన్న నిది మిన్నయైనది కావుననీతని సత్కథ సావధానమనస్కులై వినువారెల్లఱు శివసాయుజ్యమును బొందుదురు. చదివి

నవారును, వ్రాసితద్గ్రంథంబును నిత్యపారాయణంబుగా పూజాపీఠంబు నమర్చుకొని భక్తిశ్రద్ధలతోఁ బూజించువారికిం గలుఁగుఫలము నిర్వర్ణింపశక్యముగాదు. చతుష్షష్ట్యుపచారాంచిత చతుష్షష్టిసమయసమాచరిత నిశ్చలసద్భక్తిపూర్వక శివపూజాఫలంబు సద్యఃప్రాప్తంబు కాఁగలదు.



బసవపురాణము.

నాల్గవయాశ్వాసము

మడివాలు మాచయ్యకథ

ఈభూమండలమున నెప్పరిగెయను నొకచిన్నపల్లెగలదు. అందు మడివాల మాచయ యనునొక శివభక్తుఁడుండెను ఆతం డయోనిసంభవుండు కులమున రజకుఁడు. శివభక్తికిమూలకందము జితేంద్రియుఁడు జ్ఞానసంపన్నుఁడు సర్వదా జంగమార్చనాసక్తచిత్తుఁడు వీరశైవుఁడు. న్యాయశీలుఁడు. నిష్ఠురప్రగల్భవాగ్విముఖుఁడు. భక్తిప్రసంగసుముఖుఁడు అరిషడ్వర్గగర్వాపహారి. అపునర్భవాపవర్గమార్గప్రచారి హరభక్తానుసారి, దీనజనోపకారి దుష్టజనాపకారి భక్తివిసారమారి దురాచారదూరి. లింగజంగమార్చనప్రకారప్రచారి భక్తాంఘ్రిరేణువు. ఇట్టి మహానుభావుఁడు కులముఁ జాకలియయ్యును దన యయోనిజత్వమున మహానుభావుండు కావచ్చును కల్యాణపురంబున బసవేశ్వరుల భక్తిజ్ఞానవైరాగ్యంబులును జంగమభక్తార్చనదీక్షయు విని తానాపురంబునకేఁగి బసవేశ్వరులంగని వారిచే సాక్షాత్ఫాలనేత్రునిఁగాఁ బరిగణింపఁ బడి సపర్యలనందుచు నందే యుండెను. తన కులవృత్తియగు బట్టలుతుకుట యెయొకముఖ్యకర్తవ్యంబుగా నిశ్చయించుకొని హరభక్తుల మాసిన బట్టలు పరిశుభ్రముగానుదుకుచు వారలకిచ్చుచుండును బట్టలుతుకు కాలంబున మిగులనాచారసంపత్తి గలిగియే సంపర్కముఁ దగులనీక యుదికినవస్త్రములం దనతలనే ధరించి మోయుచు సహజబలసంపన్నుఁడుగనుక నొకకేలనొక సునిశితధారాకరవాలంబు దాల్చి రెండవచేతనొక గంట వాయింపుచు "శివభక్తుల మడిబట్టలుతికి తెచ్చుచున్నాను. వీనికే

విధమైన మైలయు సోకఁగూడదు చేరరాఁబోకుఁడు. వచ్చినఁ దెగనఱికెద దూరంబుగఁబొందు అస్థురాయఁడు ''అని నోటఁజాటుచు గంటమ్రో-యుచు కత్తిపోఁజూపుచు నిటికినేఁగి యొవరిబట్టలు వారి కిచ్చుచుండు. తానుకుకువేళభక్తు లెవరైన నేఁగియడిగిన వలసినన్ని మడుగుధోవతులు వారికిచ్చును. ఇట్టిశిష్టాచారసంపన్నుఁడయ్యొక్క వీరభక్తిప్రతాపంబు భక్తులచేవినుచు బసవేశ్వరులు వేయువిధంబుల నాతనిఁ గొనియాడుచుండును. అదివిని పురజనులందఱు నిట్టిభక్తుఁడు లేఁడని పొగడుచుండిరి జనులనుతికిఁ బాత్రుఁడై వీరాచారపరాయణుండగు మాచయ కళ్యాణపురంబున నట్లుండి యొకానొకదినమున యథాప్రకారముగా నుదికిన భక్తాంబరముల నంబరమంటెడు తనశిరంబుపై మూఁటగట్టిపెట్టుకొని యింటికిఁ బోవుచుండ నొకమనుజుండావని కేకలు ఘంటానాదమువినుచున్నను చేతనున్నకత్తి గనిపించుచున్నను ప్రమాదవశంబున దాయం జనుదెంచి తప్పించుకొనిపోవుటకు నన్యత్రోవ లేకునికి నాతనికట్టెదుర నెట్ట నిలువఁబడి నిస్పృష్టితుఁడై యూరకున్నవానింగని తలద్రెవ్వవేసి కత్తినెత్తి మొత్తగునిమ్మత్తలంబున కెగమీటును అదిగని పురజనులందఱు నేకముఖంబున తేరిపారిఁ జని ''యోమొకిమీఁడా! యింతకాలము నీ చల్లని రాచరికమునఁ బ్రజలందఱు నీప్రజలయట్లఁ దమదేహదనాదులపట్ల నిశ్చింతులై సుఖులైయుండిరి నేఁటికాలమునకు మనపురంబున కొక మహామారియేతెంచి వీడు వారు నాకపురజనులఁ దననోటపైచుకొనుచున్నది ఆమారి యేదియన నోమహారాజా! యేచాకలి వానిని పరమభక్తుండని యయోనిజుండనియు నపరశంభుండనియు మన బసవేశ్వరులవారు సేవించుచుందురో యాచాకలి మాచఁడే. వీని మూర్ఖత గాలిపోను. బట్టలులికి యింటికిఁదెచ్చుచు దగ్గరరాకండి. వచ్చినఁ బుచ్చెకాయ దెగనఱికెదనని బిగ్గరగాఁ జాటుచు గంటవాయించుచుఁ గత్తిఝళిపించుచు వచ్చుచుండు వాని భీకరాకారధ్వనులు

గని వినిన మానవులె గాక పశుపక్షిస ముదయమును క్రిమికీటకాదులు ను సైతము వానికి నోరకలిపోవునుగాని వానిదృష్టి గోచరత్వంబు నకు దూరంబగుచుండును అదియేమిచిత్రమోకాని నేఁటిదినమొక వింత మేమెల్లజనముం బరమాశ్చర్యంబుతోఁ గాంచివచ్చితిమి పాప మొక యనామధేయుఁడు ప్రమాదవశంబున సమీపించి యోసరిలిపోవుటకు మారుదారిలేక దగ్గరిలిన నగ్గండమింకఁడు చెందుగతి వాని మొండెం బునుండి ముండెంబును గత్తివేటునఁ దూలించెను అది మీఁదికెగయుట గనఁబడెనుగాని మఱిపెగుటమేము చూడలేదు మహావాయుపదంబున నాఁడు మహాభారతయుద్ధంబున భీమునిచే మడియింప బడి యేనుంగుల యంగంపుడెక్కలు నేఁటికి నెగయుచున్నవని పెద్దలగు పౌరాణికులు సెప్ప నొప్పుతికింపక మనమువిని నవ్వుచుండుటయేగాని నేడు మన మడివాలు మాచభీమునిచే నెగమీటఁబడిన మనుజశిరంబు దిరంబుగఁ దిరుగుచున్నటులఁ బ్రత్యక్షగోచరము గనుచున్నారము కాన నోదయా నిధీ రాజునకుఁ బ్రజలు బిడ్డలు ప్రజలకు రాజురక్షి రాజునకుఁ బ్రజ శరీరము అట్టి దేహంబున నున్న దేహిరాజుకావున యీపురంబున తాపాదింపఁబడిన యీకాళరాత్రిని దేవరవారు పాఱఁదోలనిచో నింకఁ గొన్నిదినంబులకే మనపురంబు నిర్మూలంబగుటకు లేశమైన సందియం బులేదని యొకయని పాదంబుల వ్రాలి లేవకున్న జకలంగని రాజు బసవముఖాలోకనంబుగావించి బసవమంత్రీ! వింటివా ప్రజాలాపంబు లుచాకి వాని సీవింత పెద్దసేసినందున మనకు మూడినకీడు చూడుఁ డుము ఇఁక మాటు మాటాడక వీని నూఱువిడిచి పోవువానిఁ గాఁ జేతము అందు కుపాయంబు నిరపాయంబగు దాన నీవ యారయుము" అనునంతలో బసవేశ్వరులు "రాజోత్తమా, ప్రజలరిత్త మాటలకు భయపడవలదు వాఁడు మహానుభావుఁడు. దైవాంశసంభూ తుఁడు. అట్లగుటనే యయోనిసంభవుఁడు. విస్మరించివచింపనేల? వా

స్తవంబుగాఁ బ్రశస్తంబగు నాభూతేశుని యపరావతారుఁడు. ఒకమను
జునిఁ జంపెనని మనము చంపింపఁగూడదు చంపినను సామాన్యమైన
చంపుగాదు. శిరంబిప్పటికి నంబరమునన్నదని మనవారె చెప్పుచున్న
వారు. ఇదియొకవింతగాదె? మఱియతని శిరముఁ జొచ్చితిమేని మఱలవాని
బ్రతికింప నలతందోఁపునని నానమ్మకము కనుక వానిజోలికిఁ బోఁగూడ
దని నాయభిప్రాయ" మని బసవేశ్వరులు బదులుచెప్పెను అదివిని రాజు
"ఈబసవనమంత్రి యెప్పుడు నిట్టిపిచ్చితలంపులే తలంచుచుండు" నని
యాయనకుం దెలియకుండఁ దనచుట్టలం జీరి "మీరు మన భద్రగజంబు
ను పురికొల్పి యామాచయ్య వచ్చుదారిఁ గాచి, యడ్డంబుసొచ్చి తొలఁ
గుమన్నఁ దొలంగకుండు. ఏనుంగుం డీకొలిపి వానిమట్టించి పీనుంగుంగా
వింపు" డని యానతిచ్చెను. అంత నా సామంతులావంతు లేనుఁగును కట్టా
యితంబుసేసి రాజాజ్ఞ నెఱవేర్పవిధిలేక భయంబొనఁగూర్చుచు మాచ
య్యవచ్చుమార్గము నరికట్టికాచియుండిరి మాచయ్యధీరుండు. తననిత్య
కృత్యంబగు బట్టలుదుకు పనిపూర్తిసేసికొని యథాప్రకారము ఘంటా
నాదంబుతోఁడను, నిజసింహనాదంబుతోఁడను "రాకురాకుఁడు తొలఁ
గిపొం" డనుచు నేనుఁగు సమీపించి యరణ్యంబున మృగరాజై స్వేచ్ఛా
విహారంబున నుండవలసినగజము నిజప్రారబ్ధవశంబున నొక్కమనుకనా
యకునకుఁ జిక్కి దుఃఖంబుపాలగు నీక్షుద్రమాతంగంబునకానేఁ దొలం
గుటయుని మావటీండ్రు బ్రాణంబుల కాశపడదరేనిఁ దొలఁగిపొండని
చెప్పి పాఱిపోఁ జూచుకరిరాజు రాజభటుల ప్రోత్సాహంబునఁ దనపైకు
ఱుకఁబోవ నద్దానిం డాసి తుండంబునందికొని ముక్కముక్కలుగా ఖం
డించి యంతఁబోక శుండాలంబు నంగంబున మాంసంబిది తోలిది యె
మ్ములివి యన విచక్షణలేకయుండునటుల. జిందఱవందఱగా నఱికితుం
డఖండంబుల నాకాశంబున కెగఁజిమ్మియాడించుచు గారిఁ జేసుకొని
గజమునుఁ దాం బరిమార్చి మఱలిచను మినుసికయ్యయొయ్యనఁ దననెలవుఁ

జేరి "నాథా నీస్తంబేరమంబు డంబుమీఱిన గర్వంబున డీకొల్పిన యీయల్పమతియ గుక్షితపలిని గతజీవుంజేయక యూరకుండువాఁడం గా" నని శపథంబొనర్చెను అదివిని బిజ్జలరాజు బసవేశ్వరులంజేరఁజేరి యంఘ్రులపైఁబడి యీయిమముఁ దప్పింపుమని బహుదీనముగాఁ బ్రతిమాలుకొనెను బసవేశ్వరులును రాజును దయార్ద్రదృష్టిఁగని "యో వెఱ్ఱిరాజా! నామాటవినవైతివి మడివాలువాఁడను భ్రాంతిచే వానిని సామాన్యమనుజునిఁగా భావించి వానింజంప యత్నించితివి. చంపఁబోయిన భద్రదంతి యంతంబునొందె. పరమభక్తులకిల నసాధ్యంబులుగలవె?

ఇరువత్తుని వృత్తాంతము.

మున్ను ద్రావిడదేశంబునఁ గరయూరను గ్రామమున నిరువత్తను నొకశివభక్తుఁడు గలఁడు అతండా చోడరాజురాజ్యమున నరువదిముగ్గురు భక్తులలో నిరువదియవవానివంటివాఁడగుటచే నిరువత్తను నామనంబున బరఁగుచుండును మఱియు నతఁడు సర్వసంగపరిత్యాగి. సమస్తశివపురాణార్థవేది షడ్విధలింగార్చనార్పితావధానుండు జంగమపూజాతత్పరుఁడు ధనయౌవనసంపన్నుఁడు సర్వదా పురాణగోష్ఠిం గాలంబు గడపువాఁడు ఇట్టివాఁడై యొకగొప్పవ్రతంబున నుష్ఠించుటకు మనోనిశ్చయంబు చేసికొనియెను. అదియేమన—నీశ్వరభక్తులకపచారంబులు సలుపు నేమనుజునైనను జంతువునైనను భూతంబునైనను దేనినైనను కనికరములేక ప్రాణవియోగంబు సేయుటయే ఇట్టి గట్టిపట్టుఁబట్టియా యిరవత్తు తత్తఱలేని చిత్తంబున మత్తగజంబునైన మొత్తజాలు బలశాలి గనుక నానియమంబున జనులకుఁ బురాణంబులు సెప్పుచుండెను. ఇట్లుండఁ గొండొకనాఁడు పట్టపురాజు పట్టపుటేనుఁగు మదోద్రేకంబున గట్టువదిలించుకొని బయటఁబడి మీఁద నాధోరణుండు మళ్లించుచున్నను మళ్ళకవానిని సరకుసేయక పురవీథులం దిరుగుచు నెదుటఁబడ్డ యే

జంతువునైనను మనుజునైనను విసరివైచుచు పురమెల్లఁ జిందరవందర సేయుచుండెను. ఆయూర నొకశంభుభక్తుఁడు శివపూజకుఁ గుసుమవిసరంబులఁ గోసుకొని తెచ్చుటకుఁ దెల్లవాఱుజామున లేచి తోఁటతోఁటను జెట్టుఁజెట్టును వెదకి సద్యోవికసితంబులును సువాసనావాసితంబులు నగుపుష్పంబుల నేఱికొని సజ్జనిండించుకొని యింటికేఁగువాఁడు కర్మవశంబున నాయిభంబు బారిఁబడియెను. దానినది తుండంబున నెత్తి మీఁదికెగమీటి దంతంబులమధ్య వ్రేలునట్లుఁ బట్టియుంచెను. ఆభక్తునికి గజదంబొకటి ప్రక్కనుగ్రుచ్చుకొని ప్రాణావసాన సమయసన్నద్ధుఁడై కొలుఁకులలోఁ బ్రాణంబుల ధరియించి "శంభో, శంకర, మృత్యుంజయ, మృత్యుముఖంబుననున్న నన్నుద్ధరింపు" మని దీనముగా మొఱవెట్టెను. ఆరోదనము ద్వాదశనామక భక్తుని వీనులసోఁకిన నతఁడు విని "యిది యేమి! భక్తునకెవ్వనికో యాపదవాటిల్లినది పోయిచూతు" మని బయలువెడలి చూచునరికి శుండాలంబు తుండాగ్రంబున దంతములనడుమను గాయపడిన ప్రక్కనుస్రవించుచున్న రక్తముతో మినుకుమినుకులాడుచు మనోన్ముఖంబులగు ప్రాణములతోనున్న భక్తునియవస్థ గానఁబడియెను. అదిచూచి యిరవత్తు భక్తుఁడు తనచిత్తమునఁ జేసికొన్న ప్రతిజ్ఞంబరిపాలించుటకు నించుకేనియు వెనుదీయక హస్తిహస్తంబు నిజహస్తంబున నాకర్షించి లాగి మెడవంచి దానిపైనున్న మావంతునొక మోదిమోది చంపి పిడికిఁటిగ్రుద్దుచేఁ గద్దనన మొత్తుమెకంబును విదళితకుంభంబై నేలఁబడఁజేసి కొమ్ములనడుమ నిమిడియున్న భక్తునిఁ బయటఁదీసి వానికి నుపచారంబులు సేయుచుండునంతలో "నిరువత్తు భక్తునివలనఁ గలభంబు మృతినొందింపఁబడిన" దని భటులువిన్నవింప చోడరాజువిని యిరవత్తు నొద్దకుఁ దానేఁగుదెంచి సాష్టాంగంబెఱఁగి కరకమలమ్ములు ముకుళించి "స్వామీ! నాసామజంబు భక్తునియెడఁ జేసినయపరాధంబు నాదిగాని దానిదిగాదు భృత్యులు సేసినదోషమునకు రాజశిక్షార్హుఁడు

తిర్యగ్జంతువగు నావంటి కేమి తెలియును? అట్టిదాని లోఁగదీసికొన నేరని నాదోషంబున భక్తుఁడు ప్రాణావశిష్టుండయ్యెను ఈతండు బ్రతుకునో బ్రతుకఁడో నిశ్చయింప నలవిగాకున్నది ఇట్టి స్థితిలో భక్తునుండి నేజీవించుట నాదితప్పు నన్ను బరిమార్పుఁడని మీరట్లానర్పరుగాన నాశిరంబు నేనఖండించుకొనియెద" నని గండ్రడకత్తెరతోఁ గలఁగత్తెరించుకొనఁబోవునంతలో సాక్షాత్పరశివుఁడు వామభాగాంగీకృత శ్యామాదేవితోను ప్రమథగణంబులతోడను బ్రహ్మవిష్ణులతోడను నందివాహనారూఢుండై గంధర్వాప్సరోగణ పరిసేవితుండై పొడసూపి రాజభక్తికి మెచ్చుకొని "నీభక్తిసాహసంబులు నాకుఁ బరితోషకంబులయ్యె." నని యిరువత్తు వంకఁజూచి నీప్రతినకును రాజభక్తి సాహసంబులకును నేను పరిపూర్ణతృప్తుండనైతి. ఇఁక నీవును, రాజును కోరినవరంబుల నిచ్చెదఁ గోరు"డని యానతుచున్న సచ్చినదాని బ్రతికించి దానిమాపటినిఁ ప్రాణంబులొసఁగి దానిదంతంబుల మధ్యనుండి యూడఁదీయఁబడి ప్రాణసందేహావస్థయందున్న భక్తునికి యథాస్థితినొసఁగి యున్న దేవుని నిరవత్తుగాని, రాజుగాని వరము లేవియుఁ గోరలేదు. భగవంతుఁడు వారలకు సద్యోమోక్షమిచ్చి మీయిష్టానుసార మీలోకంబునఁ జరించి తుదకుఁ నాలోకంబున ప్రమథులతోఁ బాటు మీరునాగణములోనివారై యుండుఁ"డని యానతిచ్చి యంతర్హితుండయ్యె. వింటివా, రాజా, భక్తులయొక్క ప్రభావ"మని బసవేశ్వరులు రాజునకుఁ జెప్పి యీయిరువత్తుకథ విన్నవారును జదివినవారును బహుబలధనసంపన్నులై సకల భోగముల ననుభవించి తుదకు మోక్షంబునొందెద"రనియుఁ జెప్పి మఱి యునిట్లనియె

బాపూరిబ్రహ్మయ్య కథ

బాపూరిబ్రహ్మయ్యయను వీరశైవుని వృత్తాంతము మఱియుఁ జిత్తంబిడి వినుము. బ్రహ్మయ్య వీరశైవుఁడు వీరాచారతత్పరుఁడు సం

తతజంగమలింగార్చనాసక్తుఁడు ఉత్తమోత్తముఁడు. భోగిగాఁడు. రాగిగాఁడు త్యాగి విరాగి శౌర్యధైర్యస్థైర్యౌదార్య దేహబలధనసంచయసమన్వితుఁడు ఇట్టివాఁడు శివపూజాకాంక్షంబులగు పుష్పవృక్షంబులతోఁటలనేకంబు లుత్పాదించి దినదినముఁ దెల్లవారుజామున లేచియును మాపచయంబుసేసి యింటికిఁదెచ్చి వానితోఁదండలుగ్రుచ్చి యాపూలదండలతో భక్తులనలంకరించుచుండును. వారిశివపూజలకు విడిపువ్వులంగూడ నిచ్చుచుండును. మఱియుననేకసంతర్పణంబుల భక్తులం దృప్తులంగావించుచుండును. ఇట్లుండ నొకనాఁడొకరాజు మఱియొకరాజుపై దండెత్తిపోవుచు బాపూరునొద్దకువచ్చి యచ్చటిపూవదోఁటలును బ్రహ్మయ్యతోల్లి నందిరూపుశివునికి జొన్నలుమేపుటయు నొకవాదంబునఁ బట్టుపట్టిగట్టురాపట్టిని జెట్టవట్టిన యాజగజెట్టిని ప్రత్యక్షంబు గావించి యాతనిచేఁ గొన్నియంశముల నిదర్శనంబులుగాఁ బలికించుటయు లోనగుబ్రహ్మయ్య ప్రభావమునువిని తాను దండుదిగుటకు వసతియగు స్థలమి దెయనియచ్చటఁ బనగృహంబుల నిర్మించుకొని వసతులనేర్పఱచుకొని బసదిగియుండెను

అంతనా రాజన్యుని గజరాజంబు మదించిమావంతుని లెక్కసెట్టక స్వేచ్ఛావిహారంబు సలుపుచుఁ గట్టుటకుఁదొరుకక యడ్డపడిన జనులనుగాని జంతువులనుగాని తుండంబునఁబట్టి విసరివైచుటయు, దంతంబులఁ బొడుచుటయుఁ గాలందొక్కుటయు మొదలగులీలల యమలోకలీలల నాలోకింపచంపుచుండెను అప్పుడు బ్రహ్మయ్యభక్తుఁడు పూలసజ్జసంకసంకించుకొని యత్యుత్సాహముతో నింటికేఁగుచుండ నడిత్రోవలో నీమదకరియెదిరింగని "ఎచ్చటికేఁగుచుంటివి తొలఁగిచనుము" అని తుండంబుఁబట్టి వెనుకకుఁద్రోసిన యావేదండం బేమలాడకొనుచు వెనుకవెనుకం దిగజాఱి తుండంబుమీఁదికెత్తి యొక్కఘీంకారగర్జనం బాచరించి తోఁడనవిగతజీవియై నేలంబడియె. అదిగని రాజభటులు సని

రాజునకునివేదింప నాబూజానియు దిగ్గనలేచి పరువునఁగాలినడక నేతెంచి బ్రాహ్మణయ్యయకుగులవై (బడి యుపచారంబులు సెప్పకొని తన్ను రక్షింపుమని వేఁడుకొనఁగా భక్తుఁడుకరుణించి కరిజీంబిచ్చి యనుగ్రహించె ఇట్టుబ్రాహ్మణ్యభక్తునాశ్రయించి రాజు్ప్రకార్థుండయ్యె. ఇట్టివిగదభక్తులసామర్థ్యాతిశయములు. వారలుశరణన్న వానినెంతిపాపాత్మునయినను గాచిరక్షింతురు పురసింపు వానినెంత బలవంతునైననుఁ బారిగొనియునజూపాలికిఁ బంపుదురు. కావునవో బిజ్జలరాజన్యా! ఇఁకమనకొకదారిలేదు నామాటవినఁ చెవినిఁబెట్టి మడివాలు మాచయ్యను నీచునిఁగానెంచి చంపనెంచితివి మనమాతనిపాదంబులపైఁబడి శరణుసొచ్చుటకన్న నొండుసాధనాంతరములేదని బసవేశ్వరులు సెప్పనంత

బిజ్జలరాజు మాచయ్యను శరణుబొందుట

టఁడు నొక్కటాటునఁబోయి మాచయ్యకాళ్లుపట్టుకొని సాగిలిమ్రొక్కి విపవకన్నంబాచి బసవేశ్వరలును మాచయ్యకు సాష్టాంగదండంబు వెట్టి రాజుకొలకుఁదాబ్రతిమాలుకొనినను అందుమాచయ్య రాజు ననుగ్రహించి తొలుత నేనుఁగును, దానియంతను బ్రతికించి యాపిమ్మటఁ దానుతొలుదొల్త చంపినమనుజునిప్రాణంబులిచ్చి యనిపెను. రాజపారముదంబునఁ దనయనుంగునేనుంగును మావటీని బురజనునిఁ దోడ్కొనినిజప్రాసాదంబునకు వేంచేసెను బసవనమంత్రియు మాచయ్య కనేక భక్త్యుపచారంబులు గావించియాతనిమకరంబున కాతనిఁ బుత్తెంచి నిజమందిరంబునకుఁ దానేఁగి సుఖాసనిష్టుండై యుండె. ఈ పూరిబ్రాహ్మణయ్య భక్తాగ్రేశరుని కథవిన్నను జదివినను చెప్పినను బహువిధసుఖసంపదలతో నీలోకంబునదాయువున్నంతకాలము నోలలాడి పిమ్మట శాశ్వతశైవసాయుజ్యమోక్షమును బొంది శివలోకంబున నుందురు. మాచయ్య నిజనిత్యకృత్యంబులను యథాక్రమంబున నివర్తించుచుండఁగా బసవేశ్వరులును భక్తగోష్ఠిఁగడు సుఖంబున దినం

బులుగడఁపుచుండి యొకానొకదినంబున నొకగీతంబుపాడెను ఆగీతం

(మడివాలు మాచయ బసవేశ్వరులఁ దూలనాడుట.)

బున భక్తులయొక్క దైన్యమునుగూర్చి కనికరముగలిగించు ధోరణిగ నఁ బఱచెను లోకంబుననున్న భక్తులలోఁ గొందఱు తిన్నతిండివచ్చి నవారును మఱికొందఱు తనత్యాగశీలతవిని యేతెంచువారును, తాను వెదకించి సగౌరవంబుగారప్పించినవారునై యనేకమందిభక్తులు తనయొ ద్దనే సకలసౌఖ్యోపేతులై యుండ సంతసించుచు దీనులగువారుఁ మఱిలే రుకదాయని విశ్రమింపుచుండువానికి నాఁడొకస్మికంబుగా "కాపీనవంతః ఖలు భాగ్యవంతః" అను శాస్త్రోక్తిప్రకారముగాఁ గొందఱు భక్త చూడామణులు నిక జటాజూటాలంకరిష్ణు రుద్రాక్షచూడామణి మయ మకుటాంగద కటకాంగుళీయక కర్ణకుండలాది భూషణంబులతోఁ గాపీన ధారులై భిక్షాపాత్రలంగేలఁ గీలించుకొని కేవలపరశంభు స్వరూపంబు లతో భిక్షుకులై తనమందిరంబునఁ ప్రవేశించినవారింగని జ్ఞానసంపన్న త్వంబున వారలప్రభావంబెఱుంగక పేదవారనుకొని "అయ్యో! భక్తజ నదారిద్ర్య తిమిర బునకు నేనొకమిహిరుండనై మూలమూలలనున్న పరిపరివిధంపు హరదాసుల వెదకి తెప్పించి వారివారికి వలయు గోరిన దీరుచుచుండ నీరిక్తభక్తు లెచ్చోటనుండి వచ్చిరి" అని వారిబహిర్ద్ర ష్టంబగు దీనవేషంబునకు మనంబు శోషింపవారివిషయమై తానొందిన జాలి, నాలీలగీతరూపంబున నుద్ఘోషించెనుగాని వారు దన్నరయుటకు గపటవేషంబున నరుదెంచిన మాచయధీరుసగతిఁ గితవభిక్షులని యె ఱుంగకపోయెను. అట్టి బసవాడ్గీతంబగు నాగీతంబును విన్నభక్తజనులు మాచయయొద్దకుంబోయి యటగానంబుగావించిరి. అదివిని మాచ య్య కటకటంబడి భక్తజ రిక్తస్థితి శ్రవణపరాఙ్ముఖుండుగావున నట్టి దానిం దనచెవిని సోఁకించిన బసవేశ్వరుల ననేకవిధంబులదూషించి పర మభక్తులపేదఱికము నా చెవినిఁబడగూడదు భక్తులెన్నఁడు దరిద్రు

లుగారు «అపిశాపీనవాన్ శంభుస్తథాపి పరమేశ్వరః" అనునట్టుల నీ భక్తులును భగవదష్టైశ్వర్యసంపన్నులుగాని, నీవనుకొనినటుల దరిద్రులుగారు. నీధనమదాంధత చే నీవేలోకంబున ధనాఢ్యుఁడవని, మహాదాతవని నీయొద్దకుఁ వచ్చువారందఱు దీనులనిరూపించి నీయహంభావమును నీవుప్రకటించితివి నీత్యాగమున నెంత. నీవిచ్చినభోగమున్న దెంత? ధనకనకవస్తువాహన దానదాసీజనభూషోష్ట్ర గజాశ్వాందోళికా ద్యైశ్వర్యంబులన్న వెంత. నీకంటికి భక్తులంతదరిద్రులు గాఁగనఁబడిరే. నీవిచ్చినదేపాటి? చూడు నాసామర్థ్యంబు నేఁటినుండిభక్తులకు నీవొకకాసైన నొసంగనవసరము లేదు ఇదిగో నేనవనిధులవార కేర్పఱచెదను. నీవుధనదునివలె నానిధులంగాఁచియుండి వచ్చినభక్తులకిచ్చుచుండుము. అని బసవన్ననుద్దేశించి కొంచము శుద్ధోదకంబుఁ బుడిసిటఁగొని యభిమంత్రించి లింగసంగతంబుఁ గావించి నేలచల్లునంతలో నాబిందువులన్నియు నానావిధములగు నవరత్నజాలంబులై కుప్పకుప్పలై యుచ్చోఁబడియుండెను అంతటను మున్ను బసవేశ్వరులు మాచయ్య తన్నుదూషించిటవిన్నవాఁడై వెంటనేయుటకేఁగియున్నందున నామణులనెల్లం బ్రోగుచేసి తానేభక్తుల భాండాగార ద్వారపాలకుఁడను నటులఁ గాచియుండి వారలకెల్ల వేళలనిచ్చుచుండెను.

బసవన్న మాచయ్యను శరణుబొందుట.

ఇట్లుండి బసవేశ్వరులు నిజాహంభావంబునకు భావంబునన సిగ్గునొంది మాచయయొద్దకుఁ బోయి యడుగులఁబడి దేవా! నీవుసాక్షాత్తు సంగమేశ్వరుఁడవు నన్నేలధర్మిమియుంచెదవు నన్నుఅయుట కొక్కక్కవేళ నొకొక్కవేషంబున వచ్చుచుంటివి. నాఁడల్లమనుపాలు లీఁనేతెంచి నన్ను వంచింపబూనితివి నేఁడీమడివాలురూపంబున వచ్చినన్ను మోహపెట్టుచుంటివి గాని, ప్రారంభమునుంచి నిన్నుదైవభావ బున

గనుచున్న నేను నీమాయచే నావరింపఁబడినవాఁడనై నిన్నెఱుంగలేక నీరూపంబున నేతెంచినభక్తులను నిన్నుఁగాఁ గనఁజాలక నీయుపాలంభనమునకుఁ బాల్పడితి దానునితప్పదండంబుతో సరిగాదె. నీకును నాకును హస్తిమశకాంతరముగలదు ఏనుంగుకన్న పెద్దజంతువును దోమకన్నఁ జిన్నజంతువును మఱిలేవుగదా అట్లనేనీకన్నఁ బెద్దయగుదైవంబును నాకన్ననధముండగు భక్తుఁడులేరు. మఱియు "అణోరణీయాన్మహతోమహీయాన్" నన్నభావము నీయందేగలదు అధికములో నల్పమిను డునుగాని, యల్పములో నధికమడంగదు అధికుఁడవునీవు, నల్పుఁడను నేనని తొలుకొల్తనే విన్నవించుకొనియె యుంటిని కాన నన్ను లోఁగొని నాతప్పుసైచి నాకుసర్వదా సహాయుండవై యుండవేఁడెద" నని యనేకవిధంబులం బ్రార్థించుచు పాదంబులంబట్టి వదలకున్న బసవన్నంగరుణార్ద్రదృష్టినవలోకించి" యోబసవా! నీవుచెప్పినటుల నీభక్తిపారవశ్యంబును భక్తజనాదరణంబును త్యాగశీలతయు భోగవిముఖతయు నిత్యాసీకరణంబుల నరయుఁదనివివేకక యుక్తిమాత్రవేషముల నీయొద్దకువచ్చుచున్నవాఁడను మనుజునికిఁగల దుర్గుణంబులెన్నియైనను సుమార్గంబులుగాఁగలవు. కాని యహంభావమునకుఁ దుల్యంబగు దోషంబునొండులేదు అహంకారవిదూరుఁడు భగవత్సాన్నిధ్యంబు నొంది తద్దైక్యభావముంగనును. అహంకారవశంగతుండధఃపతితుండై యూర్ధ్వమృత్పిండమువలె నడుగంటునుగాని కందుకమువాదిరి మీఁదికెగయనేరఁడు. కావున నిట్టియహంకారస్వరూపము నీకుబోధపఱిచి దానిలోఁబడవద్దని నీకుపదేశింపవచ్చిన నీయిష్టదైవంబగు సంగమేశ్వరలింగమూర్తి నేనే" యనినిస్పష్టపఱచి మఱియు, గొందఱియహంభావుల యవస్థస్పష్టముగా మనోగోచరంబులగునటుల వారలచరితంబులు కథారూపంబున వెల్లడిసేయువాఁడై మఱల నిట్లను. వింటివాబసవన్నా! నాయన్నా, తొల్లియహంభావంబునవర్తిల్లిన భక్తులను వాటిల్లినయవస్థలు

శంకరదాస్యకథ

జడయుశంకరమను నొకమహాస్థలమందు శంకరదాసను పేరుగల భక్తుఁడుగలఁడు అతఁడు వీరశైవుఁడు ప్రత్యక్షఫాలనేత్రము గలవాఁడు అపరవీరభద్రుఁడనఁదగు రౌద్రరసముగలవాఁడు సంసారవిమోచనుఁడు అష్టైశ్వర్యసంపన్నుఁడు. జరామరణంబులులేనివాఁడు నిర్మలజ్ఞానస్వరూపి. శివపూజాధురంధరుఁడు ఇట్టివాఁడు గంతలుబొంతలుగుట్టి యంగడినమ్మి నిత్యమును దక్షిణాయమున నైదుమానికులువడ్లు దెచ్చుచుండెడివాఁడు ఆయైదుమానికలవడ్లతోఁడనే కోట్లకొలఁది జంగమభక్తులకు సంతర్పణసేయుచుండెడివాఁడు. ఇట్లున్నశంకరదాసయ్య చరిత్ర విని కనఁగోరి యనేకశిష్యకోటితో దేవరదాసయ్య యేతెంచి కాంచి మిగులసంతసించి మగుడఁదనమందిరంబునకేఁగి "యహహా! శంకరదాసయ్యభక్తియేమి శివదాసులకుఁజేయు నాసంతర్పణము లేమి." యని కొంతతడవు పొగడి సుక్కలి దయగలవాని వలెవిచారించి దుగ్గవ్వను బిలిచి శంకరదాసయ్య యింటిలోఁగోడకుఁదవ్వకు లేదు గనుకనీగంపెడు చిట్టు గొనిపోయి యి"మ్మని చెప్పి మలమలమాడు కాత్రాండలోఁబంపెను అదిమాచి శంకరదాసుమిగుల హర్షించినవానివలెఁ బైకిసంతసించి "ఓహో! దేవరదాసయ్యంగారు మాయందుదయదలఁచి గంపెడుచిట్టుపంపినారు. మమ్మేమిగోరఁదలచినారో కూలివానికి నొకయిచ్చిగొన్నతవుడిది యని యొకచేయిగంపలోనుంచి పిసికిలించఁగా నాగంపెడుచిట్టును బిడికిటిగోనిమిడిపోయెను దానితో వాయింటనున్న యావదాస్తియు నడఁగిపోయెను అంతశంకరదాసయ్య 'అయ్యో! పీనింటిలో కొణిదెడ్డైనను లేకపోయెనా? ఉన్నదొకగంపెడె అదిమనకుఁ బంపివేసెను మతివానికెక్కుడిది" యని గర్వంబునఁబలికెను దుగ్గళవ్వ మరంమునకేతెంచి యావృత్తాంతంబుసెప్పనంతలో దేవరదాసయ్య సిగ్గుజెంది దానొందినయవమానమునకు నగచుచుండఁగాఁ దుగ్గళవ్వ యాతనితోనిట్లనియె 'దేవ

రదాసయ్యగారూ! మీరిట్లుశివదాసులను శోధించుటతగునా? ఏపుట్ట లో నేపామున్నదో ఎవరిమహిమ మెట్టిదో పెఱుఁగకపలుఁగక నైదు మానికెల గింజలలోఁ గోట్లకొలది జంగమభక్తుల నారాధించెడు నమ్మ హానుభావునకుఁ దన్పుషగంధపెడంపుట యాతనినవమానించుట గాదే. వెతిపింపఁబోయి వెతిచినట్లు మీరాతనిఁబరిభవింపఁబోయి మీరేయవ మానితులైతిరి. శంకరదాసయ్యమహిమ మూరువినలేదుకాఁబోలు! తానుచేయుజంగమార్చన కీశ్వరుఁడు వెఱగంది సాక్షాత్కరించి వరంబు వేఁడుమనఁ దనకేవరమునక్కఱలేదనియు నట్లుభగవంతుఁడు గోరుమన్న పుడు గోరకుండుట యాతనినధిక్షేపించుట యని "స్వామీ! మీరు కోరుమనుటయు నేఁ గోరకుండుటయు లోకవైపరీత్యమగును కనుక నాయందుదయ గలదేని నాకింగలపుఁగన్ను దయసేయు"మనెను తత్క్ష ణమయుక్షాణవాహనుండాతనికి లలాటమందొక వేఁడికన్నుఁ బొందు పఱచెను. దానితోఁబరమతవాదులఁ బూదిసేయుచుఁ బరదైవవిగ్రహ ములనుఁ దదీయాలయములను నాశనము సేయుచు నన్యమతశుండాలగం డభేరుండాకారుండై వెలుంగుచున్న యాతనితట్టు దేరిచూడలేక క్షుద్ర దైవతంబులతని కూకిగంబులుసేయుచు శునకములవలె నాతనిమడంబు మట్టునుఁగాచుకొనియుండెను ఇట్లు లాతిజనులర్చించు గ్రామదేవతలను దనకావలి శునకంబులుగాఁగొని నయాశంకరదాసు ప్రభావంబు విని గని యోర్వలేక జగదేక మల్లుఁడనురాజు దనయుల్లంబున వెల్లిగొను

జగదేకమల్లుఁడు శంకరదాసును శోధించుట

ననహ్యాభావంబునఁ దనపురమున నొకవిష్ణ్వాలయంబు నిర్మించి యందు దుక్కు విగ్రహంబులను జేయించి పంచలోహములలోఁ బొదిగించి ప్రతిష్ఠించి నిత్యపూజానమస్కారంబులు గావించుచుఁ "జానీశ్వరు మెప్పించి ఫాలనేత్రంబుం గొనుటనిజంబయేని మీశంకరదాసయ్యయీ యాలయంబున నెలకొనియున్న యత్యుగ్రజ్వాలానృసింహస్వామి దర్శ

నంబొనర్చి చలింపక మఱలివచ్చినఁ జాలు"నని యాతనిశిష్యులచే వా ర్తనంపెను. అదివినిశంకరదాసయ్య ముసిముసినగవుతోఁ దనశివభక్తు లవెంటఁ దోడ్కొనివచ్చి—"వందేశంభుముమాపతిం సురగురుం వందే జగత్కారణం, వందేపన్నగభూషణం, మృగధరం వందేపశూనాంపతిం వందేసూర్యశశాంకవహ్నినయనం వందేముకుందప్రియం వందేభక్తజనాశ్రయంచవరదం వందేశివంశంకరం॥ శ్లో॥ బ్రహ్మమురారిసురార్చితలింగం నిర్మలభూసురసేవితలింగం జన్మదుఃఖనివారకలింగం నౌమిసదాశివనామలింగం॥ శ్లో॥ భూధరతనయాపూజితలింగం భూధరకాగ్న్యకశోభితలింగం భూధరభిత్ప్రతతంనుతలింగం సాంబసదాశివనామలింగం॥ పంకజగర్భసమర్చితలింగపె పంకజగర్భసురావనలింగం పంకజగర్భవశీకృతలింగం నౌమిసదాశివనామలింగం॥ శ్లో॥ నారదముఖ్యానమస్కృతలింగం నారదముఖ్యమనోగతలింగం నారదముఖ్యపురస్కృతలింగం నౌమిసదాశివనామకలింగం॥ శ్లో॥ లింగాకారసదాచరలింగం లింగప్రాణసదాస్థిరలింగం లింగధ్యావిధిసంగతలింగం నౌమిసదాశివనామకలింగం॥ అను లింగపంచరత్నంబులను జపించుచుఁ గన్నులుమూసికొని దేవళంబుతలుపులు దెఱచి చూచునంతలో నాభీకిరనరసింహమూర్తి శుద్ధసతరలింగాకారంబై కనఁబడెనఁ జూచునామల్లుఁడును శివభక్తులు సత్యాశ్చర్యనిమగ్నమానసులైరి రాజునుశంకరదాసయ్య యనుఁగులంబడి యాతని బహువిధంబులంబూజించి ధనధాన్యసమృద్ధునిఁ జేసియుంచెను

దేవరదాసయ్య శంకరదాసయ్య ప్రాణంతుంజగుట

అట్లు జగదేకమల్లుఁడు శంకరదాసును శోధించుకాలమునఁ దేవరదాసయ్యయు నచట నుండినకతంబునఁ దానును శంకరదాసునకు సాష్టాంగంబొనరించి తన్ను మన్నించి రక్షింపుమని వేఁడుకొనెను. అదిగని శంకరదాసేమియు నెఱుఁగనివాలె "మీరెవరు? దేవరదాసయ్యగారా? మీరు మహానుభావులు, శాంతమూర్తులు నిరహంకారులరు గర్వరాహిత్య

లరు దాసమాణామణులగు ఎప్పుడిచటికి వేంచేసితిరి? మాకొకేమి తెచ్చితిరి? కూలివానికిఁగొకయిచ్చి కొన్నతవుడైనఁ దెచ్చితిరా? పోనిండు. మీవంటిమహానుభావులు పుట్టిపెట్టిన ధనమందైనను దవచ్చును. తృప్తిచూడుఁ"డని దేవరదాసయ్యచేత నటఁదృప్తింపఁగ నటనొకగని బయలువెడలి యందు బంగారుకన్నవేలును వేలయంతయు బంగారుటిసుకయు గన్పడెను. అంతదుగ్గళవ్వయు దేవరదాసయ్యయు పాదాక్రాంతులై లేవకున్న మీరిచ్చిన గంపెడుతవుడుకు బదులుపదిగంపల యిసుకగా నిచ్చెను. పేదసాదలననుగ్రహదృష్టిఁగాంచి వారలనాదరించి యారాధించుచుండుఁడు ఈయిసుకనానబెట్టి యేసులుసేసి యెండఁబెట్టి బంగరునూలు దారములొడికి కనకచేలంబులం గట్టుకొండు. దాసులకిండు నెనరుగలిగి బ్రతుకుఁడు లెండు" అని యనేకవిధంబుల దృణీకరించుటయు దేవరదాసయ్య లేవక నెు "పాపాత్ముఁడ, గర్వుని, క్షమింపుము నీదాసులకో వేయవకాదు పదివేలవయంశను బోలువాఁడనుగానను దీనాలాపంబులఁ బ్రతిమాలుచుండ నిద్దఱిని లేవఁదీసి సగౌరవంబుగా నింటికిఁబంపెను. దేవరదాసయ్య స్థితియెప్పటియట్ల యుప్పొంగుచుండె ఇట్లు దేవరదాసయ్య సహాకారంబున సవమానించిన శంకరదాసయ్యకు సహంభావదోషంబున నీశ్వరునివలనఁ బడసిన నేత్రంబులోపించెను గనుక, బసవా, శివదాసులెన్నఁడైన సహించవచ్చునా మఱియువినుము.

నిమ్మవ్వకథ

నిమ్మవ్వయను నొకయమ్మక్క పరమభక్తురాలు. వీరశైవాచారిణి. కుమ్మరిపురువవతె సంసారమందుండియుఁ దల్లేపమేమియులేనిది సర్వదా జంగమార్చనాసక్తురాలు భక్తులరుదెంచిన మించిన సంతసంబున వారలకు విందొనర్చుచుండును ఆమె కొకతనయుఁడు పండ్రెండేండ్లయీడువాఁడు కలఁడు. వాఁడు శివభక్తులయిండ్లకు గావిండ్లపై గాయగూరలు మోయుచు వారియావులం గాయుచు వారలిచ్చు వత్సరవేత

నంబుం దెచ్చి తల్లికి నివేదించుచుండును ఆమె తద్ద్రవ్యంబున సర్వదా జంగమలింగసమారాధనా పరాయణాత్మకత్వంబున వట్టి కాలక్షేపము సేయుచుండఁగా, కాంచీపురంబున సిరియాలను నొకవీరశైవభక్తుఁడు

సిరియాల కథ

నిత్యము నైదుగురు జంగమయ్యలకు షడ్రసోపేతముగా భోజనముపెట్టి వారలం దృప్తులం జేసి పిమ్మట తాభుజించుచుండును వీరవ్రతధారణంబుసేసి యెడతెగక వ్రతాచరణంబు సమధికభక్తితో జరుపుకొనుచుండువాఁడు. ఇంతియగాక జంగమదేవులు కోరినవస్తువులు వారికిచ్చుచుఁ గోరిన యాహారం బొసఁగూర్చుచుఁ దృప్తిగావించుచుండును అట్టి వానిభక్తి లోకులు గనుఁగొనఁ గుతూహలంబుగలవాఁడయి యొకానొక దినంబున భగవంతుండగు పరమేశ్వరుండు జంగమయతివేషంబుఁ బొడసూపి మాతృశ్రీరంచిన నవనంబుఁ గైకొని యర్ఘ్యపాదంబులందియున్న తానంబునఁ బాఱఁజేసి యాతనిచేఁ భిక్షార్థంబు నిమంత్రితుండై యంగీకారంబొసంగకమున్న కొన్నియిచ్ఛకంపుమాటల నతనిం గైవారంబుసేసి ఓయి సిరియాలశెట్టీ, నిత్యము నైదుగురయ్యల కొయ్యనభోజనంబుపెట్టక నీవు భుజింపనని యొకవ్రతముఁ బట్టితివి. సంతసించితిమి. నేఁటికొక హాయనముపంచి మేమొకవ్రతముఁ గైకొంటిమి. అది మా కుసరిపెట్టువారు కనపడలేదు మాంసంబులలో నరమాంసంబు మిగుల రుచ్యంబని లోకులువచింతురు. మృగమాంసంబుఁదిను శార్దూలంబైతము విధివశంబున నెన్నఁడేని మనుష్యమాంసముఁ దినఁగలిఁగునేని నాఁటనుండి మఱి మృగపలలంబునకాసపడక నరామిషంబునకే దారిఁగాచి నరమేధంబుసేయుచుండును కనుక మాకును నరమాంసభిక్షనొసంగినవారియింటనే వారిచ్చిన షడ్రసోపేతభక్ష్య భోజ్యాహారంబులఁ గైకొందుముగాని లేనియెడల జలపానంబుసేసి యుపవసించెదము ఇట్టి

నాకోరికదీర్ప సమర్థుండెక్కడనుం గానరాకుండుట మేమువారూర నిట్లు కోమలబాలకామిషంబు రుచిసూడ నోరూరఁ దిరుగుచున్నారము. నీకట్టిసామర్థ్యము గలదేని మాకుభిక్షపెట్టుము కాదేనిఁబోయివచ్చెదము" అనుటయు నాశిరియాలుసెట్టి "స్వామీ' దీనికింతవిచారమేల. పండ్రెండేండ్ల ప్రాలకుండొక సుతుండు నాకుఁగలఁడు. వానిమాంసంబున మీకుఁ దృప్తిగావించెదను, కొంతతడవిట విశ్రమింపు" డని యాతని నటనుంచి యింటికేఁగి నిజసతికప్పూర్వ జంగమాగమనం బెఱిఁగించి చేతులు పిసుకుకొనుచు నోరుతడఁబడఁ జెప్పలేక సెప్పఁబోవుచున్నట్ల నిలువంబడియుండెను ఆమెయాతనికైఖరింగని" యేమి యనుమానించెదరు. చెప్పఁబూనినది వేగముయానతిండు. మీమనంబునంగల గొఱఁతయే" మని గ్రుచ్చిగ్రుచ్చి యడిగెను అందుకా యిజమానుఁడు విషాదంబునం గుందుచు వానివలెఁ గితవతపసికోరిన కోరికయెఱిఁగించిన నమ్మహాపతివ్రత మహోత్సవంబున లేచి భర్తృపాదంబులకెఱఁగి "స్వామీ యింతవగచెదరు కోరినవాఁడు మహేశుండు. ఆట్టికోరికదీర్త ననినవారు నాహృదీశులరగు మీరు మీయాత్మజునందు నాకుఁగల స్వాతంత్ర్యంబు మీకులేకపోయెనే. ఇఁకేఁ దడయనేల? వైళంబగావింతము మీరు మ్మలికింపకుఁ" డని సంగళవ్వచేఁ బారశాలఁ జదువుకొనుచున్న బాలకు నోలింబిలిపించి తనయంకతలంబునఁ గూర్చుండబెట్టుకొని చుంచు దువ్వుచు ముద్దుమాటలఁబలికించుచుఁ దానును బ్రతివచనంబులు వలుకుచు వానిం బారాయత్తచిత్తుంగావించి వెనుకదిక్కున వాఁడియగు కరవాలంబుకేలంబూని యొండొకదెస దేనినోసూఁచుచున్నవానివలెనుండి నిముస నిమిషముఁ దనవైపుదిరిగి చూచుచున్న భర్తను గ్రేఁగంటందిలఁ దరుఁగుమన సైగచేసిననతం డట్లొనరింప నిట్లునుతునను నూనయుంచి వంచనంపును మారిలేలయొకచోడాటి తక్కిన యంగంబునందలి మాంసపుకండలు వండుట కనువువడునటుల జన్నచిన్న తు

నుకలుచేసి గరదుపాలాపూసి యుప్పు, పులుసులం బొదిచి నేతవేయించి
కమ్మనికూరచేసి మఱియొన్ని యితరభక్ష్యభోజ్య లేహ్యపానీయంబులగు
చతుర్విధాహారంబులు సిద్ధపఱచి పూజాగృహంబున శివపూజాపరికరం
బు లాయుత్తంబులుసేసి యాసన్యాసికై యెదురుచూచుచుండ నాతం
డప్పటికిని రాకయుండుటచే నాశెట్టి నేం బోయిపిలుచుకొనివచ్చెదనని
భార్యకుం జెప్పి యాచాయంజని సనిషొక వృక్షమూలంబునని మీలిత
తనయనుండై స్నానాద్యనుష్ఠానంబులు తీర్చికొని యోగనిష్ఠాగరిష్ఠతను
న్న యాయన్నంగని "స్వామీ! దయసేయుడు. సర్వంబు సిద్ధంబయ్యె
తము రెచటికేఁగితిరోయని వెదుకవచ్చితి" నని మిన్నక విన్నవించిన
నక్కుహనామహేశుం "డిగిదో వచ్చుచుంటిని. నాకై యింతయత్నమే
ల. ఇక్కడక్కడనేల యెక్కడనైన నేనయుందును. సంసారపరిత్యాగం
బుసేసి సర్వత్రవ్యాపకంబొనర్చు మాయంటి భిక్షులకు నీవంటిగృహస్థు
లుం గొందఱుం బసిఁడిగాఁ గని వంటయింటి చిట్టపట్టుక దూలమున బట్టి
న తేనెపట్టు, సాలనున్న లేఁపుపుట్టాపు, గోడపాతనుమాటఁగట్టిన దేవమ
ణి, పెరటఁగ్రుంగిన కల్పతరువు అట్టివాడవుగనుక నే నా హిరణ్యాక్షువ
రమును బరిపాలించితివి" అని యాతనివెంట గృహంబునకరిగెను.
ఆశెట్టియుఁ దనయిల్లాలు సువర్ణకలశంబునం దెచ్చియిచ్చిన నిర్మలోదకం
బున నాజటిపాదంబులుగడిగి యర్ఘ్యంబొసంగి యాసనాసీనుం గావించి
యాతనికి శివపూజకై తానేపట్టుపెట్టి పూజాద్రవ్యంబుల నచటనుంచి
శివపూజగావింపుఁ డనుటయు నమ్మహానుభావుండు "నాకై యొడఁగూ
ర్చిన పలలపదార్థంబుం జూపుఁ" డన సిరియాలుశెట్టి భార్య పాకపాత్ర
తోఁ దెచ్చి ముందఱఁ బెట్టుటయు నద్దానిం బరిశోధించి "దీనం దలకాయ
మాంసమేది? అదియ బహురుచికరమైనది మాంసభుక్కులు మిక్కిలి
యాసతోఁ గటికవాండ్రమ్మెడు మేకతలలనుగొనిపోవుట పట్టణంబులం
దఱచుగ నే జూచుచుందును. అదిలేని యీమాంసమునాకేల" యని

లేఁచిపోవుచున్న యాభిక్షుని బ్రతిమాలి యాశిశుశిరంబుఁ దెచ్చి కనుఁబఱచి “దేవరా! యిది కేశసంకలితంబు. కేశదూషితంబగు నరమాంసాహారంబుఁ దొల్లి యగస్త్యవసిష్ఠ మునిపెట్టి యాతనిచే శపింపఁబడి నరాసురుండయ్యె. ఈశిరము నీతల వండించి తెచ్చెద” ననుసంతలో నాతని సతియు నతిశీఘ్రంబున వండి తెచ్చెను. అంత నక్కపట నిటలతలనయనుండు మఱియొక యుపాయంబు పన్నెను. “శెట్టీ! నీవును నీకుఁదగిన యర్ధాంగియు నాయెడలఁ గనపఱచుచుండిన దృఢభక్తికిని, ఓరలఱివేగంబున సమకూర్చు పదార్థంబులకును నామనంబతి కుతూహలకలితం బైనది. కాని, యొకపని గావలెను. అది యేదనిన, నీకుడిప్రక్క నేనును నాయెడమప్రక్క నీవునుఁ గూర్చుండి నీయంగనయగు తిరువెంగడాది వడ్డింప యిష్టగోష్ఠిసల్లాపంబులు నలుపుచు రుచులుగ్గడించుచుఁ దృప్తికరముగ భుజింప వలెను. ఇట్లయిన నాకు భోజనము పెట్టుము. కాదేని మేము పోయివచ్చెదము. నీకుణంబు నీవగోనుము” అని మాటల తేఁటోమెకు నా యిందువదాళికి బదులుసెప్ప నోరురాక విలవిలలాడు మగనిం గని యాలాతనిం జేరి “యేల చింతించెదరు? మనచేతులతో మనముసంపుకొన్న తనయుని మాంసము భుజించుట మాత్రము తప్పగునా? జంతువధ సేయువానికిఁ దజ్జంతుమాంసము తాముభుజించినఁ జపిన దోషము లేదని పెద్దలు సెప్పుదురు కనుక నింక నంతమాత్రము మనంబునఁ గొంకక నిశ్శంకతో నాతనియండఁ గూర్చుండి భుజింపుఁ” డనియిద్దఱికిఁ బ్రత్యేకాసనంబులు బెట్టించి రజతపాత్రంబుల నమర్చినతమమాంస సహితంబుగా సమస్తపదార్థంబులువడ్డించి” యారగింపుఁ “డన వక్కపటకాలకంధరుండు తనమనంబున ఘనంబుగ మెచ్చుకొని” యూతఁడు దేనికిని వెనుదీయలేదు. ఇఁకనాచేత వంచితుఁడుగాఁడు. వీనికన్న వీనిభార్యసాహసం బెక్కుడుగనున్నది. “సాహసం షడ్గుణం చైవ” యనునట్లుల స్త్రీలకున్న మనోనిబిడత్వము

పురుషులకుండమగదా?" యని తలపోసి మఱియు నాతనికిట్లనియె "ఓనోయి శెట్టీ, యీ నన్నియు నీకు కూడినవి. ధనభోజనము లబ్బవా యి. కాని యింకొకగొప్పలోపముగలదు. దానింగూర్చి పీర్చదవేని నే సుఖముగ నీతోడవిందారగించి యథేచ్ఛంబోదును లోకముననెవ్వరేనిఁ దమయింట నొకరికి విందొనరించినపుడు దనపుత్త్రమిత్త్రకళత్త్ర దాసదాసీజనంబుతో నానంది పడెదనుగదా. నీకున్నకుమారులం బిలువుము. వారలతో నారగింత''మనుటయు సిరియాలు కన్నీరుగ్రమ్ముచుండ దీనస్వరంబున "మహేశా, నాస్థితిమీరెఱింగియు నన్నిట్లు ముప్పులఁ ద్రిప్పుటన్యాయము దేవా! నేనుదొలుదొల్తనే దేవరవారితో నొక్కఁడే కొడుకున్నవాఁడనని వానిమాంసంబునమీకు విందొనరింతునని మనవిసేసి యట్లనెగావించితిని. చచ్చినసుతుఁడు మరలనెటుల వచ్చును, ఎఱిఁగియుండి నేనేమనిపిలుతును? ఎటకేనిం బనియుంటినేనిం బిలువఁగలను. పిలిచినవాఁడెట్లువచ్చు? ఇఁకనిట్టిమీ దుర్భ్రమలు పోని మనస్ఫూర్తిగాఁ దినుఁ"డనియె అందుపై దొంగజంగమదేవర కోపించిన వానివలె మహాక్రోధముగా "ఛీ! నీవపుత్త్రకుండవు" "అపుత్త్రస్య గతిర్నాస్తి" యనిశ్రుతులు ఘోషించెడి నీయట్టిగతిమాలినవాని యింట భుజించుటకన్న నాఁటికిఁ బస్తుండుటమేలు" అనివిసువుకొనుచునికి మాఱుమాట సెప్పలేక కోమటిపిఱికి మనసునసూరకుండెను అంతనక్కంతుమర్దనుండు దయకలఁచి యాతనిభార్యంజీరి "తరువెంగడాంబా! నీమగనికెంతసెప్పినను వినడయ్యెను నీవైననామాట మన్నించి నీచిన్నికొమరునిఁ బేరుపెట్టిపిలువుమమ్మా తల్లిపిలిచిన రానిబిడ్డఁడుగలండా? బిడ్డలకు దేవికయింత నడ్డమున్నదిగాని, మాతృవాక్యమున కెచ్చటను నడ్డంబులేదు జననిపిలిచిననో యని తనయుఁడుపరుగుపరుగున పాఱి వచ్చును." అనియానతిచ్చునతనికి మ్రొక్కి మహాప్రసాదంబని తిరువెంగడాంబ యిట్లని నలుదిక్కులఁ దిరిగితిరిగి కొడుకును బిలిచెను.

మృతుఁడైన సిరియాలుసుతుఁడు బ్రతుకుట.

"పున్నామనరకము నుండి తల్లిదండ్రులమగు మమ్మునుద్ధరించెడు నాచిన్ని కన్నకొడుకా! నాపంచప్రాణేంద్రబాలకుమారా! నవమన్మథాకారా! సకలసుగుణాగారా! సంసారపంకనిమగ్నపితరసముద్ధరణా సమర్థనిర్భరానందకారణా, నిర్భరసుశ్లోకశమునా, నాకన్నతండ్రీ నాసిరాలా, నాముద్దుపట్టీ యీయయ్యయుడిభుజమును నాచెడమకన్ను నదరుచున్నవి మమ్మాదరపిపెట్టక సీగదైవెల ఘుళుఘుళ్లుచప్పుడుతో చప్పున పరుగెత్తుకొనివచ్చి నీముద్దుమోముజూడ నీడగాచియున్న నన్ను వెనుక పాటువచ్చి కౌఁగలించుకొనుమని నలువిక్కులనాలుగుమూలలం బిలుచుచుండ నబ్బాలుండు పరుగెత్తుకొనివచ్చి తల్లింగాంచి దండంబు వెట్టుచుండయు, నాసిరాలుండును దల్లిదండ్రులం గలుసుకొని నిజపరివారముతోఁ దివసికడపంబోవ నమకట్టియోఁగుసరికి నటనాపినాకియదృశ్యుండై తక్షణమ మాచువారలవాఁగంచ రుద్రాక్షజటామకుటంబుతో నాగశిఖాపాశంబుతో నాకాశగంగాప్రవాహ సంకలితజటాజూటంబుతో వామార్ధదేహాలంకృతశ్యామాదేవితో గజచర్మపరిధానంబుతో బ్రహ్మవిష్ణు రుద్రగణ ప్రమథగణ వీరభద్రాది కుమారవర్గంబులతో శూలవజ్రఖడ్గపరశ్వాద్యాయుధాద్యాలంకరిష్ణుండగుచు వృషభవాహనారూఢుండై నిరూఢభక్తపరిపాలనదక్షుఁడగు కటాక్షనిరీక్షణంబుతోఁ బ్రత్యక్షుండై తనయెదుట నుదుటకెత్తంబడిన ముకుళితహస్తంబులతో నిలువంబడియున్న సిరియాలును దత్స్త్రీపుత్రులంగాంచి యభినందించి తత్పరిజనంబులనె గాక సమస్తపురజనంబులను కైలాసంబునకుం గళేబరంబులతో గొంపోయి యట నిజప్రమథగణంబులతో గలుపుకొని సుఖస్థితినుంచెను. ఇట్లు భద్రరథుండగు నారుద్రుండు కాంచిపురంబునంగల సకలజీవులం గైలాసవాసులం జేయ సిరియాలుశెట్టి ప్రమథగణంబులతోఁ గలసిమెలసి సంచరించుచు నొకదినంబున నందరువిన "నిజపు

త్రుం జంపి యీశ్వరునికి విందొనర్చి మెప్పించి మరల పుత్రునింబడయు టయేగాక పరిజనసమేతంబుగా కైలాసంబుం జొఱఁగొన్న నావంటిభక్తుఁడు ముల్లోకంబులం గలఁడే” యని గర్వంబునం బలికె. ఇట్లు చిరుతొండనంబికిఁ (సిరియాలు) గలిఁగినగర్వం బపనయింపఁదలంచి యించువిలుకానిం బరిమార్చిన యార్చిష్మన్నేత్రుండు తెలియనివానివలె నటించి యొకనాఁడు దరహాసముఖంబున నాతనిం గని నవ్వుచు “శెట్టీ, మన మొక్క శివపురంబు సిరియాలుశెట్టిం దోడ్కొని నిమ్మవ్వకడకు వచ్చుట కొక్కమారు భూలోకంబునకుం బోయివత్తము రమ్మా” యని చెయివట్టి యిద్దఱు జంగమరూపంబులు దాల్చి నిమ్మవ్వ సదనంబునకు రాఁగా నాయవ్వయుం గడుముదంబున వారలఁగాంచి సంతసించి మద్గృహపావనంబు గావింప నరుదెంచిన భూరుద్రులను మీరు నాయింట భిక్షగైకొండని వారల కాసనంబులు గల్పించి శయ్యలం బఱపించి యిందుఁ గొంతతడవు సుఖసుప్తులరుగండు. నేవంట సేసి మీకు స్నానంబునకు జలము సిద్ధముసేసి తెచ్చెదనని ప్రార్థించి వారలఁ దనయింట విడియించి తానువంటసేయుచుండె వీరిద్దరును సుఖగోష్ఠిం బ్రొద్దుపుచ్చుచుండిరి. మఱికొంతసేపటికి నిమ్మవ్వ షడ్రసోపేతంబులగు భోజనపదార్థంబులు సిద్ధపఱచి స్నానంబునకు నీరునాలవని ఘటంబుగొని చేటికి పానీయంబుంగొని రానేగెను.

ఇంతట నామెకొమరుండు పశువులఁగాయుచుండి యాఁకలియగుటచే నింటికివచ్చి వంటయిలుసొచ్చి “అమ్మా! యమ్మా!” యని తల్లిని పదిసార్లు పిలిచి పలుకకున్న నెందుఁబోయెనోయని యొకతబుకులో పక్వంబులై యున్న రెంకుబూరెలందీసికొని తినుచుంబోవుచున్నంతలో నీరుదీసికొని వచ్చినయవ్వ వానిం గని “ఓరికుక్కా, భక్తులకొఱకు సిద్ధపఱచిన పాకద్రవ్యంబుల నంటి మైలబుట్టితివా? ఇట్టి నీవంటి కొడుకుండి నేమి లేకనేమి” యని వానిం జావమొత్తి గాడిలోఁ ద్రోసివేసి

నిమ్మవ్వ తనసుతునిఁ జంపుట.

యాళవముపైఁ డొక్కకప్పి శుచిస్నాతయై మఱల పునఃప్రయత్నంబు సేసి పరిశుద్ధపాకంబొనర్చి జలంబుంగొనివచ్చుటకై మఱల నేటికింబోయెను ఈనడుమశివుండు సిరియాలుండోడ్యాని గాడియొద్దకుంబోయి చిచ్చినసుతునిఁ గప్పినతొక్కను గాలితోఁదూలించి యాళవమును జూఁచి కంటివా, యీయనుగువసాహసము మనకై సిద్ధపఱచిన పదార్థంబుల వీఁడు స్పర్శించుటచే నవి యపవిత్రంబులైనవని గోతిపాలుగాఁ జేసి మఱల వంటసేసి మనస్నానంబునకు జలంబు తేఁబోయినది.'' అని యవ్వ సేసిన సాహసకృత్యపుపూర్వోత్తరం మతనికిఁజెప్పి యప్పటియట్ల నిద్రించువానివలె వారిద్దఱుఁ బండుకొనియుండిరి అవ్వయేతెంచి వారలను స్నానంబునకు లేపి ''వేగమశివపూజ గావింపుఁడు, ఆలస్యమైనది. మిగుల సొక్కలిగొనియుందురు గాఁబోలు ''నని స్నానోదకం బచటనుంచి గృహంబునవారికి సివపూజా సామగ్రియంతయు సిద్ధముసేసి కాఁచియుండెను వారునుకృతస్నానులై ధౌతవస్త్రంబు లుధరించివిభూతిరుద్రాక్షలు ధరించి లింగపూజలుగావించి యవ్వ యొడ్డించిన పదార్థంబు లారగించుటకు మున్నమి న్నేటి వాకదాలుపు నిమ్మవ్వం జేరి'' అవ్వా! నీకొమరుండింతకుమున్నిచటికేతెంచి నిన్నుఁ బదిపర్యాయములు పిలిచినను నీవు పలుకకునికి నెటనోపోయెను. పాప మెంతయాఁకలిగొనివచ్చెనో, అట్టిబాలకు విడిచి మేముభుజించుట శ్రేయముగాదుగనుక వానింబిలిచి తోడ్కొని రమ్ము. మేము మువ్వురముఁగలిసి భుజించెదము. అంతదనుక మేముగాచియుందుము శీఘ్రంబుగ బిలువుమమ్మా ''యని యానతిచ్చిన నాయింతియొంతయు దరహాసంబుతో'' నోకలకంఠా! నన్నేల మాయసేసెదవు. ఆఁడుదానననియా నన్నుభ్రమింపవచ్చితివి ఈనీవేషంబులుమాను, నేను సిరియాలునిరులొండ నమకొంటివా? సుతుఁజంపి నిన్నుమెప్పించి మఱలఁ దత్సుతునితో సిన్నసంగినకైలాసము నేనొల్ల. నాసుతుండు స్వ

కృతాపరాధా ఘనకోపంబునవమ్మ్రగ్గ. వానిపాదంబులువనవాఁడు. వాతుండయ్యె. అట్టి పాపిష్టికుమారుండు నాకేల. నేనువానిం బిలువను. వాఁడు రాఁడు. పొద్దుపోవుచున్నది. ప్రొద్దుఁ డఁగానె మాకుభుజింపుఁడు. నాకు తువార్తయీకేల? పాపాత్ముఁడు నావక బ్రతుకునా? చచ్చినవాఁడుమరలవచ్చునా? వచ్చినను నేనుమెచ్చను. ఇఁకఁ దడయక సుఖభోజనముకానిం ..డని వారలఁ దొందరపెట్టనిమ్మవ్వ ధైర్యస్థైర్యంబులకు సిరియా

చక్కెనిమ్మవ్వకు శివుఁడు ప్రత్యక్షమగుట కథ.

లుతిగ్గుఁజెంది మొగంబు వాల్చుకొనియెను. అంతియునతండు నిర్భరనిరచింతార సనిర్మగ్నమాన మానసుండై నిశ్చేష్టుండై యున్నకున్నతతి నప్పరమేశ్వరుం డుమాసమేతుండై నందివాహనంబెక్కి ఫాలలోచనంబువిలసిల్ల నీలకంధరంబు బంధురద్యుతి మెఱుంగుగా హిమవచ్చిఖరంబుజట్టుకొన్న వన్నెకాలకాలజీమూతంబుపగిది నిగనిగలాడుచుండ నజహరిప్రముఖ నిఖిలగీర్వాణులును దమతమ దేవీసమేతులై తోడనగుదేర రుద్రప్రమథగణంబులతోఁ జతుర్భుజుండై నిజసాత్త్వికంబురూపంబునఁ బ్రత్యక్షుండై యెదుటనిలిచినఁ గని యయ్యంగన యిట్లనియె.

నీలకంఠా! యేమి యీనీ వేడబములు. భక్తులయెడ భగవంతుఁడుపడుపాట్లిట్టివె. తొల్లియొక కొంటెతనపు మాయవేషమున నేతెంచి భ్రమపెట్టి తుదకు నిజరూపుచూపి రారమ్మనిపిలుచుట, వరంబులు వేఁడుమనుట, యిదిమొదలగు పనులు నేనెఱుంగనిగాననుగాను. మానినినైనను సీమాతులకు లోనుగాను. ఆకలిగొనిన స్తనంధయుఁడు తల్లి చనుఁబాలకు పేక్షించి యేడ్చుచుండ నాతల్లిబాల్లిమాటలచే పిండియుండ యొకటిచేతఁబెట్టి లాలించి పాలుమాలియేగుగతి, నాయింటఁగూడువచ్చి నాచేత తెంకుతశవలఁ బింపినఁటలతో బాకంబుసేయించి సిద్ధమైయున్న భోజనమునుమాని, యిట్టిమాయరూపములం జూపిన నేఁబోనిచ్చుదానను గాను. తొల్లింటిభక్తులభంగి నేనీభక్తులకు లొంగి నీవిచ్చువరంబులం

బడసి యాలోకంబునఁ జిరకాలంబు బ్రతికి తుదకుఁ గైలాసంబుఁ జేరు దానను గాను. మఱియు నిప్పుడే నీవెంట రమ్మని చీరినఁ జేరుదానను గాను. ఇఁక లేనిపోని యనుమానము లనితరాకారంబులం బూనక మానక తిన్నగఁ గూర్చుండి నేవడ్డించిన యన్నంబు వంటకంబులతో నారగించి మఱిపో మ్ము. నమ్ము. వదలను కదలనియ్యను" అని గట్టిపట్టుపట్టియున్న య న్నమిన్న కోరిక దీర్పఁ గూర్చుండి దండిగ భుజించి సిరియాలుం దనుమని యాతని చింతదీర్చి ముఖంబెత్తి "నీవేల యిట్లు చిన్నవోవుచున్నావు? పన్నగభూషణు భక్తులచరితంబులు వినలేదె తొల్లి కాటకోటచండిశా దులొక నిమిత్తమునఁ దమతండ్రుల నాప్తులనెంతయుఁ గొంకక ఖండిం చి కండకండలుగాఁ జెండి యావెంటనె సాక్షాత్కరించిన నాలీలన మఱ ల వారలు జీవంబులం బొందలేదె?

నరసింగనైనారుకథ

మఱియు పురాతనభక్తులలో నొండగు నరసింగనైనారనువాఁడు భూరమణీకంఠహారతరళాయమానంబై మాననీయంబగు ద్రవిడ దేశంబునకు రాజై యుండి యొక్కనాఁడు రాణివాసంబుతో నుద్యాన వనంబున కేఁగి యందున్న పన్నగాభరణు మందిరంబున కేఁగి యందు నిందుశేఖరుం బూజించుటకుఁ బూలు దెమ్మని తోటమాలి కాజ్ఞాపింప వాఁడు వాడని సద్యోనికృత్తంబులగు పూలగుత్తుల గంపతోనిడి దేవ పూజకుఁ గొనిరా నారాజరాణియందొక పూవుం దీసి తనముక్కున వాస చూడ నాపూలవాఁడు భూవిభుదేవి ముక్కుఁ గ్రక్కునఁ గోసెను. అది గని తోటిబోటులు ఘాకున ఘోషించుచుఁ బఱువులిడి రాజునకావార్త నివేదించిన భూపతి యాపువ్వులకాపరిఁ బిలిపించి "దూరీ, మూర్ఖా, నీకు శివపూజావిధానంపు పరిపాటి తెలియదు శివపూజకు నాయత్తము సేయఁబడిన పూలగుత్తులలో నొకపూవుం దీసిన చేతిని ముందుగ నఱక ముక్కునా చక్కఁగఁ గోసితివి? ఛీ పోయని వానిం బంపి యింపుమాట

లలో సొంపుక త్తెంబిలువవంపి యోసీ! నీవాపూవు నెట్టుచేయిచాపితీసి తివి మాతము చాలునూయనిచేయిచాపించి యాకరంబుం దనకరవాలంబునఁ బ్రకోష్టంబునొద్దనుఁ దద్దయుకయంబునఁ దెగనఱుక నీయుపశ్రి త్యక్తమై తెగినముక్కుఁ దునకయు హస్తకమలంబును మఱలనవ్యో ప్టోల్లనలికి యులింగితజ్ఞాలకు సీయాలికి నట్టిబుద్ధిపుట్టించిన దోషంబు నాదిగాని యామెదిగాదని యొసఁబఱచి యొప్పగించి గైనుమన నిండు మనంబున మఱిమఱియుప్పొంగుచు. జేసొన్నవాఁడు గాఁడె? మఱియొకనాఁడు పుడమితేఁడు దనచేడియ కొట్లనున్నధాన్యమంతయు వెచ్చఁబెట్టినదనికోపించి గర్భిణియును నమమానమైన లేక తలఁదఱిగిమఱల నాకృపచే నామెప్రాణములం బడయుతేదె? ఇట్టివిగా భక్తులచర్యలు; ఇఁకమన యవ్వయోతప్పసేసిన తనయుని చప్పుడుగానివెఱవునఁ జంపి వెట్టియు నేఁబ్రాపన్నుఁడనై నామ్రొచ్చెద వేఁడుచున్న మిన్నకుండి మఱల. యాలుగాసెనెగాఁక సూనునిప్రాణంబులవయినఁగోరెనా? నిజమె ఁడు, సిరియాలు డపుడున నాకొఱకు మున్ను విన్నపంబుసేసి నాయనుజ్ఞపైఁ జంపితినిగాన నేఁ బిలువుమననీయుంగనపిలిచె. తనయుఁడు సనుదెంచె. నిమ్మవ్వయో, మనమెఱుంగకుండఁ గనుమొఱఁగిచంపి నదిగావున నుననుపిలువమన్నను బిలువకయ్యె ఇట్టిభక్తులు, భక్తరాండ్రు ననేకులుగలరు కాఁబట్టి నేనభక్తాగ్రేసరుఁడనని యహంకరించి విజ్ఞప్తిఁగరామ" అనిపరమేశ్వరుఁడు సెప్పనంతలో సిరియాలు పెడతలవెట్టుకొని లెనయహంకారమునకు సిగ్గువడుచు దిక్కులుసూచుచుండెను అప్పుడప్పరమకారుణికోత్తముండగు నమ్మత్తగజాసురారి సిరియాలునూరార్చి యహంకృతిమాన్పించి నిమ్మవ్వసుతునకుఁ బ్రాణములిచ్చి లేవఁజేసి తల్లిదండ్రెల్లవప్రాణంబులం గొల్లగొని యుల్లసిల్లెడు కొడుకునుంగలిపి కైలాసంబునకు రమ్మనిపిలువ నామె"నాకు ముక్తియక్కఱలేదు భక్తియసాలును. చరలింసేవయొనరించుచు నీభూలో

శంబునను యుండిరి"నని పోన్నల్లని యాయిల్లాలికి, నామెపుత్రునకుఁ జిరంజీవిత్వపదవి నొసఁగిన నాయవ్వయు సత్క్రియ లాచరించుచు పుత్త్రుండునుం దానును దమచరిత్రములోకుల నేక విధంబులఁగొని యాడుచుఁ గ్రీడించుచుండ నింకను శివపురంబున జీవించుచున్నది ఈసిరి యాలు నిమ్మవ్వలకథలు వినువారికి నాయుష్యాముపై ననుతులు గలిఁ గి వారలుండాముగ చిరజీవులై యుందురు అట్లుశివుడానతిచ్చినకథ విని సిరియాలుకైలాసంబునకుఁ బోనుంకించుటఁగని మనుసిక దైవంబు వ్రాసిన యాతని గరంబునఁ దెమల్చి పట్టిరమ్మని జంగమవేషంబులిద్దఱుఁ దాల్చి యింక యుభయస్థలఁజూడఁడగని హలాయుధపురమున కరిగిరి మా ర్గంబునవచ్చువారల నల్లంతదూరమునఁ జూడఁగానే హలాయుధుండను

హలాయుధునికథ

నప్పుడమి యొకమాహోల్లాసంబుతో నెదురువోయి యర్ఘ్యపాద్యములొ సఁగి గృహంబునకుఁ దోతెచ్చి షడ్రసోపేతంబులగు పదార్థంబుల భోజ నతృప్తులఁగావించి కుశలప్రశ్నసల్లాపంబులఁ బ్రొద్దుపుచ్చుచు, "హాఁ మూర్ఖులారా! మీరెందుండి యిటకేఁగుదెంచితిరి మత్గృహపావనంబు సేయునిటకే చనుదెంచితిరా? మఱియెందేనిఁబోవుచు మార్గాయాసం బపనయించుకొన నిటకరుదెంచితిరా? భవద్దర్శనంబున మన్మందిరంబున కనితాండంబువ్రేడమినది. నాచేఁబూజలందుచు నింకఁగొంతకాలం బుండుం"డను హలాయుధునికి హాలాధిదేవుండు దక్షిణాస్యపాకటాక్షం బున నాతనినీక్షించి యిట్లనియె.

"భక్తాగ్రేసరా! మావంటిజంగమంబులను మీవంటిగృహస్థు లేగదా సర్వదానిర్వహించెడివారు మేమొకచోనుండెడివారముగాము భక్తులవలనఁబూజింపబడుచు నెడతెగని సంచారంబున నూరూరఁగల శివవ్రతధురీణుల నీక్షించుచుఁ దిరుగుచుండెడివారము మేము భక్తు లెందున్నను వెదకివారిండ్లకుం జనియెదము. వారునుమమ్ముఁ దమ

ప్రాణలింగంబులని భావించి యనుభవించుచుందురు నీవెఱింగినతొల్లిం
టిభక్తులలో నీలకంఠుడు కరికాలచోడుడు అర్యమయ్య, చంగళీ
మారుడు ఏకాంతనాథుడు చేరరాజు, వాగీశనైనారు సోమాసిమారఁ
డు పళ్లనయనారు, మొదలగుభక్తుల గృహంబులమేమర్చనంబుల నంది
నవారమె. మమ్మెఱుంగనివారును మాకుదృప్తిం గలుగఁ జేయనివారు
ను భక్తులీలోకంబున లేరు మేమూదినిజన్మించినది నిరాలంబపురము,
మాజననీజనకులెవ్వరో మాకుఁదెలియదు మమ్మునాటినుండి పెంచిపెద్ద
లం జేసినవారు మీవంటిభక్తులే మాకుబాల్యంబునం దలయాటినలు
గిసి నీళ్లోసి జలకమార్చిన యొకభక్తురాలు భక్తుండొకడు మమ్మును
చిన్నప్పుడు కేలుంగేల్పట్టి నడిపించె. మాకుముద్దుమాటలునేర్పి బుద్ధి
గఱపించినవాఁడు మఱియొకభక్తుఁడు కట్టవస్త్రములిచ్చిన వాఁడొకఁడు.
భోజనముదినిపించినవాఁడింకొకఁడు గంతమిండలమై దుండగంబున నొ
కనాఁడు మేముపశుతుల యందు బవళింపఁగోరినపు డొకభక్తుఁడు
మాకిట్టియి సుముఖులం బొందుపఱచి మామున్దు పెల్లించెను జడలు
దాల్చివిరాగత్వమొంది భక్తసంచారంబు సేయఁగమకించు మాకునొక
భక్తుండు తనకూఁతు నూతనవివాహితకొప్పగోసి మాజడలకర్పించి మ
మ్మునిజమైన ప్రస్తుతజంగమరూపంబునకుఁ దెచ్చినయచ్చుపుభక్తుఁడు
వేఱొకండు. ఇట్లుభక్తులవలన నే నము స్తసదుపాయంబులం గనుచుమను
చున్నవారము ఇంత యేల మొన్నశిరియాలుశెట్టి యీశ్వరునకొక గొ
ప్ప విందొనర్చి తనబంధుమిత్రాదులగు పురజనంబులనందఱితోఁ గై
లాసంబుఁ జూఱగొన్నవాఁడుగాఁడే? కంచిలోసిరియాలుఁడు భక్తసమా
రాధన సేయుచుండ నొకదినంబున శివపూజాతత్పరతంబులో తరయుఁగోరి
తనదూతలననేనులఁబంప నారలవంపితిరి పలపినంత చెఱుకునిసమిచ్చి తృ
ప్తులంజేసి యీశ్వరునింగెలిచె. మఱియు నాకంచిలోనే యుకునదియొక్క
దినంబులెక తెగని వానఁగురిపించిన నెప్పుడునుఁ బదివేల జంగమదేవరలుం

డెపిపట్టణంబున నొకండును లేక యందరు నేఁగిరి అంత సిరియాలు జంగ మాహేశ్వరుండగుచుఁ దిరుగు మొక్క గొండవిలుకాఁడు జంగమరూపంబు నగన్పించి యాతని తనూభవుమాంసంబున విందుఁ గోర నతఁడట్లొనర్ప సంతసించి మఱల నాతనిసుతుని బ్రతికించి పురజనులందఱితో నాతని గైలాసంబునకుం గొంపోయె. అప్పుడు మేమచ్చట నేయుండి కన్నులారఁ గాంచితిమి. ఇది తథ్యము. రవంతయు వింతగాదు మేముచూచినదిగాని విన్నదిగాదు అట్టిభక్తులీభూలోకంబున నెవ్వరేనిం గలరె?" యని చెప్పుచున్న యప్పరమేశ్వరునకు హలాయుధుండు "ఏమీ! సిరియాలుతో శివుఁడు జంగమరూపమున వచ్చి నీతనయుం జంపి యామాంసంబు నాకుఁ దినఁబెట్టుమని నిజముగాఁ గోరెనా?" యని యెఱుంగనివానివలె నడుగుటయు "నాగట్టురాపట్టి మగఁడు" నిజమే మేముగంటిమని చెప్పితిని గాదా నీవు నమ్మవేని జూడుమాతని చరితంబు లోకంబున పద్యకావ్యముగాను దృశ్యకావ్యంబగు నాటకంబుగాను వచనకావ్యముగాను మహాకవులచేఁ జేయఁబడి బహుజనులచేఁ జదువంబడి వినంబడుచుఁ బ్రదర్శింపంబడి మన్నింపఁబడుచున్నది మఱియు నాటకము సూచునపుడు పశ్యన్మహాజనులందఱు దమతమ తనువులం బులకలుకరింపఁ గనుచుండి యిట్టిభక్తులెందును లేరని ప్రశంస సేయ మందురు. ఇంతియగాక పసుల కాపరిపిల్లకాయలు దమసామ్ములు మేయుచుండఁ వారందఱొకచోఁ గూడి సిరియాలుకథను బాటగాఁ బాడుచు నాటకమాడుదురు. స్త్రీలు తిరుగలిము దఱబండి విసురునపుడును, రోఁకటిదంపునపుడును సిరియాలు పాటయే పాడుచుందురు" ఇట్లని మఱిమఱి నెఱనమ్మకము పుట్టునట్టుల సిరియాలుకథ నుడివెడు నాయఁడు పనాయకశేఖరుమాటలు వినివిని తన మనంబున ఘనంబగుకోపంబంకురింప ముఖము జేవురింపఁ బండ్లుపటపటఁ గొఱుకుచు. ఆహా! ఏమియాశ్చర్యకరమగు గాథ వింటిని దనుజుఁడు దినుమనుజమాంసమును శివుఁడు తినఁగోరెనా? కోరెను పో దయావిహీ

నుండగు యమునివలె సుతుం జంపం దం డ్రికెట్లు బుద్ధిపుట్టెను? పుట్టెనుబో రక్కసివలె తల్లియు నెట్లుల్లసితభావంబునం దనచేతులారం గన్నకొడుకు నుం జంపించెను తనతనూజు డైనను వానిం జంపుటకు వీరికేమి స్వాతంత్ర్యముగలదు? ఒకనిజీవంబును బోంగొట్టి నొకనికిహక్కు గలదా? తుదకుం దిన జీవమును దాను తీసికోలే మి ఇట్లు నిజీవత్యాగము తనంత దాం జేయువాం డాత్మహత్య యను పాపఫలం బనుభవింపండా. పరజీవపహంతయునట్లె యధికపాపభాక్కగును ఇంతకు నరమాంసముం దెమ్మని శివుడు గోరెను గాని సూనునిం జంపుమని కోరలేదుగదా? అట్టిచో శిబిచక్రవర్తివలెం దిన దేహంబునం గండలుకోసి వండించి పెట్టంగూడదా? బిడ్డనిజీవముకన్నం దనజీవము హెచ్చుగునా? పూర్వమొకకోంతి తనపిల్ల కడుపున నుటుకొనియుండంగా నొకకాలిన పెనముదెచ్చి దానిపై నాకోంతిని బలవంతముగ గూర్చుండం బెట్టి పదికడుపుననున్నపిల్లను దిగజార్చి యాపెనముపైం బడనైచి దానిపై దాను గూర్చుండెను తనముద్ది కాలకుండున ట్లుల పిల్లనడ్డువెట్టుకొన్నదిగాని దానిబాధ మనిపెట్టినదిగాదు కనుక నేమర్కటకిశోరన్యాయమునం బిల్లని పెట్టిగాని తల్లిపట్టులేదు. అప్పుడు పుట్టినపిల్లమైనను దన్నుందాం గాపాడుకొనవలెను గాని తల్లిగాంపాడదుగదా? అట్టితల్లియే యీసిరియాలునాలియు కినికినినునుమాటలేక పాపభీతిరినంతయుం దోంచక సుతునిం జంపె వారి భక్తియననెంత? అట్టి మూఢభక్తిం బరీక్షింపం బోయిన యీమూఢ దైవమును యొక్క దైవత్వమన నెంత? ఇట్టి బహువ్యసనకరంబగు ఘోరకృత్యం బాచరించిన యాశివునకు సిరియాలునకుం బ్రమథగణంబులకు వెలినుమండో జనులారా! యనిమహాకోపంబున ఘంటానాదంబు సేసి బాహువులప్పళించి తోడనం దన సింహనాదంబున లోకంబునం జాటించెను అప్పుడు సిరియాలును దమపై కేమివచ్చునోయని భయపడుచుండ జంగమరూపంబున వచ్చినవారు గావమిన్నుం మన్నింపవలసివచ్చినది గాని, లేనియెడల మీరును

దద్బహిష్కారాహులతె" యని మాడిపడుచు శివుఁడు ముదిసిమతిచెడి తొండముదిరి యూసరవిల్లియైనట్లుఁ దాను దానవుండయ్యెను. రాక్షసులచే నుపాసనీయుండగు దైవంబునకు రాక్షసత్వమె సిద్ధించునుగాని దేవత్వమెట్లునిల్చును? నరాధముఁడు సేయుకృత్యములు నరాధకృత్యములుగావా? కనుకనే యట్టికృత్యంబు సిరియాలుచేఁ జేయించెనని చిందులుద్రొక్కుచుండెను అదిచూచి సిరియాలును సిరియాలు నేస్తుఁడును సిగ్గువమొగంబులు వంచుకొని యొకమూల నొదిగికూర్చుండిరి అప్పుడు పినాకి తనమనంబున దిగులొంది మఱియు హలాయుధుని నామవచనంబులఁ దానోడఁబఱుపఁజేయలేమిని శ్యామలాంబను మనంబునఁ బిలుచుకొనెను

అంతనా హిమవంతునికూఁతురు పెనిమిటైదువయగు జంగమభక్తురాలి చందంబున నందంబగుమేన పసుపుఁబూసి కుంకుమబొట్టు వెట్టి భ్రూమధ్యంబున విభూతిరేఖపరఁ రుద్రాక్షమాలలు మెడఁదాల్చి శివస్మరణపూర్వకముగా నచటఁ బ్రత్యక్షంబైన, హలాయుధుఁ డెదు రేగి భక్తివందనం బాచరించి యుచితసత్కారంబుల లోనికిఁగొంపోయి యాసనాసీనఁ గావించిన నాయువతియు నాతనిసంబోధించి "ఏంటివా! హలాయుధా! విష్ణువు తన భార్యయగులక్ష్మిని వక్షస్థలంబున నిడుకొని కాపాడుకొనుచుండెను బ్రహ్మ సరస్వతిని ముఖమంది మూఝ్చుకొని యానందించుచున్నవాఁడు ఇట్లుననను లక్ష్మీసరస్వతులకు జాతినీతులులే నిఖిలజాతిపురుషులను దామువరించి వారితో విహరించుచున్నవారు. అట్టివారలస్థితియె యట్లుండఁగా నీకలోకములో స్త్రీలకెక్కుడు యింగితజ్ఞతగలదని చెప్పవచ్చును సర్వకాలసర్వావస్థలయందుఁ గందర్పహరుని యర్ధాంగంబుననుండి పరపురుషులఁ గన్నెత్తియైనఁజూడని పార్వతియొక్కతె లోకములో మహాపతివ్రతయని చెప్పవచ్చును అట్టిపార్వతివ టిదానను నేనునిన్నుఁ జూడవచ్చితిని. హలాయుధుండును శివభక్తాగ్రేసరుఁడు

జంగమభక్తులకును, భక్తురాండ్రకు నేమిగోరిననది యెల్లనిచ్చుచున్న
వాఁడను ప్రతీతిలోకమంతంతటను వ్యాపించినది ॥అని చెప్పుచున్నయ
వ్వార్వతిమాటలువిని హాలాయుధుఁడు" భక్తులలో నధమాధముఁడను
నేను నన్నిట్లనుతింపవచ్చునాతల్లీ! ఇచ్చుటకు నేనెవండను? మీభక్తి
యమీకునను స్తంభులిచ్చును. ఇఁకేమిగావలెనో కోరుమమ్మా ॥యని
హాలాయుధుండనెను. అంతనాయగజయుని గజగమనంబునకు ననువగు
పాదంబులు నేలమోపి లేచినిలువంబడి చేతులుమోడ్చి ఆవెంటనే సిరి
యాలును లేచినిల్చి కైదోయిజోడించి నేలకొరిగి సాష్టాంగంబుగా న
మస్కరించుచు ॥ఓయి హాలాయుధా! నీవు శివపూజాధురంధరుఁడ
వు పరమపవిత్రగాత్రుఁడవు లింగసంగితుండవు నిరస్తైవుండవు భక్తు
లయెడను రక్తుఁడవు ఇట్టి సుగుణశాలివిగనుకనే నీ నేను భక్తురాలివే
షంబున నన్నుమెచ్చితిని. నీ ముకుళించిన కరాంబుజంబులు వికసింపం
జేసి పెటికారిగల గాత్రంబుపైనుంచి" వత్సా! వినుము నిజమెఱిం
గించెదను వినుమువినిగాను ఈశ్వరుని వామభాగంబునుండి
నీవంటిభక్తులనరసి యయుమయూరు శ్యామలాదేవిని ఈజంగమ
రూపంబులిద్దరు గన్పడి ముప్పాలు చేతులు జోడించి నీకునాష్టాంగ
దండంబు వెట్టుచున్న యీభక్తురాలిసిరియాలు అవ్వలనెవ్వగనివ్వటిల్లెడు
మానుకొనిపోయిన మెడపువ్వులో చిన్నవోయిన మొగంబుతోఁ దల
వాల్చుకొని నిల్చియున్న యమ్మహానుభావుఁడె సుమీ హాలాయుధుఁడు నీ
దృఢభక్తికి మెచ్చి వీరిద్దఱునీవేషంబులవచ్చి నీకులోఁగి నీచే నిర్జింపంబడి
యోడితమని సిగ్గునమీకొమారుఁడనేఅక నన్నుంచవలంమకొనిన నేవచ్చి
యున్నరూపు నీకెఱింగించితి ఇఁకనీవు వారలను గారవించిపమ్ముమని నను
వుము పోయివచ్చెదమనిన హాలాయుధుండు లజ్జాననతవదనుండై ॥శివా
భవా, యభవా, మృత్యుంజయా, కాలకంఠా, భక్తపారిజాతమా
శాక్తేయపశుపాలకా! పశుపతీ, మాయాజంగమరూపంబున నాసదనం

బున కరుదెంచి నన్నుమాయసేసిభ్రమపెట్టి లేనిపోనికాఱుకూతలు నాచేతఁగూయించి నన్నోడించి నేనొందవలసినలజ్జాభావము నీవహించి యేమియెఱుంగనివానివలె నిలుచుంటివా? మిక్కిలికంటిదేవరా! ఈ నీవొనరించిన మాయసంగతియెవరికి నీవాయాసపడి యింతప్రయత్నంబున నీపిరియాలుంగూడ వెంటఁబెట్టుకొనివచ్చి యీపాట్లుపడుటేమొగాక యెక్కడోకైలాసంబులోనున్నని మాయమ్మనుగూడ నిటకుఁరావించితివా? హా! మఱచితిని. ఎటనోయున్నదన నేల? నాదిపొరబాటు నీవు పరశివుండవు. ఆయమ్మనీవామభాగంబుననె యున్నదికాదా? దాననే గదా నీవుసర్వదాయర్ధనారీశ్వరుఁడని జగత్కీర్తింపఁబడెదవు నేనుధన్యుండను. బహుజన్మకృతసుకృతపరిపాకమునంజేసి నీవుతొలుత నే నీనిజరూపంబునకు గానుపించితివో నామూఢత్వంబు లోకులకెట్లుగోచరింబగును మఱియుభక్తుల యహంభావంబునడంపఁ బెంపుమీఱె యిట్టివేషబాబులు నీవుపూనుచుందువు చాలు! ఇఁకనైన నీయుద్ధృతిః మయంబగు నీనిజాకారంబు నాకుఁజూపి నన్నుకృతార్థునిఁ జేయుమయ్యా, లేవయ్యా" యని భగవంతునితోఁ బ్రసంగించి పడియున్నపిరియాలుం డనకేల లేవనెత్తి "లేవయ్యాయి సిరియాలూ! నీవంటిభక్తుఁడీము ల్లోకములలో లేఁడు నిజమె నీవిట్లనుకొనుటకుఁ దగినవాఁడవె యయినను మన మిట్లనుట మనయహంభావమును వెలిపుచ్చును అహంకారముమాయ దానిజయించినవాఁడె మాయనుజయించినవాఁడు భగవంతుఁడుభక్తులయహంకారమును దొలఁగింపఁ దేని తనభక్తవత్సలత్వమునకుఁ గళంకము వాటిల్లును గనుక నేనీయహంకారముఁబోగొట్టనిన్నుఁ నాయొద్దకుఁ బిల్చుకొనివచ్చి మఱికొద్దఱకుఁదగినబుద్ధి సెప్పెను నీచరిత్రసకలజనంబులును బండితపామరులు స్త్రీబాలురు పాటగాను పద్యాములుగాను బఠించుచుండుట నాటకమాడుచుండుటయే నీభక్తాగ్రేసరత్వంబునకు సాక్షి ఇట్లు శివుఁడు సిరియాలుతో ముచ్చటించుచున్న సమయంబునఁ ద్విరంబ

కుంకుండు భద్రరథారూఢుండై శూలవజ్రఖడ్గాద్యాయుధంబులతో జటాజూటంబులతో, నద్దాననెలకొనియున్న గంగావాహినితో, పన్నగశిఖాపాశముతో చంద్రచూడామణితో భసితవిభూతికోలలతో రుద్రాక్షమాలలతోఁ గపాలభిక్షాపాత్రంబుతో నభయహస్తంబుతో నదటఁ దోలుత జంగమరాలిరూపంబున హలాయుధునికిఁ గన్పడి తోడన యకృత్యంబై యీశ్వరుని వామార్ధాంగంబునదూరి ముసిముసినవ్వులతోఁ దొంగిచూచుచున్న శ్యామాదేవితోఁ బొడసూపెను. హలాయుధుండును సవినయభక్తి నమస్కారంబులుగావించిన నించుకల్లునిఁ గొంచపఱిచిన పంచముఖుండు "హలాయుధా! నీభక్తికిమెచ్చితి. రెమ్ము. రమ్ము కైలాసంబున" కని యంతనిలువక సకలజనంబులతో నతండేలు నవపురంబులలోని సకలజీవులను నాలుగంగుళముల లోతువఱ్ఱ నూళ్ళతున్నను వెల్లవెల్లలుగాఁదీయించి కైలాసంబునకుఁగొనిపోయెను. ఇట్లు పెరియాలువరుకురించిన యుహాభావమునడచుటకు నిటలనయనుండు హలాయుధుని భఁ గల్పించి, యాడగన్నాటకిసూత్రగారుఁ డీకపటనాటకమాడెను కాన నీకథవినువారును జదువువారును వ్రాయువారికిం జెప్పువారును హలాయుధునివలెఁ గైలాసంబు నొందెదరు. కావున నో బసవకుమారా! భక్తులకెన్నఁడైన నహంకారముగూడునా?

మరుదుండునికథ

మఱియుఁ జెంగొండయను నొకపురంబున మరుదుండండను నొకమహాభక్తుఁడు గాపురముండెను అతండు లింగసంగతదేహుండు. భక్తార్చనారతుండు. నిర్వికారి. నిరహంకారి. నిత్యుండు భక్తిభావనుండు. ముక్తదుస్సంగుండు సత్యంగసక్తచిత్తుఁడు దైవికసామర్థ్యసంపన్నుఁడు శివానుగ్రహదత్తంబగు తపోమహిమగలవాఁడు. ప్రతిసంవత్సరము బహునిష్ఠతో శివరాత్రివ్రతముసలుపువాఁడు ఇట్టిమహానుభావుఁ

డను నామిష్ఠనుండనయునారు తనయూరశివరాత్రిదీక్ష యేకాధ్వరమ్ముగా బండ్రెండువత్సరములు నిచ్చలువచ్చుపుబత్తి నొనరించి పదమూఁడవ యేఁటఁ దిరువారూరనుగ్రామంబునకుఁబోయి శివరాత్రిదినంబున నందున్న వల్మీకేశ్వరుఁడను మహేశుంగొలువఁ దదాలయంబునకరిఁగి యచటనున్న శివభక్తులతో నిష్టగోష్ఠింగాలక్షేపంబు సేయుచుండెను. ఆసమయంబున నాపురంబునఁ గలనంబియను నొకధనికుండు సంతతవేశ్యాలంపటుండు జారశిఖామణి తనపరిజనంబులిరుదెలంకులఁ గొలువ కవిగాయకజనుల స్తోత్రపద్యగద్యగీతంబులఁ జదువుచుఁబాడుచుఁ జేతుల మద్దెలల తాళంబులగొనినవారు తాళంబులవాయించుచుఁ దమకాకఁ దెలుపుచుఁ దోడ రాఁ దానొకయాందోళికనెక్కి వేత్రహస్తులు దారిసేయుచు ముందునడవ శివభక్తులుగొండఱు ద్రవ్యాశచేఁదన్ను బహువిధంబులఁ గైవారంబులుసేయుచు దీవనలిచ్చుచు ననుసరింప మహావైభవంబుతో గుడికిఁబోయి వాకిటఁబల్లకి డిగి లోనికిఁ జూచె. భక్తుల వైపు దిరిగిచూడక నిర్లక్ష్యభావంబునఁ దనయింపుఁ బెకత్తెను మనంబునధ్యానించుచు దానివిలాసంబులం దలంచుచుఁ దనలోఁ దానేవర్ణింపుచుఁ దననీడఁ దానెచూచుచుకొనుచు నతివేగంబున గర్భగేహంబులోనికిఁబోయి దేవునిఁదనపడిఁయున్నని యడుగుచుండఁగా మరుమిండనయనారదిగని యీఁడెవ్వఁడు దిగ్గజంబులవంటి పరమశివభక్తులిట నుండఁగవారలంగనక గారవింపక సగర్వంబుగానిట బోవుచున్నవాఁడు వీఁడెవండు భక్తులననాదరభావంబునం బరిహరించి గుడిలోనికిఁ బోవుచున్నవాఁడు. ఇట్టివానిగర్వమును సర్వమ్మంగళాధవుండెట్టుసహించెఁ? శివుఁడలిఁగినభక్తుఁడు కాయఁగలఁడుగాని, భక్తుఁడలిఁగిన శివుఁడుగాయఁగలఁడె? చూతము వీనిపంతంబు. తనుణమ్మిట్టకుఁదడుముఁడు. ఇదివీనిసాహసమో లేక యూదేవునిమన్ననయో'' యనివానిమెడబట్టి యర్ధచంద్రప్రయోగము సేయనుంకించుచున్నవసరంబున నాగుడితంబడి. [పూజారి] పరుఁగుపరుఁగున

బాఁగుబాఁగు వానిఁజోలికిఁబోకుఁడని యామరుమిండనయనారిపాదంబు లంబడి సాష్టాంగదండంబువెట్టి చేతులుజోడించి" దేవా! వీనినీరీతిం గరా ఈనల్మకేశ్వరునిముద్దుఁడు. వీనితో నాదేవుఁడు ప్రతిదినమునిష్ట గోష్ఠిఁజరుపుచుముద్దుసేయుచు దినమునకువేయినిష్కంబులు వానియి ష్టానుసారము భోగించుటకిచ్చుచుండును వీనివంటివిటుఁ డీలోకంబునఁ గాదేలోకంబుననుండఁడని నానమ్మకము వీనివేశ్యకును వీనికినిదగవు వచ్చినపు డీశ్వరుఁడు తగవరియై మధ్యనిల్చి హాస్యరసంబులగు సరసస సల్లాపంబుల వారలఁగొలుపుచుండును. వీనిజారత్వమును దానెట్లుస హించెనో ఆజారత్వమునకుఁదగినధనము దినమునకువేయినిష్కములిచ్చు నని తొలుతమనవిసేసికొనియెయుంటిని. ॥శ్లో. దాస్యోమానధనాహంతి వేశ్యాధనాధికం ఆయూంషివినవాహంతి సర్వంహంతిపరాంగనా॥" అ న్నటుల వేశ్యాలంపటునకెంతధనమునుజాలదు అందుకనియె దినము నకువేయుమాడలధనమిచ్చుట జారులనుశిక్షించుటకు జామాత వీనిజార త్వమునోర్చుట యాశ్చర్యము ఏమి యాశ్చర్యమేమి! దారువనముని మానినీమాన ధనాపహారుండగు నమ్మానసంహారకుండు వీనిజారగుణంబు సహించుట యొకవింతయగునా? జారుఁడుజారులనేగదా మెచ్చును. వారలనేగదా చేరదీయును" అనిచెప్పుచుపూజారిమాటలువిని ॥ఓహో యిట్టివాఁడా యీబూచులతేఁడు వీనిననఁబనియేమి ఇట్టివానిం జేరఁదీసి గర్వోన్నతునిఁ జేసిన యాశంభునిదితప్పు కనుకనో భక్తులారా! నేఁటి నుండి పంచశరసేవకునికి ననుంగుఁజెలికాఁడగు నాపంచశరారికి, వాని గణంబులకు వెలిబెట్టుదము లెండిలెండిమనముపోదము. గుడియందుం డువలదని ॥ఘంటానాదంబున వాదువెట్టిభక్తులతోఁడం దానునువెడలి పోవుసమయంబున నాగచర్మాంబరుండు మొండగుసిగ్గుతో నాదేవళం బందుండడనోఁడి, భక్తులుసూడకుండునటులును పూజారుల కనుమొఱఁ గియు సూక్ష్మరూపంబున నంబియుఁ దన్ననుసరించి వెంటరాబయలు

వెడలుమార్గంబుగానక భక్తులుగనిన నవ్వుదురనుసిగ్గున నగ్గలికంబగు
నెవ్వగముదిగదుర గర్భగుడినుండి సోమసూత్రద్వారంబున బయటవచ్చి
యంతటఁ ఘంటపదీపస్తంభంబుల నీడలందనువు దాచుకొనుచు మొగం
బునకుఁ జేతమూసికొనుచు గోపురద్వారంబుదాటి గుడివెనుకకుఁ జని యా
తెఱువునఁ జాఁటిపోవుచు మార్గమధ్యంబున నొకగండశిల చతుష్కో
ణంబులుగలది యడ్డుపడియున్న దానిఁ గండ్రించి యారంధ్రంబున
దూరి యవ్వలనని వెనుకకుఁ దిరిగి చూచుచు నదిరిపడుచు బెదురుగుండె
యగలవాఁడై పోయిపోయి యెదుర నొక నానావిధతరులతాగుల్మంబు
లను శుకపికాదివిహంగమమృదుమధుర రవంబులను పుష్పఫలసుగంధ
గంధవత్వంబునను హరిణశంకురామయూరశశాదినిర్వ్యాపకమృగసంకుల
త్వంబునను మనోహరంబగు నుద్యానవనంబుగని యందుసందుసంచ
రించుచుఁ దావచ్చినత్రోవ దానెఱుంగక తిరుగుచుఁ గొంతదూరంబున
నిర్మలనీహారశీతలసలిలపూరంబును కమలకుముదశైవాలభారంబును హం
సకారండవాదిజలవిహగసంచారంబును మత్స్యకూర్మాదిజలచరవారం
బును మణిమయసోపానతీరంబును దేవతావిహారంబునగు నొకకాసారం
బుఁ గాంచి దానితటంబుల నలుదిక్కుల నిక్కడంబులగు జంబూ ప్లక్ష
సాల, రసాల తమాల తాల హింతాల పనస ఖర్జూర, పూగ నారంగ
నాళికేర నింబ రంభాది భూరుహచ్ఛాయలం గలయఁదిరుగుచు దివ్యల
నొకసంతాన మహీరుహంబుఁగని దాని ఫౌలమయకాంతింగని దూరం
బుననుండి చూచినదిగనుక దానిడిచివచ్చిన గుడిదానితో లుతభ్రమించి
విదానించి యందలిఫలపుష్పంబులంగని దేవభూజంబుగానెఱిఁగి దాని
నీడను విశ్రమించి యెదపై చెయ్యిడి బ్రతుకుజీవుఁడాయని యూపిరిని
గుడించుచుఁ గొంతవడికి శ్రమదీరఁగన్నులుమూసి నిదురించువానివలెఁ
బండుకొనియుండెను అంత నానంబి మనంబునంగల గర్వంబపనయించు
కొనిభక్తులకోపంబునకు భయపడి భగవంతుఁడై పాఱివచ్చినప్పుడు తన

గతియేమగునో యనుభయంబున నంబాసతితోనిట్లను "అయ్యా! నీకే లయిట్టి భయమునొంద యిందుల కేతెంచుట. నీకేయిట్టి భయమున్న నాగతియేమౌను?" అని యడుగ నామ్మృడుఁడు "నాయనా, యేమిచె ప్పను భక్తులునారూపము నేనువారిరూపమను. వారునాకు వెరవరు గాని నేవారికి వెరతును వారిసంతోషము నాసంతోషము వారిదుఃఖ ము నాదుఃఖము వారినిఁబూజించిన నన్నుబూజించుటయ వారికిచ్చిన నాకిచ్చుటయె వారలెనాప్రాణంబులు నేనేవారిప్రాణంబులు. నేనలిగిన భక్తులుగాయఁగలరు. భక్తులలిఁగిన వారినినేఁగాయలేను భక్తులతప్పు లు భక్తులే మన్నింపవలెను. భక్తులనుదూరుట నన్నుదూరుటయె. స్థావరజంగమ లింగపూజలు రెండునుశేయవలెను జంగమలింగపూజ లేని స్థావరలింగపూజయేల? అదినిరర్థకము భక్తులె జంగమలింగంబు లు, స్థావరలింగంబు నేన నీవుస్థావరలింగని ష్ఠదృఢభక్తుండవు జంగమ లింగభక్తవిముఖుండవు. విశేషించి జంగమలింగద్రోహ్యవు. నేనుభక్త వత్సలుఁడను. భక్తవిగ్రహుండను భక్తపరాధీన మనస్కుఁడను భ క్తాశ్రితుఁడను. భక్తసేవకుఁడను. అదియెట్లన్న వినుము

బాణునికథ

తొల్లిబాణుఁడను భక్తవరుండు చతుస్సముద్ర ముద్రితమగు భూమినిఁబరిపాలించుచు సర్వంసహా సమస్తజనంబులకు వలయుపదార్థం బుల నిచ్చుచు నర్థిజనకల్పద్రుమ బనఁ బేరువొందిన బలిచక్రవర్తి నూ ర్వ్యాఖులెనయాలలో నగ్రసుతుండు దినమునకు వేయితడవలు నాపూజసే యుచుండెడివాఁడు. అట్టివానికి నాపూజకేకాలము చాలకపోయియుండు టచే రాజ్యభారముఁ జూచుకొనవకాశము లేకుండుటచే నేనాతనిఁగ రుణించి యేకకాలమునందే నాసహస్రావృత్తిపూజ ముగియునటుల వా నికి సహస్రకరంబుల నొసంగితిని. వానితోవాఁడు సహస్రావృత్తిశివ పూజ నొకనిముసంబులో నొనర్చువాఁడు అట్టివానికీర్తి లోకమందం

తటను వ్యాపింప వానిఁజూఁచుటకు భక్తగణంబులు తదితరులు నయుత నియుతసంఖ్యలు బయలుదేఱ నారంభించిరి వారలతోఁ బ్రసంగించు చుండ నాతనిఁ బూజాభంగమగునను దలంపుననే నాఁటిపూజ ముగిసి యతఁడు ప్రసాదము స్వీకరించువఱకు నాతనిద్వారముకడఁ గావలి యుండువాఁడనుగానా.

కరికాలచోడుని కథ

వెండియుముదిగొండ యనుపురంబును బాలించెడి కరికాలచోడుఁడను చోళదేశపురాజు కావేరింగట్టి దిట్టతనంబున నింటికొకరుచొప్పున వెట్టితట్టలుమోసి మట్టి తెచ్చి గట్టువెట్టుడని నియమించినఁ బట్టవు భక్తికిమెచ్చి తానును బురజనులతోఁ బాటు వెట్టితట్టలుమోయలేదా? మఱియు స్వామిభృత్యసంబంధంబు దిగనాడి నంబియనువాఁడు వేశ్యనుంచుకొని నిర్భయంబుగఁ జరించుచు స్వామిచేత నే యూడిగంబులు సేయించుకొనుచుండ నూరిలోనివారేమియు వానినానవెట్టలేక యూరకుండిరి నునపవాద తనచే వినఁబడకుండ దాగియుండెడి కరికామదేవుని కథవిని నట్లకాపాఱివచ్చితిని ఆకరికామదేవునివలెఁ గాక నే నీయూరిజనంబుల తో వికటించక వారలలోఁ గలసికొని యేకభావంబున మెలఁగుచుంటి నిగానా? నేనేమి? మీతాతకుమాతాతకు నిచ్చియున్నాఁడా? నీయెడల నేనేల యింతభక్తి చూపవలె నని నీవడుగ బదులుచెప్పలేక నీభక్తికి మెచ్చియేకదా నేనన్నిపనులకొడఁబడి నీయూడిగంబులు సేయుచుంటిని నేఁడునీవు నాభక్తులలో నహంకరించి వారలధిక్కరించితివి ఇఁకనీవెట్లు బ్రతుకఁగలవు? నేఁగాయలేను "సంసర్గజాపాపగుణాభవంతి" యను లోకోక్తి సార్థకంబయ్యెను నీతోటిసాంగత్యంబున నాకు నాభక్తులలో దలవంపులాయెననుచు ననేకనిదర్శనంబుల భక్తులమాహాత్మ్యంబులును వారల దివ్యచరితంబులును నుగ్గడించు నాయుగ్గికను దేవరకు మ్రొక్కి "దేవా! దీనదయాపరమూర్తీ! నేనపరాధంబు సేసితి నన్ను మన్నింపుము.

భక్తులకు నాపైఁగినుక పొడమినది గనుక దాని నాభక్తులవలన నేటో గొట్టివారల ప్రసాదంబునకుఁ బాత్రుండనయ్యెద నిఁక నెన్నివిధంబుల నయినను వారిం బ్రతిమాలి మ్రొక్కి ప్రసన్నులం జేసికొనియెద" నని బయలువెడలి పురాభిముఖుండై తాళంబులు వాయించుచుఁ బడిపడి దండంబులం బెట్టుచు భక్తిచరితంబుల గీతంబులం బాడుచుఁ బురంబునకేఁగుచు నందరుభక్తులు వినుతెలుంగున వేలవేల భక్తులచర్యల ననివార్యసింహనాదంబున నిట్లని వేలవేల గణుతింపం దొడంగె నట్లనిన.

ఏణుమూరితి కథ

ఏభక్తుండు నిత్యముఁ ద్రికాలములయందు నిందుజూటునకుఁ జందనసమర్పణంబు సేఁత యొకనియమంబుగాఁ గలవాఁడై యొట్టకేలకు గంధసంపాదనమునకు దనకు ధనంబు లేమి నిజమనంబున ధనసంపత్తియొకసంపత్తియె భక్తిసంపత్తియ నిజమగుసంపద. అట్టిభక్తి నాకుఁ గొదువయగుటనె గాఁబోలు శూలపాణికిసమర్పింప నాకు దివ్యగంధం బలవడకున్నది. కాసీ, నాదేహమంతయు గంధంబుగా నరగఁదీసి యీశునకర్పించెదనని తనకుడిమోఁచేయి గంధపుసానపైనుంచి లింగోదకంబున నరగదీయ, దేహమునకేమియు నాయాసములేక చేయియరగగ రక్తముగారక రంగుమారక దుర్వాసనగాక శ్రీచందనగంధంపు వాసనగలిఁగి ముద్దముద్దలుగా గంధంబు బయలుదేర నాచందనమును దందశూకభూషణునకు సమర్పించి జనులందఱు సూచుచుండ దివ్యవిమానారూఢుఁడై కైలాసంబుఁ జూఱఁగొనెనో యట్టియేణమూరితికి దాసానుదాసుఁడను.

డవలనంచి కథ.

తనప్రాణలింగమునకు నిత్యమును వేయివత్తులు చమురునం దడిపి దీపసమారాధన సేయుటయె యొకనిత్యవ్రతముగాఁ గలయొకభక్తుఁడు దీపమునకుఁ జమురుసంపాదించుటకు ధనంబు లేమిఁ దనువున లేనిమానెమతియెందుఁగలదు? అట్టినాతనువును వెలిఁగించి దీపారాధనమొనర్తు

ననని కేశపాశము ను నిరవకాశముగ బంధించి కొనలననువ్రుగ వెలిగిం
చి నిశ్చలుండై యాదీపమును పాపతేనిసామ్ముల దొరకుసమర్పించి
యుండఁజూడ విమానారూఢుండై యారూఢింగై లాసమును జొచ్చెఁ
గొన్న యాడకవల వంచికింటి పనులుసేయుబంట నయ్యెదను.

గుగ్గులకులియారి కథ

ఏమహానుభావుఁడు నిత్యమును వనపాత్రలింగమునకు వృకధూ
పంబు సమర్పణసేయుచు నట్టిధూపద్రవ్యము ను సముకూర్చుటకుఁగా
నిల్లునమ్మి పుస్తెపూసలుం గొడునపెట్టి తుదకుఁదెగనమ్మి యదియుం
జాలక చింతించుతఱిఁ దిరుపకుం డామనుపురంబు పాలించురాజు తాను
నట్టివ్రతంబుగైకొని పెట్టలేకచిక్కుపడుచుఁ జింతిచుచున్న యవసరంబు
నఁదానటకేఁగి నిచ్చలుంగొల్లగ గుగ్గిలమిడిన నాధూపంబున నీకునిఁద్రు
ప్తి సేతునని యొప్పించి యాగుగ్గలముందెచ్చి శివాలయంబున కేఁగి
యందునాగుగ్గిలము ధూపమువై చి యొక కొత్తచీరఁదెచ్చి దానిరెం
డుచెంగులు శివలింగమునకుఁ జుట్టుముడివెట్టి కడమరెండుచెఱఁగుల
నొకమంచి దారుగలకొక నంటఁగట్టి యాకత్తిఁ దఁమెడకుఁదగి
ల్చుకొని "యో దేవా! యింతదనుక నిర్విఘ్నముగా సాంబ్రాణిధూప
మునీకు సమర్పించు నేనిత్తఱినే నదియర్పింపలేక నాసిగ్గు నీనపొందుచు
నట్టి నాయసామర్థ్యజీవనమికేల "యని గొంతుతఁగుగుకోనుచున్నా"
నని వెనుకకొలు గ, నీశ్వరునికటాక్షంబునఁ గత్యాకారమును కై
లాసనివాసంబును గన్నవాఁడయ్యెనో యాగుగ్గిలకలియారికి సేవకాధ
ముఁడనగుచున్నాను.

అరివాలుని కథ

నిత్యమును శివపూజాకాలమునఁ గాలగళునకు మహానైవేద్య
మురాజమల బియ్యపుటన్నముగాని మఱియొకరకము బియ్యములోవం
డిన యన్నంబిడనని యొకవ్రతంబుపూని కాలక్రమమునఁ బేదఱికము

నమునిఁగి యట్టిబియ్యముచే కూరమిఁగొడవలిపట్టి కూలిచేసి తనకూలి చేతనము కుఁగా నారాజనాలబియ్యమిచ్చు నిశ్చయంబునేసికొని, యా తీరునఁ గొన్నిదినంబులుగడిపి తుదకివియును దొఱకక వ్యాపకము సేసి మొదునినంబులు తండులాభావంబున కటికియుపవాసంబునలిపి యాఱవ నాఁడు చేరెడుబియ్యములభింపఁగా నవిమైనస్వామి నివేదనంబొనర్ప ని వేవేగనింటికిఁజనుచు మధ్యమార్గంబునఁ గాలుజాఱిపడి యాబియ్య ముమంటఁగలియఁ గనుఁగొని తవిచారించి, "ఛీ, బియ్యమైన నీకొసగకకర్ప గాసేయఁజాలని నాబ్రతుకేల" యని యింటనున్న కొడవలిఁదీసి మెడ కుఁదగిలించుకొని కోసుకొనయత్నించుతఱిఁ బ్రమథగణంబులతో, ఫాలనే త్రంబుతో శ్యామలింగితవామాంగంబుతో నంగజదమనుండు బ్రత్య క్షమై కైలాసంబునకుఁ దోడ్కొనిపోవ పునర్జన్మరాహిత్యమగు శాశ్వ తపదవి నందే భక్తుఁడునిత్యశివపరమై మనుచున్నాఁడో యాయరిసాలున కంగి భక్తిపరిచర్యలుసేయు దాసులదాసులకుం దాసుండను

ఇడిభక్తినయనారి కథ

పాండ్యదేశమునందున్న యేనుడిభక్తనయనారను భక్తుఁడితర వృత్తులనేమియు నెఱుంగక వలఁగొని చేఁపలుపట్టు వృత్తినవలంబించి జాలంబులోఁ జిక్కినతొలిమీలను శివప్రీత్యర్థంబుగా విడిచి రెండవత డవదొరికినవె యమ్మి యాధనంబున జాగి పూర్చనలు సలుపుచుండ నొకతరి మొదుదినంబులు వేటలాడగా డస్సివిసికి యాఱవదినంబున వలఁబుచ్చుకొనిపోయి యొకతటాకంబున నైనదమునొక బంగారుమీను చిక్కిన దానిందీసి మఱలనీటఁబడవైచి పునర్జాలవిసర్జనంబుసేయ మఱల నదియేదగులుకొన్న దానిబోవిడిచి యొన్నినాళులు వలవైచినను నాచేఁ పయే దొరుకుచున్నందున నాఁడుసైతముపవసించి యేడవనాఁడు వేఱొ కస్థలంబున జలచరంబులతో మిగులడంబుమీరిన యొకపెద్దసరోవరంబు న వలవైన నాఁటినెనంబునను తొలినాఁటిపై మీనెచిక్క తొల్తవిడు

నంబడి, మణులవిడువంబడిన వలలోనదియె చిక్కువడి యిట్లెన్నిసారులు వలవేఁటయొనర్చిన నన్నిసార్లు నదియెతగులుచున్నందున నాఁటిదినంబట్ల యట్లనె సైఁచి పదునాఁ డవ్వమదినంబున వలఁగొని వేఁటాడఁబోవుచు "నేఁటిదినంబునఁ జేఁపలుదొరకవేని మఱివఁజేపట్ట" నని భీష్మించి విసు చుట్టయు బ్రహ్మాది మహామీనములను దనమాయ యనెడివలలోఁ జిక్కువెట్టుచున్న యాపన్నగభూషణుండు భక్తియనువలలో భగవంతుండు చిక్కుకపోఁడను నార్యోక్తి నిజంబుసేయ నాఁటివలలోఁ దానె నిజస్వరూపంబుతోఁ జిక్కువడి ప్రత్యక్షుండై భక్తునిఁ గౌఁగిలించి ప్రమథాధిపత్యం బొసంగి కైలాసంబునకుఁ జేర్చిన నఖండసామ్రాజ్యం బనుభవించుచుఁ బ్రమథగణసేవితుండై యునుచున్నాఁడో యట్టియడి భర్తనయనారిం జేరి బ్రతికెను దశశత భృత్యవర్గమునకు నేను దశశతతక భృత్యుండను.

(ఏనాదినాథుని కథ)

విభూతిరుద్రాక్షధారులెల్లఱుఁ దనకు శ్రీలింగంబుగా భావించుచు నేలాపురంబున రాజ్యమేలుచు నమితశక్తివంతుండై పరరాజులగెలిచి వారలవలనఁ గప్పంబులంగొనుచు రాజులకెల్లనుముక్కులోని ముల్లయుయుండ నాతనిమీఁదికి నొకరాజు తనమంత్రినిఁ బార్వతీశశాసనధురీణుం జేసి మేనెల్లభూతిఁ బ్రామి యుద్ధంబునకంప నాతనితోఁ దలపడి యొడలిభూతిఁజూచి "నమశ్శివాయ" యని కత్తినేలబడవైచి "శివశరణు శివశరణ" ని వాకంబులపై బడిలేచి స్వామీ, దయచేసి పూజలఁగొనుండనఁ నాపచిపుండట్లు కాదు నీవుమాకశత్రుఁడవు నినుఁదలఁదునుమమని మారాజనన్నంపె" నని కరనాలంబెత్తి నఱుకదొడఁగొనునవసరంబున నాఖడ్గంబును పుష్పమాలయై మెడఁజుట్టుకొన హరశాసననిష్ఠాగరిష్ఠుఁడగు ఏనకానీశుఁడు నిజరూపంబునం బొడసూపి మోక్షమొసఁగి కైలాసంబునకుం గొంచునేఁగిన ఏనాదినాథునకు భృత్యానుభృత్యుఁడను.

చేదివల్లభునికథ

వెండియు నఖండశివభక్తిధురీణుండగు చేదివల్లభుండు రుద్రాక్షభసితమండనుండై రుద్రాంతనుభావంబున నట్టివారల మన్నించుచు పరభూపతులను భండనంబునఁ బొరిగొనుచుండ నొకదిన మేడులు పదము ప్వ్రాలు బలవంతులగు శత్రుయోధులు జేసి వారల దేహంబులకు శివచిహ్నంబులగు రుద్రాక్షభస్మంబులలందింపంత వారుంగాంచి మించుభక్తిని శివభావంబున సాష్టాంగదండంబిడ వారందఱుఁ దమనిగూఢాయుధంబుల నాతనిం బొడువ దేహంబునఁ బొడమెడు రక్తంబున కెంతయుఁ జింతింపక నిశ్చలమానసంబున వారల నిజగురుజంగమ రూపులుగా నెంచి మఱి మఱి మ్రొక్కుచుండ ఖండశశిమండనుండు సాక్షాత్కరించి మోక్షం బొసంగి యక్షయపదలింగల కాలము నిలిపినట్టి చేదివల్లభునకు నూడిగంబులుసేయు నసంఖ్యాక దాసగణంబులలోఁ గడపటివాఁడను

కరయూరిచోడునికథ

శంభుచిహ్నంబులం దాల్చినవారిని శంభుస్వరూపులుగాఁ గైకొనుచు పరధరారమణులపైఁ దనసేనలనంప వారువారలఁ గెల్చిపోరులో నీల్గినవారిశిరములు ముప్పదిబండ్లఁ గొనిరాఁగ నందునొక బుత్రమిఁగుల రక్తసిక్తమై యూసవాలుపట్టి సలవిగాని కీతింగనుపట్ట నట్టిదుర్నిరీక్ష్యంబగు ప్రధానాంగంబునకుఁ దనతలను మెఱుఁగువెట్టెదనని తలఁదఱుగుకొని దానిపై శివార్పితముగా నుంచిన వానిసాహసంబునకు మెచ్చిపచ్చవిల్తుని సూఁగు నిజరూపమున నచట నావిర్భవించి శాశ్వతపదవికిఁ గొంపోయిన భక్తవర్యుండగు గడయూరిచోడునకు నూడిగంబులు సేయు నధమాధముఁడనగు గొలుపుకాఁడను.

కలియంబినయనారుకథ

తనపనివాండ్రలోనొకఁడు తన్నుకను మొఱఁగి పాఱిపోయి లింగధారియై జంగమభక్తులంగూడి యేతెర వారలనందఱి కర్ఘ్యాద్యుపచా

రంబులు సలుపుచుండె వారలలోఁ బనివాఁడగు నిజపరిచారకునికి సైతము లింగధారణమాత్రమున శివస్వరూపిఁగా భావించి కాళ్లుగడుగ నీరువ్రా యుచుండఁగా "వీని మీ రెఱుఁగరా? వీఁడు మన వేతనపుఁ బనివాఁడు. వీని కాళ్లుఁ గడుగవ"ద్దని నీరువ్రాయుట మానిన మానినిఁ గని శివునకు నర్ఘ్యం బిడుచుండ నీయండఁ జయూన వానిఁ బరిహరించుచున్నది ఇట్టియపచారంబు లుసేసిన యాసతి నెట్లు చేకొందునని దాని చేతులు ఖండించెను. ఈశ్వరుండు సాక్షాత్కరించి తెగినహస్తములవలెకి యతియు లోకంబునకే భక్తవరు నిఁ గొంపోయెనో ఆకిలియంబయనారికి నౌకరులగువారికి నేను నౌకరును.

⊰(ఇకవదాండికథ)⊱

ఏమహాభక్తుఁడు జంగమలింగపూజ నిష్ఠతోఁడ నొనరించుచుండ నాతనిభక్తి నరయుఁ గోరి గౌరీపతి జంగమరూపంబున వచ్చి పూజలు గొని గోచియుబొంతయు నిచ్చి యిది భద్రబఱచుకొని యుంచుము. నేనిప్పుడె గంగకుఁ బోయివచ్చి తీసుకొని యెదనని యొప్పించి గడియ తాళి గోచియుబొంతయు మాయను సేసి తిరుగఁ బరుగెంచి "నేఁడు నాగోచిపాతయును నాబొంతయు నాకి"మ్మనఁ బెట్టియయుండు భద్రపఱచిన వాని దీయఁబోయి యుండుండుగానక యిల్లెల్లవెదకి యెచ్చటఁగానక తొల్లింటి గోచిపాతకును బొంతకును వానియెత్తు బంగరునొసంగెదనని యొడఁబఱచి యొకత్రాసు దెప్పించి యదవియుంచి బంగారము దూచనారంభించిన గోచిపాతబొంతలే బరువెక్కుడుగు మఁ ఉనపసిడిసొమ్ములు మలకవడుచుండుటఁగని పెద్దకాలావేయించి యందుఁ దూచుచు డ నింటనున్న నగలు నాణెములు వస్తువులు సమస్తంబు వెట్టినను సామగ్రివహించి నభాగమె పైకివేచుచుండుట యాకాలూపైఁ దానెక్కఁగ శివ నద్దునని నిజరూపంబు సూపి యాయఁబడిన మోక్షంబుఁ గొల్లగొనెనో యట్టియుకువదాండికి నడికొందాసుండను.

దంగళిమారయ్యకథ

సకలసంపదలు జంగమభక్తుల కొసంగుచుండెడు పేదయైన నుశక్తికొలంది సల్లనెడుపుచున్న నీశుండు భక్తిపరయవచ్చి యర్ధరాత్రంబున వానలో దడిసి యొడలెల్ల వణకుచుండ నొకపాకనుబీకి వైచి మంటలుసేసి చలికాచ్చిన నాతని మెచ్చుచున్న దసప్పుడు యింటబియ్యము లేమిఁ దాలిరేయి విత్తనవిత్తులు వెదకి తెచ్చి వెచ్చచేసి దంపిబియ్యము నుశుభ్రముగాఁగ నుడికించి పాకమొనరించుచుండ పరమేశ్వరుండు నిజరూపంబు న బ్రత్యక్షమై యక్షయలోక మొసంగెనట్టి డంగళిమారునకు ననుఁగుబంటను.

గణపాలునికథ

తనపరిపాలనలో నెవండును భవియుండఁగూడదు అందఱును లింగసంగతదేహులు గావలెను. మొదలబోధింతుము వినకున్న నాత సృష్టిక్రమము తెలుపుదుము అదిగాకున్న శాస్త్రములు గనపర్చెదము. అప్పటికి వినకున్న దలపింపఘనమత్తను దానికిలొంగకున్న దండింతుము. ఎన్నిచేసినను విశేషలింగధారి కాకున్న మిక్కిలిదండనల ప్రయోగించుటయే య నిశ్చయించి రాజ్యమందెల్ల జనులందఱిని లింగులఁ జేయుచున్న యీరాజు నిష్ఠ బరిక్షింతమని యీశుండొక వెలమకాపువేషంబున నరుదెంచి రాజద్వారంబులో నిలిచిన "ప్రభువా! నేను శిస్తుబాకీలేదు కట్నములుగానుకలు నాతాహత్తుకు దగినవలె నిచ్చుచున్నాను బకాయలేదు హాలునాలుస బాకీలేదు నానాటికి వెట్టిగొట్టములు విధివిహితముగాఁ జేయుచున్నాను ఇట్టినన్ను మీ యుద్యోగులు పేలకో యాంకడిపెట్టుచుండుదురు విచారించి న్యాయమొసంగుడు, దేవరా! యని బహువినయముతో మొఱపెట్టుకొను రైతుగని "యోరీ! వానికిట్టి కావలివారుండఁగా వారలఁగనుఁ స్వామినీవిట్లు కెట్లులరుదెంచితివి. భక్తులుమాలోనికి రానీయఁడదు నీస్థితిగతులు విచారించి నీకుసదుపాయము సేతుగాని తక్షణముపోయి లింగధారివై రావలయు"నని నృపుడు "దేవా! మాకలవాటులేదు. మావంగి

డమున నెన్నఁ దమలింగధారులు లేరు నే నెట్టులలింగసంగతదేహుండఁ గాఁగలను? నాకదిరుచింపకున్న"దన "నీకువలసినంత ధనమిత్తునట్లుసేయుము"అనుటయు "అదినాకక్కఱలేదన" నీకువలసినంత ధనమిత్తునట్లుసేయుము" అనుటయు "అదినాకక్కఱలేదన "నీతలఁదునిమెద"నని కత్తి దూసి తెగవైచునవసరమునఁ గత్తి వేటు మెడపైఁ బడియుఁ బడని యెసనుమృదుండు నిజరూపంబునఁ బొడసూపి "యోయీ! నీకుఁగావలసిన వరంబులవేఁడుమిచ్చెద"నన "దేవా! నీవరంబులు నే నొల్ల తొల్లి యే నెలమ శాపురూపమున నే తెంచితి వ్రా యారూపంబునను లింగంబు మెడ గట్టుకొనివచ్చినఁగాని నీమోము నేఁ జూడ"నని తత్క్షణము శివశాపును లింగధారిగా నొనరించిన గిణపాలునకు నధమభృత్యుఁడను

కుమ్మరిగుండయ్య కథ.

మఱియుఁ బెనుబెట్టయనుపురంబునఁ గుమ్మరిగుండయ్య యను భక్తుఁడొకఁడు గలఁడు. అతండు సంతతశివదీక్షామతియు జంగమార్చనాలాలసుండునై యొకనాఁడు శివాలయంబునకేఁగి యందునీశ్వరుని సేవించి తిరిగియింటికిఁబోవు నవసరంబున నొకవేశ్యయన్నముదిని కంచము దొలిచి గిరగిరఁద్రిప్పి యానీరు తానరుగుమీఁదనిల్చి పైకిఁ బారఁజిమ్ముటయు నాయెంగిలినీరు తనపైఁబడకుండ చేసికొనుటకుఁ జీఁకటిరాత్రియగుటచేఁ దప్పించుకోలేక "శివశివ" యని భగవన్నామస్మరణ యొనర్చుచుఁ బోవుచున్నయాతని గుండయ్యఁగా నెరిఁగి లోనికిం గొంపోయి సుగంధనూనెలఁదలయంటి పన్నీటజలకమార్చి కర్పూరతాంబూలంబు విడెమొసంగి యుపచారములు సెప్పుకొని పంపుటయు నాతండింటికిఁజని భార్యతద్వర్తనం బెఱుంగనిదైనను దనవంటి గంధంబువలన నాతనికి వేశ్యాలంపటము గలిగెనని యోచించి తన్నుస్పర్శింపవద్దన నామెతో సరసోక్తులాడుచు వేశ్యచేసినతప్పును దానికై యది సేసిన యభ్యంగనమును నాయకు నివేదించి కొంగుబట్టఁబోవ "నన్నా ముట్టవద్దు నీకును

నాకునింతటితో సరి" యని మిన్నకుండుటయు శివుండు జంగమవే
షంబున నాతనియింటికి పూజకుం గైకొని తన చేతికమండలు నాతనిచే
తికిచ్చి "యిది భద్రపఱచి యుంచుము నేను మఱలివచ్చి పుచ్చుకొని
యెద" నని చెప్పిపోయి యాకొమ్మెర మాయంజేసి మఱికొంత సేపటికి
వచ్చి నాపాత్రి నాకిమ్మనియడుగ గుండయ్య, దానిదాచిపెట్టిన పెట్టియ
దీసిచూడ నదికనంబడలేదు భార్యనడుగ నామెయు నేనెఱుంగననియె.
అంత నామాయజంగము "మీ భార్యాభర్తలిరువురు నేకమయి నాకొ
మ్మెర నపహరించి యేమియునెఱుంగనివారివలె నటించుచున్నారా? ఇదే
నాకమండలువు నీక్షణాన నాకొప్పింపరేని మిమ్మును తగవునకు రచ్చ
కీడ్చెద. కాదేని, మీ రుభయులు చెరువులో మునింగి స్నానముసేసి భా
ర్యశిరంబుపై భర్తయు భర్తభుజంబుపై భార్యయుం జేతులుంచి యా
కొమ్మెర మీరు దాచలేదనియు నెటులమాయమైనదో మీరు నిజముగా
నెఱుంగననియుం బ్రమాణము సేసితిరేని నమ్మెదననుటయు నావధూవ
రులు "స్వామీ! వేఱొండు ప్రమాణము సేతుముగాని మొండొగుల
శరీరంబులు దాకను నేటికెనిమిదిపదులు సంవత్సరములనుంచి మేము
భార్యాభర్తలమయి యొకరినొకరు దాకక పరస్పర సంభాషణములే
గాని స్పర్శలేకయే కాపురము సేయుచుంటి"మనమాయజంగము "కాదు
వప్రయాణంబులు నాకుంబనిలేదు. మీకిష్టమున్నరేని నేంగోరిన శపథం
బుం జేయుండు లేనియెడల రాజదండనంబున కొడంబడుండు" అని
యీమొకలగు ననేకమాటలుచెప్ప వారలశపథంబున కొడంబడి మడు
గున బుడకలితువుడుం జేసి మొండొరులు శుద్ధజలంబుల వార్చి "స్వామీ!
మేము నిర్దోషులము మమ్ము నీజంగమదేవర నమ్ముటకు నీవెసాక్షివి.
దక్షయజ్ఞవినాశనా! పాపనాశనా! సాంబసదాశివా!" యని యొకరిశిరం
బుపై నొకరుహస్తంబుపై నొకరియరచేయియుంచి పరస్పర స్పర్శ
నంబులు సేసికొనుటయు నాకపటజంగమదేవర తత్క్షణమే యదృశ్యుండై

నిజశివస్వరూపంబున దాక్షాయణీదేవీ సమాశ్రిత వామభాగంబుతోడను గంగాతరంగిణీ సమలంకృత జటాజూటంబుతోడను, పంచసూత్రభూషణంబులతోడను, ఫాలనేత్రంబుతోడను, వృషభారూఢుండై, ప్రమథ రుద్రగణంబులతో వాగీశలక్ష్మీశాదులతోడను సాక్షాత్కరించి గుండయ్యా! యెనుబదిసంవత్సరము లేకనిష్ఠగా జరిపిన మీదంపతుల బ్రహ్మచర్యవ్రతంబునకు నేఁ దనిపితిని మీరిద్దఱునరిముదుసలులైతిరి మీరిపుడ నే దరుణయౌవనంబు మఱలఁ బ్రసాదించితిని. మీరు త్రిదశవయస్కులరై త్రిదశుల భోలి యీలోకంబున మఱియెనుబదియబ్దంబులు యిష్టసుఖగోష్ఠి బరస్పర సరససల్లాపసంభోగాద్యాచరణంబులఁ బరమసుఖంబనుభవించి యాపైని మీ కెప్పుడు నాలోకంబునకు రావలెనను కోరికగలుగునప్పుడు నన్నుస్మరింపుఁడు మీకువిమానంబు నంపెదను దానిపై నెక్కుండి వచ్చినాప్రమథగణంబులతోఁ గలిసిమెలసి వారల కధీశులరై యుండుఁడని వరమొసంగి యదృశ్యుండయ్యె [illegible] కు భృత్యాగ్రణి యుండెను.

పూసలనయనారి కథ

విక్రమచోళుండు బంగారులింగంబును బానుపట్టంబును జేయించి శివాలయమునఁ బ్రతిష్ఠించుట గాంచి తానునిజదేహాలయంబున నాత్మలింగంబును బ్రతిష్ఠించి మనఃపూజలుగావించి యీశ్వరప్రసాదంబు నొందిన పూసలనయనారికి దాన నుదానుండను

మఱియు రాజ్యమునొల్లక జడలుదాల్చి పరమయోగియై మోక్షమొందిన తిరువాలువిబంటను తిరునావకరుశుని నారాధించి యాతని కరుణచే నీశ్వరుని యథాస్వరూపంబెఱింగి సేవించిన తిరుకురుపికి బంటు బంటను రోహిణీయు దానునయనాయాసంబునఁ బురహరప్రసాదంబు వడసిన తిరుప్పూరితిరుమూలదేవునికి భృత్యుఁడను సంతతభక్తపరాధీన మానసుండనై వారలసేవయె ప్రధానవృత్తిగాఁ గలిగి మెలఁగిన చిరు

పులిదాసునకు దాసానుదాసుండను దీనముఖంబునఁ దనకొకసమయంబుని శివుఁడు లింగరూపంబునఁ గనఁబడిన సఱిమెత్తింగి యాలింగమూర్తినిఁ జేతనిడుకొని యౌదార్యమాటలాడిన చిరుతనయనారికిం బాదసేవకులలో నధమగణ్యుఁడను ఇప్పటికిఁ గనుపించిన భక్తులవశపార్సపు భక్తులిండ్లఁ బనులుసేయు వారికిఁబనిసేయు నౌకరునేన వర్తమానభక్తులకుఁ గైంకర్యంబులుసేయు గింకరులకుఁ గింకరుండ ఇంకముందు శివభక్తులై పుట్టఁగలుఁగు భాగ్యంబుగలవారియింట నొంటరిబంటనై యుండఁగలవాఁడను ఈతీరున ననేకప్రకారముల భక్తులచరితంబులు పాడుచు నడుగడుగునఁ బడిబడిదండంబులిడుచు శాష్టాంగంబుగాఁ బొర్లుదండంబులువెట్టుచు మఱియు దీనస్వరంబున ‹‹మీభక్తుఁడ, రిక్తుఁడ, మీదాసానుదాసుండ, మీసేవకాధముఁడ, మీయడిమెడదాసుండను, నాన్యథాశరణుండ, మీరేనాపెద్ద నన్నుఁగావరే, దీనదయాపరులారా శివభక్తమూఢామణులారా, యనియెడుచుఁ దనవెంటం బంచశతసదనుండు పొంచిపొంచియరుదేర భక్తవరులాతనిం గాంచి వెంటవచ్చు నీలకంఠుం బరికించి నమస్కృతులొనరించి యాతనిం గాంచి తమలోఁ జేర్చుకొని సవారలతో సీశ్వరుండు మీరుమండని భక్తికి మెచ్చి సాహసంబునఁ దన్నావేశవెట్టినందుకు మునుముంచి య దఱఁగైలాసంబునకుఁ గొనిపోయెను కనుక బసవదండాధీశా! భక్తులకుగర్వము తప్పానో కాదో నీవే సెప్పుమని పూర్వభక్తుల చిత్రచరిత్రకథ నమిషంబున బసవేశ్వరులకు గొన్నినీతు లుపదేశించి యాతనికిఁగలిఁగిన గర్వంబు బెడఁబాపి, వచ్చిన భక్తులకు మణిసుయధనరాను లొసంగి వీడుకొల్పిన బసవన్న పాదాక్రాంతుండై వీడ్కొని భక్తజనసమేతంబుగా నిజగృహంబునకేఁగి సుఖంబుండె

బిజ్జలరాజును పురజనులు నాతండు కేవలము మంచుమలయల్లుండుగాని సామాన్యమనుజుఁడు గాఁడని శిరంబులువంచి హస్తంబుల

మోప్చి దండంబులవెట్టి తమతమ నికేతనములకరిగిరి. మాచయ్య తన భక్తిమార్గంబునకుఁ దానేఁగెను. ఈమడివాలుమాచయ్యకథ భక్తితో జదివెడువారును విన్నవారు నోరుకుఁ జెప్పువారును మాచయ్యవంటి ప్రభావముగల భక్తులై ధరలో ననేకవిధములగు సుఖంబు లనుభవించి యంతంబునఁ గైలాసంబుం జూఱఁగొందురు.





బసవపురాణము.

పంచమాశ్వాసము

కిన్నరబ్రహ్మయ్యకథ

పుడమిపడఁతికి మెఱుఁగులసదండలోని కొలికిపూసవలె నందగించెడి పోమూరను నొకపురవరమున కిన్నరబ్రహ్మయ్య యను నామంబునఁ బరఁగుచుండెడు భక్తుఁడొకఁడుగలఁడు. అతఁడు వీరశైవుఁడు. భూతదయగలవాఁడు లౌకికవృత్తులనేకములు నేర్చినవాఁడు లోకపూజ్యుఁడు లోకవంద్యుఁడు. అఘటనఘటనాపటిష్ఠుఁడు భక్తపరతంత్రుఁడు లింగసంగతదేహుఁడు శివభక్తాగ్రేసరుఁడు బహువిధవృత్తులఁ దానార్జించిన ధనమంతయు భక్తాయత్తంబు సేయుచుండును ఇట్లుభక్తపరత్యాగము కొఱకుధనమునుసంపాదించు నతఁడొకనాఁడు కిన్నరమీఁటుచు రాగంబు పాడుచుండఁ గిన్నరనారదాదిగాయకు లటకేఁగి యాసంగీతమాధుర్యమున నోలలాడుచుండఁ ఖండేందుమౌళియు నాతనిగీతగానంబునకలరి బ్రహ్మయ్య నాదబ్రహ్మములయుబ్రహ్మము రాగబ్రహ్మము దానమై యొప్పునని యప్పరమేశ్వరుండు దినదినమునకును నొకమాడయు నొక చిన్నంబునొక పాతికయు నిచ్చుచుండును ఈశ్వరునివలనఁ గొనుధనమునుసైతముభక్తులకే వినియోగపరచుచు నిత్యము జంగమపూజయొక విధికృత్యముగా నిర్ణయించుకొని యాతండు కాలంబు గడపుచుండ బసవేశ్వరుల భక్తివాసనలు సర్వదిగంతరాళముల వ్యాపించి మించుచుండుట గాంచి బసవనాయకుని దర్శనము సేయవలెనను కుతూహలంబున బిజ్జలరాజు నేలుబడిఁ బ్రధాననగరంబగు కళ్యాణపురంబునకరిగె. అట్లతని రాక

యాతకుముందె బసవేశ్వరులు తమలింగమూర్తియందు నిత్యశివార్చ
నావిధానమునఁగనుఁగొని తాఁగనినయట్లు తన్నుంగానవచ్చిన కిన్నర
బ్రహ్మయ్యకుఁ గతిపయపదంబులెదురేఁగి సాష్టాంగవందనంబాచరించి
యర్ఘ్యపాద్యాదివిధులఁ బూజించి యాతనిపాదోదకంబు శిరస్సునఁజల్లు
కొని బిల్వప్రసాదం బందుకొని కర్ణోపరిభాగంబున ధరియించి గృహం
బునకుఁ దోతెచ్చి షడ్రసోపేతభోజనంబునఁ దృప్తునింజేసి తత్త్వచింతలు
సేయుచు నిద్దఱుండిరి. ఇట్లయ్యిద్దఱుఁ దిద్దయుఁ బెద్దతడఁబున సన్నగ
రంబున నెకొనియున్న త్రిపురాంతకేశ్వరు నాలయంబునకరిగి, యం
దుఁ గిన్నరబ్రహ్మయ్యమాత్రము గొంతతడవు మృడభక్తజనగోష్ఠి
నుండఁగోరి బసవేశ్వరుల వీడుకొలిపి గోపురద్వారంబున భక్తగోష్ఠిని
బ్రహ్మయ యుండునవసరమున నొకవిటుఁడు పండుగనెపంబునఁ బసవే
శ్వరుకు సమర్పింప నొక కంఠక్రొవ్వుగల పెద్ద గొఱ్ఱెపోతును వెలకుఁగొని
దానిమెడనొక త్రాడుగట్టి వీధిఁగొనిపోవుచుండ నాలయసమీపప్రాం
తమున వచ్చునంతలో నామెండమేకకు మిండఁడుగట్టినత్రాడుఁ దెగి
యది తప్పించుకొని యాలయంబులోని కరిగి గర్భకోవెలమఱుఁగున
డాఁగియుండెను దాని బట్ట నావిటుఁడును, తోడఁజనుచు గుడిలోని
కరుగఁ గిన్నరబ్రహ్మయ్య వాని గని మృదువచనముల నిట్లనియె —
"నాయనా! ఇఁకలోనికిరాక యిచట నేనిలువుము నీబారిఁబడిన యీ
పోతులు దైవవశంబునఁదప్పి యీ మహేశ్వరు నాలయంబుఁ బ్రాణభ
యంబున మాశరణుసొచ్చెను. గాన దీనిఁజంపుట నీకున్యాయముగాదు.
ఎంతమూర్ఖుఁడైనను శరణన్నవానిఁగాచును గాని విడువఁడు అట్టిస్థితి
లో పశుపతిభక్తులు తమ్ముశరణంబునొందిన పశువిశసనంబునకోర్తురే?
నేనీనిఁ జంపనియను నీకువలయునేని. గొఱ్ఱెయో గొప్పయో నీగొఱ్ఱెవి
లువ మాచేఁగొనిపొమ్ము ఇదియ మానిశ్చయ" మని పానిఁలోనని
నెను అంతవాఁడు పకపకనవ్వి "క్రొవ్విన గొఱియపోతును పండుగ

వేఁటకై రొక్కమిచ్చి గొనితెచ్చి దానిం బోవిడుతునే? గుడి జొచ్చినను,
మడిఁజొచ్చినను విడుచువాఁడనుగాను నాగోత్రమునాకే” యన్నని జాగు
సేసిన నాభోగిని కోపించునను భయమున నెంతప్రేలినను దాని
బ్రహ్మయ్య విడువకుండెను. అంతనాపిఱుఁడు డవతునంబున నిట్లని విత
ర్కించె—“ఈదాసుఁడు దీనివిడువఁడు వృథావిళంబమునాకేల? దీని
కితఁడిచ్చిన వెలఁబెట్టి మఱియొక మంచిక్రొవ్విన గొఱియనుఁ గొనిపోయి
యాతెరవకొప్పించి దానిప్రసాదంబువడసెద నీతనివలన మిగులధనంబు
గొనియెద” నని మిగులఁ గోపంబునఁ బోవువానివలెఁ బోవనుంకించు వా
నింబిలిచి తట్టివేయుమాడలు దెప్పించి యిప్పించి యాచొప్పునఁ బంపివేసె
ను. వాఁడును మఱియొక మంచిగొఱ్ఱెనుగొని సానియింటికిం గొంపోయి
‘నాయికామణీ! యిదిగోఁ జూఁడుము నీనిమిత్తమెంతమంచి పొట్టేలునుఁ
దెచ్చితినో దీనివేఁటగాఁ గైకొని పండుగఁగావించి దానిమాంసంబున సు
ఖభోజనముసేసి యాపైననాకు నీభోగభోజనము వెట్టించుము” అని
మంచిమాటలాడుచున్న వానికి నామె” ఓరీ, నీగుండతనము సాలును
నలుగురిలో నగుబాటు నీకును నాకును జేకూరెను. తొలుతఁ గొన్న
పన్నెగల ఒలిపిన వెలగల వేఁటనమ్ముకొని యల్పక్రయమునకు విధిలేక
కొన్నకీవిం దెచ్చి నామొగంబునఁ బాఱవైచితివా? నీతోఁటివిటులు నీ
మోాలమిగిలి నవ్వుచున్నారు. నాతోఁటివెలబోఁటులు నన్నుఁగని నీవం
టిమనమవిటునిఁ జేపట్టినందుకు నవ్వుచున్నారు గనుక నీచేతనైనఁ
బోలునట్టిశగటునె గొనిరమ్ము కాదేని నాతోఁబ్రవనెపొమ్ము మఱిరా
వద్దు నేటితో నీకును నాకును సరి. మఱిమాత్తులేదు పోపొమ్మని
మెడఁబట్టిగెంటెను వెలయాలిపొత్తు కలకాలముండునని నమ్మినవాఁడు
మూఢుఁడుగాని యింగితజ్ఞుఁడుగాఁడు బుద్ధిదప్రాయఁబగు ప్రాయంబు
నాపాయంబని తాయంబుసతమని మదవతులవలపులలోఁ బడిన మిలమిల
లాడెడి గండుమీన బులుగారె. రోయింతుల పంతంబులు నెఱవేర్చువా

రుఁ డట్లు యీచొప్పఁడు తిరనాళంబునకే మఱలి యాగుడికిఁబోయి గో త్రంబట్టఁబోవ బ్రాహ్మణుఁ గని "యోరీ! దానిఁబట్టకుము అది గోత్రపో తుగాదు వెలహూడలు సెల్లినపుడే యదివృషభంబై యంబాపతివాహ నంబైనది ముట్టకుముట్టకు" మని యడ్డపడనాబాపుఁడు వాలువెతికి బ్రాహ్మణుని నటుకనుఱుకు సమయంబున నాయనయుఁ దన చేతికరవా లమున వానితలదునిమె నదియు సీశ్వరునిఁగుఱి వెనుకప్రక్కఁ బడియె అప్పుడచట నున్న యాబాపుని చుట్టములు మిగులదుఃఖించి రాజుపాలికిం బోయి "దేవా! యిదేమివింత మనపురంబున శివభక్తులు వెచ్చుమీ ఱితమయిచ్చవచ్చినట్టుల పురజనంబుల నాశంబు నొందించుచున్నవారు. వారల బారిఁబడి మేము బ్రతుకంజాలము వారలనె పురిలోనుండనిచ్చు మమ్మేటికన్నఁ బొమ్మన్నఁబోదు" మని మొఱవెట్టుకొనిరి. బిజ్జలరాజు మిగులఁగోపించి బసవేశ్వరుల పాలికరిగి "బసవమంత్రీ! మీహరభక్తుల చరితంబులు విన మాకువెక్కసంబగుచున్నది. వారు హింసాదూరులని దయాపరులని సన్మార్గసదాచారులని విందు నేఁడది చోద్యంబయ్యె మనశివాలయమున నొకభక్తుఁడు గోత్రపోతుసెక్కెపోయి యొ నితలను నిమెనఁట సంసారులప్రసంగంబు తనకేల? ఇట్టి యాగడములు మీకే దగును. తొల్లింటి భక్తులమార్గములు నిట్లెయున్నవి. ఒకఁడు బాలునిఁ జంపె. మఱియొకఁడు శివలింగమును గాలఁదన్నెను. ఇంకొకఁడు తండ్రి నిఁ జంపెను వేఱొకఁడు మాంసపుకండలు తినఁబెట్టెను వెండియునొ కండు తనయాలినిచ్చెను ఇట్లెందఱో క్రూరకృత్యంబులు సలిపి యవి యెల్ల భక్తికృత్యంబులందురు. ఇతరుల ధర్మంబు లధర్మంబులందురు. మీయధర్మముల ధర్మంబులందురు. మీభక్తిమర్మంబులు మీకే తెలు సును ఇట్టిమారున్నచోట మావంటి రాజులు ప్రజాపరిపాలనంబు సేయ వెఱతురు కాన నికమీఁద మీరే రాజ్యమేలుఁడు. మేమెట కేనింబోదు" మనెను. బసవేశ్వరుల వారదివిని "రాజా! దేవర వార ట్లనఁదగునా?

శివభక్తులన్న నంతమొరకులా? వారివంటి భూతదయాపరులు మఱిలేరు ఏవినవారు ముందు వెనుకల నారయక భక్తుల నిట్లు తూలనాడఁదగునా? ఎవ్వరెది సెప్పినను వినఁ జ్చును గాని విన్నంతమాత్రమున నమ్మఁ గూడదు అట్లు నమ్మి యాప్రకారము నడుచుపుడమితేఁ డెడ్డినననఁగొట్టంబునం గట్టుమన్నవానిపాటివాఁడు. శివభక్తునకును బోపునికిని గొఱియవిషయంబునఁ బ్రవర్తివిరకలహ కారణమును విచారించి ముందెవరియందు దోషమున్నదో వారలశిక్షింపవలెను. మంత్రునంపి యాకారణమారసిరమ్మని యానతిండు తొలితప్పసేసిన గుండగీఁడును దండింతము. ఇంతకు నట్టివాఁడె తనతప్పునకుఁ దగినదండమును 'దానె బొందియుండెను ఇఁక మనము శిక్షింపనవసరమేలే" దనవుడు బిజ్జలేశ్వరుఁడు "మంచిది. కానిమ్ము ఇప్పుడె మంత్రులమూలమున సర్వంబునిర్వహించెద" నని యమాత్యులనల్వుర రావించి యాయయంబునకేగి వేగుల వారిచందంబునఁ దొల్త గొంతవిచారించి పిమ్మట శివభక్తునిగోటియు కరారు గొనిరండని పంపెను వారునుశివాలయమునకేఁగి యచటిజనంబుచేను రహస్యప్రకారంబునఁ గిన్నెర బ్రహ్మయ భక్తివికారంబుగొంత యరసి యామీఁద నాతనియొద్దకుంబోయి నమస్కరించి "భక్తవరా! ఏమియీవింత. భూలోకమున శివభక్తుల హింసాపరులనియెడి కీర్తి బొందియున్నచో నేఁడు మీరుతూబొప్పనిఁ బొటులునకుఁగాను సంపితిరని యపవాదప లగుచున్నారు దీని నిజానిజములు మీనోటనె వినిరమ్మని యిమ్మహీపాలుఁడు మమ్మంపె. సీఘ్రింబ సెలవిండు. పోయివచ్చెద' మని విన్నవించిరి బ్రహ్మయ్యభక్తుఁడును "శివశివా" యని చెవులుమూసికొని కన్నులరమోడ్చి భగవధ్యానంబుఁగీలించి "రాజమంత్రులారా! వినుండు. నేనీయాలయంబున హరకైంకర్యము సేసికొనుచున్నకాలమున నీబొప్పవిటుఁడు దనలంజకుఁగాను పండుగవేటకై యొకమంచిబలిసిన మొండపోతునుగొని మెడకుఁద్రాడుగట్టి యీాడ్చుకొనిపోవు

చుండ గాలవశంబునఁ ద్రాడు తెగి యాగొఱియతల నఱకఁబడు నపాయంబుఁ దప్పించుకొని యుపాయంబునఁ గపాలపాణి యాలయంబుసొచ్చినఁదద్భక్తులు తన్నుఁగాఁతురని యెఱిఁగినదానివలె గుడిసొచ్చి వెనుకపక్కను డాఁగియుండెను. వాఁడును దానింబట్టి మిట్టిపడుచు గట్టిపట్టుదలతోఁ బట్టఁబోవుచుండ నేగిన "ఓయీయబ్బా! యిది దేవాలయము. భగవద్భక్తులున్నచోటు భక్తులు భూతదయాపరులు పిపీలికాది బ్రహ్మపర్యంతముఁ బ్రతిజీవికిఁ దనజీవమందాశ సమానము నిన్నెనఁజేని నఱుకఁబోవునపుడు నీవుదప్పించుకొని పాఱిపోవుటకుఁ బ్రయత్నింపవా? అట్లనే నీతగఱును నీవుదన్నుఁజంపుటకుఁ గొనిపోవుచుంటి వని యెఱిఁగినదివ్రాలెనిటవచ్చి మాశరణుసొచ్చినది. మేముదీని విడువము వలసినంతధనమిచ్చెదముకొనిపొ"మ్మంటిమి వాఁడునుమాపట్టుదలసూచి ఇకవీరె తసొమ్మయిన నిచ్చితీరుదురుగాని గొఱ్ఱెను విడువరని నిశ్చయించుకొనిమాచే నేయిమాడలుగొని దీనివిడిచిపోయెను మఱికొంత సేపటికి వాఁ ఱలి వచ్చిమాతోఁ బ్రసంగింపకయె గొఱ్ఱెంబట్టి పెరుగత్తి పట్టునప్పటికి మేము గని యిదియేమిరా, యప్పా, నీయాగడము "ముండయమూటయు దక్కె"నన్నలోకోక్తి వింటివా, ధనమునుగొఱ్ఱెనుగూడ దక్కించుకొనియెదవా? ఇఁకనీవు ధనమువాఁడవుగాని పొటేలువాఁడవుగావు మేముదీని వెల నీకొసగినతక్షణమె దీనినిలింగసంగతంబు గావించితిమి చూడుము దానిమెడలనున్న శివచిహ్నంబులు వానింగనియు నీకుఁబట్టుభయము లేక చేతులెత్తాడినవి అదియుఁకమీద నీశ్వరునివృషభవాహనంబుగాని నిజముగాగొఱియగాదు కనుక నీకుజీవమందాశయున్న దానివిడిచి పొమ్మంటిమి వాఁడునిప్పుద్రొక్కినకోఁతివలె మండిపడుచు నోటిలోని కత్తిపైకిఁదీసి నన్నేయఁబోవుటయుఁ బ్రతిజీవునకు నాత్మరక్షణంబు ప్రధానకర్తవ్యంబుగావున నేనునునాకత్తినెత్తి యొక్కవేటున శిరఃకళేబరంబుల వేఱుసేసి నాతనువునేను గాపాడుకొంటిని ఆశిరంబును దేవా

లయమునకుఁ బృష్ఠభాగమునఁ జిక్కియున్నది మీరు పోయిగనివచ్చి తొలితప్పెవరిదో తెలిసికొని మాయనునకెఱింగింపుఁడు. వానికి నాకును వేఱునాళులు లేరు. మీరునమ్మకేని నానిజంబు మీకుఁబ్రత్యక్షగోచరంబగుటకుఁగాను త్రిపురాంతకుచేతనె పలికించెద"నని పలుకులుసెప్పెను. అమాత్యులు జరిగినప్రసంగమును మహీపతికెఱిఁగింప భూజానియునా నాశ్చర్యంబునొంది «యేమీ! తాఁజేసినపని చేయుటయేగాక దేవునిచే బలికించి తనమాటనిలుపుకొనునా? కానిమ్మదియుఁజూతము. రమ్మని మంత్రివర్గంబు తోడను పురజనంబుతోడను జనినిలుచున్నతఱి వారలతోనేఁగిన బసవేశ్వరులు కిన్నరబ్రహ్మయ్యకు నమస్కరించి చేతులుజోడించి యిట్లని స్తుతించెను శృంగారులకెల్ల శృంగారకుఁడును విరాగులకువిరాగిగను భక్తులకుభక్తుఁడుగను, దేవతలకుదేవుఁడుగను సత్యులకుసత్యిగాను రాజసులకురజోవంతుఁడుగాను తామసులకు తమఃప్రధానుఁడుగను దీనులకుదీనుఁడుగాను ధనికులకుధనికుఁను బేదలకుఁ బేదవాఁడుగను సల్పులకల్పుఁడుగా మహాత్ములకుఁ మహాత్ముఁడుగా సజ్జనులకు సజ్జనుఁడుగా దుర్జనులకు దుర్జనుఁడుగా దొంగకుదొంగగాను సంసారికిసాంసారిగా నగుపడుచుఁ బ్రత్యక్షదైవంబలైయున్న యోకిన్నరబ్రహ్మయా! భూలోకహరా నీకునమస్కారము

తొల్లియొకభక్తుఁడు శివరాత్రినాఁడు పరాకున విటియింటికిఁబోయి లింగోద్భవకాలమున దాని కుచలీడనంబునకుఁ దలఁకొనుదనచేతుల నందొకదానినంటి యప్పటికి శివరాత్రి స్మరణకురాఁగా «హరాహరా» యని యాడుగజచుకొని మనంబు శివపరంబుగాఁగా నామెకుచంబునె లింగముగాభావించి హరహరమహాదేవశంభో" యనికేకవైవ «నో"యని యొకనాదము ప్రతిధ్వనిఁ బలికించలేదా? చీమయందు భగవంతుఁడున్నాఁడా? దినమునకెన్ని మనకాలిక్రిందఁబడి మడియుచున్నవని సోదాచూచుట కొకచీమనుబట్టి పిడికిఁటమూసి «యోశంకర! పాపభయంకర!

భక్తసుఖంకర!" యని యొకపిలుపుబిలువ "నోయి" యని వానిచెవి యొద్ద నుంచఁబడిన పిడికిఁటిలోని చీమనుండి ప్రతిధ్వనివినఁబడ లేదా? మఱియు బాపూరి బ్రహ్మయ్యభక్తుఁడు జొన్నలరాశియందుభగవంతుఁ డున్నాఁడని చెప్పి యారాశియొద్దకుఁబోయి "పార్వతీపనోహరా, పరాత్మా, పరమేశ్వరా' యని యాహ్వానంబొనరింప "నో" యని దాని నుండి భగవంతుండు ప్రతిధ్వనియియ్య లేదా? అట్టిభక్తులకన్న నీవేలయలఁతివాఁడవగుదువు రాజును మంత్రులును బంట్లును పురజనులు నాబాలగోపాలము జూడవచ్చిరి గనుక యీశ్వరునిఁబలికించి కీర్తిచే నందఱము చుమనివేసికొనెను. అప్పుడా యీశ్వరునికంఠధ్వని వినుటకు నందఱుసని విన నక్కడక్కడదాఁగియుండ నాగుడిపూజారియు మెల్లనఁగుంచెకోల దిప్పి తాఁజనియొకమూల నొదిగియుండెను బ్రహ్మయ్య యప్పుడు కన్నులరమోడ్చి యాలయంబు తప్పలుదట్టి శివాశివాశివా' యని మూఁడుతట్టులు తట్టునంతలో దడాలున తలుపులువీడి వెనుకకుఁ దెరువఁబడి ద్వారంబు వెల్లడియయ్యెను అప్పుడు పురజనులు తొల్లి భక్తులకుభగవంతుఁడు తలుపులు దెఱచెనని వింటిమిగాని యిపుడుకన్నులార గంటిమి ఇఁకనిటు దేవుని మాట్లాడింపఁ గలడని కిలకిలమనుసంకులధ్వనులతోఁ జూచుచుండ బ్రహ్మయ్య "యోయయ్యా' త్రిపురాంతకేశ్వరా నాయనతప్పులువేయులేవు నిన్నేఁ నేఁగోరుకొంటిని నాచెప్పినది నిజమో యబద్ధమో నీవేచెప్పవలె నీయొక్క గంభీరకంఠనాదంబు విని నందఱు వేడుకపడుచున్నారు. కాన వైళంబ దెలుపుమో దేవా" యని బిగ్గఱగా నఱమఁడు గుడిలోనుండి "నీవుసెప్పినదంతయు నావాంతమైన నబద్ధము లేక పూర్తిగానిజమోయీ" యను నాదంబువినఁబడి యాధ్వనియాతీరున నేఁడుదినంబులవఱకు నాగక యంతకంతకు హెచ్చుచుండెను ఇట్లేడహోరాత్రము వెస గినయాబాదంబు ప్రళయకాల గర్జనము వలెఁ దరతరము వృద్ధినొందుచుండ భూతప్రపంచంబంతయు సకలప్రళయం

బున కేమి హేతువో యని కల్లోలితమానసులై పరుగువిడ మొదలుపెట్టిరి వేధసంక్షోభంబు నొందెను విష్ణుండు వెఱచి చనఁబోయెను దేవతలు భీతి చేత బ్రహ్మవిష్ణుల నాప్రళయంబు మాన్పుమని ప్రార్థింపనరిగిరి. ఆకాశము దిరుగఁబడెను చుక్కలు మొక్కలువోయెను సూర్యచంద్రాదులు గతులుదప్పిరి. భూమి యుబ్బద్దలై పాతాళంబునకు మార్గమిచ్చెను. అందున్న బలియుఁ దాతయగు ప్రహ్లాదునిఁ దోడుకొని కైలాసంబునకేఁగి యటనీ వార్తవిని భూలోకంబునకుఁ జూడవచ్చెను భూకంపంబు గలిగె ఇట్టి యుత్పాతంబులు పుట్టెనంగని బిజ్జలుండు బసవేశ్వరులం జేరి యీయమోఘగర్జానాదంబు మాయింపుమని ప్రార్థింప నాతండు బ్రహ్మయ్యయొద్దకుం బోయి సాష్టాంగదండంబు పెట్టి తొంటియట్ల మఱల స్తుతించె నట్లన భక్తియనువలలో భక్తుఁడు చిక్కెను. చేఁపలవానికి చిక్కిన చేప తప్పించుకొను నుపాయంబు లేక తుదకుఁ దనజీవంబుల వానికి సమర్పించుచున్నది భగవంతుఁడన్నను మాయాసహాయుఁడుగాన భక్తుననేక మాయోపాయంబులచే శ్రమపెట్టఁదలచి వానినన్నిఁటిని దాటి యొకడానికిని భక్తుఁడు లొంగకపోవుటచేఁ దుదకు సర్వశక్తి స్వసామర్థ్యము లాభక్తులకిచ్చి తాఁ దప్పించుకొని పాఱిపోయి దాగియుండును గనుక భగవంతునివలన బొందబడిన యఘటనఘటనాసామర్థ్యంబున నీభయంకరధ్వని నణఁగింపుమా స్వామీ, భక్తశిరోమణీ, మీయడియేన్ దాసుండ" ననుటయు నాబ్రహ్మయ్య భక్తుఁడును నర్పకునియొద్దకుఁబోయి "హా" యని యొక్కమాఱను నంతకు నిశ్శబ్దముగా నాఘోషమెటుపోయెనో తెలియక లోకంబులు సుఖస్థితిని దనరినవి. అప్పుడు బిజ్జలధరానాథుండును తనదండనాథులతో పురజనులతో బ్రహ్మయ్యకు సాగిలిదండంబు పెట్టి "పరమభక్తుఁడా! నీవిట్టివాఁడవని యెఱుంగక నీలోతరయుగ మకించిన నాతప్పు మన్నింపుము నీమహత్త్వము గనుగొన నేనెవ్వడను నీభక్తికి మెచ్చి బ్రహ్మాదులెవ్వని నిజభావంబు గనుగొనలేకపోయిరో

యట్టిగట్టువిల్తుడై నీకుబంటయి నీయిష్టానుసారము మసలుచున్నాఁడు నీవుపలుకుమన. బలికి మానుమన మాని నీవాడించినటుల బొమ్మలాటవానిచేతి బొమ్మవలె నాడుచున్నాఁడు ఇఁక నీశరణుసొచ్చితిని నన్నుఁ బాలముంచు నీటముంచు నీదేభారమని మఱిమఱి దండంబులువెట్టి నిజపరివారంబులతో భోవనుద్యుక్తుఁ డగునంతకు నందరుసూచుచుండ గనే బ్రహ్మయ్య తనసామర్థ్యంబును నాబోపుని మఱలబ్రతికించి బుద్ధులుసెప్పి విఱ్ఱవీఁగక భక్తులను భయపడుచు వారలసేవచేయుచు నీవు ను భక్తుఁడవై మనియుంతంబున నాయుంతకాంతకు నుపాలంబునకు విమానంబున నఖండతేజో విరాజమానుండవై యేఁగి ప్రమథగణంబుల తోటివాఁడవు గానందయుండుమని చెప్పి వెంటనె వానిదేహంబు లింగ సంగతంబు గావించి పంపెను రాజును బ్రహ్మయ్య ననేకవిధంబుల గారవించి తనపురంబున దిరంబుగనుండుమని కోరి సెలవుగైకొని చనియె. బసవేశ్వరులును గొంతవడి నాతనితో నిష్టాలాపంబులఁ గాలక్షేపము సేసి యాయనందనగృహంబునకు గొంపోయి యిద్దఱును సుఖగోష్టినుండిరి. ఈకిన్నరబ్రహ్మయకథ వినువారును జదువువారు నొరులకుఁ గథ రూపంబున నుడువువారునుఁ జిరంజీవులై యీభూలోకంబున స్వేచ్ఛ మెయిగానుండి తమయిచ్చవచ్చినప్పుడు కైలాసంబున కేఁగుదురు

కలకేతబ్రహ్మయ్యకథ

మఱియు శివపూజాపరుండును భక్తనిత్యసంతర్పకుండును లింగ సంగతానుభవారూఢవ్రతుండును గతకలుషుండును కనికలోష్టసమబుద్ధియు నగు కలకేతబ్రహ్మభ్యయను మహానుభావుఁడొకఁడుగలఁడు ఆతండు జీవన్ముక్తుండై నిరాశుండును, నిర్మోహుండును నిరహంకృతుఁడై రెయికచేతఁ దగఁజుఁగొమ్మును వేఱొకచేతనొకగుదియయును ధరించిశివుజే యీవేషంబున దినదినముగ గుడెంచుచున్నవాడని భక్తులనుకొన నిత్యంబును భక్తులయిండ్లకేఁగి ॥అమ్మలారా! యక్కలారా, పరమతపతి

తులఁ దాకిపొడిసేయఁగల రుద్రునినిటలాగ్నివచ్చెఁజూడుమా. మతేతర జనకమలంబులనాళంబులతోఁగూడ నూడుబెఱుకు వీరభద్రభద్రగజం వచ్చెఁదిలకింపుఁడు భూతలంబునఁగల భక్తులయిండ్ల విందుగొనుపాపపు భక్తాధముఁడు వచ్చెఁగనుఁడు ప్రమథులముందునను సోదరుఁడను దుగ్గళవ్వకు ముద్దుకొనుకును సంగళవ్వకు ననుజుండు నగువాఁడు సను దెంచె'నని వారలతోఁ బలుకుచునవ్వించుచు నిత్యమును వారలొసం గెడి తెంపులాదిపదార్థంబులు దెచ్చి వారితో జంగమార్చనాసంతర్పణం బుల భక్తతృప్తిగావించుచుండును. ఇట్లుండ నొక్కనాఁడొక శివభక్తు డలసిసొలి యతనికడకేఁగి యేమియుమాటాడలేక యాయాసంబునఁ గొంతవడి యూరకుండుట బ్రహ్మయ్యగని యేలయీతయలసినాఁడవు. ఇంతప్రయాసపడి యిటురాఁ గారణంబు సెప్పవచ్చునేనిం జెప్పుమనవుడు నాభక్తుఁడు పెదవులార్చుకొని చేతులుపిసికికొనుచు నిట్లనియె "శంకరు డు భక్తవశంకరుఁడును పరమేశ్వరుఁడుగనుక దనభక్తులకే కొఱంతయు లేక వారికివలయుధనంబొసంగుచుండు తొల్లినంబికి నిత్యమునుం బది వేయి రూప్యంబుల నిచ్చినటుల నేడు కిన్నెరబ్రహ్మయ్యకు నిత్యమును గొంత సొమ్ము నిచ్చుచుండునని విని యాతనిదర్శనంబుసేసి యేమైన నొకతృణముఁబట్టుకొనిపోయి కుటుంబపోషణము సేసికొందమని పోవుచు న్నాను. వారిమరమిక్కడికింకయు నెంతదవ్వున్నదో"యనెను అదివిని బ్రహ్మయ్య కోరికగలిఁగి శివునిఁదలచుటతప్ప నిష్కామసేవయొనర్పు చుచుండవలెను నిష్కాములకువలయు భోజనపదార్థంబులు శంభుండె యెవరో యొకగృహస్థుమూలమున నిప్పించుచుండును ఈతృణప్రాయ మగుధనంబునకు నీవంత దవ్వరుఁగనేల? వలసినధనము నేనిత్తును గొని పొమ్మనిచెప్పి తనయొద్దనున్న గుదియను గంటతోఁదాటించిన గని గళుమని బంగారుచినచిన్నవి పెదపెద్దవి కణికెలు జల్లున నేలమీఁద నొకరాశిగఁబడెను. అదిగని బ్రహ్మయ జంగమదేవరనుబిల్చి నీకువల

యు నన్ని కణికెల నేఱికొమ్మని చెప్పినపై నా భక్తుఁడు, పడిసకుండనపు బంగారుకణికెలు దనకుమోయుటకు భారంబుతలఁకు దగినమూటఁగట్టి నాఁటికచట శివపూజఁగావించుకొని మఱునాఁ డుదయమున మూట నెత్తిఁబెట్టుకొని తిన్నగామోయలేక పడుచులేచుచు నక్కుచక్కుడదించుకొనుచు నెట్లకో యొకతీరున బసవన్న యున్న కళ్యాణపురంబున కేఁగి మోతదించి లోనికిం జని బసవనమంత్రింగని యాతనికిఁ దాఁ దెచ్చిన ధనంబువిధ బతసు నెఱింగించి యాధనంబు దనయింటికి మోసికొని పోవుటకు నొకరిద్దఱుపరిచారకులం బంపుమని ప్రార్థించిన విన్నబసవేశ్వరులా బ్రహ్మయ్య యీవిధి నచ్చెనన ది యాభక్తునకు ధనముమోయుటకు నిద్దఱునొకర్ల నిచ్చిపంచి తనమనంబుననిట్లు వితర్కించె— కలకేతబ్రహ్మయ్య యెంత భక్తుఁడో గదా ఎంత మేటిభక్తుఁడుగాకున్న మాకిన్నెరబ్రహ్మయ్య బత్తినీసడించునా? అట్టిమహానీయుని దర్శనము నర్పి యాతనియనుగులంబడని జన్మమేంద"కని కిన్నెరబ్రహ్మయ్యను గూడఁదోడ్కొని యిద్దఱునరి కలకేత బ్రహ్మయ్య సదనంబునకరిఁగి యాతని మనుగుదమ్ములకుఁ దమశిరంబులసోఁక సాష్టాంగనమస్కారంబుగావించిన వారలనిద్దఱ సగౌరవంబుగా నాదరించి యాసనంబుల నాసీనులంగావించి కిన్నెరబ్రహ్మయ్యంజూచి బసవేశ్వరులిట్లు గొంతప్రసంగము సేయఁదలంచి యిట్లనిరి, ' బసవన్నా! మన కిన్నెరబ్రహ్మయ్యనుఁ బోలినభక్తులు లోకంబున నెవ్వరేనిం గలరె? తొల్లి నందిశివునివలన దినదినంబును నిత్తెబత్తెంబునకు గాను వేయిమాడలు గైకొని నటులఁ గిన్నెరబ్రహ్మయ్యయు మనుపికయ్యవలన నిత్యమును గూడయుం జిన్నంబునుం బాతికయు ధనముఁగొనుచున్నాఁడు. శివునిఁబలికించినవాఁడు. మఱియుఁ గైలాసంబున కేబొంకితో నేఁగి మఱల నేతెంచినవాఁడు శంభునివలనఁబడిగొనుటయు నాతనిసాక్షిగాఁగొని గంభీరధ్వనితో నాతనిచే సాక్ష్యమిప్పించుటయు, యథేచ్ఛగాఁ గైలాసంబున కేఁగి

మజలివచ్చుటయు సామాన్యభక్తులు సేయఁగల కృత్యములుగావు. మఱియుబ్రహ్మయ్య శివభక్తులనేకమంది నెందఱువచ్చినను దృప్తిగా విందొనర్చుచుండును. బహువృత్తులచేఁ దానార్జించినధనమును శివుఁడి చ్చు ధనంబును నొకప్పుడుచాలక పోవునేమో. ఆధనంబునకుఁ దోడు మావద్దఁగూడఁ గొంత ధనమ్ముగొనిపొమ్మను. వేనవేలుబండ్లకొలఁది ధనమాతనికిచ్చినను మాకేమియుఁగొఱతలేదు మీరిప్పటికేగి కిన్నెర బ్రహ్మయ్యను బండ్లిచ్చిపంపుము తాఁ జేయుధర్మకార్యములలో మా ధనమ్ము సైతము గొంతకలియనిమ్ము ఎవియోకొన్ని యల్పులవృత్తు లవలన మేమార్జించి పాతిపెట్టిదాచుకొన్న ధనంబేగాన మాకుశివుఁడు ధనమివ్వలేదు. ఇంతకాలమునుగాను భక్తులమై యుండి మేము తన్నెం తఁబూజించినను మాపై నాయుమాపతి చిటికన్నువైచెను గాని తన యీశ్వరత్వము స్థిరపఱచుకొనుటకు మాకెంతనైశ్వర్యమివ్వలేదు. మే మడుగలేదనిచూనెను అడుగకపోయిన నివ్వవలెనని యాతండెఱుం గఁడా? కాఁకున్న శివుఁడు పేదవాఁడా పేదవాఁడుకానిచో భిక్షాటనమేల సేయును? ఆతనిభక్తులము మేమును బేదవారమె పేదలమనిమమ్ము ననాదరభావమునం జూడకుఁడు మీకునెన్నివేలబండ్లపై బంగరుగావ లెనో యన్నివేలుశకటంబులు నికటంబుగాఁ బంపుఁడు శంకరదాసయ్య కు ననుంగువెంకలమగు మాసుధనంబు లేదని మీరుమనంబున శంకింప వలదు నమ్మరేనిఁ జూడుడు. చిల్లరవృత్తులచే మేముసంపాదించి పూడ్చి పెట్టిన బంగారుధనమ్మని కలకేతబ్రహ్మయ్యయటఁ బడియున్న యొక మట్టిబెడ్డను జేతఁబట్టిచూపెను అంతలోనదిబంగారు దిమ్మయైకను బడెను అదిచూచి బసవేశ్వరులును గిన్నెరబ్రహ్మయ్యయు కలకేత బ్రహ్మయ్యకుఁ బునస్సాష్టాంగంబొనరించి పాదములపైఁ బడిలేవకున్న జి లునవ్వునవ్వుచు వారలనిద్దఱ లేవనెత్తి యాలింగనంబుసేసి మంచిమా టలనాఁటిపినవము వారల శివపూజలందనయింటఁ జేయించి బహూకరించి

పంపెను. కలకేత బ్రాహ్మయ్యయుఁ దనయథాస్థితినుండెను అట్టిమహానుభావుడగు కలకేత బ్రాహ్మయ్యచరిత్రము జదువువారును విన్నవారును వ్రాసినవారును నిష్కాములై యీలోకంబున నెల్లసుఖంబులనుభవించి యంతంబునఁ గైలాసంబుఁ జొచ్చి మోక్షపదవి నొందెదరు.

మోళిగమారయ్య కథ

సర్వదా శివభక్తుల నర్చించెడు పరిపూర్ణచిత్తంబు గలవాడును శుద్ధసత్త్వగుణోపేతుఁడుఁ దత్త్వజ్ఞానియు జీవన్ముక్తుఁడును, కామక్రోధలోభమోహ మదమాత్సర్యంబు లనెడు పశ్యతోహరులకు నిపుణతస్కరులు జ్ఞానిరత్నము నపహరింప గాఁచియున్నను దానిని వారిబారిఁబడనీక నిశ్చలమనంబను దృఢపేటికయందు దాచి కాపాడుకొను వాఁడును కాష్ఠకేతృవృత్తిని జీవించుచున్న మోళిగమారయ్య యనునొక శివభక్తతల్లజుండు గలఁడు అతండు నిత్యంబు నడవికరిగి యెండుకట్టియల మోపొకటి మోపికొనివచ్చి యంగడినమ్మి తనమూల్యంబున జంగమారాధనంబు సల్పుచు భక్తసంతర్పణ బు సేయుచుండును ఇట్లాతం డొనర్పుచుండ దన్మందిరమున నొకనాఁడు కొందఱు జంగమభక్తులారగించి బసవేశ్వరు గృహంబునకు మఱునాఁడుసని యక్కడ షడ్రసోపేత భోజనంబుఁగావించి భుజించుతఱి “బసవమంత్రీ! నీ యింటఁగుడిచిన నానావిధరుచ్యంబులకు భక్ష్యభోజ్యలేహ్యపానీయాది చతుర్విధాహారభోజనంబును మోళిగ మారయ్య యింటఁదిన్న యంబలికి సరిరా” దని యాతనితోననిరి అదివిని బసవేశ్వరులవారు మారయ్యయింటికిఁజని భుజించి చూడవలెనని మనసు వొడమి నపుడయొక నిరుపేద జంగమవేషంబున మారయ్య యింటికేగి యాతండరణ్యమునకు బోయియున్నను తద్ధర్మపత్ని యర్ఘ్యపాద్యంబులొసఁగొని యెదురుగాఁజని పూజింపసమకట్టుటయు నవిసేకొనక కొంతదడవుట మసలి మఱికొంత సేపున్న యెడల నెత్తఁగి

యున్నవారెవ్వతేని విచ్చేసిన మొసలఁ డినగుట్టు బయలువడునను భయం
బునఁ దటాలున లేచి గుబుక్కున నొక్కదాటున శివపూజాస్థలంబునకే
గి యటఁగూర్చుండి "అమ్మా! మా లింగమూర్తి యాఁకొనియున్నవాఁ
డు మాశివపూజయైనది. మహానైవేద్యము తరువాయిగన్నది వేగముగ
నీయింటఁగల పదార్థ మెవియేని దడవుగొనక నానిమిత్తము మఱల పీడ
కసిద్ధముగానున్నది. యింతయుం బలియైననుసరే శీఘ్రముగ వడ్డింపుమా,
తెమ్మా, రమ్మా" యని మారయ్య భార్యనడుగ నామెయు మిక్కిలి
భక్తితో నంబలియె తెచ్చి యొడ్డించిన మిగుల నాప్యాయముతో దానిం
దిని కడుపునిండినదనుటకు సూచకంబుగా తేనిచి కడుపుఁ దడవుకొనుచు
నాయమ్మకు మ్రొక్కి శివపూజాస్థలమున లింగమూర్తి నలంకరించి నా
గాభరణము పడగవెనుక రెండుబంగరుమాడలుంచి లేఁచిపోయెను పో
వుచుఁ బోవుచు మారయ్యమహిమ కలరి "నేఁడుగదా జన్మంబు సార్థ
కమగునది. ఈతనియీవికి కల్పవృక్షకామధేను చింతామణి మేరున
గంబుల త్యాగంబు గ్రిందనున్నది ఈతనియింటి చూరునుండి రాలు
ధూళి యెవనిశిరంబునఁ బడునో వానిశిరంబు శిరంబు ఈతనియింట గుడి
చిన యంబలియె యమృతము దాని నారగించినవారికి మఱిక్షుత్తృష్ణ
లుండవు ఈతండు రెండవ విశ్వనాథుండు ఈతనిధర్మపత్ని యన్నపూ
ర్ణమ్మ ఇట్టి భక్తుఁడింక నీభూలోకమున మఱియొకఁడుండఁడు. పేదవా
నివలె దానున్నను భక్తసమారాధనము దనయింట నలువదిగడియలు
నిరాఘాటముగా జర్గుచున్నది" అని యనేకవిధంబుల నాతనిం గొనియా
డుచుం బోయెను అంత మధ్యాహ్నముగాఁగా మారయ్య మోపు నెత్తి
నిఁబెట్టుకొని యింటికివచ్చి భుజించుచున్న మఱికొందఱు భక్తులం గని మ
హాసంతోషంబునొంది "నాయింట నెల్లవేళల నిట్లు భక్తులాసక్తితో విం
దారగించుచుండవలె" నని మనంబునం గోరుచు లోనికి నరుదేర నాయమ
యెదురుగా నేఁగి మోపుదింపి గోడకుఁ జేరవైచి యుష్ణోదకంబుల నాతని

పాదంబులు జానువులవఱకుఁ బిసికి కడిగి పథశ్రమంబు గొంపోవఁజే
సిన నొక్కింతతడవు కూర్చుండి లేచి స్నానమాచరించి శివపూజకుం
గూర్చుండి లింగమూర్తి నాగాభరణంబెసఁగించి యభిషేకంబు సేయఁ
బోవుచుఁ దాని చాటుననుంచబడిన మాడలుగని యివి యెవ్వరుంచిరని
భార్యనడుగ నామెయు నదరిపడి చూచి యిందాక నొక భక్తుఁడు శివపూ
జఁ జేసె నతండుంచియుండవచ్చు" ననెను అతని బసవేశ్వరులుగా నెఱిం
గి మారయ్య మిక్కిలి సంతోషించి "ఏమి బసవనియౌదార్యము! తా
నుధనవంతుఁడు. మేము పేదలము మాడలమొగమె మేమెఱుఁగము.
గాన మాకు రెండుమాడలిచ్చి పోయెను ధనవంతులకు ధనహీనులయం
దిట్టి దయయుండుట మంచిదేగదా" యని తాను శివపూజ దీర్చికొనిభు
జించి యభిషేకంబొనర్చిన యాలింగోదకంబు దానప్పుడె తెచ్చి గోడకుఁ
జేరఁబెట్టిన యొక ముకట్టియలమోపు పైఁజల్లఁ నాకట్టెలన్నియు బంగా
రుకణికలయ్యె వానినన్నింటిని జిన్నతునకలుగాఁ గొట్టించి వెయ్యేసి
మాడలయెత్తుగ నొక్కొక్కతునకగాఁ జేసి బసవన్నయిచ్చిన రెండుమా
డలు నిద్దఱు భక్తులకిచ్చి కొందఱు భక్తులకుఁ దాఁదెచ్చిన బంగారుమోపు
వెయ్యేసిమాడల తునుకలు నొక్కొక్కరికి నొక్కొక్క వేయిమాడల
యెత్తుతునుకలిచ్చి యంపెను వారందఱు బసవేశ్వరుల పాలికిం బోయి
మారయ్య యిచ్చినట్టి మాడలయెత్తుగల తునుకలం జూప బసవేశ్వరులు
సిగ్గుపడి తానిచ్చిన రెండుమాడలు నిద్దఱు భక్తులయొద్దఁ దీసికొని వారికిబ
దులు వేయేసిమాడలిచ్చి తక్కినవారితో సమానధనవంతులుగాఁ జేసి
వారలనంపి తాను చిన్నమొగంబుతో మారయ్యయొద్దకరిగి యడుగుల
కెఱఁగినం జూచి "బసవన్నా! యేల చిన్నబోయెదవు? నేనన్న తప్పు లేదా.
భాగ్యవంతుఁడవీవు నిర్భాగ్యులము మేము మమ్మరసి మాకు ధనంబిచ్చితివి
మేలయ్యె దీనికోపంబేమి? నీవంటి భక్తుఁడెందుఁ గలఁడు? నేఁడు మాకిచ్చి
నటుల దినదినము నీకడకువచ్చు భక్తులకందఱికి నిచ్చుచుండుము. అప్పు

డుగదా నీభాగ్యము బయలుపడును నిన్ను మెత్తురు మడివాలయ్య మొదలుకులము మేము మమ్ము నీలోఁగలుపుకొనుము. నీయౌదార్యమునీ కుండు మెచ్చుకోఁగలఁడు" అని యనుచున్న మారయ్య చరణాంబుల నిరుచేతులంబట్టి శిరంబునవతి సేసి లేవనున్న బసవన్నను మారయ్య లేవ నెత్తి శిరంబుమూర్కొని యాలింగనము సేసి "భక్తవరా! నీవుకలహంసవు, నేఁగాకంబను నీవు పరుసవేదివి నేనయఃఖండంబను నీవుహస్తివి నేనుమశకంబను నీవురత్నంబవు, నేనశ్మంబను నీవుజ్ఞానివి, నేనజ్ఞానిని నీవువిరాగివి, నేనురాగిని. నీవుగుణివి, నేనిగుణహీనుండను, నన్నుఁగటాక్షించి తత్త్వోపదేశంబుసేసి భక్తిమార్గంబునం బరికొల్పుమా" యని యనేకవిధంబుల నపచారంబులు సెప్పుకొని యాతనివలన ననుజ్ఞాతుఁడై నిజపురంబునకరిగె. మారయ్యయుదినయథాస్థానంబున యథాస్థితితో సుఖంబుండె. ఈమారయ్యచరిత్ర వినువారును జదువువారును మోక్షంబున నపేక్షితంబుగాఁ జూఱఁగొనుట కేమియాశ్చర్యము

కన్నడ బ్రహ్మయ్య కథ

మఱియు శివభక్తులలో నగ్రగణ్యుండును జరవింగోపాసకులలో మొదటివాఁడును పరశైవవ్రత ప్రధాన నియముండును బహిర్యాగంత త్యాగ క్రమారాధితార్యాపతియు లింగార్పిత నిజధన శరీరుండును, జంగమ లింగార్చనా పరాయణుండును, భక్త సంతర్పణార్పిత మానసుండును, శివార్పిత సకలపదార్థ పరిత్యాగుండును, రెండవశంభుండని లోకవిఖ్యాతినొందిన కన్నడ బ్రహ్మయ్య యనునొక భక్తుఁడు గలఁడు. ఆతండు చౌర్యవృత్తియె దనకు సుఖవృత్తిగా నవలంబించి తదార్జిత ద్రవ్యంబుల జంగమార్చనలు నియమంబుతో నెఱవేర్చు చుండును. దొంగతనంబునకు వలయు పరికరంబులు, కన్నముత్రవ్వ సాధనములు, చిన్నగునపము, కత్తెర, కత్తి, త్రాఁడు, తోరపడము, పలుక, నారసము, కాటుకదోసి, కాటుక, యీఁటె, మంత్రాక్షతలు, మెట్టుకాలిగోచి,

నల్లపాత తలచుట్టు, కుక్కల నోరుకట్టు, ఒకటియట్ట చెప్పులు, పొది, సంచి యీ మొదలగు దొంగతనపుఁ బనిముట్లుగొని ప్రతిదినము గృహస్థుల యిండ్లకరిఁగి ధనంబులు దొంగిలించి తెచ్చి శివభక్తుల కిడుచుండును. తా దొంగతనంబునకుఁ జొఱఁబడిన యిండ్లు కాలవశంబున భక్తలయిండ్లయ్యెనేని దీపంబులు వెలిఁగించి వారలలేపి మీయింటి దాసుఁడను. కాపుగాయు కుక్కను మీ భక్తుండను. కన్నడ బ్రహ్మయ్యను నన్నెఱుఁగుఁడు. మీ ధనధాన్యంబులు భద్రపఱచుకొనుఁడు నేనున్నంత కాలము మీయిండ్లకు వచ్చిన భయంబులేదు నేఁ గాచుచుండెద" నని తొలఁగి పోవును. భక్తులుగానివారల యిండ్లలో ధనకనక వస్తువాహనంబులంగొంపోయి శివార్పితంబుగా శివభక్త సమారాధనం బొనర్చుచుండు నిట్లుండ నొకనాఁడాతని యింటికి నసంఖ్యాకతంబగు భక్తసంఘాతంబు సనుదేర వారలకు విందొనర్ప ధనంబు కేమి, నన్యుల యిండ్లకుఁబోవ నింతవేగముగా సిద్ధముగానున్న బిజ్జలుని భాండాగారము దప్ప మఱియొక్కడను దొఱకదని పట్టపగలు రెండుజాములవేళ పరికరములం దొడిగి రాజగృహంబునకు దొంగతనంబున కరిఁగి తొల్త బసవేశ్వరుల యింటికిం జని దొంగతనపు బనిముట్లనాతనికిం జూప నొసంగి రాజధనముకొల్లకు కన్నము వేతమురమ్మని పిల్చి యాతఁడుతోడరాఁ గన్నము ద్రవ్యాలోని కరిఁగెను అచటఁ గన్నముత్రవ్విన మన్నంతయు నాతఁడడుగిడినచోట్లనున్న మన్నంతయు బదియాఱువన్నె బంగారమయ్యెను. లోనఁగలపెట్టెయుంఁ దెఱచి వలయు ధనంబుగొని మఱలి చనియె. ఎచ్చటనాతఁడు దొంగతనము సేసినను నింతుసంచులువిప్పి కొంతధనంబుఁగొనిన నాసంచులు మఱలభక్తియగుచుండును. కాన నీతని దొంగతనమువలనఁ బిజ్జలకు నష్టములేదు. మన్ను బంగారగుట వలన మఱింతలాభమె. అట్లుబ్రహ్మయ్య సనిన నాతనిఁబట్టఁబోయిన భటులు పట్టలేక మగుడినరుదెంచి "స్వామీ! మన భాండాగారమునఁబట్ట

పగలు కన్నడబ్రహ్మయ్యదోచుకొనిపోయెను వానికిసహాయంబు మన బసవనమంత్రియు దొంగవేషమునవచ్చి యచటమీరాకకెదురు సూచుచున్నవాఁ''డని విన్నవింపరాజును మిగులసంతసంబున విచారం బును బోరిఁగొనుచుండ బున ''నేఁడుబసవన్ననాధను దోఁచికెను. పట్టపగలు నాధనముకొల్లను గొల్లపెట్టఁదలంచినవాఁడు మఱిదేనికిసహసింపఁడు నన్నడిగినఁదనకువలసినంత ధనంబీయకపోదునా? ఏలయిట్టియప్రశస్తపుఁ బని సేసెనో'' యనితలఁచుచు వచ్చి కన్నముఁజూచి మన్నుబంగారుకావి డలుమాచి మార్గముననాతని యడుగులుబడ్డచోటను గన్నపుమన్నంతయు బంగారపుమన్నుఁదిలకించి యాశ్చర్యపడి కోపంబుమాని ,బసవనమంత్రి! నేమి యీచిత్రము! ఈబంగారమేమి?'' యనియడుగ ''దేవరా? మీరెఱుంగరా ఈశ్వరునిరెండవరూపమటుల నుండెడువాఁడు దొంగతనమెతనకు వృత్తిగాఁగల మోళిగమారయ్యయను భక్తుఁడొకఁడు దనయింటికి నసంఖ్యాతమహాభక్తులను దేర వారలఁదృప్తి సేయ భోజనపదార్థములకు ధనములేమిఁబట్టపగలు దొంగతనమునకుఁ దగినపరికరములఁగొని బయలుదేరి మనధనముకొల్ల దోచుకొనఁదలచిఁ నన్నుఁబిలిచిన నేను మఱుమాటాడ లేక యాతనివెంటనంటివచ్చితిని. వచ్చుత్రోవలో నాతనిశ్రీపాదముద్రల చిహ్నంబులంటిన యిసుకయుఁ గన్నముద్రవ్వినమన్నును బంగారమై యిట్లుమెఱయుచున్నవి ఇఁకమన పెట్టియలలోని ధనంబుగణించిచూతము అన్నియునిండుసంచులేగాని వెల్తిసంచియొకటియు లేదుగదా. వానింగలిపి యీవెలితిసంచిలోని నాణెములు జమాఖర్చు చిఠాప్రకారము లెక్కపెట్టిచూచిన నదియుసరిగానున్నది. దొంగయనుపేరెగాని యతనిదొంగతనమున మనకుఁగలిగిన నష్టమేది? పై పెచ్చుమనకుమఱింత విలువలేనిబంగారము దొరికినది వింటివారా! భక్తులచరిత్రము వారునడచినదే త్రోవ పట్టినదేబంగారము. వారొకప్పుడధర్మంబున ప్రవర్తించిన నదియొపరమధర్మంబగును దాన

నెగడా «అధర్మో ధర్మతాం వ్రజేత్» అను నానుడి పుట్టినది. ఒకరికిఁ గష్టము నిచ్చిన పనియె మఱియొకనికి సుఖముఁ గలుగఁ జేయును. ధర్మరాజు జూదమాడి తమ్ములతోఁడను, ధర్మపత్నితోడను వనవాసాజ్ఞాతవాసంబుల నిడుమలం బడెను ఆజూదమున నెగడా దమువినారపు మహాదేవు సాక్షాత్కారంబుగనెను రాముఁడు వేఁటాడి యాలింగోలిపోయెను కన్నప్ప వేఁటాడి శివునిఁగలిసె హింసవలన మాండవ్యమహాముని కొఱ్ఱతవడియె. ఆహింసవలననె చండేశ్వరుఁడు శివప్రసాదంబు వడసెను ఎరసతులంగూడిన వారందరు నరకమున యమభటుల పట్టుఁగోలలపాలైరి. పరసతిని సర్వదా యుండుకొన్న నంబి యీశ్వరసాయుజ్యంబు నొందెను క్రిముచ్చులు శిక్షాపాత్రులైయుండ గొఱియ మృచ్ఛగుహాద కుంతు నఱుకునబడి వధ్యశిలకెదురేఁగుచు మహేశుభక్తుండై విడువంబడియె మఱియు «రాజ్యాంతే నరకం ధ్రువమ్» నుటకు బ్రతిహతంబుగా వోడఁడును బేంమరాయుడును రాజ్యాంతమున మోక్షంబు నొందిరి వారిలచర్యలటు డినిమ్మ కన్నడ బ్రహ్మయ్య మాహాత్మ్యం బెఱింగించెద నాకర్ణింపుము - భక్తులాఁకొని యున్నారంబునకై తనయింటి కేవేళవత్తు రా వేళ నేయటంచు రాత్రియనక పగలనక సాధనస పత్నితో దొంగతనమునకు బయలు వెడలును కన్నము ద్రవ్వి లోనికి రిఁగి యాయింటిలోని వారలు ధరించిన శివచిహ్నంబులంబట్టి యవి భక్తులయిండ్లని తోచినఁ దొలఁగిపోవును ఇతరకులగృహంబులైన నంవలిధనంబులు గొల్లఁగొని జంగమార్చనకు వినియోగించును. పట్టపగలకేండు కన్నము త్రవ్వినపుడుగాని, లోనికేఁగి ధనసంచయంబుల గొనునపుడుగాని యితరుల కదృశ్యుండుగానుండును. ఇంటికాపులు భక్తులైనవారికి గనఁబడి చెప్పిపోవును ఇతరులైన వారలధనముఁగొని తాఁబోయినను వారిధనమెప్పటి యట్టులనుండును గాని తఱుఁగదు. అదియేమిచిత్రమో నరనాథులుగాని, భాగ్యవంతులుగాని, తన్నుఁబిలిచి లక్షలొసంగినను దొంగతనపుసొమ్మగాని యాలక్ష

లు గిఁడులు లక్ష్యము సేయువాఁడుగాఁడు. ఇట్లు కన్నడబ్రహ్మయ్య ప్రభావంబును చెప్పిన బసవేశ్వరుల బిజ్జలుండును సంభావించి తనధనంబును మఱి యొకటిఁ గాంచి సంతసించి వీడ్కొని నిజనివాసంబునకుం జనియె. కన్నడబ్రహ్మయ్యయుఁ దాఁగొన్న ధనం బిలుసేర్చుటయు, నాతనిభార్య మొసరుపని మాటలందుకొని భద్రపఱుచును ఇట్లు సంతతజంగమార్చనా పరతంత్రుఁడై కన్నడబ్రహ్మయ్య జీవవృత్తి నడుపుచుండెను అట్టి బ్రహ్మయ్యచరిత్రంబు వినువారును జదువువారును కొదువలేనిసుఖంబులనుభవించి యంత్యంబున ననుత్తమోక్ష సామ్రాజ్యంబునకుం బట్టాభిషిక్తులగుదురు

ముసిడిచౌడయ్యకథ

ముసిడియనునొకపురవరంబున చౌడయ్యయనునొకభక్తుఁడు కలఁడు. అతఁడు శైవ సు రెండవవీరభద్రుఁడు ఆచరితసకలపుణ్యకర్మఫలత్యాగి అమోఘపరాక్రమశాలి శాపానుగ్రహదక్షుఁడు విజ్ఞానఘనుఁడు. విద్యాపారగుఁడు. అనఘుఁడు. జంగమలింగాప్రనావితోటి శ్రౌతక్రియాపరతంత్రుఁడు సాంప్రదాయికవానవారహితుఁడు ప్రాజాపత్యబ్రహ్మచారి. ఖడ్గపాణియునగు నసియుంచుమనుండి యతఁడొకానొక దినంబున వీరువారునారు సకలజనంబులును బసవేశ్వరులభక్తిసామర్థ్యంబులు పొగడుచుండుట విని యత్యంతగన నతికుతూహలంబు గలవాఁడై భక్తగణంబులోఁ గలిసి యరుగుచు ముందొకనొక యరణ్యంబు గని యందు విడిసెను. ఆ యడవిని ముసిడిచెట్లు ఫలభరితంబులై బలిసి పెరిఁగి యొక్కొక మేరునగంబు భాతిఁ గన్పట్టుచుండె. తోడనున్న భక్తగణంబులు చౌడయ్యఁ బాలికంజని "దేవా! యీముసిడిపండ్లను శివార్పితంబులుగావించి కడుపార మెసవవలెను నానమాపుఁ బొడమినది నీయానతి! నిదురుచూఁచున్నవార"మనిన ముసిడిచౌడయ్య ముసిముసినగవు మొగంబున నలంకరింపఁ దనచేతికరవాలంబా చెట్లమూలంబులకుఁ

దగులనిచ్చి యొకరాపురాచి యథేచ్ఛఁగా భుజంపుఁ"డని పిలవ్రసంగ భక్తులందఱా పంక్తులమెందుగఁగొసి లింగసంగతంబులుగావించి కడు పులనింక భుజించి "నేఁడుగదా ముసిఁడిచౌడయ్య నామము సార్థకమ య్యె"నని యాతనింబొగడిరి అంతమఱునాఁడచటఁగదలి చౌడయ్యయు భక్తులును కళ్యాణపురంబునకుంజనిరి. తొలినాఁటి తనశివపూజాసమ యమున బసవేశ్వరులు తనుయిష్టదైవమగు సంగమేశలింగమూర్తి యం దు చౌడయ్య స్వరూపమును బొడఁగని యాతండరుదెంచుచున్నవాఁ డని యెఱింగినవాఁడు గావునఁ గొన్నియడుగులెదురేఁగి పాదంబులకుఁ బాద్యంబును హస్తంబులకు నర్ఘ్యంబునొసఁగి యింటికిఁగొంపోయి శివ పూజచేయించి విందొనరించి కళ్యాణపురంబునఁ గొన్నాళ్లుండుమని ప్రా ర్థించి యీశ్వరభావంబున నాతనినారాధించుచుండెను ఇట్లుండఁగొం డొకదినంబున వీరశైవమురాచాయులెల్లరు నాతనికిఁగళ్యాణంబు గావిం పనూహించి యనేకసేవనలిచ్చి పెండ్లికింబొమ్మని బహునంబుగావించి తామును తోడనఁ జనుచు వివాహంబునకాఁతని గొనిపోవుచున్న సమ యంబున మధ్యనొక చతుష్పథమార్గంబున నొకతపస్వి మృతకళేబర మును వాహకులుపరేతభూమికిఁగొనిపోవుట చౌడయ్యగనిపెట్టి "ఓరా! యీమహాతపసిచే దీవనలనొందమి నీతఁడుఁగూఁడ రామి నాకీపెండిలి యేలయని యావాహనంబునాపి దింపించి ఖడ్గంబునూడఁబెఱికి యాతప సితనువునంటఁజేసి "మునివరా! గ్రుస్క వనిక్కలేచిర"మ్మనవుడుఁ గట్టిన త్రాళ్లుదెగి యంపుఁడితపసిలేచి నిద్రమేల్కొనివానివలెఁ గండ్లునలుపు కొనుచు వచ్చి చౌడయ్యకునమస్కరించి నిలుచున్నవానిఁగని చౌడయ్య " యోయయ్య! నీవుసాతూత్తు మినుసికయ్యపు ఏలయీానకవాహనం బున బయలు వెడలితివి నీసంగడీఁడకు గుబేరుఁడునరవాహనుఁడని నీకు నట్టికోరిక వృథమెనా? ఇఁకఁజాలు నావాహకులంబొమ్మ్నని నాలోఁడన పెండ్లికరుదెమ్ము నీయాశీర్వచనరహితంబగు పెండ్లినాకక్కఱలేదను

టయు నాతపస్వియు ముందఱనడునఁ జొచ్చెను అంతమఱికొంత దవ్వ లనరుగుచో నచ్చటఁబసులకాపరిపిల్లకాయ లాడుకొనుచు డెను. యా పులమేయవిడచి యవిచెవరిత్రోవదప్పి వెడలునపుడు వానిమళ్ళించుచు బాటలుపాడుకొనుచు గంతులు ద్రొక్కుచు విహరించుచు నొకవిష యంబునఁ దమకువివాదంబు గలిఁగిన నాతిగవ్వుఁదీర్ప నందలియొక పెద్ద పిల్లవాఁ డందఱఁ బిలిచి యాగవ్వకుసాక్షి యీబసవపటవిటపియె యనుట చౌడయ్యవిని వారలం జేరఁజీరి "యోరి' పాపలారా, బసవమ త్రియేమిరా?" యనియడిగెను అయ్యా! దీనికొక గాథగలదు తమతా తచే వింటినని మాతాతమాకుఁ జెప్పెడివాఁడు. వినవల దేని దద్వృ త్తాంతంబుఁగతయు నెఱిఁగించెదనని యిట్లు చెప్పందొడఁగె

"పూర్వకాలమునందు రెండవద్వాపరంబులు బరదర్పితములై యొండొంటితోఁబోరాడి యహోరాత్రములు మల్లయుద్ధముసేసి తుద కొకదానిచే నొకటి మొత్తబడిసె నంతనిచట శివభక్తులాచచ్చినదాని నిటఁ సమాధియొనర్చి దానిపై నిమత్తియొసఁగిరి నాటంగోలె నీమత్తి చెట్టునకు బసవమత్తియనిపేరు, దీనిఫలంబులు మాంసఖండంబులం బోలి యుండి మాంసపుఁబుడిఁ గలవియై యున్నవి దాని లిరసంబును (అనఁగాఁ జెట్టునఱికిన వచ్చెడిపాలు) రక్తప్రాయంబు కడునెఱ్ఱగానుండు" నని చె ప్పెను. అదివిని చౌడయ్య నేఁడు బసవనిచావువింటిమి బసవనంబియం దుఁబుగా ముందుఁ జెప్పిన వివాహంబునాకేల యని రొంటనున్న కత్తి దానిమొదలనత్తి "మత్తిమూలంబుననున్న యోబసవనంబీ! లేచిరా" మ్మ నెను అప్పుడు నాఁడు పూడ్చఁబడిన యావృషభంబు దంబుదారితోం టీరూపంబున గుబాలున లేచి యొకగంతువైచి చౌడయ్యను మూచూ చి చెట్టుమొదల వాసనఁజూచి మూత్రవిసర్జనంబుఁ గావించి కాలుద్రు వ్వి తోఁకయాడించి గిరగిరఁదిరిగి మత్తిప్రదక్షిణించి ఘణిల్లుమని ఱంకె వైచి ముందున్న తపస్వితోఁ దానును బుర్రగమనంబున వివాహంబు

న కరుగుచుండె నిట్లు దపసియు నాబోతును గొలిచిరా వివాహంబుకే గుచు మార్గమధ్యమున నొకయతి దీర్ఘ ప్రసారితంబగు మహానదిత్తుంగని యాకసంబున కంటుచుండిన నందలియలల కల్లోలంబుగాంచి తొలంగి పోవుచున్నని చౌడయ్య తననిస్త్రింశం బానదిపైభులం ఘుళిపించి గంభీర ధ్వానంబున బలుక నాకాశగంగచే శివభక్తులపరిభావంబు విననేగెనో యన్నటుల మీర కెరెగయునలలతో నొకహాయయ ధ్గాకతెల్ జెలిమి సేయఁబోయెనో యన్నటుల గిరిగుహలోన నిరికినాటకః నూర్మినాకార హితంబగు నల్పప్రవాహంబుగల పాయమొకటియు గా తెడుపాయలై నడుమ నేడల్పుతో నిపనిచిమెసంగిన చౌడయ్య ముందునడుచుచు గత్తినెత్తి చూపుచునండని పిలున నంచుని నాయేఱుదాటి యన్వలఁ జనినిలుచున్న చౌడయ్య తిరిగిచూచి నేఱుదాటి తృళ్లులేక మెల్లనఁ బొమ్మనియా నతిచ్చి మునివృషభుండును వృషభంబును మఱంపునడువఁ గళ్యాణంబున కుంబోయి క్రియాలోపంబురాక యథా మంత్రప్రారితంబుగా వివాహ క్రియా నివర్తించి కల్యాణపుర పునరాగమనంబున ముందున్న ఋషివృషభముల చరితంబుఁ బురిజనులువిని యమందానందంబున బారలంగ బుర ప్రవేశంబుగావించి నగరాజుపప్రయోగ మంత్ర ఘోషంబుగు వైదికవీథి నరుగుగఁ నొకబాలశిశివుణి యాతనికినెదురై నమస్కరించి శతాయుఃపరిమాణపుగమ్మని దీవనబొంది నాటిఁజేయి సుఖంబుండి మ ఱునాఁడరుణోదయంబున నరుణకిరణ తనయునాయంబునకుం బయనంబై పోవువాని నావాహనంబుతోఁగూడ మోపికొనివచ్చి దానితలిదండ్రులు చౌడయ్య ముందఱఁబెట్టి నిన్నఁగడా యీబాలనీచే శతాయుఃపరిపూ ర్తిగా వరంబునడసి నేఁడు మిడిసినది. నీయాశీర్వచనమె గుఱిదప్పెనె డల నింక నెవ్వరి యాశీర్వచనము నిలుచును" అని యేడ్చువారలం గనిక రించి శానాశవంబునొద్దకుఁబోయి మండలాగ్రంబున దాని తన్యాగ్రంబు నంటి 'బాలేందుముఖీ! ఏల యీలీలనిద్రించెదు పగటినిద్దర పద్మముఖు

లకుఁడగునా? కమలనయనులన యనకమలంబులు పగటిపూఁట వికసించి
యుండక రేఁగాని ముకుళింపవచ్చునా?" యనుఁడు నిద్రమేల్కాంచి నభా
తినానాతి లేచి కూర్చుండెను అంతకుమున్న దానితలిదండ్రులు చేతులు
జోడించి నిలుచున్న వారలతోఁ దాము కనకమలంబులు ముకుళించిన
నలువురకు నప్పటికిగతించిన పంచఃపరిమాణంబుగాక ప్రత్యేకశతాయః
పరిమాణాయువు నొసఁగి గమ్మువ్వురను లింగసంగత దేహులఁగావిం
చె అంత నాపురజనులు పీరువారనక యెల్లవారును జచ్చినవారి ప్రాణం
బులు మఱలనొసఁగి వారలరక్షింప నాదతాత్పర్యరక్షింపఁ యోపుఁగాని
యన్యులోపుకురే యని తన్నుఁ గొనియాడుచుండఁ జేడయ్యయెప్పటి
యట్లఁ దనయథాచిత వర్తనంబుననుండి నట్టియెడఁ గొందఱు పరమతా
వలంబకులు తనులోఁదాము చేడయ్య ప్రభావమునుగూర్చి ప్రశంసిం
చుకొనుచు" నీతండాదాడనాడుకొని హాస్యాస్పదంబు నొందినవారి
ప్రాణంబులు వారికిమఱల నియ్యనేయసమర్థుండుగాని, యెన్నఁడో సచ్చి
కుళ్ళి కంపుగొట్టుచున్న మృతకళేబరమును పునర్జీవితుఁగాఁ జేయఁజా
లునే? చూతము" అని వారందఱుఁ గలసి యొకగోనెసంచి దెచ్చి దాని
జింపి కాళ్లుచేతులు గన్నులు ముక్కు సెవులు,తల కేశపు, వీపు, వ్రేళ్ళు,
గోళ్ళు, మొదలగు నవయవంబులు గలయుఁగట్టి లోనగడ్డికూరి యక్క
డక్కడఁ దార్లతోఁ గట్టులుగట్టి యూరివెలుపల నొకపాడుగుడివెనుక
బడిలిపడిచి వేర్వేఱ నొకరితోనొకరు చాడయను వినఁబడునట్లు
"నూరికడనున్న పాడుగుడివెనుక నొకదాగిమతపసి కళేబరమున్నది.
ఏనాడుసచ్చి యటఁబడినదో తెలియదు కుళ్ళి కంపుగొట్టుచున్నది ఎవ్వ
రునట సనవెఱతురు పాపమా గతజీవునికిఁ బ్రాణదానంబుసేసి చాడ
య్య బ్రతికింప నోపునేమో?" యని సంభాషించుకొనుచుండ నందుఁ
గొందఱు "మనమితరులవలె భయపడినలాభమేమి? మనము మతేతరు
లమైనను శవము జంగమమతశవము అదిగో శివచిహ్నంబు లగువిభూ

తిరుద్వారాదులు గనఁబడుచున్నవి. దానిని చౌడయ్యతప్పక బ్రతికింపఁ గలఁడుగాని దానినొక విమానమున నెక్కించి మనమందఱము మోసి కొనివచ్చి యాయనయెదుటఁ బెట్టుదమని యనుకొనుచుండఁ జని యొకఁడు తనచేతికఱ్ఱతో దానిం బొడిచి "యౌరా! కుళ్ళుగుమ్మడికాయవలె లో లోనఁ గుళ్ళినది రా. కఱ్ఱగుచ్చినంతగా బడినది ఎంతనీరు పైకి బుస్సునఁ గారుచున్నదో. కంపు కంపు బాయఁజాల" మనుచు నొకవాహనముఁ గల్పించి దానిపై నాశవమును బెట్టి నలువురు మోసి చౌడయ్యకట్టెదుర బెట్టిరి దానిమహాత్ముఁడు గని యుద్భక్తులు చేసిన మాయాగాసి మఱి యొకటిగాదు కానీ, నీనిఁ జూచి జనులందఱు వెఱఁగంద నొకజంగము మునిఁగాఁ బొందుపఱచెదనని డాయం బోయి తనకరవాలంబు నేలనాని దాని నాశవంబు శిరంబున మోపి "సూబుడుత నెలదాల్పా! యల్పంబగు నీరూపంబున నేలయడంగితివి? నిన్నుం గననిచట భక్తులెందఱు వేచియు న్నారో చూడుము. ఈక్షణము వేగము లేచిరమ్మా" యనుఁడు నామా యాశవంబె యొకయమానుష రూపంబున లేచివచ్చి చౌడయ్యపాదము లపైఁ బడి "భక్తపోషకా! నేనొకజంగమభక్తుఁడను కొల్లియేజన్మంబు నులేక యిదియేనా తొలిజన్మంబుగా నీచేలన సృష్టింపఁబడిన వాఁడను పామరులగు భక్తులు నన్ను గోనెసంచులతో నిర్మించి నీమూలమునఁ బ్రాణములు గలవానిఁగాఁ జేయించిన ను నేఁటినుండి నేను గోనెదా సుఁడను నామంబుతో నీకడ నీయనుగుబంటనై పరిచర్యలు సేయుచుం డెద. నన్నుఁగాపాడి రక్షింపుమా" యని సాష్టాంగదండం బిడి లేవకున్న నాతని లేపి పరిచారకగణములో గలుపుకొని యామాయఁ గావించిన పా పమతులగు పరమతాచారులను హతులఁగావింప దలఁకొన నాతనికిని ముక్తులై వారెల్ల అతిలజ్జావనతశిరస్కులై వేడుకొన్న వారలను గటాక్షిం చి యితరమత చిహ్నంబులందీయించి లింగసంగత దేహులంగావించి బుద్ధిగలిగి మసలుకొం" డని బుద్ధిసెప్పిన వారలు అసమానధైర్యవీర్య

ప్రతాపధాముండవగు నోచౌడయ్యాభక్తవరా! శరణాగతత్రాణకృపాణ ధురీణా! పాపచిత్తులము దుష్కర్ములము జ్ఞానవిహీనులము శివభక్తి విరహితులము నీయెడల నపరాధంబొనర్చినవారము "అన్యథాశరణం నాస్తి త్వమేవ శరణమస్మాకం" మ్మని నీయడుగులఁ బడ్డవారము. మమ్మురక్షింపుము నీవేమావాలిటి ఫాలాక్షుండవు మాయనేఁ జన్మసు కృతపరిపాకంబున నీపరిచర్యసేసి నీదాసానుదాసులమై యిలఁగలకాలము మనఁగోరుచున్నార" మని యనేకప్రకారంబులఁ గ్రవారములుసేయుచు చౌడయ్యానువముత్రులై యుండిరి. ఈముసిఁడిచౌడయ్యచరితము జదివిన వారును విన్నవారును వ్రాసినవారును వాసిలేని యీశభక్తులై సకలసుఖంబుల ననుభవించి నిటలాక్షుని లోకంబునఁ దుదిని శాశ్వతపదవినుందురు.

సురియ చౌడయ్యకథ

మఱియు సురియచౌడయ్య యనునొక భక్తుఁడు జితేంద్రియుండును భూతదయాసాగరుండును విగళితసంసారబంధుండును శ్రద్ధానుష్ఠితకర్ముండు సజ్జ్ఞానసిద్ధుండును నసంగవికారదూరుండును నవిరళవారనశ్యంబును కారణజన్ముండును మాయాప్రపంచవిర్వంచితుండు నగుటరసాన్ భక్తాఖిలహర్షగేయను లోకోక్తిననుసరించి గురులింగభావంబులఁ జరలింగంబులనారాధించుచుండును అతఁడుకళ్యాణపురంబుననున్న భక్తులనాశక్తితోఁ బ్రార్థించి గృహంబునకుం గొంపోయి పాలునునేయియు పప్పుఁగూరలుఁ జారుఁబులుసుఁ బెలుఁగు గారెలు బూరెలు నపూపంబులు నరిసెలుఁ బంచభక్ష్యాన్నంబులు షడ్రసోపేతంబులగు నాహారపదార్థలం బౌతిలలో నొడ్డననేయించి వారలశివపూజలుసేయించి చేతులుజోడించి శిరంబునఁదాల్చి "మహానుభావులారా! భుజింపుఁ"డని ప్రార్థింప హరభక్తులకు జంగమలింగమూర్తులు కడుపులకింపార భోజనంబులు సేయుచుందురు ఇట్టుభక్తులకు శివపూజలుగావించి తానును

గూర్చుండి నిజలింగమూర్తిని బూజించునపు డానభిషేకమొనర్పక పూర్వమె యీశుని నేత్రములనుండి హర్షాశ్రులు జారుచు దేహమంతయుం దడుపుచుండును. సజ్జయందలి పువ్వులంగొని పూజించుటకు ముందె నిజమనస్సరసిజము హరునిశిరంబునం దనరుచుండును. వృకధూపం బగ్నియందు వైవకమున్నె యీశ్వరునందలి వాసనలు పైవెడలును దీపము వెలిగించుటకు మునుపె యాత్మజ్యోతి భూతేశుముందఱ వెలుగుచుండును. పక్వపదార్థంబు లర్పింపకమున్నె దనప్రాణముపహారమై యమరుచుండును ఇట్లాశర్వహిర్నిష్టల లింగమును మనోభావంబున నిత్యంశివపూజసలుపుచు నైవేద్యంబొసంగు తరుణమునకుం దనయొద్దనున్న సురియయొరంబాసి పాత్రమునకడ్డమునిల్చిన దానినందుకొని పూజావేదికకొకమూల బెట్టి ''స్వామీ' నీపునాచేతియన్నంబుం బ్రత్యక్షంబుగా స్వీకరింపలేనిచో నీసూరకత్తిచే గొంతుగోసుకొనియెదం దలచి యొకబంగరుపళ్లెరంబున సకలపదార్థంబులుం బెట్టిచి వానింగలయం గలపి కళ్లుకళ్లుగాంజేసి యొక్కొక్కటి నొక్కొవమునంబున మిక్కిలికంటి దేవరనాహ్వానంబు సేయుచు నందియ్య నయ్యిందుశేఖరుండును దన చేయుసాచి యాశ్లంపుకొని యత్యాప్యాయముతో నారగించెను. ఇట్లుప్రతిదినమునం ద్రిసంధ్యలయందు సురియచౌడయ్యతోం జంగ్రచుండుడు ప్రత్యక్షముగా నాతని చేతిప్రసాదంబారగించుచుండె ససారసంక్షేపపారావారంగతుండై యాతండునిండుమనంబున మెండగుభక్తిసలుపుచుండును. ఇట్టిపూర్వకాలమందు సైతము భవంతుండగువేదండచర్మాంబరుండు భక్తవాత్సల్యంబున వారలయిండ్ల నారగించుచుండెడివాండనివిందుము కరికాలచోడుండను కాలకంరుం భక్తుండొకడు దొల్లి యొత్తిగాంగాంగిన మిాగడపాలు మున్నూటయిరువదిపుట్ల నూతనతులుం బులవించి యందుకుందగిన శాకంబులను ముప్పందుముమిరియాలతోం బాకంబుసేయించి పళ్లెరంబులలో భక్తినునిచి యాయుధహస్తు

డై యీశేషమందఱఁబెట్టించి యారగించుచప్పుడు వినవలయునట్లు వినఁ వినఁబడని నో మెడఁగోసుకొని చెద ననియు నియమముతో నిలుచున్న యాతనికి శ్రుతిగోచరంబగునట్టులు బుడబుడఁ బీల్చి జుఱ్ఱినచప్పుడును మిగిడయుఁ గాయగూరలును నమిలినధ్వనియుఁ బిప్పిను మిసి వైచిన స్వనంబునుఁ గలుగఁ జేసి యారగించెనట మాదరచెన్నయ్య తొలిని నమున ఘనమగు భక్తితో సీశున కంబలి పెట్టి మఱునాఁడు నట్లే చేసిన ట్టి యామోఁగిలిపాత్ర నిత్యము నంబలి ద్రావుపాత్రగా నుంచుకొన్ను న నది యాతనియందలి యాదరంబున సంబాధవుండంగీకరించె ననివిం దుము. మఱియు ద్రాక్షారామమున వీరచోడన్న తాభుజించుచుఁ దన కుమిఁగిల జలిమైన కడి సగము నిలి మఱియొక మనసొప్పక దానినొకచి న్న పళ్లెరంబున నుంచి తనదాసిచేత నీశ్వరాలయంబున కనుప నదిసని యెడదినయాయక నిన్నఁదినుమని యా పీసవెన్నైకొ" మ్మని యుండి య్యా ! మేశ్వరింరా కొ ప్పరసంనకొం మా మొంగిలిమ్ముగ్గఁ దిని యా పాత్ర నాలోవెల నెలుసల బనైచునని పెద్దలుసెప్పగ విందుము ఇ ప్పటందఱుఁ గనుగొనుచుండి సురియ చౌడయ్య చేతి కళ్లందుకొని భక్షింపలేదా? అట్టి యీసురియ చౌడయ్య కథ వినువారును, జదువు వారును వ్రాయువారును, నొరులకు వినుపించువారును, వ్రాసినపొత్త ములను బత్తితోఁ బూజించువారును సద్యోముక్తింగందురు.

తెలగుబొమ్మయ్యకథ

శివభక్తియుక్తుడును బాపహితుండును చివగ్ని నిర్దళితశుభాశుభకర్ముఁడు కారణజన్ముఁడు నిస్తులయశుఁడు వీరశైవుఁడు సంగరహితుండును సతత జంగమలింగార్చనారతుఁడును కిరాతపురారి యీరూపంబున నవతరించెనో యనునట్టుల శివసారూప్య శారీరచిహ్నుఁడునగు తెలఁగుబొమ్మయ్య యనుభక్తుఁడుగలఁడు. తండసమానదానవిద్యాపరాక్రమధురీణుండై శివభక్తిపరతంత్రుండనై లోకహితార్థంబు జన్మించి

నవాఁడుగావున నిత్యజంగమలింగపూజావిధానుండై కళ్యాణపురంబు ననుండును

ఆతండటులనుండఁగా శ్రీశైలంబున శివానందుఁడను నొకముని పుంగవుండు తపశ్చరణైకవృత్తి నొకయాశ్రమంబు కల్పించుకొని తపోనిష్ఠనుండ నాతనియొడ తెల్లఁబుట్టబలిసి నీలాద్రివలె నగుపడుచుండెను. అచటికొకనాఁడు గంధర్వులుతమ భార్యతోఁగూడి స్వేచ్ఛావిహారంబులు సలుపుచు నాతోవనాకాశగమనంబున నేఁగుచుఁ గొండవలెనున్న తంబుగాఁగన్పట్టు నాతపసిపుట్టంగని యిదియేమొచిత్రము. ఇచ్చట నున్నది కొండగాదు కేవలము డుత్పయునుంగాదు లోనబురబురగనుకు వినబడుచున్నది ఇదియొక కదలమెదలలేని యొకయెలుగుగొడ్డయియుం డునని తమలోఁదామనుకొనసమయంబున నచటనున్న యామౌని శిష్యుండు తనగురువును భ్రష్టాచారుండున కలుషించి "యో యిగంధర్వులారా! మీ దైవగమనంబునకు గర్వించి కిందుమీఁదు గానక మహానుభావుండగు మాగురు నిమ్మృగప్రాయునిఁగా మాటాడు చున్నవారు. మీగర్వమె మిమ్ములఁ జెఱుచుచున్నది నేఁటిమొదలు మీరం డఱు నాలుబిడ్డలుసహా మృగంబులై యారణ్యములఁ దిరుగుచుండుఁడు" అనికఠినంబుగాఁబలుక నాతనికి గంధర్వులునమ్రులై "మేము తృణీకారభావంబున ననలేదు అమాయకంబుగా నిట్టులనఁబడినది కనుక మమ్ముక్షమింపు" మనవుడు "వాఁడు నా వాక్యంబమోఘంబు బ్రహ్మలిఖితమైన నొకప్పుడు తప్పవచ్చునుగాని నాశాపంబు దప్ప"దనెను వారుమోక్షణంబుఁ బ్రసాదింపుమన నాతండు మీరెల్లరు కళ్యాణపురపరిసరారణ్యంబున మృగంబులరై తెలుగు బొమ్మయ్యచే వేటాడంబడి మీరుమీగంధర్వతనులంబడసెదరు. పొండ"నవారు తత్క్షణమ మృగజన్మంబులనొంది పూర్వజ్ఞానసంపన్నులై యెప్పుడు బొమ్మయ్య వచ్చు నెప్పుడు మనకీశాపవిమోక్షణం బగునని యెదురుసూచుచుండ

టు రెండు చెక్కలగునటులగా ఖండించి పాఱవైచెదను. నీవంటిమూర్ఖులిం
దున్నఁ బ్రయోజనము లే”దని వానితోఁ గఠినముగాఁ జెప్పెను. అంతనా
జైనుఁడు చిఱునవ్వునవ్వి “ఓయీ మూఢుఁడా! నీమూఢభక్తి విడువుము.
జ్ఞానమార్గము నవలంబింపుము. ‘నిస్త్రైగుణ్యే పథివిచరతాం కోవిధిః కోని
షేధః’ అనెడు శంకరసూక్తి వినలేదా? మేము గుణరహితులము. గుణా
వలంబకులము గాము. గుణాతీతులము. మాగురుబోధ నీవు వినలేదు
కాఁబోలు! మేము విగ్రహారాధన సేయము. మాది కేవలము సమాధ్య
వస్థనుండు ధ్యానమతము. మనోనైర్మల్యము ప్రధానము గాని, బాహ్య
నిర్మలత్వమేల? పాకుడుపట్టినపాత్రకు బైని తోమి శుభ్రపఱచినటుల నె
నీ బాహ్యపవిత్రప్రవర్తనంబును. నీవంటి మూఢభక్తుఁ డొకఁడు చెప్పుకాలి
తో నీశ్వరునిపైనున్న నిర్మాల్యముఁ దీసెనని వింటిని. నీ వెఱుఁగవా?
భ్రాంతిలేక నిశ్చలమయిన మనసుతో నేమి చేసిన నది యెల్ల జనసహ్యమ
గును. ఇంతకు శివాలయంబునకు నీ యధికారమేమి? ఇది సర్వజనగ
మ్యంబు. ఎవరి భక్తిమార్గము వారు పోదురు. మా భక్తిమార్గమిదియ.
ఇట్టి నీ చెడుగును సహింపుము. కాదేని నీతల నీశ్వరార్పణము సేసి
ముక్తిఁ బడయుము. అట్లైన నీ సాహసము నీశ్వరుని ఘనతయు లోకంబు
నకు వెల్లడికాఁగలదు” ఇట్లని జైనుఁ డనునంతలో నేకాంతరామయ్య
“ఛీ! వీని జాపుట యెంతపని. కానీ, నీకు తల శివునికిచ్చి ముక్తిఁ బడ
యుమనెను. అరె మూఢ! ఒక్క సారి నాశిరంబు ఖండించి హరాయని
సమర్పించి మఱల మొలిచిన శిరంబు గలవాఁడనై వీని చెప్పుడు నిర్మధ్వంసం
నెవ్వరును నన్నాటంకపెట్టరో”యని మనంబుననుకొని వానిం జేరి యిట్ల
నెను “ఓరీ! జైనాధమా, నీవు కోరినదియొక మిక్కుటకార్యము కాదు.
శివభక్తులకసాధ్యములు లేవు. శిరమిచ్చి తెచ్చుకొనుట యొకగొప్ప కాదు.
తొల్లి జంబూనగరమున నొకభక్తుఁడు, మహాకాళుండను పేరుగలవాఁడు
మహాకాళుండగు శివునికి శిరము సమర్పించి తిరిగి పొందలేదా? అవ్యార్త

గోవిందభట్టునాఁబడు నొకభక్తుఁడు విని తలదేవునికిసమర్పించి మూఁడు నాళ్లకు వేఱొకతలను బడయలేదా? అదివిని మొదట దవంకయ్యయను నొకభక్తుఁడు నవ్వి "ఆ! యిదియేమివింత నఱుకఁబడిన తలమూఁడునాళ్ల

మొదట దవంకయ్య తనతలనఱికి శివునికిచ్చుట

కాతిరిగి మొలచుట! ఈమూఁడుదినములు శివుడచట లేకుండెనా? నఱుకఁబడిన తలగలమొండెము సచ్చికుళ్లలేదా? నెంటనే మొలువవద్దా? అయినను భగవత్ప్రసాదము సేసినతలను మఱలఁగొనుటగూడునా? నేనట్లు గ్రహింపను. మాతమిచ్చినతలలు భగవంతుఁడు మొలిపించునో" అని యెల్లఱుఁజూచుచుండఁ దనతలఁగండ్రకత్తెంబచేఁ జుఱుక్కునఁగత్తిరించి శివునిపాదంబులపైఁ బడవైచినఁ దక్షణమునటియొకతల మొలిచెను. దానిందిరిగి ఖండించెను తక్షణమునటియొకటిమొలిచెను. దానినిసైతముఖండించెను వేఱొకటియప్పుడమొలిచెను ఇట్లుమొలిచినకొలఁదిఁ దలలనఱుకుచుండెను నఱికినకొలఁదిఁదలలు మొలచుచుండెను ఇట్లునఱుకుటకు భక్తుఁడువిసువలేదు. నఱుకఁబడినతలలుభూమిపైన కుప్పకుప్పలుగాఁ బడియుండెను. ఎప్పటికప్పుడు మొలిచినతలయొక్కటి యట్టపైట్టిరూపులఁ జూచుచుండెను భక్తునిచేనఱుకఁబడిన లెనతలలు నజీవంబులై యీశ్వరసన్నిధిని నిలువంబడి నవ్వుతలయు, వెక్కిఱించుతలయు కలువఁబోవుతలయు పాదములపైఁబడుతలయు శిరంబునునిలుచుతలయు ప్రదక్షిణమాచరించుతలయు దండమిడినటుల నేలకొఱుగుతలయు స్తోత్రముసేయుతలయు పరిహాసోక్తులువలుకుతలయు నై యనేకవిధంబులనుండఁ దుదకునొకతల పార్వతిపాదంబులకు మ్రొక్కి "అమ్మా! చూచితివా, యీయయ్య సామర్థ్యము. నఱికినకొలఁదిఁదలలు మొలిపించుచున్నవాఁడు నిర్లక్ష్యముగావాఁడు నఱుకుచునెయున్నవాఁడు తుదకు మేమీఘోరకృత్యముఁజూడలేక విసువుకొనుచున్నాము గానియాభక్తునికిని భగవంతునికి విసువుదలలేకయున్నది. నీవైన ఏరలపంతంబులు

మాన్పంపవే తల్లీ!" యని మొఱవెట్టెను. అప్పుడులోకమాతయగు భూతే శునితో "మనభక్తునితో మనకింతపంతమేల. భక్తుఁడుమతప్రియుఁడు. నిజముగఁగన్నతనయుఁడు. 'పుత్రాదిచ్ఛేత్పరాజయ'మ్మని తమకెఱుంగదే? ఇఁక నీతలకాయలనెల్ల నంతర్ధానంబుసేసి భక్తునితో నీకునేతోడిటనని చెప్పిమందలించి వానిశిరంబుతో వానినుండుమని నియోగింపు"మని మనవిసేసెను. మనోనాయకివాక్యంబును గారవించి యక్కాలకంఠుఁడు వాకొనుచుచేయువట్టి మఱిఖండింపనీక నీకునేనోడితినని యతని తలలన్నియుఁ దనశరీరమున నంతర్ధానంబును సేసి నీభక్తినిదలఁచిచూడ నాకలవిగాదని నిజపరాజయంబు గీకరించి భక్తుని సమాధానపఱచె. చూచితివా, జైనా! భక్తులసామర్థ్యము. అదియునుంగాక భయంకరాకారులగు ననేకుల మీజైనులను మాభక్తులు పఱదోలిన చరిత్రలు గలవు చెప్పెదవినుము

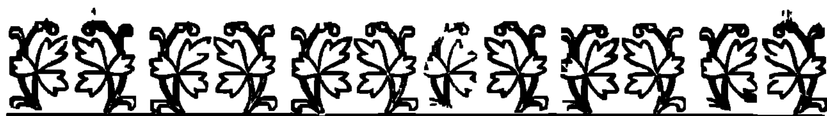
తిరునావుక్కరసి కథ

తిరునావుక్కరసియను నొకజైనమునియుండెను. అతని కాకస్మికముగా నొకశూల (కడుపునొప్పి) పుట్టెను. అదియెన్నిమందులు తినినను కుదురలేదు. లోకమునఁగల మందులు మాకులు మంత్రములు తంత్రములు కడుపునొప్పిని మాన్పలేదు. ఓర్వలేక యాబాధపడుచుండు నాతనిసోదరి వచ్చిచూచి శివమంత్రప్రభావంబున శివభక్తులాదరమున నిచ్చు తీర్థప్రసాదముల నీశూలయడఁగును గాని, యన్యథా దీనికి నివారణోపాయంబు లేదని యన్నకుబోధించి యతనిని శివభక్తిపరాయణునిఁ జేసెను. అతండును చెలియలిమాటలు గైకొని శివభక్తులశరణుసొచ్చి వారిపదరజంబు శిరంబునఁదాల్చి వారిచ్చిన తీర్థప్రసాదంబులు గైకొనినంతలోఁ దనబాధమాని యనాయాసంబున నిరామయదేహుండై చెల్లెలింబిలిచి "నీకతంబున నాశూల నివారణమైనది. నేను బ్రతికితిని. ఇఁక నేసర్వదా శివభక్తుఁడనై దాసానుదాసత్వంబు దానున భక్తులసేవయు

నొకనాఁడు శివపూజార్థంబు బిల్వపత్త్రికొఱకు నరణ్యంబున కేఁగి నా తని గని మృగంబులు "ఈతఁడె బొమ్మయ్యగా నోపుఁ గాకేని వీనిఁగని న మనకు నానందము పుట్టుచున్నది" యని యనుకొనునవసరమున నందొకవృద్ధమృగంబు బొమ్మయ్యపాలికిం జని దండము పెట్టి "అయ్యా మేము గంధర్వులము ఒకమునికుమారుని శాపవశంబున నిట్టి హరిణ జన్మలమై మృగరూపంబులఁ బడియుంటిమి మాకు శాపవిమోచనంబు గంటె. నీచే హతులమై మాకుణంబునొందెదము ఇదియె మాకు పరమావధిగా నాతండు నియమించెఁ గావున మమ్ముఁ బరిమార్పుము నా కూటనిజమనుట కొకనిదర్శనంబు గనవలెను పెఱవేటకాండ్రకు మేము దొఱకక నీచేతియాయుధపాతంబునసె యీ దేహంబులం విడిచి దివ్యదేహులమై ఖేచరగమనంబునఁ గైలాసమార్గంబున నరిగెదము. కనిపెట్టు" మనవుడు బొమ్మయ్యయు నిజయోగదృష్టిచే సర్వంబును సత్యంబుగా నెఱింగి నల్లెయని పురంబునకుం జని మఱునాఁడు వేటకాండ్రం బిలిచి "రేపు మనము వేటకుం బోవలెను మనపురంబునఁగల వేటకాండ్రసంఘము బిలువుఁడు రావివారల దండింతునని డప్పువేసి చాటింపించి తానును చిత్రసాయుధములధరియించి పచ్చంట్టుపంచగట్టి ఖండువా మీఁదవైచి తమతమ సన్నాహంబులతో వేటకాండ్రు తోడనడువఁ జనిచని ముందటఁ సాలరసాలతమాల హింతాలాది వృక్షజాతంబులతోడను హంసకారండవాది జలవిహంగమములతోడను విలసిల్లు సరస్సులతోఁ దులఁదూఁగు నయ్యరణ్యంబుఁ గని మృగయావినోదంబునకుం దవిలివేట కత్తరువీయ వారలు కుక్కలగొలుసులువిప్పి వదలి యాయుధంబులనేయ సమకట్టిరి ఒక్కమృగమైనను దొఱకక బొమ్మయ్యకడ్డదిటికిఁ బోవుచుండెను అతండు గురిపెట్టి వానిం గూల్చుచుండెను. ఇట్లు తమచేత నొకజంతువైనను దొఱకకపోవుటయు నవియెల్ల బొమ్మయ్యచేతఁ జచ్చుచు వెంటనే దివ్యరూపంబులు దాల్చుచు ఖేచర

గమనంబులఁ గైలాసంబునకేగుట వారుచూచి యవికారణజన్మమృగ ములని యూహించిరి బొమ్మయ్య దినమునకేడేసిమృగంబులఁ జంపి శివ పురంబునకనుపుచుండ బొమ్మయ్య వేఁటాడురీతిఁ జారులవలనవిని రా జును బసవేశ్వరులును గలిసి యరణ్యంబున నాతనివేఁటసూచి యరుదం దుచుండిరి అప్పుడు బసవేశ్వరులు రాజుతోడను పురజనులతోడను "గురుధ్యానమను బిండివాలమున సంసారసింహంబును బరిమార్చి భక్తి సమాధనమను ముద్గరము పూర్వజన్మ దుష్కృతములను భల్లూకముల నడంచి గుర్వాజ్ఞయనుఖడ్గంబున శ్రమపుండరీకంబు నాశంబుతో ని ర్మూలంబు సేసి సుజ్ఞానమను దీర్ఘాసిచే నజ్ఞానమను వరాహంబుగ్రుచ్చి యెత్తి భక్తియనుతోమరమునఁ బ్రపంచమాయ యను మనుఁబోతు ద్రుళ్ళడంచి నిత్యప్రసాదంబను వింటి నింద్రియంబులను వేళ్లను పాఱఁ దోలి నిర్మలశివనామస్మరణమను కిరాతుచే లోకజాలంబను మిండగాని గండడఁగించి భావప్రాప్తియను నీపనత్రయమును హారమహిమయను పట్టణంబున, పరమతవాసులను మృగంబులఁ జంపి యిట్లు బహిరంతరస్థ గయావిహారుండగు బొమ్మయ్య కాటవీమృగంబుల నరనిమిషంబులో డనుముట యొకయాశ్చర్యమా? వేదను బ్రకృతిననుసరించి దినమునకే డేసి చంపెను" అని బొమ్మయ్య మహాత్మ్యంబుం గొనియాడుచుండ బొమ్మయ్యయును యథాస్థితిం గనరె. ఈబొమ్మయ్య చరితంబుఁ జదువు వారు విన్నవారు వ్రాసినవారు శాశ్వతసుఖసంపదల ననుభవింతురు.





బసవపురాణము.

షష్ఠాశ్వాసము

—— ० ——

ఏకాంతరామయ్యకథ

మఱియు మహామాహాత్మ్యశాలియు యథావిధి సదా సమర్చిత శూలియు, జైనమత మేఘపటల ఝంఝామారుతుండును, జితేంద్రియుండును, భువిసంస్పర్శనమాలాపాది వ్యాపారదూరుండును నిర్భీతుండును, పరమతావలక ప్రహాణగుణగోచరుండును రౌద్రరసవీరభద్రుండును వీర శైవమార్గప్రచారుండును శంభుపదసేవానావధానుండును రహస్యభక్తి సంయుక్తమానసుండును ధైర్యశౌర్యౌదార్యగాంభీర్యాది సమస్తగుణ గణోపేతుండును స్వచ్ఛందయోగమార్గగమనప్రవీణుండును నగు నేకాంత రామయ్య యనుభక్తుండొకండు గలండు అతఁడు ప్రతిదినము శివపూజా నంతరము ప్రమథగణలోకంబునకరిగి వారలతో నిష్ఠాగోష్ఠినుండి మఱి ల పూజాసమయంబునకు భూలోకంబునకేతెంచి, పూజానంతరమున దిరిగ యచ్చోటికి నేగి యీప్రకారంబున నిత్యత్రికాలశివపూజాసమ యములందు భూలోకమున శంభుపూజాసక్తుఁడై, తదితరకాలము ల నుగ్రుని ప్రమథగణలోకంబున తద్గోష్ఠినుండుచు నుభయలోకంబు లకు గమనాగమనంబులు యథేచ్ఛగాసలుపుచుండును ఇట్లుండ నొక నాఁడు చంద్రహాసుఁడు భూలోకమున నడుగంటిన శివభక్తినిమఱల నుద్ధరించి వృద్ధిసేయుమని నందికేశ్వరు నియోగించి యంప నతండు బసవావతారంబునఁ గళ్యాణపురంబున బిజ్జలరాజుమంత్రియై యున్న వాఁడని యాతనికీర్తిప్రతాపంబులువిని తద్దర్శనార్థము కల్యాణకటక మున కరిగి తనరాక బసవేశ్వరు లెఱుఁగక మునుపె యొకదేవాలయం బున కేగి యందుశివలింగ దర్శనస్పర్శనపూజాధ్యానాది క్రియాలోల

త్వంబునఁ గొంతప్రొద్దుపుచ్చి బయటవచ్చునవసరంబున నొకశైవుఁడు శివాలయంబులోనికిఁ జెప్పుకాలితోఁ జనుచుండఁ జూచి "యోరీ మూర్ఖా! పాపాత్ముఁడా! పశువా! యేమిరా నీయాగడము. చెప్పుకాలతో నాలయములోని కేగుచున్నావు ఛీ! భక్తిహీనుఁడా! నీముఖముఁ జూడరాదు తక్షణమీ జోడవతల విడిచివచ్చి స్వామికభిముఖముగా నేలనొఱఁగి సాష్టాంగదండంబు వెట్టి యోయీశా! యభవా! నేనజ్ఞుండను మూర్ఖుఁడను నేనెఱుఁగక సేసినయీపాపమును క్షమించి నన్ను రక్షింపుము అని వేఁడుకొనిపొమ్ము అట్లయిన నీయెడల నీప్రాణంబులుండును. కానిచో నాచేతియీఖడ్గంబు జూచితివా? దీనితో నీశిరం నఱ్ఱుచు సద్గురుకటాక్షంబున లింగధారణంబు స్వీకరించి మనియెద"నని చెప్పి యావెంటనే పగలూరను (దీని కేయిప్పుడు కడపజిల్లాలోనున్న ప్రొద్దుటూరనుగుడు) గ్రామమునకుంబోయి యచ్చటనున్న యొకశైవగురుని గాంచి నమస్కరించి "దేవా! నన్ను మీకింకరునిగాఁ గైకొని నాకుశివజ్ఞానోపదేశంబు సేసి రక్షింపు" డని నిలుచున్న యాశైవగురుండగాంచి యాశైవగురుం డాతని గురూపగురుభక్తునిం జేయుచునట్టి తొలుదొల్తఁ బంచాక్షరీ మంత్రోపదేశంబు సేసి దాని యథావిధానంబున న్యాసపూర్వకంబుగా నుచ్చరింపఁ జేసి దీక్షయొసంగి పూర్ణకలశోదకంబుల నభిషేకంబొనర్చి లింగప్రాణగావించి యాతనిదేహంబు తల్లింగసంగతంబు గావించి లింగమయప్రాణుండుగా నొనర్చి పాంచభౌతిక దేహాభిమానంబుం జెడఁగొట్టి లింగదేహాభిమానం బుపదేశించి వాయుమయంబులగు ప్రాణంబుల చాంచల్యంబును పృథ్వీమయంబగు దేహంబుల యస్థిరతయు నగ్నిస్వరూపమయంబులగు క్షుత్పిపాసల స్వరూపంబును తన్నివారణోపాయంబులు నాకాశమయంబగు తృష్ణాగరిష్ఠత్వంబును శమదమాదుల దానినడంచుమార్గంబును జ్యోతిర్మయంబగు జ్ఞానదీపప్రభావంబును దానియఖండ తేజోవిరాజత్వంబును కామక్రోధలోభ

మోహ మదమాత్సర్యంబులను నరిషడ్వర్గనామకాంత స్వత్వస్థితియు జ్ఞానరత్నంబునపహరింప వారలార్గురు సర్వదా వేచియుండుటయు శత్రువులకుఁ దస్కరులకగమ్యంబగు దుర్గంబున ధనగుప్తియొనర్చి దానిఁగాఁపాడుకొనునట్టుల గృహస్థాశ్రమ దుర్గగుప్తిని జ్ఞానధనసంరక్షణోపాయంబును మఱియు ననేకంబులగు శివరహస్యంబులును దేటతెల్లంబుగాఁ దెలిపి యాత్మలింగార్చనా విధానంబులును వీరశైవులకు సర్వంబును లింగార్చనమేయనియు లింగదీక్షకన్న వేఱుదీక్ష లేదనియు లింగదేహాలింగప్రాణులే వీరశైవులనియు ననేకంబులగు తప్యాజ్యద్రవ్యవిశేషంబులును వేళావిశేషంబులును భక్తపరిపాలనలాలనాదికంబులును సవిస్తరముగాఁ దెల్పి యనల్పశివభక్తునిఁగా నొనర్చుటయు నాతిరునావుక్కరసియు వీరశైవుండై విభూతిరుద్రాక్షలు ధరియించి యథాకాలశివపూజలు గావించుచు భక్తులనారాధించుచు శివదీక్షాపరతంత్రుండైయుండఁ దక్కినజైనులు నీఁడు మనమతముఁ విడిచి శివమతము నవలంబించెను గాన వీని నేనుఁగు కాలఁ ద్రొక్కింతు" మని కాలుసేతులుఁగట్టి యేనుఁగు కట్టెదురఁ బఱవైచి యా యేనుఁగు నేనుఁగును డీకొల్పిన నది తొండమున వానినెత్తి యోరగిల నొకవారకమెల్లనఁ దొలఁగించిచనియెఁ గాని వాని మొదలికిఁ గించిత్తైన ధూళియుఁ బొందక నెత్తి మఱలమెల్లగ దిగవిడచెను గదా సురారిభక్తుల నొకసామాన్యగజం బెట్లు బాధింపఁగలదే? ఒక్క పర్యాయము చంపుదమని విషభోజనము బెట్టిరి అదియు జీర్ణమై శరీరమునకు మఱింత మెఱుఁగువకాంతిఁ గలిగించె విసపుమేతరిబత్తులకు విసమమృతంబు గాకుండునె? శిక్షింపక విడుతుమా యని యనేకకట్టియలం దెచ్చి యగ్నిఁ గల్పి మంటగావించి యాపెనుమంటలో వానిఁబడవైచిరి ఆమంటయుఁ జప్పనఁ జల్లారి యానిప్పులన్నియు నీరయ్యెను. అగ్ని దేవుని లలాటమున నేత్రముగా ధరించిన యాపావకాక్షుని భక్తులదహింప కాకి కాగ్ని కెట్లు శక్యత్వంబు వర్తించు? ఇఁక వీఁడు దేనను జావండు. "అగా

ధముగు బొద్దనబావిలోఁ బడవైతమని యట్లు గావించిరి. ఆబావిలోని నీరంతయు నింకి యందున్న రెండు గొప్పనాగుఁబాము లొకఁడానిలోఁ కనొకటి యంటఁగరచి పట్టి గట్టుననుండి యడుగువరకు నిచ్చెనత్రాడు వలె వ్రేలాడుచు నాతనికి దృగ్గోచరంబయ్యె. వాఁడా త్రాటినిఁబట్టి పయికెక్కి వచ్చి మఱల వారలకు శివబోధ యొనర్పఁజొచ్చెను. మహా గంగ జటాజూటమం దిమిడ్చికొని దానిచుట్టును నాగపాశమును శిగపాశముగాఁ జుట్టుకొన్న యాఁగట్టువిల్తుని దాసులకు కూప గంగ యడంగునుగాదె? మఱియు నాగపాశుని భక్తులను నాగపాశమె రక్షించును గాదె. ఇచట నాగపాశ మెవానిని పయికెక్కించెను. ఇట్లెన్ని మారణోపాయములను వాఁడు చావకుండుటఁజూచి వారెల్లరు "మనమింతింతలుగాని మహామారణ కృత్యంబులఁ బఱఁగించియు నాయించు విలుకాని దాసానుదాసునిఁ బంచత్వంబు నొందింపఁ జాలమైతిమి. ఇఁక వానికిఁ బరమభక్తులమై వాని మతమునె యవలంబించి కూడియుండుట మనకును శ్రేయస్కర" మని వారందఱు నమ్రులై చేతులుసాచి శిరంబును వంచి సాష్టాంగ దండంబులువెట్టి వారల జైనచిహ్నంబులు విడనాడి శివచిహ్నంబులు ధరించి శివభక్తులై వానితోఁగూడి సంచరించుండిరి.

ఇట్లు బహుజైనుల శైవులఁజేసి జైన సమయ కోలాహలుండను బిరుదంబు వడసి తిరునావుక్కరసి మహాశైవ మతోద్ధారకుఁడై తానొక మతబోధకుఁడై తన జైన శివభక్తగణంబులోఁ బ్రమదగణంబుతో బైలువెడలిన సాక్షాచ్ఛంభుండునుం బోలెఁ బయలువెడలి యనేక నిదర్శనంబులు మహాత్మ్యంబులు ప్రజలకుఁ గనఁబఱచుచు మతబోధకుఁడై యొక యాశ్రమంబు గల్పించుకొని యొకమతాధికారియై యుండె. వింటివా, జైనాధమా! యీ జైనమును పడిన యవస్థయు మఱల

శివభక్తానుగ్రహంబున వాని మహోన్నత దశయు. నీవు నల్లియుగు మని చెప్ప యేకాంతరామయ్య మఱల నిట్లనియె.

తిరువదాందారి కథ.

ఓరీ ! వేఱొకయాశ్చర్యముచెప్పెద వినుము. తిరువానూరను గ్రామమున నొకభక్తుఁడు బాల్యాంధుఁడు సదాశివాభిషేకరతుఁ డిరువ దాందారియనువాఁడు తనభక్తిరసంబు వెల్లిగొన నభిషేకార్థము నీరు మోపితెచ్చుటకు గ్రుడ్డివాఁడగుట నోపికలేక శివాలయముప్రక్క నొక బావిత్రవ్వకొందుమని నిశ్చయించుకొని తట్టయుఁబాఱయుఁగొని శివాలయంబుప్రక్క నొకయిమ్మగుతావు నేర్పఱచుకొని మన్నుద్రవ్వనారంభించి త్రవ్విన మన్ను దూరముగా మోసుకొనిపోలేక చుట్టునుగట్టుగా వేసుకొందునని యూహించి తానావరణగావించిన బావిప్రక్క నొక రాటయు లోన నొకరాటయుఁబాతి యారెంటికి నొకత్రాడుగట్టి యా త్రాటియానవాలున దానింబట్టి యదేదారిని మన్ను మోయుచు బైట తట్టతోఁజిమ్ముచు నిట్లు మిగులనోపికతోడను శ్రద్ధాభక్తులతోడను నాయి ద్రవ్వుచున్నవానింగని జైనులనేకవిఘ్నములు లేచి యవివిఫలంబులగుట నారాటలనూడఁబెఱికి త్రాటిని నఱికి బైటఁబాఱవైచిన నా యంధభక్తుఁడు మిగులఁగోపించి భగవదనుగ్రహంబునఁ బ్రత్యక్షదృష్టి బడసి జైనులనెల్లం బాఱఁద్రోలి వారివసతులమూలనొఱుఁగఁజేసిన యి తిరువదాందారి యాశ్చర్యచరిత్రమును వినలేదా ? వినకున్న నిపుడువింటివికదా ! ఇకనైన బుద్ధిదెచ్చుకొని బ్రతుకుము. మఱియొకచిత్రకథఁ జెప్పెదవినుము.

వళ్లనైనారునకు పార్వతిపాలిచ్చిన కథ.

శ్రీశాలిక్షేత్రంబున నొకశైవబ్రాహ్మణునికి నీశ్వరపుత్త్రుండగు కుమారస్వామియంశచేత జనించెనను ప్రఖ్యాతిగల యొకచిన్నవాఁడుపుట్టెను. వానికిఁ బిళ్ళనయనారను పేరువెట్టి తలిదండ్రులు మిగులగారా

బమునఁ బెంచుచుండిరి. ఒకనాఁడు తండ్రియాబిడ్డనెత్తుకొని యొకసరో వరతీరంబునకుఁజని తనయునట తటంబునఁ గూర్చుండఁబెట్టి తానులో నికిదిగి స్నానమాడుచుండెను. ఆకాశమార్గంబున నాటీతివిమానంబు నఁ బార్వతీపరమేశ్వరులు భూలోకవిహారంబు సేయుచు నాసరస్సునొద్దకు వచ్చిరి. పార్వతియాచిన్నవానింగాంచి వానిని సుతప్రాయంబుగాభా వించి భర్తంజూచి “స్వామీ! యాచెరువుగట్టున నాడుకొనుచున్న పిల్లవానింగాంచితిరా? వాఁడుమన కుమారునాకారంబున నామనం బునకుఁ గనిపించుచున్నవాఁడు. వానింజూడనాకుఁ బాలిండ్లఁబాలుచే పుచున్నవి. ఒక్కపర్యాయము వానినెత్తుకొని ముద్దాడిపాలిచ్చి వైళం బిమళ్ళివచ్చెదను. అంతదనుక తమకీవిమానంబునిచట నాపుఁడు.” అని ప్రార్థించి వేగదిగివచ్చి యాపాపనెత్తుకొని శిరంబుమూర్కొని యద్దాలనిడుకొని పాలిచ్చి యంతఁబోక యొకసువర్ణపాత్రంబునఁ గొన్ని పాలుపిడికియిచ్చి మఱలిపోయి విమానంబెక్కి భర్తృసాన్నిధ్యముం బొందెను అంత స్నానంబు సాలించి కొలను వెడలివచ్చిన తండ్రి మొగ ము నాంగ్రించుకొని మిగులఁగోపముతో 'నోరి! నీకీపాలముంత నెవ రిచ్చిరి? నీకుఁబాలిచ్చిచన్న యామగువయెవ్వతె? తెలియనిపాలఁతుల పాలట్లుత్రాగవచ్చునా? ఎవ్వరేమోనమొనరింతురో. ఇప్పుడునీకుఁ బా లిచ్చిన యావాలుఁగంటిం జేర్కొంటివేనిసరి లేనిచో నాచేనీక్షణము నీవుమడిసెదవు” అని యత్యుగ్రదృష్టితోఁ దన్నడుగుచున్న జనకునకుఁ దనయుండు భయముచేవడవడవణఁకుచు “నాయనా! నాకున్నమ్మయి చ్చిన యామచ్చెకంటిఁ జూడుము. అదిగో! విమానమింకనక్కడ నేయున్నది. ఆపరమేశ్వరునియర్ధాంగమున దేదీప్యమానమై వెలుంగుచున్న యాయుంగనంగుర్తింపుము. ఆమెయేనాకుఁ బాలిచ్చినది. ఆలోకమాత యే నాకుఁబాలిచ్చి నాదేహంబు లింగసంగతంబు సేసి కొన్ని సంగతులు చెప్పి సనియె” నని కొడుకు చెప్పునంతలో నాపుడమిఁవేల్పు విమానంబు

ను దానియందున్న పార్వతీపరమేశ్వరులను కన్నులారఁగాంచి నేలనుం డివయె వారలకునమస్కరించి యందుఁబార్వతికి మఱిమఱి మ్రొక్కి యక్కొమరునంసపీఠంబున నెక్కించుకొని నిజాలయంబునకుండని జరిగి నవృత్తాంతంబంతయు నేకాంతంబున దనయింతికిం దెల్పి యిద్దఱు నమం దానందంబున నందనునతిప్రేమమున బెంచుకొనుచుండిరి. పార్వతిస్త న్యపానవిశేషంబునం వానికి జ్ఞానోదయంబయ్యె.

అంతనొక్కనాఁడు రెపకడనబ్బాలుండు ఖండపరశునాలయంబు నకుఁబోయి యటభక్తిపారవశ్యంబున నాడుచుబాడుచు గంతులువైచు చు నీశ్వరునుతించుచున్న వానికిఁ బార్వతియొకనురియయు నొకసువర్ణ మయమగు తాళములజతయు నిచ్చిన నాసూరకత్తిని ముఖమొలనుధరించి తాళమువాయించుచు నారదాదులగానంబును మించురాగజ్ఞానముతో గానంబొనరించి యీశ్వరునుతించిన నాతండునుబ్రీతుండై యసమాన హేమసింహాసనంబును ముత్యాలపల్లకియు శ్వేతచ్ఛత్రము నక్షయనిధి యునొసంగెను.

ఇట్లాపళ్ళనయనారు శంభునివలన దినపడసెనయుండలంబెక్కి య క్కజంబగు మొక్కవ్రాని ధైర్యగాంభీర్యాదార్యాదిగుణంబులచేతనై సక లవిద్యాపరిపూర్ణుఁడై భేరీకహళాదివాయిద్యములతో సంచారంబ్రారం భించి యుత్తుంగచోడుని శివభక్తునిఁజేసి రెండువేలబౌద్ధులను శైవులు గామార్చి వారలచేసేవలనందుచు జైనమతస్థులకు తలలువంచునట్లుచేసి మధురానగరపురాజుభార్య శివభక్తురాలగుటఁ నామెపిలుపింప నచ టికేగెను.

అప్పురంబుననున్న జైనబౌద్ధులందఱుఁగూడి రాజసముఖంబు నకుంబోయి "రాజా! జ్ఞానసంబంధియనుపేర నొకబాలుఁడువచ్చి వేద బాహ్యులరని మనలదూషించుచు బౌద్ధులనాశంబు దెలుపుధూమకే తువవలె పల్లెలోవిత్తుమీఁగుచు దిరుగుచున్నవాఁడు. వానినెట్లైన నూరువెడల

గొట్టవలె" నన్న రాజును దూరమాలోచించి ప్రజలంగని వారలనోదా
ర్చి "యుత్తుంగ వోడుని గురువట యాపిల్లవాఁడు ఎంతవాడుగాక పో
యిన నంత రాజునమ్ముఁడగును. అట్టివానినైనను వాదమునవోడించిపం
పుటయొప్పుగాని యూరక యెట్లుపంపనొప్పు" ననియెను.

అంతఁ బదునెనిమిదివేల జైనమునులాతనితో వాదించి యోడి
పోయిరి. వారావేలుమొగంబులతో చాటకువచ్చి యాతని వంచించు
నుపాయంబుగానక యర్ధరాత్రిమున నాతనిచిన్నయింటికి నగ్నిదగిల్చి
దానిఁ బరశురామప్రీతిగావింపనిశ్చయించుకొని రాత్రియగుడు నిట్లనే
మండుచున్నకొఱవి దెచ్చి యాతనియింటినడి కొప్పునఁబెట్టిరి. అయగ్ని
యునాతని గృహంబు దహింపనోల్లక ముందఱవచ్చి నిల్చినఁ
జూచి "యోహవ్యవాహనా! నా గేహంబు దాహంబుఁగావింపవచ్చి
తివా? యనియాతండుపలుక నగ్నిదేవుండును చేతులుజోడించి "స్వామీ!
నే నట్లుసేయనోపుదునా? మీ ప్రభావంబునాకుఁ దెలియదా? తొల్లిదక్షా
ధ్వరవిధ్వంసనంబొనర్చు వీరభద్రుండు మదీయజిహ్వలుగోసి నన్నువి
హ్వలుంజేసె నాతనియనుంగు సోదరుండవగు కుమారుఁడ వీవగుట నే
నెత్తెంగియె భవదీయగృహదాహకకృత్యంబున కొడంబడక మీయాన
శిరసావహించి నెరవేర్పవచ్చితిని (సెలవి..."యని భయభక్తులతో నిలు
చున్నయనలునిగని" యోదహనా! నాశక్తిసామర్థ్యంబుల వెనుకటిగాఁ
దలఁతువుగాని యిప్పటికీ భూపాలుదేహంబును బొంది యాతనికిఁ దా
పోద్రేకంబు గలిగింపుమూ"యనెను. అంత నాహుతాశనుండా రాజు
మేన మిత్తిలేనిమంటలెత్తింప బాధకుఁదాళఁజాలక తేఁడు కుయ్యో
మొఱ్ఱోయని రోదనంబుసేయ నాతని భార్య మంగయక్కగనిరాజాజ్ఞ
వడసి జ్ఞానసంబంధించి బిలిపించి రాజుతాపంబుఁబాపుమని నాతిల్లనయ
నాదిట్లను. "ఈ మూగినజైనులందరు నొకయెత్తు నేనొక్కరుండ నొక
యెత్తు ఈభూజాని సర్వాంగంబుల దేహమంతయు వ్యాపించిన యీ

బాధ నగము శేమాస్పదఁ దక్షిణనగము మీరు పోఁగొట్టుఁ"డని నీరు మంత్రించి యారాజునొడలికి దక్షిణభాగంబునకు లేపనంబు సేయించిన దక్షిణముయామంట తెత్తుటమాని యా భాగంబు నీటఁ దేలినటులఁ జల్లగానుండె వామపార్శ్వమంతయు నింతింతనరానిపొగలేని మంటమండుచుండెను. అప్పుడుజైనులందఱు నొక్కుమ్మడిఁదమతమ మంత్రంబుల జలంబులుమంత్రించి ప్రోక్షించి తుదకు శుద్ధిస్నానంబు సైతముఁగావించిరి మంట వినుమడింబెఱుఁగు మండెను. తుదకు నెకిమీఁదు జైనులందఱు వినుచుఁ గనుచునుండఁగ్రైదోయిసంధించి "పల్లవయనారీ! నీవుమహానుభావుఁడవు సామాన్యమానవ బాలకుఁడవుగావు పార్వతీప్రియసుతుండగు కుమారస్వామివే నీవు నాఁడు కృత్తికలుగని విడిచిన యాపదాననుం బరమేశ్వరిగాంచి చేరఁదీసి పాలిచ్చి తత్క్షణమసమగ్రవయో విశేషుంగావించి యఖండదైవత్వంబొసంగి యాతని దేవసేనానింగావించి వానిచేఁ దారకాసురుంజంపించెఁగాదె? నేఁడట్లనె యొక సామాన్యజైనమతస్థుఁడగు శాపనయ్యకు నర్భకుండవుగా నుదయించిన నిన్నుఁ గని నీకుఁబాలిచ్చి జ్ఞానవంతుంగావించి యమగంటిన శివభక్తిని నీచే మరలభూలోకంబున నెలకొల్పఁడలంచియె యిట్టిమహానుభావంబు నీకొసఁగినది. నీయాజ్ఞనాయగ్నిదేవుఁడై శిరసావహించినపుడు నే నెంతటివాఁడను. నాబాధమాన్పి నన్నురక్షింపు"మని పరిదేవనంబు సేయఁగ నికరించి భస్మంబు మంత్రించి యాతనిదేహంబున వామభాగంబునకు బూయించినఁనదియుఁ జల్లనయ్యె. అంతనా భూపతియు, నాతని సతియు పిళ్లనయనారునకు సాష్టాంగదండంబు లాచరించి యాతనియాజ్ఞ శిరంబునందాల్చి శివమతంబవలంబించి లింగధారణంబుఁ బొంది వీరశైవులైరి. అవుడుపిళ్ళనయనారు జైనులనెల్లఱఁగాంచి "యింకనుమమ్ము మాఱ్కొనఁజాలెడువార లున్నయెడల శీఘ్రముగముందుకుఁ గడంగుఁడు మీమీమానంబుల నిప్పుడవమానంబులఁగావించెద"ననియెను. అందు

కాన్జైనులు లేచి "అయ్యా! మాకును మీకును మాటలువేయేల? ఒక్కటేశపథము వినుఁడు! మాచిన సర్వజ్ఞనామమును మీశివనామమును వేఱ వేఱఁ జీట్లపైఁ బంచాబ్దంబులబాలకునిచే వ్రాయించి యగ్ని ముఖంబునఁ బడవైత మందుఁగాలినవి మోశినవి. కాలకున్నవి గెల్చినవి దీనికి మీరొడఁబడెదరా?" యనిరి

అంతట పిళ్ళనయనారు "సరే! దానికేమియు సందియము లేదు. కుక్కపల్లు బంగారు రేకున రాచినమాత్రమున బంగారు రేకు యైన వెలితివచ్చునా? కావడిభారము సరివెట్టుకొనుటకు నొకటిలఁ బాలును రెండవతల తాయియుఁ బన్నిన కానటిబరువులో తాయి తాయియుఁ బాలుపాలునె యగునుగాని తాయిపాలగునా? అట్లనె జిననామము శివనామమగునా? కానిండు! మీరుకోరినట్లె సేతమ మని యొకబాలునిచే శివ జిన నామములు రెండును రెండు తాటియాకు తునకలపై వ్రాయించి రాజుచేతి కియ్య నాతఁడది యగ్నిముఖమునఁ బడవైచెను. తత్క్షణమే జిననామమున్న తునక చుఱచుఱ గాలిపోయినది. శివనామమున్న తునక కాల్చిన బంగారు తేకువలె మఱింత వన్నెదేరినది. అదిచూచి జైనులు తలచచ్చి తోఁకచావని పామువలెఁ దోఁకలాడించుచు "అయ్యా! యొక పందెము నందేమి గలదు. మూఁడు పందెములు గెలువవలెగదా. యీసారి యాతీరుననె వ్రాయించి కావేరీ ప్రవాహమునఁ బడవైతము పాఱిపోయిన తునక యోడినది. యేటికెదురీఁదుతునక గెల్చినది." అనుటయు "నట్లనె కానిం"డని మఱల నొక బాలునిచే జిన శివనామములు వ్రాయించి కావేరికిం జని యందుఁ బ్రవాహమధ్యమునఁ బడవైచిరి. జిననామమున్నయాకుముక్క మీఁదమీఁదనే తేలుచుఁ బ్రవాహము వెంబడిని పాఱిపోయెను. శివనామమున్నతునక కప్పదాట్లువైచుచు నేటికి నెదురీదుచుఁ జనుచుండెను. చీల్లుగొని కావేరికి బోవునపుడు పళ్ళనయ

నారు రాజుంగని ॥ఓరాజా! మీజైనులసంగతి నాలోచింప నన్ను గొట్టినవాఁడవు మాయన్ననుఁ గూడఁగొట్టుమా చూతము కోమటి చందంబున నున్నది. వీరాడినదాట పాడినదిపాట యగుచున్నది. వీరే యేశపథంబులఁ గోరుచుందురో వానికెల్ల నేనొడబడుచుండుట వలన నీర లింకయు నెన్నెన్నో యిట్టిమాయోపాయమును పన్నుచుందురు. ఎన్ని జైనులమాయలు మంత్రములైనను శంభుమంత్రమునకు సాటి కాఁగలవా? కనుక యీసారి శపథమేమన నోడినవారు శస్త్రలోహ శూలంబులం గొఱ్ఱతలువడుటయె యని యొప్పించినవాఁడగుట నటుల నేటికెమరిదు శివనామముగల తునకల తునకలం దీయించి తనజయము బొప్పించి వారల పరాజయంబు స్థిరపఱచి పనునెనిమిదివేల జైనులనం తకు ముందు నిడియాలను రాజుసేయించి యుంచిన సూదిమొనగల యినుప గాలులఁ గాల్పించి వాటిపై నందఱం గొఱ్ఱతవెట్టించెనుగదా. ఇట్టులాపళ్ళనయనారి తిరువ్వూరు మహాత్త్వంబు నిలుపుట నీవువినలేదా? ఓరీ! జైనా! యింకను బెక్కుమాటలు పేలెదవా. అట్లయిన మఱియు వినుము.

నిడుమారునికథ

నిడుమారుఁడను నొకభూపతి తానేలు దేశంబునం దెక్కడను జైనులఁ గాపురముండనీక యందఱ శివభక్తులంజేసి తానును శివభక్తా గ్రేశరుండై రాజ్యమేలుచుఁ దన దేశంబునం దక్కఁ దదితర సీమ యంతయు జైనమత భూయిష్ఠమగుటకు మనంబెనరోసి యెట్లు వీరల నీశానుభక్తులం గావింతునని పరితపించుచున్నతఱి నాజ్ఞానసంబంధి యను పళ్ళనయనారు జైనులజయించి చోడభూవిభునిఁ దనకింకరునిఁ జేసికొని యనేకవేలమంది జైనుల నినుపత్రొట్టియల దింపించెనని విని తత్క్షణము జైనులనెల్ల రావించి వారలతో నిట్లనెను. ॥ఓవేదబాహ్యా నుకావలంబకులారా ! మీరింతకాలము మాప్రజలకు మీశాస్త్రమత

మును బోధించుచు సర్వజ్ఞనామధేయుండగు శర్వునివిడిచి సర్వజ్ఞశబ్దము జినునియందు వర్తింపఁజేయుచు బౌద్ధమతబోధసేయుచు సజ్ఞానమార్గంబునకు వారలంద్రిప్పుచు బాడుచేయుచున్నవారు మాజ్ఞానసంబంధియను శివభక్తుండు జైనులనేకవేలనుజయించి చోడరాజును దనవశముచేసుకొని జైనుల నినుపత్రొట్టియల దింపించినవాఁడని వినలేదా ? ఇక్కమీరు బ్రతుకుటకుండాశయుండెనేని మీరందఱుశివభక్తులైనుండుడు కాదేని మిమ్మినుపశూలంబులకుదియించెద" నని చేత నొక భీకరకరవాలంబుబట్టి యిట్టట్టుదిరుగు నతనింగాంచి జైను లీవిడుమారుడిక మనలను దప్పక లోహశూలంబులం గ్రుచ్చునుగాని విడువఁడు వీనిచేఁబట్టి ఘోరంపుఁజావు చచ్చుటకన్న శుభప్రదమగు శివమతమునంగీకరించుటమే" లనితలపోసి యందఱుశైవమార్గానుగులైరని నీవు వినలేదా ? యోజైనా ! యల్లచెల్లతిరువారూరను నొకనగరంబున జినమతోద్రేకంబువెచ్చు పెఱిగి యతిశయిల్లుచుండ నందొక్కవీరశైవుఁడు నమనంబియనువాఁడూరెల్ల ద్రిమ్మరియాచించి నేయిదెచ్చి యానేతితో దినమునకువేయివత్తులు ప్రత్యేకదీపంబులు శంభునకువెలిగించుచుండువాఁడు అట్టివానివ్రతభంగముసేయ సమకట్టి జనులింటింటికిబోయి యెల్లవారలకు "వీఁడు మీయిండ్లనేయిగొంపోయి యూరుబైట నున్నపాడుగుడిలో దీపములువెలిగింతుననుమిషచే నేలపాలుగావించుచున్నవాఁడు. తానునుభవింపఁడు మీకుంచఁడు. కాన వీనికింక నేయిబోయకు" డనిచాటిచెప్పిరి. అందుపై బ్రజలకువానపై నసూయజనించి మఱి యాజ్యంబుపూజ్యంబు పూజ్యంబని చెప్పఁదొడంగిరిగాని యొకరైననొకబొట్టయిన నీయరైరి. అతండు నేయిదొరకనందుకు దిగులొంది భగవంతునిగూర్చి యిట్లని ధ్యానించిమొఱవెట్టెను గట్టుపట్టిచేపట్టినయోదిట్టా ! నాదిట్టతనంబీవెఱుంగుదువు వేయింటికినొక్కదీపంబు దక్కువయైనను మఱిబ్రతుకను. దానికిబదులు నాశిరంబుఖండించి నా

తో వెలుంగుచున్న యనంతజ్యోతి నీకునమర్పించెదను. ఇందుకుదప్పితి నేని నీయుడుంగలాన" యనిసాష్టాంగంబుగా మ్రొక్కి వేడుకొన్న భక్తవత్సలుండగు భగవంతుండును వాని దృఢనిశ్చయం బెఱింగినవాండుగావున దయగలుబ్రత్యక్షుండై యాతనిజేయూతయిచ్చి లేవనెత్తి యోవెఱ్ఱివాండా! నీకేల యూరారాసుదరిగి నేతికై ముష్టియెత్తుట? నేనిచ్చగాడనై నను నాభక్తులను మహదైశ్వర్యసంపన్నులం జేసెదను. వారలబిచ్చమెత్త నీవు నీదీపంబులు దినమునివేయిగాదు లక్షలుగోట్లు వెలిగించినను తరగనితంపుగా నీరూపనాస్నానవాపియుండ నీకునేతికిగొఱుసనేమి? ఆసూపమందలినీరంతయు వేయిగన్న మఱింతస్ఫుటముగాను కాంతిమంతముగాను దీపంబును వెలిగించును. కనుక నేటినుంచి దినదినము స్నానవాపి యుదకంబులతో దీపంబుల వెలిగింపుము. నీకార్యంబు పూజ్యంబన్నవారల తొట్లులన్నియు నశించును" అని చెప్పి యంతర్ధానమునొందెను. అంతనాతడు సంతసమంది స్వామికిమనసా యనేకనమస్కారంబులుగావించి నిత్యమును కూసోనకంబున దీపంబులు వెలిగింప నవితొల్లిటికన్న పదున్నతంబగుకాంతితో వెలిగెను. మఱునాడుదయము గాని మస్థలునిద్ర మేల్కాంచి నంతలో నెవరిగోష్ఠంబున నున్న పశువులు వారి గోష్ఠంబులనే కాష్ఠప్రాయములై నిలిచినవినిలిచినట్లుగానె, పడినవి పండినట్లుగానె కిక్కురుమనక నొక్కసారిచచ్చినట్లు పడియుండెను. అదిచూచి పౌరులు తమదోషమును డాముగ్రహించి యాభక్తునిపాలికింబోయి తమ్ముక్షమింపుమని మించినభయభక్తి వినయంబులతోం బ్రార్థించిన నాతండును గనికరించి వారికూలప్రాణంబులు నొసంగి వానిసేగాక సచ్చిపడియున్న యెనుములు, మేకలు, గొఱ్ఱెలు, మొదలగుపాలపాడుపుల నన్నింటిం బ్రతికించి వారలకు శివదీక్షయిచ్చి మన్నించి యంపెను. ఇంటివా యోగిశ్రేష్ఠుదు తాత్మా! ఇంతయు నొక్కవిశేషమాలం,

సాక్యతొండనికథ

చోళదేశంబున శాతమంగయను బౌద్ధజన సమృద్ధంబగు నొక పురంబు గలదు. అందు సాక్యతొండఁడను నొక శివభక్తుఁడు తన పూర్వజన్మఫలంబున నొక జినకుటుంబములోఁ బుట్టి భక్తి పెంపున జైనుల భయంబున శివుని-గూర్చి యిట్లని ధ్యానించెను. “ఓశివా భవా! భవానీపతీ! నీభక్తి నాకుఁ గలిగినందువలన లాభమేమి? బాహ్యభక్తుఁడనై నేమెలఁగిన మావారు నన్ను బ్రతుకనీరు. మనంబున నిండగు భక్తిగలిగి, యదిలేనివాఁడుగా నెట్లు మెలగునేర్తు? నీభక్తుఁడనగు నన్ను భక్తిలేని తలిదండ్రుల గర్భమున నేల ప్రసవింపఁ జేసితివి? దీన నీకుఁగల లాభమేమి? అయిన నిదియు నొక మేలుగానే యని నేననుకొనియెద. నీయందు గూఢభక్తి గలవాఁడనై పైకిభక్తి లేనివాఁడుగ నటించుచు నీయనుగ్రహము నాపై బ్రసరించి యీపాపాత్ములగు జైనులు నీవు నిర్మూలించి నీబాహ్యభక్తి లోకమున బహిరంగవ్యాప్తిం బొందుపర్యంతము నీశత్రునివలె నటించుచు బ్రతిదినమున నీత్రికాల శివపూజా సమయంబుల నిన్నుఁ బుష్పంబులఁ బూజించుటకు మాఱుగా నీపైని మూఁడేసిరాళ్ళు రువ్వుచు నిట్లు శిలాపుష్పంబుల నీపూజఁ గావించుచుండెద. అది మావారి కత్యంతామోదప్రదంబగు” నని నిశ్చయించుకొని యట్లు సేయుటకు నైదుదినంబులవఱకు ననువుగాక యాఱవదినంబునఁ దొలియైదుదినముల రాళ్ళు ముందురువ్వి పిమ్మట నాఱవదినమున విసరం దలఁచి రాళ్ళువెదకి యేఱితెచ్చి విసరివిసరి వేసరి “ఓభగవంతుఁడా! నీపై రాళ్ళువిసరి నాచేయి నొప్పి యెత్తినది గాని నీవుకదలమెదలక యట్లెయుంటివి నా రాళ్ళు నీకుఁదగుల లేదా? తగిలినను లక్ష్యపెట్టవైతివా? ఈసా నీవు తుళ్ళిపడి లేచి పాఱిపోవులాగున పెద్దఱాయి నీతలపైఁ బడవైతు”నని యొకచాపఱాయి యెత్తి విసరనుంకించు నవసరమున శివుఁడు

నిజరూపంబుతో మునిగణపతి సేవింతుండగుచు నెదుట నిలిచి తాయి యున్న చేయిపట్టినిలిపి "నీసాహసంబునకు మెచ్చితి. వైరమున బ్రాసన్నుండ నగునంత వేగము భక్తిని బ్రసన్నుండఁగాను నీకుఁ గోరిన పదవి నిచ్చెద నడుగు" మనెను. అంత నాసాయ్యతొండడు "స్వామీ ! నీయఖండ లింగాకారమును బ్రహ్మయు విష్ణుండును జూచి, పాదములు సూతునని బ్రహ్మ పాతాళంబు నడుగుపర్యంతము దిగిచూచి కానలేక మఱలివచ్చి చూచితినని యబద్ధమాడి భూలోకమునఁ బూజలేనివాఁ డయ్యె. శిరంబుఁ జూచెదనని పైకెగసిపోయిన విష్ణువు చూడలేక తిరిగి వచ్చి చూడలేదని నిజమొప్పుకొని నీకత్యంత భక్తుడై నీయనుగ్రహం బునకుఁ బాత్రుండయ్యె. అట్టినీలింగాకారము స్వరూపమిట్టిదని వేదం బులుద్ఘోషింప లేకపోయెను. సమస్తలోకములవారు వచ్చి దానిని దర్శించి చేతులుమోడ్చి యాతతభక్తిసమగ్రులై పూజాప మొదలు పెట్టిరి. సనకసనందనాది మహాయోగులైనం దమ యోగదృష్టిని గన నేరని నీయసమానచిన్మయులింగమూర్తి యాకారము స్పష్టముగా నేఁడు చర్మచక్షువులఁ గనఁ గలిగితిఁ నింతకన్న వేఱు వరమేమున్నది. దేవా! నీకు దూషణభూషణ తిరస్కారంబులు సమానంబులు ఇతర పదవులకన్న నాకిప్పుడున్న యీపదవియె చాలును ఈదేహము తోడ నే నీలింగమూర్తి సేవఁ గావించుచుం డెదంచెద. ఈసీపై నాచే యెత్త ఁడిన యీరాయియె యనేక పావురంబుల నాకారంబున నీగుడిచుట్టు హాళ్ళలో నివసించుచు దినదిన ప్రవర్ధమానంబై స్త్రీపురుష భేదంబు ?గు నాకృతులు గలిగి పార్వతియు నీవు నెట్లు జోడువిడువక యేక దేహులై కలసియుందురో యట్లనే మగపావురాయియు నాసతియు ?డుగట్టియు జంటవీడక సంతతిం గాంచుచు వృద్ధినొంది ప్రాతస్సా యం సంధ్యాసమయంబుల బైట సంచరించుచు నీకీర్తిం దేటపఱచు చుందురుగాత! నేను నీయథావిధి ప్రకటపూజలు సలుపుకొనుచుండెదను

ఈ నీమతంబునకు విరుద్ధమతాచారులును వేదబాహ్యులునగు జైను లంగడ తేర్పుము" అని యిట్లు ప్రార్థించిన భక్తునికోరికప్రకారము సర్వము నట్లనేచేసెను. జైనులు నచిరకాలంబునఁ దమలోఁ దామీ సాహ్యతొండఁడు దప్ప దక్కినవారందఱు మడిసిరి పిమ్మట శివభక్తి ప్రాబల్యము గలిగెను. ఇట్లు సాహ్యతొండఁడు శ్రుతిబాహ్యంబును నరకకూపాయనంబునగు మీమతావలంబకుల నిట్లునిర్మూలించుట నీవువినలేదు రాజైనా" యని చెప్పి మరలనిట్లనియె

కోపూరి బ్రహ్మయ్యకథ

జైనాధమా! ఇంకను వినుము కోపూరిబ్రహ్మయ్యయను నొక శివభక్తుఁడు తానున్నపీటఁగల జైనులకుంబెనకుఁ నొకవాదము గలుఁగ హేతూదాహరణంబుల వారలను నచ్చఁజెప్పవారలు సమాధానముఁజెప్పలేక యోడి యాలుబిడ్డలుతోడను దాసదాసీజననామంతాదిబంధువులతోడను వెఱచి పఱపఁగడఁగి, యంతనొక వటమహాకుహంబుంగాంచి శివభక్తునింజేరి యీ వటవిటపివి వేళ్ళతోడను శాఖలతోడను నాకులు పిందెలు కాయలు ఎన్ని పండ్లతోడను దానినాశ్రయించి యుండు జీవకోటులతోడను భస్మమాత్రావశిష్టంబు నీవు సేతువా? మేమట్లొనరింప నీవు పునర్జీవితంబుగ నొనర్తువాయని యడుగ నతండు నాశంబునొందించుట మాపనిగాదు నశించినదానిని పునరుద్ధారణంబుఁగావించుటయె మాగురువాజ్ఞయన సంతసించుగూడి యతిప్రయాసంబున మంత్రంబుల నామఱ్ఱిచెట్టును దాని యందున్న జీవరాసులతో భస్మంబుగాజేప నాబ్రహ్మయ్యయు నింతభస్మంబు మూటగ్రంచి యాభస్మంబుపైజల్లి యా న్యగ్రోధమును సమగ్రముగ తొంటియాకారంబున నిలువజేసి పండునవ్వునవ్వుచున్న యాతనిసామర్థ్యంబునకు వారలోడిపాఱిపోయిరి గారివసతులనెల్ల బ్రహ్మయ్యతీసికొని శివభక్తులకిచ్చెను. పాఱిపోవుజైను

లఁబట్టి తెప్పించి యమపురికి అతిథులుగాఁ బంపెను. ఈకథవిన లేదురాజే
సా! మఱియువినుము

దేవరదాసయ్య కథ

భొట్లచెఱువనునొక పురమున పురజనులుపదివేలమంది తన్ను సేవించుచుండ నొకజైనుఁడు దేశింగుబల్లహుఁడనురాజునకు సమ్మతి యేమనూర్కజైనాగ్రహారము లిప్పించుకొని మహాజైనభవనముకో జైనజనసంతృప్తిఁగావించుచుండెను ఆదేశింగుబల్లహుఁడను రాజుభార్య శ్రీసంగళదేవి దేవరదాసయ్యకు శిష్యురాలై శివదీక్షఁ బొంది తనభర్త జైనమతస్థుఁడై తనయాచారమ్ముల యజైనులపాలు సేయుచుండుట గని పెట్టి జైనులనోడించి భర్తను శివమతస్థునిఁగాఁ జేయుటకు ద్దేశించి నిజగురువగు దాసయ్యకు దయసేయుమని యొకకమ్మవ్రాసిపంపెను అతఁడును జైనులతో వాదించివారిని, రాజును శివమతస్థులుగాఁ జేయుటకుఁ దన శిష్యవర్గముతో భొట్లచెఱువుపురమునకు విచ్చేసెను అప్పటికి జైనగురువునొద్ద పురజనులిరువదివేవురుశిష్యులు పోగుపడి యతనిచే విధిములసేవించుచుండిరి. దాసయ్యవచ్చువృత్తాంతము జైనులువిని మార్గమధ్యమున నాతనికిన్నెయో యంత్రతంత్రములఁ గల్పించిరాకుండునటుల బ్రయత్నములుసేసిరిగాని దాసయ్య వానినన్నిటి సంహరణ చేసుకొనియుదకు పురమునఁ బ్రవేశించెను దేవియు నాతనిరాక విని ఎంతో నమస్కారములుచేసి యొకభవనమునసగానిచ్చి వారికిఁగావలయు సదుపాయముల జరుపుచుండెను ఇట్లు దాసయ్య తన శిష్యులతో చ్చియుండుట జైనగురువు రాజునకెఱింగించి యాతనిరాక తమ జైనులకుఁ బ్రతికూలము గనుక నాతనిఁ బురము వెలువరింపుమని రాజునకు విన్నవించెను. రాజును తనభార్య యొద్దకు నంతఃపురంబునకేగి ,,దేవీ! లోకము భార్యాభర్తలిరువురు నేకమార్గానుసారులైనవారి సంసారము యుక్తముగానుండునుగాని, భిన్నమతస్థులైనవారి కుటుంబస్థితి ,,యెద్దెండకు నెనుపోతు

నీవీలాగు నెద్దును నెనుబోతును బూన్చఁబడిన బండియొక్క దుర్గతిని బొందియుండుటకు నీవు నామతమవలంబించుట శ్రేయస్కరము. భార్యకు భర్తయే దైవము పతిదైవికయగు భార్యయె పరమపతివ్రత. నీ వట్టిదానవేని నామతమవలంబించి యీదాసయ్యను శిష్యసమేతముగా బంపివేయుము జైనులు విన్న నతనికిబ్రమాదము పుట్టును." అని చెప్పు భర్తవాక్యములు విని భార్య యిట్లనియె — దేవా! యీమతవిరుద్ధము మనయిద్దఱికిని నడుమవచ్చినదికాదు మనవివాహమునాఁటినుండియు నున్నదే. మీరునన్ను వివాహమాడునపుడు నామతమును నేను విడువక దానినే పరిపాలించునట్లును మీరంగీకరించి యట్టిపత్రము ను ముందు నాకొసఁగావించి పిమ్మట వివాహమైతిరి. శ్లో॥ గురుత్యాగీ భవేద్రోగీ మంత్రత్యాగే దరిద్రతా । గురుమంత్రపరిత్యాగే రౌరవం నరకం వ్రజేత్" అనియెడు సమస్తాగమశాస్త్ర సారసంగ్రహ మనునెడు మంత్రశాస్త్రప్రమాణమును మీరు వినలేదా? మీజైనమతమున గురూపదేశము మంత్రజపము దేవతారాధన గురుశుశ్రూషాదులు లేవు కాఁబోలు! మీరునాకు దైవస్వరూపులేగాని, యీవిషయములో మీయాజ్ఞనే శిరసావహించి గురుమంత్రములను విడిచి రౌరవనరకమును జూడఁజాలను. మీజైనమతమునకుఁ బుణ్యపాపములు లేవు. స్వర్గనరకములులేవు దేహత్యాగానంతర మాజీవుఁడేమగునో వారు స్థానాంతము అనంతరము సర్వముశూన్యమని మీసిద్ధాంతము శూన్యమగుటయు జీవుఁడును శూన్యుఁడవునని కాఁబోలు మీసిద్ధాంతము. అట్టిశూన్యసిద్ధాంతమతమును నేనవలంబింపలేను. ఇంతకు మీయాజ్ఞదాటుటకు నామనసొప్పకపోయినను మనవివాహమునాఁటి సమయప్రతిపాలనమువలన నాకాదోషములేదు. మీకు నేను సర్వదా దాసినే, మతమునువిడిచి మఱియొకమత మవలంబించుట మీజైనులకుదోషము లేదుగాని, మాశైవులకు మతత్యాగముకన్న మహాపాతక

ము లేదు. ఒకలాగైన మీకునునాకును ప్రత్యవాయముండదు. మాగు రువులు రాక నేను. మీజైనులవాదించి శైవమతసిద్ధాంతము సేయుటకే. మీగురువులుగెల్చిన మాగురువుగారిని వారిశిష్యులను మీమతము లోనికి జేర్చుకొందురు. మాగురువులుగెల్చిన మీరును మీగురువులును వారియితరశిష్యులును శివదీక్షపొంది శైవులుకావచ్చును. అట్లయినమీ కునునాకును మతత్యాగదోషము కలుగదు. ఎవరోడిన వారన్యమత మవలంబింపచ్చును. గనుక వారికివీరికి వాదము జరిపింపు" డని భర్తను బహువిధముల బ్రతిమాలి యట్టివాదమునకు జైనులనొప్పించి వారికి దాసయ్యగురువునకు వాదము సభాభవనమున స్థిరపఱిచెను.

ఇట్లుభయవాదులను మధ్యవర్తులను ప్రోగుచేసినసభయందుగూ ర్చి యుభయపక్షములవారును దమతమ శిష్యప్రశిష్యసమువాయము తో సింహాసనీనులైయుండ నిజజైనగురుసేవసేయుచు రాజును తనసై వగురు సేవసేయుచు రాజభార్యయు చెఱియొకసింహాసనము నలంకరింప జైనులకు దాసయ్యకు వాదమారంభమయ్యె అందుజైనులకు మత గ్రంథములు, శాస్త్రసిద్ధాంతములు లేవు వారికి తంత్రవాదము నింద్ర జాలాదిమాయలు ప్రధానములు వారిది ద్వైతమతమునుగా దద్వైత మతముగాదు. కేవలము శూన్యవాదమతము. ఇట్టిజైనులతో దాసయ్య వాదమునకుఁగడంగి తొలుతసగుణప్రకారమును పిమ్మటనిర్గుణప్రకార మును వెనుక వేదాంతసిద్ధాంతమును తదుపరి జీవాత్మ పరమాత్మ స్వరూప నిరూపణమును తదుపరి జీవదేవస్వరూపములును వారి వారి శాశ్వతాశాశ్వతత్వంబులును కట్టకడను శివమతప్రాధాన్యమును, లిం గస్వరూపమును లింగసంగతదేహపారిశుధ్యమును మున్నగు ననేకవిష యములు వారికిఁదెలుపుచుండ సభికులు తలలూఁచుచు వారుసేయుటో ధలకచ్చెరువందుచు జైనులమూకీభావముఁగని నవ్వుచుండిరి "దిక్కా లాద్యనవచ్ఛిన్నానంతచిన్మాత్ర మూర్తయె స్వానుభూత్యేకమానాయ

యువులను మనస్సులేక హృదయమును నంతరింద్రియమును నాలుగుభాగములుగ విభజించి మనోబుద్ధిచిత్తాహంకారములను నట్లుభాగములుగా విభజించి వానియధనమందా యవయవములనుంచి వానిచేత నాయా కర్మలఁజేయించుచు నిట్లుస్థూలదేహమును గావించి దానిచేకర్మలుచేయించుచుండును. పైని చెప్పిన మొదటిపదియు తరువాతిపది వాయువులను కడపటినాలుగును కలిసి యిరువదినాల్గును ప్రకృతులనఁబడును. ఆప్రకృతులే నిర్గుణబ్రహ్మముయొక్క స్వరూపము. ఈ యిరువదినాల్గు తత్త్వములేతపు సూక్ష్మాంశలచే నీస్థూలదేహమందంతర్వ్యాప్తమై లింగములేక లింగదేహమును పేరఁ బరఁగుచుండును. స్థూలదేహము నశించునుగాని యీసూక్ష్మదేహము నశింపదు. దానియొక్క బహిర్గమనమె మరణమనఁబడును. మరణించిన దేహముయొక్క లింగము దేహాంతరములనొంది తనస్థూలముతో దాఁజేసిన కర్మలఫలము ననుభవించుచుండును. ఈసూక్ష్మలింగదేహము భిన్నమగుటయే మోక్షము. అప్పుడే సూక్ష్మదేహమునున్న తేజస్సు మహాతేజస్సునైక్యమగును. సూక్ష్మదేహమున తేజోమయంబున నుండి పరబ్రహ్మము కర్మసాక్షియై సూక్ష్మదేహ లింగదేహము నధిష్ఠించి యుండి యందున్న పైయిరువదినాల్గు తత్వములను తనప్రకృతియే జీవుఁడను పేరఁ గావించు కర్మల నీక్షించుచు నాయాకర్మలఫలముల వానిచే ననుభవింపఁ జేయుచుండును. ఇట్లు సూక్ష్మరూపమున లింగదేహము నందుండి స్థూలదేహమునకు తానధిపతియై యుండుండును గనుక నీ లింగదేహమునే జీవుఁడందురు. ఆజీవుఁడు స్థూలదేహము నందుండుట వలన స్థూలదేహముగల మనదేహమె దేహియనబడును ఇట్టి దేహములనేకములు గలవు. ఇవి భూచర, ఖేచర, జలచరము లని మూడు విధములు. ఈమూడువిధములకు దేహములకు—"ఆహార నిద్రాభయ మైథునంచ సమానిచేష్టాని నరోమృగాణాం" అన్నటుల పైచర్య

లన్నియు సమానములే ఏనుఁగు మొదలు నుసమ (చిన్నదోమ) వఱకు నున్న దేహములు వానియందు లింగసద్భగల సూక్ష్మదేహమున్నవి పైనఁజెప్పిన నిర్గుణబ్రహ్మము తన యిచ్ఛామాత్రమున "ఇచ్ఛామాత్రం ప్రభోస్సృష్టిం" అన్నట్లు సృష్టించి యందు మానవ దేహమందు గల జీవునికి తక్కిన యన్ని దేహముల యందున్న జీవునిపై నాధిపత్యమిచ్చి యతనివశము వానిని గావించి వానికాహారాదులు నియమించి యితరాహారపదార్థములను వానిలో వానినే బలిష్టభూతమునకు బలహీనమభూత మాహారముగా నియమించి మానవదేహ జీవునికి స్వతంత్రశక్తి యొకటి యధికమిచ్చెను. యుక్తాయుక్త విచక్షణజ్ఞానము నధికముగాఁ గలుగఁజేసి భావనాశక్తియుఁ గలిగించెను. ప్రతిజీవుఁడును "ఆత్మవత్సర్వభూతాని" యనున్యాయమునఁ దాఁజూడని భూతము యొక్క స్వరూపము తనస్వరూపమువంటిదే యనుకొనుట స్వాభావికము. మనలో కొందఱిప్పుడును కాశీయెన్నఁడు పోనివారు శ్రీకాశి ప్రశంస చేయుచున్నప్పుడు చూడనివాఁడు తనయూరివలెనే యని యుండుననుకొనును అట్లనే మానవజీవుఁడు జననమరణములయందు తనకు స్వతంత్రము లేకపోవుటచేఁ దనకన్న నధికుఁడు మఱియొక జీవుఁడున్నాఁడనియు, నట్టివాఁడె పరబ్రహ్మమనియు దేహమనంబులం దలఁచుచుండును పైనవివరించిన సృష్టి రెండువిధములు అనఁగా స్త్రీపురుష భేదరూపములుగాఁ జేసి యారెంటి సంస్పర్శలవల్ల మఱలఁ బ్రజోత్పత్తి యగునటుల నిర్ణయింపఁబడెను కనుక కొందఱా పరబ్రహ్మస్వరూపమును పురుషరూపముగాను కొందఱు స్త్రీరూపముగాను భావింతురు. "యాదృశీ భావనాయత్ర సిద్ధిర్భవతి తాదృశీ" యని యేరూపముగలవాని భావింప బడునో ఆరూపముగానే వారి దృష్టికి గోచరమై వారుభావించిన కృత్యములను చేయుచుండును. కనుక మనవలెనే సంసారాదివ్యవహారమును పరబ్రహ్మమునం దారో

పింపఁబడినవి. త్రిమూర్తులు, త్రిశక్తులు నిట్టి భావితరూపములే పర బ్రహ్మమేరూపమని యెవరుభావింతురో వారికారూపముగానే గనఁబ డి వారివారికృత్యములనరసి వారికి మోక్షమిచ్చుచుండును ఇది సగు ణపరబ్రహ్మస్వరూపము శివుఁడె యట్టిపరబ్రహ్మస్వరూపియని మావా దము అశివుఁడు శాశ్వతుఁడు జీవుఁడును శాశ్వతుఁడెగాని, స్వతంత్ర శాశ్వతుఁడు భగవంతుఁడు అస్వతంత్ర శాశ్వతుఁడు జీవుఁడు. అట్టిస్వతం త్రుని ఆశ్రయించి తద్బలమున జీవుఁడును స్వతంత్రుఁడగును అట్టిశివు నినిర్గుణస్వరూపము నునస్సునభావింపలేక సగుణస్వరూపమును భావిం చువారుశైవులు సగుణములోనే భేదములుగాని నిర్గుణములో భేదము లేలేవు శివపూజ విగ్రహస్వరూపపూజయుఁ గేవల లింగస్వరూపపూజ యునన రెండుతెఱఁగులు రాజునకుపచారములు నౌకరులెట్లుచేయుదు రో అట్లె దేవునకుపచారములు దేవునిసగుణభావము విగ్రహాకారము నభావించి చేయుదురు రాజునకు కోటవలెనే విగ్రహాకార దేవునకు గుడి శివపూజలో విగ్రహస్వరూపపూజకన్న లింగస్వరూపపూజయం దు ఫలమధికము గుళ్ళలో సాధారణముగా శివుఁడు కొన్నిలింగాకార ములతోను కొన్నియంగనిరూపణముగల విగ్రహాకారముతోను సేవా ద్యుపచారములు గొనుచుండును. ఈశుఁడని దానియందుండు లింగా కారమును సర్వదా తమయొడలియందు ధరించువారు వీరశైవులు. "దేహోదేవాలయం ప్రోక్తం, జీవోదేవస్సనాతనః। త్యజేదజ్ఞాననిర్మా ల్యం సోహంభావేన పూజయేత్" ను సిద్ధాంతముచే తమదేహమునె యొకదేవాలయము ను అందున్నజీవుఁడె శివునిగాను భావించి "ఆత్మా త్వం గిరిజామతిః పరిచరాః ప్రాణాం శరీరంగృహం। పూజాతేవిషయోప భోగరచనా నిద్రాసమాధిస్థితిః। సంచారఃపదయోః ప్రదక్షిణవిధి స్తో త్రాణి సర్వాగిరో। యద్యత్కర్మకరోమి తత్తదఖిలం శంభోతవారాధ నం" అని వీరశైవులు జ్ఞానమార్గమున ప్రత్యేకపూజలేక తాముచేసిన

నమశ్శాంతాయ తేజసే'' అని దైవము తేజస్స్వరూపము దానికి నామ రూపనివృత్తిలేదు అఖండతేజోమయస్వరూపముగాని యవయవసమ నిత్యవిగ్రహస్వరూపముగాదు సర్వాంతర్యామి. సర్వబహిర్వ్యాప్తియుఁ గలది దైవస్వరూపము పంజరములోని చిలుకవలె నొకానొకప్పుడు తేజఃస్వరూపమైన దైవము జగదంతర్వ్యాప్తినొంది యుండు పంజర మువలె నొకానొకప్పుడా దైవమె లోకముల నావరించి బహిర్వ్యాప్తి నొంది యుండును. అట్టిదైవము నాశ్రయించి తదనుగ్రహము వడయుట కు దిక్కాలాది నిర్ణయములు లేవు. అనగా నొకదిక్కునఁగాదన్ని దిక్కు లను వ్యాపించియున్నది తేజస్సు ఒకగదిలో వెలుఁగుచున్న దీపము యొక్క కాంతి యాగదిలో నున్నదిక్కులను పుర్ణముగా నెట్లువ్యాపిం చినదో యట్లనా దైవతేజస్సంతటను వ్యాపించితున్నది ప్రొద్దుపోఁగానె లోన దీపముడి తలుపులు బిగించి మూయఁబడిన గదిలోఁ దెల్లవారువర కు నేకకాంతితో వెలుఁగునటుల వెలిఁగింపఁబడిన దీపముయొక్క వెలుఁగును జూచుటకు నారాత్రి యిన్నిగంటలకని నియమమున్నదా ? ఏనిమిషమందుఁ దెఱచిన నానిమిషముననే చూడవచ్చును ఆవెలుఁ గేదిక్కున నున్నదని నియమమున్నదా ? అన్నిదిక్కుల నేకరీతిని వెలుఁ గు చున్నది. అట్లనే మన యజ్ఞాన చక్షువులకుఁ (చర్మచక్షువులకు) గనఁబడక జ్ఞానచక్షువులచే లెస్సగాఁ జూడనొప్పు. దైవతేజస్స్వరూప ముఁ జూచుటకు కాలనిలయము లేదు దిక్కు నిర్ణయము లేదు ఏకాల మందయినను నేదిక్కునందయిన నేకరీతిగా నది పూర్ణముగ వెలుఁగు చున్నది. జ్ఞానోదయమైన తక్షణమె గనిపించును. మఱియు నాదైవతే జస్స్వరూప భావము గుర్తెఱుఁగుట స్వానుభూతి ప్రమాణము. అనఁగా నెవ్వరెంత మాత్రమెఱుంగుదురో యంతె. చెరువులోనున్న నీటిని దెచ్చుకొనుట కెవ్వరెంత పాత్రఁ గొనిపోవుదురో యంతియె నీరువచ్చు నుగాని యధికము వచ్చునా ? పెద్దకుండ, బిందె, గూన, కాబు,

గోలెము, పిడత, చట్టి, తుదకొక యుద్దరిణె వీనియందేది చేతఁ బట్టుకొనిపోయిన దానెడు నీరె కొనఁగలుగును. అట్లనే గురుబోధామృతవశమున నెవ్వరికెంత యనుభవము కలుఁగునో యంతియె యనుట. దీనికొక యుదాహరణము — నలుగురు గ్రుడ్డివాండ్రు గజస్వరూపమును దెలుసుకొనఁగోరి యొక మావటివాని నాశ్రయించిరి. వాఁడా నలుగురినిఁ గొనిపోయి పండుకొనియున్న యొక యేనుఁగును జూపి నలుగురిని గజమునొద్ద విడిచెను. అందులో నొకనికి దానికాలు దొరికినది. అది తడవిచూచి యిదియే యేనుఁగు రూపమనుకొనెను మఱియొకనికిఁ జెవిదొరికెను వాఁడది తడవిచూచి యదియె దాని స్వరూప మనుకొనెను. వేఱొకనికి తుండము దొరికెను. వాఁడది తడవిచూచి యదియె దాని స్వరూపమనుకొనెను ఇంకొకనికి దానికడుపు దొరికినది వాఁడది తడవి చూచి యదియె దాని యాకారమనుకొనెను పిమ్మట మావటివాఁడు వారి నేనుఁగును చూచితిరా యన వారుచూచితిమని యొకఁడు కాలు తడవిన వాఁడు రోలు వంటిదనెను. మఱియొకఁడు చెవితడవిన వాఁడు చేటవంటిదనెను. వేఱొకఁడు తుండముఁ దడవిన వాఁడు రోఁకలివంటిదనెను ఇంకొకఁడు కడుపుఁ దడవిన వాఁడు గాదెపొణక వంటిదనెను. ఇట్లెవ్వఁ డేయవయవస్పర్శము నొందెనో వాఁడు దాని పోలికను చెప్పుచుండెను గాని యట్టివాఁడే సర్వావయవములను స్పర్శించి పూర్ణముగాఁ జూచినయెడల రోలువంటి కాళ్ళును, రోఁకలివంటి తొండమును, చేటవంటి చెవులును, గాదెబుట్టవంటి కడుపునుగలది యేనుఁగని చెప్పును అట్లనే దైవ తేజస్స్వరూపమును గురుబోధవలనను, తనచక్షుర్దృష్టివలన నెంత గ్రహించునో యంతయు వాని యనుభవ మనఁబడును కొందఱు కొంత కాలము మాత్రమనుభవింతురు మఱికొందఱు మఱికొంత యధిక కాలమనుభవింతురు. కొందఱుయోగులు ప్రాణాయామాది వాయువినోదనమున నైక్యానుసంధానుపరులై యట్టియైక్యమును తమతమయ

భ్యాసానుసారముగా కాలపరిమితినిబట్టి నిలుపుచుందురు. సర్వదాయట్టి యభ్యాసము చేచేయుచు "యుక్తాహారవిహారస్య యుక్తచేష్టస్యకర్మణా" మనియెడునియమము జరుపుకొనుచు నభ్యసించువారు తమయోగబలమున మృత్యువునుసైతము జయించి సర్వకాలములయందు చిరంజీవులై యుందురు మార్కండేయాదు లట్టివారే. ఇదినిర్గుణ పరబ్రహ్మస్వరూపము ఇక సగుణస్వరూపమువినుఁడు. అట్లు సర్వవ్యాపకత్వమును, సర్వశక్తిత్వమును, సర్వతంత్రస్వతంత్రతమునుగలిగి, కాళ్ళులేక నడచునదియు, చెవులులేక వినునదియు కన్నులులేక చూచునదియు, చేతులులేక చేయునదియు మనస్సులేక యాలోచించునదియు నిట్లు వాక్పాణిపాదపాయూపస్థలను కర్మేంద్రియములైదును, త్వక్చక్షుశ్శ్రోత్రజిహ్వాఘ్రాణములైదుఁగాఁ బదియు మనస్సును పదునొకండవదియునగు నింద్రియములేనిదయ్యు నాయాయింద్రియములు గావించు కృత్యములగు వాచకకరణగమన మూత్రమలవిసర్జనాది కార్మిక కార్యములును, స్పర్శ, రూప, శబ్ద, రస, గంధంబులకు ననుభవకార్యములను జేయునిర్గుణబ్రహ్మము చిద్విలాసమునకో భూతసృష్టిసేయ నిచ్ఛగలిగి యాకాశాది పంచభూతములను సృజించి యవియు, వానితన్మయంబులగు శబ్దస్పర్శరసరూపగంధములును, ననుపదియునుఁ దనప్రకృతిగా నేర్పఱచి యందుభూతపంచక సమ్మేళనమున వానివాని సూక్ష్మాంశలచే దేహమునునొక స్వరూపమేర్పఱచి యాశరీరమందు ప్రాణాపానవ్యానోదాన సమానములను ప్రధానభాగములుగాను, నాగకృకరకూర్మ దేవదత్త ధనంజయములను తత్సూక్ష్మభాగములుగా వాయువును పదిభాగములు చేసి యందుంచి యావాయువులచే దేహమునువిగ్రహమున కేర్పఱుపఁబడిన పైని చెప్పిన కర్మేంద్రియ జ్ఞానేంద్రియ కృత్యములను జరుపుటకు నవయవములనుపేర నాపదియంగంబుల నిరూపించి వానిచే నాభూతకృత్యంబులగు తన్మాత్రలను భూతాత్మకదేహముచేతఁ జేయించుచు నాపదివా

ప్రతికార్యము వారికి సమర్పణచేసితిమను తలంపును స్పష్టపఱచుదు
రు. అట్టివారిలో కొందఱు మనోదార్ఢ్యము కొంచెము తక్కువగాఁగల
వారు లింగాకారమును సూక్ష్మముగా నొకశిలలో నేర్పరచి దానికి
గుడికి మాఱుగా నొకకరండరూపము నొకమహారజత తామ్రాదిలో
హములతో నేదైన నొకదానిచే వారివారివిత్తానుసారమొక బహిరావ
రణమేర్పఱచి యాసూక్ష్మలింగము నాయావరణమునందుంచి దానికి
లింగకాయమని పేరిడి (లింగకాయమనఁగా గుడియందున్నదేవు
డును) దానిని, హృదయము జీవుఁడును పరమాత్మయునుండు తావుగా
నున హృదయగతమగునట్లు మెడలో నొకసూత్రముతో గ్రుచ్చి వ్రే
లఁగట్టుకొని నిత్యకృత్యములందు దేవునికి నివేదించుచుండురు ఇదియె
ప్రధానమగు వీరశైవమతము. ఈవీరశైవులకు సమస్తము తమమెడ
లోనున్న లింగమూర్తియె ”

ఇట్లని బహువిధములుగా సోదాహరణముగా సశాస్త్రయుక్త
ముగా వీరశైవమతసిద్ధాంతమును చేసియు, జైనులకది యెంతమాత్ర
ము బోధపడకుండుట "ఓ జైనులారా! మీకీ సిద్ధాంతము లేవిధము
బోధపడవు. వలసిన నిదర్శనములు మీకుఁజూపెదను. చూడఁగలరా"
యనియడుగ వారు వీని నెట్లయినఁ జంపవలెనని యూహించి యొక
కర్కోటకాది మహావిషసర్పము వంటి విషముగల శుద్ధస్వచ్ఛమగు
తెల్లత్రాఁచుపాము నొకదానిని బట్టితెచ్చి యొకకుండలోనుంచి దాని
పైని మూఁకుడు మూఁతవేసి సభలోనికిఁ దెచ్చి "మీశివుఁడు సర్వాం
తర్యామి యంటివిగదా యీకుండ యందున్నాఁడా? అట్లున్నయెడల
దీనినుంచి మీలింగమూర్తి యాకారముతో నున్న శివునియాకారము
ను పైకిఁదీయు"మని గంభీరముగా బలికి ఇఁక నీ యుపాయమునఁ
నాతఁడు తప్పక మరణించునను ధైర్యముతోననిరి.

ఆకుండ యందున్న పాము బుస్సుబుస్సుమని బుసకొట్టుచుఁ చప్పుడుపైకి వినఁబడునట్లు రోఁజుచుఁ దోఁకతో కుండను గొట్టుచు లోపల గడబిడఁ జేయుచుండుట సభాసదులందఱికి వినఁబడుచు నందు పామున్న సంగతి వారికి గోచరమయ్యెను. వారందఱు దాసయ్యతో" నిజముగా దానియందు పామున్నది. సాహసింపవద్దు. దానికాటుదగిలి విషమువల్ల బ్రాణహాని సంభవించును వాదమింతటితోఁ జాలును. ఎవరి మతము వారిదేగాని యొకరిమతము నొకరవలంబింపనక్కఱలేద"ని దాసయ్యను బోధించుచుండిరి. రాజభార్యయుఁ దనగురువున కోటమి సంభవించునని చిన్నబోయిన మొఖముతోఁ జూచుచుండెను. రాజుబహు గంభీరముగా దనగురువు గెలుచుననుధైర్యముతో భార్యముఖముచూచుచుండెను. అప్పుడు దేవరదాసయ్య సభాసదుల నవలోకించి "యీకుండయందున్న లింగమూర్తిని నేను బయటఁదీసెదను. నిజముగా నిందున్నవాఁడు సర్వాంతర్యామియగు మాలింగమూర్తిగాని పాముగాదు. అదియె నిజమైనయెడల నీరాజును వీరిగురువును వారియితరశిష్యప్రశిష్యులును నాకు శిష్యులై శివదీక్ష గైకొనియెదరా ? ఈవిషయము మీరుస్థిరపరిచితిరేని నేనీప్రత్యయమును మీకందఱికిఁ గనఁబఱతు"నని మె. అంతనాసభికులు జైనగురువును రాజును దానికొప్పుకొనువారుగా నియమించి యొప్పుకొంటిమని వారిచేననిపించిరి. అంత దాసయ్య నిశ్చలచిత్తంబుతో "శివశివేతిశివేతివా, భవభవేతి భవేతిభవేతివా। హరహరేతిహరేతివాహరేతివా। భజమనశ్శివమేవ నిరంతరమ్మ"ను శివమానససబోధ శ్లోకమునసుసరించి సర్వదా సర్వకాలసర్వావస్థలయందు శివమతస్తత్పరుఁడై సమస్తచరాచర జంగమస్థావర స్వరూపములనెల్ల శివస్వరూపముగా భావించువాఁడు గనుక తొల్లియొక శివభక్తుని బలవంతముగా విష్ణ్వాలయమునకు రాజుఁగొడ్కొనిపోయి మీశివునకునమస్కరింపుమని విష్ణువిగ్రహము నగుపర్చి బలవంతపెట్టుటయు నాతఁడు

“వందేశంభుముమాపతిం సురగురుం వందేజగత్కారణం। వందేపన్నగ
భూషణం మృగధరం వందేపశూనాంపతిం । వందేసూర్యశశాంకవహ్నిన
యనం వందేముకుందప్రియం । వందేభక్తజనాశ్రయంచవరదం వందేశి
వం శంకరం॥ అని ధ్యానించుచు కన్యలుమూసి తెఱచుసరికి నక్కడ
విష్ణువిగ్రహము లేక లింగాకారము పానవట్టసమేతముగాను సోమసూ
త్రముతోను ప్రత్యక్షమయినను లనేక ధ్యానశివనిష్ఠాపరాయణుండై
తన శివతన్మయత్వంబున నిర్భయముగా

1 బ్రహ్మమురారి సురార్చితలింగం । నిర్మలభాసురశోభితలింగం।
జన్మజదుఃఖవినాశనలింగం । నామిసదాశివ పన్నగలింగం॥

2 భక్తజనార్చితపావనలింగం । భక్తహృదంతరభాసురలింగం।
భక్తమనోరథపూరకలింగం । నామిసదాశివ పన్నగలింగం॥

3 భక్తగణాశ్రయభావితలింగం । భక్తజనావన భావనలింగం।
భక్తజనస్తుతవర్ణితలింగం । నామిసదాశివ పన్నగలింగం॥

అను నీమూడుశ్లోకములచేత ధ్యానించి యొకబిల్వదళము చేతఁబట్టి
“త్రిదళం త్రిగుణాకారం త్రినేత్రంచత్రియాయుధం । త్రిజన్మ
పాపసంహారం ఏకబిల్వం శివార్పణం॥” అని కుండముమూఁత మూఁ
కుడుకొంచెమెత్తి యాబిల్వదళము దానిపై నిడినంతలో నదివరకున్న
బుస్సురోఁజుట మొదలగు సంకడిలేక కుండనిశ్శబ్దమయ్యెను అదిచూచి
సభికులును రాజభార్య దాసయ్య గెలుచునేమోయని కొంచెము ధై
ర్యపడనాగిరి. రాజును జైనులును తమకోటమి రాఁగలదేమోయని
మోటమొగములు వేసిరి. ఇట్లు బిల్వదళము సమర్పించి దాసయ్య యొ
క్కపర్యాయము హుంకరించి పంచాక్షరీ మంత్రోచ్చారణపూర్వకం
బుగా “నమోశాంద్రిలింగం నమస్స్వచ్ఛలింగం । నమశ్శుద్ధలింగం
నమోబుద్ధలింగం । నమోజైనలింగం నమశ్శైవలింగం । మమప్రాణ
లింగం నమస్తే నమస్తే” అని స్మరించుచు మనస్సాష్టాంగ నమస్కృ

తపూర్వకముగా మూతుడుమూతఁదీసి క్రిందబడవైచి పడగఁబట్టి పాముసుబైటఁదీయఁగా నందఱుఁ జూచుచుండ నాపాము సర్పాకారముగా బైటవచ్చి దాసయ్యచేతిలో మండివేసి కూర్చుండుటకు చుట్టుచుట్టుచున్నదేమో యనునట్లు గనిపించి తుకకతనిచేతికి సరిపడు లింగపానవట్టమునై చేతిలోనిమిడెను అదిచూచి రాజును జైనగురువును సిగ్గుపడి దాసయ్యకు సాష్టాంగదండము పెట్టి తత్క్షణమె శివదీక్షఁబొందిరి. తక్కినజైనులందఱు నొక్కమాఱు దీక్షబొంది లింగధారణముఁగావించిరి.ఇట్లు జైనులువేయుప్రశ్నల కుత్తరములిచ్చి గెల్చినయూన్పాటికశుద్ధస్వచ్ఛలింగమూర్తినచట నుత్తరేశ్వరుఁడను నామమునఁ బ్రతిష్ఠించెను. ఓసీ, జైనా! చూచితివా, మాదాసయ్య మీజైనులనెల్లుగెల్చి వారినేడునూఱువసతులు తప్పించి శివభక్తులఁ జేసెను వింటివా వానిప్రభావము, మఱియు వినుము చెప్పెద.

నాచిదేవయ్య కథ

మాయుడిగెయను పురమున నాచిదేవయ్యయను శివభక్తుఁడుండెను అతఁడప్పురముననున్న జైనులనెల్లఁ బొరిగొనకగాని యీశ్వరునికుపహారంబియ్యనని బిరుదునలికి యూపురంబు విడిచెనని పండ్రెండు దినంబులలో పండ్రెండు శివభక్తులఁ గూడఁబెట్టి వారును తానును నామాయుడిగెపురంబుపై దాడివెట్టి ముట్టడించి యప్పురంబుననున్న జైనులఁ బొరిగొనుటకు వారుదక్కఁ దక్కిన యూబాలగోపాలమును వారిపై దాడిపెడలుఁడని చాటించి పురప్రవేశంబు సేయ నందున్న జనులలో కేవినులను పేరుగల యొక జాతివారు లేచి భక్తనముదాయమును నిలిపి వారు పదిమందిమాత్రము పీఁకావేశంబున జైనుల నెదుర్కొని బాహాబాహి కేశాకేశిని ముష్టాముష్టినిట్లు మల్లయుద్ధంబునఁ గొందఱఁబరిమార్చి పిమ్మట నాయుధహస్తులై తమశిరంబులు దామనతెకి కొని వానినెడమచేతం బట్టుకొని కుడిచేత నాయుధంబు ధరించి వీరా

లాపంబు లాకసంబుముట్ట చిట్టచివర కొక్కఁడును మిగులకుండునటుల నందఱు జమునులం గడతేర్చి తమ్ముఁజూచి జైనులు భయంబునఁ బాఱిపోవుచుండుఁ గాంచి పోనీయక క్రీడావినోదంబున నేఁడు నూఱు జైనవసతులలో జైనప్రతిమలున్న తావుల నాప్రతిమల తలలూడ్చి దానియందున్నలిపి యార్చి యందొక్క శివలింగంబును ప్రతిష్ఠించి యిట్టి జైన నిర్మూలంబుచేసి యాపగుగుఱు తమతలలు మఱల నట్టల పైఁబెట్టినమాత్రంబున నవియంటుకొని వారు జగజ్జట్టులన ప్రమథగణ ప్రధానులై తత్పట్టభద్రులైరి నాచిదేవయ్య మహాత్మ్యంబు చిరకాలమునాఁటిదికాదు దరిమిలాదే నీవువినలేదా ? అని యటుండనిమ్ము. పాటివేల్పులని మీరు పాటించి కొలుచు మీ మేటివేల్పుల పాటులం జూచితివా ? పశువులగుమిమ్ము మాభక్తులు పఱచుపాట్లు కిదియొక చోద్యమా ? మీరింకను మాచే పంచత్వంబుఁ బొంద సర్హులు మఱి యూ వినుబు

సోమన్న కథ

హుళిగిరయను పట్టణమున సోమన్నయను నొకభక్తుఁడు వర్తమానభూత భవిష్యత్ జ్ఞానసంపన్నుఁడై శివభక్తి పరిపూర్ణుఁడై ప్రతిదినము ముప్పొద్దుల శివలింగదర్శనము చేయనిది భుజింపనను నియమముగలవాఁడై యట్లుసేయుచునుండ నాతనికిఁ గన్నులుడుకులెత్తి తెరవలేక గుడికిఁబో నశక్తుఁడై మూఁడుదినము లుపవసించెనుగాని కన్నులు కుదురలేదు. ఆపురమున నాతఁడొక్కఁడు దక్క దక్కినవారందఱు జైనులే. వారుగుమిగూడి యొకనాఁడాతని వంచింపనెంచి దురాలోచనసేసి యాతనియొద్దకుఁబోయి "సోమన్నా ! యేలయిట్లు దినదినము నుపవసించెదవు ? 'ఆయురన్నం ప్రయచ్ఛతి' యనివినలేదా ? అన్నగత ప్రాణమున్నములేనిచోఁ ప్రాణహానివచ్చుఁ గనుక నేఁటిని న్న శివాలయమునకుఁ గానిపోదుమురమ్ము. నమ్ము. మనముందఱమొ

కద్రయారివారము ఒకరికొకరు సహాయము చేసికొనకలేర" దని నమ్మించి యాతనిచేయిబట్టి యందఱుఁ దోడరానొక దొకపొన్నచెట్లవనములోనికిఁ గొంపోయి యచట నొకజైనగురు ప్రతిమఁ జూపి చేతఁదడివించి యిదిగో ! మీగుడిలోనికి వచ్చితిమి మీశివుని స్పర్శింపుమని చేతికా ప్రతిమనందించెను వాఁడా ప్రతిమయును దాకి లింగమూర్తియాకారముఁ దనచేతికిఁ దగులునంతలో "శాంతం పద్మాసనస్థం శశధరమకుటం పంచవక్త్రం త్రినేత్రం శూలంపాశంచఖడ్గం పరశుమభయదం దక్షభాగే వహంతం నాగంపాశంచఘంటాం ప్రళయహుతవహం సాంకుశం వామభాగే । నానాలంకారయుక్తం స్ఫటికమణినిభం పార్వతీశం నమామి" యని ధ్యానించునంతలో జైనులందఱొక్కపెట్టునఁ "గో" యని ఘోషించి "చాలుచాలు ! మాజినేశ్వరుఁడు మెచ్చుకొని నిన్ను మాలోఁగలుపుకొనెను నేఁటినుంచి మాలోనొకఁడవై జైనుడవై బ్రతుకు" మనిరి అదివిని తోఁ ద్రొక్కఁబడిన త్రాచువలె బుస్సుమనిలేచి "ఛీ ఛీ ! పాపాత్ములారా ! నేను మీజినేశ్వరునకు గినేశ్వరునకు మ్రొక్కితినా ? శివాలయమున శివలింగమూర్తికి మ్రొక్కితిని రండీ యాలయంబులోనికి లింగమూర్తిదర్శనము మీకుఁగావింతు" నని బలిమిని కన్నులు తెఱచి చూచునంతలో దానున్నచోటు యాలయముగను తాస్పర్శించిన జైనప్రతిమయె శివలింగమూర్తిగాను, చూచువారి కన్నులు మిఱుమిట్లుగొనినట్లు ప్రాదుర్భావమొందిన నాయాలయంబును లింగాకారమును జూచి జైనులాశ్చర్య భయపూరితులైరి. అదియె కదా నేటికిని సోమనాథదేవళమై హిందూదేశచరిత్రలో బ్రసిద్ధికెక్కి మహ్మదీయుల దండయాత్రలో గొల్లపెట్టఁబడినది. ఆసోమన్నని మానుషప్రభావమునకు మాజినేశ్వరుడె సాక్షి. ముందుమా సోమన్న మీజనులకెట్లు గర్వప్రాయచిత్తము చేసెనో! ముంజేతి కంకణమున కద్దమేల? ముందును వినుము.

వైజకవ్వ కథ

పరమగేయను పురమున వైజకవ్వయను నొకశివభక్తురాలుండెను. ఆమెభర్త జైనుల నాశ్రయించి వారిమతమవలంబించి వారితోఁ గలసిమెలసి తిరుగుచుండెను. అతఁడొకనాఁడు జైనసమారాధనము సేయఁదలంచి, యింటవలయుషడ్రసోపేతములగు భోజనసామగ్రి సమకూర్చి వంటచేయించి జైనులఁబిలువనరిగిన నతనిసతియు బహువిధపదార్థభోజనప్రయత్నమంతయుఁ జూచి "బాహ్యుల కొఱకు నాయాహార పదార్థబాహుళ్యమంతయు వృథకదా? శివభక్తుఁడొకఁడైనఁ గనఁబడ కూడదా! ఒక్కఁడైననుదొరికెనేని వానికిముందు భుజింపఁబెట్టి యులికి వేసి పిమ్మట జైనులకుఁబెట్టుదు"నని శివభక్తులకొఱకుఁ బరివీక్షించుచు నెదురుచూచుచుండెను. భక్తమనోరథపరిపూరకుండగు భగవంతుఁడు తనభక్తురాలికోరికఁదీర్చుటకై యొక మునివేషమున రుద్రాక్షకిరీట భసితత్రిపుండ్రరేఖలతో నెదురుపడి "శంభో! శంకర! మహాదేవ! పార్వతీవల్లభా!" యనుచునిలిచెను వైజకవ్వయాతనికి సాష్టాంగంబొనరించి లోనికిఁదోడుకొనిపోయి తొందర తొందరగా స్వామీ! నామగఁడు దుర్మార్గుఁడు జైనులను బిలువఁబోయెను. అతఁడు రాకముందు స్వాములవారు భిక్షగైకొని తృప్తిగాభుజించి విజయంచేయుఁ"డని వర్ణింపఁగా నాకపటమునియుఁదినుటకారంభించి నిమిషమాత్రమున నామెయొడ్డింపనాప్రయత్నమంతయుఁ దాభుజించి జైనులకొక బలుసైన లేకుండునటులఁజేసి యామెభర్తవచ్చువంతలో నదృశ్యుండయ్యెను. భర్తవచ్చిమఱుఁగుపడినమునిఁజూచి మఱిఁగానలేక భార్యపై గోపించి "రోసీ! దుశ్శీలా, నామతమునకు విరుద్ధమగుమతమవలంబించుటయెగాక నన్ను వానికొంపగూలెనన్నటులనే నతిప్రయత్నమున సంపాదించినరుచ్యంబులగు భోజనపదార్థములన్నియు నొకమునివరుపాల గావించి వాని నెందుదాచితివిచూపవే, లంజా, లండీ, అంకులాడీ,

కుమగనికిఁబెట్టి వానినిదాఁచుకొంటివా! పూర్వము సప్తమహర్షులవంటి యేకుగురువైరాగిమతస్థులు తిమభార్యలు వ్యభిచరింతురనివారలఁదమ కమండలువులలో దాచుకొని మోక్షముచుందురు వారొకయారనొక 'గృహస్థునియింటి కతిథులై యేగి యరుగుపైఁగూర్చుండ గృహమేధి యింటనున్నవారికి లెక్కప్రకారము విస్తళ్ళు (భోజనపాత్రలు) కుట్టి యువైరాగులకేడు విస్తళ్లు కుట్టఁగా వారు యజమానునితో ''అయ్యా! మే మేకుగురము కాము పదునలుగురము మేము గృహస్థధర్మమందున్న వారము. మాభార్యలు మాతోనున్నవా'' రని కమండలువులలోని భార్యలను బయటవెడలించి చూపిరి. ఆవాస్తవ్యుఁడదిగని యాశ్చర్యపడి పదునాలుగు విస్తళ్ళను కుట్టెను ఆభార్యలేడుగురా భవనభర్తంగని నమస్కరించి ''యయ్యా! మే మేడుగురమెకాము మఱియేడుగురు నూతోనున్నవారు. వారు మామనఃప్రియులు. మేము కులటాధర్మ మందున్నవారము. కులటయనగా తన వివాహితభర్తకు శుశ్రూషసే యుచు నాతని కేలోపములేకుండ నాతని సంరక్షణసేయుచు దదాజ్ఞాబ ద్ధయై లేశమైన నాతనియందు నాదరభావములేక కర్మవశంబుననైన జా తిభేదమున నొండొరుల స్త్రీపురుషజాతులు భిన్నములైనందున వానివ లన నింద్రియసౌఖ్యము వడయలేక దానికొఱకొక సజాతీయుడగు పురు షు నేర్పఱచుకొని వానితో నొక్క రాత్రిపూటమాత్రము భర్తృశు శ్రూషఁపూర్తియై భర్తృపదసేవ నొనరించి యందువలన నాతండు నిద్రింపగనే మేము మేలుకొని మఱల వానిని దాచుకొనుస్త్రీ. మే ముట్టికులటలమె. మీపురుషులు మాకొప్పులలో నున్నవారు చూడుమని కొప్పువిప్పిచూపిరి. అందు నేడ్గురుపురుషులుండుట జూచి యాశ్చర్యపడి ''మహామాయా మహాసత్వా మహాశక్తిర్మహామతి'' యనునటుల మహా శక్తిస్వరూపము స్త్రీయని చెప్పినవాడు వెఱ్ఱివాడా? ''కృతేతు రేణు కాశక్తిః। త్రేతాయాంశక్తిర్జానకీ। ద్వాపరే ద్రౌపదీశక్తిః కలౌ

"శక్తి గృహే గృహే" యనుటయును వాస్తవము. ఆమహాశక్తులెట్లుత
మ కొప్పులలో అంకుశములను దాచికొనియట్లనే నీవును నీయంకుశముగని కొ
ప్పులో దాచితివా" యని కొప్పునట్టియూడ్చి అచ్చుకులాగి యీమహాశ
క్తినిజూచితిరా యేనూరు జైనులకు జేసిన ప్రయత్నమంతయు నొక్క
అంకుశమునకికిబెట్టి వానిని దాచుకొన్నది ఇట్టిశక్తి కట్టి భోక్తాంశగల పు
రుషుడెగావలె గాని నేనేపాటివాడను. ఘాందుడు నేడు దీనియాపుమా
పెద" నని కాలఁజేతఁదన్నుచు, నేలనీడ్చుచు, చెట్లురాయుచు నరుగుపై
నుండి నేలఁబడవైచుచు బొర్లించుచు బొర్లించుచు నోడలరక్తధారలు
గారుచుండగా నిష్కరుణముగా బాధించుచుండెను గాని యామహా
సాధ్వి తృణమాత్రమైనను భయము లేక క్లేశమునొందక తొల్లిప్రహ్లా
దుఁడు తండ్రిసేయు మారణప్రయత్నముల నన్నిటిని సైచినట్లు తనమ
గడు సేయుశిక్షలుసైచి "పార్వతీశా! శంభో! శంకర, దీనదయాపర,
భక్తపరిపాలకా నీదాసిని కాపాడు భారము నీయది" యని ధ్యానించు
చుండెను అప్పుడు సాక్షాత్కారింపగు భవానీభర్త తొల్లిపట్టినవ్యేత
సంగవిముక్తిని రావజట్టికి తట్టిపట్టుగొనిపో [illegible] మన్నుమోసినవందము
న నందమగునొక బుడుతవడుగువేసముదాల్చి యాసమ్మర్దములో నా
యవ్వాకడ్డుసొచ్చి యామెపై భర్తచేయుగ్రుద్దులు దెబ్బలుమున్నగునవి
యామెకు దగులకుండునటుల సేయుచు నడచుచుండ జైనులువానినిగని
"ఓరి వడుగా! కడకుఁబోరా' యని యతనిపై దెబ్బలు వేయఁజొచ్చి
రి ఆదెబ్బలువానికిఁ దగులక రాజభటులకు దగులుచు వారలం గొలఁ
గజేయుచుండుటయు నావైజకవ్వాకొకటియుఁ దగులకుండుటయు జైనుల
లోనొక బుద్ధిమంతుడు గనిపెట్టి యామెకు నీవునెరింగు శిక్షలన్నియు
జూచి దవేల్పిన నేయిచందమయ్యె ఈమెదైవభక్తియుక్తురాలు. నీవీ
ల్లనియెడల నీమె నొలఁగఁబొమ్మనుము గాని వృధాయాసము గలుగఁ
జేయకుమని యామెభర్తకు బోధించి వానిచెలివిడిపించి "యమ్మా!

నీమగఁడు నిన్నొల్లఁడా దేనిబో" యన్నని విడిపించెను. అంత నాకాంతామ
ణి నిశానసమయంబున నెందుఁబోదునని దారింబోవుచు నటనొక జైనా
లయం బొకటి గనఁబడినది. శివాలయంబని భావించి యందుఁబ్రవేశించి
యందున్న జినప్రతిమ నొకదానిని లింగాకారమనుకొని యాలింగము
ను కౌఁగలింపగా నదినిజముగ లింగమూర్తియును జైనాలయము శివా
లయమునైనవి. ఇట్లు వైజకవ్వభర్త శివమత విరుద్ధమార్గప్రచారియై
తన్ను విడనాడినను దాను శివమతస్థురాలై తొల్లి మునులభార్యలలో
నాలాయనియు ననసూయయు భర్తలచేవిడువంబడి శంకరుభక్తురాండ్రై
సద్గతినొందిలటుల నీమెయునట్లు సద్గతినొందెను. మతియొక్క విశేషము.

తిలకవ్వ కథ

తొల్లి తిలకవ్వయను నొకవనిత శివభక్తురాలైయుంట నామె
మగఁడుకని తానవలంబించిన జైనమతము నేలయవలంబింపగూడదని
మతవిరుద్ధమార్గస్థురాలగు నామెనువధింప నుంకింప భయమున నామె
పాఱిపోయి యొక దేవాలయముసొచ్చి యందున్న లింగాకారము వెనుక
దాఁగెను. వాఁడును తోడనె వెనుసని యామెనులాగి చంపువాఁడై కేశ
ములను బట్టిలాగగా మగవాఁడై పోయెను. శివభక్తిప్రభావము చూ
చితివా ? అట్లనే భక్తిప్రాబల్యముచేత వైజకవ్వ శివుని దనవశముచే
సుకొన్నదని జనులాడఁగ నేడు ప్రత్యక్షముగ జూచితిమి. ఆవైజకవ్వ నిర్మ
లభక్తికి మెచ్చి ప్రత్యక్షమైన యీశ్వరుడు వైజనాథుడను పేరుతో నేటి
కిని బరివనిగపురమున వెలసియున్నవాడని జనులు బహుముఖంబులనా
డుకొనుట నీవు వినలేదు రా జైనుడా ? పూర్వుల చరిత్రములిట్లున్నవి.
వారిదాక యేల ? ఇప్పుడు మీయాటోపమడచుటకు మేమే చాలుదుము.
మాహారుమియ్యాన నేకులవాదములకు బిలువబంచి గెలుచుట చూచు
చున్నావుగావా ? ఇట్లనిపలుకుచున్న యేకాంతరామయ్యకు జైనుడిట్ల
నియెను—"శివామతమె యాదిమతమని నిదర్శనములతో స్థిరపఱుపగల

తేని యట్లు సేయుము. కాదేని మానముద్రహరించి యూరకుందుము." అనుటయు రామయ్య వానితో "ఓరీ, జైనాధమా ! నీకేమి నిదర్శనము కావలెను. పర చూపెదను మీజినేశ్వరుని ప్రతిమ శతఖండమ్ములై కూలిపోవు నింతకన్న మతేమి కావలెను ?" అనివానిని మఱికొందఱు జైనులను తోడ్కొనిపోయి యాప్రతిమదిక్కు తీవ్రదృష్టితో జూచునరికి నదినూఱువ్రయ్యలై యొఱగిపడెను. ఇటులనె జైనుల పదునేను విగ్రహములను రూపుమాపి వానిని నాకువజైనులనుద్దేశించి "యోరీ ! చూడు మిదిగో నిప్పుడే నాశిరంబీశ్వరునకు సమర్పించి యేమకుంచము లట్లనెయుండి మరల నాశిరంబు నేను బొందెదన్ అట్లు సేయకుంటి నేని మొనటదమకంచుకు శిష్యుడను గాను ఈశ్వరభక్తుడనుగాను. ఈయూర నున్న మీజైనులనెల్ల గొఱ్ఱెల నామదినిశ్చయించితి" నని బిగ్గఱగా జెప్పునంతలో జైనులందఱొప్పుకొని యొకవంక నిలిచిరి. బసవేశ్వరులవారును వానిభక్తిదార్ఢ్యమున కచ్చెరువంది వానికడనె నిల్చియుండెను. బిజ్జలరాజును చూచుకుతూహలముతో వచ్చి చూచుచుండెను. పురజనులెల్లఱును కూడ నేలయీనినట్లు వచ్చియుండిరి. అప్పుడు రామయ్య యొకవాడియైన కత్తిని కుడిచేతఁబట్టి యెడమచేతఁ దన కేశపాశము బట్టుకొని పెద్దయెలుంగుతో "ఇదిగో నాశిరం బర్పించుచున్నవాఁడనని" యందఱకు నివఁజెప్పి కుడిచేతిఖడ్గముతో నొక్కవ్రేటున దనశిరంబు దేహమునుంచి బాపి యెడమచేతబట్టుకొనెను. అప్పుడు మొండెమట్లనె నిలిచి మందహాసము చేయుచుండెను. బసవేశ్వరుల వారేకాంత రామయ్య యంతభక్తుడు మఱిలేడని పొగడెను. పురజనులందఱు కెవ్వునఁ గేకవేసి 'భళిర ! యేకాంతరామ నీభక్తికి నీవేసాటి'' అని చప్పట్లు వాయించుచు తాళములుగొని యవివాయించుచు గీతములం బాడుచు నాట్యమాడఁదొడఁగిరి. ఏకాంత రామయ్య మొండెము కుడిచేతఖడ్గము ను దాచేత శిరంబును బట్టుకొని మందహాసము సేయుచు నడుగుతప్ప

కలయకుననుగుణ్యముగా నడుగులువేయుచు సింహనాదము సేయుచు నాట్యమాడుచుఁగని యుండఁగ సమందానందాశ్చర్యరస నిమగ్నులైరి. ఇట్లు దినములవఱకు నా యేకాంతరాముని మొండెము స్థితిలోనె యూరెల్లఁ దిరిగి యేడవదినాఁడుదయమున శివాలయమునకరిగి తోడ నేగిన యనేకజైనులను ఎలచేతనున్నకత్తితో సైగచేసి సరిగానిలుచుం డని చెప్పినటులవారికి ద్యోతకమగునటుల నొనర్చి వారట్లునిలుచుండ డా చేతనున్న శిరమును మీఁదికెత్తఁగా నాశిరము జైనులను బిగ్గఱగా "ఓ జైనులారా ! చూచితిరా నాప్రభావము. నేనన్న యేడుదినంబులు గడిచినవి. మీరలు నా మొండెమునకు నేనదుకుకొని మీతో బహుగా ముచ్చటించెదను చూడుడని వారలుచూచుచుండ కబంధమునకు శిరం బుతగిలించిన నదికొంచెమొఱగియున్నను తోందరచె నట్లనె యంటుకొ నిపోయెను. పిమ్మట నేకాంతరామయ్య మరల మందహాసముచేయుచు "ఓ జైనాధములారా ! చూచితిరా, నాశిరంబునుమరల నేఁబడసితిని ఇది కొంచెమొఱగియున్నది. అది నాబుద్ధితక్కువవలన నట్లుకాలేదు. పాపాత్ములగు మీముఖములు చూచుటకు నాకిష్టములేదని లోకులకెల్ల ఱకు వెల్లడిసేయుటకొఱకె నేనట్లుజేసితిని ఇఁకనైన సిగ్గుపడి జయపత్రి కయిచ్చి లేచిపొండు" అని యందఱమందలించి యాలయంబులోనికరి గెను. జైనులుసిగ్గుమొగంబులతో జయపత్రిక రాజుచేతఁబెట్టి తాము ను శివభక్తులయి యాపట్టణములోనే యుండుమని మొఱ్ఱపెట్టగా నే కాంతరామయ్య యనుమతిని రాజు, వారలఁ దనకళ్యాణపురమున నిలి పెను. కోఱలుకీసిన పామువలె నోడినవారచటనున్న నేమని రామయ్య వారల నుండుడనెను. బసవేశ్వరులవారేకాంతరామయ్యను రెండవ యీశ్వరునిగాభావించి సేవించి యాతనివలనఁ దత్త్వోపదేశమునుబొంది యాతనిసేవించుచు దనయొద్దనే యుంచుకొనెను. రాజును పరమాశ్చ ర్యభరితుండై యేకాంతరామయ్యను బసవేశ్వరుల కప్పగించి "బసవ

మంత్రీ ! యీరామయ్యసేవ నాకుమాఱుగా నీవే సర్వదాచేయుచుం డుము ఈతఁడెమనకు బ్రత్యక్షదైవము పరశివ్రుండు. మనసంగబస్వే రుఁడు” అనిచెప్పి యంతిపురంబున కరిగెను. జైనులు రామయ్యకు దా దాక్రాంతులై శివభక్తులై యాతనినే శివునిగా భావించుచు నాస్రో లునని నివసించియుండిరి. ఈయేకాంతరామయ్య చరిత్రము విన్నను కో రికతో వ్రాసినను పెరభక్తులకుజెప్పినను మారిభయామారక రోగభ యమును చోరభయమును క్రూరమృగభయమును దుష్టవిషసర్పభయం బును శత్రుభయమును నానావిధమగు ననారోగ్యభయము నపమృ త్యుభయమును తొలంగిపోవుటయెగాక యట్టివార లాయురారోగ్యైశ్వ ర్య పుత్రపౌత్రప్రపౌత్ర సంతతితోఁ దమయిచ్చవచ్చినంతకాల మిచట న ఖవృత్తినుండి పిమ్మట స్వచ్ఛందవృత్తిని దివ్యవిమానముపైనిఁ దమ పూర్వాపరవంశస్థుల నూటయొక్కతరములవారిని వారివారి సకలపరి వార సమేతముగాఁ గైలాసమునకుఁ గొంపోయి యచట శాశ్వతపదవి ననుభవించుచుందురు

పోడ్డలదేవు బాచయ్యకథ

మఱియు నీ ధరామండలమున బిజ్జలరాజునొద్దనే పోడ్డలదేవు బాచనార్యుఁడను మంత్రిపుంగవుఁ డొకఁడుగలఁడు అతని సుగుణాతి శయములు నతిశయోక్తిలేక వర్ణించు దిమన్న నొక గ్రంధసంపుటము సాలదు అతిశాంతచిత్తుఁడు, ఇంద్రియనిగ్రహుఁడు, అరిషడ్వర్గమును జయించినవాఁడు, వేదవేదాంగపారంగతుఁడు, బుద్ధియందు బృహస్పతి యు, భాషయందాదిశేషుండును, తపశ్శక్తియందు విశ్వామిత్రుండును భోగమం దింద్రుడును, దానమందు బలిచక్రవర్తియు. బ్రహ్మజ్ఞాన మందు సనకసనందనాదులును, వేదములందు బ్రహ్మయు, పురాణము లయందు వ్యాసమునీంద్రుడును, తర్కమందు గౌతముండును, వ్యాక రణమందు పాణినియు, జ్యోతిషమందు సిద్ధాంతవేత్తృకర్తృత్వములు

కడిష్ఠాతలగు స్మృతిహ సూర్యచంద్రాదులును, వైద్యశాస్త్రమందు ధన్వంతరియు, రతికళాశాస్త్రములయందు వాత్స్యాయన కొక్కోక జయదేవులును చందోనీతిశాస్త్రమందు కవియు, సర్వజ్ఞత్వమందు నందికేశ్వరుఁడు, నేకలింగనిష్ఠయందు భృంగియు, రౌద్రంబున వీరభద్రుండును, సాత్వికంబున గణపతియు, రజోగుణంబునఁ గుమారస్వామియు, కీర్తియందు పృథుదధీచ్యాదులును తనకీడుగారనఁ బ్రసిద్ధికెక్కినవాఁడునై యేకశివాచారతత్పరుఁడై, వీరశైవప్రధానుఁడై పరమజ్ఞానలంబకై మత్తేభ మదకంఠీరవుండునై కల్యాణపురమునందె బిజ్జలదేవుప్రధానమంత్రియై యుండి ప్రతిదినమునను, సౌరాష్ట్రనగరమునకుఁబోయి రాత్రిశివరాత్రిగా బాలించుచుండును పామరులకు శేఁడాదికొక్కరాత్రి శివరాత్రిగాని, శివభక్తులకుఁ బ్రతిరాత్రియు శివరాత్రియె. ఇట్లుండ నొకనాఁడు నిజమైన శివరాత్రియేగుదెంచిన బాచయమంత్రి రాజనుమతిఁ బోవలెనని యెంచి ప్రభుసముఖమునకుఁబోయి, సౌరాష్ట్రనగరంబున కేగి శివరాత్రిఁ బాలించుకొని వచ్చెదనని యనుజ్ఞనడిగెను. రాజు మంత్రింగని నేఁడు నీవు పోవుట కెంతమాత్రము వీలుపడదు. పనిచాలగలదు. ధనధాన్యభాండాగారమున జమాఖర్చుచూచుకొని మనపురమున శివరాత్రిపనులు ముఖ్య జరిపింపవలసియున్నది అదియంతయు నీతలనపెట్టినవాఁడను. నీవుపోయిన నాపనిజరుగదు. ఒక్కొక్కతెపవ కొక్కపనిగాని రెండు పనులొక సమయమున సమకూడునా? ఒకటి రాజసేవకాకున్న దైవసేవ కావలెనుగాని "అవ్వ బువ్వ" యనునటుల రెండును కావలెనన్న నెట్లుసమకూడును? బాలెంతరాలికి లంజెతన మెట్లుసేయనగును? బాలెంతితనము దీరినవెనుక గదా తలలంజెతికములోనికి దిగవలెను. అట్లన నీరాజసేవపూర్తిగా నెఱవేర్చి దైవసేవకుఁబొమ్ము కాదేని మాయొద్దకొలువు చాలించుకొని పోవలెనన్నఁ బోవచ్చును. నీస్థాన

మాన మూర్తియొకనిని నియమించుకొని పనిజరుపుకొందును. ఇంతయేల! ఆసౌరాష్ట్ర శివుఁడిచటికివచ్చెనేని నీవొక్కరుండవుకాదు మనమందఱము మహావైభవముతో నిటనే సేవింతము" ఇట్లని యూఁతిచ్చు నృపవాక్కులువిని బాచరాజు తనమనంబున నొక్కింత విచారము కలిగించుకొని యీరాజుపకలబుద్ధి విన్నవాఁడు నామతవిరోధులెవ్వరో యీతనికి బోధించిరి లేనిచో నిట్లాడునా? ఇతనిమాట పెడచెవిఁబెట్టి నాకు, బోవదగదు. అట్లుసేసితినేని మూర్ఖుఁడ ననిపించు కొందును. గనుక రాజు సెలవిచ్చినట్లు సౌరాష్ట్రవిభుఁడు నేఁడిచ్చటికే వచ్చి నాచేత కొలిపించుకొనును కాదేని నన్నుఁ దన సదనమునకుఁ గొనిపోవునుగాని నానియమము చెఱచునా?" అని ధ్యాననిశ్చయముతోఁ బోక నిలిచెను ఇట్లు నిలిచి ధనధాన్యముల జమాఖర్చువ్రాసుకొనుచు ధనము లెక్కపెట్టుచు ధాన్యము శివాలయంబులకు వంటవారికి వారి వారి మామూళ్ళప్రకారము కొలిచి పళ్ళకొలఁది నిచ్చుచున్న బాచామాత్యునొద్దకు నొకభూపచిత నొకనందికేతనముగల చేటుబట్టివచ్చి యాలేఖ నతనిచేతికిచ్చి "నేను సౌరాష్ట్రసోమనాథుని పరిచారికుఁడను. నేఁడు శివరాత్రి. స్వామివారిటకు వేంచేతురు సాయంసంధ్యాసమయమున నిట నామూలగాడె బుట్టకింద సోమనాథలింగమూర్తి యావిర్భవించును. గనుక నాగాడె నొకమూలకుఁద్రోయించి కనిపెట్టిచూచుచుండుఁడు. మీకు చూచుచుండఁగానే తటాలున నొక్కమాఱు లింగాకారము గుబుక్కునఁ బైకిలేచి సద్యోభిషేకోచితముగా సోమసూత్రసహితముగా నమరియుండును తప్పక నేఁటిసాయంకాలము సోమనాథుఁ డిచటికరుదెంచును. కాచియుండుఁడో కల్యాణపురజనులారా!" యని మేఘగంభీరస్వరంబునఁ బురజనులకెల్ల వినఁబడులాగున నొకసింహనాదంబుసేసి యందఱు చూచుచుండఁగానె యదృశ్యుఁడయ్యె. పురజనులందఱదిగని "యోబాచామాత్యా! యీవచ్చినవాఁడు కేవలపు

నుష్యమాత్రుఁడుగాఁడు. పరిచారికవేషమునఁ బురహరుండగు సోమనాథుఁడే యిటకేతెంచి తన భవిష్యదాగమన ప్రకారంబు మనకు వెలిబుచ్చి వెళ్ళిపోయినవాఁడు. ఏలయన్న నిశ్చేష్టితుఁడవై యోచించెదవు? తప్పక స్వామి విచ్చేయును. భక్తవత్సలుఁడగు భగవంతుఁడు భక్తుల యిండ్లకుఁ బోవుట యొక గొప్పపనిగాదు. మున్ను గుండయ్య భక్తికిమెచ్చి వానియున్న సదనమునకుఁ దాఁబోయినవాఁడుగాఁడే యీశ్వరుఁడు? నీభక్తికిమాత్ర మేమిలోటు? అంతకన్న వేయిమడుంగులెక్కుడని చెప్పవచ్చును. ఏలయన స్వామి యితరభక్తులయిండ్లకుఁ బ్రచ్ఛన్నవేషమునఁ బోయి వారికిఁ దననిజరూపు చూపక సేవచేయించుకొని పిమ్మట సాక్షాత్కారములఁ జూపెను. నీవిషయములోనో, ఇదుగో వచ్చుచున్నాను. నానిజముగు లింగాకారమున సాక్షాత్కరించెదను. కాచియుండుమని ముందుచెప్పి పిమ్మట వచ్చుచున్నవాఁడు. గనుక నీపుణ్యము వంటిపుణ్యము మఱియెవ్వరును జేసియుండలేరు. లౌకికవ్యాపారము వేగఁ దుదముట్టించి స్వామిపూజకు వలయు పదార్థముల నాయత్తపఱచి గాదె బుట్టఁదొలఁగించి స్థలశుద్ధిసేసి నీవును నీమిత్రులును నాఁటి మంత్రులును రాజును కాఁచియుండుఁ''డని వేవిధంబుల నాతనిఁగొనియాడుచుండ లెక్కజమాఖర్చు వేగము పూర్తిచేసి రాజునొద్ద సెలవు తీసికొని పురములో శృంగారింపఁబడి జనంబుల కాజ్ఞాపించి బిల్వపత్రి పుష్పఫలాదులను గొనితేరఁ దగువారల నియమించి గాదెచుట్టు దీసిన స్థలమునలికించి ముగ్గులువేయించి పంచవర్ణచూర్ణమున రంగవల్లిగావించి స్నానకృత్యంబునకుఁ దాఁ జనునంతలో సూర్యాస్తమయమై యపరగోళపరిపాలనార్థమై రవి యేగెను అప్పుడు బాచయమంత్రియు నితరమంత్రులును, బసవేశ్వరులవారును రాజును పురజనులును 'స్వామి యెప్పుడువచ్చును. ఎప్పుడు మేముంపజము నేకముఖంబుగా భృంగారానీత శుద్ధజలంబుల లింగోద్భవకాలము పర్యంత

మభిషేక మొనర్చి హాలాహలభక్షణ మాత్రమునఁ గలిగిన తీవ్రతాపో శమనంబు గావింతు"మనుచు నొకరినిమించి యొకరుఁ జూచుచుండఁగా నాకసంబున దేవదుందుభు ల్మ్రోఁగుచుండఁగా వానిధ్వనులు "అదిగోవచ్చె నిదిగోవచ్చె" నను ధ్వనులు వినఁబడులాగున వారి మనంబులకుఁ దోఁచుచుండ నొక్కలిప్తమాత్రమున నందఱు చూచుచుండఁగానె తనకై యలంకరింపఁబడిన గాడె బుట్టక్రింద భూభాగమున భూమిబ్రద్దలు సేసికొని యేకశిలాస్వరూప సోమనాథలింగమూర్తి లింగాకారముపైకిఁ దోఁచి కనిపించఁ జూచినవారెల్ల రాశ్చర్యరసనిమగ్నులై చేతులుసాచి మ్రొక్కుచుండ ముందుగారాజు సమీపించి లింగమూర్తికి సాష్టాంగదండ ప్రణామంబొనరించి నిలుచుండ బురజను లొక్కరొకరే యేగి మ్రొక్కుచుండ నాయాశ్చర్యకృత్యమునకు బసవామాత్యుం డమందానందమునొంది బాచామాత్యు ననేక విధంబులఁ గొనియాడెను అప్పుడందఱు నేకముఖంబునఁ "నొల్లిసిద్ధరామయ యను భక్తుఁడు శ్రీశైలమున కేగి శ్రీమల్లికార్జునస్వామి వారి ననేకవిధంబులఁ బ్రార్థించి తనయున్నచోటునకుఁ గొంపోఁ గలిగెను గాని యిట్లురమ్మని తాను పిలువకుండనే యిదిగోవచ్చెద నని ముందు కింకరకృత్యంబుగా వార్తనంపి పిమ్మట గాడెబుట్టయున్నచోట నావిర్భవించునట్లుగా నిట్లు తనయున్నచోటికి నీశ్వరు రప్పించుకొనిన మా బాచామాత్యునివంటి భక్తపుంగవులు మరెందుగలరు ? అని బాచరాజును కీర్తించిరి. అంత రాజా సోమనాథునకు గొప్ప యాలయము మణిస్తంభరత్నగోపుర కుడ్యమంటపసింహాసన ద్వారాదులతో గడురమ్యముగాఁ గట్టించి నిత్యభోగపూజాభిషేక ధూపదీప నైవేద్యములకుఁ దగువసతి నేర్పఱచి యనేకులఁ బూజారుల నియమించి తాను ప్రతిదినముఁ దద్విధం బరయుచుండెను.

ఇట్లు పరమతసాగర కుంభసంభవుండగు బాచామాత్యుని లోకు
లెల్లరుఁ గీర్తించుచుండ రాజు శివకేశవులయందు దనకుఁగల సమత్వం
బు లోకులకుఁ దేటపడునట్లుగా నాబాచయమంత్రి వీరశైవత్వము
నట్టె యెఱుంగఁబడునట్లుగాను తక్షణమె యొకవిష్ణ్వాలయముఁ బ్రతా
పనారాయణపురమునఁ గట్టించి యందు బ్రతాపగోవిందుఁడను పేర నొ
కవిష్ణువిగ్రహంబు చెక్కించి మంచిముహూర్తమునఁ బ్రతిష్ఠగావించి యె
ల్లరు సేవించుచుండ దానచ్చటఁ గొలువుదీర్చియుండి నలుగడలంగల
యూఁదిలకించి వచ్చియున్న యందఱి తనపురజనులతో నిట్లని ప్రసంగించె
"యిందఱును వచ్చియుండ మనబాచరాజ యిచ్చటికి రాలేదు. కతంబేమియై
యుండు? తాను వీరశైవుఁడనియా? యీగుడి నేము నిర్మించి ప్రతి
ష్ఠించినట్లు తానెఱుఁగఁడా? ఎఱిఁగినేని విష్ణుమతస్థుఁడు గాకపోవుట
చేఁ దనశైవమునకు హానివచ్చుననియా? లేకమాకొలువు చాలించు
కొనెనా?" యని యనేకవిధంబులఁ బలవించి కటకటంబడుచుండ విని
బసవేశ్వరులవారు రాజుతో నిట్లనిరి

బసవేశ్వరులవారు బిజ్జలరాజునకు ఘంటకర్ణాది శివభక్తుల చరితంబు సెప్పుట

ప్రభువతంసమా! బాచయమంత్రి చరితంబు సంపూర్ణముగా
దా రెఱింగియు నిట్లాగ్రహపడుట న్యాయమా. ఆతండు తమకొలువేల
చాలించుకొనును? మీరానతిచ్చినపని యెన్నఁడేనిఁ జేయక జవదాటె
నా? మీయందనాదరభావము గనఁబఱచెనా? వీరశైవులకు ముఖ్య
మగు శివరాత్రిదినమున దానేటేట దినదినము నియమముగాఁ బోవు
చుండెడి సౌరాష్ట్రసోమనాథుని దర్శనమునకు మీరువద్దన్న తక్షణము
మానివేసి మీయాజ్ఞానుసారముగా నాభగవంతు నెఱనపురికి రావించి
సర్వదాయాతని దర్శనము మనకెల్లర కబ్బునట్లుల చేసిన మహానుభావుఁ
డు. అట్టి వీరశైవుఁడై యుండి కరలింగపూజానిష్ఠులగు శివభక్తులలో న

గ్రగణ్యుఁడై తన మతమునకు విరుద్ధముగాఁ బరదైవదర్శనమున కెట్లువచ్చును. అట్టి వీరశైవులు పరదైవ ప్రశంస చెవులవిందురా? ఇట్టియాకారములం గనులఁ గందురా? వీరశైవుల చరిత్రంబు తావకమనోగతం బయ్యెనేనిఁ గాన బాచయామాత్యు నిట్లు నిందింపరు. వినలేదా, తొల్లి బాచేశ్వరుఁ డేకశివాచారపరాయణుండు, శివనామోచ్చారణ శివపూజ శివదర్శనము తప్ప తుదకు శివుని యర్ధాంగి యగు దక్షసుతను సైతము లక్ష్యముసేయనివాఁడు శివుని వామాంగమునఁ బార్వతి యుండుటచే నాభాగము తనకుఁ బూజార్హము గాదని స్త్రీరూపమగు నావామభాగము మాని పురుషరూపమగు దక్షిణభాగ లింగమూర్తినే తన కరమున నిడుకొని పూజించుచు శివదర్శనమున కాలయమున కేగునపుడు వామభాగ సమీక్షణంబు మాని దక్షిణభాగమునకె పోయి యాదిక్కు నమస్కరించి దర్శించి వచ్చుచుండెను, ఇట్టిది కడా యేకలింగ శివనిష్ఠ. మఱియు ఘంటాకర్ణుఁడను నొకభక్తుఁడు తన రెండుచెవులకు రెండుగంటలు వ్రేలఁగట్టుకొని వాని సర్వదా మ్రోగునటులఁ జేయుచు నితర దైవనామంబులు తత్ప్రశంలుఁ దనచెవిని బడకుండ నేకశివాచారతత్పరుఁడై శివభక్తిసమగ్రత్వంబున ముక్తింగొనఁడె? మఱియు నఱువదిముగ్గురు తొంటివీరశైవుల కాచార్యుండై మహేంద్ర మంగళపురమున యఱియమాఖ్యాతఁ గీర్తింపఁ బడు నొక వీరశైవుని చరిత్రము బహుచోద్యము. దానిఁ జెప్పెద వినుము.

ఆతండు శివనామముఁ దప్ప నితరదైవనామము దనముందఱ నేరును వక్కాణింపఁగూడదు. అట్లుచ్చరించిన వాని తలఁదునిమెదనని యొకయుగ్రవ్రతము బట్టియుండెను. అట్టివాని యింటికొకనాఁ డొక బ్రాహ్మణభిక్షుఁడు భైక్షార్థంబు శివనామోచ్చారణంబు సేయుచు నరిగిన నాయింటిగృహస్థు గని తానుస్వయముగా భిక్షఁగొనివచ్చి యతఁ

ని జోలిలో వైచుచుండఁ గొంతయన్నము నేలవడియెను. అదిచూచి
యాభిక్షుఁడన్యదైవ నామోచ్చారణంబు సేయ నరియ ముందుగుద్రై
కోప మాచుకొనలేక యట తనచేతనున్న యొకభీకరదర్వి కరమునఁ
(తెడ్డుతో) గడుపుమీఁద గ్రుచ్చికొట్టె. ఆదెబ్బతోడనే యాభిక్షుక
బ్రాహ్మణుడు తత్క్షణము మృతినొందెను అపుడు పురినున్న బ్రాహ్మ
ణులందఱు గుమిగూడి "యేమి వీనియాగడము "బ్రాహ్మణోనహం
తవ్య' యనిశత్రులు చాటుచుండగా వీఁడిట్టి దుర్నయంబుచేసి పాత
కమున కొడిగట్టెను. వీనిని రాజునకొప్పింతము. బ్రహ్మహంతకు రాజ
దండన మవశ్యకర్తవ్య మని రాజునొద్దకుఁ బోయివిన్నవించిరి రాజా
తనిఁ బిలిపించి "యేల యిట్టిపని సేసితి' వని యడుగ నాతండు "నేఁజేసి
నది బ్రాహ్మహత్యయె యైనను నేనెందుకట్లు చేసితినో యాశివునికే
తెలియునుగాని మీకుఁదెలియ'దనెను అంతట రాజు కోపించి "యా
చచ్చిన బ్రాహ్మణునితోఁబాటు వీనినిఁజంపుఁడు పొం'డనెను. అంత
నాతనిఁ జంపుట కాయుధహస్తులై రాజకింకరులు రాఁగని యావీర
శైవుఁడు "నన్నుఁజంపుటను మనుపుటను నాయీశ్వరుఁడు కర్తగాని
మీరట్లుసేయఁ గలుగుదురే! నేమీచేతఁ జచ్చువాఁడనే?" యని వీధి
వెంబడిఁ బఱతెంచు నెడ నొకశివాలయము గన్పడిన నందుఁజొచ్చి
"స్వామీ! శివ! శంకరా! హరా! భవా! 'అన్యథా శరణం నాస్తి
త్వమేవశరణం మమ'యని దేవా! నీవీరశైవమతస్థుఁడనగు నేను నా
చేసిన శపథమునకు వెలితిరాకుండ బ్రాహ్మణుఁడైనను శంకలేక
నేఁజంపి నావ్రతపరిపాలనంబు సేసికొంటిని అట్టిపాపిష్ఠిబ్రాహ్మణుని
తోఁ బాటు నన్నును వీరుసంపఁ బనుచున్నారు. నేనే తెంచి నీశర
ణంబు సొచ్చితి'' నని "పాహిమృత్యుంజయా! పాహిమృత్యుంజయా!
పాహిమాం పాహిమాం పాహిమృత్యుంజయా!' యని మొఱవెట్టి
నిలుచుండ, "పరమతావలంబకుఁడగు భవితో సమానముగా వీరశైవ

మతావలంబకుఁడవగు నీవు సావనర్హుండవుగావు. నాయురమ్మునసాఁచు' మని తక్షణంబు విప్పెను ఆబ్రాహ్మణుఁడందుఁ జనఁదొడఁగనరుదెంచి భటునుఁబోవంబోవ నొకయెడ సరియుచూఖ్యుఁ డదృశ్యుండై యాతని యుత్తరీయమును మాత్రము మూరెకు చెంగు పన్నగభూషణుని భూష ణములపైఁ గప్పపడి యగుపడెను. దానింజూచి భయపడి రాజకింక రులు మఱలిపోయి రాజున కాసంగతి విన్నవించిరి చూవీరశైవుల కది యె నిదర్శనము. మఱియువినుము

వీరశంకరయ్యకథ

వీరశంకరుఁడను నొకభక్తుఁడు స్వప్నమందైనను పరమతదైవ బోధల వినని యొకగట్టివ్రతము బట్టియుండ నొకానొకదినమున రాత్రి కలలో నొకశాద్ధుని తానంటుకొనినట్లు కలగని విచారించి యన్యమతచండాలుని స్పృశించిన యీశరీరము కుక్కముట్టిన కుండ వంటిదికాదా! యీకళేబరమేల దీనిఁ గాల్పనాయని ప్రొద్దునలేచి నిశ్చయించుకొని తక్షణము శ్రీశైలమునకుఁబోయి తన యవయవముల దా ఖండించుకొని యినుపకాగులలో నూనెఁ గ్రాగవెట్టి బాగుగా మరిగిన నూనె మొసటిలో దుమికి యుడికి ముద్దయై మహాత్ముఁయిరైై పోయెను. మఱియు వినుము

శివవెంకమంచయ్యకథ

శివవెంకమంచయ్యయను శివభక్తుఁడొకఁడు శ్రీ కాశీపట్టణము లోనివసించియుండి ప్రతిదినము తాను ముప్పొద్దు శివపూజాసమయ ములందుఁ దనచేతి పదివ్రేళ్ళను ఖండించి శివునికి సమర్పణచేసి మఱల వానినెప్పటియట్ల పొందుచుండును ఇట్టిమహిమగల వీరశైవుఁడై పర వాదుల గెల్చి శివమతప్రతిష్ఠాపనముచేసి శివుఁడె దైవముగాని వేఱదైవ ములులేరని యొకయేనుఁగుపైని జండావేయించి చాటుచుండెడివాఁడు ఇతరమతస్థులదిచూచి సహింపలేక యుండఁగా నొక విష్ణ్వాలయము

నొద్ద గుంపుగూడి మంచయ్యను వాదమునకు రమ్మని పిలిపించిరి. పిలువఁబడి పోకున్నఁ బరాజయమని తలంచి మంచయ్యపోయి వారలేమే వాదములుచేసిన వానివానిలో వారితో వాదించి గెల్చినవారు సహింపలేక మాకు నీచదువులతోను నీవాదములతోను నిమిత్తములేదు ఏదైననొకనిదర్శనముఁ జూపినయెడల మేమందఱమీక్షణము శివభక్తులమయ్యెదమనిరి. అందుకు మంచయ్య "మీకేమినిదర్శనముకావలెను? ఒక్కటిచూపించెదను నమ్ముదురా? అదియేమన మీవిష్ణుదేవుఁడు వచ్చి శివునికి సాష్టాంగనమస్కారము చేయునటులఁ జేసెదను చాలునా" అనెను. అందుకువారందఱుఁ జిన్నఁబోయిన మొగంబులతో నూరకుండిరి. అంతమంచయ్య సాంబసదాశివపరబ్రహ్మమును మరియు ధ్యానించి తద్దాసులను సంస్మరించి శ్రీవిష్ణునుద్దేశించి ఓకృష్ణా సర్వజగదాధారుండగు సర్వజగద్భర్తయునగు సర్వమంగళాభర్తకు నమస్కరించుటకు వేగముగా లేచిరమ్మా" యని యొకకేకవేయునంతలో విష్ణుగుడిలోనుంచి శ్రీబిందుమాధవస్వామి యందఱుఁగనుచుండ తనప్రత్యక్షవిష్ణురూపముతో వక్షస్థలస్థిత లక్ష్మీతోడను సమస్తాభరణములతోడను వచ్చి ముందుగా మంచయారాధ్యులకు దండముపెట్టి పిమ్మట శివాలయమునకుబోయి విశ్వేశ్వరునకు సాష్టాంగనమస్కారంబు గావించెను. అందఱు బరమాశ్చర్యము నొందిరి. ఇట్లు సాక్షాద్విష్ణువు శివభక్తులయందును దనకుగల గౌరవము గనపఱ్చి "శివభక్తాః ప్రభుర్మమ" అనెడు లోకోక్తిని స్థిరపఱిచెను. ఇదియొక యాశ్చర్యముగాదు. "దైవాధీనం జగత్సర్వం మంత్రాధీనంతు దైవతం తన్మంత్రం బ్రాహ్మణాధీనం బ్రాహ్మణో మమదేవతా" అని బ్రాహ్మణవిషయములో నిజముగాను చెప్పెను. అట్లనె శివభక్తప్రశంసలో "పశవ స్సర్వలోకాశ్చ పశూనాంపతిరీశ్వరః। సశివోభక్తవశగస్సన్మద్భక్తాః ప్రభుర్మమః శివభక్తః ప్రభుర్మమ, తస్యభక్తః ప్రభుర్మమ అనిపాఠాంతరము)

అని భక్తులయొక్క యుత్కృష్టత నంగీకరించెను. మఱియు లక్ష్మి యొకనాఁడు శ్రీమహావిష్ణుని "స్వామి! అంతర్బహిర్వ్యాప్తి గలిగి సమస్తజగంబులకు నీవేకర్తవు భర్తవునై యుండఁగా నిన్నే సకలదేవమానవులు ధ్యానింపవలెను. నీకన్న వేఱుదైవము లేదుగదా! నీవెవ్వరిఁ గూర్చి సమాధినిష్ఠలో నుండి జపము సేయుచుందువు? అని యడుగ యడుగ స్వామి లక్ష్మికి యిట్లనియె "దేవీ! నాయిష్టదైవమెవరో చెప్పుమంటివా? అయి తెలిసికొను "మహాదేవం మహేశానం మహేశ్వర ముమాపతిం। మహాసేనపతిం వందే మహాభైరవనాశనం" అని సర్వదా నేనాపరమాత్ముఁడగు శివుని ధ్యానించుచుందును ఆశివుని మహత్త్వ స్వభావవ్యాప్తిగాఁ జెప్పుటకు వేనోళ్ళు చాలవు ఇంతయేల, పదునెనిమిది పురాణములలోఁ బదిపురాణములు కేవలము శివమాహాత్మ్యమునే దెల్పుచుండును వాయుపురాణము పద్మపురాణము అగ్నిపురాణము మొదలగునవి యాయాదేవతలును గూర్చి వారే సర్వోత్కృష్టదైవములని బోధించుచు నాయామతోద్ధారకులకు నాధారములైనవి ఇన్నిపురాణములలో నాప్రశంస గలవి కావు మూఁడుండునుగాని యెక్కువలేవు ఇంతకు నేను కర్మకు లోనైయున్నవాఁడను. అవతారాది భేదములచే జననమరణములకు లోనైయున్నవాడను. అయితే నాతపోబలము చేతనే నెప్పుడెప్పు డెందునిమిత్తమే యే యవతారముల నొందితినో నాకుఁ దెలియును మర్త్యులది యెఱుఁగరు గనుకనే నేను మానవులకు దేవుఁడనైతిని. జననమరణములులేక యాద్యంతశూన్యుఁడై సర్వదా యేక శివస్వరూపమున వెలుఁగుచున్నవాఁడు గావున నీశ్వరుఁడు దేవులకు దేవుఁడుగనుక పరమేశ్వరుఁడయ్యెను. ఇది లక్ష్మీనారాయణ సంవాదము. అట్లువిష్ణువు కాశీవిశ్వనాథుని యాలయములోని కందఱు మాచుచుండఁగావచ్చి స్వామికి సాష్టాంగపడి మఱిలేవక యట్లనె యుండిపోయెను ఇప్పటికిని విశ్వేశ్వ

రాలయములో లింగమూర్తియెదుట సాష్టాంగనమస్కారముచేసియట్లె పడియున్న యొకవిష్ణువిగ్రహము కనుపించును. ఎల్లరు చూతురు గనుక భూమిని శివభక్తుల మహాత్మ్యమును తెలిచి చూడఁగూడదు. తలచినవారికి పాపము సిద్ధించును. భక్తులలిగిన నింద్రాదులయిన చెడుదురు. వారు కటాక్షించిన బరమసుఖముల గనుదురు

శంకరిదాసయ్య ప్రశంస

శంకరదాసయ్య యనుభక్తుఁడు రెండవశంకరుఁడై శంకరునిమెప్పించి మూఁడవకన్నుబడసి యగ్నినిభంబగు తన్నేత్రమున నన్యదైవమతావలంబకులకు తదారాధన విగ్రహములను జూచునరికి నవియుఁ వారు నీఱైపోవుచుండును అదిసహింపలేక బల్లహునిదగ్గఱనున్న జగదేకమల్లుఁడునాఁబడు నొకమాయావి యెదురుకొనిన వానిం దీవ్రదృష్టితో గనుడు రాజును, రాష్ట్రజనులును, చూచి యాశ్చర్యపడునట్లుగా నామల్లుని నీలదేహము దహింపఁబడి బూడిదెయయ్యు నేఁటికిని నిదర్శనముగా నాబూడిదె గనిపించుచుండలేదా ? రాజచూడామణీ! భక్తులయెడ నెన్నడు దోషములేదన్న సంగతి నీకును దెలుసును ఇక నిట్టివెక్కుమాటలేల ? బాచనమంత్రి యాధిక్యమైన భక్తియింకను గనరాదు. నీవు వలదన్న బోవుటమాని సౌరాష్ట్రసోమనాథుని మనప్రోలికిఁబిలిపించుచున్నవాఁడుగదా. తమకొట్టులో ధాన్యము మీనొకర్లకుఁ బళ్ళు పెట్టునప్పుడు కొలిచి పోయ్యడమెగాని వారలపేరులు జాబితావ్రాయఁడు కవిలెనిండ పంచాక్షరీమంత్రమె వ్రాసినింపును. నీవడిగినప్పుడు తప్పక పనివారిపేర్లతోఁగూడా జమాఖర్చుచెప్పి తొరసుద ప్పులేకుండునటుల జేరీజు కనఁబఱచి నిలువ సరిగా. గనిపర్చుచుండలేదా ? ఇది నీవెఱింగినదైనను నేఁజెప్పవలసివచ్చినది. ఇఁకమీఁద నాతనిమహాత్మ్యం బింకను నీవు నాలిదూరకాలంబునఁ జూడఁగలవాఁడవని యిట్లు బిజ్జలరాజునకుబసవేశ్వరులవారుకచ్చఁజెప్పి బాచయమంత్రున్నవివర్తమానమునంపెను.

అకబురువిని బాచయ తనమనంబున నిట్లని వితర్కించె—
"బసవన్న నన్నుఁగూర్చి రాజునకె తెచెప్పెనను. భూమీశుఁడు పరులమా
టలను నమ్మి నన్ను పదేపదే తఱుచుచున్నవాఁడు. అక్కడి వారందఱు
నన్ను వాదమునకు రమ్మని పిలుచుచున్నవారు వాదమునకు నాహా
తు డనై యనాదరణాంబునఁ బోవకుండుట చనదుగానఁ బోయివచ్చెద
గాక" యని వితర్కించి తక్షణమునయలుదేఱి యుచ్చోటికిఁబోయి య
టనున్న శివభక్తులను నమస్కరించి చిన్నఁబోయిన మొగఁబుతో నిలు
చున్న బాచామాత్యునిగని రాజు మిగుల గోపదృష్టితో నాతని కిట్లనె
ను. సకలలోకనాథుఁడగు విష్ణుమూర్తి ప్రతిష్ఠనేగావింప నీతోటి మం
త్రులందఱు బోయినప్పుడు నీవేలయచ్చోటికి బోలేదు. ఇదినీయా కొలు
వుగొలుచు తెఱఁగు ?" అనిపలుకు రాజునుసైతె మొకమోస్తరు కోప
దృష్టితో నీక్షించి యందఱు వినుచుండ నిట్లనియె

⊰ బాచయామాత్యుఁడు శివునికన్న వేఱుదైవము లేదని
నిరూపించుట ⊱

"పుట్టుచుగిట్టుచు భవనాగరమున నీదుచు కష్టసుఖము లనుభ
వించుచుచుండు నితర చిల్లరదైవములను కర్తలని భర్తలని లోకంబు
లకు నీవేర్పఱచెదవు. సమస్తలోకములకు కర్త, భర్త, హర్త, యెట్లు
మాచినను నాయాత్మ భవానీభర్తయు, మృత్యుహర్తయు సృష్టికర్తల
కర్తయునగు నాయాదిశివుఁడునక్క దక్కినవారికట్టి యాధిపత్యములు
గలుగనేర్చునే ? కర్తలకు గర్తయు భర్తలకు భర్తయు, హర్తలకు హ
ర్తయు నగు సాంబసదాశివుఁడు గాక కొందున వారు కర్తలనువారినోట
బురుగులురాలవా ? విష్ణువె "మమకర్తా మహేశ్వరః" అని స్పష్టము
గా నొప్పుకొనుచుండుట వినియు శివునికి విష్ణువల్లభుఁడని నామాంతర
మున్న సంగతి శివసహస్రనామములం గనియు జగత్కర్తృత్వము ము
న్నగునవి విష్ణ్వాలయుం దారోపించుట మూఢతనముగాదా ? సృష్టికర్త

బ్రహ్మ యగునందుమేని తన శిరము శివునిచే ద్రుంపబడినప్పుడు మరల మొలిపించుకోఁగూడదా ? విష్ణువందమా, తనకొడుకును జావకుండ గా పాడుకోఁగలిగెనా ? జైనబుద్ధులు దైవంబులగుదురా ? వారు త్రయీ సిద్ధాంత దూరులు కేవలపశువులు. ప్రతిమార్చకులు. నిజమైన దైవ మాహాత్మ్యమును వారు కనిపెట్టలేకపోయిరి. మదపుటేనుఁగు వెంబ డించినప్పుడు భయంబున బాటియెందైనను జొరఁదగును. గాని, జైనదే వాలయములో మాత్రము దూరగూడదు. మాయవలన సృష్టియగుచు న్నదని యొకసిద్ధాంతముకలదు అట్లగుట నామాయను దైవమనవచ్చు నా ? ఒకవేళ ననుటకు వీలుపడినయెడల దానికె దైవమని పేరుబెట్టఁ గూడదా. మాయ యనుటయేల ? బ్రహ్మయు విష్ణువును దైవంబులు కానేరరు. వారు శివునియధికారమునకు లోబడినవారు. బ్రహ్మముఖ తః పుట్టినవయ్యును సోమకాసురునిచే నపహృతంబులయిన వేదములు తత్కాలమున నమయొద్దలేమిం జేసి వారు వేదబాహ్యులైరి. ఇట్లుపైన జెప్పిన యైదుగురు (అనగా బ్రహ్మ, విష్ణు, జినుఁడు, బుద్ధుడు, మాయ) దైవతములుగారు జగత్కర్తృత్వము వీరికిలేకపోవుటచే వా రినిమించిన యాశివవాడీశ్వరుడు తత్కర్తృత్వము వహించి షడ్దర్శన ములచే గీర్తింపబడుచున్నవాడు. (దర్శనమనగా శాస్త్రము) షట్శాస్త్ర ములును వేదమున కంగములు ఆవేదాంగములే యీశ్వరుని ప్రతిపా దించుచున్నవి. వేదములనేయేల యీశ్వరునిఁగాఁజెప్పి సృష్టికర్తృత్వ మావేదములకేల నిర్ణయింపగూడదు ? అవి సోమకాసురుని యపహరణ ణంబునకు లోనైనవి. భూమిని దైవమందుమేని మలమూత్రములకు నది నెలవైనది. జలము దైవమందుమేని యొకయతి యరచేతిగుంటలో నది యిమిడిపోయినది. అగ్ని దైవమందుమేని సర్వభక్షకత్వంబున దూష్యభావంబునొందె. వాయువు దైవమందుమేని విశ్రుతియై యొక మూల నణఁగియుండెఁ. ఆకాశమును దైవమందుమేని దానికిని బ్రహ్మ

యంబుగలదు. ప్రమథులు దాని నాక్రమింతురు. సూర్యచంద్రులు దైవములందుమేని వారలకొకచోట నిలుకడలేదు పోనిమ్ము! సర్వజగద్భూతకోటి కంతరాత్మగా నున్న జీవాత్మనే దైవమందుమేని దానికి లింగదేహాధిష్ఠత్వంబున జన్యజనకభావంబులు గలిగియుండును ఇంతకు సర్వంబును కర్మవశము కర్మచేతనె జన్మకలుగును. కర్మచేతనె జన్మరాహిత్యముకలుగును. కనుక నాకర్మమునే దైవమందుమేని జడత్వప్రతిపాదితం బగునది దైవమెట్లగును? కర్మ యనుభవయోగ్యముగాన నొకరిచే ననుభవింపబడునది దైవశబ్దవాచ్యత్వమునకు సరిపడునా? కర్మనుచేయువాడొకడు ననుభవించువాడొకడు నుండవలెను. చేయువాడె కర్తయు ననుభవింపబడునదియె కార్యము లేక క్రియలేక కర్మమె యనబడును కర్మనుచేయు కర్తకు సృష్టికర్తృత్వము గల దైవమందుమేని దక్షుడు యజ్ఞముచేసియే యపకారమునొందెను? తుదకు దన శిరముగోల్పోయి చీమిడిగారుచుండు గొర్రెశిరము నతికించుకొనెను. "అవశ్యమనుభోక్తవ్యం కృతం కర్మశుభాఽశుభం" అను వాక్యము కర్త్రానుభవావశ్యకత్వ ప్రతిపాదకముగాని కర్మకర్తృత్వావశ్యకత్వ ప్రతిపాదముగాదా. దీనికొకదృష్టాంతము—ఒకయూరనొక బ్రాహ్మణుడు తన నలుగురుకొడుకులను దనయవసానకాలమున బిలిచి తాంబడుకొనుమంచమునకు నాలుగుకోళ్లక్రింద ధనముదాచియుంచిన సంగతి జెప్పి నలుగురును త్రవ్వుకొని దానివలన జీవింపుడనిచెప్పి మరణించెను తండ్రికుత్తరక్రియలు పూర్తిచేసి కొడుకులు నలుగురు ప్రత్యేకముగ నాలుగుకోళ్లక్రిందను త్రవ్వుకొనుటకు కోళ్ళు వేఱువేఱుగా నెంచుకొని యెవరికి దొరికినది వానిదేగాని యితరులకు వంతులేదని నిర్ణయించుకొని త్రవ్విరి. ముగ్గురికి సొమ్ముసంచులు ధనముదొరికినది నాలుగవవానికొక తాటియాకుముక్క దొరికె దానియందు "నాభుక్తి" యని వ్రాసియుండెను. ధనముదొరికినవారు ముగ్గురు బహుసంతోషముతో వ్యాపారము

చేసికొనుచు గొంతకాల మనుభవించుచుండిరి. తాటియాకుముక్క
దొంగిలినవాడని పట్టుకొని యొకయరణ్యమార్గమున బోయిపోయి సా
యంకాలముసరికి నొకరాజపట్టణము చేఱుకొనెను ఊరుబైట నొకచె
ఱువునొద్ద స్నానసంధ్యావందనాదులు దీర్చుకొని యొకపాడుదేవళము
లో బ్రవేశించి యందుదూర్చి గోపురములో బండుకొని నిద్రించుచుం
డెను ఆరాజున కొకకూతురును, ప్రధానమంత్రి కొకకూతురును పరా
బుధనాల పోలిశెట్టి కొకకూతురును కొత్వాలు హీరాసింగు కొకకూతు
రును నలుగురు కూతుండ్రు దేసితండ్రికదియె యేకపుత్రికవిషయముగా
నుండి మిగుల గారాబముతో బెరుగుచుండిరి వారందఱు దమ సవయ
స్కుడగు ద్వితీయమంత్రికుమారునితో గలసి పాఠశాలలో జదువుకాల
మున నాతనియందు మోహముగలవారై యాతువచ్చి చదువుచాలిం
చుకొన్న సమయములో దేనితలితండ్రులకది చెప్పక మంత్రికుమారుని
తో దేశాంతరము పోదలచి యందఱు నొకదినము రాత్రి ప్రథమ, ద్వి
తీయ, తృతీయ, చతుర్థయామములలో పురమునమన్న శివాలయగోపుర
ములలో తూర్పు, దక్షిణ, పశ్చిమోత్తర గోపురములలో మంత్రికుమా
రుని వచ్చియుండుమని యానవాలు చెప్పి సాంకేతమేర్పఱచి తామురా
నై యుండిరి. ఆసాంకేతిక దినమేయూ "నాభక్తి" బ్రాహ్మణుడు
పోయినదినము. మంత్రికుమారుని చదువు, తండ్రియాదినమున దాను
స్వయంగా బరీక్షించుచు తెల్లవార్చినందున నాతడు సాంకేతికస్థాన
మునకుం బోవ వీలు లేకపోయెను. ఆయాడుపిల్లలు నలుగురికి నాసం
గతి తెలియక తమతమ సాంకేతికముల ప్రకారము రా నారభించి
యందుతొలుదొల్తం గొత్వాల్ హీరాసింగు కూతురు తూర్పుగోపు
రమునకువచ్చి చీకటిలో నున్నయాబ్రాహ్మణుని తనకరస్పర్శవల్ల దగ్గ
ఱదీసికొని నిండుతమకముతో నున్నదె కావున స్వేచ్ఛగా మదన
క్రీడసల్పి యావైని చేరనున్న మైనపువత్తి వెలిగించి వానిమొఖము

జూడ వింతముఖమాయెను. మనస్సువిఱుచుకొని యింక పశ్చాత్తాపము వలనఁ బనిలేదు వీనివెంటనె తతిమి మంత్రికుమారుని రాకకేమకు సూతునని వానిని నీవెవ్వఁడవని యడిగెను వాఁడు తనపేరుచెప్పక చేతనున్న తాటియాకుముక్కను చూపెను వెంటనె దానియందున్న "నాభుక్తి" యను దానితో సరిగా "క్షీయతేకర్మ" యని తనచేతి నున్న చేగంటముతో వ్రాసి తాఁదెచ్చిన ఫలహారపదార్థములలో కొన్ని వానికిచ్చి వెంటనేపొమ్మనెను. వాఁడు దక్షిణగోపురములోనికి బోయి పండుకొనెను అచ్చినది మంత్రికుమారుఁ డొకయడుగు వెనుక ముందుగా వచ్చునను నాశతోఁ గాచికొని పండుకొని నిద్రపోయెను. తొలిజాము గడచెను రెండవజామున పోలిశెట్టికూఁతురు దక్షిణగో పురమునకు వచ్చి కొత్వాలు కూతురువలెనే జరుగవలసిన పనులన్ని జరిపివేసి వానిముఖముచూచు నంతలో నిశ్చేష్టురాలై స్వయంకృతా పరాధమునకుఁ దన్నుఁదానె నిందించుకొని వాఁడు తనచేతికిచ్చిన యా తాటియాకు ముక్కపైని "నాభుక్తి క్షీయతేకర్మ", యని చదివి కొత్వాలుకూతురు తనవలెనే భ్రమపడ్డదని గ్రహించి మంచిది తనకు సహవాసికురాలామె యున్నదిగదా యని ధైర్యమునుపొంది "కల్పకోటి శతైరపి" యనివ్రాసి తాఁదెచ్చిన ఫలహారములలో గొన్నివానికిచ్చి పం పివేసి మంత్రికుమారునిపై యది యాసతో గాఁచికాచి నిద్రించెను రెండవజాము గడిచెను, ఆబ్రాహ్మణుఁడు పశ్చిమగోపురమునఁ బండు కొనియుండెను ప్రధానమంత్రికూతురు తనసాంకేతము ప్రకారము వచ్చి పండుకొనియున్నవానిని లేపి మంత్రికుమారునిగా భావించి తొలియి ద్దఱవలెనే తాను తొందరగా మదనక్రీడాసుఖము ననుభవించి తానున వారివలెనే వానిముఖముచూచి వాఁడిచ్చిన తాటియాకుముక్కలో వ్రాసియున్న భాగము "నాభుక్త క్షీయతేకర్మ కల్పకోటిశతైరపి" యను వ్రాయబడిన తనచెలికత్తెలరెండు వ్రాఁతలనుచూచి యావ్రాతలను

బట్టి వాఁడు చెలికత్తియలుగా గ్రహించి ధైర్యముతో ,,అవశ్యమనభో క్తవ్యం'' అనివ్రాసి వానినంపివేసి తాను మంత్రికుమారుఁడు వచ్చునను నడిరేయాసతో గాచికాచి నిద్రించెను. అంత వాఁడును పోయి యుత్తర గోపురమున బండుకొనెను మూడవజాము గతించెను నాలుగవ యా మమున రాజకూతురు తన సాంకేతికము ననుసరించి వచ్చి వైముగ్గురి వలెనే తానును తొందరగా నింకుతమకమున గండువయసున నున్నది గావునఁ దొలుదొల్తనే సురతసుఖము ననుభవించి యాపిమ్మట వారి వలెనే వానిముఖముచూచి వాఁడు తనచేతికిచ్చిన తాటియాకుముక్క నుచూచి దానియందు వ్రాయఁబడిన మూఁడులిపులనుజూచి తనచెలికత్తె యలు మువ్వురును, దాను నొక్కనోమె నోచితిమని యనుకొని విచా రించవలసిన పనిలేదని ధైర్యముతో దానియందు వ్రాయఁబడిన ,,నా భుక్తం క్షీయతే కర్మ కల్పకోటిశతైరపి|అవశ్యమనుభోక్తవ్యం'' అను వేఱు వేఱు లిపులలోనున్న భాగములకు సరిగ దానును ,,కృతం కర్మ శుభా శుభం'' అనివ్రాసి శ్లోకముపూర్తిచేసి మఱియొకసారి చదువుకొని మఱితాను నిదురించక వానితో నిష్టాగోష్టిగా సరససల్లాపములాడుచు వానినే తన భర్తగాభావించుకొని తాను పద్మినీజాతిస్త్రీ గనుక అది తనకు సహజముగా లభించిన తెల్లవాఱుజామున సుఖమును మఱల మఱల వానితోడ ననుభవించుచు భయపడుచున్నవానికి ధైర్యముగ లుగఁజేయుచు ,,మేము చేసుకొన్నకర్మ మాకనుభవింపక తీరదు ఇం తకు నీవు స్వచ్ఛమగు బ్రాహ్మణజాతివాఁడవు. మాపూర్వపుణ్యము ఫలించినది మేమునోచినది మంచినోమె తక్కువజాతి వారమయ్యు నెక్కువజాతివాడవగు నిన్ను వివాహము గాంధర్వవిధానమునఁ జేసి కొంటిమి. ఇఁక మాతల్లిదండ్రుల యనుమతంబున నిన్ను మేమునలుగు రము నేకముహూర్తమున వివాహమై మాయింట నిన్నిల్లఱికముంచు కొని యారాజ్యమంతయు నీయిచ్ఛావిలాసముగా బరిపాలించుటకు నీకి

చ్చెదను భయపడ" వద్దని యనేకవిధంబుల బురికొలిపి భయముదీర్చి తెల్లవారినవెనుక నాగుడిపూజారి వచ్చినవెంటనె యాతనిచే దనతండ్రి యగు రాజుగారిని, తనచెలికత్తియల తండ్రులగు ప్రధానమంత్రి, పోలి శెట్టి, కొత్వాలు వీరుముగ్గురిని దేవాలయమువద్దకు రమ్మని వర్తమాన మంపి యాబ్రాహ్మణుని స్వామివెనుక దాచి తామునలుగురు స్వామి సమక్షమందునిలిచి మనస్సులో "స్వామీ? నీయెదుట మేముచేసిన పాపకృత్యమునకు మమ్ముక్షమించి కామినులము గనుక కామకృత్య మును జేసితిమి సురతసౌఖ్యముయొక్క యుత్కృష్టత మేము వేఱచె ప్పనక్కఱలేకయె యొకనిముసమైన నెడములేక సర్వదా దాని ననుభ వించుచు పౌరుషము సగము గోల్పోయి మన్మధునిదహించన వాఁడవ య్యు వాని బాణములయొక్క తాకకు నీవును దాళలేక భూధరాత్మజా ధరామృతమున బ్రదికె సగమాఁడురూపును గలయర్ధనారీశ్వరుఁడవై య నవరత సరతలంపట సుఖస్థితి యందున్న నీవే స్వానుభవముగాన నోదే వా! మాతండ్రులు నుమ్ముక్షమించి మాయధాకర్మఫలప్రాప్తుండగు భర్తతో మమ్ముఁగూర్చి పెండ్లిసేయునటుల ననుగ్రహింపుమని ప్రార్థిం చుచుండిరి. అంత రాజును బ్రధానమంత్రియు, పోలిశెట్టియు, కొత్వా లును తేఁకడవచ్చి యతినిష్టాగరిష్ఠత్వంబున ధ్యానయోగావలంబకులై యున్న తమబిడ్డలం గాంచి వారు కన్నులుతెఱచు వరకు నట్లనే కాచి యుండిరి వారుకన్నులు విప్పిచూచి యందఱునేకముఖమున నొక్క సారి రాజుగారికి సాష్టాంగదండంబువెట్టి "శరణు శరణు" అని ము మ్మారుపలికిరి. పిమ్మట ప్రధానమంత్రి కూఁతురును, పోలిశెట్టికూఁతు రును, కొత్వాలు కూఁతురును తమ తమ తండ్రులకుఁ బ్రత్యేక నమ స్కారంబులు గావించి వారును బ్రత్యేకముగా "శరణు శరణు" అని ముమ్మారు పలికిరి. 'మీకభయము, మీభయము తీర్చెదము. నిజ ముచెప్పుడని వారడుగ నందఱితరపున కడసారిది కొత్వాలు కూఁతు

రు ముందుగాఁ దాబడ్డదిగా స్పష్టముగాఁ జెప్పి పిమ్మటఁ దక్కినము గ్గురివృత్తాంతమును నిజముగా యున్నదియున్నటులఁ జెప్పి తాటియకు ముక్కను తాము చేసిన శ్లోకము పూర్తియగఁ గనబఱిచి యాపిమ్మట "నాభక్తి" గాడిని దెచ్చి రాజుపాదములపై బడవైచిరి. బ్రాహ్మణుఁ డగుటచే రాజుముందుగా తానే వానికి నమస్కరించి వానియాశీర్వా దమును గ్రహించి, తక్కిన ముగ్గురునట్లనే చేసిన యికమీరు తప్పు చేసితిరని మిమ్మును శిక్షించుట గతజల సేతుబంధనము. ఇంతకు మీరు వరియించిన వాఁడు సవయస్కుఁడగు రూపయౌవన సంపన్నుఁడును విద్యాపరిపూర్ణుఁడునగు బ్రాహ్మణుఁడుగాని హీనజాతి యగువాఁడు గాఁడు. విష్ణుశర్మవలెనె మీకును వీనివలన వరరుచి, భట్టి, విక్రమా ర్క, భర్తృహరివంటి బిడ్డలుగని యీరాజ్యపరిపాలనము చేసికొనుచు మీరాయనంతరము సుఖముగా నుండుఁడని వానికి వారలఁ జెందఁజేసి క్రమముగా కొద్దికాలములో వారు వానప్రస్థాశ్రమమునకుఁబోయిరి" కాఁబట్టి చేయఁబడిన కర్మయొక్క యనుభవ్యతయె యావశ్యముగాని కర్మచేయుట యావశ్యకముగాదు చేసినను చేయకపోయినను సరే గాని చేసినకర్మ మాత్రమనుభవించక తీరదు. గాన సాధ్యమైనంత వఱకు సత్కర్మనే చేయుచుండవలెనన్న "ఏకఏవరుద్రో నద్వితీయః" అని శ్రుతులు ఘోషించుచున్నవి. కనుక కర్తలకు కర్త, మదనమద హర్తయగు సర్వమంగళభర్తగాని మఱియొక్కఁడు తగఁడు. హరిపుర స్సరదజసురాదులు కారు. వీరందఱును పశువులు. పశుపతి శివుండు. నియంతృయంత్రితపారతంత్ర్యంబున కార్యకరణప్రవర్తకులై యవాంత రకర్మలం జేయువారై చెప్పినపనుల సేయువారలాపనులకు, తత్ఫలం బులకుఁ గర్తలుకాఁగలరే ? కర్తలుగాఁజాలమికి మర్త్యత్వంబునను సకలజనాది మతములకు విస్పష్ట ప్రత్యక్షప్రమాణములను జెప్పెద నాలింపుఁడు. గోరుమీటుదానికి గొడ్డలియేల ? ఒక్కనిదర్శనముఁ

జూడుఁడు. శివాలయము యొక్క గోపురము శిఖరము మొదలగువాని యందు విష్ణ్వాది దేవతల యాకారములు వారివారియవస్థాంతరములతోఁ బ్రతిమలగాఁ జిత్రింపఁబడినవో లేవో యోచింపుఁడు అనేక శివాలయ గోపురములపైని కృష్ణుని రాసక్రీడ, జలక్రీడ గోపికావస్త్రాపహరణము మొదలగు చిత్తరువు లున్నవో లేవో గమనింపుఁడు వీనిఁ బట్టిచూడ వారు శివుని పరిచారకులు గారా ? విష్ణ్వాలయముపై నెచటనైనను, శివప్రతిమ యొక్కటియైనఁ గందుమా ? మఱియు నీక్రిందిక్రమమున శివునకు నితర దేవతలకుఁ గల తారతమ్యములు చూడుఁడు. దానింబట్టి శివున కితర దైవము లెట్లు సరియగుదురో మీరే యూహించుకొనగలరు.

	శివుఁడు.		ఇతర దైవములగు బ్రహ్మవిష్ణ్వాదులు
1	అప్రతిమాకారుఁడగు లింగమూర్తి	—	ప్రతిమాకారులై చరించువారలు
2	నిర్మలనిత్యనిష్కర్మదేహుఁడు	—	దుర్మలదుష్టదుష్కర్మదేహులు
3	శుద్ధ ప్రబుద్ధానిరుద్ధదేవుఁడు	—	అప్రసిద్ధ బౌద్ధ జినులు
4	చావుపుట్టువులు లేని దేవదేవుఁడు	—	చావుపుట్టువులుగలవారు
5	బ్రహ్మముమూకారపశువులకుఁ బతియగు పశుపతి	—	బ్రహ్మవిష్ణుపురోగులకు పశువులు
6	విష్ణుకంకాళధరుఁడు శంకరుఁడు	—	శంకితమనస్కులింద్రియకింకరులు
7	ప్రళయకారకుఁడు	—	ప్రళయభీతులు
8	మునిగణార్చితపాదయుగళుఁడు	—	మునిశాపహతులుభీతులు
9	సకలలోకపూజ్యుఁడు	—	అర్భకులు. అర్చకులు
10	మూఁడుకన్నులుగలవాఁడు	—	రెండుకన్నులుగలవాఁడు
11	హాలాహలాగ్నిసంహారకుఁడు	—	హాలాహలాగ్నిదగ్ధులు

12 త్రిపుర దానవభంజనుఁడు — త్రిపుర దానవబాధితులు

13 అంధకాద్యసురసంహారకుఁడు — అంధకాద్యసురభయార్తులు

14 బ్రహ్మకపాలము నుధరించిన వాఁడు—బ్రహ్మాదు లిండిరి

15 విష్ణుని వెన్నెముకఁ ధరించినవాఁడు — ఆవిష్ణుని బూజించువారితరులు

16 అవతారాదిభేదములు, జనన — అవతారాదిభేదములు గల

మరణములు లేనివాఁడు — వాఁడువిష్ణువును తదితరులును

17 సమస్తమునాక్రమించిన — ఆలింగమునె చిహ్నముగా

మహాలింగమూర్తి — ధరించువారు

18 పరమేశ్వరుఁడు — కేవలమీశ్వరులె

19 సర్వజ్ఞుఁడు — అసర్వజ్ఞులు

ఇట్టి తారతమ్యము లెన్నెన్నియో గలవు సమస్తపురణా సమస్తాగమ సమస్తవేదనావ పరిశోధకుఁడను మహాతార్కికుఁడును సూత్రభాష్యకారుఁడునగు హరదత్తాచార్యులవారు కంచిలో వైష్ణవులకు శైవులకుఁ గలిగినభేద బుద్ధి ననుగుణ్యముగా శివాధిక్యమును స్థిరపఱచి వైష్ణవులకు బుద్ధిచెప్పి శివదూషణ మెన్నఁడును చేయకుఁడని బోధించి శైవులకు వైష్ణవులకు సమాధానపఱచిన శివోత్కృష్ట హరిహర తారతమ్య శతశ్లోకియను గ్రంథమున అష్టోత్తరశతప్రశ్నల సమాధానపూర్వకములుగా నున్నవి. వానిఁగనిన శివునియాధిక్యత స్పష్టముగా గలదు.

మఱియు హర, సర్వేశ్వర, భవ, పరశివ, పరమేశ్వర, మహాదేవ, పశుపతి మొదలగు నుత్కృష్టనామంబు లితరులెవ్వరికిగలవు ? ఇంతియుగాదు. "తద్విష్ణోః పరమంపదం" విష్ణు నిదెపరమపదమని, విష్ణునిపరదైవమనియు జెప్పుచుండు వేదమె "పశ్యంతి సూరయః" అని శివుని విష్ణువంటి కృతార్థులె చూడఁగలరుగాని యితరులు చూడలేరని చెప్పుచున్నది. అట్టి వేదప్రమాణము నెఱింగియు గొందఱు మందభాగ్యులు తమయజ్ఞానంబున సద్గతికి బాహ్యులై కుతర్కంబుల గొన్ని నమ్మించు

శివునిఁగాక యన్యదైవముల సేవించి ముక్తిఁగానలేక స్వర్గాదిలోకములఁ జననమరణాదుల నొందుచున్నారు రాజా! అట్టివాని విశేషభాషణములతో మనకుఁబనియేమి? మఱియు వినుము. విష్ణునకు జననమరణములె లేనియెడల వీరశైవుఁడగు మాభృగుశాపమున నవతారాదుల నేలనొందుచున్నవాఁడు? మఱియుఁ బితామహునకు లలాటంబున శివుండును గుదంబున విష్ణుండును, జనించిరి. దానంజేసి విష్ణునకు నధోక్షజనామంబు నెగడెనని సామవేదప్రమాణము ముఖసంభవుఁడు పెద్దయగు నాగుదస్థానంబునఁ బుట్టినవాఁడు మేటియగునా? ఇదియేల! ఇంద్రావరజుండై యదితిగర్భంబున వామనరూపంబునఁ బుట్టలేదా? ద్వాపరంబున బాదరాయణుండని వ్యాసరూపమున జనించినవాఁడు గాఁడా? "వ్యాసా నారాయణస్సాక్షాత్తని శ్రుతిప్రమాణములు గలవు ఈకలియుగమున కృష్ణనామంబుతో నెగడుచున్నవాఁడు. గాదె. ఇంతయేల విష్ణ్వాలయములలో విష్ణుపదము గోరి తపస్సుచేసెని వారల కావిష్ణుపదము నిచ్చువాఁడు శివుండె. విష్ణునిమాయలు వానిపాట్లు వానికె తెలుసును. మున్నొకముని వక్షంబునఁ దన్న వానికాలు గోకెయందున్న నేత్రమును బెరికివైచి వక్షస్థలంబున దాపువలనఁ బడినమచ్చయె యిప్పటికిని గనుపించుచున్నది. మున్ను దుర్వాసుఁడు రుక్మిణీకృష్ణుల నొకబండికిఁబూన్చి వారలచే నదిలాగించుచుఁ దానుబండివాఁడై కశాఘాతంబుల వారలవీపుల నొప్పింపఁడె? మఱియు నుపమన్యుఁడను ముని మహాతపముఁ జేసి పాలకడల నీశ్వరునిచేఁ బడసి క్రోలుతఱి నందున్న యాదినారాయణుండు గళంబునఁబడఁ గాండ్రించి యుమ్మివేయఁడె? జలంధరుండను రాక్షసుఁడుంబరమున విష్ణునెకిచ్చి గెలువఁడె? జరాసంధుఁడు దన్ను వెన్నుదవిలిన నోడిపాఱి సముద్రమధ్యమున నగరంబుఁ గావించుకొనఁడె? మృగచండాల గర్దభః" అని మృగజాతి చండాలంబగు గర్దభము నాశ్రయిం

చి కూయుకుండఁ జేసికొని తనప్రాణమును గాఁపాడుకొనలేదె? గజాసురాది రాక్షసులు విష్ణునియుద్ధమున ననేకపర్యాయములు పాఱిపోవునట్లు చేయరె? వారిని శివుఁడెగదా సంహరించెను విష్ణుమూర్తి దధీచి పైనిఁ జక్రప్రయోగముసేయ నాదధీచి వీహాగి చక్రమును విఱిచివైచి తన్ను వెన్నడింప బందియై పాఱిపోయిన వాఁడుకాఁడె? దేవాసురులు పాలకడలిఁ ద్రచ్చి యందుఁబొడమిన విషమును భరింపలేక మొగమొగములు సూచుకొనుచు శివునిఁ బ్రార్థింప నతండా విషమును దా గళమందిడుకొని వారల కమృతంబొసంగ దానినారగించుటకు విష్ణువు మగతనములేక యాఁడుదై పోయెనో లేదో మీరే చెప్పుఁడీ! బలిని వంచనచేసి భూమియంతయు నాక్రమించిన పాపమున విష్ణువు భూమియందుండుటకుఁ దావులేక సముద్రమధ్యమున నుండుటకుఁ బోయెనుగాదె? భృగుపత్నిని జంపిన దోషమున నాతని శాపమునఁ దాను భార్యావియోగమునొంది యావిరహమును వేయి సంవత్సరము లనుభవించి తుదకు భార్యలేకుండఁగనే రాముఁడవతారము చాలించెను గాదె? వాలిని మాయచే చాటునుండి బాణమేసి చంపిన దోషమునకుఁ దాను కృష్ణావతారమున ఘోరారణ్యమున నొకబోయవాని యలుఁగుదెబ్బదని ప్రాణములు విడిచెనుగదా? వెన్నదొంగిలించి గొల్లభామల మూతులకుఁ బూసి వారితో జారత్వము సల్పినవాఁడు గాఁడా విష్ణుఁడు! నందికేశునితో నెదుర్కొనీ విష్ణుడాతని నాసానిలముచేతఁ దూలింపబడ్డవాఁడెకాఁడె? మఱియు తానె దైవమని విఱ్ఱవీఁగుచు నాఁడు మహాలింగమూర్తి నిజరూపుఁగనలేక పోయెను గాదె? ఇదిగాక సంతానముకొఱకు నిష్ఠతో ననేకయుగములు మేషరూపమున సేవించుచు శివునిఁగూర్చి తపంబొనర్చిన వాఁడుగాఁడె? మత్స్యమును బరిమార్చి దానిపేగులు తలఁదాల్చినట్లు కూర్మమును బరిమార్చి దానికపాలమును హారముగా శివుడు ధరిం

చేసెను. ఈమత్స్యకూర్మములు రెండును విష్ణునియవతారములుగావె ? విష్ణువు శరభరూపమునఁ జిత్రభ్రమణం బొనర్చుచుండ శివుఁడా శరభమును బరిమార్చి దానిచర్మమును ధరించెనని శరభాఖ్యాయమునఁ జదువలేదె ? ఆదివరహాము దంష్ట్రము శివునిహస్తమున నున్నది గాదా ? త్రివిక్రముని వెన్నెముక హరునిచేత ఖట్వాంగమువలెను న్నదిగాదా ? ఈ యాదివరహామును, త్రివిక్రమమును విష్ణురూపములుగావా ? మఱియు విష్ణునికన్ను శివునిపాదములపైఁ బడియుండలేదా ? విష్ణునిదైవమని యెట్లు గొలువవచ్చును ఏమన విష్వక్సేనుని శిరము శివుడు శూలమునఁ బొడిచి మీఁదికెత్తిన నట్లనేయుఁడ వ్రేలాడుచుండలేదా ? శివునియెదుట విష్ణునిదేహమంతయు నెత్తురువరదయై పాఱలేదే ? దానంజేసె గాదె శివునికి హరహరుఁడను నామంబు ప్రసిద్ధంబయ్యెను. "హరిహరంతం" అని వేదప్రయోగమును గలదు. "యజ్ఞస్యశిరచ్ఛన్నం" అని శ్రుతిప్రమాణము కలదు. యజ్ఞధ్వంసి శివుడు యజ్ఞపురుషుఁడు విష్ణువు గనుక యజ్ఞధ్వంసకాలమున వెన్నునిశిరముఁ బన్నగభూషణుఁడు దుంపలేదె ? ఆదిమహాయజ్ఞమున మదాంధుఁడైనవిష్ణువు శివునిచేత శిరచ్ఛేదము నొందలేదె ? ఆతఁడనసేల, శివునిచేతదెబ్బతినని వారెందు నెవ్వరు గలరు ? మఱియు నాసమయంబున శివప్రేరితుండై యొకయక్షుఁడీ భూమిపై నొక తృణంబువైవ దాని నెవ్వరైన నెత్తజాలిరే ? బ్రహ్మకైదు శిరంబులు గలుగుకాలమున నాబ్రహ్మ యాటోపము మాన్పుటకుఁ బంచముఖుఁడాతని పంచమశిరంబును పుటుక్కునఁ ద్రుంపఁడె ? మఱియు మృగరూపమునఁ గూఁతుఁగవయఁబోవు బ్రహ్మశిరంబును శివుఁడు మృగవ్యాధుఁడై రేయలేదె ? ఆబ్రహ్మమానసపుత్రుఁ దహంకరింప నాతనినుష్ట్రసంజాతునిగా శివుఁడు సేయలేదె ? మఱియు వ్యాసుఁడు చేయిమీఁదికెత్తి విష్ణునివేఱదైవము లేదని చెప్పుచున్నతఱి నాతని భుజమేమయ్యెనో

శివకీర్తనములను గ్రంథమున వినలేదె? రావణుఁడు కైలాసము నెత్తి
నప్పుడు పార్వతి కంపింపఁగా శివుఁడా పర్వతము నంగుష్ఠముచే నొత్తఁగా
వానిపదిశిరంబులందుఁ జిక్కుకొనవాఁడుశివునిఁ గీర్తించి యాయుపాయ
మును బాయఁడె? మన్మథుఁడు శివునిపై మోహరించి భస్మమయ్యెనుగా
దె? దానికిశూచకముగా నేఁటికిని కామదహనమును నుత్సవము జరుగుచు
న్నది. దక్షుఁడు గర్వించిశివనింద చేయుటనెగదా వానితలగొట్టబడి గొఱ్ఱె
పుఱ్ఱె యతుకఁబడినది భృగుమహాముని యరకాలఁ గన్నుగలిగి సకలలో
కముల నే నీకన్నుచేఁ జూతునని గర్వించిన శివుఁడాకన్నుఁ బెఱికివైవఁడె?
శివదూషణము సేయుటనెగదా వీరభద్రుఁడు పూషునకుఁ బండ్లురాలఁ
గొట్టుటనే జగత్ప్రాణుఁడనని విఱ్ఱవీగుటనెగదా గాలికి శివుఁడు కాళ్ళు
తెగగొట్టెను శివద్రోహిదక్షునివీట నాహుతులు గ్రహించుటనెగదా
యగ్ని జిహ్వలు, వ్రాఁతలు గోలుపోయెను ఇంద్రునిచేయియు నదితి
ముక్కును, వీరభద్రాదులు ఖండింపలేదె? చంద్రునిఁ గాలం జమరఁడె?
సరస్వతికి ముక్కును, స్వాహాకు చన్నును గోయలేదె? వారట్లు యజ్ఞ
మునకు వచ్చినందుకు ఫలముగా నట్లుచేసెను. మఱియు గర్వంబున
యజ్ఞభాగములకై వచ్చిన చిల్లరదేవతల నెట్లు చెండాడెనో వినలేదె?
లోకమునంతయు నొక్కమాఱు ముంచివైతునని గర్వముగా వచ్చు
గంగా ప్రవాహమును మెలమెల్లగాఁ గరపల్లవంబునం గ్రహించి జగ
ద్రక్షణార్థంబు జటాజూటమున నిముడ్చికొనఁడె శివుండు? భూమినంత
యు నొక్క పడగపై మోయుచున్న శేషుని నొక్కచిటికెన వ్రేలి
యుంగరముగాఁ దాల్పఁడె శివుఁడు? మఱియు నాకసమంటు నొక
దాని నొకటి గలయక చిత్రభ్రమణంబులఁ గ్రీడించు కఱకురక్కసుల
పురంబులు మూఁటినొక్కటిగఁ జేర్చి విష్ణుని బాణముగాఁ జేసికొనియు
బాణమున వారలముప్పురనొక్కసారిమర్దింపఁడె? మఱియునుదధిమథన
సంజాత హాలాహలము జంబూఫలంబుక్రియ గళంబున నుంచుకొన

వే? అంధకాధిరాక్షసుల నెక్కండ్రవధించి లోకములఁగాపాడఁడే? ఇంత లేసిపనులకుఁ బ్రత్యేకము శివుఁడే కావలెనన్న మాటలేదు. అతని చఱగుణాంబునందొక్క చిఱుబ్రాయపు బాలుఁడొక్కరుండు బ్రహ్మాండంబులనన్నిటి నొక్కవ్రేటికిఁ బ్రోగుచేసి మంటపెట్టఁగలండు. అట్లుగావున మాశివుని బోలు దేవుఁడెండను లేడని నిశ్చయముగా నొక్కి చెప్పఁగలను రాజా! ఇంకొక్కసంగతి చెప్పెదవినుము. శివుఁడొక్కడె నిత్యుఁడు. విష్ణ్వాదుల నిత్యులనుటకు నొక్కనిదర్శనము చాలదా? యేమన విష్ణుని వెన్నెముకను బ్రహ్మయొక్క శిరంబును శివుఁడు చేత దాల్చినవాఁడనుటలో ఆయుద్ధతి నట్లుచేయుట నేగదా వారిలయత్వప్తిక్తిని నాశనంబునకును శివుఁడె కర్తయనుటకు సందేహము లేదు భూమీశా! యింకొక రహస్యము వినుము విష్ణువు పమన్యుఁడను మునిచేత శివదీక్షఁబొంది యింద్రనీలలింగమును సజ్జలోనిడుకొని యెల్లప్పుడు మూఁడువేళల మిక్కిలి శ్రద్ధతో లింగమూర్తిపూజ సేయుచుండును. శివుని వేయికమలములచే విష్ణువు పూజించుచుండఁగా నతనిభక్తిఁగనిపెట్టుటకు శివుఁడందు నొకకమలమును మాయసేసిన దానికిమాఱుగాఁ దనకన్ను వెలికి వాడములపై బడవైచి ఆఖరునామమునకు నేత్రపుష్పము భర్తిచేసెను దానికిమెచ్చియేగదా శివుఁడు చక్రమును తానుదాచిన కమలమునె కన్నుగా నొసంగెను. దానికేగదా విష్ణునకు కమలాక్షుఁడను నామముగలిగెను. కమలాక్షుఁడనగా బద్మమువంటి నేత్రము గలవాఁడని గాదు దానివ్యుత్పత్తి. అట్లయిన నందఱికన్నులు పద్మములతోడనె పోల్పఁబడును. దానవిశేషమేమున్నది? పద్మమె నేత్రముగా గలవాఁడని దానిభావము. ఇంతియగాకను విష్ణువు మత్స్యావతారమున పద్మగాలంకారుని మత్స్యేశ్వరుఁడను నామంబున బ్రతిష్ఠించి బహు నిష్ఠతో బూజించినవాఁడు కూర్మావతారమున సాగరఫేనమున కూర్మేశ్వరుని బ్రతిష్ఠించి యర్చించినవాఁడుగాఁడా? అన్నియేల నమ

స్త్రావతారములలోఁ బూర్ణావతారమగు రామావతారమున ముందుగా సేతువుగట్టి యందు రామేశ్వరుని బ్రతిష్ఠయొనర్చి తాను పూజించి యాపైనిగదా రావణునితో యుద్ధముసేసి వానిగెల్చెను. అంతకుముందు విష్ణువు శ్రీరామావతారంబున రామేశ్వరునుపాసింపలేదా ? ద్వారకానగరమున గోవిందేశుఁడని కొడుకునకు బేరుపెట్టుకొని కృష్ణుఁడు శివునిఁ బూజింపఁడె ? మఱియును లంపూరి బ్రహ్మేశ్వరుడని పూజించుచున్నవాఁడుగాదె ఇట్లనె యింద్రుండు నింద్రేశుఁడని శివునిఁ బూజించుచున్నవాఁడుకాఁడా ? వ్యాసుఁడు శ్రీకాశిలో వ్యాసేశ్వరుఁడని లింగప్రతిష్ఠఁజేసి వ్యాసకాశీయును తనపేరిట కాశిలో బూజించుచుండలేదా ? వీరువారుననక యెల్లవారును వారణాసియందు దమపేళ్ళ లింగంబులం బ్రతిష్ఠించి బూజించుచున్నవారుగదా ? కావున శివునకుదక్కఁ దక్కన వేల్పులకు కర్తృత్వము నుపాస్యత్వము గలదా ? శివుఁడే యర్చితుండై యభిమతార్థంబుల నిచ్చుచుండును. ఇది సకలశాస్త్రపురాణాగమ నిగమసంసిద్ధము. దేవతలకుగాని, మనుజులకుఁగాని, యక్షరాక్షసులకుగాని యెవ్వరికైనను శివుఁడిచ్చిన వరములేమెందు. విష్ణు బ్రహ్మలిచ్చినవి యరుదు

కాళిదాసు శివునకుఁ దన రెండు కన్నులతో నున్న శిరంబే పూర్ణాహుతిగా నొసంగుచు నిట్లు తొమ్మిదిజన్మముల నఖండశివపూజ యొనర్చినందున నాతనికి శివుఁడు సర్వతశ్చక్షుస్సంపన్నమగు సర్వజ్ఞతం బొసంగె. శివనాగమయ్య చేసిన యఖండపూజకు మెచ్చి ప్రతిసోమవారమును దర్శించు దివ్యచక్షుస్సుల నాతనికిచ్చుచుండెను. మయూరుఁడు సూర్యనారాయణమూర్తిని సేవించినను పోని కుష్ఠురోగమును పోఁగొట్టి యాతనికి దివ్యదేహమిచ్చెను బాణుని వాఁకిట కావలియున్న యీశ్వరుఁడు వానికిఁ గృష్ణునిచే ఖండింపఁబడిన సహస్రబాహువుల మఱల మొలిపింపలేదా ? దండి తన్నుఁ గీర్తింపఁ విష్ణునిచేఁబూని నేత్రరోగ

మతిచిత్రముగా శివుఁడు పోగొట్టఁడా ? తనకుధూపమర్పించిన యోబ శయ్యను చేతిగంటతోఁగూడ తనపురికి శివుఁడు గొంపోవఁడా? దేవరదాసయ్యకు ధననిధి యొసంగలేదా ? సుస్మిరి గుడయ్యకు నిండు ప్రాయ మొసంగలేదా ? ప్రమథులుచూచి యాశ్చర్యపడు వడుపున కరికాలచోడవిభుని పురమునఁ బైడివాన గురిపింపలేదా ? బసవనికిఁ గనకగద్దియ యొసంగలేదా ? మున్ను నిమ్మవ్వకు నేడుదినములు తట్ట మోసి పనులుచేయలేదా ? జక్కయ్యచేతఁజచ్చిన వనమృగములను దనపురికి గొనిపోలేదా ? కుమారపాలఘూర్జరుండు తన్ను భయకర్మలచేత నర్చింపఁగా వాని యాత్రతంత్రములతో దనపురికి గొనిపోలేదా ? అయిలనె పల్లనయనారను మహాత్ముని తనపురముతోఁగూడ కైలాసమునకు గొనిపోయినవాఁడు గాఁడే ? పరగొంత పెరుమాణి నండఱు చూచుచుండఁగాఁ గైలాసమునకు దీసికొనిపోవఁడా ? శంకరదాసు పన ప్రమోలఁబాడఁగా మెచ్చుకొని తాను తాళమువేసి తనపురికి గొంపోఁడా ? నేఁటికిని గనబడుచున్న షోడశమహాపీఠములను నిలుపలేదే? తెరసగణమువారను పదిమ్మండ్రి వీరత్వమున జైనులను బాఱఁదోల వారి పౌరుషమునకుమెచ్చి వారికిఁ గైలాసమొసఁగఁడా ? మృగమును వేటాడఁబోయి దానికైగాచి తెల్లవారుదనుక మేలుకొనియున్న చెంచు వానికి నాఁటిదినము శివరాత్రియగుటచే జాగరణఫలము వానికొసగలేదా ? తొంటిచనిన శివభక్తుల చరితము లిట్టివియెన్నియో కలవు వానినన్నిటి నేల యిప్పుడు మఱల మఱలఁ దలపోయవలెను.

శివునికి సమానులు గలరనుటయు యేకాత్మవాదమునుగూర్చి యెల్లప్పుడు గట్టిగ చర్చించుచుండుటయు శివుఁడెక్కువ విష్ణువెక్కువ వాఁడా, శివశబ్దములో విష్ణుశబ్ద మంతర్భూతమనుటయు ఈశ్వరునికెనిమిది యాకారములు గలవనుటయును, దుష్టులను లోకోత్కృష్ట భక్త సంతతితో సరిపోల్చుటయును వారి కష్టతరణత్వములను వినుచుండుట

యు మనోపాతకములని శిష్టులా చెంతకుబోరుగాన నో భూపాలా! నన్ని పుడు పిలువబంపిన హేతువున నేనిటకువచ్చితి నావలనఁ గల ప్రయోజనమేమి ? అష్టకుబద్ధుఁడనై దోసిలియొగ్గి యున్నవాఁడను సెలవిమ్మ నుటయు, రాజుపరమతస్థుల మోములు చూచెను. వారును తలలు వంచి పెదవులు దడుపుకొనుచుఁ గొయ్యబాఱిన ట్రోటలవలె నిలువఁబడి యొకరిమొగము నొకరు చూచుకొనుచు నోటమాట రాక నిలువున నిశ్చేష్టులై నిలుచుండిరి అట్టిపరవాదులను రాజును గాంచి తాఁ జేసిన పారపాటునకుఁ దనలోఁదానే సిగ్గునకుచు చిన్నబోయిన మొగముగలఁవాడయ్యెను. కుక్కమొఱిగి చెబ్బతిన్నట్లు క్రొవ్వునఁదార్కికులు వితండవాదములు సేయుచు బాచరసును మనుష్యమాత్రునిఁగా భావించి యాతనియెడ ద్రోహముదలఁచినవారు దములోఁదామె సిగ్గుజెంది తమతప్పునొప్పుకొని బాచయ్యను కేవలము సాక్షాత్కారుఁడగు రుద్రునిగాఁ దక్షిణమె యుఁగదిమొసట నొప్పుకొని దండములువెట్టి తారుమాఱు త్రోవలఁ బాఱిపోయిరి వారట్లు పాఱుటఁజూచి బిజ్జలరాజును సిగ్గుతోఁ దనయంతిపురికి బోయెను. అప్పుడున్న యార్యులెల్లరుఁ దన్నుఁగీర్తించుచుండఁగా బాచయమంత్రియు బసవేశ్వరులవారును, శివభక్తులెల్లరును, తమతమ యునికిపట్లకుఁ జేరిరి.

ఈషోడ్డలదేవు బాచయ్య పవిత్రవిచిత్ర చరిత్రమెవ్వరు భక్తిశ్రద్ధలతో శివభక్తసభాంతరాళము నెల్లరు వినునట్లుగా వక్కాణింతురో యెవ్వరిట్లు నుడువంబడు మహానుభావుని ప్రత్యక్ష నిటలాక్షుని బాచయామాత్యుని యుత్కృష్టచరిత్ర శ్రద్ధతోడను, భక్తితోడను, వింటురో యట్టివారు యమధర్మరాజునకు వాహనమైన యెనుబోతుమెడలో దృఢమైన త్రాటితో గట్టఁబడి యామడలకొలఁది దూరమునకు వినబడులాగున గణగణమని బిగ్గఱగా ధ్వనిచేయు ఘంటానాదమును స్వప్నమందైనను వినక కైలాసమున నందివాహనముపై నుమాసమేత

ముగా సకలపరిగణసమేతుఁడై స్వారి వెడలు మహాదేవుని వెంట నాతని ప్రమథులతోఁ బాటు సకలవైభవముల నొందుచు నత్యుత్సాహముతోఁ గైలాసలోక సంచారులై భూలోకమందలి శివభక్తులంగని మెచ్చుకొనుచు మూఢులంగని వీరెప్పుడు శివభక్తులై యీలోకమున మాతోసరిగాఁ గలసిమెలసి మసలుచుందురనుచు వారలకు శివభక్తి గలుగు మార్గములు వరులమూలముగా గనబఱచుచు "లోకాస్సమస్తాస్సుఖినోభవంతు" అని కోరుచుందురు.



బ స వ పు రా ణ ము.

—⊸)o(⊸—

సప్తమాశ్వాసము

శివనాగమయ్యగారి కథ

పరమారాధ్యుడును భక్తిరసపునూనవీయూషనిరంతాస్వాదితతమోదిత హృదయుఁడునగు బసవుఁడు యాతాయాతజంగమ సంఘమున కందరాని ప్రతిపత్తులనర్పించి యిష్టార్థంబులనేర్చి, యభీప్సితంబులదీర్చి నాబంతులగూర్చుచుండుటయు శివనాగమయ్య యాతిథ్యమగ్రేసరమై నిత్యమంగళప్రదుఁడగు బసవుని పరిపాటికి సాటిలేని కపటముగా నుండెను. అసూయాపూరితులును, విద్యాగంధవిహీనులును, విమతులునగు విప్రులీమంగళహృదయుని, భక్తజనమధ్యస్తుని పరమానందము, శివనాగమయ్య నూత్నస్నేహోత్సాహము, విలో

లించి యనమంత్రిస మైత్రిగా సూచించి భక్తిపూజ్యుఁడగు బసవుని ప్ర ఖ్యాతికి వైరఖ్యాతిఁ బూరింప నదనుగా నెద గొని బిజ్జలుని పజ్జకేగి లజ్జనుజ్జగించి జ్యావతీ! పరాధీనులకడ, యిష్టులపై నిష్ఠురములు కష్ట మానష్టము వెట్టును! అయినను సత్యాత్ము పరమాపదము మా చెప్పి నచొప్పులు తప్పులై ముప్పులుప్పతిల్ల జేయునే యనుఁడు. వింకికి నిర్దు ష్టమగు దృష్టి ప్రామాణ్యముకదా! బసవుఁడు భక్తాగ్రేసరుఁడు, పారి మార్థికుఁడు, లింగావిష్టుఁడని నమ్మఁగొంటిముకదా! వారిప్రమత్తత జిత్తగింపుఁడు అగ్రాఢమవర్ణంబుల నిర్ణయింపఁజాలక, చాలక యా రాధ్యులవంకఁగొనక నంబిసెంబలుల నతిధిసత్కారంబుల నంతమెరు గని మెంచిమించి పురవీథులన పాంక్తేయుల రీతి నస్పృశ్యులపగిది, నబ్రాహ్మణ్యమునట్లు మముగాంచ కైంకర్యము కూలి మొగ్గుబెట్ట నేటికి కుమతిపరిజుష్టముగా శైవసామ్రాజ్యమునక చెల్లినది జియ్యా! బసవుని రప్పించి మెట్టయెదుట యీవర్ణసాంకర్యము, కైంకర్యముగా దనియు, మతినాశంకర్యమని యా మందలించినఁగాని సందర్భము లావి ర్భవింపదని పల్కి యుల్కి బిజ్జలుఁడు సజ్జనాపవాదంబు నాదరింపక యు గాదన జాలక, నేలికవడువున గడువుండక నంతకు రమ్మని బసవు నాజ్ఞాపించుటయు, ప్రభుచిత్తాయత్తుఁడును, భక్తాయత్తచిత్తుఁడునగు పర మార్థవిద్ధుఁడగు బసవడుత్రాసమేల, మేలయని శివనాగును శైవంకర మగు శిబికారోహణమొనర్చి భక్తపరిచర్యల నెరిగించుచు నేతెంచిన సంచితపుణ్యుని బసవుని యాలించి తిడి్రంచి నృపాలుడీ యన్యాయంబు నమాంగళ్యమేమి, అని ధిక్కరించుటయు, భక్తసాయుజ్యుండగు పూ జ్యుఁడు దిగులుమాని పనిబూని! ఒజ్జాబిజ్జలా! నాస్తికులరీతి, పాపండు లవలె స్త్రీవిద్యావిష్టులభాతి, జైనబౌద్ధుల మాడ్కి జాడ్కి రాని వై ష్ణవవర్ణాచారములు (శివ శివ!) పట్టుబడినట్లు జాతివైషమ్యముల త రింపఁ సంపత్కరించునే! ఆరాధ్యున కనాత్మత్వమారోపింప జెల్లదు.

అణిమాదుల కధ్యాత్మికచింతయే స్వభావము. అష్టాదశసిద్ధులకారా ధ్యుడే యాత్మక్రియకు ద్వంద్వాగ్రుడగు ప్రణుతసిద్ధుడీ శివనాగమయ్య. అట్టియెడ జన్మకాష్టికమగు వర్ణనిర్ణయము బూనెదవా పూర్వాశ్రి యుండగు గొడగరమాచనార్యు స్వస్త్రధేనుజానువృష నీసర్వైశ్వర్యరాజ్యం బును హేయమన్న నిమ్నజాతియే యగు. కామధేను సంతాన ముగా జూపించు నీలోక సంతానమున కింతరాయము జేయనీయనా స్వమిన్నలకీతెన్ను లెన్నుటసన్నకాగు యజ్ఞాచారమగు పిష్టి, స్వర్గసం యోగంబగు పశుకాండలో దుండగమున్నదన్న హోమశేషమారగించు న శేషమనీషిబృందంబున కీవర్ణసాంకర్యదోష మాపాదింపనగును. శై వారూఢమున ప్రవర్తక నివర్తకమను మతద్వయభేదము లుత్పన్నమై నవి అందు తొల్లిటెదిభవజన్మ జడము ప్రకటశివసంస్కృతుడు నివ ర్తుడు, భక్తిజ్ఞానవైరాగ్యంబగు వర్ణంబెసముత్తీర్ణము. శైవులు నిరా కృతులుగాని పరాకృతులుగారు పురాకృతమగు జడలోకము, మూఢ త్వమునుజేసి తిరస్కరించిన సంచితార్థములు శైవసంధానమున కను సంధానము లేయని నమ్మిన నాసిద్ధాంతమంత రార్థముకాని వ్యర్థముకా దు గారీవరా! భైషజములేల! భక్తునకులేల! శివనాగుని సాగమ నమే శైవ సుగమనమనజాలకే మనజాలక యీలీలవిమతులు పేలజోల మాలునే! కరికిపంది, హరికికుక్క, హేళికిఖద్యోతము, చంద్రునకునక్షత్ర ము, క్రందలుగంగకు సముద్రమునకుకుల్య, కామధేనువునకు గార్దభము, కల్పమునకుగచ్చ, నరిపోల్చుట తగువరులపనియగునా! ఒక్కశివభక్తు నకు వేయిజన్మబ్రాహ్మణ్యము నాణ్యముకాదని వాదించి మోదింప నా దరింప బోధమతిమై సంగతిమై యనంతఫాలాక్షు సత్సభాభ్యంతరాళ మునకుండి శ్రీపతిపండితయ్య స్థూలనిర్మితదుకూలమునఁబోలన లోకా లోకసంహారకమును, సర్వభుక్త్యమునగు హరుని త్రినేత్రమున నము త్పన్నమైనకీలలఁ దనకేలనవలీలఁబట్టి పరిశోధింపలేదా! ఆరాధ్యులప్ర

క్క క్రొవ్వాలినమషికంబులకైన నీజాతిబ్రహ్మకూటంబులు సాటికావు, ఇందుకు తార్కాణ మొక్కఁగాదార్ధంబుకలదుగా?

కల్లిదేవయ్యగారి కథ.

తొల్లి హేలాపురంబను గ్రామంబున యశోధనుండును రుద్రావతారుండునగు ప్రసిద్ధభక్తుఁడుండెను ఆతని నామధేయము కల్లిదేవరయ్య. తద్గ్రామంబున నీశ్వరాలయ మొకటి గలదు ఏతదాలయమంటపమున నాగమొకటి శైవసాన్నిధ్యమునకై వెడలుభక్తులఁబట్టి సాయుజ్యంబు నొందించుచుండెను. సామాన్యు లాశాపాశబద్ధులగుటచే ప్రాణప్రిదమని యెంచునిహంబునహించి పాపసంహారమునకు భయభ్రాంతులై మఠప్రవేశంబునకు జంకివంకలబోవుటయు విని భక్తాపాయ భుజంగగారుడమణియగు దేవయ్య శైవసాక్షాత్కార మొనరింప పరివారలు వలదని వారించిన సారించక మండపప్రవేశ మొనరించుటయు యథారీతియని దుష్టభుజంగము జంగముదేవర పాదములు పాదాక్రాంతమైనట్లు బిట్టుకఁగుట్టి విషభుక్కని తక్కవగాఁ మక్కువకుని లింగదేహమును భంగపరుప తెంపిలేక చాకలించుటయు నెల్లరువిలోకించి కించమూని విగతపాపరూపంబును జేపడిచూచుచుండ దేవరమహత్వంబు సహత్వంబుగా నాచచ్చినపామును తనయిష్టదైవతాలంకారమని చాలిగొని పునఃప్రాణప్రతిష్ఠ జేయుటయు నీవార్త యాబాలగోపాలము జనవిఖ్యాతమై యప్రతిమానశక్తి సారూప్యమానోపించుచుండెను. అంతగృహదాసి నర్మ్యంబునకై యుదకంబుదే భాండముగొని తటాకంబునకేగుచుంటయు జనసమ్మర్ధమగు మధ్యేమార్గంబున నొకవిప్రుని కరస్పర్శచే నామె 'శివశివ' అని యాకుండను దండగబెట్టి విభూతిధారణమైనవెనుక నూత్నభాండోదకము గ్రహించుటయుగాగల యావారంబులకందలి విప్రులొక్కవదువున పంకించి కట్టుగానొక్క పెట్టున నేకాం

లమునను న్నను మాకాంతప్రియమానసుండగు దేవరపై దాడివెడలి మీదాసియే భారిసికి మాసంపర్కము విప్రస్పర్శ యోతవిషమైనదో వింటిరా. మాతాకిన దీనికి దుర చాంమంట మీపాటిచేసి యీబోటి నిమాట మెత్తమెరిమి ఇట్టిసంప్రదాయములు వేదోక్తమా, శ్రుతివక్తమా, పురాణోదితమా, ధేమమా, యజమానులకడ నిర్ధారణచేసి విమచుట సంభావ్యమనుటయువిని పరతింనాక్రగమొల్లని సల్లలితహృదయుడయ్యు దేవరప్రతివాదుల వర్ణితివ్యాముసహ్యాముకాని మానసమున భూవరుల నుద్దేశించి ఆర్యా ! వితర్కము లేల! మిమ్ము నంటరాదంట శైవసిద్ధాంతము. భక్తావాస స్థితకుర్కతాలికిని మీసోకుతగదు అట్లుంగాక (బ్రహ్మణి చరంతీతి (బ్రాహ్మణః) పరమార్థముసాకారము పరశబ్దముత్కృష్టపదంబు గావున శశిఖండభూషణున కాయర్థముసార్థకము కావున వ్యాకరణోక్తముగా సూస్కరించిన [శైవంపరమోత్కృష్టం, ఉత్కృష్టంపరమ్ ఏవా, ఏవమ్ బ్రాహ్మణోశ్శైవం, శైవాఏవై బ్రాహ్మణః ఏతాన్నైశైవంవేదా!] అనుప్రమాణభాష్యములు స్ఫురించును. బ్రహ్మమతబండనకు వాఁడ సహజకోపోద్రిక్తులై దేవరా ! మన్నించుచుండుమనియూ యీదురాలాపము శైవేతర మెల్ల వేదబాహ్యమనియు శైవేతరులు శునులనియు నీయుత్కర్ష అట్టియెడ సర్వతోముఖమును శర్వాంతరార్థకమునకు సోదహరణముగా ప్రయుక్తంబగు నొండుస్వరయుక్తంబులగు ఋక్కులు సల్లపింపుచునుటయు భక్తవశంకరుండగు శంకరుడు కాలభైరవాంతర్గమనుండై ప్రత్యర్థులు వ్యర్థకుడ దేవరపాలబడుటయు నాయింటిబాగిలము వేగిరము దైవాదత్తునగు వైదికాసనమలంకరించి దేవరయావర్తములకెల్ల ప్రత్యాపన్నములు సమర్థించగా గన్నవిన్న విప్రవరులెల్ల తెల్లబోయిరి. అంత విజయోత్సుకడగు దేవరవిపురిలఁ దిలకించి కూపస్థమండూకములక, గాని యీయబ్బురమేల! సర్వసిద్ధియగు సిద్ధరాయని పురంబున నొకసారమేయ మపారవేద విద్యా

ప్రసక్తమైయున్న దానిగురువింత వింతకాదు ఇట్టిభక్తాంకితముల జల్లు గొన్నలాలాజలంబులైన మట్టకట్టడిజాతికి చెల్లునే తొల్లి శైవుం డొక్క-రుఁడు కోటివేన విప్రులకు మేటియను మాప్రత్యక్షసిద్ధాంతము న్నది. అది యీాగమ్యము కానోపును అని దేవరధిక్కరింప ప్రతివాదిభయంకరుఁడగు సప్పటి బాడనల నిరాకరింపనొల్లని బసుగుబావలావడదేవర పాదాక్రాంతులైె పండితవాక్యము రిత్తవోవునా! నేర్చిన యంతకునీతి మనీషులముందు మామాట సత్యమైనను లోటుపడకున్నేని గ్రహానుగ్రహసమర్థుల ప్రత్యక్షములగు వాక్యపరంపరయే పటిగానిమాసత్యసూక్తి వాదనబలములేమిచే సామెతకాదు దేవరశైవమహత్వముత్కర్షించి మూఢతార్కికుల సద్ధర్మావస్థల గస్తిచేయనెంచి విప్రసాయకులారా! శునకమన్న గిలిపిరి జంతుసారూప్యార్థులు కారని నేతెలియనైతిని అంతకు నీచాతినీచమై పరమాత్ముల పాదధూళిసోకినమాత్రన యుష్కృష్టమగు జడమునైనగాంచి సాదృశ్యము గొనసగును ఇదిగో యీాపాదరక్షకు సతుల్యమైన యుత్తములిందెవ్వరుందురో! యని తులాభారిము వేయ భక్తపాదరక్షకైన నావాదవేదబృందము సాటి రాజాలక దేవరిప్రపర్శనమునకు శైవాదర్శమునకు విమర్శ చేయలేక సిగ్గుజెంది పగ్గపీగి యథాయథలైరి

బిబ్బబాచయ్యగారికథ

నృపాలోత్తమా! సత్తువమాని శత్రుభావమున శైవోత్తములను త్తడికొనిన మూఢులగతి రిత్తవోవునే! తొల్లి విప్రాగహారంబని పేరందిన గొబ్బూరను గ్రామవిశేషమూడు. అందు శైవతత్పరమానసుండును, భక్తజనాగ్రగణ్యుడును నిరంతర జంగమార్చనాతత్పరుఁడునగు నొకమహామహుడు వెలయుచుండు. అతనినామధేయము బాచయ్య స్వగ్రామంబుననే కొన దూరభారంబున నెంచక

పరిప్రాంతము లెంక దద్వైన నారాధనపేరువిన్న పులకితగాత్రుఁడై య్యు భక్తుఁడంవాపాప మా రూపంబు నగ్రహారంబుపై పడి యుండ్లద హించెను మేకలమూడ్చెను, కొట్టములముట్టడించెను, మిద్దెలగూల్చెను, గాదెలగాల్చెను, వేదపాఠశాలల నేలమట్టమొనరించెను, గేహసీమలు పేరుమాసెను, దేహళులు మట్టిగొట్టెను. రాజవీధులు బగ్గమాపాలయ్యెను, బజారులు వాజారములు బట్టబయలయ్యెను, గ్రామాశేషమిట్లు భక్తునిశాపవశమున ముట్టుకొనుటగాంచి బాచన యపారభక్తియుక్తుఁడు అట్టివానితిరస్కరించుటచే నోఁడోరుగాక సమూలాపాటము సంభవమయ్యెను. హాస్యమునకై యగ్గిదాకిన కాలకుండునా! అదిగో! యింటిపశువులాధారహీనమై యల్లాడుచున్నవి! వత్సహీనమై, వగచుచున్నవి. స్త్రీలుపాతలులేక రోతబుట్ట జేతులజేతములమోచి విలపించుచున్నారు! శిశువులు వ్యసనముతో నున్న మాతల నదుతల నుబ్బిన వేడిబొబ్బల నుబ్బరముల బొబ్బ బొబ్బయని భ్రమసి సొమ్మరిల్లుచుండిరి. అంతకు నిష్కారణవైరమే కారణభూతమయ్యె. గతన్నాస్తి పూర్వకృతమునకు వగవనేల! ఇంతటికి మేల్కొని బాగుపడుట ధర్మమని యన్యోన్యము సంప్రతించుకొని వాదముడిగి సాదరమున నాదయూపరు శంకరహృత్పరిసరసకు జేరి కరములు శిరములజేర్చి, పాదములప్రవాద మొనర్చిఁ దిక్కేమని యొక్కమ్మడి దుక్కముగ దురవదురు పాతులుతీరని మాహాత్మ్యమునకు బాచడు సహజకోమలహృదయుడు, శరణాగత భక్తవత్సలుఁడు మెల్లనిజూపులజూచి తెల్లని చిఱునగవు వెల్లనిమోమున జిలుకాడ, చల్లనిమాటల వెల్లుగానాస్వాసించి పరామృశించి తేర్చి యూరార్చి మందలించి గర్వభంగమగునట్లు లార్యా! ఇదేమి వెతండికము. తృటిపూర్వమున నంటకూడదంటిరే! మకుత్తణము మాపుల్లెల, పాతల రోతగానక బూసికొందురే! అగ్రవర్ణముల స్పృశ్యాల విమర్శించుటలు శెల్లుతు. దర్శింపనొల్లునే! పామరలోకంబున

కగుజాతివైషమ్యమేలరెండు. సర్వశివంకరుండగు గౌరీపతి జతవెతగా నెంచి, తద్భక్తుల ననురక్తుల ముక్తిసంగుల భంగపుచ్చ మచ్చరమూనుట దేహమ్మువై గినిసి తను వినాశ మొందుటగు. అట్లైనను సాయుజ్యమగును కాదన్న చౌకానిభ్రమలేల' అని నిజమహత్వమున నారుద్రాగ్ని నుపసంహరించుటయు నయ్యది లక్కపండువలె, పవడముకొప్పిరీతి బాచని శంఖహస్తముల జేకొనియెను. తెల్విగొన్న బాపలు సామర్థ్యంబున గాంచ అగ్రహారము చెక్కుచెదరకుంటయు ఏతద్వృత్తాంతమంతయు కలగాంచెను బాచని శైవ సందేశమున కమితానందమంది స్వయంకృతాపరాధములకు వగచుచు క్షమార్పణవేడి బాడబులెందే చనిరి. ద్రేకితభక్తియుక్తుండై యాకర్ణాంత నిజవిశాలఫాలభాగంబున విభూతిదాల్చి రుద్రాక్షలరుతలేల, పట్టిసముఁ జేబట్టి, చర్మంబుకటిబెట్టి లలితాలంకృతమును శైవమందిరంబునగు శిబికకు పట్టువులఁగప్పి పడగలదిప్పి విభూతినలిచి, మల్లెలపాదివి మంచిగంధముపూసి మారేడులమూసిస్నిగ్ధమై ముగ్ధమైసుప్రసిద్ధమై నందికేశ్వరు బేరుఁగొనని యుల్లాసముద్దగు వెల్లయెద్దును పాదమున కందెయులు కొమ్ముల పానుగొట్టములు నరుత రుద్రాక్షపేరులు నంకమున పడగలు ప్రక్క త్రిశూల లాంచనము పార్శ్వమున పన్నగాలంకారము లలాటమునఁబైడిపట్టము కంఠమున శేగంట ప్రకాశింప దవ్వుల శృంగారంబుగదోచు రాకేందుబింబమో యనునట్లు శకటమ్ముబూన్చిన యమంగళతూర్యనాదంబు లుప్పతిల జంగమార్చనలపాల్గొని భక్తభుక్తశేషంబు లపారముదంబున నెత్తిబత్తిమెయి బండిలోనిడి పరమేశ్వరుని భజనచేయుచు బోయి తత్ప్రసాదంబున లోడిభక్తులదనిపించు బాచయ్య యమాయక స్వభావమును గాఢవిశ్వాసమును నిగూఢభక్తిని గ్రహింపజాలక ఆయూరి వేదవాచ్యలమని యగ్రేసరులమని యగ్రజులమని యపభ్రమించు పండితులెల్ల మత్సరబుద్ధులై యొక్కనా డానందపరవశుఁడై సాటిదేవరుల యుత్సా

హామునఁ బాల్కొని పరవశుఁడైన బాచనివేచని పెరుచబాపలు అంత్యజా! నీకెంతపొగరు. చచ్చుడికూటములకూడి అగ్రహారమురచ్చల విప్రులమచ్చలనిట్లు సైపులేని కైపున మైలజేయ జెల్లునే, ఆహా! పుల్లెల బువ్వకు మడిగట్టి యీశోడిముచ్చెలగాండ్రతో నోడలెఱుగని సివమూనుటంతయు కైంకర్యమేగాబోలు నేర్చుబోతివిలే అని యెగతాళిజేయ భక్తహృదయము జలింప బాచడాగ్రహయుక్తుడై పదార్థవాదులగు సోదరులారా! ఇదే గొప్పప్రసాదము కాదందురా! శైవలోకము హసించుగాక తమకింపక డాయుఁడని విప్రులు మాటగాయుని విలోకించునంతలో భుక్తశేషాన్నముగాదె, కుంకుమరాశివలె, బాలసూర్యకిరణవితతియట్లు కోమలలతికాగ్రములట్లు నరుడావిప్తములగు సూక్ష్మాణువులు దృగ్గోచరమగుటయు వెనుదీయని కోపావేశంబున బాచడా సిప్పకల గ్రహించి రుద్రపూజ్యమగు మందారదళములట్లు భ్రమించి వెలయ రాజు కణంబులజిల్కు యొడలంటి గడ్డములుకాలి పట్టలంటుకొని పేదబాపలు కచ్చెలువిచ్చుకొని దోవతులూడ్చి యాత్మసంరక్షణార్థమన్న భయమునకు దాళలేక జంగములవ్యథాదూలిన గాలిసోకునకు ముక్కుచు దవ్వోగియుంటయు నిష్టభక్తపరివృతుఁడై బాచడు యథాపూర్వకముగా మంగళగానతత్పరుఁడయ్యెను

మాదర దూడయ్యకథ

పవిత్రగణాధిపభక్తులకు యుక్తుల వంచించు సంచితంబు సామంజస్యమగునేపో! భక్తాగ్రణుల మానసికశక్తుల గ్రహియింపక కొఱమాలిన బేలుపోకలసాకున వర్ణభేదములెంచు కుత్సితుల తలదన్ను వన్నెలపున్నముగొన్న వెన్నెలదాలుపు వేలుపుగొలుపు కథ నుదాహరించెద వినుదువుసుమ్ము, విప్రవర్తమను బ్రాహ్మవాటి పరిసరిని పేదయు శంకరపదారవిందధ్యాన నిరంతరాయమానుఁడగు నొక బడుగు మాలడొక కుటీరమున జంగమార్చనల సల్పుచునున్నంతకు పరమేశ్వరునిపై

భారముంచి సత్కాలక్షేప మొనర్చుచున్నంత నొకనాడు నడురేయి యింటికేఁగ దారితప్పి యెందేచటం గనుఁగొన బ్రహ్మనాటవాసియు సర్వాంగకుష్ఠయు నగు విప్రుఁడు పరిభ్రములగుచున్నారి చీకటిచాటున క్రిందుమీఁదు దెలియక దూడయ్య యింటిపొంత నంతులేని పుంతలోఁ దిగి పడి లేచి యిల్లు జేరి పాదప్రక్షాళన మొనర్పదప దేహము గాంచుటయు దొంపి గొన్న యంగికములు తేజోవంతములై యుంట గాంచి దిక్కుఁదోఁపని మాపంతియు దేపక దేజాపుగానుండి లింగదర్శనమున వేఁగి వేవేగనాజాయపచ్చుచుండెను. దూడయ్య యంతయు లింగమహాత్మ్యమున మేల్కాంచి నిత్యకృత్యంబులఁదీర్చి భృంగీషాన్మతృకమను యంత్రరాజమున తేజోమూర్తియై గురులింగార్చన మొనరించుటయు తత్ప్రదేశమును గురించి ఏతత్క్షేత్రశంఖుస్థాపన కన్నులారగాంచుట నావిప్రుడీ స్థానవిశేషమునకీయన మాహాత్మ్యమేకారణభూతమగునని గ్రహించి "శరీరమాద్యంఖలుధర్మసాధనమ్" అనియెంచి భగవద్భక్తుని కులగోత్రముల పృచ్ఛింప నిచ్ఛగింపక వచ్చి యాతని పాదోదకము పాదమస్తకము స్నానమాడుటయు సతనిరోగము భృంగిభూషను సేవాతత్పరుని ప్రభావంబున నివారణగుటయు నావిప్రుఁడు సంతసిల్లి గురుభక్తియుక్తుఁడై నీచమనక యగు బాగు దూడయ్య యప్రతిమాన శైవభావంబు లోకంబున జాటుటయు తదితరులమాటలేల నేఁడువందల విప్రులాతని పాదములసన్నిధిఁబడి మ్రొక్కి నిరామయులై వెడలిపోవుచుండిరి. లోకవిభాకరుండగు ప్రభాకరుండు నీశ్వరారాధనఁజేసి తన యంగమచ్చమునుఁ బాయుటఁజేసి ద్వాదశరుద్రుఁడై లోకారాధ్యుఁడయ్యెనుకదా! సామవేదుండను విప్రోత్తము డాశాపథంబున బోవుచు నరణ్యమధ్యమున బ్రాహ్మణులకు తొలిగిమెలగ కపలలము సలిలమున పక్వముజేయుచు నిటలాక్షునకు 'సోశంభో మాంపాహి' యని నైవేద్యమిడుచున్న యాతని నిర్లక్ష్యమునకు సామవేది రోషించి కషాయకంఠుఁడై, శూద్రా! ఎగ్గంచని పగ్గకుపో

యి మమ్మొగ్గువ చేయుచుంటివా! ఉల్లితిని మల్లెలు మూడుచుకొందువు
గాని, ఏగూటిపిట్ట యాపల్కులనే పలుకును మసిబూసిన మారేడగునా!
నీసిగ్గుమాల! ఆలగ్గుఱ్ఱము బోచ్చె, చెచ్చెం చెప్పులసందు నుంచిన
నీమాలకుని భక్తపరాయణుఁడని మోసపోవుదుననుకొంటివా! కొంటీ!
నా పేరు నీతి రేచెప్పక చెప్పవని యధిక్షేపించుటయు శ్వపచయ్యనా నొ
వ్వనా శంభుభక్తుఁడు సాధూత్తముఁడయ్యు నాధనోక్తుల నామూఢద్విజుని
కి ఋజుమార్గము, ప్రయోజనమార్గము, ముక్తిసంసర్గము భర్గునవర్గళ
ప్రభావము ప్రబోధింప దయయుంచి కించుబూనెను ఆదృష్టిపటుత్వ
మున విప్రుఁడు నిమంశయుక్తుఁడై నిశ్చేష్టుఁడగుటయు తన్మహత్వభావ
మున చకితభక్తపిజ్ఞానుఁడై తక్కుగలబాడబులు సహితము ప్రక్కఁజే
సి మక్కువపడి దూడయ్య యొసంగు ప్రసాదంబుల మాంసాదనంబని
యెంచక పంచుకొంచి భక్షించుటయు నతనికి ప్రణమిల్లి శిష్యులై యీ
జగన్నాథ ప్రసాదము మహాధనముగా నానాటి బాడబులెల్లరు గొల్లగ
నొసవిరి ఈశ్వరోపాస్తిలేని ద్విజునికంటె నీచునాంత్యరంగికకొల్వు సల్పు
శ్వపచుండె సిద్ధభంగుల నుత్తమసంజాతుఁడౌనుగదా!

ఉద్భటారాధ్యుని కథ

హేయకార్య విసర్జనుండును, సజ్జనదుర్నతవార ప్రభాస్వంతుండును,
లింగార్చనావచ్చనుండును, అఘనివారుండును, కైంకర్యయుక్తుండునగు
నుద్భటారాధ్యుఁడు వల్లకియను పట్టణము నిజమహత్వంబున సర్వపవిత్రము
నరించుచుండెను ఏతత్ పట్టణమునకు భోజపతినాథుడుగా నుండును.
అతఁడు సుశీలుఁడు సద్గుణాసంపన్నుఁడు. భక్తసౌహార్దుఁడు విమతభీమను
డు. దుష్టసంహారకుఁడు. శిష్టపరిరక్షకుఁడు. గురుసేవాపరుఁడు. శైవరహ
స్యవేది. ఉద్భటార్యుని పరిబోధమున మంగళప్రదుని నిస్సంగును సంగ
తులు సాంగముగనెఱింగి లింగార్చనా కౌతూహలమానసుఁడై సిద్ధాంతి
యగు గురుకైంకర్యమున నశ్వరలోకార్థము లనర్థములని సరకు సేయక

నుస్థిరసాయుజ్యపదవికి యదనువెదకుచూటయు, శైవరహస్యవిదూరులు ను కర్ణభ్రష్టులునగు పామరజనము నృపాలుడీలీల నిలనేలమాని మానని మందిమేళకుల వేడబముల నుక్కటుని భటునివలె చిటివోటి శివగీతముల జేతుల మూతుల కోతగా బూతినాది బూతమూర్తిగా కితకితలాడుచుండునా. కానిమ్ము క్షుద్రమార్గముబాపి రాజ్యపారతంత్రమునకు దిగ్గ్రపనిమనల గొప్ప యుప్పుజేలచెప్పవలెను అని బిట్టువగచి యొక్క పెట్టున భోజునకీ సాట్టమతము రాజ్యాలిప్తమనియు, ఉద్భహార్యుడుత్తమపీక్ష్యుడు కానందు వతడా వేశికుని యుపదేశములు దేశీయకాలు కాజాలనందు విసర్జనీయములనియు, నీచసంజాతుల సంగతి యుత్తమ కులజుల కసభ్యములనియు వాదబలీయముగా పెద్దనుద్దులెత్తి పొత్తముల సత్తువులం జూపినను గురుపదారవిందధ్యానా యత్తచిత్తుండును, శైవసేవాప్రధానుండునగు భోజుండు బ్రహ్మజిజ్ఞాసువుల పశువులుగానెంచి పశుపతియందె డెందముంచుటయు నాకూటబాపలు మాన తోపక ప్రాపుగానక కానకపోయిరి. ఇంత కొంతకాలమునకు విమతుల నధోగతి పాల్జేసి తానుత్తమపథము నలంకరించెనో యన నుక్కటుండు లింగదేహముచాలించి శాశ్వతసాయుజ్య పట్టభద్రుడయ్యెను ప్రతివాదభీతిలేమి నైష్టమదుర్మతగులు చెలరేగి చెడవాసి యుద్భటార్యున కగ్నిసంస్కారము శేయ ప్రేతభూమికిఁ గొంపోయి యుంచుటయు తత్పరిసరవటజూటంబుల మాటుననున్న భూతపిచాచంబులు చమ్మలుమాని కుతూహలముగా విలోకించునంతలో ప్రేతహోమమగుటయు తద్ధూమోద్ధూతములైన కింకరవర్గమునహితము తమపూర్వకృత పాపపరిపక్వమై కైలాసగిరిచేరెను అందొక్క భూతమగు వెనుకఁజని జట్టులేక దిట్టముడిగి డగ్గులుటయు నాయులికిడికులికి భోజుఁగు భూజము రోజుటయు నాభూతము నద్దడగి యెద్దిక జేరి ! ఏలికా ! నేను భూతమును. నాదొకమనవి. నాపరోక్షమున బందుగులెల్ల యుద్భటార్యుని ప్రేతభూమ ప్రభావంబు

న వీతకల్మషులై పూతచారిత్రులై భూతాధినాథుని రాచకార్యమునైన న్వీడిపోయిరి ఇదియు నాయదృష్టమే కావునను భయతారకముగా నొక్క ఫక్కినొక్కి చెప్పెద. కాదనరాదు ఈప్రేతసంచయము గావించు ధూమము వెంపుననే నిలింప పదవినందెద•తోడనె నీవీవటవృక్షము నాశ్రయింపుము నావెతుక నీవును ముక్తిసంగుడవు కాచేర్తువు ఇట్లు భయత్రకార్యసిద్ధియగునన విని గురుసంసర్గ మీమార్గమునన్నైన లభించుగాక యని నిశ్చయించి వటముక్రింద సంచయనవిధు లాచరించి బంధుయుక్తముగా భోజుండా వృక్షారోహణ మొనర్చుటయు భూతములోడ్పాటున భక్తధూమ ప్రభావంబున భోజుండు గురుసాన్నిధ్యమును శంకరుసాన్నిధ్యమును సాధించెను భక్తాశ్రయమున నోడతోడి పడవవలె నల్పుడు నుత్తీర్ణుడగును అల్పజ్ఞలు తృణముల సంగ్రహించి భవజలధిలో మునిగిపోదురుకదా !

దోహరకక్కయ్యకథ

మదనన్నైరియంగ మదినిలిపి తదావేశంబునకు బురికొల్పి,తద్భక్తపరుల నర్చించి, తద్దైవతమును స్మరించి, వర్ణించి, కీర్తించి, యాశ్రయించి, వరించి, నైహికంబగు గావ్యాన్నైరంబుల తన్మహత్వ పట్ర్భావంబున సూర్యకిరణంబుల నివమువలె, ఝంఝూవాతంబున జీమూతంబువలె ప్రత్యర్థిం గది ప్రబలవిజయము గాంచిన సంచితపుణ్యులలో నగ్రగణ్యుడనం దగు దోహరకక్కయ్యావధారుకలయన చరిత్రంబువినపవిత్రంబును పాప లతికాలవిత్రంబునుకదా ! విశిష్టవేదపురాణనిలయంబని తనివిలేని పేరెన్నికగన్నకపటవల్లియను బ్రాహ్మణవటి తొల్లికలదు. ఆగ్రామమే కక్కయ్య స్వస్థానము అప్పురమున విద్వాంసుడొక్కరుండు జేరి మీరిన పెరిమతో పురాణగాథల శ్రోతలుజోతలు పెట్ట కట్టుదిట్టంబుగా వివరించి సవరించుచుండును అతని యుక్తికౌశల్యము బహుళవ్యమును బహుజనసంస్తవ్యమును, నవ్యమునువిష్ణుప్రభాసం

భావ్యమును, హరదూషణానంతవ్యాప్తియుండును. విష్ణుదశావతారములు వివరించినచోట హరవిశ్వరూపసందర్శనము నభివర్ణింపఁడయ్యె. విష్ణుమధువైరియన్నపట్ల హరుఁడు మదనవైరియనఁడయ్యె, విష్ణుజగన్మోహినియన్నచో కరకంఠుఁడుగ జగన్మోహి' యననొల్లఁడు విష్ణువు విమతులగు రక్కసుల నుక్కడించెనన్నచో, నంచి కావల్లభుఁడు వైష్ణవ సంతానము సంహరించెనని నుడువజాలఁడు. విష్ణువు ఖగపతివాహనుఁడన్నచో, గరళకంధరుఁడు నందివాహనుఁడని ప్రశంసింపఁడాయె పురాణస్థములైన యాదికథఁ వినియుంపని వెడబుద్ధి పుక్కిటపురాణము లెత్తి జనాకర్షణమునఘనాకర్షణమే భక్తసంతర్షణమును పరాపకర్షణమనిహరణము జెందునా మందునియందము మాలిఁచాదనునుగాంచిపామరులుభ్రమయుదురుగాక, శివతన్మయత్వమునంది, లింగమూర్తితో నైక్యమందిన కక్కయ్యకీపౌరాణికములు వెక్కసమానుగాని యక్కరయగునే! శివభక్తులట్టివేకదా! విమతకథల నారము గ్రహించెను ఉత్సహించెను సంకల్పించెను. ఇష్టదైవతను సంప్రార్థించెను దైవబలము తోడ్పాటుగా, తోడ్తోవచ్చి, సభ సంభ్రాంతినొందఁ, పౌరాణికుడు పరువెత్త, నువ్వెత్తుగావచ్చి పొత్తమును సంగ్రహించి కక్కయ్య దానిని చించి చిదరజేసెను అపరరుద్రుడోయని భక్తావేశంబున కాగ్రగించి యావిప్రునిపైబడి సింగముకురంగమునట్లు దేహము లేహముజేసి, యెముకలదుమ్ములవైచి, ప్రేగులనాగులమెడవైచి, క్రొన్నెత్తురుల కుంకుమపూరసమువలె మైనలది, పునుక జేగొన్న మాపరకుభీభత్సంబుగాకక్కయ్య విలయకాలక పాలధారివలె, నటరాజమూర్తివలె నద్భుత కృత్య మొనర్చుటయు భక్తపరాయణు డగు కక్కయ్య నెదిరింప సాహసించు వైష్ణవులు మందునకైన కానరారైరి. నిజభక్తి యన నిట్టిదికదా! శైవకృత్యంబులు సదా జయప్రదముకదా!

భోగి దేవయ్యకథ

నృపలా ! ఈశ్వరభక్తులు సమంచితశక్తియుక్తులనుట తెల్లము కదా. నిగ్రహానుగ్రహాయుతులకు గంగాధరనికింకరు లరిభయంకరు లనుటకొక కథ చిత్రకథను వినుము. తొల్లి కెంచావియను భూసురాగ్రహారముకలదు అందు భోగి దేవయ్యను విప్రోత్తముడు వసియించుచుండును. అతడు అశేషభోగిభూషభక్తజన భక్తిభావనాసక్తుడు. అతడారీతిని లింగజంగమసపర్యాసక్తుడై నంత శితికంఠుడు ఏతత్ భక్తప్రభావంబు స్వభావంబునో, స్వరూపంబునఁ బరీక్షింప నెమ్మదినెంచి నెమ్మదిగా లింగమూర్తి మెడవ్రేగిలించి, యాపాదమస్తము బూతిధారణమొనర్చి రుద్రాక్షుల కట్టుగట్టి, త్రిశూలము గేలదాల్చి, శ్రుతులరోగిపడగలుప్రేలించి, హరశంభో అని శంఖముపూరించి భోగియెట్టయెదుట నొక పంచతరూపమున వచ్చినిలచెను దేవయ్య యట్లరుదెంచిన జంగమ దేవరను దేవరనభివర్ణించి ప్రత్యుత్థానముజేసి శివద్రవ్యంబు లనుచితసత్కారములఁ బూజించి, యుచితాసనాసీనుంజేసి సద్గోష్టిసల్లాపంబుల కుశలప్రశ్నల గడపుచున్నంతలో లింగనైమిత్తికంబగుటయు దేవరయ్య భక్తిసంపన్నుండై యభ్యాగతినర్చింప యత్నించుటయు నాకువానానూనపవేషధారి గ్రహించి సాక్షాత్ శివహృదయముగావునఁ దావచ్చిన కార్యమవార్యమగుట దేవరయ్య ముఖారవిందమవలోకించి యవధార్య ! అశనాతురత యేల ! నావిన్నపమాలింపుము. నాదలంపు వచన మీవ చిరమునఁ బొనర్చకున్ననాతిన్న సార్థకము లేదు. వెఱ్ఱియనుదెచ్చియూరగింప జేసితివా? నాభక్తహృదయము సాదువడి నీకష్టముసఫలమగును. అనినను భక్తులయెడ సంకోచమవంగీకారమగుట చేయసభ్యమనియెంచక మించిన దేమని తలంచి యొక మొదవును వంచించి యానూంసము రుచ్యంబుగావించి జంగమదేవరను సంతృప్తి పరచుటయు నీవర్తమానము గ్రామమామూలాగ్రము కీర్తమానమయ్యెను. ఈ

మ బ్రాహ్మసంజాతుడగు దేవర నీచస్నేహమున వర్ణసంకరుడై మతి మాలి తానిటూళ్లు కర్కశులకు గౌరవించి విందుచేయుటవిని యులికిపాటి ల్వాజులు మేటిబడిరులు గొని దేవరయిల్లుజుట్టి యశ్లీలములబలుకువారు, అనర్థముల నడపించువారు, తలుపుల నడలించువారు గోడలబెకలించు వారు లోనివారల నదరించువారు నై యీవలకు రాకపోకల బోయిన గుడిసెలాగి యగ్నిహోత్రము దాగొత్తెదమని బహువిధాలాపంబుల 'నాథ క్తవరుల వంచింపః బూనుటయు దేవయ్య యాకుమతిసంఘముల నుల్లంఘింపనెంచి దైవభారమెంచి యీవలనరుదెంచి, ధైర్యోత్సాహ ములు రెట్టింపః అయ్యలారా! మీరెల్లరువర్ణనిర్ణేతలగు ప్రముఖులు, నేనువర్ణసంకరుడను. నాసహచరులా నీచాతినీచులగు మాలమేళము. అట్టివానినన్ను విప్రోత్తములు దృష్టిశంక జేయుట శంకరుని వంకబెట్టుట సంభావ్యమే. ఈపాంతపీకుట యుభయులకుపాడియే కావున నిదేనాదే వుని నమ్మి మీాసమ్మి సహింపలేక యీ వీడు నేడు వీడిపోవుచుంటిని. అని కలహము చాలించిగేహముఫీడి మిత్రునిగూడి పురబాహ్యప్రదేశ మునవిడిసెను భక్తులు సంకల్పసిద్ధులుకదా! శైవప్రతిష్ఠితంబులగు పజ్జ లింగములు, శార్ఙధరాంభుజగర్భముఖ్యదేవాళిని సంప్రతిష్ఠితములగు లింగములు స్వయం భూవర లింగమూర్తులును భోగయ వెంబడి గోవు వెంట వత్సములట్లు దశదిశల నెగయుచుండెను పీఠములుగాయును, దేవళులప్రకంపించును, సోమసూత్రముల కంతల దాటును, పూవురా ళ్ళబెకల్చును, హిమనగజాత్మజను విడిచిపోవును తామరతంపరైచను ను డీకొనివెంటబడును, పంతగించి యతిక్రమింపజూచును, దొర్లులాడు ను, కలహించును, సహించు, ఈవిధమున గ్రామమునగల లింగమూ ర్తులు పర్వతపంతలవలె బంతులవలె భోగయ్య వెన్నంటి స్వేచ్ఛావిహార మొనరించుటయు కెంచావిదై వాపరాధంబున భక్తజనాగ్రహంబునకు గురియై పాములోరుచుండెను. వెండియు మేదినీమండలికంపించెను, తారలు

రాలెను. నభోవీథియల్లాడె సూర్యచంద్రులు తెన్నుతప్పిరి. చిమ్మచీకట్లుగ్రమ్మెను సస్యములువాడెను. బావులుపూడెను ఘూకరాకములు కూడెను, వాయువు స్తంభించెను దూమముప్రకోపించెను. నిప్పువానకురిసెను. తెప్పలుమునిగెను. గుండులుతేలెను. పురములంటుకొనెను. వనము జలమయమయ్యెను. ఇట్టిభయోత్పాదములు లెటస్త్రింపవంచనాపరలగానెంచి బుద్ధివచ్చి యచ్చటి విప్రులు చెచ్చెరవచ్చి నొచ్చుకొని దేవయ్య పాదముల జాతములబిగబట్టి దీనులై స్వయంకృతాపరాధమునకు పశ్చాత్తప్తహృదయులైనట్లు కన్నీరుమున్నీరుగా బాష్పజలంబున నాపరమ శివునిపాద ప్రక్షాళనమొనర్చుటయు దైవ్యోద్భేదనమే ప్రధానాంశమును భక్తప్రశంసనమే ప్రాణప్రదముగా గొనుదేవయ్య బాపనయ్యలమొక మిత్రత్వముబూని వారివేడుకొలు నపురప్రవేశమగుటయు నాతని ప్రభావంబున తొల్లియథా యథవైన లింగములు యథాప్రకార్యముగా స్వస్థానంబుల నలంకరించుటయు గాంచి మిథ్యాజంగము సహితము గొనియాడి వేడిచనియెను.

గుడ్డవ్వ కథ

తొల్లి పాండుపుర మను క్షేత్రముకలదు, అందు వేదవిదులను వదనుగొన్న వదుగురు బాపలు కాపురముందురు. ఏతత్ క్షేత్రప్రాంతమున నొక్క మాలపల్లెయుండు, అందొక పేదరాలు వృద్ధురాలు వసియించును ఆమెను గడ్డవ్వయని పిలుతురు ఆమె దిక్కుమాలినది సర్వాంగ కుష్టిసీడిత. పట్టరాని పరమేశ్వరుని భక్తురాలు. ఒకనాడామె పని వడిపాండుర పురమునకు బోవలసెను. పండిన పొడలకాయవలె, కాయమునిండ గంటులు, చమ్ములు గొనుర సిస్రావము, వైవ్రాలు మక్షికలు, పుండువడిన యంగములు, తుండెములైన వ్రేళ్లు, ఆవికృత రూపము, బాధాస్వరూపము, గాంచి జాలిపడుటకు సాయపడుటకు మారు కర్కశహృదయులు, మర్కటహృదయులు ఆనాటి విప్రనా

లు; హేయెవడి ఆమెతో! చిత్తచోరీ! నాపాపము నిన్నుకట్టికుడు
పుచున్నది కానవా! ఒకటెరుగని పొగరున తొలిపుట్టునే బెట్టిదము నే
గొంపకూల్చితి వ్రాయునాటికి పెద్దరోగమువచ్చెను. తా చెడ్డకోతి
వనమెల్ల చెరచును. ఈయంటువ్యాధి యీవీధులవారికి పంచిపెట్ట వచ్చి
తివా! కాని జాతివానవు. పడగెంటనైన భయమగునట్లు మాచోటిల
పాలటి దయ్యమువలె యమువలె నిట్లు సాహసించినందుకు చెప్పవలె
అని తెగడింప నామె హృదయము చలించినది. మదిగదలెను వ్యాకు
లము హెచ్చె, భక్తులశపథము శాస్త్రబద్ధముకదా! పరమేశ్వరుని ప్ర
ర్థించెను. ఈ నికృష్టజీవనముకంటె నాసేవయేలగ్గు. ఈ జరాభారము
కంటె నీచరణసన్నిధియే మేలు నిక్కంపుబత్తిమెయి నిను నేనారత
ము మ్రొక్కిన దైవసాక్షాత్కారమై యీహేయకాయము బాసి
నాశత్రువుల గ్రమ్మనగాతమని నిశ్చయించి సోమేశ్వరుని దర్శింప గిరు
క్కనమరలెను. శిలయుదాక నొడలు జలదరించెను వ్రేళ్లు తెగిపడెను.
పాదములు నొచ్చిజల్లెడ తూట్లువలెను. నీలమండ లుల్లెను. పాదభ్రష్ట
మయ్యెను. పదభ్రమకముతో సాగెను. కడకు కుంటివడి తుంటులూరెను.
భక్తిరసాస్వాదనమున ప్రమత్తులగువారిని బాధలుపీడింపవుగా. చేతు
లతో శివుబలెపాకెను. గండురాచేల నొరసిహస్తములు గ్రస్తముల
య్యెను. జరుగు నాధరము సహితము మృగ్యమైన నామూవెత హృద
యపీఠనధివసించి యున్న తేజోమూర్తి నిగాశకుదావీయదయ్యె. ఆమె
నేలబడి బండవలె దేహాభిమానము మాని దేవుని దయఁ బూని స్వామి
కైంకర్యమునకు బోవుచుండుటయు భక్తవత్సలుండును, శరణాగత
రక్షకుండును గౌరీవల్లభుండునైన కపర్దికృపాంతరంగుండై యామెనెదు
ర్కొని, మన్నించి, కార్యమరసి వరము వేడుమనుటయు నామెయిట్లని
యె "దేవాదిదేవా! లోకైకనాథా! భక్తజనకల్పవల్లీ! ప్రమథాధి
నాథా! బృందారకులకు సహితముజూడ గూడని నాదివ్యస్వరూప

నాకన్నులకాంచు భాగ్యము నాపుణ్యమున చేకురినది నాజన్మతరించి నానోములు ఫలించినవి త్వదీయ సందర్శనమున నేను చరితార్థనైతి. వేరకోరిక లేల'' అని సంతసించి సంస్తుతించుటయు నామె భక్తిగద్గద చ్చెరువడి యువ్వా! చల్లకువచ్చి ముంత దాచనేల, నాకటాక్షమున నాకువజ్రకాయమగును. నీలోటువెంచి గేటుసలిపిన మూఢబుద్ధులకే వ్యాధిని పక్షపాతముగా బంచిపెట్టితి, అన్నంత అనుభవింపక తీరునా, అని అంతర్ధానమై యామె నిత్యసేవకనుకూల మగునట్లా పురమున నీశ్వరుండు లింగరూపమును దాల్చి యవతరించెను ఈభక్తురాలు శాపవశమున నప్పురమున బ్రాహ్మణులెల్లరు పైత్యరోగముచే బాధ పడుచు కర్మపరిపక్వమగుటచే నోపు తమవ్యాధి మూలము గ్రహించి చింతించి కడజాతియని మెటిచులువిరచిన గుడ్డవ్వను దర్శించి తమతప్పు లనొప్పుకొని దయయుంచునదిగా పాదములబడి ప్రార్థించుటయు సహజ కోమలహృదయ మగు కోమలి హృదయమున వారియెడ దయకుదిరి 'నిరామయులగునట్లు' వరమిచ్చుటయు నాబాపలును రూపములుస్ఫుర ద్రూపములుగా మారుటయు నెల్లవారలీమె నిష్టదైవతముగా నిత్యా రాధనల పూజించుచు భుక్తిశేషంబుల నారగించుచుండురు. నృపాలో త్తమా! భక్తవరుల వర్ణప్రకర్షము బాలయముకదా! నామతులకు శంభుడు తండ్రి. పార్వతియె తల్లి. పరివర్తులే బందుగులు. పాటిభక్తులే సోదరులు. మసిపాతనుజుట్టినను మాణిక్యంబగు. అడుసునబుట్టిన తామరదైవపూజ్యము కంపలపుట్టిన యనలము పూర్వక్రియలకెల్ల పూజ్యము. వ్యాసుడు బోయెతకుపుట్టడా. వాల్మీకి శబరుడు కాడా. తక్కుగల యోగుల సాంప్రదాయములు నైచ్యములని యెంచి లోకమహాత్ములు బ్రశంసించునేకాని పూజింప మానరే. వారు లోకారాధ్యులుగాకపోయిరే! బిజ్జలభూవల్లభా! కపర్దిపదారాధనా నిధానులగు భక్తులు దుర్గమశక్తులుకదా! ఇన్న

చండాలురని డాయనోడియు కూతలకేమికో టెత. కర్మచండాలురని చెప్ప విశ్వాస రహితు, వృథాజల్పుల,కపటుకోశ్యుల, వింతవాదుల కుహనాభక్తు, జాతిసైద్ధమయ్య చర్చలతో మాటోంట్లకు భగవత్తత్వ రుల కుప్రమేయ మేల! భక్తనిరపన ద్వైత దూష్యము కదా! మూఢుల పెంపున మా రిట్లు కాని వడుపున శివ నాగమయ్య, మా యయ్యాను విమలసంఘమున ఎగుబాటుకు బుకిగొల్ప జెల్లునే యనుట యు బసవారాధ్యుని సాహసవచనములకు బెజ్జులకు తోకత్రొక్కిన త్రాచువలె కోపాటోపహ్వాదయుడై బసవునిపై పు మోమై! అయ్యా రే! అన్యాదిసృష్టి పర్యంతము శైవంబనియు, తత్ దృష్టులభేద్యులని యు నీబరిడవాదము శైవశిష్టత్వము నాదృష్టికి దురూహ్యము నీపతుపా తబుద్ధి యీసిద్ధాంతములకూత కోలయిచ్చుచున్నది శివనాగమయ్యపై వాలినమక్షికము లింగాక్షికమని నీయూంతర్యము. ఈభక్తుని యొడలు జరిపిన క్షీరముని వైష్ణవుని దేహ మొకిపిన రక్తముచిందునా! అని ప్ర తిక్షేపించెను బసవడదెయుదనని యెడనెంచి నృపాలునీక్షించి ప్రకాశ ముగా దేవా! వారుతమభేదముల నధికారరీతులెంచి తమతోడికొను టకీ కొన! అయినను సమయమగుట ప్రత్యర్థిపరముగా నీమన్యలనిరా దితముగా పరిష్కరించి నాహృదయమును ద్వైవికముగా వంచింపజాల. ఇదే శైవసాంపద్దము సూచించెద తనహత్వము తేటతెల్లమగును, చూతము; నిశితకరవాలమును చేబూని భక్తిపరవశమున శివనాగుని హస్తద్వయము రయమున చెండాడుటయు నాపరమేశ్వరుని కృపాపా బల్యమున నాగమయ్య నరకవడియు నడిచెడక దిగులుపడక శివసహస్ర పారాయణ మొనర్చుచుండెను. భక్తపాదరేణువగు బసవడు భక్తదేహ ముసుండి జాలుగొను దుగ్ధంబుల మొనవుకత లేగవలె మూగి జొరవ డి గడువడి గుక్కిలిపుటయు జూఘరకబ్బురమయ్యెను. వెరప్రగానక నూవక వైష్ణవులెల్లరు వేగవై శివనాగుని దుగ్ధపాన మొనర్చుచుండు

టయు బిజ్జలనాథుఁడు కలవరము వారించి రాజచిహ్నాపటుల పరిత్యజిం
చి కిరీట మువ్జగించి, సింహాసనము వర్జించి దిగివచ్చి శివనాగుని భక్తి
మూర్తి కివలఁగాని దండప్రణామము గావరించి తన దుడుకుపాటునకు
క్షమియింప ప్రార్థించుటయు శివనాగుడు రాజును లేవనెత్తి హృదయ
మును హత్తించి తత్తరమునుడిపి యజ్ఞాపకృతము నపరాధము విరో
ధము కాదని బుజ్జగించు నంతలో దైవకటాక్షమున ఖండితహస్తద్వయ
ము యథాపూర్వముగా నుండుటయు దవ్వులను పారజూచు బౌకన
య్యలు వెనుకటి కయ్యాములుమాని నెయ్యములుబూని శివనాగుని ఫా
దపద్మములకు వాలి క్షమార్పణ వేడుటయు నాతిడందరి నూహార్చి
పంచాక్షరి నుపదేశించుటయు వారు శైవారమములో నర్చి శైంకర్యము
నర్పిరి. బిజ్జలనాథుఁడు శివమెక్కి శివనాధుని శిశ్రూషమై కేనుగుపై
నెక్కించి శివనామస్మరణ జేయుచు నగరసంకీర్తన మొనర్చుటయు బస
వని శివనాగుని దైవభక్తి లోకమెల్లమై తన్నామస్మరణ మరిత్రారణ
మయ్యెను.

ఎక్కభక్తులు : మాస్వాదనకథ ఎక్క

శివనాగుని దైవాదేశము దేశ దేశముల నల్లుకొనుటయు బిజ్జల
రాష్ట్రమంతయు శైవాచారమయ్యెను. తొల్లింటి వర్ణభేదము లంతరిం
చెను మతకక్షలు మటుమాయమయ్యె. బహుదైవతావాదనలు పటా
పంచలయ్యె. జాతివైషమ్యములు సమసెను వితండవాదనలు గూటబ
డియె శైవమతోద్ధారకుఁడని బసవున కప్రతిమాన గౌరవప్రపత్తు లల
వడియె. తన్మూలమ్ముగ దేశసంక్షోభ ముడిగి జనసామాన్యమున స
ర్వాలో ముఖముగా దైవభక్తి వర్ధిల్లుటయు దవ్వు వనవాన మొనరిం
చు శాక్తేయ వీమతమునకు సైపక బసవని పేలిలనైన పరాభవింప
తమవ్యాప్తికి మార్గమరయ నిశ్చయించుకొని చేడిమూక లెల్ల నానాడిగ
ములట్లు అప్పనరంబుల నుపహారంబులఁదెచ్చి బిజ్జలున కందిచ్చి పెలుత్తు

బతిసినపిదప కార్యనివేదిముగా భూపా! మాపాపమేమనందుము. అనా
దినుండియు శైవప్రధానులమై ప్రసాదంబుల కర్తలమైన మేము ఈబ
సవుని గుర్మతకారణంబున వనములమధ్య మాంసములైన మాడుచుం
టిమి. పూర్వశైవులమగు మమ్మిట్లారడిసేయుట మతోద్ధారకులకు
నమ్మతమగునే! వైష్ణవమత సాంప్రదాయములకుగంటె శైవముమో
సెత్తెనని యాసగొన్న మా గాసితగునే. న్యాయమరయ బంపుఁడనునం
తలో బసవడు మంగళవీరికకు వచ్చుటయు బోయనవ్యాజమంతయుఁ
బూసగ్రుచ్చినట్లు బసవనికి నివేదించుటయు నృపాలుని, కృపాళుని పేరో
లగంబున బసవనమంత్రి యిట్లనియె, ప్రభూ! వీరు పూర్వశైవులమని
కదా వాదము అట్టిచో వీరశైవుల సాటంతి వీరికెవ్వరిత్తురో చూతము
గా. వీరశైవ ముగ్రలింగారాధన కాన తద్భక్తులు విషప్రసాదమును
నాస్వాదించుట కర్తవ్యము భిన్నము, విచ్ఛిద్రము, అలక్షికము, పా
ఠీకము, విశ్వటత్, భైరవము, ఉగ్రము, అను శైవనాదులలో తొలి
మూడు పూర్వములనియు తక్కుంగల వారమనియు సుప్రసిద్ధమగుట,
ప్రాణాపత్యులకు విషప్రసాదము పరమార్థికము కావున కర్పూరము,
కాలకూటము, గస్తూరి, కర్పరము, గరళము పంచాపస్త్రిపిటమున
పంచభక్ష్యము శేయుంచి ప్రసాదములిప్పింపుఁడన రాజు వల్లెయనుట
యు నుపకర్యముల వుటమురాకకు కల్వములు కాలిపోయెను రోకళ్ళం
టుకొనియెను. నేల బాగులుకొనియెను. విషవాయువు లుప్పతిల్లెను. జల
ము జ్వలితమయ్యెను. ఆవిడ్డూరప్రసాదము మెసవుబొట్టెల నువులు నిలు
చు బొట్టులను సందేహమున నొండొరుల మోముల దీనులై జూచు
శాక్తేయుల రమ్మని చేరజీరి బసవడు తోడిబత్తులతో సాపాటుబెట్ట ప
రవిశ్వాసమున శాక్తేయులు విషమని తాగవెరచి కొండము మానివ
చ్చినదారిఁ బోవుటయు బసవని యాశీర్వాదమున వీరశైవులు విష ము
మృతప్రాయముగా త్రావివర్ధిల్లిన భక్తి యట్టిదికదా!

జగదేవుని కథ

తొల్లి యెల్లవిద్యలకు నొజ్జయగు బిజ్జలుపురమున జగదేవుడను దండనాథుఁడుండెను. అతఁడు మహారథికుండయ్యు సత్వగుణప్రధానుడు. రాజ్యకార్యజ్ఞుఁడయ్యు భగవత్పరాయణుఁడు దండనాథుడయ్యు కర్మయోగరతుండు. మండలాధీశ్వరుండయ్యు చంద్రధర పదసేవామండనుఁడు. ప్రవితుల చారిత్రుఁడు. ధూర్తజనదూరుఁడు అతఁడు యతిరాజగు బసవరాజ, భూమణుసేవా పరతక పరిమితానందమంది యాతని మందిరమునకేగి విభూతిసమృద్ధుండును కింకరజన పరివృతుండును, బిల్వదూర్వాసనుండును, రుద్రాక్షమాలికా సహస్రభూషిత దేహుండును, నిరతరశివపూజాధరుఁడునగు యోసంపన్నుని యిష్టదైవతానుపత్రి సన్నునిమున్నుగాంచి ముకుళితహస్తుఁడై, వినయ వినమిత గాత్రుఁడై మెల్లనవివరించి కైంకర్యము జేసి సమాధినొక్కప్రొల హెచ్చుభాషింపక యొదిగియుండుటయు బసవఁడు యోగనిద్రమేల్కాని జగదేవుని వందనము లందుకొని కుశలప్రశ్నించి దండనాసనమిచ్చుటయు మన్నించి పనియడిగెను. అంత భక్తానురాగుఁడగు జగదేవుఁడు గురురాజగు బసవని యాంతర్యమెరిఁగిః భక్తాగ్రణీ! సర్వార్థసిద్ధులగు సిద్ధుకెరుగని రహస్యములున్నే! అయిన నదుత్తరమిచ్చుట నాకర్తవ్యము. తాన మనవి సేతు, గురుకటాక్షమున దేవరయనుజ్ఞనొంది దేవతార్చన సలుపనెంచి తమసన్నిధానమున నా తాత్పర్య మెఱిఁగింపవచ్చితిని. గురువులాజ్ఞ శిరసావహముకదా! ఈ సమారాధన నిర్విఘ్నముగా నిర్వహింప తమదే భారము. సర్వజంగమ సంయుక్తంబుగా దయచేసి నాయిచ్చునర్చన నుముఖముగాగ్రహించి యీభక్తపాదరజము నుత్సహింప వేడుచున్నాను తమదర్శనమున మాపాపవేశములు పరిహారమగును. గురువులుమెట్టిన మందిరము సుపవిత్రమగును. మీరుత్రొక్కినధూళి సర్వాంగరక్షయగు. మీపాదోదకము సర్వవ్యాధి నివారణమగు తీర్థము. మీయ

ప్పిష్టములు మాపితరులకు సద్గతులు, అతిథ్యమంగీకరించి నాయాహ్వానము నాశీర్వాదింపుడను జగదేవునిదైవజ్ఞానకు సంతసించి భక్తప్రోత్సాహము గురుకార్యముకాన విభూతియుతిమగు బెట్టుజగదేవుని పిలుపునకు సమ్మతించుటయు కనపడగాని జగదేవుడు గృహాభిముఖుడయ్యెను బసవడు యథాపూర్వముగా సమాధిలో ప్రవేశించెను. జంగమదేవరలు రుద్రజపముల మునిగిరి. జగదేవుడింటికేగి స్త్రీజనముల తాపించి భక్తజనసంతుష్టముగా గురుదేవర వచ్చుగావున యథాశక్తి వంటకములన సిద్ధచేయక వడ్డింపుమనుటయు వల్లెయని గృహదేవతలు తమపతనా చాతురికి బసవడు బహుమతించునట్లు యుక్తమెరసి వివిధభక్ష్యముల, భక్ష్యభోజ్యముల షడ్రసపరిపాక శాకముల, రమ్యాతితంబగు సన్నకాన్న పాయసదధిదుగ్ధమాదిగల యెల్లపదార్థము, భోజనార్హ వస్తుసమితి వండివార్చితగ దొంతులు పేర్చియుంచిరి. అపరాహ్ణమతిరిగినది. వంటకములు చల్లారినవి. చనుబాలైన సొంటవి బాలలు గోలుమనుచుండిరి. జంగమదేవతలెల్ల పిలుపందివచ్చియుండిరి పార్థివము శేయువారు. లింగాష్టకము జేయువారు. రుద్రజపము సల్పువారు. పంచాక్షరుల పఠించువారు రుద్రసహస్రిము జూచువారు. దేవతార్చనలు సల్పువారు. లింగాయతులందరు విచ్చేసిరి. దేవరలు చాపలుతీర్చిరి. అరాధ్యులు సర్తలు చర్చించుచుండిరి. శివపూజాద్రవ్యములు సంసిద్ధమయ్యెను. బసవలింగము మాత్రము గానరాడయ్యె. అతిథులన్నాతురులై యుంటనుంట భావ్యముకాదని యెంచి జగదేవుడు లింగధారుల రావించి యాలస్యము బాపుట కర్పించి యవసర నైవేద్యముకావించెను. బసవడు తన పతిబారి కవిసమూచే కానచటకు రాకమున్న కావల కాత్మగడిగి జగదేవు డాభ్యర్చకముగావించిన తెలుంగెతింగి సహగ్రాహుతాయత్తుడై యాలనింటికిబో నలిగి మెలగుచుండెను. జగదేవుడీ యపరాధము గ్రహించి బసవని యనుసరయించి తోడితేర మార్గముజొ

చ్చెను జగదేవుని రాకబసవనికోపాగ్ని కొనసమున లెనగుటయు బసవడు మంటచే తొంటియున్నవల నున్న జేసి తనకడనున్న కింకరులతో 'నీవిశ్వాసఘాతుకుని మోముజూడరాదు' అంగపట్టము కట్టుడగత్యమైన యర్థము లవశ్యాపేక్షితము. అని జాకుగానక మృషాలింగారాధ్యా ! నీవిప్పుడ తేలనేర్చితివి. నీవు శివగేహంబు బయలువెడలుము. నిరంతర శివసేవారతులును, అతులమహిమాన్వితులును, జంగమార్చనా సంగతులు నగు భక్తవర్యుల నార్యుల సత్కరింపమాని మూర్ఖులగ్రస్థాన మిచ్చిన నీమతము మాకోంట్లకు విమతమగుగాక సమ్మతమగుటెట్లు ? విహితవిరుపానీయుం బవశ్యాన్నమగును ! కుతంత్రులు, మతస్వతంత్రులు, విమత పరతంత్రులు నగు నీబోంట్ల సమాదరము మాపట్ల సమాధానము కాదు. భక్తులనీవిధి తిరస్కరించుట కాక నీయుద్దేశ మేమికానోపు అర్థండుకోటీరుశుద్ధ నిష్కళంకభక్తిప్రకారము సాధనలేని కర్మచండాలుల కెట్లవగాహనమగును ఏకదైవతారాధ్యులలో విశేషజాతము లభ్యజాతము లుండుటెట్లు, అచ్ఛిద్రమగు భక్తకోటికి ఛిద్రోపసనము చెల్లుటెట్లు ! ఏకతరుజనితమగు శాఖ లన్యోన్యప్రాబల్యమున కంతఃకలహములు పడినట్లుండును. సముద్రాస్తతరంగములు రూపసంఘర్షమునకు దిగినట్లుండును క్షేత్రమున సస్యమే పునకుఁ ద్రోపులాడినట్లగు సంశయవ్యాదయులే పాపాత్ములు. వారికి ఆత్మవిశ్వాసమే లేదన్నచో గురుభక్తియుదురుటెట్లు ? భక్తినిశ్చయము సూన్యమైన పరమార్థమెట్లు సువ్యక్తమగును ? స్థానబలిమి కాని తనబలిమి కాదన్నచో; ఆత్మవినాశమును జకము నుశాశ్వత మగుచున్నది. అట్టిచో నీ కేశ్వరారాధనమున కగత్యము కానరాదు. జగదేవా ! పరపత్వము లేనివాడు భక్తుడెట్లగును ? "భక్తి లేనిపూజ పత్రిజేటు" ఒక కథకలదు విను:

ఏలేశ్వర కేతయ్యకథ.

పూర్వము వేదబ్రాహ్మణ సామ్రాజ్యమని మిగుల వన్నెకెక్కిన శంఖపత్తనమగు పురంబున కేతయ్యయను శూద్రుఁడొకఁడు కాపురముండెను. అతఁడు శంభుభక్తులకెల్ల మిక్కి అతని సువ్రతుఁడు సన్న్యాసామాన్యము పుత్ర మిత్ర కళత్ర సగోత్రజనులను యింటనున్న బానిస పశుగోపాలురను, శునః మార్జాలమూషి పెంపుఁడుమృగములకు తన గేహానర్వత్రమున కేః లింగపట్టాభిషేక మొనర్చెను. తానొకప్పుడైనభవి, తప్పక చూడఁడు. మాటలాడఁడు. ఆహీనుల నాత్మలోనైనఁ దలంపఁడు వారల నూష్యవాక్యముల కర్ణపుటములఁ జొరనీయఁడు ఆదకుల వేశ్మలఁ ద్రొక్కఁడు. ముట్టుకోఁడు. వారితో బేరమున కొనఁడు, అమ్మఁడు. వారపరిహిత జనులన్న ప్రేతివివరింపనేల ? వారిని నేల నడువనీయఁడు. క్రిందనిలువనీయఁడు. పరుటబోనీయఁడు. శిరసావహించి యల్లాకుముద్దుగా వాత్స్యవత్సములవోలె భుజమున వీపున వహించి ముదియును. అట్లు భవినహానంచార రహితుఁడు, భక్త్యారూఢమతియునై సత్కాలక్షేప మొనర్చు కేతయ్య పవిత్రచారిత్రము పాపకర్ణకంటక మగుటయు నాదస్తూరి వైష్ణవనామములెంచి యెన్నినెగులుల బొగిలించినను, నిజమహత్త్వమున కేతయ్య తృణపాయములుగా నెంచి యవిలేనియట్లరే తొలఁగు భానుకీర్తనవలె కేతన ద్విగుణితభక్తియుక్తుఁడై శివావధూతయని ప్రబల విఖ్యాతిపరుఁడై యుండె అట్లు భవులా భక్తుని చిత్తం బెత్తెరంగుననైన మొత్తంబుసమికి నుత్తలపడి యతనివిత్తుల గాదులంత గాల్పింప నుంచి వెసపడను చెసకుండ మాళ్ళలో నేమినిత్తువో చూతము కాకని యా తులువలు గాదులను జిమ్ములుపెట్టిరి. ఆయెడఁ గేతవార్యూడా మోకుల మోస మెతింగి కొట్టాణములు రగిలి సెగలెగయు, ధూమము మేఘములుగట్ట ధాన్యమంటిక ముసుగొట్ట, ధైర్యమువీడక, శౌర్యము బూనక రాగు ప్రమ్మరక, పరులరమ్మనక, చిచ్చార్పఁబోలు కింకరుల శంకఁజేసి

నిర్భీకుఁడై యాజ్వలన జ్వాలలకు బెదరక ప్రళయాగ్నిముఖమున కాలరుద్రునివలె భద్రుఁడై యుండి మడిసీరుపడిన యదుమశ యాబుగ్గి పొడిలో విత్తించుటయు దైవబలమున కేశయ్య కాసాయల ఫలసాయము వర్ణనాతీతమగుటయు నీభక్తవిరాజితుని నీరాజనములు మంత్రాక్షతలుగా భక్తవరులు తలదాల్చి 'అహా! ఏమిచోద్యము: పూర్వము శివబ్రహ్మయ్య మాన్యములు ధాన్యములు వేయకనే ఫలించెనని ; నికి ఇపుడు కనులారగాంచిన యీచిత్రము పూర్వచారిత్రమును బలపర్చుచున్నది. శివభక్తులెంతకు జాలరని, జంగమపుంగవులు కేశయ్యకీర్తి సంకీర్తనములో పొద్దులుపుచ్చుచుండ విఫలప్రయత్నులగు విరోధివర్గమంత పరాభవమునకు సహింపక కేశయ్య నెంతకైన వంచించి వైష్ణవాధిక్యతను లోకములో పట్టముగట్టుటకుగా ప్రబల ప్రయత్నములు చేయుచుండిరి. వైష్ణవుల మూఢులని యధిక్షేపించు కేశయ్య పశు భక్తి యెట్టిదో పరీక్షింతము. అని నిశ్చయించి యొక చీకటిరాత్రి పశువులశాలలోఁ జొరఁబడి, వానిని కట్రాళ్లువిఱిగి, మెడత్రాళ్లు డ్రెంచి, సాలఁ దెరవించి గ్రామముఁదప్పించి నూత్నమార్గముఁ బట్టించి యొండెడిఁజేరిరి ప్రాణలింగములు తమశాలలో నుంటచే పశువులెంత జిజ్ఞాసువులో నిదశన వ్రతమూనెను మొలనిడిని పచ్చికలలోనిల్పిరి పైరుపచ్చలకుఁద్రోలిరి. కంటకములు నట్లు మొదవులాదరికేగి కరుంటువలె పదములదవ కరాలిరి మెలఁగుచు లింగదర్శనములేక నీరముముట్టుట వ్రతాభంగమని యెంచి కుత్తుకబంటి జలమునఁ దిగమరల్చినను ద్రోదులఁ ద్రిప్పి. వాలముమెత్తి వెన్నువాలునువాల్చను ఇట్లేడహోరాత్రములు నోరెఱుగని కసవు మేయక పశువులయ్య వ్రతనిష్టను దాహాశనములుమాని నియతి యూని యుంటచోరహృదయమున మునదయగదువార 'లయ్యారే! పసిబూన్నువారేకాని, పాపము పంచుకొనువారెవ్వరు ? మనలయకృత్యమున నీసాధువులు నిత్యకృత్యములుమాని ప్రత్యవాయము బూని

నవి ఈపశుహింసా దోషము మునకంటైల ఘటింపక పోనదు. ఈపాప మొడిగట్టుకేటి ఘనకార్యమని లోదలంచి యాపశువర్గమును లందెవెడ లించి యెప్పటిదానికిఁ జొప్పించుటయు రాహువు క్తచంద్రునువలె నవి యిలుపాపించుటయుఁ గని సహజకోమలహృదయుఁడయ్యు, పరసంప ర్కవిముఖుఁడగుటచే కేతయ్య తనతువ్వాలు వైరికిఁ జిక్కి శైవ ముడివె నని భ్రాంతించిరివి యూరాకకు పరోక్షుఁడగుటయు పశువులు నిష్టాయ త్తములన్నట్లు పారుగువారలు పులుద్రోసిన మూఁచెట్టక కట్టుగట్టెను. యజమానుని తాట స్త్యము సహేతుకమని నిశ్చయించి నాలనున్న వత్స ములు తమ తల్లులపరామృశించిచుటయు నుడిగెను; గోవులు లింగమూ ర్తైపుఁజూపులుదీపించి తద్దర్శనమునకు కన్నులనీరుగ్రక్కుచుండెను కేతయ్య యిందలిసంకేతము గ్రహించి గోవులు నిర్దోషములని మన్నించి వానిని మందఁ బెట్టుటయు వత్సములగాంచుటమాని యాగోవులభక్తి యుట్టిప డ ప్రాణలింగమునకు ప్రదక్షిణము లుగావించి, మోరలతో మేరలకుర్గి చేసి, లింగాతనున తమస్వర్ధదారలు వర్షించుటయుగాంచి కేతయ్య మానుమభక్తికంటె, పశుభక్తి యెన్నిమడుంగులమించెనో కదా! ఇట్టి సాధువుల భూంతరంగిక పారిభాష్యముఁ దప్పిదూష్యమని వృథాబాధఁ బెట్టితి! నాయఘము బాయుటెట్లని పశ్చాత్తాపముఁతో వానిని ప్రణ మిల్లుటయుఁ జూపరికత్యానంద సంధాయకమయ్యెను. కుమతులు కేతయ్య భక్తితాత్పర్యములకును, సమభావమునకును, భూతదయకును, కరుణామతికిని మెచ్చుకొని తమయకార్యములకు నొచ్చుకొని యటపై నాతని యాంతరంగిక శిష్యులైరి

సవరద నాచరయ్యకథ

తొల్లి శైవాచారసంపన్నంబని సన్నుతిగని ప్రఖ్యాతలింగారా ధ్యులకావాసంబగు శివనేరను పట్టణరాజమొండు కలదు. అందు శైవ భక్తాగ్రగణ్యుఁడై నిరంతర జంగమపూజావిరాజిత గేహరాజియై, విరా

జితలింగార్చనా తత్పరమతియు నాన్యేతరమతియునై నిష్ఠాగరిష్ఠుండని
పేరెన్నికఁగన్న నాచరయ్య దేవరప్రతివాది భయంకరుఁడై ప్రియవాది
మోదితుండై యనాదిలబ్ధ శివసేవాకృతపుణ్యుఁడై నాణ్యుఁడై, యసా
మాన్యుఁడై, మాన్యుఁడై వర్తిల్లుచుండును. అతని కాంత యుమాకాం
తసదృశ భక్తిసమాక్రాంత హృదయాంతరాళ భక్తసంపూజితవినయ
శీల. ఒండు చూలాలగుటయు నాచరయ్య యామె లింగముగ్రహించి
యర్ధోదయకాలంబునఁ బ్రతిష్ఠాపించుటయు నావె కాంత వ్యత్యయము
న జంటశిశువు గంటయుఁ జేడియనుడువ విని నాచరయ్య చెవులకు ము
లుకులుగా పుత్రోత్సాహముమాని ;వీనికి మున్న లింగము సంగ్రహిం
పఁబడమి వీఁడుపదహీనుఁడు. ఉచ్ఛిష్టముగావున దవ్వులవైవుఁడు. అంత్యు
తుని మోముగాంచ నెంచరాని దోషముబ్బును. శరణోక్తసరణి నర్ధో
దయకాలంబునందు గురులింగసాంగత్యంబు సంభవింపదని నాచరయ్య
యా యఖిలభక్తలోకము విలోకింప తన తనయుని విసర్జించెనన వినియు
వేదోక్తసన్మార్గంబు విసర్జించి, భక్తులవిర్జించి, దుర్మార్గంబవలంబించి
పంచశరభంజను భక్తి మూలంబౌ సంగని త్రొటమాలల నగ్రేసరులని
యాధ్యాత్మికులని, యారాధింప సభ్యమగునే పశుపాలపతియగు భర్గు
డుండగ పశుప్రాయులై యచిరభ్రంశంబునఁ జేసి యాతన జీవులగు వారి
మాట నుడువనేల అతులిత శుద్ధ శైవాచార మర్మములు వంచనమ
తుల కేమి బోధపడును. ఇక్షుగార్ధభ మడుగులరుచి యెరుఁగునే పొల్లు
మెసవుఁగాక! అంధుఁడు, పదార్థమాధుండు, లోకబాంధవుని యాది
త్యుని' సర్వతమోసంహారుని, కర్మయోగుని దివ్యప్రభాసంపత్తి నెట్లుగాం
చనేర్చు, చేసిమూక పూర్ణిమాచంద్రు సత్కళానిరతి నెట్లు వాక్రు
వ్వలాలు. బధిరుఁడు నాగస్వరమాకొనునెట్లు! కోతి రత్నపరీక్ష నెరుఁ
గునే! కుక్క స్వర్గమునందునే! ప్రాజ్ఞులకుగాక యజ్ఞులకు కాలకంధ
రుని కింకరుల ప్రాశస్త్యము తెల్లమగునెట్లు! ధరలో లింగనైష్టికత,

ముంతతిలకంకణము, కరతలామలకము; ముంగొంగు బంగారము, ముంగి
టపెన్నిధానము అట్టి సద్భక్తిమార్గము వదలి వదరుట ఖండశర్కర
యుండఁగాదని తవుడు బొక్కుటయగు. శివసేవయను నిశితచంద్రహాస
మునఁ బాపవల్లరుల ఛేదింప నసాధ్యమగును. బందకత్తులఁబూనవచ్చునే
చేరువనున్న కల్పతరువుమాని మిట్టపై రొట్టఁజేబట్ట నిట్టునే! సంసారజ
లధి నుత్తరించు నోడవీడి భవజలధి కల్లోలమగు ప్లావముఁ గోరనగునే!
రమణీయమగు రత్నరాజిఁబోనాడి గాజుపెల్లల మూటగట్టనగునే! దొడ్డి
లోనిగామధేనువు మాని సంతలోని గొడ్డుఁగొననగునే! శూలాంగత్వము
మాని దుష్టకర్మకలాపము జేయుటేల? 'తేనసహాసంవసేత్' అను శ్రు
త్యర్థ మగ్రాహ్యముకదా! శుద్ధగాంగోదక స్నానమున వాయసము విమ
లరక్తిమ గాంచునే! నైజవక్రమగు శునకపుచ్ఛము గంధపుఁగ్రోవినిఁ
జుట్ట తిన్నగునే! యుగములుగా జలధిలో నానినను కటికిరాలు కుళ
ముబ్బి మెత్తబడునే! కామధేనువుపాలతోఁ బ్రోదిసేసినను వేములు తీ
పిగాంచునే! మసిపుట్టము పెట్టిన మకిలిబోవునే! కట్టిస్వభావములు సు
లువుగా వదలుట దుర్లభము అట్లయగుగాక పసిడినాగట గసవుగ్ర
చిక్కకుండ బెక్కుచాజ్ఞలున్నములకి విత్తులు లెడబెట్టు నధమునిరీతి నా
రచనసార భూరుహములఁ గూల్చి చెముడుడొంకల పాతనగునే! బవిత్రీ
ప్రతిహారాత్ర మధ్యంబున నపవిత్ర మూత్ర పురీషముఁ జేసె తీర్థమని వేడు
కూర్తురనిపగిది. మృడలింగపరాఙ్ముఖ నేకాన్యదైవభజనంబులు తమ్ము
లగాలేల రాజరాజసఖపరాఙ్ముఖ పూజలు ఓటికడవలోని నీరములు నీ
డలేని ధారుణీరుహములు, జలలేని దిగుడుబావులు, యెన్నతనివైరు.
అకలి యుడిగిన జీర్ణప్రాణములు, అనాధ్యాయములేని చదువులు; వెలు
గులేని విన్ను, త్ర్యక్షపరాఙ్ముఖుఁడై యజ్ఞమాచరించిన దక్షుఁడు శిర
చ్ఛేదముం దెను. 'కలధన్న మెల్ల ముందర జగన్మత విప్రులకిచ్చి' అనిశప
ధము వహించిన పరశురాముఁ డేగతిఁ బొందెను. గురుహితోక్తుల నిత

సించి, నిరయంబైన 'బద్ధమైన పూరుడైనగా వారిదైన వారిజాభవుం...
తిరుగ నేరదు నాదుజిహ్వ' యన్నబలి వైష్ణవపూజామహాత్మ్యమెంతయు
దెల్పెను॥ వేదరహస్యవేది, పృథివీసురకోటికి నత్యాదరబుద్ధితో నిష్ఠా
ర్ధసత్కారమొనరించిన ఫలము, శంభుభక్తి సంపాదకుఁడైన యొక్క భ
క్తునకు బట్టెడుబిక్షఁ జేసిననగును తాదృతవైదికోక్తులకుఁ దప్పిచరించుట
సాహసముకదా' అని బహుభంగుల బసవఁడానతిచ్చిన జగదేవుఁ డశ్రు
పూరిత నేత్రుండై, స్వగుణనిహ్నవపూర్వకముగా బద్ధాంజలిపుటుండై భక్త
పరాయణుండై యిట్లు ప్రస్తుతించెను 'దేవా! కృతాపరాధిని, దైవవం
చనుఁడను భక్తుల తిరస్కరించితిని. కర్మబంధుఁడను. కష్టుఁడ. ఖలుం
డను దుర్మదాంధతోపేతుఁడను, దుష్కృత్యయుతుండను ప్రజ్ఞవమా విజ
యజ్ఞానపాతకుఁడను. శంక లేని యనాచారసంపన్నుఁడను, వేయేల? నేను
సర్వాపరాధిని నాయొనరించిన పాపమెందును వినఁబడదు. ఈహీనకళేబర
మునోల్లను ఈనీచప్రాణికిసహింపను. మొగసిక బైబరువు మోయలేను.
ఈపాపజీవనము గడుపలేను ఈప్రారబ్ధకర్మ మనుభవింపజాలను. ఈస్వ
యంకృతాపరాధము నోర్వలేను కావున గురూపదిష్టమైనచో భవత్సన్ని
ధానముననే ప్రాణముపరిత్యాగ మొనర్చి శాశ్వతశర్వలోకసిద్ధివందెదను.
అని దీనుఁడై పలుకుటయు బసవన్న భక్తానుమతియై యిట్లువక్కాణించె
ను 'శిష్యా! ఇంతసాహస మవివేకమనిపించుకొనును. పైగా ప్రాణహ
త్యాదోషమున శివద్రోహము వాటిల్లగలదు అపరాధులకుపశ్చాత్తాపమే
ప్రాయశ్చిత్తము, మరియు పిపీలికాది రుద్రపర్యంతము సకల చరాచర
భూతకోటికి సృష్టిస్థితి సంహారకారకుఁడై, స్వయంభువగు నీశ్వరుఁడే ప్రాణి
కోటికినిజమహత్త్వము ప్రసాదించియుండుటచే నేతద్భక్తులువిరక్తులై జీవన్ము
క్తులగుట దైవపాతకమగుసదాగతియగు ప్రాణాపత్యమున దైవసంఘటన
మునఁ జేసిబహుళకార్యంకరములు త్పన్నమగు. ఆయుత్సవముల దైవకృ
ముచేతార్థాది భక్తప్రతిష్ఠాపన మొనర్చుటకొకపురుషుఁ డుద్భవించియుం

ము. శైవరాజ్యమున ననంతారిష్టము లల్పకాలమున సంభవించుననూచన లున్నవి. ఆకష్టములగడదేర్చ, మతమును పునరుద్ధరింపు మహాత్మ్మా! జగద్యముగదా! అట్టిశోభన సంస్కారములు నీయందభావ్యములు. కావున నిరాశజెందకుమని యూరడించెను. జగదేవునియందు వాత్సల్యముం జూప బసవఁడు శిష్యబృందము లుభృంగికైవారలు జేయ, కింకరులుబిల్వదళ పూఁదనోనర్ప, దాసీజనము నాగపట్టముబట్ట, భటులుపట్టినత్రిశూలముమోయ, జంగమదేవరలు సంకునినదంబుసలుప, ఆరాధ్యులు 'లమో రుద్రమన్యమ్యుడమే' యనునమోవాక్యయ లుచ్చరింప జగదేవుని మందిరమునకు అతిథియై మంగళతూర్య సహితముగా నేతెంచుటయు భక్తపాదరజము జగదేవు డుద్వీజనీకృతపూర్వోత్సాహుండై గురుజంగములప్రాంగణమునవిల్చి కుటుంబసహితముగానెదురేగి యతిథిసత్కారములశాస్త్రసమూతారముగా నెరపియోపినకొలది వివిధాన్నపానమూల మృష్టిభోజనసంతృప్తులఁ జేసి భక్తాభీష్టిసంసిద్ధినికృతార్థుడయ్యె

మల్లయ్య మధువయ్య కథ.

బిజ్జలపురంబున శైవభక్తపరాయణులగు నిద్దఱు క్షుద్రసోదరులుండిరి. పేదయయ్య నీశ్వరకృపాపారతంత్ర్యమునవారు నిత్యజంగమార్చనాధుర్యవై బహులినులిగాంచుటకు వైష్ణవులగు నాయూరి విప్రులు వృధాసూయాపరవశులై వారినెవ్విధినైన బరిమార్పకృతనిశ్చయులై బిజ్జలునిసభజేరి రాజభూషణా! మాపాలపుట్టిన జెట్టలనేమందుము. ఈ పాషండమతగుల తిరస్కారములముందు 'దిన దినగండము నూరేండ్లాయున్న' కదా! దురాచారసంపన్నులును, మతవిపన్నులును, రాజద్రోహులగు; తక్కినశైవులకేల, మల్లయ్యమధువయ్యలు, మాపాలిటిదూతలుకదా! అని లేఁపోని నేరములనారోపించుటయు, సహజవిప్రపక్షపాతియగు బిజ్జలుడదేయదనుగావారిని రాజభటశిక్షింపించి వారినేత్రగోళంబులఁ బెరికించెను. అనిష్కారణవంచనకు ప్రకృతియలిగి దేశారిష్టములె

న్నిరోహిల్లెను. అతివృష్టి యనావృష్టి యీతిబాధలు తరచయ్యె దోపి
ళ్లు హెచ్చెను. అగ్నిహోత్రభయము కలిగెను అర్భకులు మరణించిరి అను
యములతిశయిల్లెను ఋతుభేదము సంఘటిల్లెను. కాటకములు కలిగెను
బూటకములు ప్రబలెను ఈ దురంతముల బిజ్జలుని యావత్ రాజ్యము
సంక్షోభమందుచుండ వెరవెఱుఁగక నృపాలుఁడు రాజ్యవినాశమునకు
బెంగగొని యుండెను శైవులీమతవంచకుని గతియెఱిఁగి బసవని సహిత
ముగా జగదేవునిదర్శించి ఆర్యా! మున్ను శైవసిద్ధాంతము రిత్తముగా
డు. మల్లయ్యమధువయ్యలకు నిరుపమునిగా రాధ్యులకు భూపుడొనర్చి
న యపకార మీసర్వవిపన్మూలమైనది లోకమిది మఱచుఁగాక
భక్తలోకము, త్రిలోచన విలోకన మీవంచన సహించునె! భక్తసం
త్రాణదక్షుడవు నీవయని పురిగొల్పుటయు శివప్రసన్నతచే రక్షణకర్తవ్య
మూహించి, భక్తసమూహంబు నాహ్వానించి వారి యాశీర్వాదముల
నంది బిజ్జలునిఁ బరిమార్చి సజ్జనుల రక్షించుట కభయహస్తమిచ్చి,
దేవునెంచి, హస్తమునకరవాలమూని నిండుసభయను నెలకొని యార్తా
వనులగు వార్తావహుల సందేశములకు వందురు బిజ్జలునియెట్టయెదుట
లయకాలరుద్రుని భాతి, భీతి దోప నిలిచి తన్మస్తకమును తనకర
వాలధారల ధునిమెను, సభికులెల్లరీ యనర్థమునగా హనగామిదండధరుఁ
డే ధరణీపాలుని పాలిట మృత్యువగుట తమకేగలదియని మతిచెడి వెత
పడి పికాపికలై పాఱిపోయిరి. మూఢులు ప్రాణాపాయంబని దిక్కెఱుం
గక యథాయథలగుటయు శైవులువిజృంభించి రాజకులంబును మట్ట
డించి తత్ బందుసందోహము మిత్రవర్గంబును బరిమార్చిరి బిజ్జలరా
జ్యమంతయు శైవశోపోపహతమగుటయు వైష్ణవాళి తమకు వేరుగతి
లేమికివగచి బసవునిపాదముల శరణుజొచ్చి లింగధారులైన తనపూ
ర్వారిష్టములఁ బాసి తరుణోపాయముగాంచిరి. మల్లయ్య మధువయ్య
లకు పరదైవతము భక్తిపెంపున, పరమభక్తులకు జగదేవుడు, బసవ

మంత్రి, మహత్వమున బిజ్జలునివల్ల నష్టమైన దృష్టి పునఃప్రసాదిత మయ్యెను, ఇట్లు వైష్ణవరాజ్యసంహారకుఁడును, శైవమతసంపాదకుఁడు నైన జగదేవుని యపారభక్తికిచ్చ మెచ్చి కైలాసవిభుఁడు-బృందారక సేవ్యుండును, కింకరభజనానువర్తకుండును, షణ్మాతృకాసహితుండు ను, ఢుంఢివిఘ్నేశ్వరపరిసరుండును, గౌరీసమేతుండును, నందివాహనా రూఢుండును, కుబేరవిహితుండునై సాక్షాత్కరించి జగదేవుని సంతాన సహితముగా పుష్పకవిమానారూఢుల గావించి వియన్మార్గంబున ననర్గళతుంబురనినాదంబులు చెలంగ నశరీరసాయుజ్యపద పీష్టభద్రు నిఁ గావించెను. భూలోకమున బసవమంత్రి కొంతకాలము శైవసంఘ సంస్కారముఁ గావించి, శైవదిగ్విజయ దశదిశల వెలయించి, యప్రతి మాన శైవనిష్ఠాప్రతిష్ఠప శిష్యవర్గముల కుపదేశించి యిక భూలోకమున పరమతభయమ్ము స్వప్నతుల్యమగుటచే నైహికంబుల విసర్జించి, యేకాం తవర్తియై, తృణజలసమృద్ధంబును, శైవక్షేత్రంబునగు బల్లాపురీసంగ మేశ్వరు ప్రాపుచేరి తనమంత్రబలమున నాయతరిశక్తిని స్వాధీనముఁ జేసికొనునట్టియు బసవని శైవమునకు మెచ్చి సంగమేశ్వరుఁడు ప్రత్యక్షు మై బసవని తనలో నైక్యమొనర్చి తాను నిజాంశనొందెను ఇట్లు పార భక్తిసంయుక్తులైయైహిక శైవాచారసామ్రాజ్యమునకు బసవరాజ ప్రోత్సాహకుఁడును జగదేవుఁడు కారణకర్తయునై తమనిష్ఠాప్రపత్తు లనిహమున భక్తిసామ్రాజ్యమునకును పరమున ముక్తిసామ్రాజ్యము నకును పట్టభద్రులయిరి ఈబసవపురాణము పఠించినవారికి భక్తిపథం బును, విన్నవారికి విభవంబును, చదివించినవారికి సకలసామ్రాజ్యములు ను, వ్రాయించినవారికి పాపనాశంబులును, నిత్యపారాయణులకు సా యుజ్యపదవియు గలుఁగును.

సర్వము సంపూర్ణము.

శ్రీ చింతామణిముద్రాక్షరశాలయందు ముద్రింపఁబడియె.



28.	తులసి నిత్యపూజ, తులసీఉపయోగాలు	10-00
29.	శ్రీ చక్ర రహస్య విజ్ఞానమ్	36-00
30.	శ్రీచక్ర పూజావిధానం(పెద్దది)	36-00
31.	లక్ష్మీ - గౌరీ నిత్యపూజ	10-00
32.	శ్రీ సరస్వతీ నిత్యపూజ	10-00
33.	శ్రీ దుర్గానిత్యపూజ	10-00
34.	కాలభైరవ నిత్యపూజ	10-00
35.	శివపూజ	10-00
36.	వీరభద్ర పూజ	10-00
37.	ఆంజనేయ నిత్యపూజ	10-00
38.	నాగేంద్ర స్వామి పూజ	10-00
39.	సుబ్రహ్మణ్య నిత్యపూజ	10-00
40.	రామదేవుని కథ	10-00
41.	శివదేవుని కథ	10-00
42.	లక్ష్మీనరసింహపూజ	10-00
43.	వేంకటేశ్వరపూజ	10-00
44.	బ్రహ్మంగారి నిత్యపూజ	10-00
45.	సూర్య నిత్యపూజ	10-00
46.	నవగ్రహ నిత్యపూజ	10-00
47.	రుక్మిణీ కల్యాణం	25-00
48.	ఉమామహేశ్వర వ్రతం	36-00
49.	శ్రీ కామేశ్వరీ వ్రతం	36-00
50.	16 సోమవారముల వ్రతము	25-00
51.	పార్వతీకల్యాణం	25-00
52.	సహస్రకమలవర్తి వ్రతము	25-00
53.	పంచముఖ ఆంజనేయ పూజావిధానము	36-00
54.	అష్టనాగపూజ	36-00
55.	పూజలు ఎందుకుచేయాలి ?	36-00
56.	ఏ దేవునికి ఏపుష్పాలతో పూజించాలి?	36-00
57.	ఏ దేవునికి ఏప్రసాదం నైవేద్యం పెట్టాలి?	36-00
58.	ఏదేవునికి ఏవిధముగాదీపారాధనచెయ్యాలి?	36-00
59.	ఏదేవునికి ఎన్ని ప్రదక్షిణలుచేయాలి ?	36-00
60.	హనుమద్ వ్రతం	36-00
61.	పంచాయతన పూజ	63-00
62.	28 వ్రతములు	120-00

63.	కలశపూజలు (9ఒకేసారి)	150-00
64.	కలశపూజలు (విడివిడిగా) (ప్రింటులో)	....
65.	హ్రీంకార మహాయజ్ఞం (ప్రింటులో)	....
66.	గోమాత	40-00

2. స్తోత్రాలు-సుప్రభాతములు సహస్రనామములు

1.	శ్రీ లలితా విష్ణు సహస్రనామస్తోత్రాలు పురాణపండ రాధాకృష్ణమూర్తిగారి సంకలనం	45-00
2.	లలితావిష్ణు సహస్రనామస్తోత్రములు (హిందీ) ,,	50-00
3.	లలితావిష్ణు సహస్రనామస్తోత్రములు (ఇంగ్లీషు) ,,	50-00
4.	స్థూలాక్షరిలలితావిష్ణుసహస్రనామస్తోత్రములు(పత్రికసైజ్)	99-00
5.	లలితావిష్ణు (కేస్ బైండ్) 1/8 డెమ్మి	63-00
6.	స్థూలాక్షరీ లలితావిష్ణు (క్రౌన్‌సైజు)కేస్‌బైండ్	108-00
7.	సర్వదేవతా స్తోత్రమంజరి	120-00
8.	సకలదేవతా అష్టోత్తరశతనామావళిః (63)	24-00
9.	విష్ణుసహస్రనామస్తోత్రమ్ (క్రౌన్)	25-00
10.	లలితా సహస్రనామ స్తోత్రమ్ (క్రౌన్)	36-00
11.	లలితా సహస్రనామములు	24-00
12.	లక్ష్మీ సహస్రనామములు	24-00
13.	దుర్గా సహస్రనామములు	24-00
14.	ఆంజనేయ సహస్రనామములు	24-00
15.	శివ సహస్రనామములు	24-00
16.	విష్ణు సహస్రనామములు	24-00
17.	గణపతి సహస్రనామములు	24-00
18.	సుబ్రహ్మణ్య సహస్రనామములు	24-00
19.	గాయత్రి సహస్రనామములు	24-00
20.	లలితావిష్ణు సహస్రనామస్తోత్రాలు	24-00
21.	శ్రీరామా సహస్రనామములు	24-00
22.	సరస్వతి సహస్రనామములు	24-00
23.	సూర్యసహస్రనామములు & ఆదిత్యహృదయం	24-00
24.	శ్రీవేంకటేశ్వరసహస్రనామములు	24-00
25.	మణిద్వీపవర్ణన (పెద్దది)	24-00
26.	సంధ్యావందనం	24-00
27.	మంత్రపుష్పమ్	....
28.	త్రిభాషా హనుమాన్‌చాలీసా	15-00
29.	హనుమాన్ చాలీసా	10-00

30.	మణిద్వీపవర్ణన (పాకెట్)	10-00
31.	ఆరు చాలీసాలు	10-00
32.	శివారాధన (శివస్తోత్రాలు)	10-00
33.	వేంకటేశ్వర సుప్రభాతం (పాకెట్)	10-00
34.	ఆరుదండకాలు	5-00
35.	వేంకటేశ్వర గోవిందనామములు	5-00
36.	అష్టలక్ష్మీ స్తోత్రమ్ కనకధారాస్తోత్రమ్	10-00
37.	దేవీఖడ్గమాలాస్తోత్రమ్ (మహిషాసురమర్దనీస్తోత్రంతో)	10-00
38.	సుందరకాండ (పాకెట్)	10-00
39.	భగవద్గీత మూలం	27-00
40.	రామరక్షాస్తోత్రమ్	15-00
41.	స్తోత్ర రత్నావళి	36-00
42.	పురాణపండ లలితా-విష్ణు సహస్రనామస్తోత్రమ్(మినీ)	10-00
43.	పురాణపండ లలితాసహస్రనామస్తోత్రమ్(మినీ)	10-00
44.	పురాణపండ విష్ణు సహస్రనామస్తోత్రమ్	10-00
45.	పురాణపండ ఆదిత్య హృదయం	10-00
46.	మంత్రపుష్పం (మినీ)	10-00
47.	శివానందలహరి-సౌందర్యలహరి	36-00
48.	కుజదోషం	10-00
49.	కాలసర్ప దోషం	10-00
50.	మీ అప్పులు తీరాలా?	10-00
51.	దృష్టిదోషాలు నివారణ	10-00
52.	పంచసూక్తములు	10-00
53.	సంధ్యావందనం	10-00
54.	రుద్రనమకమ్-చమకమ్	10-00
55.	గాయత్రీమంత్రాలు	10-00
56.	హయగ్రీవ స్తోత్రమాల	10-00
57.	దక్షిణామూర్తి స్తోత్రమాల	10-00
58.	ద్వాదశ జ్యోతిర్లింగాలు - పంచారామాలతో	10-00
59.	శ్రీసూక్తం పురుష సూక్తం	10-00
60.	నవగ్రహస్తోత్రమాల	36-00
61.	మహాన్యాసమ్	36-00
62.	సుందరకాండ గానామృతం	36-00
63.	గోమాతపూజావిధానము	10-00
64.	ఆనందసిద్ధి - 1 శ్రీదేవీ స్తోత్రమాల	108-00

65.	ఆనందసిద్ధి - 2 ఏ సమస్యకు ఏ స్తోత్రమ్ పారాయణచేయాలి	108-00
66.	ఆనందసిద్ధి-3 మానసదేవీ స్తోత్రమాల	108-00
67.	శ్రీ కాలభైరవ రక్షా కవచమ్	63-00
68.	అర్చన	40-00
69.	నిత్యదేవతార్చన	40-00
70.	సర్వదేవతా స్తోత్ర నిధి	99-00
71.	శ్రీచక్ర నవవరణార్చన	63-00
72.	చండీ సప్తశతి పారాయణ క్రమం	99-00
73.	శ్రీదేవి స్తోత్ర రత్నావళి 32 దేవి స్తోత్రాలకు తాత్పర్యంతో	99-00
74.	వనదుర్గా మంత్రానుష్ఠాన క్రమమ్	63-00
75.	శ్రీ కాలభైరవ వ్రతము	63-00

3. శ్రీ సాయి దత్త గ్రంథములు

1.	శ్రీ సాయిబాబా సచ్చరిత్ర	120-00
2.	సంపూర్ణ శ్రీ గురు చరిత్ర	120-00
3.	శ్రీ సాయిఆరాధన-షిర్డివైభవం	120-00
4.	శ్రీ సాయిబాబా జీవిత చరిత్ర (క్రౌన్)	63-00
5.	శ్రీ గురుచరిత్ర (క్రౌన్)	63-00
6.	నవనాథ చరిత్ర	99-00
7.	శ్రీసాయిచరిత్ర (భైండు) ప్రయాణపుపారాయణగ్రంథం	63-00
8.	శ్రీగురుచరిత్ర (భైండు) ప్రయాణపుపారాయణగ్రంథం	63-00
9.	సత్యదత్తవ్రతం దత్తాత్రేయపూజాకల్పం,సహస్రంతో	30-00
10.	అనఘాదేవీ వ్రతం	30-00
11.	భక్తుల ప్రశ్నలకు బాబా జవాబులు	30-00
12.	శ్రీ సాయిపూజాకల్పం (సహస్రంతో)	25-00
13.	శ్రీ సాయిభజనమాల	20-00
14.	శ్రీ సాయి భజన్స్	20-00
15.	శ్రీ సాయిభక్తి గీతాలు	20-00
16.	శిరిడిహారతులు (భావంతో)	20-00
17.	"శ్రీసాయి"కోటి	27-00
18.	"శ్రీసాయిరామ్"కోటి	20-00
19.	శ్రీ సాయినాథ స్తోత్రమంజరి	10-00
20.	శ్రీ సాయివేయినామాలు	8-00
21.	శ్రీ సాయి హారతులు (పాకెట్)	15-00
22.	శ్రీ సాయి స్తవనమంజరి	10-00
23.	హిందీ శ్రీ సాయి హారతులు	15-00

24.	శని సింగణాపూర్ క్షేత్రమాహాత్మ్యం	63-00
25.	ఇంగ్లీషు శ్రీ సాయిహారతులు	15-00
26.	షిరిడి దర్శనం-శ్రీసాయి వైభవం	99-00
27.	సాయిసత్యవ్రతం	30-00
28.	సాయి అనుగ్రహమ్	120-00
29.	నవగురువారాల వ్రతకల్పము	15-00
30.	శ్రీదత్తలీలామృతము	99-00
31.	హృదయంలో సాయి	15-00
32.	శ్రీషిరిడీసాయి లీలామృతం(శ్రీసచ్చరిత్ర)	120-00
33.	గజాననమహరాజ్ చరిత్ర	99-00

4. జ్యోతిషాలు

1.	'కాలచక్రం' గంటలపంచాంగం (గార్గేయ)	72-00
2.	గ్రహభూమి పంచాంగము (గార్గేయ)	108.00
3.	ఆనందసిద్ధి పంచాంగం (వై.వి.శాస్త్రి)	63.00
4.	ములుగు వారి రాశిఫలితాలు (12రాశులువారికి)	50.00
5.	ములుగు వారి రాశిఫలితాలు విడివిడిగాఒక్కొక్కటి	12.00
6.	కాలచక్రంజ్యోతిషక్యాలండర్	25.00
7.	గ్రహబలం క్యాలండర్ (శ్రీనివాసగార్గేయ-భక్తిటివి)	25.00
8.	శుభమస్తు (పిడపర్తి) క్యాలండర్	25.00
9.	సాదా క్యాలండర్	5.00
10.	పాకెట్ క్యాలండర్	15.00
11.	తాజకనీలకంఠీయమ్	100-00
12.	కేరళ జ్యోతిష రహస్యాలు	180-00
13.	జ్యోతిష బ్రహ్మ రహస్యాలు	180-00
14.	మానసాగరి జాతకపద్ధతి	180-00
15.	వరాహమిహిర జాతకపద్ధతి	180-00
16.	వధూవర వివాహమైత్రిద్వాదశకూటములు	99-00
17.	సింపుల్ రెమిడీస్	180-00
18.	శంభు హోరప్రకాశిక	250-00
19.	పూర్వ పరాశరి	100-00
20.	పరాశర జ్యోతిషవిజ్ఞాన సర్వస్వం	200-00
21.	ప్రశ్న సింధు	99-00
22.	నక్షత్ర విశేష ఫలితాలు	63-00
23.	సూర్యసిద్ధాంతపంచాంగగణితంచేయడంఎలా?	180-00
24.	దృక్సిద్ధాంతపంచాంగగణితం చేయడంఎలా?	180-00

25.	ఆయుర్దాయ నిర్ణయం	63-00
26.	జాతక గణిత ప్రవేశిక	63-00
27.	జ్యోతిషమర్మబోధిని	63-00
28.	జ్యోతిష ప్రశ్నోత్తరమాల	63-00
29.	ముహూర్తం నిర్ణయించడంఎలా?	63-00
30.	జాతక మకరందం	63-00
31.	జ్యోతిష సరస్వతి	63-00
32.	మీజననకాల విశేషాలు	63-00
33.	ముహూర్త విజ్ఞాన భాస్కరం	63-00
34.	జ్యోతిష స్వయంబోధిని	63-00
35.	శుభముహూర్త శిరోమణి	63-00
36.	నక్షత్ర ఫలమంజరి	36-00
37.	పంచాంగం చూసే విధానం	36-00
38.	సర్వార్థ జ్యోతిషం	36-00
39.	ప్రాథమిక జ్యోతిషం	36-00
40.	నవరత్నములు శుభయోగములు	36-00
41.	శుభశకునాలు	30-00
42.	హస్తరేఖాఫలితాలు	36-00
43.	సంఖ్యల్లో భవిష్యత్	36-00
44.	ముహూర్త దీపిక	99-00
45.	పుట్టుమచ్చలు ఫలితాలు	30-00
46.	కలలు ఫలితాలు	30-00
47.	జాతక చక్రం వేయడం ఎలా?	36-00
48.	మానసాగరి (ప్రాచీనజ్యోతిషగ్రంథం) -పుచ్చాశ్రీనివాసరావు	250-00
49.	జ్యోతిషశాస్త్ర చిట్కాలు	120-00
50.	గుప్తా శతాబ్ధి పంచాంగం (1940-2050)	999-00
51.	ప్రశ్నచండేశ్వరమ్	63-00
52.	ద్వాదశభావ ఫలచంద్రిక	250-00
53.	జ్యోతిష శతయోగరత్నావళి (నూరుయోగాలఫలితాలు)	120-00
54.	అంగసాముద్రికం	36-00
55.	హస్త సాముద్రికం	63-00
56.	లాల్ కితాబ్	99-00
57.	శకునశాస్త్రం	63-00
58.	ఆధునికప్రశ్నశాస్త్రం	120-00
59.	పరాశరజ్యోతిష ప్రశ్నజ్యోతిషం	180-00

60.	అష్టకవర్గు (కొండపల్లి)	63-00
61.	బృహత్‌జాతకం (ప్రాచీనప్రతికిపునర్ముద్రణ)	250-00
62.	లగ్నరత్నాకరం	63-00
63.	షట్పంచాశిక	120-00
64.	40 రోజుల్లో జ్యోతిషంనేర్చుకొనండి	270-00
65.	40 రోజుల్లో సాముద్రికంనేర్చుకొనండి	180-00
66.	40 రోజుల్లో సంఖ్యాశాస్త్రం	180-00
67.	40 రోజుల్లో నక్షత్ర (నాడీ) ఫలితములు	270-00
68.	40 రోజుల్లో వైద్యజ్యోతిషం నేర్చుకోండి	250-00
69.	మీ పుట్టినతేదీ అద్భుతరహస్యాలు (సాయిగణపతిరెడ్డి)	270-00
70.	కె.పి.జ్యోతిషం (పరిచయం)	63-00
71.	ముహూర్తచింతామణి	99-00
72.	సూర్యచంద్ర గ్రహణములు	63-00
73.	ప్రసిద్ధవ్యక్తుల జాతకాలు (వేరేకొండప్ప)	180-00
74.	అదృష్టరెమెడీస్	144-00
75.	గ్రహసంచార ఫలనిర్ణయదీపిక	63-00
76.	జ్యోతిష రెమిడీస్	300-00
77.	జాతకమార్తాండం పాతప్రతికి యథాతథం (కొండపల్లి)	250-00
78.	జ్యోతిషవిద్యాప్రకాశిక పాతప్రతికి యథాతథం (కొండపల్లి)	250-00
79.	నాడీజ్యోతిషం	63-00
80.	నక్షత్రపారిజాతం (గోరసవీరభద్రాచార్య)	63-00
81.	లగ్నపారిజాతం (గోరసవీరభద్రాచార్య)	63-00
82.	గౌతమసంహిత	63-00
83.	హోరరత్నమాల	63-00
84.	జాతకఫల మణిమంజరి	200-00
85.	పుష్కర పంచాంగం (2013-14నుండి 2024-25)	560-00
86.	దశాభుక్తిఫల నిర్ణయం	250-00
87.	వింత జోష్యములు	63-00
88.	షోడశవర్గులు	200-00
89.	రవిగ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
90.	చంద్ర గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
91.	కుజ గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
92.	బుధ గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
93.	గురు గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
94.	శుక్ర గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00

95. శని గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
96. రాహు & కేతు గ్రహముల సమస్త ప్రభావములు	99-00
97. ఆధునిక గ్రహములు-ఉపగ్రహములు సమస్త ప్రభావములు	99-00
98. ముహూర్తమార్తాండం	63-00
99. లఘుజాతకం	63-00
100. జాతకాలంకారము	63-00
101. మేషలగ్న ఫలితములు	99-00
102. వృషభ లగ్న ఫలితములు	99-00
103. మిధున లగ్న ఫలితములు	99-00
104. కర్కాటక లగ్న ఫలితములు	99-00
105. సింహలగ్న ఫలితములు	99-00
106. కన్యలగ్న ఫలితములు	99-00
107. తుల లగ్న ఫలితములు	99-00
108. వృశ్చిక లగ్న ఫలితములు	99-00
109. ధనుస్సు లగ్న ఫలితములు	99-00
110. మకర లగ్న ఫలితములు	99-00
111. కుంభ లగ్న ఫలితములు	99-00
112. మీన లగ్న ఫలితములు	99-00
113. నారద సంహిత	200-00
114. పంచాంగపీఠికలేఖికాగణితం	250-00
115. తారాబలం - చంద్రబలం (వేరే కొండప్ప)	99-00
116. సులభలగ్న సాధన (చిత్రాలగురుమూర్తిగుప్తా)	200-00
117. రాహు కేతువుల యోగము	99-00
118. ఛాయాగ్రహములు	99-00
119. జ్యోతిషవిజ్ఞాన దీపిక	63-00

బి.వి.రామన్ గారి గ్రంథములు

120. జ్యోతిష విద్యారంభం	50-00
121 గ్రహభావ బలములు	50-00
122. కాలచక్రదశ	50-00
123. అనుభవ ప్రశ్నాజ్యోతిషం	50-00
124. జ్యోతిషశాస్త్రంలో వాతావరణ భూకంపాలు	50-00
125. పురోగామి జాతకం	50-00
126. భావార్థరత్నాకరం	75-00
127. భారతీయజ్యోతిష సర్వస్వం	75-00
128. అష్టకవర్గ పద్ధతిః	75-00

129.	జ్యోతిషశాస్త్రంలో సందేహాలు,సమాధానాలు	75-00
130.	ప్రశ్నతంత్ర	75-00
131.	ముహూర్తం	75-00
132.	విశిష్ట జాతకములు	125-00
133.	భారతీయఫలితజ్యోతిషం	125-00
134.	300 ముఖ్యమైన యోగములు	125-00
135.	జాతకంపరిశీలించడంఎలా ?	300-00

రాష్ట్రపతి అవార్డుగ్రహీత, మహామహోపాధ్యాయ, వాచస్పతి
శ్రీ మధురకృష్ణమూర్తిగారి గ్రంథములు

136.	బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-1	200-00
137.	బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-2	200-00
138.	బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-3	200-00
139.	బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-4	200-00
140.	భావార్థరత్నాకరము	100-00
141.	ముహూర్త చింతామణి	100-00
142.	ముహుర్త చింతామణి-పార్టు2	200-00
143.	స్వప్న శాస్త్రము	36-00
144.	శతయోగమంజరి	50-00
145.	వ్రతనిర్ణయకల్పవల్లి	250-00
146.	దైవజ్ఞవల్లభం	75-00
147.	వసంతరాజశకునమ్ (బృహత్‌శకునశాస్త్రం)	250-00
148.	వాస్తుశాస్త్రవివేకము-1	100-00
149.	వాస్తుశాస్త్రవివేకము-2	200-00
150.	వాస్తుశాస్త్రవివేకము-3	100-00
151.	వాస్తుశాస్త్రవివేకము-4	200-00
152.	అనుభవసులభవాస్తు - 1	50-00
153.	అనుభవసులభవాస్తు - 2	100-00
154.	పంచాంగ వివేకము	99-00
155.	వశిష్ఠ సంహిత	360-00
156.	పంచపక్షి శాస్త్రం (కేస్‌బైండ్)	200-00

5. వాస్తులు

1.	40 రోజుల్లో "వాస్తువిద్య" నేర్చుకొనండి	180-00
2.	వాస్తుశాస్త్ర రహస్యములు	200-00
3.	వాస్తునుబట్టి మీ ఇల్లు	63-00
4.	మీరూ మీ వాస్తు	63-00

5.	గృహవాస్తు చిట్కాలు	63-00
6.	వాస్తు పూజ	63-00
7.	వాస్తు సూత్రములు	63-00
8.	వాస్తుశాస్త్ర రహస్యాలు	63-00
9.	గృహవాస్తు వర్గులు	99-00
10.	విశ్వకర్మవాస్తు శాస్త్రరీత్యా మీ ఇంటి ప్లానులు	63-00
11.	విశ్వకర్మ వాస్తుశాస్త్రరీత్యా మీఇండ్లఆయములు	99-00
12.	విశ్వకర్మ వాస్తు శాస్త్రం(చిత్రాలగురుమూర్తిగుప్తా)	180-00
13.	ఆధునిక గృహవాస్తు	99-00
14.	శుభవాస్తు	270-00
15.	వాస్తుయంత్ర రత్నావళి	120-00
16.	వాస్తుశాస్త్రం	120-00
17.	హౌస్ ప్లాన్స్	63-00
18.	గృహనిర్మాణ వాస్తు	63-00
19.	వాస్తు రెమెడీస్	63-00
20.	గృహవాస్తు దర్పణం	63-00
21.	జ్యోతిష-గృహవాస్తుచంద్రిక	200-00
22.	వాస్తురత్నాకరం (కొండపల్లి)	63-00
23.	వాస్తుశిరోమణి ,,	120-00
24.	వాస్తుసంగ్రహమ్ ,,	63-00
25.	పంచవాస్తు పారిజాతం ,,	120-00
26.	వాస్తుడిండిమమ్ ,,	63-00
27.	వాస్తుదుందిభి ,,	120-00
28.	విశ్వకర్మవాస్తుప్రకాశిక (కేస్‌బైండ్)	250-00
29.	కృష్ణవాస్తుశాస్త్రము	63-00
30.	జలవాస్తు,శల్యవాస్తు (దంతూరిపండరీనాథ్)	99-00
31.	మయవాస్తు (గోరసవీరభద్రాచార్య)	120-00
32.	వాస్తు జ్యోతి	63-00
33.	మన ఇల్లు-మనవాస్తు	99-00
34.	వాస్తవ వాస్తుపూజావిధానము	108-00
35.	వాస్తు దర్పణం	120-00

6. మంత్రశాస్త్రాలు

1.	మంత్రసాధన	63-00
2.	తంత్రజాలం	63-00
3.	మంత్రశక్తి	63-00

4.	దత్తాత్రేయ తంత్రవిద్య	63-00
5.	దత్తాత్రేయ మూలికాతంత్రమ్	63-00
6.	తాంత్రిక పంచాంగం	63-00
7.	యక్షిణీ తంత్రం	63-00
8.	మంత్రానుష్ఠాన చంద్రిక	63-00
9.	సర్వదేవతా మంత్రకవచములు	63-00
10.	మంత్రాక్షరాలరహస్యం (బీజాక్షరనిఘంటువు)	63-00
11.	సర్వదేవతా మంత్రరత్నావళి	63-00
12.	సదాచార దీపిక	63-00
13.	యోగినీ-వామకేశ్వరతంత్రం	63-00
14.	ప్రపంచసారతంత్రం	63-00
15.	బదనిక తంత్రమ్	63-00
16.	ఉచ్ఛిష్ట గణపతి తంత్రమ్	63-00
17.	గుప్త సాధన తంత్రం	63-00
18.	గంధర్వ తంత్రమ్	63-00
19.	సౌందర్యలహరి (మంత్రయంత్రరత్నావళి)	63-00
20.	యంత్ర మంత్ర తంత్ర	63-00
21.	పాశుపత తంత్రం	99-00
22.	పంచదశ మహాఖడ్గ తంత్రం	99-00
23.	రుద్రాష్టాధ్యాయః	99-00
24.	మంత్రసిద్ధి	120-00
25.	పరశురామతంత్రమ్	108-00
26.	శ్రీలలితావిలోమ పంచదశీ	108-00
27.	శ్రీ గురు తంత్రం	108-00
28.	గాయత్రీ తంత్రమ్	108-00
29.	మహాశక్తి మంత్ర తంత్ర రహస్యాలు	150-00
30.	శ్రీ దుర్గ తంత్రమ్	200-00
31.	మహామృత్యుంజయఅమృతపాశుపతమ్	200-00
32.	సర్ప (నాగ)తంత్రం	250-00
33.	హవన తంత్రం	250-00
34.	షోడశనిత్యతంత్రం	250-00
35.	శాక్తేయతంత్రం	250-00
36.	రుద్రయామళతంత్రం	250-00
37.	లక్ష్మీప్రత్యంగిరా తంత్రమ్	250-00
38.	హిరణ్యశూలినీ తంత్రమ్	250-00

39.	మాయాప్రత్యంగిరా తంత్రమ్	250-00
40.	శ్రీ విశ్వరూప ప్రత్యంగిరా తంత్రమ్	250-00
41.	స్వర్ణాకర్షణభైరవతంత్రం	250-00
42.	కాశీవిశాలాక్షి తంత్రం	250-00
43.	శాంతితంత్రమ్	250-00
44.	యంత్రసిద్ధి	360-00
45.	శ్రీ లక్ష్మీతంత్రమ్	360-00
46.	మంత్రమహోదధి (స్త్రీదేవతాఃకల్పమ్)	360-00
47.	మంత్రమహోదధి (పురుషదేవతాఃకల్పమ్)	360-00
48.	మంత్రశాస్త్రం (గ్రంథము)	360-00
49.	ప్రత్యంగిరాకృత్యాతంత్రం	360-00
50.	కామధేనువు తంత్రం	360-00
51.	శూలినీదుర్గాతంత్రం	360-00
52.	శ్రీవిద్య రహస్యం	290-00
53.	కులార్ణవ తంత్రమ్	150-00
54.	ఆచార్య సిద్ధ నాగార్జునతంత్రం (ఒరిజనల్)	390-00
55.	సిద్ధమూలిక రహస్యం (మంత్ర,యంత్రసహితం)	63-00

7. గ్రంథాలు - ఆరాధనలు

1.	భగవద్గీత శ్లోక తాత్పర్య సహితం	54-00
2.	భగవద్గీత (వచనం)	99-00
3.	భగవద్గీత శ్లోకతాత్పర్యం-కేసుబైండింగ్	72-00
2.	గణేశ ఆరాధన 1	99-00
3.	గణేశోపాసన 2	99-00
4.	నవగ్రహవైభవం	99-00
5.	నవగ్రహ రెమెడీస్	99-00
6.	నవగ్రహ వేదం	99-00
7.	శనిగ్రహారాధన	99-00
8.	ఆదిత్యారాధన	99-00
9.	సుబ్రహ్మణ్యారాధన	99-00
10.	శ్రీ శివ ఆరాధన	99-00
11.	లక్ష్మీ ఆరాధన	99-00
12.	హనుమదారాధన	99-00
13.	లలితారాధన	99-00
14.	శ్రీ చక్రారాధన	99-00
15.	గాయత్రీ ఆరాధన	99-00

16.	వీరభద్రారాధన	99-00
17.	కుజగ్రహారాధన	99-00
18.	భైరవారాధన	99-00
19.	దైవారాధన	99-00
20.	గీతారాధన (భగవద్గీత శ్లోకతాత్పర్యసహిత)	99-00
21.	శ్రీవేంకటేశ్వరాధన	99-00
22.	హయగ్రీవారాధన	99-00
23.	లక్ష్మీనరసింహారాధన	99-00
24.	శ్రీ బాలాత్రిపురసుందరీ స్తోత్ర కదంబం	99-00
25.	దేవీ లీలామృతం	99-00
26.	పురాణపండ సుందరకాండ వచనం	99-00
27.	పురాణపండ రామాయణం	99-00
28.	పురాణపండ భారతం	99-00
29.	పురాణపండ భాగవతం	99-00
30.	(సూరి) వాల్మీకి రామాయణం	99-00
31.	కాలసర్ప యోగం	99-00
32.	నిత్య జీవితములో రుద్రాక్షలు	99-00
33.	నిత్య జీవితములో నవరత్నాలు	99-00
34.	వేదసూక్తములు	99-00
35.	వేమన పద్యసారామృతం	99-00
36.	పండగలు పర్వదినాలు	99-00
37.	సూక్తిరత్నాలు	99-00
38.	హనుమచ్చరిత్ర	99-00
39.	నవగ్రహ దర్శనమ్	99-00
40.	నిత్యజీవితంలో నవగ్రహాలు	99-00
41.	సాలగ్రామములు	99-00
42.	గురుశుక్ర ప్రభావము చంద్రకళానాడీ	99-00
43.	శనిగ్రహరెమిడీస్	99-00
44.	జాతకసుధాసారము-జాతకమోక్షప్రదాయిని	99-00
45.	వివాహజ్యోతిషమంజరి-మ్యారేజ్‌మ్యాచింగ్‌గైడ్ (సాయిగణపతిరెడ్డి)	99-00
46.	మీపుట్టినతేదీనిబట్టి మీజీవితరహస్యాలు (న్యూమరాలజీ లైఫ్‌గైడ్) ,,	99-00
47.	మీఅదృష్టానికి (పేరు) నేమ్‌కరక్షన్ ,,	99-00
48.	న్యూమరాలజీ రెమిడీస్	99-00
49.	మూకపంచశతీ	99-00
50.	శ్రీరామకర్ణామృతం	99-00

51.	రహస్యకుక్కుటశాస్త్రం	300-00
52.	ఉపాసన విధానం	99-00
53.	పంచమవేదం మహాభారతం	99-00
54.	దేవుళ్ళు డాట్ కామ్	99-00
55.	గణపతిభాష్యం	99-00
56.	యజుర్వేద ఉపనయనవివాహప్రయోగమంజరి	99-00
57.	నవయోగులు	99-00
58.	ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోనిదర్శించవలసిన ప్రముఖదర్గాలు	99-00
59.	సకలదేవతాఅష్టోత్తరాలు(పెద్దది)-(180అష్టోత్తరశతనామావళులతో)	99-00
60.	సకలదేవతా అష్టోత్తరశతనామావళులు (కేస్‌బైండింగ్)	216-00
61.	సకలదేవతా సహస్రనామములు	99-00
62.	ఆధ్యాత్మిక సూక్తి నిధి	99-00
63.	బ్రాహ్మణులు గోత్రాలు,ప్రవరలు	99-00
64.	సర్వదేవతాస్వరూపుడు శ్రీ వేంకటేశ్వరుడు	99-00
65.	శ్రీ లక్ష్మీసన్నిధి	99-00
66.	శ్రీలక్ష్మీగణపతి హోమకల్పం	99-00
67.	మార్షల్‌ఆర్ట్ ్స (కరాటే,కుంగ్‌ఫూనేర్చుకోండి)	99-00
68.	మ్యాజిక్‌గైడ్	99-00
69.	చదరంగం	99-00
70.	పంచముఖ హనుమత్ వైభవం	63-00
71.	గరుడపురాణం	40-00
72.	మాఘపురాణం	36-00
73.	శివపురాణం	36-00
74.	వైశాఖపురాణం	36-00
75.	కార్తీక పురాణం	36-00
76.	కార్తీక పురాణం (చిన్నది)	25-00
77.	సర్వకార్యసిద్ధికి రామాయణపారాయణ	63-00
78.	పెద్దబాలశిక్ష	50-00
79.	గాయత్రీ మహిమ	36-00
80.	వృక్షదేవతలు	63-00
81.	యాజుష స్మార్త సంస్కార చంద్రిక	200-00
82.	సనాతనవైదిక బ్రాహ్మణస్మార్తాగమకల్పమ్	150-00
83.	చతుర్వేదములు	120-00
84.	నవగ్రహారాధన	120-00
85.	తాళపత్ర సమాహార గోపురం	120-00
86.	మనుధర్మ శాస్త్రం (వచనంలో...) (కేస్‌బైండు)	250-00

87. మానవధర్మములు		120-00
88. వేదమంత్ర సంహిత		120-00
89. సహస్రలింగార్చన		120-00
90. శ్రీ శివగీత		120-00
91. ద్వాదశఉపనిషత్తులు		120-00
92. పురాణపండవారి సౌందర్యలహరి	(కేస్‌బైండ్)	250-00
(శ్లోకతాత్పర్యసహిత విపులవ్యాఖ్యతో)	సాదా	120-00
93. బృహత్ శివ స్తోత్ర రత్నాకరము		200-00
94. బృహత్ దేవీ స్తోత్రరత్నాకరము		200-00
95. బృహత్ విష్ణు స్తోత్రరత్నాకరము		200-00
96. కేదారనాథ్ బదరీనాథ్ యాత్రాగైడు		63-00
97. దక్షిణావృత శంఖములు		63-00
98. 108 దివ్యదేశాల విష్ణుక్షేత్రదర్శని		36-00
99. ధర్మసింధువు(కేస్‌బైండింగ్)		270-00
100. భారతీయ శైవక్షేత్రయాత్రాదర్శిని		99-00
101. చిలుకూరి బాలాజీచరిత్ర		36-00
102. భగవత్‌స్తుతి		63-00
103. సూర్యోపాసన		36-00
104. కాశీఖండం		250-00
105. దేవీభాగవతం		360-00
106. శ్రీ ఆంజనేయం		216-00
107. ధర్మసందేహాలు		216-00
108. ఆధ్యాత్మిక దైవిక వస్తువులు		250-00
109. రామాయణం		600-00
110. పోతన భాగవతం		900-00
111. శివమంత్రములు		63-00

8. వైద్య గ్రంథాలు

1. ఆహారం ఆరోగ్యం	36-00
2. మూలికావైద్య చిట్కాలు	36-00
3. ఆయుర్వేద వైద్య చిట్కాలు	30-00
4. గృహవైద్య రహస్యాలు	36-00
5. గృహవైద్యసారం	36-00
6. హోమియోవైద్యం (ద్వాదశలవణచికిత్స)	63-00
7. ప్రకృతివైద్యం	36-00
8. ఆహారం-వైద్యం	99-00

9.	సంపూర్ణ ఆయుర్వేద-చిట్కా వైద్యం	99-00
10.	ఆయుర్వేదమ్	36-00
11.	ఆయుర్వేద మూలికావైద్యదీపిక	99-00
12.	దుంపకూరలు, ఆకుకూరలు, కాయగూరలు (వాడకం - ఉపయోగాలు)	99-00
13.	ఏకమూలికావైద్యం	99-00
14.	అష్టాంగ హృదయం (4భాగాలు)	1200-00
15.	రహస్యసిద్ధయోగవైద్యసారమ్	99-00
16.	ప్రాథమిక హోమియోవైద్యం	99-00
17.	ఒబెసిటీ	99-00
18.	హెల్త్‌గైడ్	99-00
19.	ఆయుర్వేదం-జీవనవేదం	99-00
20.	ఫుడ్‌థెరపి	63-00
21.	న్యాచురల్‌థెరపి	99-00
22.	సంపూర్ణఆరోగ్యానికి 20ని॥	63-00
23.	కీళ్ళనొప్పులు మీ సమస్యలైతే...	99-00
24.	యోగామంత్ర	63-00
25.	యోగా మండే టు సండే	63-00
26.	హెర్బల్ మెడిసిన్-హెల్త్‌టుడే	99-00
27.	హెల్త్‌ఫైల్	108-00
28.	వస్తుగుణపాఠం	250-00
29.	రసాయన వాజీకరణ తంత్రం	150-00
30.	వస్తుగుణ మకరందం	400-00
31.	నాటువైద్యం -(కేస్‌బైండ్)	360-00
32.	నాటువైద్యం (చిన్నది)	99-00
33.	ప్రాణాయామము-యోగ	63-00

9. అయ్యప్ప - భవానీ రకాలు

1.	శ్రీ అయ్యప్ప లీలామృతం	30-00
2.	శ్రీ అయ్యప్ప భజనపాటలు	63-00
3.	శ్రీ అయ్యప్ప పూజాకల్పం	20-00
4.	శ్రీ అయ్యప్ప భక్తి గీతాలు	20-00
5.	హారతిగైకొనుమా	40-00
6.	శ్రీ అయ్యప్ప దీక్ష F	10-00
7.	శ్రీ అయ్యప్ప భజనమాల F	10-00
8.	శ్రీ అయ్యప్ప నిత్యపూజ P	10-00

9. శ్రీ అయ్యప్ప నిత్యనియమావళి P 10-00
10. భవానీదీక్ష (శ్రీ భవానీ లీలామృతం) 36-00
11. దేవీలీలామృతం 99-00
12. శ్రీ దేవీ పూజాకల్పం 20-00
13. దేవీ భక్తిగీతాలు 20-00
14. భవానీదీక్ష P 10-00
15. దేవీ భక్తిమాల F 10-00
16. శ్రీ అయ్యప్ప భజనావళి 120-00
17. అయ్యప్పపూజావిధి (జేసుదాసుసాంగ్స్‌తో) 24-00

10. భజనలు - కీర్తనలు

1. అన్నమయ్య కీర్తనలు 20-00
2. శ్రీరామదాసు కీర్తనలు 20-00
3. సర్వదేవతా మంగళహారతులు 20-00
4. వసుంధర మంగళ హారతులు 25-00
5. సౌభాగ్య దేవతా మంగళహారతులు 36-00
6. సర్వదేవతా భజనలు 36-00
7. చిట్టి పొట్టి పాటలు 10-00
8. జాతీయ గీతాలు 10-00
9. దేశభక్తి గీతాలు 36-00
10. పండుగలు-పుణ్యక్షేత్రాలు భక్తిగీతాలు 36-00
11. గొబ్బిళ్ళపాటలు,లాలిపాటలు,కోలాటపాటలు 36-00
12. అన్నమయ్య సంకీర్తనలు 99-00
13. పెళ్ళిపాటలు-స్త్రీలపాటలు 36-00
14. భక్తానంద భజనకీర్తనలు(ఓల్డ్‌సినీస్టైల్) 36-00
15. సర్వదేవతాభక్తిమణిమాల 36-00
16. బతుకమ్మ ఉయ్యాల పాటలు 36-00
17. అన్నమయ్య సంకీర్తనానిధి(1000కీర్తనలు) 270-00

11. హిట్స్ సాంగ్స్

1. ఘంటసాల భక్తిగీతాలు-భగవద్గీత 36-00
2. ఎస్.పి.బాలు భక్తిగీతాలు 36-00
3. ఘంటసాల సుమధురగీతాలు 99-00
4. పి. సుశీల సుమధురగీతాలు 99-00

5.	ఎస్.పి. బాలు సుమధురగీతాలు	99-00
6.	ఎస్.జానకి సుమధురగీతాలు	99-00
7.	వేటూరి సుందరరామమూర్తిహిట్స్	99-00
8.	సర్వదేవతా సినీభక్తిగీతాలు	99-00

12. స్త్రీలకు ఉపయుక్త పుస్తకములు

1.	శ్రీకాంతామణి వంటలు (వెజ్)	63-00
2.	శ్రీకాంతామణి వంటలు (నాన్‌వెజ్)	63-00
3.	శాకాహార వంటలు	30-00
4.	మాంసాహారవంటలు	30-00
5.	చిట్టిచిట్కాలు	30-00
6.	అందానికి చిట్కాలు	30-00
7.	పిల్లల పేర్లు (పెద్దది)	30-00
8.	పిల్లల పేర్లు (చిన్నది)	10-00
9.	లేటెస్ట్ ఎంబ్రాయిడరీ శాలీబోర్డర్స్	36-00
10.	లేటెస్ట్ ఎంబ్రాయిడరీ డిజైన్స్	36-00
11.	చిన్నారులకు చిరుతిళ్ళు	30-00
12.	పసందైన ఫాస్ట్‌ఫుడ్ వంటలు	30-00
13.	పలావ్‌లు, ఫ్రైడ్ రైస్‌లు, వెరైటీరైస్‌లు	30-00
14.	వేపుళ్ళు-ఇగుర్లు	30-00
15.	బ్రేక్‌ఫాస్ట్ వంటలు	30-00
16.	పండుగలలో చేసుకొనే పిండివంటలు	30-00
17.	మైక్రోవేవెన్ వంటలు	99-00
18.	సర్వదేవతాభక్తిమాల	36-00
19.	పిల్లలపేర్లు (బాబు)	36-00
20.	పిల్లలపేర్లు (పాప)	36-00
21.	మోడ్రన్ మెహంది (గోరింటాకు డిజైన్స్)	36-00
22.	మోడ్రన్ పిల్లలపేర్లు	99-00
23.	నోరూరించే నాన్‌వెజ్‌వంటలు	99-00
24.	మోడ్రన్ టైలరింగ్ (లేడీస్ & జంట్స్)	99-00

వివిధ రకాలు

ఎందరోమహానుభావులు	270-00
యోగాసనాలు	36-00
సూర్యనమస్కారములు	36-00
పొడుపు కథలు (చిన్నవి)	10-00

హిందీ-తెలుగు-స్వబోధిని	20-00
ఇంగ్లీషు-తెలుగు-స్వబోధిని	20-00
జనరల్ నాలెడ్జ్	20-00
నూరు ఎక్కాలు	10-00
1-100 టేబుల్ బుక్	10-00
1-100 టేబుల్‌బుక్ (క్రౌన్‌సైజు)	4-50
శ్రీరామకోటి	27-00
శ్రీశివకోటి	27-00
మేజిక్	30-00
అంకెలతో గారడీ	30-00
హృదయస్పందన (కవితలు)	30-00
వాత్స్యయన కామసూత్రాలు	36-00
ఎ.పి.టూరిస్ట్ గైడు	36-00
ఇంద్రజాల రహస్యాలు	30-00
మహేంద్రజాల రహస్యాలు	30-00
శరీరభాష (బాడీ లాంగ్వేజ్)	99-00
క్రియాయోగం	36-00
ఆనందంగా జీవిద్దాం	99-00
హరిశ్చంద్ర నాటకం	50-00
వాత్సాయనకామసూత్రాలు	99-00
పంచసాయకం	99-00
రతిరహస్యాలు	99-00
అనంగరంగం (కంభంపాటి స్వయంప్రకాష్)	99-00
శృంగారకేళి (కంభంపాటి స్వయంప్రకాష్)	99-00
గాయత్రీవిజ్ఞాన్	99-00
చింతామణి (నాటకం)	50-00
బాలనాగమ్మ	50-00
కాళహస్తి స్త్రీల వ్రతకథలు	36-00
కాళహస్తి రామాంజనేయ యుద్ధం(బదిరెడ్డి)	50-00
కాళహస్తి గోవింద నామాల భగవద్గీత	36-00
కాళహస్తి గృహవాస్తు చింతామణి	99-00
కాళహస్తి గృహవాస్తు మర్మాలు (బైండు)	63-00
రామరాయవాస్తుశాస్త్రం(ముద్రగడరామారావు)	90-00
ఎం.ఎస్.ఆర్.హనుమాన్‌చాలీసా	10-00
ఎం.ఎస్.ఆర్.సుందరకాండ	80-00
బ్రహ్మంగారిజీవితచరిత్ర (జవంగుల)	125-00
శ్రీ ఆదిశంకరాచార్య దివ్యచరితామృతం	40-00

కాశీరామేశ్వర మజిలీ కథలు	63-00
శ్రీలలితాసహస్రనామము(భాస్కరభాష్యం)	600-00
ప్రకృతిసిద్ధాంతములు-వేదవిజ్ఞానము-ఫలితజాతక సూత్రములు	595-00
ముదుండి విశ్వనాథరాజుగారి గ్రంథములు	
విశ్వకర్మ ప్రకాశము	80-00
ప్రాచీనవాస్తుశాస్త్రాలు-ఆధునికవాస్తుపరిశీలన ,,	250-00
నారద సంహిత ,,	150-00
వాస్తురాజవల్లభము-మూలానువాదము ,,	60-00
మయమతము - వచనము ,,	80-00
బృహత్సంహిత - వచనము ,,	160-00
వాస్తువిజ్ఞానజ్యోతి	......
పురోహిత దర్పణి (గోరసవీరభద్రాచార్య)	....
విశ్వకర్మవాస్తువిద్యారహస్యములు ,,	....
వాస్తు విజ్ఞాన చంద్రిక ,,	....
మహాదశా పారిజాతం ,,	....
వాస్తు నారాయణీయం ,,	120-00
యోగావళీఖండం ,,	120-00
ముహూర్తసింధువు	150-00
సర్వార్థచంద్రిక (4భాగాలు)	1208-00
మీరే న్యూమరాలజిస్ట్ (దావూద్)	370-00
నిర్ణయసింధు (2భాగాలు)	590-00
సాయి... ,,	45-00
శ్రీ దుర్గానందలహరి ,,	200-00
ఆరతిసాయిబాబా ,,	11-00
ప్రతిష్ఠకల్పః(సాగి నరసింహమూర్తి)	500-00
తాజుద్దీన్‌బాబా సచ్చరిత్ర	100-00

సుమారు 100 సం॥రాలునాటి ప్రాచీన ప్రతులు తిరిగి ఈ క్రింది గ్రంథములు ప్రచురించబడినవి.

శ్రీరామ మంత్రానుష్ఠానము	300-00
శ్రీరామనవరాత్రోత్సవకల్పః	300-00
సీతారామ కథా సుధ అయోధ్యకాండ	200-00
సీతారామ కథా సుధ బాలకాండ	150-00
అరణ్యకాండ	100-00
శ్రాద్ధము ఎందుకు పెట్టాలి ? షోడశ సంస్కారములు	200-00
స్మార్త కాపర్ది కారికలు	200-00
నపుంసక సంజీవనము, వైద్య శిరోమణి	200-00
విషవైద్య చింతామణి	200-00

హేమాద్రి సూరిణా ప్రాయశ్చిత్తాధ్యాయః	300-00
సర్వమూలికా గుణరత్నాకరం	300-00
ఆపస్థంబీయ ధర్మసూత్రాలు	300-00
సర్వశాంతి దర్పణం - అపర ప్రయోగ దర్పణం	200-00
గణకరంజని	200-00
సంతాన దీపిక	200-00
తిథినిర్ణయ కాణ్డః	250-00
ముహూర్త దర్పణం	200-00
జ్యోతిష శాస్త్ర రత్నము (శ్రీపతిజాతక పద్ధతి)	250-00
లఘుతాచకము	200-00
శ్రీ వైఖనస పైతృమేదిక ప్రయోగః	300-00
స్మృతి రత్నాకరము (ధర్మశాస్త్రం)	400-00
జాతకామృతతసారం	300-00
జాతక బోధిని	300-00
సంగీత విద్యాదర్పణం	300-00
సంగీత సర్వార్థసారసంగ్రహం	300-00
ముహూర్త మార్తాండం(టీకతాత్పర్యం)	450-00
జాతకరహస్యం	200-00
రాజమార్తాండం	200-00
ఆయుర్దాయదీపిక	200-00
వైద్యామృతం	200-00
అనుపానమంజరీ	200-00
నవగ్రహశాంతి విధానం-ఉదకశాంతి విధిః	200-00
చికిత్సరత్నము	200-00
స్వరచింతామణి	200-00
ద్వాదశలోహ భస్మవిధానం	200-00
దైవజ్ఞయశో విభూషణం	200-00
అనుపాన రత్నకరము	200-00
కాలామృతము	250-00
దైవజ్ఞకర్ణామృతము	300-00
రసేంద్ర చింతామణి	300-00
రసరత్న సముచ్చయం	300-00
వస్తుగుణరత్నాకరము	300-00
హోరానుభవదర్పణము	360-00
విశ్వకర్మ ప్రకాశిక వాస్తుశాస్త్రము	250-00
స్త్రీజన కల్పవల్లి	450-00
సంగీత సర్వార్థ సంగ్రహం	300-00
సంగీత సుధాసంగ్రహము	250-00
అర్క ప్రకాశము	200-00
సంగీత మార్తాండము	200-00
సంగీత ప్రథమబోధిని	200-00

వైద్యకల్పతరువు	200-00
రసప్రదీపిక	250-00
గణకానందము	250-00
శ్రీ లలితాసహస్రనామావళిః-వివరణాత్మక భావంతో	200-00
నవచండీ వేదోక్త శ్రీ దేవీ పూజాకల్పం	200-00
శ్రీ గాయత్రీ అనుష్ఠాన తత్త్వప్రకాశిక	360-00
సంగీతమార్తాండము	250-00
సారావళి	360-00
భేషజకల్పము	200-00
గురుశిష్య ఆయుర్వేద వైద్యచింతామణి	360-00
జాతకమణి	200-00
సర్వశకున ప్రకాశిక	200-00
యాజుష ప్రయోగ చంద్రిక	250-00
శిక్షావల్లీ-ఆనందవల్లీ-భృగువల్లీ	300-00
వసంతరాజ శకునము	250-00
తొట్టి వైద్యం	450-00
జ్యోతిష సిద్ధాంత సంగ్రహము (పంచాంగ గణితం)	300-00
సహస్ర యోగప్రకాశిక	300-00
శ్రీవిద్యారహస్యం	290-00
మహర్షుల చరిత్ర 1,3 300+300	
వేంకట సోమయాజీయం అను ధర్మశాస్త్రకాండము	250-00
శ్రీఆంజనేయం	216-00
రాశితుల్యవత్సర ఫలితం	200-00
నాడి జ్యోతిష విశ్లేషణ	400-00
రహస్యకుక్కుటశస్త్రం	300-00
స్త్రీ ధర్మరత్న బాండాగారము	200-00
శైవోత్సవరత్నాకరం	300-00
యాజుషప్రయోగ చిన్తామణి	300-00
సుస్వర ఋగ్వేద ప్రయోగదర్శిని	300-00
ఆయుర్వేద వైద్య సంగ్రహం	300-00
వశిష్ఠ సంహిత	360-00
హోమియోపతి గృహవైద్యం	200-00
వ్రతచూడామణి	300-00
వైశ్యధర్మప్రకాశిక	300-00
ఆలయ నిత్యార్చన పద్ధతి	200-00
స్మృతిముక్తాఫలం	300-00
ఆపస్థంబయల్లాజీయమ్	300-00
జ్యోతిషశాస్త్రసంగ్రహము	200-00
కర్మవిపాకాఖ్యయం	360-00
ముహూర్త రత్నావళి	250-00
సుదివిలోచనం	300-00
ఉత్తర కాలామృతం	200-00
సర్వవిషయ సర్వస్వసంగ్రహం	200-00